

**YENİ UYGUR TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ
YALANCI EŞ DEĞERLER**

Hakan YÖYEN

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Özgür AY

Uşak

Haziran, 2019

**YENİ UYGUR TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ
YALANCI EŞ DEĞERLER**

Hakan YÖYEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Özgür AY

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran, 2019

**YENİ UYGUR TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ
YALANCI EŞ DEĞERLER**

Hakan YÖYEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Özgür AY

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran, 2019

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

YENİ UYGUR TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİNDEKİ YALANCI EŞ DEĞERLER

Hakan YÖYEN

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2019

Danışman: Doç. Dr. Özgür AY

Bu tezde, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi yalancı eş değer kelimeler bakımından eş zamanlı olarak karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma yapılırken, Emir Necipoviç Necip'in hazırladığı, İklil Kurban'ın Rusçadan Türkçeye çevirisini yaptığı Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü ve www.tdk.gov.tr adresindeki Güncel Türkçe Sözlük esas alınmıştır.

Tez, “Giriş”, “İnceleme” ve “Sonuç” bölümlerinden oluşmaktadır. Tezin “Giriş” bölümünde çeviri ve aktarma terimleri açıklanmış; lehçeler arasındaki aktarma sorunlarına değinilmiş; eş değerlik, eş anlamlılık ve eş seslilik tanımları yapılmış; Yeni Uygur Türkçesinin ses özelliklerine yer verilmiş; yalancı eş değerlik ile ilgili literatür taraması yapılmış ve tezin amacı, kapsamı ve yöntemi belirlenmiştir.

“İnceleme” bölümünde tespit edilen kelimeler “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olmak üzere iki ana başlık altında ele alınmıştır. Her iki bölüm altında da tespit edilen kelimeler köken, ses değeri ve tür olarak farklı alt başlıklar altında sınıflandırmaya tabi tutulmuşlardır. Tezin “Sonuç” bölümünde ise çeşitli tespitlere ve önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Yeni Uygur Türkçesi, Türkiye Türkçesi, Yalancı Eş Değerlikler, Anlam Bilimi*

ABSTRACT**FALSE FRIENDS IN UIGUR AND TURKISH****Hakan YÖYEN**

Department of Turkish Language and Literature

Social Science Institution Uşak University, June 2019

Advisor: Associated Professor Dr. Özgür AY

In this study, Turkish and Uigur were compared in terms of false friends simultaneously. In the comparison, Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü and Güncel Türkçe Sözlük at www.tdk.gov.tr are based.

The study consists of “Introduction”, “Analysis” and “Conclusion” chapters. In the “Introduction” translation and rewording terms were explained. The problems of translation between dialects were mentioned; equivalence, synonymity, homonymic were explained; phonetic of the Uigur were given. A literature search was made about false friends and the goal, content and method of the thesis were determined.

In the “Analysis”, detected words were examined under two main headings as “Full False Friends” and “Partial False Friends” Also under these two main headings, detected words were classified phonetically, as origin and type. In the “Conclusion” various determinations and suggestions were given.

Keywords: *Uigur, Turkish, False Friends, Semantics*

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Türk Dili ve Edebiyatı ana bilim dalı yüksek lisans öğrencisi Hakan YÖYEN'in "Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki Yalancı Eş Değerler" başlıklı tezi .../.../2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ**İmza**

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Özgür AY.....

Üye : Prof. Dr. Alimcan İNAYET.....

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Erhan SOLMAZ.....

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Mehmet KARAYAMAN

ÖN SÖZ

11. yüzyıla kadar tek bir yazı dili halinde varlığını sürdüren Türk dili, bu yüzyıl sonrasında dallanarak farklı ses ve şekil özelliklerine sahip yeni tarihi lehçelerle çeşitli alanlarda varlık göstermiştir. Bu tarihi lehçeler de kendi içinde ikincil lehçelere ayrılmıştır. Konuşma dili olarak kullanılan bu ikincil lehçeler, Rusya'nın çeşitli politikaları sebebiyle birer yazı dili haline getirilmiştir. Bu vesileyle Türk dünyası arasındaki bağlantıyı koparan Sovyetler Birliği, nihayet 1991'de dağılınca Türk dünyası ile ilişkiler tekrar sağlanmış ve Türk yazı dilleri arasındaki aktarma çalışmaları hız kazanmıştır. Yapılan aktarmalar sırasında çeşitli sorunlarla karşılaşan araştırmacılar bu sorunları “Aktarma Problemleri, Aktarma Sorunları, Aktarma Meseleleri” başlıkları altında inceleyerek konuyla ilgili birçok çalışma yapmışlardır.

Aktarma meseleleri arasında yer alan en önemli sorunlardan biri de hiç şüphesiz yalancı eş değerlik meselesidir. Bugüne kadar yapılan birçok çalışma da bunu kanıtlar niteliktedir. Yalancı eş değerlik konusuna ilk kez 19. yüzyılın sonlarına doğru değinilse de bu alandaki detaylı araştırmalar 20. yüzyılın başında M. Koessler ve J. Derocquigny'nin hazırladıkları *Les faux amis ou les trahisons du vocabulaire anglais conseils aux traducteurs* “İngilizce-Fransızca Çevirmenin Aldatıcı Dostları” adlı çalışması ile başlamıştır. M. Koessler ve J. Derocquigny ile başlayan yalancı eş değerlik araştırmaları, daha sonra çeşitli yazı dilleri arasında yapılmış ve bu alandaki yayınların sayısı artmıştır. Türkiye’de de yalancı eş değerlik ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmıştır.

Türk lehçeleri arasındaki yalancı eş değerlik çalışmaları incelendiğinde bugüne kadar Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlikler üzerine kapsamlı bir çalışma yapılmadığı görülmüştür. Dolayısıyla bu çalışmada, Emir Necipoviç Necip’in hazırlamış olduğu, İklil Kurban’ın Rusçadan Türkçeye çevirisini yaptığı Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü ve www.tdk.gov.tr adresindeki Güncel Türkçe Sözlük kaynak alınarak bu iki lehçe arasındaki yalancı eş değerlikler eş zamanlı olarak kapsamlı bir şekilde incelenmeye çalışılmıştır.

Lisans eğitimime henüz başladığımda elimden tutup bilgi ve tecrübeleriyle beni aydınlatarak bugüne ulaşmamda büyük paya sahip olan, tez çalışmam süresince beni yönlendiren, çalışma disiplinini ve kişiliğini her zaman örnek aldığım, öğrencisi

olmaktan onur duyduğum ebedî hocam Doç. Dr. Özgür AY'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, tezimi inceleyerek değerli görüşlerini belirten, hatalarımı düzeltmemde ve eksiklerimi tamamlamamda yardımcı olan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Alimcan İNAYET, Doç. Dr. Selcen Çifci, Dr. Öğr. Üyesi Erhan SOLMAZ ve Dr. Öğr. Üyesi Önder SEZER'e; tezimi yazarken kaynaklara ulaşmamda bana büyük yardımları dokunan ve kütüphanesini her daim kullanmama müsaade eden değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Önder SEZER başta olmak üzere her zaman bıkmadan sorularımı cevaplayarak bana yardımcı olan çok kıymetli Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü hocalarına teşekkür ederim. Son olarak, sadece bu çalışma boyunca değil hiçbir zaman maddi manevi desteğini esirgemeyen, her başarımda en büyük paya sahip olan sevgili annem başta olmak üzere tüm aileme teşekkür ederim.

Hakan YÖYEN

ÖZ GEÇMİŞ**Kişisel Bilgiler**

Adı Soyadı	: Hakan YÖYEN
Doğum Yeri ve Tarihi	: Konak / 04.08.1992
Lisans Öğretimi	: Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü (2012-2016) : Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Çift Ana Dal (2014-2016)
Yüksek Lisans Öğretimi	: Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı / Türk Dili Lehçeleri (2016-2019)
Bildiği Yabancı Diller	: İngilizce (orta düzey) : Rusça (temel düzey)
Bilimsel Faaliyetleri	: XII. Uluslararası Büyük Türk Dili Kurultayı, Eylül 2017, Bükreş / ROMANYA : II. International Academic Research Congress, Ekim 2017, Antalya / TÜRKİYE : Мировая Тюркология и Казанский Университет, Nisan 2018, Kazan / RUSYA

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar	: Uşak Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Araştırma Görevlisi (2017-) : Uşak Üniversitesi, Yabancı Uyraklı Öğrenci Ofisi, Ofis Elemanı (2014-2016) : Uşak Üniversitesi, TÖMER, Türkçe Okutmanı (2016)

İletişim:

E-Posta	: hakan.yoyen@usak.edu.tr / yoyenhakan@gmail.com
Telefon	: 0507 077 99 07

İÇİNDEKİLER

sayfa

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ	iii
ABSTRACT	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	v
ÖN SÖZ.....	vi
ÖZ GEÇMİŞ	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR VE İŞARETLER.....	xvi
YENİ UYGUR TÜRKÇESİ İLE İLGİLİ KELİMELERDE KULLANILAN TRANSKRİPSİYON HARFLERİ.....	xvii
GİRİŞ	1

1. ÇEVİRİ VE AKTARMA TERİMLERİ.....	1
2. AKTARMA SORUNLARI.....	3
3. EŞ DEĞERLİK-EŞ ANLAMLIĞI-EŞ SESLİLİK.....	13
3.1. Eş Değerlik	13
3.2. Eş Anlamlılık.....	14
3.3. Eş Soslilik.....	14
4. YALANCI EŞ DEĞERLİK	15
5. YENİ UYGUR TÜRKÇESİ.....	31
5.1. Yeni Uygur Türkçesinin Genel Türk Dili İçindeki Yeri.....	31
5.2. Yeni Uygur Türkçesinin Ses Özellikleri.....	32
5.2.1. Düzenli Ses Denklıkları.....	32
5.2.1.1. Ünlü Değişmeleri	32

5.2.1.1.1. a > é Değişimi	32
5.2.1.1.2. e > é Değişimi	33
5.2.1.1.3. a > e Değişimi	33
5.2.1.1.4. a > i Değişimi.....	33
5.2.1.1.5. e > i Değişimi	34
5.2.1.1.6. a > o Değişimi.....	34
5.2.1.1.7. e > ö Değişimi	34
5.2.1.1.8. ı > i Değişimi.....	34
5.2.1.1.9. i > é Değişimi	34
5.2.1.1.10. i > e, ı > a Değişimi	34
5.2.1.1.11. u > o Değişimi.....	35
5.2.1.1.12. ü > ö Değişimi.....	35
5.2.1.2. Ünsüz Değişimleri	35
5.2.1.2.1. #g > #k, #ğ > q Değişimi	35
5.2.1.2.2. b- > m- Değişimi.....	35
5.2.1.2.3. b- > p- Değişimi	35
5.2.1.2.4. b-‘lerin Korunması	35
5.2.1.2.5. -b- > -v- Değişimi.....	36
5.2.1.2.6. f > p Değişimi	36
5.2.1.2.7. k- ve q-‘ların Korunması	36
5.2.1.2.8. -q- > -x-, q- > x- Değişimi	36
5.2.1.2.9. s- > ç- Değişimi	36
5.2.1.2.10. t-‘lerin Korunması	36
5.2.1.2.11. t- > ç- Değişimi	36
5.2.1.2.12. y- / j- Tercihi.....	37
5.2.1.2.13. -z > -s Değişimi	37
6. AKTARICI TARAFINDAN DENK OLDUĞU VARSAYILAN SESLER ..	37
7. AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEM.....	38
8. TASNİFTE KULLANILAN ALFABETİK SİRALAMA	40
İNCELEME	41
1. TAM YALANCIEŞ DEĞERLER.....	42

1.1. Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	42
1.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Kelimeler	42
1.1.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe İsimler	42
1.1.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller	106
1.1.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Kelimeler	113
1.1.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe İsimler	113
1.1.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller	242
1.2. Arapça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	292
1.2.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça İsimler	292
1.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça İsimler	306
1.3. Arapça+Farsça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	328
1.3.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça İsimler	328
1.4. Arapça+Farsça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	329
1.4.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça+Türkçe İsimler	329
1.5. Arapça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	329
1.5.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Kelimeler	330
1.5.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler	330
1.5.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Fiiller	331
1.5.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Kelimeler	331

1.5.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler	331
1.5.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Fiiller.....	338
1.6. Çince Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	339
1.6.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Çince İsimler	339
1.6.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Çince İsimler	341
1.7. Çince+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	344
1.7.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Çince+Türkçe İsimler	344
1.8. Farsça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	345
1.8.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça İsimler	345
1.8.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça İsimler	359
1.9. Farsça+Arapça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	371
1.9.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Arapça İsimler	371
1.10. Farsça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	371
1.10.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Kelimeler	371
1.10.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler	371
1.10.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Fiiller.....	372
1.10.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Kelimeler	372
1.10.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler	372
1.10.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Fiiller.....	376
1.11. Rusça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	377

1.11.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Rusça İsimler.....	378
1.11.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Rusça İsimler	380
1.12. Rusça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	383
1.12.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Rusça+Türkçe İsimler.....	383
1.13. Türkçe+Farsça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler	383
1.13.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe+Farsça İsimler.....	383
2. KİSMİ YALANCI EŞ DEĞERLER.....	384
2.1. Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	384
2.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe Kelimeler	384
2.1.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe İsimler	384
2.1.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller	392
2.1.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değerler	396
2.1.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer İsimler	396
2.1.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller	430
2.2. Arapça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	457
2.2.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça İsimler.....	457
2.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça İsimler.....	467
2.3. Arapça+Farsça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler.....	484
2.3.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça İsimler	484
2.3.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça İsimler	484
2.4. Arapça+Farsça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	485

2.4.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça+Türkçe İsimler	485
2.5. Arapça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	485
2.5.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler.....	486
2.5.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Kelimeler	486
2.5.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler	486
2.5.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Fiiller.....	491
2.6. Farsça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	492
2.6.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça İsimler.....	493
2.6.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça İsimler.....	499
2.7. Farsça+Arapça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler.....	504
2.7.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Arapça İsimler	504
2.8. Farsça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler.....	505
2.8.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler.....	505
2.8.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Kelimeler	505
2.8.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler	505
2.8.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Fiiller.....	507
2.9. Rusça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	508
2.9.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Rusça İsimler.....	508
2.9.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Rusça İsimler	509
2.10. Rusça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	510

2.10.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Rusça+Türkçe İsimler.....	510
2.11. Türkçe+Farsça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler	511
2.11.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe+Farsça İsimler.....	511
 SONUÇ.....	 512
 KAYNAKÇA.....	 517

KISALTMALAR VE İŞARETLER

AT	: Azerbaycan Türkçesi
bk.	: Bakınız
vb.	: ve başkaları, ve benzerleri
vd.	: ve diğerleri
GTS	: Güncel Türkçe Sözlük
TT	: Türkiye Türkçesi
Tuv.	: Tuva Türkçesi
TmT	: Türkmen Türkçesi
YUT	: Yeni Uygur Türkçesi
YUTS	: Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü
>	: Bu şekle dönüşür

**YENİ UYGUR TÜRKÇESİ İLE İLGİLİ KELİMELERDE KULLANILAN
TRANSKRİPSİYON HARFLERİ**

é : kapalı e

x : ħ (hırıltılı h)

ŋ : geniz n'si

q : k (kalın k)

ġ : kalın g

GİRİŞ

1. ÇEVİRİ VE AKTARMA TERİMLERİ

Çeviri, Türkçe Sözlük'te “1. *Bir dilden başka bir dile aktarma, çevirme, tercüme. 2. Bir dilden başka bir dile çevrilmiş yazı veya kitap, tercüme.*” anlamları ile verilmektedir (Türkçe Sözlük, 525-526). Görüldüğü üzere çeviri hem bir süreç hem de bu süreç sonucunda ortaya çıkan ürünün kendisidir. Vardar, çeviriyi “*Bir dilde (kaynak dil) düzenlenmiş bildirileri anlam ve biçim bakımından eş değerlik sağlayarak bir başka dile (erek dil) aktarma işlemi; bu işlemin gerçekleşmesiyle ortaya çıkan ürün.*” olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Vardar, çeviri işleminin başarılı olabilmesi için dil içi ve dil dışı bağlamların yalnızca düz anlamlarının değil, yan anlamlarının da dikkate alınması gerektiğini ifade eder (Vardar, 2002: 60). Musaoğlu ise birbiriyle akrabalık ilişkisi olmayan ve uzak ve yakın akraba olan dillerde, sözlü ya da yazılı metnin bir dilden diğerine aktarımını çeviri olarak tanımlar. Bunun yanında, yakın akraba olan İngilizce ve Almanca ya da birbirine daha uzak akraba olan İngilizce ve Rusça gibi diller arasında yapılan aktarmaların da çeviri olarak tanımlanabileceğini ifade eder. (Musaoğlu, 2003: 1-2; 2005: 1; 2009: 218-219). Berk'e göre ise çeviri “*genellikle iki dil arasında gerçekleştirilen yazılı bir aktarım işlemi ya da bu şekilde aktarılmış ve kendisinden özgün metinle birtakım eş değerlik ilişkilerini gerçekleştirmiş olması beklenen bir metin*”dir (Berk, 2005, 101). Hengirmen, çeviri hakkında şunları söylemektedir: “*Bir dildeki yazılı veya sözlü metni, en azından metnin bilgi yapısını koruma zorunluluğu altında bir başka dile aktarma işi.*” Hengirmen ayrıca çeviri teriminden yalnızca yazılı metinlerin çevirisinin anlaşıldığını, ancak bu terimin sözlü metinleri de kapsadığını ve bunlarla ilgili farklı bir terim kullanılmadığını da belirtir (Hengirmen, 2009: 99). Karaağaç ise bir dildeki metnin bir başka dile aktarılması işlemini ve bunun sonucunda ortaya çıkan ürünü çeviri olarak tanımlar. Ona göre çeviri, bir yazılı metnin veya konuşmanın başka dil birimleriyle karşılanmasıdır (Karaağaç, 2013: 245).

Türkçe Sözlük'te aktarma için ise “1. *Aktarmak işi. 2. Bir taşıttan başka bir taşıta geçme. 3. Bir yolcunun gideceği yere birkaç araç değiştirerek ulaşması. 4. Sürülmemiş tarlayı ilk veya ikinci kez sürme. 5. Arıları bir kovandan ötekine geçirme. 6. Alıntı. 7. Bir oyuncunun topu kendi takımından bir başka oyuncuya göndermesi. 8. Bir kimsenin herhangi bir hakkını bir başkasına geçirmesini sağlayan*

iş, transfer. 9. Para aktarımı.” anlamları verilmiştir (Türkçe Sözlük, 77). Görüldüğü üzere aktarma kelimesinde lehçeler arası yapılan aktarma işiyle ilgili herhangi bir anlam verilmezken “*aktarmak*” fiilinin üçüncü anlamında konumuzla ilgili olan kısım “3. *Bir lehçeyi başka bir lehçeye uyarlamak.*” olarak tanımlanmıştır. Musaoğlu aktarma için şu açıklamayı yapar: “*Anlaşılabilirliği birbirine çok yakın olan ve çoğunlukla %40-%80 civarında değişen Ortodoks-Kiril ve Katolik-Latin kültürel birleşenleriyle Slav dilleri ve Eski Türkçe bağlamı Türk yazı dilleri ve tarihi lehçelerinde ise sözlü ve yazılı metinlerin aktarımı çeviri değil, somut bir aktarma süreci ve sonucu olarak değerlendirilebilmektedir*”. Ona göre Türk yazı dillerine ait çeşitli yazılı metinlerin yazı dilleri arası ve tarihî dönemler arası aktarımı çeviri değil bir aktarmadır (Musaoğlu, 2009: 218-219). Türk lehçeleri arasındaki aktarma sorunları üzerine doktora tezi hazırlayan Karadoğan ise, aynı dilin farklı lehçelerindeki metinleri birinden diğerine çevirme işini aktarma olarak tanımlamaktadır. Karadoğan için aktarma, standartlaşmış bir yazı dilinden diğer bir yazı diline yapıldığı için bu yönüyle çeviriye benzer, ancak farklı diller arasında değil de bir dilin lehçeleri içinde yapıldığı için çeviriden ayrılır (Karadoğan, 2004: 9). Denizer, aktarma teriminin ortaya çıkışında, çeviri kavramında olduğu gibi birbirine aktarılacak iki anlaşma birliğinin iki ayrı dil olmaması, bir dilin kapsamında yer almasının etkili olduğunu belirtmiştir (Denizer, 2007: 10).

R. Jakobson ise çeviri türlerini belirlediği sınıflandırmasında çeviriyi üçe ayırır: “Diliçi çeviri ya da *açıklama (rewording)*, dilsel göstergelerin aynı dilin başka göstergeleri aracılığıyla yorumlanmasıdır”, “Dillerarası çeviri ya da *gerçek anlamıyla çeviri*, dilsel göstergelerin başka bir dil aracılığıyla yorumlanmasıdır”, “Göstergelerarası çeviri ya da *dönüştürme (transmutation)*, dilsel göstergelerin dilsel olmayan gösterge dizgeleri aracılığıyla yorumlanmasıdır”. Jakobson’a göre Türkiye Türkolojisinde aktarma terimi ile karşılanan aynı dil içindeki lehçeleri birinden diğerine dönüştürme faaliyeti bir diliçi çeviri, dillerarası yapılan dönüştürme faaliyeti ise gerçek çeviridir (Jakobson, 2012: 62).

Yukarıda verilen tanımlardan da anlaşıldığı üzere; çeviri bir dillerarası, aktarma ise bir diliçi dönüştürme faaliyetidir. Aktarma ve çeviri bu noktada birbirinden ayrılır. Ancak, bu konuda Batı ve Türkiye terminolojisi arasında farklılıklar olduğu da görülür. Batı terminolojisinde diliçi veya diller arası fark etmeksizin yapılan bütün dönüştürme faaliyetleri bir çeviri olarak adlandırılırken

Türkiye terminolojisinde ise diliçi dönüştürme faaliyetleri için aktarma, dillerarası dönüştürme faaliyetleri için ise çeviri terimi kullanılmaktadır.

2. AKTARMA SORUNLARI

11. yüzyıla kadar tek bir yazı dili halinde varlığını sürdüren Türk dili, bu yüzyıl sonrasında dallanarak farklı ses ve şekil özelliklerine sahip yeni tarihi lehçelerle çeşitli alanlarda varlık göstermiştir. Bu tarihi lehçeler de kendi içinde ikincil lehçelere ayrılmıştır. Konuşma dili olarak kullanılan bu ikincil lehçeler, Rusya'nın çeşitli politikaları sebebiyle birer yazı dili haline getirilmiştir (Cengiz, 2016: 209). Bu vesileyle Türk dünyası arasındaki bağlantıyı koparan Sovyetler Birliği, nihayet 1991'de dağılınca Türk dünyası ile ilişkiler tekrar sağlanmış ve Türk yazı dilleri arasındaki aktarma çalışmaları hız kazanmıştır. Yapılan aktarmalar sırasında çeşitli sorunlarla karşılaşan araştırmacılar bu sorunları “Aktarma Problemleri, Aktarma Sorunları, Aktarma Meseleleri” başlıkları altında inceleyerek konuyla ilgili birçok çalışma yapmışlardır. Öyle ki, sadece bu konu üzerine 2009 yılında, Maltepe Üniversitesi'nde “*Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar*” adında bir sempozyum da düzenlenmiştir.

Taube'nin derlediği masallardan bazılarını Türkiye Türkçesine aktaran Nurettin Demir, “*Bir Tuva Masalının Türkiye Türkçesine Aktarılması*” başlıklı çalışmasında, aktarmada karşılaştığı meseleleri “Tekerlemeler, Kelime Hazinesi, Azgızlarla Benzerlik” başlıkları altında ele almıştır. Demir, çalışmasındaki “Tekerlemeler” başlığında masalların girişlerinde yer alan tekerlemelerin Türkiye Türkçesine aktarılması ile ilgili görüşlerine yer verir. “Kelime Hazinesi” başlığında ise iki gruptan bahseder. Bunlardan ilki, iki lehçede de karşılıkları olmayan kelimelerdir. İkinci grup ise, Türkçenin eski devirlerinde görülen değişik anlamlarından bazıları Tuva Türkçesinde korunan, Türkiye Türkçesinde ise ya hiç kullanılmayan ya da kaybolan kelimelerdir. Dolayısıyla aynı kökten gelen ve benzer ya da aynı ses değerine sahip olan bu kelimeler, aktarma yaparken bazı sorunları da beraberinde getirmektedir. Demir, bunlar için “*yalancı eş anlamlı*” terimini kullanır ve şöyle der: “*İlk bakışta aynı gibi olan yalancı eş anlamlı kelimeler yüzünden metin anlaşılıyor gibi görünmekle birlikte, asıl metinle aktarılan birbirinden farklı olmaktadır. Söylediklerimizin anlaşılması için, kürk ve bacak kelimelerinin*

Türkçenin değişik kollarındaki nasıl ifade edildikleri ve bu kelimelerin Türkiye Türkçesinde hangi manaya geldikleri hatırlansın.” (Demir, 1997: 4). Demir, “Ağzılarla Benzerlik” başlığında, Tuva Türkçesinde geçen bazı kelimelerin, küçük ses farklılıklarıyla Türkiye Türkçesi ağzlarında aynı anlamlarıyla yaşadığını dile getirir ve çeşitli örnekler verir (Demir, 1997).

Mustafa Uğurlu, Abay Yolu romanından örneklerle lehçeler arasındaki aktarma meselelerine değindiği makalesinde, Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arası aktarmalarda yapılabilecek hataları üç ana başlık altında toplamıştır: “Kelime hataları”, “Yapı hataları” ve “Dizgi hataları”. Uğurlu, “Kelime hataları” ve “Yapı hataları” ana başlıkları altında “Yalancı Eş Değer Kelimeler” ve “Yalancı Eş Değer Yapılar” alt başlıklarına da yer vermiştir. Yazar, bu alt başlıkları da kendi içinde bir başka deyişle “tam yalancı eş değerler” ve “kısmi yalancı eş değerler” olarak sınıflandırmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında *“Bunun yanı sıra; her iki lehçede de bulunan ve ses vb. yönlerden eş değer gibi gözükmelerine rağmen, anlam alanları veya görevleri bakımından tamamen örtüşmeyen kelime ve yapılar, yani ‘yalancı eş değer’ler, büyük bir mesele oluşturmaktadır.”* (Uğurlu, 2000: 76) diyen Uğurlu, yalancı eş değerlik konusunun lehçeler arası aktarmada son derece önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır (Uğurlu, 2000).

Mustafa Uğurlu, *“Türk Lehçelerinin Aktarımında Valenz Sözlüklerin Önemi”* başlıklı bildirisinin ilk bölümünde Türk lehçeleri arasındaki farklılıkları “1. Dil Alanlarının Örtüşme Meselesi, 2. Ses Farklılıkları, 3. Kelime Hazinesindeki Farklılıklar, 4. Yapı Farklılıkları, 5. Dizim Farklılıkları” başlıkları altında vermiştir. İkinci bölümde ise Türk lehçelerinin fiil tabanlarındaki istem farklılıklarını örneklerle açıklayan Uğurlu, daha sonra istem farklılıklarından kaynaklanan aktarma meselelerini Azerbaycan, Türkmen, Özbek, Uygur, Kırgız ve Kazak Türkçelerinden aktarılan metinlerdeki cümlelerden örneklerle incelemiş ve bunların doğru şekillerine de yer vermiştir. Uğurlu, Türk lehçeleri arasında doğru bir şekilde aktarma yapılması için istem (Valenz) sözlüklerinin en kısa zamanda hazırlanması gerektiğini de çalışmanın sonuç bölümünde dile getirmiştir (Uğurlu, 2001).

Doktora tezinde Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma sorunları üzerine çalışan Amhet Karadoğan, iki lehçe arasında aktarma yapılırken karşılaşılan sorunları “1. Ek Düzeyindeki Hatalar, 2. Kelime Düzeyindeki Hatalar, 3.

Söz Dizimi Düzeyindeki Hatalar, 4. Cümle Üstü Birimlerdeki Hatalar, 5. Deyimlerin aktarımındaki hatalar, 6. Şiir Aktarımındaki Hatalar” olarak altı gruba ayırmıştır. Karadoğan, çalışmasında hem “Ek Düzeyindeki Hatalar” başlığı altında, hem de “Kelime Düzeyindeki Hatalar” başlığı altında yalancı eş değerlik kavramına yer vermiştir (Karadoğan, 2004).

Fatih Kirişcioğlu ise Gazi Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü öğrencilerinin Türkmen Türkçesi Metin Aktarma dersinde yaptıkları genel hatalardan hareketle aktarma sırasında yapılan hatalara dair bir değerlendirme yapmıştır. Öğrencilere farklı zamanlarda 3 farklı metin veren Kirişcioğlu, çalışmanın sonucunda, öğrencilerin bu metinleri aktarırken yaptıkları hataların istatistiksel bilgilerini aşağıdaki gibi vermiştir:

1. Yalancı Eş Değerlik	%20
2. Metnin Aslını Koruma	%16
3. Metnin Aslını Uyarılama	%14
4. Birleşik veya tasvir fiillerde yanlış aktarma	%14
5. Yanlış Ek Seçimi	%13
6. Atasözleri ve Deyimleri Yanlış Aktarma	%8
7. Cümlelerin Öğelerini Doğru Düzgün Yerleştirememe	%8
8. Diğer	%7

(Kirişcioğlu, 2006).

Kirişcioğlu’nun istatistiklerine bakacak olursak, iki lehçe arasında yapılan aktarmalardaki hataların önemli bir bölümünün yalancı eş değerlikten kaynaklandığını söylemek mümkündür.

Faik Utkan Denizer, yazmış olduğu yüksek lisans tezinde Dede Korkut hikayelerinin Türkiye Türkçesine yapılmış aktarmalarındaki aktarma problemlerini kelime düzeyinde incelemiştir. Yapılan hataları “1. Aslını Koruma, 2. Yalancı Eş Değer Kelime Kullanımından Kaynaklanan Hatalar, 3. Yanlış Kelime Seçiminden Kaynaklanan Hatalar” olarak üçe ayıran Denizer, çalışma sonunda örnekler dizinine de yer vermiştir (Denizer, 2007).

Çiğdem Usta, “*Lehçeden Lehçeye Aktarma Sorunlarına Ek: İmlâ ve Noktalama Hataları*” isimli çalışmasıyla iki lehçe arasında aktarma yapılırken imla ve noktalama kaynaklı hataların da yapılabileceğini Türkmen Türkçesinden örnek

cümlelerle açıklamıştır. Usta, çalışmasını şu şekilde tasnif etmiştir: “1. Küçük ve Büyük Harf Kullanımı, 2. Noktalama İşaretlerinin Kullanımı, 3. de Bağlacının ve mI Soru Ekinin Yazımı, 4. Düzeltme İşaretinin Kullanımı, 5. Birleşik Kelimelerin Yazımı, 6. Yanlış Yazılan Kelimeler” (Usta, 2008).

Mehmet Kara, “*Lehçeler Arası Aktarmada Temel Sorunlar*” isimli makalesiyle bu konu üzerine titiz bir çalışma yapmıştır. Kara, yaptığı çalışmayı “Klasik Aktarmalarda Karşılaşılan Sorunlar” ve “Makine Aktarmasında Karşılaşılan Sorunlar” olarak ikiye ayırmış ve bu ana başlıkları da kendi içinde çeşitli alt başlıklara bölmüştür. “Klasik Aktarmalarda Karşılaşılan Sorunlar” altındaki “1.2. Aktarıcının Durumu ve Aktarmanın Kilitlendiği Noktalar” alt başlığında yalancı eş değerler meselesine de yer veren Kara, “1.2.7. Yanlış Ek Tercihi”nde şu örnekleri verir:

“Türkmen Türkçesinden:

Erte tapyłanok bu gün göreniň

Yarın bulunmuyor bugün görenin

Doğrusu: göreniň => gördüň”,

“Azericeden Türkçeye Aktarılmış Metinden:

...kızcağыз az kaldı yerin dibine giriyordu.

Doğrusu: az kaldı => az kalsın” (Kara, 2009: 1065).

Verilen örneklerle bakıldığında, her iki ekin de Türkiye Türkçesindeki anlamlarıyla aktarıldığı, yani aktarıcının yalancı eş değerlik hatasına düştüğü görülmektedir. Eklerdeki yalancı eş değerlik üzerine yapılan çalışmalar da mevcuttur (bk. Uğurlu, 2000; Karadoğan, 2004). Ancak araştırmacı bunları “Yanlış Ek Tercihi” olarak adlandırmayı tercih etmiştir. Kara, “Makine Aktarmasında Karşılaşılan Sorunlar” başlığında ise Atakan Kurt ve Maxim Shylov ile birlikte hazırladıkları Türkmen Türkçesi-Türkiye Türkçesi aktarma programını hazırlarken karşılaştıkları sorunlara yer vermiştir (Kara, 2009).

M. Fatih Alkayış, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma meselelerini ekler bağlamında ele almıştır. Alkayış, aktarma yapılırken

ortaya çıkan aktarma meselelerini “Fiil Kiplerinde Karşılaşılan Aktarma Meseleleri”, “Sıfat-Fiillerde Karşılaşılan Aktarma Meseleleri” ve “Zarf-Fiillerde Karşılaşılan Aktarma Meseleleri” olarak üç gruba ayırmıştır. Araştırmacı “Sıfat-Fiillerde Karşılaşılan Aktarma Meseleleri” başlığı altındaki ilk maddede şu açıklamaya yer vermiştir: *“Yeni Uygur Türkçesinde çok sık kullanılan -ğan sıfat-fiil eki, bugün Türkiye Türkçesinde kullanmakta olduğumuz -an ekinin eski biçimidir. Bu ekin Türkiye Türkçesine aktarımı ‘bazı örneklerde’ -dık sıfat-fiil eki ile sağlanmaktadır.”* (Alkayış, 2009: 65). Alkayış burada “yalancı eş değerlik” terimini kullanmasa da, bu ek kısmi yalancı eş değer olarak kabul edilebilir. Nitekim, aynı kaynaktan geldiği bilinen -ğan / -an ekleri, bahsi geçen iki lehçede, anlam alanı olarak tam örtüşmemektedir (Alkayış, 2009).

Ünal Zal, Gurbannazar Ezizov’un İki Ağaç şiir kitabının aktarmasındaki hatalardan yola çıkarak Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma meselelerine değinmiştir. Yapılan hataları kelime düzeyinde ele alan Zal, bunları “1. Aslını Koruma, 2. Aslını Uyarlama, 3. Yalancı Eş Değer Kelimeler, 4. Yanlış Kelime Seçimi, 5. Kelimeler Arası Uyumsuzluk, 6. Kelime Eksikliği, 7. Kelime Fazlalığı, 8. Hedef Lehçede Olmayan Kelimeleri Kullanma, 9. Yakın Anlamli Kelime Kullanma, 10. Ağız Kelimelerini Kullanma, 11. Dipnot Kullanımı ile İlgili Hatalar” olarak 11’e ayırmış ve bu başlıklar altında yapılan hatalara, doğru şekillerine ve açıklamalara yer vermiştir (Zal, 2009).

Ramiz Asker, yazmış olduğu bir bildiride Azerbaycan Türkçesi ile diğer lehçeler arasında yapılan aktarmalarda karşılaşılan sorunlar üzerine durmuştur. Çalışmasında öncelikle tercüme ve aktarma terimlerinin tanımını yapan ve bunların farklarına değinen Asker, aktarma sırasında karşılaşılan zorlukları dört gurpta toplayabileceğini belirtmiştir. Bunlar, “1. Fonetik Farklılıklar, 2. Sentaks veya Cümle Yapısı Farklılıkları, 3. Leksik, Yani Kelime Hazinesi veya Söz Varlığı Farklılıkları, 4. Semantik, Yani Anlam Farklılıkları”dır. Asker, çalışmasında “Semantik, Yani Anlam Farklılıkları” başlığına oldukça geniş bir yer vermiş ve şunları söylemiştir: *“Bunun bir de farklılık arz eden kelimeler grubu vardır ki, işin püf noktası da buradadır. Türkçelerin bağımsız gelişim seyri sırasında ortaya çıkan bu farklar büyük bir yer tutmaktadır. Uzmanlar bu kelime grubuna genel olarak ‘sahte ekvivalentler’ veya ‘yalancı eş değerler’ adını veriyor. Yalancı eş değerler meselesi Türkçede Kaşgarlı Mahmut döneminden, yani bin yıldan beri vardır”* (Asker, 2009:

37). Asker, bu açıklama sonrasında yalancı eş değer kelimelerden ve bu alanda yapılan çalışmalardan kısaca bahsetmiştir. Yazar ayrıca Türkiye Türkçesinden Azerbaycan Türkçesine ve Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktarması yapılan bazı eselerin künyelerine de çalışmasında yer vermiştir (Asker, 2009).

Elfine Sibgatullina, “*Tataristan ve Rusya’da Kazan Tatar Lehçesi ile Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma Çalışmaları, Yayınlar ve Karşılaşılan Sorunlar*” adını taşıyan bildirisinde, genel olarak Kazan Tatar Türkçesi ile diğer lehçeler arasında yapılan aktarmalar üzerinde durmuş ve lehçeler arası aktarma çalışmalarının önüne geçen; ekonomik, siyasi ve aktarma alanında yetişmiş eleman eksikliği gibi sebeplerden bahsetmiştir (Sibgatullina, 2009).

Kadri Konkobayev, çalışmalarından birinde Türk lehçeleri arasındaki aktarmalarda karşılaşılan sorunlara değinmiştir. Çalışmanın giriş kısmında çeviri ve aktarma hakkında bilgi veren Konkobayev, Türk lehçeleri arasındaki aktarma çalışmalarını ikiye ayırmıştır: “1. Ortak Tarihi Eserleri Çağdaş Türk Lehçelerine Aktarma Çalışmaları, 2. Çağdaş Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Çalışmaları”. Bu ayırmadan sonra tarihi eserlerin Türk lehçelerine aktarımı ile ilgili bilgi veren Konkobayev, çağdaş Türk lehçeleri arasındaki aktarmalarda ise karşılaştırmalı dil bilimi çalışmalarının azlığı ve deyimlerin yanlış aktarımı sorunlarından bahsetmiştir (Konkobayev, 2009).

Alimcan İnayet ve Özgür Ay da Uygur Türkçesinden Türkiye Türkçesine yapılan aktarma çalışmalarındaki hataları inceleyerek bunlara dair bir sınıflandırma yapmışlardır. Çalışmada Uygur Türkçesinden Türkiye Türkçesine yapılan aktarmaları “A. Kitaplar, B. Çeviri Makaleler, C. Tezler” olarak üç grup halinde veren İnayet ve Ay, daha sonra yapılan hataları üç ana başlık altında toplamışlardır. Bunlar, “1. Metinlerin Transkripsiyonunda Görülen Sorunlar, 2. Metinlerin Aktarmalarında Görülen Sorunlar, 3. Uygur Türkçesinin Fonetik Özelliğinden Kaynaklanan Sorunlar”dır. Araştırmacılar, “Metinlerin Aktarmasında Görülen Sorunlar” başlığının altında eş sesli kelimelerin aktarmalarda ciddi sorun oluşturduğunu belirterek şu açıklamayı yapmışlardır: “*Uygur Türkçesindeki bazı kelimeler ile Türkiye Türkçesindeki bazı kelimeler yapı bakımından benzerlik göstermektedir. Bu benzerlikten kaynaklanan eş sesli kelimeler aktarmalarda ciddi sorun teşkil etmektedir*” Açıklama sonrasında ise şu örnekler yer verilmiştir:

“Alma, anar **üzüldi** balam

Elma, nar **üzüldü** yavrum,

Emdi kuruk bağ kaldı, balam.

Şimdi koruk bağ kaldı yavrum.

(Doğrusu)

Elma, nar **koparılp** yavrum

Şimdi bomboş bağ kaldı yavrum” (İnayet ve Ay, 2009:

59).

Çalışmada, yalancı eş değerlik terimi yerine eş sesli terimi tercih edilmiştir.

Gülsüm Killi ise Hakas Türkçesinden Türkiye Türkçesine yapılan aktarmalar ve bu aktarmalarda karşılaşılan hatalar üzerine bir çalışma yapmıştır. Killi, çalışmasında Hakas Türkçesinden diğer dillere ve Türkiye Türkçesine yapılan çeviri ve aktarma çalışmalarının tarihi hakkında bilgi verdikten sonra Hara Hushun “Kara Kuzgun” destanının ilk 36 dizesinin karşılaştırmasını yapmış ve bunlar hakkında çeşitli yorumlarda bulunmuştur. Çalışmaya kaynaklık eden destanın aktarma metinlerinin biri Ekrem Arıkoğlu’na diğeri ise Ali Ilgın’a aittir (Killi, 2009).

Ali Abbas Çınar, yazmış oldu bir bildiride, aktarmasını yaptığı “Abay’ın Eserlerinden Seçmeler” adlı kitabından örnekler vererek Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi arasında aktarma yaparken düştüğü hataları incelemiş ve bunların doğru şekillerine yer vermiştir. Hatalar için herhnagi bir sınıflandırma yapmayan Çınar, çalışmasının sonucunda tespit ettiği problemleri ve çözümlerini on iki madde halinde sıralamıştır (Çınar, 2009).

Gaynislam İbrahimov, “Başkurt Lehçesi ile Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma Çalışmaları ve Karşılaşılan Sorunlar” isimli çalışmasında, çok ciltli Türk edebiyatları antolojisi ve dört ciltlik Başkurt halkının folkloru eserlerine dair bilgiler vermiş ve Başkurt destanlarında kullanılan ölçü birimi gibi özelliklerden bahsetmiştir. İbrahimov, çalışmasında aktarmada karşılaşılan sorunlara dair herhangi bir bilgiye yer vermemiştir (İbrahimov, 2009).

Tahir Kahhar, Özbek Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma sorunlarına değindiği yazısında aslını koruma, aslını uyarlama, yalancı eş değerlik, tam yalancı eş değerlik, yanlış ek seçimi, ikilemelerde yapılan yanlışlıklar gibi

konuların ele alınması ve gerekli çalışmaların yapılması gerektiğini dile getirmiştir. İki lehçe arasındaki basit diyaloglardan örnekler veren Kahhar, sadece kelime bilmenin aktarma için yeterli olmadığını, iki lehçeye de çok iyi şekilde hakim olmanın gerektiğini ifade etmiştir. Kahhar, çalışmasında aktarma sorunları olarak benzer kelimeler, yanlış ek kullanımı, edat ve bağlaçların yanlış kullanımı, üslup meselesi, atasözleri ve deyimlerin yanlış aktarılması hatalarından bahsetmiştir (Kahhar, 2009).

Oraz Yağmur, “*Türkmenistan’da Türkmen Lehçesiyle Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma, Yayın Çalışmaları ve Karşılaşılan Sorunlar*” başlıklı bildirisinde, iki lehçe arasında yapılan çalışmalardan bahsederek aktarma sırasında karşılaşılan problemlere dair yalnızca “*aldatıcı kelimeler*” olarak ifade ettiği yalancı eş değerliklere değinmiş ve bunlara dair birkaç örnek vermiştir (Yağmur, 2009).

Ümit Eker, “*Eski Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Lehçe İçi Aktarma Sorunları*” başlıklı doktora tezi ile diğer çalışmalardan farklı olarak bir lehçenin iki dönemi arasında yapılan aktarmalardaki sorunlar üzerine çalışmıştır. Eker, çalışmasını Battalnâme, Dânişmendnâme, Fetihnâme, Tevârîh-i Âl-i Osman eserleri ile sınırlandırmıştır. Çalışmada tespit ettiği aktarma sorunlarını “1. Ek Düzeyinde Yapılan Aktarma Hataları, 2. Kelime Düzeyinde Yapılan Aktarma Hataları, 3. Söz Dizimi Düzeyinde Yapılan Aktarma Hataları, 4. Deyimlerin Aktarımında Yapılan Hatalar” olarak dört gruba ayıran yazar, çalışmanın sonuna hatalı aktarılan kelime, ek ve deyimler dizinlerini de eklemiştir (Eker, 2012).

Sedat Adıgüzel ise Azerbaycan ve Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma meseleleri üzerine bir araştırma yapmıştır. Türk dünyası araştırmalarında, roman, hikaye, şiir gibi edebi eserlerin aktarmasında kullanılan üslup, aktarma dili, eserin söyleyiş özelliklerini koruma gibi problemlerin daha önce gündeme getirildiğini ifade eden Adıgüzel, iki dil arasındaki ortak kelimelerin aktarma işinde gizli birer problem olduğunu belirtmiş ve bunlarla ilgili bazı örnekleri sıralamıştır: “*Ata: Türkiye Türkçesinde ata, ced; Azerbaycan Türkçesinde baba*” (Adıgüzel, 2012: 55). Örneklerden de anlaşılacağı üzere bunlar yalancı eş değer kelimelerdir. Adıgüzel bu çalışmasında, karşılaşılan en büyük problemin bu tür sözcüklerin kendi dilimizdeki anlamıyla kullanılması olarak dile getirmiştir (Adıgüzel, 2012).

Sermin Yumuşak, hazırladığı “*Azerbaycan Masallarının Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Aktarma Sorunları*” başlıklı yüksek lisans tezinde, Azerbaycan Türkçesindeki on masalı Türkiye Türkçesine aktarmış ve yaptığı aktarma hatalarını incelemiştir. Yumuşak, yapılan bu hataları yirmi bir ayrı başlık altında değerlendirmiştir. Bu başlıklardan biri de yalancı eş değer kelimelerdir ve yazar, yalancı eş değer kelimeleri “Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler” ve “Yarım Yalancı Eş Değer Kelimeler” olarak ikiye ayırmıştır. Çalışmanın sonunda kelimelerin ve atasözleri ve deyimlerin dizini de bulunmaktadır. (Yumuşak, 2013).

Lola Amanova, Türkiye Türkçesi ve Özbek Türkçesi arasındaki deyim ve atasözlerinin aktarımında karşılaşılan problemlere değindiği makalesinde, yalancı eş değer kelimelerin doğru aktarmada engel teşkil ettiğini dile getirmiş ve bu konuya çalışmasında geniş yer vermiştir. Yalancı eş değer kelimeler dışında, kelime kopyalama ve yanlış ek tercihinin de yapılan hatalar arasında olduğunu belirten Amanova, deyim ve atasözlerini “Tam Karşılıklılar”, “Kısmi Karşılıklı” ve “Karşılıkları Olmayan” başlıkları altında değerlendirmiştir (Amanova, 2014).

Tuğba Şahin, yazmış olduğu yüksek lisans tezinde Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma sorunları üzerine çalışmıştır. Azerbaycan Türkçesinden seçtiği on masalı Türkiye Türkçesine aktaran Şahin, burada karşılaştığı güçlükleri on dokuz ayrı başlık altında toplamıştır. Şahin’in karşılaştığı güçlüklerden biri de yalancı eş değer kelimelerdir. Şahin, yalancı eş değer kelimeleri kendi içinde “Kısmi (Yarım) Yalancı Eş Değer Kelimeler” ve “Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler” olarak ikiye ayırmıştır. Araştırmacı ayrıca tezinin sonuna sözlük ve dizin de eklemiştir (Şahin, 2016).

Fatma Dura da Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki aktarma sorunları üzerine bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Dura, çalışmasında “Azerbaycan Nağılları” adlı eserde aldığı on masalı Türkiye Türkçesine aktarmıştır. Aktarma yaparken karşılaştığı güçlükleri yirmi dört ayrı başlık altında inceleyen Dura, bunlar arasında yalancı eş değer kelimelere de yer vermiş ve bunları “Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler” ve “Yarım (Kısmî) Yalancı Eş Değer Kelimeler” olarak iki gruba ayırmıştır. Araştırmacı, çalışma sonunda kelimelerin dizinine de yer vermiştir (Dura, 2017).

Yukarıda görüldüğü üzere bugüne kadar lehçeler arası ya da lehçe içi aktarma sorunlarına dair birçok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalardan bazıları, karşılaşılan dil

bilimsel sorunları müstakil olarak imlâ ve noktalama işaretleri bağlamında (bk. Usta, 2008), ek düzeyinde (bk. Alkayış, 2009) ve kelime düzeyinde (bk. Denizler, 2007; Zal, 2009) ele alırken bazıları ise bu sorunların birçoğunu tek bir çalışmada ele alarak kapsamlı bir araştırma yapmıştır (bk. Uğurlu, 2000; Karadoğan, 2004; Eker, 2012; Yumuşak, 2013; Şahin, 2016; Dura, 2017). Dolayısıyla her çalışmada, aktarma sorunlarına dair farklı tasniflere rastlanmaktadır. Yapılan çalışmalar incelendiğinde, lehçeler arası ve bir lehçenin farklı tarihi dönemlerini aktarmada karşılaşılan dil bilimsel sorunları 10 farklı başlık altında toplamak mümkündür:

1. Ek düzeyinde yapılan aktarma hataları
2. Kelime düzeyinde yapılan aktarma hataları
3. Söz dizimi düzeyinde yapılan aktarma hataları
4. Cümle üstü birimlerdeki hatalar
5. Deyimlerin ve atasözlerinin aktarımında yapılan hatalar
6. Şiirlerin aktarımındaki hatalar
7. İmlâ ve noktalama işaretleri sebebiyle yapılan aktarma hataları
8. Fonetik farklılıklardan kaynaklanan aktarma hataları
9. Fiillerdeki istem (valenz) farklılıklarından kaynaklanan aktarma hataları
10. Edat ve bağlaçların yanlış kullanımından kaynaklanan aktarma hataları

Bunlar dışında, aktarma çalışmalarının önüne geçen; yetersiz dil bilimi çalışmaları, alanında iyi yetişmiş aktarıcı eksikliği, ekonomik ve siyasi sorunlar gibi diğer sorunlardan bahseden çalışmalar da mevcuttur (bk. Kara, 2009; Konkobayev, 2009; Sibgatullina, 2009).

Kelime düzeyinde yapılan aktarma hatalarına bakıldığında ise bunları “*Aslını Koruma, Aslını Uyarlama, Yalancı Eş Değerlik, Kelime Eksikliği, Kelime Fazlalığı, Yanlış Kelime Kullanımı vd.*” (bk. Uğurlu, 2000; Karadoğan, 2004; Denizler, 2007; Zal, 2009; Eker, 2012; Dura, 2017) gibi alt başlıklara ayırabiliriz. Görüldüğü üzere, kelime düzeyindeki aktarma hatalarını kapsayan çalışmaların neredeyse tamamında yalancı eş değerlik konusuna da doğrudan veya dolaylı yoldan temas edilmiş ve aktarma yaparken ciddi sorunlara sebep olduğu belirtilmiştir. Hatta aktarma sorunları ile ilgili bazı çalışmalarda, bir aktarma sorunu olarak yalnızca yalancı eş değer kelimelerden bahsedildiği de görülmektedir (bk. Yağmur, 2009). Özellikle

Kirişcioğlu'nun (2006) yaptığı çalışmada, öğrencilerin Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasında aktarma yaparken en büyük hatayı %20 oran ile yalancı eş değer kelimelerde yapması, konunun önemini gözler önüne sermektedir. Tabii bu çalışmaların tamamında yalancı eş değerlik terimi kullanılmamakta, bunun yerine; “*yalancı eş anlamlı kelimeler*” (Demir, 1997: 4), “*aldatıcı kelimeler*” (Yağmur, 2009: 109), “*eş sesli kelimeler*” (İnayet ve Ay, 2009: 58) terimlerinin kullanıldığı görülmektedir. Bazı çalışmalarda ise yalancı eş değerlik konusuna hiç yer verilmese de çalışmalardaki örnekler incelendiğinde yalancı eş değerlik kapsamında oldukları görülmektedir (bk. Alkayış, 2009).

3. EŞ DEĞERLİK-EŞ ANLAMLILIK-EŞ SESLİLİK

Yalancı eş değerlik konusuna ve bu alanda yapılan çalışmalara geçmeden önce eş değerlik, eş anlamlılık ve eş seslilik terimlerinden kısaca bahsetmenin yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

3.1. Eş Değerlik

Eş değerlik, kaynak bir lehçedeki kelime ile hedef lehçedeki bir kelimenin anlam alanlarının “eş değer” veya “denk” olması, yani örtüşmesi durumudur. Burada “tam eş değerlik” ve “kabul edilebilir eş değerlik”ten söz edilebilir. Tam eş değerlik, kaynak lehçedeki bir kelimenin hedef lehçedeki bir kelimeyle, bütünüyle (ses, şekil, anlam vb.) eş değer olmasıyla mümkün olabilir. Ses ve şekil benzerliği olmaksızın düz anlam, metin bağlamında kullanım, çağrışım vb. yönlerden kaynak ve hedef lehçedeki bir kelimenin benzer olması durumunda ise kabul edilebilir eş değerlik söz konusudur (Uğurlu, 2002: 392; Uğurlu, 2004: 31; Uğurlu, 2012: 218). Kelime eş değeriği üç başlık altında incelenebilir:

1. *Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede bir kelime eş değeri olabilir:*

$$I \equiv I$$

Kaynak lehçedeki bir kelimeyle, hedef lehçedeki bir kelimenin kavram alanlarının bütünüyle veya kabul edilebilir bir şekilde örtüşmesi durumunda “bire bir” eş değeri söz konusudur.

2. *Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede birden fazla kelime eş değeri olabilir: $I \equiv I^n$*

Kaynak lehçedeki bir kelimenin kavram alanı, hedef lehçede birden fazla kelime ile tam veya kabul edilebilir ölçüde örtüşebilir. Bu durumda ise “bire çok” eş değerlik söz konusudur.

3. *Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede hiçbir kelime eş değer olmayabilir: $1 \equiv \emptyset$*

Kaynak lehçedeki bir kelimenin kavram alanının hedef lehçedeki hiçbir kelime ile kabul edilebilir ölçüde örtüşmediği durumlarda ise “bire hiç” eş değerlik söz konusudur (Uğurlu, 2004: 31-35; Uğurlu, 2012: 219-220).

3.2. Eş Anlamlılık

Eş anlamlılık, anlam ve işlev bakımından birbirine yakın veya aynı olan dil birimlerinin ilişkisi olarak bilinir. Eş anlamlılığın ortaya çıkma nedenlerini ikiye ayırabiliriz:

1. *Çok anlamlılığın yol açtığı eş anlamlılık*: Anlam bakımından gelişen kelimelerin yan anlamlara sahip olması, eş anlamlılığın oluşumunda etkilidir. Dolayısıyla, eş anlamlı kelimeler ile çok anlamlı kelimeler arasında bir bağlantı vardır. Birden fazla anlamı olan bir kelime, her bir anlamıyla farklı eş anlamlı dizilere dahil olarak eş anlamlı kelimelerin sayısını arttırabilir. Örneğin *yüz* kelimesi bir anlamıyla *sima* “yüz, çehre, didar” ve *çehre* “yüz, çehre, sima” kelimeleriyle, *yorgan yüzü*, *yastık yüzü* gibi kullanımlardaki anlamıyla ise *örtü*, *kılıf*, *kapak* kelimeleriyle eş anlamlılık oluşturmaktadır.

2. *Alıntı sözlerin yol açtığı eş anlamlılık*: Başka dillerden alınan kelimeler, bazen o dilin kendi kelimeleriyle yakın anlamda olabilir. Bu durumda da bir eş anlamlılık oluşur. Örneğin, TT saygı / Ar. hürmet; TT ay / Ar. kamer / Far. mah (Karaağaç, 2013: 636-637).

3.3. Eş Seslilik

Eş seslilik, aynı ses değerine sahip olmasına rağmen farklı anlamlara gelen dil birimlerinin ilişkisidir. Bir dilde, anlam ve işlev olarak farklı, aynı ses değerine sahip biçimlere ise eş sesli kelimeler denir. Eş sesliliğin oluşmasında, 1. Çok anlamlılığın yol açtığı eş seslilik, 2. Ses değişimlerinin ol açtığı eş seslilik, 3. Alıntı biçimlerin yol açtığı eş seslilik olarak üç farklı kaynaktan söz edilebilir. Çok anlamlılığın yol açtığı

eş seslilik ile ses değişimlerinin ve alıntı biçimlerin yol açtığı eş seslilik arasındaki fark anlam ilişkisi olup olmadığıdır. Eş sesli kelimelerin özelliği iki kelime arasında anlam bağı bulunup bulunmaması değil, belirli bir yer ve zamanda, bir dilin konuşurları tarafından ayrı kelimeler olarak değerlendirilmesidir (Karaağaç, 2013: 637-639).

4. YALANCI EŞ DEĞERLİK

Aktarma meseleleri arasında yer alan en önemli sorunlardan biri de hiç şüphesiz yalancı eş değerlik meselesidir. Bugüne kadar yapılan birçok çalışma da bunu kanıtlar niteliktedir. Yalancı eş değerlik konusuna ilk kez 19. yüzyılın sonlarına doğru değinilse de bu alandaki detaylı araştırmalar 20. yüzyılın başında M. Koessler ve J. Derocquigny'nin hazırladıkları *Les faux amis ou les trahisons du vocabulaire anglais conseils aux traducteurs* “İngilizce-Fransızca Çevirmenin Aldatıcı Dostları” adlı çalışması ile başlamıştır (Yusuf, 2000: 2083). M. Koessler ve J. Derocquigny ile başlayan yalancı eş değerlik araştırmaları, daha sonra çeşitli yazı dilleri arasında yapılmış ve bu alandaki yayınların sayısı artmıştır. Türkiye’de de yalancı eş değerlik ile ilgili geniş bir literatürün ortaya çıktığı görülmektedir.

Türkiye’de yalancı eş değerlik konusuna değinen ilk isimlerden biri Ahmet Bican Ercilasun’dur. Ercilasun, “*Türk Lehçelerinin Anlaşılmasında Dikkat Edilecek Noktalar*” başlıklı yazısında yalancı eş değerlik terimini kullanmasa da bu kelimelerden bahseder. Yazar, çalışmada; Türkiye, Azerbaycan, Kazak, Kırgız, Özbek, Uygur, Tatar ve Başkurt Türkçelerinin ses ve şekil olarak genel bir mukayesesini yaptıktan sonra bu lehçeleri temel kelimeler bakımından karşılaştırır. Burada, örneğin “Organlar” alt başlığında lehçeler arasında ortak olan kelimeleri sıralar ve “*Organlarla ilgili bazı farklılıkları bilmekte fayda vardır. **Kol** kelimesi **el** için de kullanılır.*” (Ercilasun, 1993: 196) diyerek aslında bu konuya temas eder. Yine bir diğerinde, “Tabiatla İlgili Kelimeler” alt başlığında “*Tabiatla ilgili bazı farklı kelimeleri bilmek, anlamak için son derece faydalı olur: **tuman (sis)**, **tütün (duman)**, **derya (nehir)** vd.*” demektedir (Ercilasun, 1993: 197). “Zamirler” alt başlığında ise “*İşaret zamirlerinden **bu** hepsinde birdir. Bazı lehçelerde **bul** şekilleri de vardır. **Şu** da **bu** veya **o** ile ifade edilir. Ancak bazı lehçelerde **uşu**, **şuşu**, **şol** gibi şekilleri de vardır. Özellikle Kazakçadaki **sol** kelimesinde şaşırmamak lazımdır; bu kelime **bu**, **şu** demektir.*” (Ercilasun, 1993: 203) der. Son olarak “Temel Fiiller”

başlığı altında ise “*Bilinmesi gereken bazı önemli fiiller şunlardır:*” diyerek *tüşün-* (*anla-*), *oyla-* (*düşün-*), *okşa-* (*benze-*), *kaldır-* (*bırak-*) gibi fiilleri sıralar (Ercilasun, 1993: 207).

Ahmet Bican Ercilasun, lehçeler arasındaki aktarma konusunu değerlendirdiği ve çeşitli tavsiyelerde bulunduğu bir başka yazısında, Türkmen Türkçesinden yapılan bir aktarmada geçen “*derya*” kelimesi ile ilgili şunları söyler ve yine aynı konuya değinir: “*Burada aktarıcının ‘derya’ kelimesini açıklaması da yerinde olurdu. Çünkü ‘derya’ bizde ‘nehir’ değil, ‘deniz’ anlamında kullanılır.*” (Ercilasun, 1993:97). Yine aynı çalışmanın bir diğer bölümünde “*ağır*” kelimesi ile ilgili, kaynak lehçenin Tatar Türkçesi veya Başkurt Türkçesi olması halinde bu kelimeyi “*zor*” olarak aktarmanın Tatar ve Başkurt Türklerini şaşırtacağını, çünkü onlarda “*zor*” kelimesinin “*büyük*” anlamına geldiğini ifade eder. Bu yüzden Ercilasun, bu kelimeyi “*ağır*” olarak aktarmanın çok daha doğru olacağı kanısındadır (Ercilasun, 1993).

Asker Resulov, “*Akraba Diller ve ‘Yalancı Eş Değerler’ Sorunu*” adını taşıyan makalesinde ilk kez yalancı eş değer terimini kullanır. Resulov, yalancı eş değerlerin tanımını “*Çeviri biliminde ‘yalancı eş değer’ terimi ile kaynak dildeki bir kelimeyle amaç dildeki bir kelimenin köken, yazılış ve söylenişlerinin aynı, anlamlarının ayrı olması durumu ifade edilmektedir.*” (Resulov, 1995: 916) olarak yapar. Ayrıca bu kelimeler için Türkçede “sahte karşılıklar” veya “sözde denkteşler” terimlerinin de kullanılabileceğini ifade eder. Resulov, bu çalışmasında yalancı eş değerlerin üç grupta sınıflandırılabileceğini söyler:

1. Sesteş (homonim) kelimeler: Yazılış ve söylenişleri aynı, köken ve anlamları farklı olan kelimeler.
2. Yazılış, söyleniş ve köken bakımından aynı, anlam bakımından farklı olan kelimeler.
3. Yazılış, söyleniş ve köken bakımından aynı, anlam bakımından bir ya da birkaçı örtüşen kelimeler.

Her bir madde için örnekler vererek açıklamalarda bulunan Resulov, ayrıca yalancı eş değer kelimelerin ortaya çıkış sebeplerinden de bahseder. Bunları da üç ayrı başlık altında toplamak mümkündür:

a. Sözcükte anlam kayması, anlam genişlemesi, anlam daralması vb. gibi dil içi gelişmeler.

b. Yabancı bir dilden alınan aynı kelimelerin, kaynak ve hedef dilde farklı kavramlar yerine kullanılması.

c. Genel Türkçede kullanılan ve ortak olan kelimelerin bir dilde yazı diline alınırken diğer dilde konuşma dilinde kalarak zaman içerisinde farklı anlamlar kazanması.

Resulov, bu çalışmada yalancı eş değerleri ikiye ayırır ve bunlar için “salt yalancı eş değerler” ve “göreceli yalancı eş değerler” terimlerini kullanır. Açıklamalarına ve örneklerine bakıldığında bunlar, bugüne kadar yapılan çalışmalarda en çok tercih edilen “Tam Yalancı Eş Değer” ve “Kısmi Yalancı Eş Değer” terimleri ile aynıdır. Yazar, çalışmada Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesindeki akrabalık terimlerine dair bir karşılaştırmaya da yer verir. En önemli sonuçlardan biri ise “*Karşılaştırmalı Türk Lehçeleri Sözlüğü*”nde yer alan Azerbaycan Türkçesine ait kelimelerden 40 kadarının yalancı eş değer olduğudur. Çalışma sonucunda Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesindeki yalancı eş değer kelimelerin sayısının 2000 kadar olduğu belirtilir (Resulov, 1995).

Ayşe İlker, “*Lehçeden Lehçeye Aktarma Üzerine Bazı Düşünceler*” isimli bildirisinde, lehçeler arası aktarmanın bir tercüme olup olmadığına dair görüşlerine yer verir ve tercüme olarak görülmesi de bazı durumlarda tercümeyle yaklaşan yönleri olduğunu belirtir. Bildirisinde lehçeler arası aktarmada başarı oranını yükselteceğini düşündüğü çeşitli ölçütleri dile getiren İlker, aktarmada görülen aykırılıklara dair Türkmen Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesinden bazı örnekler verir. Burada aykırı ifadesini kullanmasının sebebini verilen örneklerin hata veya yanlıştan ziyade lehçenin standardına aykırılık göstermesi olarak açıklar. İlker, örneklerin ilkinde sesteş kelimelerden bahseder ve şu açıklamayı yapar: “*a) Sesteş kelimelerin, farklı anlam taşımalarına rağmen, kendi lehçelerindeki anlamıyla verilmesi*” (İlker, 1999: 556). Burada yalancı eş değerlik için sesteş terimini kullanan İlker, örnek olarak da şu cümleyi verir: “*Enesi onu **golayına** getirmän kovyardı (TmT) / Annesi onu **kolayına** getirmezdı, kovardı (TT) / Annesi onu **yakınına** yaklaştırmadan kovuyordu (ideali)*” (İlker, 1999: 556).

Fatma Özkan ise yayımladığı bir makalesinde yalancı eş değer kelimeleri “*iletişimi zorlaştıran kelimeler*” olarak adlandırmayı tercih eder. Yazar, çalışmada Türkiye, Uygur, Özbek, Kırgız, Kazak, Tatar, Başkurt, Hakas, Altay ve Azerbaycan Türkçelerindeki ses değişimine uğrayan ve eş sesli olan kelimeleri anlam bakımından kendi aralarında karşılaştırır ve bunlarla ilgili çeşitli örnekleri sıralar (Özkan, 1999).

Berdak Yusuf da “*Türkçe ve Özbekçede ‘Yalancı Eş Değerler’*” başlıklı yazısı ile yalancı eş değerlik alanında çalışma yapan ilk isimler arasında yer almaktadır. “*çevirmenin aldattıcı dostları*” teriminin genellikle tercüme alanına ait olduğunu, bu yüzden “*yalancı eş değerler*” terimini tercih ettiğini belirten Yusuf, yaptığı bu çalışmada, yalancı eş değer kelimeleri “1. Rastlantısal Yalancı Eş Değerler” ve “2. Etimolojik Yalancı Eş Değerler” olmak üzere iki ana başlık altında inceler. Etimolojik Yalancı Eş Değerler başlığını ise kendi içinde üçe ayırır: “a. Saltık Etimolojik Yalancı Eş Değerler, b. Anlamlarından Biri ya da Birkaçı Örtüşen Yalancı Eş Değerler, c. Anlamları Birbirine Yakın Olan Yalancı Eş Değerler”. Çalışmada, Adil Yakubov’un Türkiye Türkçesine aktarılan “*Ulug’bek Hazinesi*” romanında yapılan yalancı eş değerlik hatalarına da yer veren Yusuf, sonuç kısmında yalancı eş değerlerin sebep olduğu anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak için “*Türkçe Özbekçe Yalancı Eş Değerler*” sözlüğünü hazırladığını ve bu sözlükte 2982 kelime bulunduğunu da belirtir (Yusuf, 2000).

Seyitnazar Arnazarov, çalışmalarından birinde Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki *düş-* fiili üzerine araştırma yapmıştır. Araştırmacı, her iki lehçede de *düş-* fiilinin aynı ve farklı anlamlarını belirtmiş, ayrıca bu fiil ile oluşturulan deyimlere de yer vermiştir. Arnazarov son olarak *düş-* fiilinin çatı ve yapım ekleri olarak da farklı anlamlara geldiğini belirterek bazı benzer fiillerin de anlam bakımından kısaca karşılaştırmasını yapmıştır (Arnazarov, 2000).

Seyitnazar Arnazarov, bir diğer makalesinde bu kez Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ortak adların anlam farklılıkları üzerine bir karşılaştırma yapmıştır. Bunları; akrabalık adları, hayvan adları, bitki adları, yemek adları, kıyafet adları, doğa olayları adları olarak farklı gruplar halinde inceleyen Arnazarov, bu adların benzer ve farklı anlamlarını belirtmiş ve adların her iki lehçedeki karşılıklarını da vermiştir (Arnazarov, 2002).

Seyitnazar Arnazarov, “*Türkmen ve Türkiye Türkçesinin Ortak Fiillerinin Anlam Bakımından Genel Bir Mukayesesi*” adını taşıyan çalışmasında Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ortak fiilleri 3 gruba ayırmıştır: “1. Hareket Fiilleri, 2. İş Fiilleri, 3. Görüş Fiilleri”. Arnazarov, birinci gruptaki ortak fiillerin büyük bir bölümünün her iki yazı dilinde de aynı anlama geldiğini, ancak bazılarının zamanla yeni anlam kazandığını belirtmiştir. İkinci gruptaki fiillerin ise her iki yazı dilinde en çok kullanılan ve bu sebeple çok geniş anlam alanına sahip olan fiiller olduğunu ifade etmiştir. Yazar, üçüncü grupta ise, “*Bu tür ortak fiillerin ilginç olan tarafı aynı kökten türemiş olmasına rağmen, söz konusu yazı dillerindeki kullanımlarına göre tamamen farklı manaları ifade etmesidir. Başka bir deyişle yalancı eş değerlik oluşturmastır.*” (Arnazarov, 2004: 204) diyerek yalancı eş değerlikten bahsetmiş ve buradaki fiilleri yalancı eş değerlik oluşturan fiiller olarak tanımlamıştır (Arnazarov, 2004). Her ne kadar Arnazarov diğer iki grupta yalancı eş değerlikten bahsetmese de, bütün gruplardaki örnek fiiller yalancı eş değerlik açısından incelendiğinde; ilk iki grubu “Kısmi Yalancı Eş Değerler”, son grubu ise “Tam Yalancı Eş Değerler” başlığı altında toplamak mümkündür. Nitekim ilk iki gruptaki fiiller, anlam alanı olarak kısmen örtüşen fiillerdir.

Ahmet Karadoğan, yayımladığı bir makalesinde diğer çalışmalardan farklı olarak bu kez yalancı eş değer yapıları incelemiştir. Çalışmadaki yalancı eş değer yapı terimiyle ekler kastedilmektedir. Tespit edilen yalancı eş değer yapılar, “Kısmi Yalancı Eş Değer Yapılar” ve “Tam Yalancı Eş Değer” yapılar olarak iki ana başlık altında, yapılan aktarmalardan örnekler verilerek incelenmiştir (Karadoğan, 2004).

Suzan Tokatlı, Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesindeki eş sesli kelimeleri incelediği makalesinde iki lehçe arasında 64 adet eş sesli kelime tespit etmiş ve bunları “1. Ses Değişimlerinin Yol Açtığı Eş Sesslilik, 2. Çok Anlamlılığın Yol Açtığı Eş Sesslilik, 3. Alıntı Kelimelerin Yol Açtığı Eş Sesslilik” şeklinde tasnif etmiştir (Tokatlı, 2004). Tokatlı, eş sesli kelimelerin tanımını “*Bir dilde yer alan, anlamı ve fonksiyonu farklı; fakat aynı ses değerine sahip şekillere eş sesli denir.*” (Tokatlı, 2004: 142) şeklinde yapar. Çalışmadaki örnekler incelendiğinde ise “*emgek (AT) / emek (TT), axtarmağ (AT) / aktarmak (TT), buynuzlamağ (AT) / boynuzlamak (TT), deyişdir- (AT) / değiştir- (TT), kökleşdirme (AT) / kökleştirme (TT)*” (Tokatlı, 2004: 143; 145-146; 148; 151) gibi örneklere rastlanır. Bu örneklerin sayısını arttırmak mümkündür. Araştırmacının makalesinde eş sesli kelimelere ilgili yaptığı

kendi tanımına bakınca, yukarıda verilen örneklerin yapılan tanıma uymadıkları, yani aynı ses değerine sahip olmadıkları görülmektedir. Dolayısıyla bu kelimelerin eş sesli olmadıkları çok açık olmasına rağmen araştırmacı, yine de eş sesli olarak değerlendirmiş ve çalışmaya dahil etmiştir.

Esra Çelik ise Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlikler üzerine bir yüksek lisans tezi hazırlamıştır. Araştırmacı, yalancı eş değer kelimelerin altında gerekli açıklamalara yer vermiş ve bunları çalışmanın sonuç kısmında “1. Yazılış ve Söylenişleri Aynı, Köken ve Anlamları Farklı, 2. Yazılış ve Söylenişleri ile Beraber Kökenleri de Aynı Ama Anlamı Farklı, 3. Yazılış, Söyleniş ve Kökenleri Aynı; Anlamlarından Biri ya da Birkaçı Örtüşen” olarak tasnif etmiştir. Çalışmada tespit edilen toplam 780 yalancı eş değer kelimede; anlam genişlemesi, anlam daralması ve başka anlama geçiş yönünde gelişme görülmüştür. Çelik, yalancı eş değer kelimelerde anlam genişlemesi olayının yoğunlukta olduğunu ve Azerbaycan Türkçesindeki bazı kelimelerin ise Türkiye Türkçesi tarafında yazıya geçirilmediğini belirtmiştir (Çelik, 2005).

Dilek Ergönenç Akbaba, “*Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler*” adlı çalışmasında, Nogay Türkçesinde yazılmış olan dokuz eserden taradığı yalancı eş değer kelimeleri “A. Türkçe Kelimeler, B. Alınma Kelimeler” olarak iki ana başlık altında incelemiş ve bu kelimeler için birer örnek vermeye çalışmıştır. Kelimelerin Eski Türkçe ya da alındığı dildeki şekillerini vererek karşılaştırma yapan Ergönenç Akbaba, Nogay Türkçesindeki kelimelerin Eski Türkçedeki asli şekillerini koruduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca, Nogay Türkçesindeki yalancı eş değerlerin, Nogay Türkçesinde veya Türkiye Türkçesinde aynı yapıya sahip kelimelerin anlam kaymasıyla ortaya çıktığını belirtmiştir (Ergönenç Akbaba, 2007).

Feyzi Ersoy da Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesini yalancı eş değerler açısından karşılaştırmıştır. Türkçe Sözlük’teki bazı kelimelerin birden çok anlamı olduğu için bunların en çok kullanılan bir ya da birkaç anlamını almış, anlamların tamamını değerlendirmeye katmamıştır. Yalancı eş değer kelimeleri fiil ve isim olarak iki ana başlık altında inceleyen Ersoy, bunun sonucunda 18’i fiil, 58’i isim olmak üzere toplamda 76 yalancı eş değer kelime tespit etmiştir (Ersoy, 2007).

Sadiye Ertuğ, yazdığı yüksek lisans tezinde Türkiye, Azerbaycan, Türkmen ve Gagavuz Tükrçelerinin hareket fiillerindeki yalancı eş değerklikleri incelemiştir. Ertuğ, diğerk çalışmalardan farklı olarak burada eş değerk oluşturan kelimeleri de çalışmaya dahil etmiştir. Tespit edilen 120 yalancı eş değerk hareket fiili “Tam Yalancı Eş Değerkler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerkler” olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir. Bunlardan 95’i kısmi yalancı eş değerk, 25’i ise tam yalancı eş değerkdir. Ayrıca iki lehçe arasında 12 adet de eş değerk hareket fiili tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda farklı anlamlar kazanarak yalancı eş değerk oluşturmada metafor, somutlaştırma, metonomi, terimsel anlam, çıkarımsal anlam, sosyal çevrede özelleşme etkenlerinin olduğu ortaya çıkmıştır (Ertuğ, 2007).

Seyitnazar Arnazarov ise yayımladığı bir makalesinde Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesinde işlek olarak kullanılan ve yalancı eş değerklik oluşturan *tapmak*, *beslemek*, *sarılmak*, *bulmak*, *yapmak* vb. gibi ortak fiilleri metinlerden örnekler vererek incelemiştir. Arnazarov’un yaptığı çalışmalardaki ortak fiillerden / adlardan kasıt, anladığımız ve örneklerden incelediğimiz kadarıyla ses ve yapı olarak aynı ya da benzer olan fiillerdir / adlardır. Arnazarov, bu çalışmada herhangi bir sınıflandırma yapmazken, bu iki yazı dilinde fiillerin çatı eklerini alarak da yalancı eş değerklikler oluşturduğunu belirtmiştir (Arnazarov, 2008).

Seyitnazar Arnazarov bir diğerk çalışmasında, Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde ortak olan ve kesme hareketini ifade eden *kes-*, *yar-*, *biç-*, *çap-*, *çal-* fiillerinin anlam farklılıkları üzerine bir araştırma yapmıştır. Arnazarov, fiillerin Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesindeki anlamlarını vererek benzer ve farklı yönlerini dile getirmiştir. Ayrıca, fiillerin etimolojisi üzerine de çeşitli görüşlere yer veren Arnazarov, fiillerden türetilen yeni kelimelere de yer vermiştir (Arnazarov, 2008).

Berdak Yusuf, diğerk çalışmalardan farklı olarak Türkiye Türkçesi ile Özbek Türkçesi arasındaki yalancı eş değerk kelimeler üzerine bir sözlük hazırlamıştır. Yusuf, “Turkcha-O'zbekcha ‘Aldoqchi’ So'zler Lug'ati” adını verdiği çalışmasında yalancı eş değerklik için “Aldoqchi So'zler” terimini kullanmıştır. Bu sözlükte iki lehçe arasında tespit edilen 2982 yalancı eş değerk kelimeye yer verilmiştir (Yusuf, 2009).

Hüseyin Yıldız, Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlere değindiği makalesinde toplam 275 yalancı eş değer kelime tespit etmiştir. Yıldız, bu kelimeleri “Aynı Kökten Gelen Yalancı Eş Değerler” ve “Farklı Kökten Gelen (Sesteş) Yalancı Eş Değerler” olarak iki ana başlık altında incelemiştir. (Yıldız, 2009).

Hüdayi Can, Divânü Lügâti’t-Türk’ün “A” harfiyle başlayan kelimeleriyle sınırlandırdığı çalışmasında; Divânü Lügâti’t-Türk, Türkiye Türkçesi ve Türkmen Türkçesinin söz varlıklarındaki yalancı eş değer kelimeleri incelemiştir. Can, söz varlıkları arasındaki yalancı eş değerlerin genellikle aynı kökten geldiğini ve anlam değişmesi sonucunda yalancı eş değerlik oluşturduğunu belirtmiştir (Can, 2009).

Vügar Sultanzade, çalışmalarından birinde “*Tavşana Kaç, Taziya Tul*” ve “*Ömrümden Sayfalar*” kitaplarının Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine yapılan aktarmalarında yalancı eş değerlik sebebiyle yapılan hataları incelemiştir. Yalancı eş değerlik konusu bu çalışmada dört başlık altında ele alınmıştır: “1. Kelimelerde Yalancı Eş Değerlik, 2. Kelime Gruplarında Yalancı Eş Değerlik, 3. Eklerde Yalancı Eş Değerlik, 4. Harflerde Yalancı Eş Değerlik (Sultanzade, 2010).

Mustafa Uğurlu, yaptığı bir çalışmada diğerlerinin aksine iki farklı lehçeyi değil, bu kez aynı lehçenin iki farklı dönemini, yani Oğuz Türkçesinin iki dönemi olan Eski Anadolu Türkçesi ve Türkiye Türkçesini yalancı eş değerlik açısından inceleyerek lehçe içi aktarmalarda yalancı eş değerliğin önemine dikkat çekmiştir. Uğurlu, Eski Anadolu Türkçesi metinlerini Türkiye Türkçesine aktarırken yalancı eş değer sebebiyle yapılan hataları, “Kelime”, “Yapı” ve “Dizim” ana başlıkları altında örneklerle incelemiş ve bunların düzeltilmiş şekillerine de yer vermiştir. Bu üç ana başlığı da yine kendi içinde “tam yalancı eş değerler” ve “kısmi yalancı eş değerler” olarak ikiye ayırmıştır (Uğurlu, 2011).

Eda Gül, Türkiye Türkçesi ile Özbek Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlikleri incelediği yüksek lisans tezinde, diğer çalışmalardan farklı olarak, Türkiye Türkçesi tarafında ağızlar sözlüğünü de çalışmaya dahil etmiştir. Bu konuda gerçekten titiz bir çalışma gerçekleştiren Gül, çalışmada 185 adet yalancı eş değer kelime tespit etmiş ve bunları “Yalancı Eş Değerli Fiiller” ve “Yalancı Eş Değerli İsimler” olarak iki başlık altında incelemiştir. Alt başlıklar olarak da “Tam Yalancı Eş Değer İsimler / Fiiller”, “Kısmi Yalancı Eş Değer İsimler / Fiiller” şeklinde bir

ayrım yapmıştır. Yazar, bu 185 kelimedenden 124'ünün tam yalancı eş değer, 61'inin kısmi yalancı eş değer olduğunu belirtirken, yalancı eş değerliğin alıntı sözcüklerden sonra en fazla eş seslilik sebebiyle ortaya çıktığını tespit etmiştir (Gül, 2011).

Nida Kırömeroğlu da Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesini yalancı eş değerler açısından karşılaştırmıştır. Kırömeroğlu, çalışmasında tespit ettiği 1816 yalancı eş değer kelimeyi “Türkçe Kökenli Yalancı Eş Değerler”, “Yabancı Kökenli Yalancı Eş Değerler” ve “Kelime Başında Ses Değişimi Bulunan Yalancı Eş Değerler” olarak üç başlık altında incelemiştir (Kırömeroğlu, 2011).

Bekir Demirci ve Mevlüt Gülmez, Güney Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri incelediği makalesinde, öncelikle İran'da yaşayan Türkler ve Güney Azerbaycan Türkleri hakkında genel bir bilgi verme gereği duymuşlardır. Çalışmada Azeri Türkçesi Dil Kılavuzu (Güney Azerbaycan Sahası Derleme Deneme Sözlüğü)'nu kaynak olarak kullanan Demirci ve Gülmez, Türkiye Türkçesi yazı dilini esas almış ve kelimelerin sadece temel anlamlarını alarak bir karşılaştırma yapmışlardır. Tespit edilen kelimeler “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olmak üzere iki başlık altında incelenmiş ve iki lehçe arasında toplam 172 yalancı eş değer kelime olduğu görülmüştür (Demirci ve Gülmez, 2012).

Hanife Alkan, “*Lehçeler Arası Aktarmalarda Yalancı Eş Değerler Sorunu (Türkiye Türkçesi-Özbek Türkçesi-Yeni Uygur Türkçesi Fiil Örneği)*” isimli çalışmasında, bu üç lehçe arasındaki yalancı eş değer kelimeleri karşılaştırmıştır. Alkan, çalışmada eş değer ve yalancı eş değer tanımı yaptıktan sonra; yalancı eş değer kelimelerin “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olarak incelenebileceğini söylese de kendisi böyle bir sınıflandırma yapmamıştır. Özbek Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında 54, Yeni Uygur Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasında ise 75 yalancı eş değer fiil tespit eden Alkan, bunları “Yalancı Eş Değerli Fiiller” başlığı altında “A. Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerli Fiiller” ve “B. Yeni Uygur Türkçesi-Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerli Fiiller” olmak üzere iki ayrı alt başlıkta incelemiştir (Alkan, 2012). Alkan'ın çalışması incelendiğinde, bizim çalışmamızda tespit ettiğimiz “*haklimaq / haklamak; yellimek / yellemek; yemlimek / yemlemek; varaqlimaq / varaklamak*” vb. gibi yalancı eş değer fiillerin çalışmada yer almadığı görülür.

Aziz Merhan, Türkiye Türkçesi ile Özbek Türkçesi arasındaki eş sesli sözcükleri karşılaştırdığı yazısında son yıllarda çokça kullanılan yalancı eş değerlik terimini bilinçli olarak kullanmaktan kaçındığını belirtmiştir. Çalışmaya kelimelerin türevleri ve Özbek Türkçesine Rusçadan, Türkiye Türkçesine ise Batı dillerinden geçen kelimeler dahil edilmemiştir. Tespit edilen 236 adet eş sesli kelime “1. Türkçede Tamamen Farklı Anlamda Olan Eş Sesli Sözcükler, 2. Türkçede Halk Ağzında Yaşamakta Olan Eş Sesli Sözcükler, 3. İlk Anlamı Türkçedeki İlk Anlamı ile Örtüşmeyen Kelimeler” olarak üç başlık altında incelemiş ve 21 kelimenin Anadolu ve Trakya ağızlarında yaşadığı belirtilmiştir (Merhan, 2012). Merhan, “*Sözcük gruplandırmasına geçmeden önce Özbekçe sözcüklerin söylenişinde /a/ harfinin /a/ ile /e/ arasında bir sesi (a/æ), /o/ harfinin yuvarlaklaşan /a/ sesini (â) ve /û/ harfinin ise /o/ ile /ö/ arasında bir sesi (ø) verdiğini belirtmeliyiz.*” (Merhan, 2012: 3) şeklinde bir açıklama yaparak aslında iki lehçedeki ses değerlerinin farklı olduğunu belirtmiştir. Gruplandırma içinde ise aşağıdaki gibi örneklerle yer vererek bunları eş sesli sözcükler olarak değerlendirmiştir: *acoyib (acayip), barça (parça), buyrak (börek), çoğlık (çağlık), dori (darı), ermak (ermek), fuqaro (fukara), gugurt (kükürt), hozir (hazır), ildiz (yıldız), keçirim (geçirim), lof (laf), maslak (meslek), old (alt), pora (para) vd.* Verilen örnekler incelendiğinde, aslında bu kelimelerin eş sesli olmadığı görülür. Nitekim eş sesli sözcükler, en basit tanımıyla, bir dilde aynı ses değerine sahip, anlam bakımından farklı sözcüklerdir. Çalışmada tespit edilen kelimelerin neredeyse tamamı, örneklerde görüldüğü gibi farklı ses değerlerine sahip kelimelerden oluşmaktadır. Yazar, bu çalışmada eş sesli sözcüklerin tanımına yer vermemiş ve bu durumla ilgili herhangi bir açıklama yapmamıştır. Tespit edilen kelimelerin geneline bakarak, yazarın bu sözcüklerin aynı kaynaktan gelmesi sebebiyle -yani ilk şekillerinin eş sesli olması- bunları eş sesli sözcükler olarak değerlendirdiğini söyleyebilirdik; ancak “*aççıq (açık), barça (parça)*” (Merhan, 2012: 3) gibi örnekleri görünce bu düşüncenin de doğru olmadığı kanısına vardık.

Habibe Yazıcı Ersoy da Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlikler üzerine ayrıntılı bir çalışma yaparak bu alana katkı sağlamıştır. Çalışmada tespit ettiği 1159 kelimeyi “Tam yalancı eş değerler” ve “Kısmi yalancı eş değerler” olarak iki ana bölümde inceleyen Ersoy, bunlardan 887’sinin tam yalancı eş değer, 272’sinin ise kısmi yalancı eş değer olduğunu belirtmiştir (Yazıcı Ersoy, 2012).

Tuna Beşen Delice, “*Türkmen Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*” başlıklı yazısında “*Türkmen Dilinin Sözlüğü*” adlı eserden eş zamanlı yöntemle derlediği kelimeleri farklı başlıklar altında tasnif etmiş ve bazıları için örnekler vermiştir. Yazar, çalışmada toplamda 568 yalancı eş değer kelime olduğunu belirtmiştir (Beşen Delice, 2013).

Yaşar Özlem, “*Kırgız Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*” isimli çalışmasında, yalancı eş değerlik kavramı, türleri ve oluşma sebeplerine kısaca yer verdikten sonra tespit ettiği 206 yalancı eş değer kelimeyi “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olarak iki başlık altında incelemiştir. Yine bunları da kendi içinde “İsim” ve “Fiil” olarak ayırmıştır. 206 yalancı eş değer kelimenin 117’si tam yalancı eş değer, 89’u ise kısmi yalancı eş değerdir (Özlem, 2013).

Nadzhie Rustemova ise Kırım Tatarcası ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerler üzerine bir çalışma yapmıştır. Kırım Tatarları ve Kırım Tatarcası ile ilgili ayrıntılı bilgiye yer veren Rustemova, iki lehçe arasında 1031 adet yalancı eş değer kelime olduğunu belirtmiş ve bunları “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olarak ikiye ayırmıştır. Yalancı eş değer kelimelerden bazılarının iki lehçe arasındaki düzenli ses denkliklerinin uygulanmaması sonucu ortaya çıkmış olması dikkat çekicidir (Rustemova, 2014).

Doğan Çolak, bir bildirisinde Saha Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki yalancı eş değerler üzerine bir araştırma yapmıştır. Bu kelimeleri tam / kısmi yalancı eş değerler veya Türkçe kökenli / yabancı kökenli yalancı eş değer kelimeler olarak ayırmamış, yalnızca “İsimler” ve “Fiiller” olmak üzere iki ana başlık altında incelemiştir. Bunun sonucunda, çalışmada toplam 165 yalancı eş değer kelime tespit edilmiştir. Bunların 134’ü isim, 31’i ise fiildir (Çolak, 2014).

Himmet Büke, “*Gagavuz Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler*” adlı çalışmasında yalancı eş değerleri tespit ederken her iki lehçe sözlüğü için de kelimelerin birinci (asıl, temel) anlamlarını almış, diğer anlamlarını çalışmaya dahil etmemiştir. Çalışmada yalnızca Türkiye Türkçesi yazı dilini esas alan Büke, bu kelimeleri “İsim” ve “Fiil” olarak iki ayrı başlık altında incelemiştir. Çalışma sonucunda yalnızca 7 yalancı eş değer fiil ve 80 yalancı eş değer isim tespit edilmiştir (Büke, 2014).

Cihan Çakmak, “*Türkmen Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*” adını taşıyan makalesinde alanla ilgili literatür taramasına yer verdikten sonra tespit ettiği 212 yalancı eş değer kelimeyi üç ana başlık altında incelemiştir: “1. Türkiye Türkçesinde Tamamen Başka Bir Anlamda Kullanılan Yalancı Eş Değer Kelimeler, 2. Türkiye Türkçesinde Yakın Anlamda Kullanılan Yalancı Eş Değer Kelimeler, 3. Türkmen Türkçesinde İlk Anlamı Türkiye Türkçesinden Farklı Olan Yalancı Eş Değer Kelimeler.” (Çakmak, 2014).

Mehmet Özeren, Salar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlere değindiği yazısında, önce Salar Türkleri ve Salar Türkçesi hakkında kısa bir bilgi vermiş, daha sonra ise yalancı eş değerlik kavramını tanımlamış ve bu konuda yapılan çalışmalardan bahsetmiştir. Özeren, tespit ettiği kelimeleri “İsim” ve “Fiil” olarak iki ana başlık altında incelemiştir. Bu iki ana başlığı da kendi içinde “Yarı Yalancı Eş Değerler” ve “Tam Yalancı Eş Değerler” olarak ikiye ayırmıştır. Çalışma sonucunda, yalancı eş değer olarak tespit edilen kelimelerin büyük bir çoğunluğunun günümüz Türkiye Türkçesi ağızlarında yaşadığı belirtilmiştir. Ayrıca tespit edilen kelimelerde tam yalancı eş değerlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür (Özeren, 2014).

Tuğba Aktaş, yayımladığı bir makalesinde konuya farklı bir açıdan bakarak Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde baş ve başta bulunan organ adlarıyla kurulan deyimlerdeki yalancı eş değerleri incelemiştir. Konuyu “Eş Sesli Unsurlardan Oluşan Deyimlerde Yalancı Eş Değerlik” ve “Eş Anamlı Unsurlardan Oluşan Deyimlerde Yalancı Eş Değerlik” olarak iki ana başlık altında ele almıştır. Bu iki ana başlığı da kendi içlerinde “Tam Yalancı Eş Değer Deyimler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olmak üzere ikiye ayırmıştır. Aktaş, çalışma sonucunda 39 deyim yalancı eş değer olduğunu tespit etmiştir (Aktaş, 2015).

Vedat Kartalcık, Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri incelediği makalesinde günlük hayatta ve yazı dilinde sıklıkla kullanılan kelimelerden bazılarını eserlerden örnekler vererek karşılaştırmıştır. Yalancı eş değer kelimeler; “Eş Yazılı Kelimelerin Oluşturduğu Yalancı Eş Değerler”, “Ses Değişimleri Yoluyla Oluşan Yalancı Eş Değerler” ve “Alıntı Kelimelerde Yalancı Eş Değerler” olarak üç ana başlık altında incelenmiştir (Kartalcık, 2015).

Umut Başar ve Gökhan Coşgun, İranlılara Türkiye Türkçesi öğretiminde yalancı eş değerleri önemli bir sorun olarak görmüş ve Türkiye Türkçesi-Farsça ve Türkiye Türkçesi-Güney Azerbaycan Türkçesi arasındaki yalancı eş değerlikler üzerine bir inceleme yapmışlardır. İran’da Türkiye Türkçesinin öğretimi ile ilgili geniş bilgi verilen çalışmada, Batı kaynaklı dillerden giren kelimeler çalışmaya dahil edilmemiştir. Makalede tespit edilen 153 yalancı eş değer kelime, 4 farklı tablo halinde verilmiştir. Ayrıca, Türkiye Türkçesi öğrenen İranlı öğrencilerin yalancı eş değerlik sonucu düştüğü hataların da kendi yazdıkları metinlerden örneklerle verilmesi dikkat çekicidir (Başar ve Coşgun, 2015).

Samal Bermaganbetova, “*Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerlikler*” isimli yüksek lisans tezinde, Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi hakkında genel bir bilgi verdikten sonra tespit edilen kelimeleri “Tam Yalancı Eş Değerlikler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerlikler” olmak üzere iki ana başlık altında incelemiştir. Bu iki başlık da kendi içinde “Eş Sesli sözcüklerden Oluşan Yalancı Eş Değerler” ve “Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Yalancı Eş Değerler” olarak ikiye ayrılmıştır. Çalışma sonucunda, bu iki lehçe arasında 287 yalancı eş değer kelime olduğu belirtilmiştir. Bunların 261’ i tam yalancı eş değer, 26’sı ise kısmi yalancı eş değerdir (Bermaganbetova, 2016).

Mustafa Cengiz, yayımladığı bir makalesinde Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki deyimlerde görülen yalancı eş değerleri incelemiştir. İki lehçe arasında toplamda 117 adet yalancı eş değer deyim tespit eden Cengiz, bunları çeşitli başlıklar altında değerlendirmiştir (Cengiz, 2016).

Erdem Kumsar ve İbrahim Kaplankıran ise Kazakların Türkiye Türkçesi öğrenirken yaptıkları yanlışlar üzerine bir çalışma yapmışlardır. Çalışmadaki yanlışlıklar öğrencilerin ödevleri ve sınav kağıtları taranarak tespit edilmiştir. Araştırmacılar, yapılan yanlışlıklar arasında yalancı eş değer kelimelere de yer vererek bunların özellikle Türk dilli halklarda daha çok yanlışlığın yapılmasına sebep olduğunu ifade etmiştir. Tespit edilen yalancı eş değer kelimelerin temel seviye Türkçe öğretiminde karşılaşılan yaygın yalancı eş değerler olduğu belirtilmiştir (Kumsar ve Kaplankıran, 2016).

Feyza Tokat, çalışmalarından birinde Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesindeki yalancı eş değerlerin, XVI. yüzyılda Azerbaycan sahasında Türkçeye

çevrilmiş olan Tezkire-i Şeyh Saffi'deki örneklerini incelemiştir. Yazar, Azerbaycan Türkçesinin ne zaman yazı dili olduğuna dair çeşitli görüşleri belirttikten sonra tespit ettiği 19 kelimeyi “Tam Yalancı Eş Değerler”, “Kısmi Yalancı Eş Değerler” ve “Yalancı Eş Değer Olup Olmadığı Belli Olmayan Kelimeler” olarak üç ana başlık altında incelemiştir. Bu 19 kelimenin 12'si tam yalancı eş değer, 5'i kısmi yalancı eş değer iken “aşçı” ve “erik” kelimelerinin yalancı eş değer olup olmadığı metindeki bağlamdan çıkarılamamış, bu yüzden “Yalancı Eş Değer Olup Olmadığı Belli Olmayan Kelimeler” başlığının altına dahil edilmiştir (Tokat, 2017).

Hakan Akca, Kumuk Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri ele aldığı makalesinde, kelimeleri “Tam Yalancı Eş Değer, Kısmi Yalancı Eş Değer, Rastlantısal Yalancı Eş Değer” başlıkları altında incelemiş ve bu kelimelere metinlerden örnekler vermeye çalışmıştır. Akca, bu yazıda ilk kez rastlantısal yalancı eş değerler teriminin kullanıldığını belirtse de, yapılan çalışmalar incelendiğinde, aslında bu terimin daha önce Berdak Yusuf tarafından kullanıldığı görülür (bk. Yusuf, 2000: 2084). Araştırmacı, çalışma sonucunda 197'si tam, 77'si kısmi ve 22'si rastlantısal yalancı eş değer olmak üzere 296 adet yalancı eş değer kelime tespit etmiştir (Akca, 2017).

Okan Celal Güngör, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri isim ve isim soylu kelimeler kapsamında ele almıştır. Güngör, çalışmada Uygurlar ve Yeni Uygur Türkçesinin ses özellikleriyle ilgili bilgi verdikten sonra yapılan çalışmalara dair genel bir değerlendirmede bulunmuştur. Tespit edilen 568 kelime, “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir. Bu iki ana başlık da “Türkçe Kökenli Kelimeler” ve “Yabancı Kökenli Kelimeler” olarak iki alt başlığa daha ayrılmış ve çalışma sonucunda bu 568 kelimenin 184'ünün kısmi yalancı eş değer, 384'ünün ise tam yalancı eş değer olduğu belirtilmiştir (Güngör, 2017). Güngör'ün çalışmasına bakıldığında, çalışmamızda yer alan “*bala II / bala; bay / bay; çal / çal I; çalğıçı / çalgıcı*” vb. gibi kelimelerin çalışmaya dahil edilmediği görülmüştür.

Bu alanda yapılan son çalışmalardan biri de Mustafa Cengiz'e aittir. Cengiz; Türkiye, Azerbaycan, Türkmen ve Gagavuz Türkçelerini eş zamanlı olarak incelemiş ve yalancı eş değer kelimeleri tespit etmiştir. Çalışmada önce yalancı eş değer

kelimeler herhangi bir sınıflandırma yapılmadan anlamlarıyla birlikte verilmiş, daha sonra ise tablolar halinde “1. Aynı Kaynaktan Gelip Farklı Anlama Sahip Olan Sözler, 2. Farklı Kaynaktan Gelip Benzer Ses Değerine Sahip Olan Sözler, 3. Ses Değişmesiyle Benzer Biçimsel Özelliğe Sahip Olup Kavram Alanı Farklı Olan Sözler.” olarak üç ana başlık altında tasnif edilmiştir (Cengiz, 2017).

Yukarıda kronolojik olarak verilen çalışmalara bakıldığında, yalancı eş değerliğin bugüne kadar; *yalancı eş değer* (Arnazarov, 2004; Karadoğan, 2004; Kirişcioğlu, 2006; Akbaba, 2007; Ersoy, 2007; Ertuğ, 2007; Can, 2009; Yıldız, 2009; Sultanzade, 2010; Uğurlu, 2011; Gül, 2011; Kırömeroğlu, 2011; Demirci ve Gülmez, 2012; Alkan, 2012; Yazıcı Ersoy, 2012; Beşen Delice, 2013; Özlem, 2013; Rustemova, 2014; Çolak, 2014; Büke, 2014; Çakmak, 2014; Özeren, 2014; Aktaş, 2015; Kartalcık, 2015; Başar ve Coşgun, 2015; Bermaganbetova, 2016; Cengiz, 2016; Kumsar ve Kaplankıran, 2016; Tokat, 2017; Akca, 2017; Güngör, 2017; Cengiz, 2017) *sahte karşılıklar, sözde denkteşler* (Resulov, 1995), *yalancı eş anlamlı kelimeler* (Demir, 1997), *sesteş kelimeler* (İlker, 1999), *iletişimi zorlaştıran kelimeler* (Özkan, 1999), *eş sesli kelimeler* (Tokatlı, 2004; İnayet ve Ay, 2009; Merhan, 2012), *aldoqchi so'zler* (Yusuf, 2009), *aldatıcı kelimeler* (Yağmur, 2009) terimleriyle karşılandığı görülmektedir. Görüldüğü üzere bunların büyük bir çoğunluğunda *yalancı eş değer* terimi kullanılmıştır. Çalışmamızda da, yaygın olması hasebiyle “*yalancı eş değer*” terimi tercih edilmiştir.

Araştırmaların bazılarında, yalancı eş değerliğin yalnızca kelimelerde karşımıza çıkmadığı görülmektedir. Kelimelerde, kelime gruplarında, yapılarda (eklerde), deyimlerde ve hatta harflerde de yalancı eş değerlikten bahsedilebilir. Bunlar üzerine yapılmış çeşitli çalışmalar da mevcuttur (bk. Karadoğan, 2004; Sultanzade, 2010; Aktaş, 2015; Cengiz, 2016).

Yapılan çalışmalarda tespit edilen yalancı eş değer kelimeler bazen herhangi bir sınıflandırmaya tâbi tutulmadan olduğu gibi verilirken, bazen de çeşitli başlıklar altında incelenmiştir. Bu sınıflandırmalar yapılırken kelimelerin kökenleri ve kavram alanlarının örtüşme oranı temel alınmıştır. Kavram alanı kısmen örtüşen kelimeler için “kısmi yalancı eş değerler”, kavram alanı hiç örtüşmeyen kelimeler için ise “tam yalancı eş değerler” terimi tercih edilmiştir. Çalışmalardan hareketle bunları aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür:

1. Tam yalancı eş değerler

1.1. Yazılışı ve söylenişi aynı, kökeni farklı olan (rastlantısal) tam yalancı eş değerler

1.1.2. Yazılışı ve söylenişi ile beraber kökeni de aynı olan tam yalancı eş değerler

1.1.3. Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değerler

2. Kısmi yalancı eş değerler

2.1. Yazılışı ve söylenişi ile beraber kökeni de aynı olan kısmi yalancı eş değerler

2.2. Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değerler

Bununla birlikte, araştırmalarda kullanılan en yaygın yöntem ise tespit edilen kelimeleri köken gözetmeksizin tam ve kısmi yalancı eş değerler olarak iki ana başlık altında toplamaktır. O halde, yalancı eş değerliğin tanımını ve sınıflandırmasını kendimizce şu şekilde yapmanın uygun olduğunu düşünüyoruz:

Yalancı eş değerlik, **iki yazı dili arasındaki** aynı ses değerine sahip veya düzenli ses denklikleri ile aynı kökten geldiği bilinen kelimelerin farklı anlamlara gelmesi durumudur. Yalancı eş değerlik ikiye ayrılır:

1. *Tam yalancı eş değerlik*: İki yazı dili arasındaki aynı ses değerine sahip veya düzenli ses denklikleri ile aynı kökten geldiği bilinen kelimelerin, anlam alanlarının hiçbir şekilde örtüşmemesi durumunda bir tam yalancı eş değerlik söz konusudur.

2. *Kısmi yalancı eş değerlik*: İki yazı dili arasındaki aynı ses değerine sahip veya düzenli ses denklikleri ile aynı kökten geldiği bilinen kelimelerin, anlam alanlarından bir ya da birkaçının örtüşmesi durumunda ise bir kısmi yalancı eş değerlik söz konusudur.

5. YENİ UYGUR TÜRKÇESİ

5.1. Yeni Uygur Türkçesinin Genel Türk Dili İçindeki Yeri

Genel Türk dili içerisinde Yeni Uygur Türkçesinin yerini öğrenmek için kısaca bugüne kadar yapılan çeşitli dil tasniflerine bakmak gerekir. Türk dilinin tasnifi meselesi üzerine 19. yüzyıldan bu yana yirmiyi aşkın tasnif denemesi yapılmıştır. Bunlardan bazıları başarılı olsa da genellikle yapılan tasnifler yetersiz düzeydedir.

Talat Tekin, Türk lehçelerinin sınıflandırılması üzerine görüşlerini belirttiği makalesinde, Radloff, Ramstedt ve Samoyloviç'in denemelerinin önemli olduğunu dile getirmekle beraber bunların eksik yönlerini çalışmasında eleştirmiş ve çalışma sonunda kendi tasnifine yer vermiştir.

Radloff, Türk lehçelerini dört gruba ayırmıştır. Ona göre Yeni Uygur Türkçesi, üçüncü grup olan “*Orta Asya Diyalektleri*” grubunda yer alır. Ramstedt'in ise tek heceli kelimelerin sonundaki *ag* grubunun durumu, Köktürkçedeki kelime kökündeki /d/'nin ve kelime başındaki /t/'nin durumu ölçütlerine göre Türk lehçelerini altı gruba ayırdığı görülmektedir. Yeni Uygur Türkçesi bu tasnifte dördüncü grup olan “*Doğu grubu (d > y, tağ > tağ)*” içinde yer alır. Samoyloviç de *r > z* değişimi, *d > r / d / y* değişimi, *bol- > ol-* değişimi, *-ağ > -iv / u*, *-ağ, -aw* değişimi, *-iğ > -ı, -iğ, -ık, -ı* değişimi, *-ğan > -nı, -ğan, -an* değişimi ölçütlerini temel alarak Türk lehçelerini altı gruba ayırmıştır. Bu tasnife göre Yeni Uygur Türkçesi “*taglık- grubu (Çağatay, Güney-Doğu)*” altında yer alır. Tekin, kendi tasnifinde ise aşağıdaki ölçütleri kullanarak Türk lehçelerini 12 gruba ayırmıştır:

1. *r // z* ve *l // ş* denklikleri;
2. Kelime başındaki /h/'nin durumu;
3. Kelime içi ve sonundaki /d/ sesinin durumu;
4. Çok heceli kelimelerin sonundaki *-iğ / -ig* ses gruplarının durumu;
5. Tek heceli kelimelerin sonundaki *ag* grubunun durumu;
6. Kelime başındaki /t/'nin durumu.

Tekin, kendi tasnifinde Yeni Uygur Türkçesini dokuzuncu gruba, yani “*tağlıq grubu*”na dahil etmiştir (Tekin, 1989: 141-168).

Türk lehçeleri üzerine son tasniflerden birini yapan Schönig ise merkezi Türkçeyi üç ana gruba ayırmıştır: Oğuz, Kıpçak, ve Güney-Doğu Türkçeleri. Schönig bu tasnifinde Yeni Uygur Türkçesini Özbek Türkçesi ile beraber “*Güney-Doğu Türkçeleri*” grubuna dahil etmiştir (Schönig, 2013: 222-224)

Yeni Uygur Türkçesinin yapılan diğer tasniflerde de yine “*Doğu Grubu*”, “*Güney-Doğu Grubu*”, “*Orta Asya Grubu*”, “*Batı Hun Dalı-Karluk Grubu-Karluk Harezmi Bölümü*” grupları altına dahil edildiği görülmektedir (Öztürk, 1997: 1).

Uygur Türkçesi, Eski Uygur Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi olmak üzere kendi içinde iki döneme ayrılmaktadır. Eski Uygur Türkçesi Göktürk yazı dilinden sonraki dönemdir (Buran ve Alkaya, 2014: 98). Bu dönemden sonra Uygur Türkleri, 20. yüzyıla kadar Çağatay Türkçesini kullanmış ve 1930 yılında Ürumçi (Urumçi) ağızını temel alan merkezi şiveyi edebi yazı dili haline getirmişlerdir. (Öztürk, 2010: 1). Böylece Yeni Uygur Türkçesi dönemi de başlamıştır. Yeni Uygur Türkçesi, günümüzde, edebi dil olarak Çağatay Türkçesinin devamı niteliğindedir.

5.2. Yeni Uygur Türkçesinin Ses Özellikleri

5.2.1. Düzenli Ses Denklikleri

Çalışmada, kaynak lehçe ve hedef lehçe arasındaki düzenli ses denklikleri sebebiyle aktarıcı tarafından varsayılabilecek ve buradan hareketle yalancı eş değerlik oluşturan kelimelere yer verilmiştir. Bu sebeple, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki düzenli ses denkliklerini belirtmek faydalı olacaktır.

5.2.1.1. Ünlü Değişimleri

5.2.1.1.1. a > é Değişimi

Kapalı tek heceli kelimelerdeki /a/ ünlüsü, /i/ ile başlayan ekleri alarak açık hece durumuna düşünce /a/ ünlüsü kapalı /e/’ye (é) dönüşür: *çaç+i > çéçi; baş+i > béşi*.

Birden fazla heceli kelimelerin açık ilk hecesinde bulunan /a/ ünlüsü de, ikinci hecedeki /i/'nin etkisi ile kapalı /e/'ye (é) dönüşür: *bagır* > *bégir*; *garip* > *géríp* (Ay, 2007: 54; Öztürk, 2010: 9-10; Buran ve Alkaya, 2014: 104).

5.2.1.1.2. e > é Değişimi

/e/ ünlüsü bulunan kapalı tek heceli kelimeler /i/ ile başlayan ekleri alarak açık hece durumuna düşünce /e/ ünlüsü kapalı /e/'ye (é) döner: *yer+i* > *yéri*, *bek+it-* > *békit-*.

Açık ilk hecede bulunan /e/ sesi, ikinci hecedeki /i/'nin etkisi ile kapalı /e/'ye (é) döner: *ekin* > *ékin*, *gelin* > *kélin*.

Kapalı hece durumundaki bazı kelimelerde, vurgudan dolayı bu değişim görülmez: *beş+inçi* > *beşinçi*, *beş+i* > *beşi*.

Yabancı dilden giren bazı kelimelerde de bu değişim görülmez: *temin* > *temin*, *tesirli* > *tesirlik* (Ay, 2007: 55; Öztürk, 2010: 11-12).

5.2.1.1.3. a > e Değişimi

Arapça ve Farsçadan alıntı kelimelerin birçoğunda /a/'nın karşılığı Yeni Uygur Türkçesinde /e/'dir: *asker* > *esker*, *baht* > *bext* (Ay, 2007: 56; Öztürk, 2010: 10).

5.2.1.1.4. a > i Değişimi

Birden fazla heceli kelimelerin, son hecesinde bulunan /a/ ünlüsü ek alarak orta açık hece durumuna düşünce /i/ olur: *ana+si* > *anisi*, *bova+niş* > *boviniş*.

Aynı durum, ikinci ve sonraki hecelerdeki /a/ ünlüsünde de görülür: *bala+lar+i+ni* > *balilirini*, *tuqqan+lar+i* > *tuqqanliri*.

Bu değişimin Arapça ve Farsçadan alınan kelimelerdeki uzun /a/ ünlülerinde gerçekleşmediği görülür: *qarar+im* > *qararim*, *baha+si* > *bahasi* (Ay, 2007: 56-57; Öztürk, 2010: 10-11; Buran ve Alkaya, 2014: 103).

5.2.1.1.5. e > i Değişimi

Birden fazla heceli kelimelerin, son hecesinde bulunan /e/ ünlüsü ek alarak orta açık hece durumuna düşünce /i/ olur: *aqivet+imiz* > *aqivitimiz*, *mene+si* > *menisi*.

Aynı durum, ikinci ve sonraki hecelerdeki /e/ ünlüsünde de görülür: *til+de+ki* > *tildiki*, *beden+iñiz+de+ki* (Ay, 2007: 57; Öztürk, 2010: 12-13).

5.2.1.1.6. a > o Değişimi

İkinci hecesinde /u/ bulunan kelimelerin açık ilk hecesindeki /a/ ünlüsü /u/'nun etkisi ile /o/ olur: *sabun* > *sovun*, *açık* > *oçuq*.

Bu değişimin bir diğer sebebi ise dudak ünsüzleridir: *av* > *ov*, *tavışğan* > *toşqan* (Ay, 2007: 58-59; Öztürk, 2010: 11).

5.2.1.1.7. e > ö Değişimi

İkinci hecesinde /ü/ bulunan kelimelerin açık ilk hecesindeki /e/ ünlüsü ise /ü/'nun etkisi ile /ö/ olur: *temür* > *tömür*, *beşik* > *böşük*.

Dudak ünsüzlerinin de /e/ > /ö/ değişimine sebep olduğu görülür: *seb-* > *söy-*, *eb* > *öy* (Ay, 2007: 59; Öztürk, 2010: 13).

5.2.1.1.8. ı > i Değişimi

Yeni Uygur Türkçesinde /ı/ sesi için bir harf yoktur. Bütün /ı/ seslerinin /i/ olduğu kabul edilir: *atlı* > *atliq*, *kımız* > *qimiz* (Ay, 2007: 59-60; Öztürk, 2010: 13).

5.2.1.1.9. i > é Değişimi

Alıntı kelimelerin bazılarında, ilk hecedeki /i/ sesinin kapalı /e/ olduğu (é) görülür: *ihtimal* > *éhtimal*, *ilan* > *élan* (Ay, 2007: 60-61; Öztürk, 2010: 13).

5.2.1.1.10. i > e, ı > a Değişimi

İki heceli bazı Türkçe kelimelerin dar ünlü ile biten son hecesindeki ünlünün genişlediği görülür: *altı* > *alte*, *yeti* > *yette* (Ay, 2007: 61; Öztürk, 2010: 14).

5.2.1.1.11. u > o Değişimi

Alıntı kelimelerin bazılarında, ilk hecedeki /u/ ünlüsünün /o/ olduğu görülür: *huquq* > *hoquq*, *mucize* > *mocize*.

Aynı özellik bazı Türkçe kelimelerde de görülür: *uyanmak* > *oyanmaq* (Ay, 2007: 60; Öztürk, 2010: 14).

5.2.1.1.12. ü > ö Değişimi

Alıntı kelimelerin bazılarında, ilk hecedeki /ü/ ünlüsünün /ö/ olduğu görülür: *hüküm* > *höküm*, *hürmet* > *hörmət* (Ay, 2007: 60; Öztürk, 2010: 14).

5.2.1.2. Ünsüz Değişimleri

5.2.1.2.1. #g > #k, #ğ > q Değişimi

Eski Türkçede, birden fazla heceli kelimelerin sonunda bulunan /g/ ve /ğ/ ünsüzlerinin, Yeni Uygur Türkçesinde /k/ ve /q/ olduğu görülür: *sarığ* > *səriq*, *ölüg* > *ölük* (Ay, 2007: 64).

5.2.1.2.2. b- > m- Değişimi

Eski Türkçede ve Türkiye Türkçesinde, içinde geniz ünsüzü bulunan ve /b/ ile başlayan kelimelerdeki /b/ ünsüzü /m/ olduğu görülür: *ben* > *men*, *beñiz* > *meñiz* (Ay, 2007: 66).

5.2.1.2.3. b- > p- Değişimi

Eski Türkçe ve Türkiye Türkçesinde /b/ ile başlayan bazı kelimelerdeki /b/ ünsüzü /p/ye dönüşür: *bük-* > *pük-*, *balta* > *palta* (Ay, 2007: 66; Öztürk, 2010: 17).

5.2.1.2.4. b-‘lerin Korunması

Türkiye Türkçesinde /p/ ile başlayan fakat Eski Türkçede /b/’li olan kelimeler Yeni Uygur Türkçesinde /b/’li şekillerini korumuştur: *bar* > *bar*, *ber-* > *ber-* (Ay, 2007: 66).

5.2.1.2.5. -b- > -v- Değişimi

Yabancı dillerden geçen kelimelerde iç sesteki /b/ ünsüzü genellikle /v/'ye dönüşür: *haber* > *xever*, *elbette* > *elvette* (Ay, 2007: 66; Öztürk, 2010: 18).

5.2.1.2.6. f > p Değişimi

Arapça ve Farsçadan alıntı kelimelerdeki /f/ ünsüzü /p/'ye dönüşür: *felsefe* > *pelsepe*, *taraf* > *terep* (Ay, 2007: 67; Öztürk, 2010: 18-19).

5.2.1.2.7. k- ve q-'ların Korunması

Eski Türkçede kelime başında bulunan /k/ ve /q/ ünsüzleri Yeni Uygur Türkçesinde korunmuştur: *kel-* > *kel-*, *qıl-* > *qıl-*.

Nadir de olsa bazı kelimelerde k- > g-, q- > ğ- değişimleri de görülür: *qarış* > *gériç*, *kök* > *gök* (Ay, 2007: 67; Öztürk, 2010: 19).

5.2.1.2.8. -q- > -x-, q- > x- Değişimi

Kelime başında ve kelime ortasında bulunan bazı /q/ ünsüzleri /x/'ya döner: *toqta-* > *toxta-*, *qoñşi* > *xoşna* (Ay, 2007: 68; Öztürk, 2010: 19).

5.2.1.2.9. s- > ç- Değişimi

/s/ ünsüzü ile başlayıp /ç/ ünsüzü ile biten kelimelerdeki /s/ ünsüzü gerileyici benzeşme sonucu /ç/'ye döner: *saç* > *çaç*, *sıçqan* > *çaşqan* (Ay, 2007: 68; Öztürk, 2010: 19).

5.2.1.2.10. t-'lerin Korunması

Eski Türkçede kelime başında bulunan /t/ ünsüzü Yeni Uygur Türkçesinde korunmuştur: *tağ* > *tağ*, *tam-* > *tam-*.

Kelime başındaki /t/ ünsüzünün /d/ olduğu şu örnekler de mevcuttur: *te-* > *de-*, *teniz* > *dêniz* (Ay, 2007: 68).

5.2.1.2.11. t- > ç- Değişimi

Kelime başında bulunan /t/ ünsüzü kendisinden sonra gelen /ş/'nin etkisi ile /ç/'ye döner: *tüş-* > *çüş-*, *tiş* > *çiş* (Ay, 2007: 68; Öztürk, 2010: 20).

5.2.1.2.12. y- / j- Tercihi

Eski Türkçede kelime başında bulunan /y/ ünsüzü Yeni Uygur Türkçesinde korunmuştur. Ancak /y/ ile başlayan bu kelimelerin /j/’li şekillerine de rastlanmaktadır: yil/jil, yurt/jurt (Ay, 2007: 69; Öztürk, 2010: 20).

5.2.1.2.13. -z > -s Değişimi

-mAz>-mAs ekinde görülür: *içmez > içmes, dönmez > qaytmas* (Ay, 2007: 69; Öztürk, 2010: 20).

6. AKTARICI TARAFINDAN DENK OLDUĞU VARSAYILAN SESLER

Çalışmada, “Ses Değişimleri Yoluyla Ortaya Çıkan Yalancı Eş Değer Kelimeler” alt başlığında verilen yalancı eş değer kelimeler, yukarıda belirttiğimiz düzenli ses denklikleri dışında, karşılıklı olarak iki lehçede aslında denk olmayan seslerin denkmiş gibi düşünülmesiyle de ortaya çıkmaktadır:

1. Yeni Uygur Türkçesindeki /ŋ/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /n/ sesine denk tutulması: *aŋlatmaq / anlatmak*

2. Yeni Uygur Türkçesindeki /ğ/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /ğ/ sesine denk tutulması: *ağil / ağıl (II)*

3. Yeni Uygur Türkçesindeki /ğ/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /g/ sesine denk tutulması: *çalğıçı / çalgıcı*

4. Yeni Uygur Türkçesindeki /ğ/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /k/ sesine denk tutulması: *ğayıp / kayıp*

5. Yeni Uygur Türkçesindeki /q/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /k/ sesine denk tutulması: *çaliliq / çalılık*

6. Yeni Uygur Türkçesindeki /x/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /k/ sesine denk tutulması: *axça / akça*

7. Yeni Uygur Türkçesindeki /x/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /h/ sesine denk tutulması: *axlimaq / ahlamak*

8. Yeni Uygur Türkçesindeki /é/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /e/ sesine denk tutulması: *éş / eş*

9. Yeni Uygur Türkçesindeki /g/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /k/ sesine denk tutulması: *tügetmek / tüketmek*

10. Yeni Uygur Türkçesindeki /g/ sesinin Türkiye Türkçesindeki /ğ/ sesine denk tutulması: *egitmek / eğitmek*

7. AMAÇ, KAPSAM VE YÖNTEM

Yalancı eş değerler, birer çeviri ve aktarma sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın amacı, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerleri tespit ederek iki lehçe arasındaki aktarma faaliyetlerine katkıda bulunmak ve aktarma faaliyetlerindeki hata payını en aza indirmektir.

Çalışmamız, Emir Necipoviç Necip'in hazırlamış olduğu, İklil Kurban'ın Rusçadan Türkçeye çevirisini yaptığı Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü (YUTS) ve www.tdk.gov.tr adresindeki Güncel Türkçe Sözlük (GTS) ile sınırlandırılmıştır. Yalancı eş değer kelimeler tespit edilirken, çalışmanın daha verimli olacağı düşünüldüğü için, her iki sözlükteki kelimelerin bütün anlamları çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmada, kelimelerin türevlerine ve isim-fiil şekillerine de yer verilmiştir.

Çalışmanın yöntemi, Habibe Yazıcı Ersoy'un "Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler" kitabındaki yöntem esas alınarak oluşturulmuştur. Buna göre, YUTS'deki madde başları, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesinin ses özellikleri de göz önünde bulundurularak tek tek GTS ile eş zamanlı olarak taranmış ve fişlemeler yapılmıştır. İki lehçenin ses özelliklerinin dikkate alınarak taranmasının sebebi ise, iki lehçe arasında aktarıcı tarafından düzenli ses denklikleri yoluyla varsayılabilecek yalancı eş değerlerin olmasıdır.

Fişleme yaparken YUTS'de örneğin "ağ: ağ" şeklinde madde başlarının yer aldığı görülmüştür. Bu gibi madde başlarında verilen açıklamaların GTS'de birden fazla madde başına denk gelmesi sebebiyle [Örneğin, GTS'de ağ (I), ağ (II), ağ (III)] YUTS'deki bu madde başlarının GTS'deki hangi anlamları karşıladığını öğrenmek

amacıyla altı ciltlik açıklamalı “Uygur Tiliniñ İzahliq Lugiti”ne bakılmış ve bu madde başlarının yalancı eş değer olup olmadıkları buna göre değerlendirilmiştir. Ayrıca, YUTS’de bazı madde başlarında kelimenin kökenine dair bilgi verilmediği de görülmüştür. Dolayısıyla bu kelimeler, kökenleri GTS ve Uygur Tiliniñ İzahliq Lugiti’nde farklı verilse de, YUTS baz alınarak Türkçe olarak kabul edilmiş ve buna göre bir sınıflandırmaya tâbi tutulmuştur. Fişleme sonrasında elde edilen veriler bilgisayara girilmiş ve burada tablolar halinde tasnif edilmiştir.

Çalışmamızın inceleme bölümü iki ana başlıktan oluşmaktadır. Bunlar, “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” başlıklarıdır. Bu iki bölüm de, “Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Yalancı Eş Değerler” ve “Ses Değişimine Uğrayan Kelimelerden Oluşan Yalancı Eş Değerler” olmak üzere iki alt başlıktan oluşmaktadır. Bu alt başlıklar da kendi içinde “İsimler” ve “Fiiller” olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Bu bölümün sonunda şunu da belirtmekte fayda var, yalancı eş değerlik ile ilgili yapılan çalışmaların bazılarında “eş sesli” teriminin kullanıldığından yukarıda bahsedilmişti. Diğer çalışmalarda ise yalancı eş değerlik ile birlikte eş seslilik tanımına yer verilse de, araştırmacılar çalışmalarında yalancı eş değerlik ve eş seslilik arasındaki farka değinmemiş, bunu dile getirmemişlerdir. Biz bu çalışmada yalancı eş değer / eş sesli tartışmasına girmeden, **bir yazı dili içinde** aynı ses değerine sahip, fakat farklı anlamlarda kullanılan kelimeleri için **eş sesli; farklı yazı dilleri** arasındaki aynı ses değerine sahip veya düzenli ses değişiklikleri ile aynı kaynaktan geldiği bilinen ve farklı anlamlarda kullanılan kelimeleri ise **yalancı eş değer** olarak kabul ettik ve çalışmamızı bu şekilde tamamladık.

8. TASNİFTE KULLANILAN ALFABETİK SIRALAMA

A	L
B	M
C	N
Ç	İ
D	O
E	Ö
É	P
F	R
G	S
Ğ	Ş
H	T
X	U
İ	Ü
J	V
K	Y
Q	Z

İNCELEME

1. TAM YALANCI EŞ DEĞERLER

Tam yalancı eş değerlik, iki yazı dili arasındaki aynı ses değerine sahip veya düzenli ses denklikleri ile aynı kökten geldiği bilinen kelimelerin, anlam alanlarının hiçbir şekilde örtüşmemesi durumudur. Çalışmada tespit edilen tam yalancı eş değerler bu başlık altında kökenlerine göre tasnif edilmiştir. Kökenlerine göre tasnifi yapılan tam yalancı eş değer kelimelerden bir kısmının eş sesli kelimelerden, bir kısmının ses değişimi yoluyla, bir kısmının ise her iki şekilde de oluştuğu görülmüştür. Dolayısıyla, kökenlerine göre tasnifi yapılan tam yalancı eş değer kelimeler daha sonra kendi içinde de “Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değerler” olarak sınıflandırılmıştır. Yine bunlar da kendi içinde türlerine göre “İsimler” ve “Fiiller” olarak ikiye ayrılmıştır.

1.1. Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 1884’ü Türkçe kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış kelimeler olduğu görülmüştür.

1.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Kelimeler

Tam yalancı eş değer Türkçe kelimelerden 539’u aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir.

1.1.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe İsimler

Eş sesli kelimelerden oluşan tam yalancı eş değer Türkçe isimlerin sayısı 504’tür. Bunlar:

1. aç II (YUTS, 2) aç hava reñ mavimsi; açık gök renk. aç kök açık mavi; mavimsi. aç qizil kırmızımsı; açık kırmızı.	○ aç 1. sıfat Yemek yemesi gereken, tok karşıtı. 2. Yiyecek bulamayan. 3. Gözü doymaz, haris. 4. Çok istekli, hevesli. 5. zarf Karnı doymamış olarak.
2. ada (YUTS, 3) Yerine getirmek;	○ ada 1. isim, coğrafya Deniz veya göl suları ile çevrilmiş küçük kara parçası, cezire. 2.

gerçekleştirmek;
bitirmek.

Tali yoldan ana yola güvenli çıkışı sağlamak için tali yolun sağ tarafına yapılan, çizgilerle ayrılmış bölüm. 3. Kavşaklarda trafiği düzenleyici, yönlendirici veya ayırıcı olmak üzere bordürle sınırlandırılmış veya yer çizgileriyle belirlenmiş alan. 4. Çevresi yollarla belirlenmiş olan arsa ve böyle bir arsayı kaplayan yapılar topluluğu.

3. adap (YUTS, 3) Kepek haşlaması (hayvan yemi)	○ adap 1. isim Töre. 2. Yol yordam.
4. adaş (YUTS, 3) Dost, arkadaş.	○ adaş isim Adları aynı olanlardan her biri.
5. al I (YUTS, 7) Hile.	○ al (I) 1. isim Kanın rengi, kızıl, kırmızı. 2. sıfat Bu renkte olan. 3. Dorunun açığı, kızıla çalan at donu. 4. sıfat Bu renkte olan (at). 5. Yüze sürülen pembe düzgün, allık.
6. al II (YUTS, 7) (ağız) Kötü ruh.	○ al (II) 1. isim Kanın rengi, kızıl, kırmızı. 2. sıfat Bu renkte olan. 3. Dorunun açığı, kızıla çalan at donu. 4. sıfat Bu renkte olan (at). 5. Yüze sürülen pembe düzgün, allık.
7. al II (YUTS, 7) (ağız) Kötü ruh.	○ al (II) 1. isim Aldatma, düzen, tuzak, hile.
8. al III (YUTS, 7) Kuru karanfil.	○ al (I) 1. isim Kanın rengi, kızıl, kırmızı. 2. sıfat Bu renkte olan. 3. Dorunun açığı, kızıla çalan at donu. 4. sıfat Bu renkte olan (at). 5. Yüze sürülen pembe düzgün, allık.
9. al III (YUTS, 7) Kuru karanfil.	○ al (II) 1. isim Aldatma, düzen, tuzak, hile.
10. ana II (YUTS, 12) İşte; O.	○ ana 1. isim Anne. 2. Yavrusu olan dişi hayvan. 3. Dinî bakımdan aziz tanınan bazı

kadınlara verilen saygı unvanı. 4. ünlem Yaşlı kadınlara saygılı bir seslenme sözü. 5. Velinimet. 6. Alacağın veya borcun, faizin dışında olan bölümü. 7. sıfat Temel, asıl, esas. 8. matematik Çizgilerden herhangi birini anlatan kelimeye sıfat olarak geldiğinde o çizginin, belirli bir kural altında hareket ederek bir yüzey oluşturmaya yaradığını anlatan bir söz.

11. ani (YUTS, 13) Hakaret etme; gönlünü kırma; incitme; dokunma.	○ ani 1. sıfat Ansızın yapılan. 2. Ansızın ortaya çıkan. 3. zarf Ansızın, birdenbire.
12. araç (YUTS, 15) Seyrek, aralığı açık.	○ araç (I) 1. isim Bir iş yapmakta veya sonuçlandırmakta gücünden yararlanılan nesne. 2. Taşıt. 3. Kişiler veya nesneler arasında bağlantı sağlayan şey, vasıta.
13. at I (YUTS, 19) Ad, isim.	○ at (I) 1. isim Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül. 2. Satrançta, her yönde siyahtan beyaza ve beyazdan siyaha bir hane atlayarak L biçiminde hareket eden taş.
14. ata II (YUTS, 20) Hediye, armağan.	○ ata 1. isim Baba. 2. Dedelerden ve büyükbabalardan her biri. 3. Kişinin geçmişte yaşamış olan büyükleri.
15. ata III (YUTS, 20) Ada.	○ ata 1. isim Baba. 2. Dedelerden ve büyükbabalardan her biri. 3. Kişinin geçmişte yaşamış olan büyükleri.
16. ay (YUTS, 23) Ay.	○ ay (I) 1. ünlem Birdenbire duyulan acı, ağrı, şaşırma, ürkme veya sevinç anlatan

bir söz.

17. ayaz (YUTS, 24) 1. Temiz. 2. Soğuk, ayaz.	○ ayaz 1. isim Duru, sakın havada çıkan kuru soğuk. 2. Çok soğuk hava.
18. ayla II (YUTS, 24) bk. ayli Önü.	○ ayla 1. isim Hale. 2. Bazı kutsal kişilerin başı etrafında gösterilen ışık çevresi.
19. ayna II (YUTS, 25) İşte o.	○ ayna 1. isim Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam, gözgü, mirat. 2. Karagöz oyununda perde. 3. Doğramacılık ve yapıcılıkta çerçeve içine geçirilen tahta veya taş levha. 4. Atların diz kapağı. 5. sıfat İyi bir durumda, yolunda. 6. Bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum, şey. 7. denizcilik Küreğin yassı uç bölümü. 8. denizcilik Gemilerde işaretçi erlerin kullandığı dürbün. 9. denizcilik Akıntı ve anaforun birleştiği yerde oluşan su burgacı.
20. baca (YUTS, 27) Bacanak.	○ baca 1. isim Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan yol. 2. Su yolu, lağım, maden ocağı vb. yer altı yapılarının hava deliği. 3. Çatı penceresi.
21. bal II (YUTS, 28) Derece	○ bal 1. isim Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdıkları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde. 2. Olgunlaşmış incirin, dışına sızan tatlısı. 3. Ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besisi suyu.
22. bap II (YUTS, 29) Yararlı, uygun.	○ bap 1. isim Kapı. 2. Kitaplarda bölüm, başlık. 3. Konu, husus. 4. dil bilgisi Arap

dil bilgisinde mastar çeşitlerinden her biri.

23. bar (YUTS, 30) Var.	○ bar(I) 1. isim Anadolu'nun doğu ve kuzey bölgesinde, en çok Artvin ve Erzurum yörelerinde el ele tutuşularak oynanan, ağır ritimli bir halk oyunu.
24. bar (YUTS, 30) Var.	○ bar(II) 1. isim Danslı, içkili eğlence yeri. 2. Ayaküstü içki içilen eğlence yeri. 3. Amerikan bar.
25. bar (YUTS, 30) Var.	○ bar(III) 1. isim Hava basıncı birimi.
26. bar (YUTS, 30) Var.	○ bar(IV) 1. isim Ateşten, mide bozukluğundan, ağızda, dil ve dişlerde meydana gelen acılık, pas.
27. bar (YUTS, 30) Var.	○ bar(V) 1. isim, spor Halter sporunda ağırlığı oluşturan kiloları birbirine bağlayan metal çubuk.
28. bas-bas (YUTS, 30) Sıkma, kalabalık, izdiham, sıkışıklık, kargaşalık.	○ bas bas 1. zarf “Yüksek sesle bağırarak” anlamına gelen bas bas bağırarak deyiminde kullanılan bir söz.
29. bay (YUTS, 32) Zengin.	○ bay (II) 1. isim Erkeklerin ad veya soyadlarının önüne getirilen saygı sözü. 2. Erkek.
30. baz III (YUTS, 33) Buzul.	○ baz 1. sıfat Temel. 2. isim, kimya Bir asitle birleştiğinde bir tuz oluşturan madde.
31. bek (YUTS, 34) Pek.	○ bek (I) 1. sıfat Sert, katı. 2. Sağlam.
32. bek (YUTS, 34) Pek.	○ bek (II) 1. isim, spor Savunma oyuncusu.
33. bek (YUTS, 34) Pek.	○ bek (III) 1. isim Hava gazı lambasının ucu.
34. beri (YUTS, 35) Hepsî.	○ beri 1. isim Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı. 2.

sıfat Bu uzaklıkta bulunan. 3. edat -den bu yana.

35. bet (YUTS, 36) 1. Sayfa. 2. Yüz.	○ bet 1. isim Beniz kelimesi ile birlikte, "yüz rengi" anlamında ikileme oluşturan bir söz. 2. Bereket kelimesi ile birlikte "bolluk" anlamında ikileme oluşturan bir söz.
36. bez I (YUTS, 37) (anatomi) Bez.	○ bez (I) 1. isim Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput. 2. Pamuktan, düz dokuma. 3. Herhangi bir cins kumaş. 4. Herhangi bir iş için kullanılan dokuma. 5. sıfat Kumaş veya dokumadan yapılmış.
37. bez II (YUTS, 37) Amerikan bezi.	○ bez (II) 1. isim, biyoloji İçinden geçen kandan veya öz sudan bazı maddeler ayırarak salgı oluşturan organ.
38. bilimsiz (YUTS, 42) Bilimsiz, tahsil görmemiş, cahil, bilgisiz.	○ bilimsiz sıfat Bilime, bilim yöntemlerine uygun olmayan.
39. bilimsizlik (YUTS, 42) Cahillik, bilgisizlik.	○ bilimsizlik isim Bilimsiz olma durumu.
40. birer (YUTS, 44) Bir, herhangi bir.	○ birer sıfat Herkese bir.
41. birikme (YUTS, 44) 1. (kimya) Birikmiş, birikme. 2. (gamer) Birleşik, birleşme.	○ birikme isim Birikmek işi.
42. bis (YUTS, 45) Bıçak, jilet.	○ bis zarf İkinci kez.
43. bitik (YUTS, 45) (tarihî) Mektup, kitap.	○ bitik 1. sıfat Yorgunluk veya hastalıktan gücü kalmamış. 2. Kötü, fena. 3. Yapışık,

dolaşık, ekli.

44. biye (YUTS, 45) bk. baytal Kısarak; doğmamış kısarak.	○ biye isim Genellikle giysinin yaka, kol, etek çevresine kendi kumaşından veya başka kumaştan geçirilen ince şerit.
45. boca II (YUTS, 46) Boca qilmaq: Kurtmak.	○ boca isim, denizcilik Geminin rüzgâr almayan yanı, rüzgâraltı, orsa veya rüzgârustü karşıtı.
46. bolca (YUTS, 47) Tahmin, faraziye, varsayım.	○ bolca 1. sıfat Oldukça geniş. 2. Oldukça çok. 3. zarf (bo'lca) Çokça.
47. bop (YUTS, 48) Olup.	○ bop 1. isim Poker oyununda, oyuna girmek için ortaya konması gereken en az miktar. 2. İskambil oyunlarında ortadaki miktar kadar oyuna katıldığını belirten bir söz.
48. bor (YUTS, 48) Tebeşir.	○ bor (I) 1. sıfat İşlenmemiş, taşlık, sert, ekilmemiş (toprak), borak.
49. bor (YUTS, 48) Tebeşir.	○ bor (II) 1. isim, kimya Atom numarası 5, atom ağırlığı 10,8, yoğunluğu 2,45 olan, tabiatta bor asidi veya boratlar durumunda bulunan basit element (simgesi B)
50. bora (YUTS, 48) Kamıştan yapılmış hasır.	○ bora isim Genellikle arkasından yağmur getiren sert rüzgâr.
51. boy (YUTS, 49) 1. Gövde, vücut, boy. 2. Kenar, kıyı.	○ boy (II) 1. isim, toplum bilimi Ortak bir atadan türediklerine inanılan toplumsal ve ekonomik ilişkilerinde anaerkil, ataerkil anlayışı uygulayan geleneksel topluluk, kabile, klan.
52. boy (YUTS, 49) 1. Gövde, vücut, boy. 2.	○ boy (III) 1. isim "Özlü, güzel sözler söyledi" anlamında kullanılan boy boyladı,

Kenar, kıyı.	soy soyladı özlü sözünde geçen bir söz.
53. böke I (YUTS, 50) At sineği, üvez.	○ böke 1. isim Kahraman, güçlü kimse. 2. Şampiyon.
54. böke II (YUTS, 50) Güreşçi, pehlivan.	○ böke 1. isim Kahraman, güçlü kimse. 2. Şampiyon.
55. bölme (YUTS, 50) Oda.	○ bölme 1. isim Bölmek işi, ayırma, parçalama, taksim. 2. Salon, oda, sofa vb. büyük bir yerden ayrılmış daha küçük yer. 3. Büyük bir yeri, alanı küçük oda veya kısımlara ayıran ince duvar veya tahta perde. 4. Kalın ağaç gövdesinden odun veya tekne yapmak için ayrılan tomruk. 5. denizcilik Gemilerin içinde, su baskını, yangın vb. durumlarda, ara kapılar kapandığında arızanın veya hasarın yayılmasını önlemek için kullanılan birbirlerinden ayrılmış yerler. 6. mantık Cins kavramlarını tür, alt tür kavramlarına ayırma işi. 7. matematik Dört işlemde biri, taksim.
56. börek (YUTS, 51) (anatomi) Böbrek.	○ börek isim Açılmış hamurun veya yufkanın arasına, peynir, kıyma, ıspanak vb. konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi.
57. börtme (YUTS, 51) Ondüle, katlanmış, bükük.	○ börtme isim Börtmek işi.
58. bul (YUTS, 52) Poyra.	○ bul isim Yalnız iki geniş yüzü testere ile düzeltilmiş tahta.
59. burma (YUTS, 53) Burgu.	○ burma 1. isim Burmak işi. 2. Sarığıburma. 3. Burularak yapılmış altın bilezik. 4. sıfat

Burulmuş, burularak yapılmış, kıvrılmış. 5. Hadım etme, iğdiş etme. 6. Musluk. 7. Eğrilmek için bükülmüş yün. 8. Yaşken burularak kurutulan ot. 9. Kuru incir.

60. burulma (YUTS, 53) Dönme, dönüş, çevirme.	○ burulma isim Burulmak işi.
61. burun I (YUTS, 53) Evvel, önce, geçen.	○ burun 1. isim, anatomi Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı. 2. Bazı şeylerin ön ve sivri bölümü. 3. Kibir, büyüklenme. 4. coğrafya Karanın, özellikle yüksek ve dağlık kıyılarda, türlü biçimlerde denize uzanmış bölümü.
62. but (YUTS, 53) 1. Put. 2. İkon.	○ but 1. isim İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü. 2. Hayvanların, arka bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü.
63. bük (YUTS, 55) Sıkı, sıkı; gür.	○ bük 1. isim Dönemeç. 2. Akarsu kıyılarındaki verimli tarlalar, bükçük. 3. Ovada veya dere kıyısında çalı ve diken topluluğu. 4. Böğürtlen.
64. cam I (YUTS, 57) Kase, tabla.	○ cam 1 isim Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim. 2. sıfat Tümü veya bir bölümü bu maddeden yapılmış, sırça. 3. Pencere. 4. Kadeh, içki.
65. cam II (YUTS, 57) Tekne, leğen.	○ cam 1 isim Soda veya potas katılmış silisli kumun ateşte eritilmesiyle yapılan sert, saydam ve çabuk kırılır cisim. 2. sıfat Tümü veya bir bölümü bu maddeden

yapılmış, sırça. 3. Pencere. 4. Kadeh, içki.

66. cim (YUTS, 62) Sakin, suskun, sessiz.	○ cim 1. isim Arap alfabesinin beşinci harfinin adı.
67. cirim (YUTS, 63) Fidan.	○ cirim isim Hacim.
68. cüce (YUTS, 65) bk. cöce Cıvcıv.	○ cüce 1. sıfat Boyu, normalden çok daha kısa olan (kimse). 2. Gelişmemiş (bitki)
69. çal (YUTS, 69) 1. İhtiyar, yaşlı (erkekler için). 2. Ağarmış, ak saçlı.	○ çal (I) 1. isim Taşlık yer, çıplak tepe.
70. çalma (YUTS, 69) Kurumuş çamur veya kerpiç parçası.	○ çalma 1. isim Çalmak işi. 2. Hırsızlık, sirkat. 3. Başa sarılan sarık. 4. sıfat Çalınmış. 5. sıfat Kakmalı olmayan, kalemle işlenmiş 6. Kibrit.
71. çam (YUTS, 69) bk. çamdım Adım.	○ çam 1. isim, bitki bilimi Çamgillerin örnek bitkisi olan, dört mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı, yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı (Pinus).
72. çanak (YUTS, 70) Kabuk(ğu), kavkı.	○ çanak 1. isim Toprak, metal vb. bir maddeden yapılmış yayvan, çukurca kap. 2. Göz çukuru. 3. bitki bilimi Çiçeğin en dışında bulunan yeşil yaprakların tümü. 4 coğrafya Çevresine göre alçakta bulunan, derinliği genişliğinden az olan arazi. 5 sıfat Göstermelik, yalan yanlış, önceden belirlenmiş sonucu almaya yönelik.
73. çap (YUTS, 70) (anatomi) Kasık(ğı).	○ çap (I) 1. isim Cisimlerin genişliği, kutur. 2. Büyüklük. 3. Ölçü, ölçek 4. Yapının veya arsanın boyutlarını ve sınırlarını gösteren harita. 5. Bilgi, deneyim ve

yeteneklerin tümü, kalibre. 6. matematik Uç noktaları dairenin çevresi üzerinde bulunan ve çemberin merkezinden geçen doğru parçası.

74. çap (YUTS, 70) (anatomi) Kasık(ğı).	○ çap (II) 1. sıfat Bozuk, eğri, dolaşık, aykırı. 2. zarf Bozuk, eğri, dolaşık, aykırı bir biçimde.
75. çapar (YUTS, 70) (tarihî) Emireri, posta, kuriye, ayakçı.	○ çapar (II) 1. isim Takadan büyük, baş ve kış tarafı yukarı kalkık bir tür Karadeniz kayığı.
76. çar I (YUTS, 71) Alaca.	○ çar 1. isim, tarih Rus imparatorlarına ve Bulgar krallarına verilen unvan.
77. çat I (YUTS, 72) Kasık.	○ çat (I) 1. isim Sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses.
78. çat I (YUTS, 72) Kasık.	○ çat (II) 1. isim İki yolun veya iki derenin birleştiği yer, kavşak.
79. çat II (YUTS, 72) 1. Dağ boğazı. 2. Yarık, aralık.	○ çat (I) 1. isim Sert bir şeyin kırılırken çıkardığı ses.
80. çat II (YUTS, 72) 1. Dağ boğazı. 2. Yarık, aralık.	○ çat (II) 1. isim İki yolun veya iki derenin birleştiği yer, kavşak.
81. çatma (YUTS, 72) Koşulan, takılan, bağlanan.	○ çatma 1. isim Çatmak işi. 2. Provada geçici olarak bir giysiye iştirilmiş olan parça. 3. Duvarları ağaç gövdesinden birbirine takılarak ve çivisiz olarak yapılan yayla evi, Yörük çadırı. 4. Bir tür döşemelik kumaş. 5. Ahşap yapılarda ağaç iskeletin temel parçaları. 6. Semerin ağaç kısmı. 7. Heykel yapımında çamuru ayakta

tutan tel iskelet.

82. çek I (YUTS, 73) Hudut, sınır.	○ çek (I) 1. isim Bir kimsenin, satın aldığı hizmet veya ürün karşılığında para yerine verdiği ve karşılığı banka hesabından ödenen yazılı belge.
83. çek II (YUTS, 73) 1. Çek. 2. Kur'a.	○ çek (I) 1. isim Bir kimsenin, satın aldığı hizmet veya ürün karşılığında para yerine verdiği ve karşılığı banka hesabından ödenen yazılı belge.
84. çek III (YUTS, 73) 1. Dikiş yeri. 2. Çatlak.	○ çek (I) 1. isim Bir kimsenin, satın aldığı hizmet veya ürün karşılığında para yerine verdiği ve karşılığı banka hesabından ödenen yazılı belge.
85. çekçek (YUTS, 73) Öfkeli, kin dolu.	○ çekçek isim Kişileri taşımak için kullanılan, insan gücüyle işleyen iki tekerlekli araç.
86. çekmen (YUTS, 74) Asya modası bir tür kışlık pamuklu palto ve bu palto için kullanılan pamuk kumaş. Kaşgar, el tezgahı ile dokulan bu kumaşı ve paltosu ile ünlüdür.	○ çekmen isim Vantuz.
87. çevre (YUTS, 75) Torun çocuğu, torunun oğlu.	○ çevre 1. isim Bir şeyin yakını, dolayı, etraf, periferi. 2. Kişinin içinde bulunduğu toplumu oluşturan ortam. 3. Yağlık. 4. Aynı konu ile ilgisi bulunan kimselerin tümü, muhit. 5. Bir kimse ile ilişkisi bulunanlar, muhit. 6. dil bilgisi Bir birimden önce veya sonra gelen aynı

türden birimlerin tümü, bunların oluşturduğu küçük grup, kontekst. 7 matematik Düzlem üzerindeki bir şekli sınırlayan çizgi. 8. toplum bilimi Hayatın gelişmesinde etkili olan doğal, toplumsal, kültürel dış faktörlerin bütünlüğü.

88. <i>çil I</i> (YUTS, 80) Çil.	○ <i>çil (I)</i> 1. isim, hayvan bilimi Orman tavuğugillerden, eti için avlanan, ormanlarda yaşayan bir kuş, dağ tavuğu (<i>Tetrastes bonasia</i>).
89. <i>çil I</i> (YUTS, 80) Çil.	○ <i>çil (II)</i> 1. isim Çoğunlukla yüzde oluşan kahverengi küçük benekler. 2. Aynada oluşan leke. 3. Bitki köklerindeki kıla benzer ince uzantılar. 4. sıfat Tüyünde küçük benekler bulunan (hayvan).
90. <i>çil I</i> (YUTS, 80) Çil.	○ <i>çil (III)</i> 1. sıfat Yeni ve parlak (para veya altın).
91. <i>çil II</i> (YUTS, 80) (tıp) Egzama.	○ <i>çil (I)</i> 1. isim, hayvan bilimi Orman tavuğugillerden, eti için avlanan, ormanlarda yaşayan bir kuş, dağ tavuğu (<i>Tetrastes bonasia</i>).
92. <i>çil II</i> (YUTS, 80) (tıp) Egzama.	○ <i>çil (II)</i> 1. isim Çoğunlukla yüzde oluşan kahverengi küçük benekler. 2. Aynada oluşan leke. 3. Bitki köklerindeki kıla benzer ince uzantılar. 4. sıfat Tüyünde küçük benekler bulunan (hayvan).
93. <i>çil II</i> (YUTS, 80) (tıp) Egzama.	○ <i>çil (III)</i> 1. sıfat Yeni ve parlak (para veya altın).
94. <i>çile</i> (YUTS, 80) Gübre; mayıs, hayvan pisliği.	○ <i>çile (I)</i> 1. isim Zahmet, sıkıntı. 2. din b. Dervişlerin kırk gün süre ile kendilerine

uyguladıkları zahmetli ve perhizli dönem.

95. çile (YUTS, 80) Gübre; mayıs, hayvan pisliği.	○ çile (II) 1. isim İpek, yün, pamuk vb. her türlü iplik demeti. 2. Yay kırı. 3. Yay kırı.
96. çimen (YUTS, 81) Çayır, çayırılık.	○ çimen isim Kendiliğinden yetişmiş çim.
97. çiriş (YUTS, 83) bk. çirimek Çürümek.	○ çiriş isim Çiriş otunun kökünün öğütülmesiyle yapılan ve su ile karılarak tutkal gibi kullanılan esmer, sarı bir toz.
98. çiş (YUTS, 83) Diş.	○ çiş 1. isim Çocuk dilinde idrar.
99. çit II (YUTS, 84) Çakal eriği çalıları.	○ çit (I) 1. isim Bağ, bahçe, bostan vb. yerlerin çevresine çalı, kamyş, ağaç dalı gibi şeylerden çekilen duvar türü, çeper, barı.
100. çit II (YUTS, 84) Çakal eriği çalıları.	○ çit (II) 1. isim Pamuktan dokunmuş basma. 2. Başörtüsü, yazma, yemeni.
101. çiten (YUTS, 84) Çit.	○ çiten 1. isim Saman taşımak için arabalara konulan ince dallardan örülmüş büyük sepet veya çit. 2. Kuzu ağılı.
102. çor (YUTS, 85) Çamurdan yapılmış düdük.	○ çor 1. isim Hastalık. 2. Sığır vebası.
103. çöp (YUTS, 87) 1. Ot, bitki. 2. Erişte.	○ çöp 1. isim Saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta parçası. 2. Yararsız, pis veya zararlı olduğu için atılan ufak tefek şeylerin hepsi, gübür.
104. çöplük (YUTS, 87) Çayırılık.	○ çöplük 1. isim Çöplerin atıldığı veya biriktirildiği yer, çöp tenekesi, küllük, süprütülük, güburlük, mezbele, mezbelelik. 2. Her türlü yetkinin sınırsızca

kullanıldığı yer. 3. Çok kirli yer.

105.	çüş I (YUTS, 89) Düş, rüya.	○ çüş 1. ünlem Yürüyen eşiği durdurmak için söylenen söz. 2. Yakışıksız bir davranış karşısında söylenen kaba bir söz.
106.	çüş II (YUTS, 89) Ögle.	○ çüş 1. ünlem Yürüyen eşiği durdurmak için söylenen söz. 2. Yakışıksız bir davranış karşısında söylenen kaba bir söz.
107.	dar I (YUTS, 93) Darağacı, idam sehpası.	○ dar (I) 1. sıfat İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı. 2. Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz, mikro. 3. Az, elverişsiz, sınırlı. 4. Sıkıntılı. 5. Yetersiz. 6. zarf Güçlülle, ucu ucuna, ancak.
108.	dar I (YUTS, 93) Darağacı, idam sehpası.	○ dar (III) 1. isim Yurt.
109.	dar I (YUTS, 93) Darağacı, idam sehpası.	○ dar (IV) 1. isim Ev.
110.	dar II (YUTS, 93) Halat, çıma, palamar.	○ dar (I) 1. sıfat İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı. 2. Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz, mikro. 3. Az, elverişsiz, sınırlı. 4. Sıkıntılı. 5. Yetersiz. 6. zarf Güçlülle, ucu ucuna, ancak.
111.	dar II (YUTS, 93) Halat, çıma, palamar.	○ dar (III) 1. isim Yurt.
112.	dar II (YUTS, 93) Halat, çıma, palamar.	○ dar (IV) 1. isim Ev.

113.	davul II (YUTS, 95) Kasırğa, uragan.	○ davul 1. isim, müzik Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirilerek yapılan, tokmak ve değnekle çalınan çalgı. 2. Bateria.
114.	do (YUTS, 103) Do tutturmaq İştah çağırmaq.	○ do 1. isim, müzik Gam (II) dizisinde "si" ile "re" arasındaki ses. 2. Bu sesi gösteren nota işareti.
115.	dok (YUTS, 103) Kambur, tümsek, kabarık.	○ dok 1. isim Gemilerin yükünün boşaltıldığı veya onarıldığı, üstü örtülü havuz. 2. ekonomi Ticaret mallarını saklamak için rıhtımda yapılan büyük depo.
116.	dük (YUTS, 107) İğ, iğ şeklinde.	○ dük isim, tari Avrupa ülkelerinde prensten sonra gelen en yüksek soyluluk unvanı.
117.	edip II (YUTS, 110) Elbisedeki dikiş hattı.	○ edip isim Edebiyatla uğraşan, edebî eser veren kimse, yazar.
118.	eke II (YUTS, 111) Şımarık, mahallebici, nazenin.	○ eke 1. sıfat Büyük, yetişkin, yaşlı, kart. 2. isim Yaşı küçük olduğu hâlde sözleri ve davranışları büyükmüş gibi olan çocuk.
119.	el I (YUTS, 111) Vatan, memleket, il, ülke.	○ el (I) 1. isim, anatomi Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. 2. Sahiplik, mülkiyet. 3. Kez, defa. 4. İskambil oyunlarında oynama sırası. 5. İskambil oyunlarında her bir tur. 6. Bazı nesne ve araçların tutmaya yarayan bölümü.
120.	el I (YUTS, 111) Vatan, memleket, il, ülke.	○ el (II) 1. isim Yakınların dışında kalan kimse, yabancı.
121.	el II (YUTS, 111) El, kol.	○ el (II) 1. isim Yakınların dışında kalan

kimse, yabancı.

122.	el II (YUTS, 111) El, kol.	○ el (III) 1. isim Ülke, yurt, il. 2. Halk, ahali. 3. Oba, aşiret.
123.	ellik (YUTS, 112) Elli.	○ ellik 1. isim Eldiven. 2. Ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen, eldiven biçiminde, tahtadan yapılan bir araç. 3. denizcilik Yelken dikenlerin kullandığı, madenî yüksüğü olan meşin eldiven.
124.	emen I (YUTS, 112) Pelin, akpelin.	○ emen isim Bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur.
125.	emen II (YUTS, 112) Yani, sanki, adeta.	○ emen isim Bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur.
126.	en I (YUTS, 113) En (hayvanın kulağını keserek yapılan damga, belge.)	○ en (I) 1. isim Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşıtı.
127.	en I (YUTS, 113) En (hayvanın kulağını keserek yapılan damga, belge.)	○ en (III) 1. zarf Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
128.	en III (YUTS, 113) En.	○ en (II) 1. isim Hayvanlara veya eşyaya vurulan damga, işaret.
129.	en III (YUTS, 113) En.	○ en (III) 1. zarf Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
130.	ensiz II (YUTS, 113) Ensiz, damgasız, belgesiz.	○ ensiz sıfat Eni küçük olan, dar.
131.	ensiz III (YUTS, 113) Endişeli, telaşlı.	○ ensiz sıfat Eni küçük olan, dar.

132.	erk (YUTS, 115) Hürriyet, azatlık, özgürlük.	○ erk 1. isim Bir işi yapabilme gücü, kudret, iktidar. 2. Sözü geçerlik, istediğini yaptırabilme gücü, nüfuz. 3. toplum bilimi Bir bireyin, bir toplumun, başka birey, küme veya toplumları egemenliği, baskısı ve denetimi altına alma, hürriyetlerine karışma ve onları belli biçimlerde davranmaya zorlama yetkisi veya yeteneği.
133.	erke (YUTS, 115) Sevimli, şımarık.	○ erke 1. isim, fizik Enerji. 2. felsefe Pozitif bilimlerde iş başarma gücü, bir direnmeyi yenme gücü.
134.	erlik (YUTS, 115) Evli kadın.	○ erlik 1. isim Erkeklik, yiğitlik. 2. askerlik Er olma durumu.
135.	es I (YUTS, 116) Hafıza.	○ es (I) 1. isim, müzik Notada duraklama zamanı ve bunu gösteren işaretin adı.
136.	es II (YUTS, 116) Koku, ıtır.	○ es (II) 1. isim, müzik Notada duraklama zamanı ve bunu gösteren işaretin adı.
137.	esen (YUTS, 116) Gelecek, yakın gelecek.	○ esen sıfat Ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli, salim.
138.	esnek (YUTS, 117) Esneyiş, esneme.	○ esnek 1. sıfat Bir dış gücün etkisi altında uzama, kısalma, eğrilme vb. biçim değişikliklerine uğradıktan sonra, etkinin kalkmasıyla eski biçimini alabilme özelliğinde olan, elastik, elastiki. 2. Değişik yorumlara elverişli. 3. Görüş ve tutumlarında katı olmayan.
139.	etlik (YUTS, 118) Semiz, şişman, sağlam.	○ etlik 1. isim Kış için etinden kıyma, kavurma, pastırma ve sucuk yapılan semiz hayvan. 2. Buzdolabında et koymak için

ayrılmış yer.

140.	ey I (YUTS, 119) (ünlem) Hey, be.	○ ey 1. ünlem Kendisine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü. 2. Usanç anlatan bir seslenme sözü.
141.	ey II (YUTS, 119) İyileşme, sıhhatli olma.	○ ey 1. ünlem Kendisine söz söylenilen kimse veya kimselerin dikkati çekilmek istendiğinde adın başına getirilen ve uzatılabilen bir seslenme sözü. 2. Usanç anlatan bir seslenme sözü.
142.	ezme (YUTS, 120) Geveze, boşboğaz.	○ ezme 1. isim Ezmek işi. 2. Sebzelerin ezilmesiyle yapılan meze. 3. Soğan ve domatesin çok küçük parçalara bölünmesiyle hazırlanan bir meze türü. 4. Bitkilerin etli ve yumuşak kısımlarını macun kıvamına getirmek üzere parçalama, katı ve telsel kısımlarını süzerek ayıklama işlemi.
143.	gaga (YUTS, 131) (ağız) bk. valley Valley tayaq Lapta (bir tür top oyunu); çomak.	○ gaga 1. isim Genellikle kuşlarda ağzın bir uzantısı durumunda olan, biçim ve büyüklüğü değişik, boynuz yapısında, katı ve çıkıntılı organ. 2. Ağız.
144.	gez I (YUTS, 133) Kez, an.	○ gez (I) 1. isim Okun, kirişe geçen ucundaki kertik. 2. Tüfek, tabanca vb. ateşli silahlarda namlunun gerisinde bulunan ve nişan alırken arpacıkla birlikte göz ile hedef arasında aynı doğru üzerine getirilen kertik.
145.	gez I (YUTS, 133) Kez, an.	○ gez (II) 1. isim Yer ölçmeye yarar düğümlü ip. 2. Yapı işlerinde kullanılan

çekül.

146.	giren (YUTS, 134) Çevre.	○ giren isim Hafif bulutlu, sisli hava.
147.	günce (YUTS, 137) (ağız) bk. gürüç Pirinç.	○ günce isim, edebiyat Günlük (I).
148.	hal I (YUTS, 147) bk. hoyla Avlu.	○ hal (I) 1. Çözme, çözülme. 2. Çözüm. 3. Eritme. 4. Karışık bir sorunun içinden çıkma, sonuca varma.
149.	hal I (YUTS, 147) bk. hoyla Avlu.	○ hal (II) 1. isim Sebze, meyve, bakliyat vb.nin satıldığı yer.
150.	hal I (YUTS, 147) bk. hoyla Avlu.	○ hal (III) 1. isim, tarih Tahttan indirme.
151.	hal III (YUTS, 147) Pembe, pembe renk.	○ hal (I) 1. Çözme, çözülme. 2. Çözüm. 3. Eritme. 4. Karışık bir sorunun içinden çıkma, sonuca varma.
152.	hal III (YUTS, 147) Pembe, pembe renk.	○ hal (II) 1. isim Sebze, meyve, bakliyat vb.nin satıldığı yer.
153.	hal III (YUTS, 147) Pembe, pembe renk.	○ hal (III) 1. isim, tarih Tahttan indirme.
154.	hala (YUTS, 147) bk. hoyla Avlu.	○ hala 1. isim Babanın kız kardeşi, bibi.
155.	hara (YUTS, 149) bk. here here I “Art”; here II “Testere, bıçkı”.	○ hara (I) 1. isim Atların yetiştirildiği ve bakımlarının yapıldığı, hayvanların rahatça hareket etmelerini sağlayan alanların bulunduğu tesis.
156.	hara (YUTS, 149) bk. here here I “Art”; here II: “Testere,	○ hara (II) 1. isim Hare.

bıçkı".

157.	hare (YUTS, 149) bk. here II Testere, bıçkı.	○ hare 1. isim Bazı nesne, canlı, göz vb.nde dalgalanır gibi görünen parlak çizgiler, meneviş, dalgır. 2. Üzerinde dalgalı çizgiler bulunan kumaş. 3. Yeni yapılan duvarların arasına harçla birlikte doldurulan taş parçaları.
158.	hor (YUTS, 157) Buhar.	○ hor sıfat Değersiz, önemi olmayan, aşağı.
159.	içimlik (YUTS, 172) İçki, içilen şey.	○ içimlik sıfat İçilecek miktarda olan.
160.	içki (YUTS, 172) Dahili, içe ait.	○ içki 1. isim İçinde alkol bulunan içecek. 2. Bu içeceği içme işi.
161.	ilan II (YUTS, 174) Yılan.	○ ilan 1. isim Duyuru. 2. Açıkça bildirme, açıkça duyurma.
162.	ilk (YUTS, 175) El, kol.	○ ilk 1. sıfat Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karıştı. 2. isim Herhangi bir şeyin en önde olanı, önce geleni. 3. zarf Birinci olarak, en başta.
163.	illet (YUTS, 175) Çıban, kançıbanı.	○ illet 1. isim Hastalık. 2. Hastalık derecesine varan alışkanlık. 3. Bozukluk. 4. sıfat Kızdıran, sinirlendiren (şey veya kimse). 5. felsefe Sebep.
164.	ilme I (YUTS, 175) Örme, örgü.	○ ilme isimt İlme işi.
165.	ilme II (YUTS, 175) Belirti, alamet.	○ ilme isimt İlme işi.
166.	ilmek II (YUTS, 175) Karmuk, zıpkın.	○ ilmek (I) 1. isim Çözülmesi kolay düğüm, eğreti düğüm, ilmik.

167.	ini (YUTS, 176)	○ ini isim Kayın (II).
	Küçük erkek kardeş.	
168.	is (YUTS, 178)	○ is 1. isim Dumanın değdiği yerde bıraktığı
	1. Koku. 2. Duman.	kara leke. 2. Yakıtın tam yanmamasından
		oluşan, dumanla yükselen kömürleşmiş
		tanecikler. 3. Sürme (II).
169.	kaka (YUTS, 190)	○ kaka 1. isim Çocuk dilinde dışkı. 2. sıfat
	Erkek cinsel	Çocuk dilinde kötü, çirkin.
	organı.	
170.	kala (YUTS, 190)	○ kala zarf Kaldığında.
	İnek.	
171.	kama (YUTS, 191)	○ kama 1. isim Silah olarak kullanılan, ucu
	Oyuk, çukur,	sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak. 2.
	boşluk.	madencilik Açılmış olan boşluklarda tavan
		ve yanlardan taş veya cevher parçalarının
		düşmesini önlemek amacıyla tahkimat
		elemanları üstüne veya arkasına
		yerleştirilen bir tahkimat parçası. 3.
		Kütüğü yarmak için kullanılan ucu sivri,
		yassı, enli çivi, takoz, kısıklı. 4. askerlik
		Topun gerisini kapayan kapak. 5. Oyunda
		kazanan her parti. 6. Oyunda sayı.
172.	kan II (YUTS, 191)	○ kan 1. isim Atardamar ve toplardamarların
	bk. kañ Ocağın	içinde dolaşarak hücrelerde özümleme,
	yatmaya yarar çıkıntısı.	yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve
		yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. 2.
		Soy.
173.	kana (YUTS, 191)	○ kana isim, denizcilik Geminin çektiği suyu
	(zool) Kene,	göstermek için baş ve kış bodoslamaları
	kasırğa.	üzerine konulan işaretler.

174.	kap (YUTS, 191) Taklidî ses.	○ kap (I) 1. isim İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne 2. Kap kacak. 3. Türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sepet, sandık vb 4. Kapak, cilt.
175.	kap (YUTS, 191) Taklidî ses.	○ kap (II) 1. isim Gövdeyi omuzların üstünden çepeçevre saracak biçimde yapılan bir tür üst giysisi. 2. Kadınların giydiği kolsuz üstlük.
176.	kap (YUTS, 191) Taklidî ses.	○ kâp 1. isim Aşık kemiği.
177.	kat (YUTS, 192) Büyük sandık.	○ kat (I) 1. isim Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. 2. Bir yüzey üzerine az veya çok kalın bir biçimde, düzgün olarak yayılmış bulunan şey. 3. Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka. 4. Giyeceklerde takım. 5. Apartman dairesi. 6. Ön, yan. 7. Huzur. 8. Bükülen veya kıvrılan bir şeyin her kıvrımı. 9. Makam, mevki. 10. Kez, defa, misil. 11. jeoloji Katman. 12. matematik Tekrarlanan bir sayının toplamı.
178.	kat (YUTS, 192) Büyük sandık.	○ kat (II) 1. isim Kesme, kesilme. 2. İlgiyi kesme. 3. Sonuca bağlama, bitirme. 4. edebiyat Kesme.
179.	kavak (YUTS, 192) 1. Oyuk, boşluk. 2. (tıp) Kavern.	○ kavak 1. isim, bitki bilimi Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç (Populus).
180.	keke I (YUTS,	○ keke sıfat Kekeme.

193) Kalem.

181.	keke II (YUTS, 193) Kazma, külünk (ğü).	○ keke sıfat Kekeme.
182.	kekre (YUTS, 193) bk. kekire 1. Acı. 2. (botanik) Çavdar mahmuzu.	○ kekre sıfat Tadı acımtırak, ekşimsi ve buruk olan.
183.	kem II (YUTS, 194) Muşu kemgiçe Şu ana kadar.	○ kem 1. sıfat Kötü, fena (göz, söz vb.). 2. Noksan, eksik.
184.	kese (YUTS, 195) (ağız) Kerpiç	○ kese 1. isim Bel, çapa veya sabanın topraktan kaldırdığı iri parça. 2. Tezek. 3. Çimen yapmak için üzerindeki otuyla birlikte çıkarılmış çayır parçası.
185.	kiler (YUTS, 199) (ağız) Kertenkele.	○ kiler isim Evlerde yiyecek, içecek ve erzakın saklandığı oda, ambar veya dolap.
186.	kir (YUTS, 200) 1. Kir. 2. Çamaşır (kirli çamaşır).	○ kir 1. isim Herhangi bir şeyin veya vücudun üzerinde oluşan, biriken pislik. 2. Utanılacak durum, leke, şaibe.
187.	kişmiş (YUTS, 201) Kuru üzüm.	○ kişmiş isim, bitki bilimi Küçük taneli bir tür çekirdeksiz üzüm.
188.	kosa (YUTS, 202) Köse.	○ kosa 1. isim Bir tür uzun saplı orak.
189.	koza (YUTS, 202) Tepsi. Ayrıca bk. kora .	○ koza 1. isim, bitki bilimi İçinde tohum veya krizalit bulunan korunak, kozalak. 2. İpek böceğinin ördüğü ve içine kapandığı korunak.

190. **kök I** (YUTS,
203) Gök, mavi.

○ **kök (I)** 1. isim, bitki bilimi Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm. 2. bitki bilimi Süsünde olduğu gibi yer üstüne sap çıkaran çok yıllık yer altı gövdesi. 3. Bazı şeylerde dip bölüm. 4. Sapıyla çıkarılan bitkilerde tane. 5. Dip, temel, esas. 6. Kaynak, köken. 7. Bir kimseyi bir yere bağlayan manevi temel güçlerin bütünü. 8. dil bilgisi Kelimenin her türlü ek çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölümü: Yaptırmak kelimesinde kök, yap- bölümüdür. 9. kimya Olağan şartlarda çevresinden yalıtılamayan ancak birçok tepkimede nitelik değiştirmeden geçebilen atom kümesi. 10. matematik Denklemin bilinmeyenine yerine konulduğunda uygun düşen gerçek veya birleşik değer.

191. **kök I** (YUTS,
203) Gök, mavi.

○ **kök (II)** 1. isim, müzik Sazı kurmaya yarayan burgu. 2. Sap.

192. **kök II** (YUTS,
203) Yeşillik.

○ **kök (I)** 1. isim, bitki bilimi Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm. 2. bitki bilimi Süsünde olduğu gibi yer üstüne sap çıkaran çok yıllık yer altı gövdesi. 3. Bazı şeylerde dip bölüm. 4. Sapıyla çıkarılan bitkilerde tane. 5. Dip, temel, esas. 6. Kaynak, köken. 7. Bir kimseyi bir yere bağlayan manevi temel güçlerin bütünü. 8. dil bilgisi Kelimenin her türlü ek çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölümü: Yaptırmak

kelimesinde kök, yap- bölümüdür. 9. kimya Olağan şartlarda çevresinden yalıtılamayan ancak birçok tepkimede nitelik değiştirmeden geçebilen atom kümesi. 10. matematik Denklemden bilinmeyenine yerine konulduğunda uygun düşen gerçek veya birleşik değer.

193.	kök II (YUTS, 203) Yeşillik.	○ kök (II) 1. isim, müzik Sazı kurmaya yarayan burgu. 2. Sap.
194.	körpe I (YUTS, 207) Pamuklu döşek.	○ körpe 1. sıfat Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş (bitki), kart karşıtı. 2. Çok genç (kimse). 3. Yavruluktan henüz çıkmış (hayvan). 4. Henüz bozulmamış, yıpranmamış.
195.	körpe II (YUTS, 207) Kuzu kürkü.	○ körpe 1. sıfat Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş (bitki), kart karşıtı. 2. Çok genç (kimse). 3. Yavruluktan henüz çıkmış (hayvan). 4. Henüz bozulmamış, yıpranmamış.
196.	körpe III (YUTS, 207) (ağız) Kirpi.	○ körpe 1. sıfat Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş (bitki), kart karşıtı. 2. Çok genç (kimse). 3. Yavruluktan henüz çıkmış (hayvan). 4. Henüz bozulmamış, yıpranmamış.
197.	körük I (YUTS, 207) Gösteri.	○ körük 1. isim Ateşi canlandırmak için kullanılan ve açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleyen araç. 2. Bazı araçların açılıp kapanabilir üst üste katlanmış bölümü. 3. müzik Bazı müzik araçlarında hava vermeye yarayan, el veya ayakla işletilen meşin veya kâğıt bölüm.

198.	körük <i>II</i> (YUTS, 207) Demirci körüğü.	○ körük 1. isim Ateşi canlandırmak için kullanılan ve açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleyen araç. 2. Bazı araçların açılıp kapanabilir üst üste katlanmış bölümü. 3. müzik Bazı müzik araçlarında hava vermeye yarayan, el veya ayakla işletilen meşin veya kâğıt bölüm.
199.	körük <i>II</i> (YUTS, 207) Köprü.	○ körük 1. isim Ateşi canlandırmak için kullanılan ve açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleyen araç. 2. Bazı araçların açılıp kapanabilir üst üste katlanmış bölümü. 3. müzik Bazı müzik araçlarında hava vermeye yarayan, el veya ayakla işletilen meşin veya kâğıt bölüm.
200.	köz (YUTS, 209) (anatomi) Göz.	○ köz 1. isim Küçük kor parçası.
201.	kup I (YUTS, 210) Tulum, kırba.	○ kup (I) 1. isim Giysi kesimi, kesimle verilen biçim.
202.	kup I (YUTS, 210) Tulum, kırba.	○ kup (II) 1. isim Dondurma ve sütlu tatlıların konulduğu kap.
203.	kurs (YUTS, 210) Kurs, sınıf.	○ kurs (I) 1. isim Ağırşak. 2. gök bilimi Bir gök cisminin teker biçimde görülen yüzü, çörek.
204.	kurs (YUTS, 210) Kurs, sınıf.	○ kurs (II) 1. isim Resmî ve özel kuruluşlarca ilgililere belirli bir konuda bilgi, beceri ve davranış kazandırmak amacıyla düzenlenen derslere dayanan ve belli bir süresi olan eğitim etkinliği.
205.	küçük (YUTS, 211) 1. Enik, köpek yavrusu. 2. Yavru.	○ küçük 1. sıfat Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan, mikro, büyük karşıtı. 2. Yaşı daha az olan. 3.

Niceliği az olan. 4. Niteliği aşağı olan, bayağı. 5. Geri aşamada. 6. Değersiz, önemsiz. 7. Kısık, parlak olmayan (ses). 8. isim Küçük abdest. 9. isim Makam, rütbe, derece bakımından daha aşağı olan kimse.

-
206. **külçe** (YUTS, 211) Çörek. ○ **külçe** 1. isim, madencilik Eritilerek kalıba dökülmüş maden veya alaşım. 2. sıfat Eritilerek kalıba dökülmüş olan. 3. Yığın durumundaki nesnelerin oluşturduğu küme.
-
207. **küme** (YUTS, 211) bk. **kömür** Kömür. ○ **küme** 1. isim Birbirine benzer veya aynı cinsten olan şeylerin oluşturduğu bütün, takım, öbek, grup. 2. Tümsek biçimindeki yığın. 3. Tomar. 4. eğitim bilimi Bir sınıfta öğrencilerin, belli bir eğitim ve öğretim amacıyla bir süre için oluşturdukları takım veya öbek. 5. spor Durum ve nitelikleri göz önünde bulundurularak belli sayıdaki takımdan oluşturulan alt grup. 6. spor Koşullarda, kendiliğinden oluşan yarışçı gruplarının her biri.
-
208. **künde** (YUTS, 212) Her gün. ○ **künde** 1. isim, spor Güreşçinin, hasmını altına alıp bir elini önden, ötekini arkadan geçirerek ellerini kilitlemesi. 2. Düzen, tuzak, oyun, hile. 3. Suçluların ayağına bağlanan demir halka, köstek.
-
209. **küre I** (YUTS, 212) Hacim birimi (2.5 desilitre). ○ **küre (I)** 1. isim, matematik Bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzeyle sınırlı cisim. 2. Yeryüzü, dünya.
-
210. **küre I** (YUTS, ○ **küre (II)** 1. isim, madencilik Madenci

212) Hacim birimi (2.5 desilitre).	ocağı, maden fırını.
211. küre II (YUTS, 212) Avlu; sur ile çevrilmiş şehir.	○ küre (I) 1. isim, matematik Bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzeyle sınırlı cisim. 2. Yeryüzü, dünya.
212. küre II (YUTS, 212) Avlu; sur ile çevrilmiş şehir.	○ küre (II) 1. isim, madencilik Madenci ocağı, maden fırını.
213. lam (YUTS, 252) (L) harfi.	○ lam 1. isim Mikroskopta incelenecek maddelerin üzerine konulduğu dar, uzun cam parçası. 2. Dar, çok ince metal parça.
214. lama (YUTS, 252) Buda dininin lideri; Buda din adamı.	○ lama (I) 1. isim, hayvan bilimi Geviş getirenlerden, Güney Amerika'nın dağlık bölgelerinde yaşayan, yük hayvanı olarak kullanılan, karadan aka kadar türlü renklerde olabilen, tüyleri uzun, boyu yüksek ve boynu uzun hayvan.
215. lama (YUTS, 252) Buda dininin lideri; Buda din adamı.	○ lama (III) 1. isim Küçük maden veya cam şerit.
216. lap I (YUTS, 253) Laf.	○ lap isim Yumuşak ve ağır bir şey düştüğünde çıkan ses.
217. lata (YUTS, 253) Paçavra; kadınların pılı pırtısı.	○ lata (II) 1. isim Osmanlılarda ilmiyenin giydiği bir üstlük türü.
218. lav (YUTS, 253) 1. Atlı araba katarı. 2. Ağırlık.	○ lav isim, jeoloji Yanardağların püskürme sırasında yeryüzüne çıkardıkları, dünyanın derinliklerinden gelen kızgın, erimiş maddeler, püskürtü.
219. lim (YUTS,	○ lim isim Küçük limon.

256) Kiriş, kalas.

220.	lobi (YUTS, 257) Fasulye.	○ lobi 1. isim, mimarlık Bir yapının kapısından içeri girildiğinde görülen ilk boşluk, dalan. 2. mimarlık Otel, tiyatro vb. yerlerde girişe yakın geniş yer. 3. Bazı ortak çıkarları olan grupların temsilcilerinden oluşan topluluk.
221.	lota II (YUTS, 257) Uyluk, kalça.	○ lota isim, hayvan bilimi Tatlı sularda yaşayan, bir tür gelincik balığı (Lota vulgaris).
222.	lota III (YUTS, 257) (ağız) bk. yota 1. Belkemiği. 2. Kasık (ğı). 3. Uyluk, kalça.	○ lota isim, hayvan bilimi Tatlı sularda yaşayan, bir tür gelincik balığı (Lota vulgaris).
223.	lök (YUTS, 257) Geze. (Kelime Türkçe Sözlük'te yok)	○ lök (I) 1. isim Yedi yaşından büyük erkek boz deve.
224.	lök (YUTS, 257) Geze.	○ lök (II) 1. isim Kireç, zeytinyağı, pamuk ve yumurta akının karıştırılması yoluyla, kırık çanak çömlekleri, künkleri birleştirmekte kullanılan macun, lökün.
225.	mama (YUTS, 261) Nine.	○ mama (I) 1. isim Bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı.
226.	mama (YUTS, 261) Nine.	○ mama (II) 1. isim Çaç, abla.
227.	mana (YUTS, 261) İşte.	○ mana isim, dil bilimi Anlam.
228.	manda (YUTS, 261) Uzun tüylü.	○ manda (I) 1. isim, hayvan bilimi Geviş getirenlerden, derisinin rengi siyaha yakın, uzun seyrek kıllı bir hayvan, su sığırı, camız, kömüş (Buffelus).

229.	manda (YUTS, 261) Uzun tüylü.	○ manda (II) 1. isim, hukuk Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra bazı az gelişmiş ülkeleri, kendi kendilerini yönetecek düzeye erdirtirip bağımsızlığa kavuşturuncaya kadar Birleşmiş Milletler Cemiyeti adına yönetmek için bazı büyük devletlere verilen vekillik.
230.	maş (YUTS, 262) (botanik) Fasulye.	○ maş 1. isim, bitki bilimi Bir tür börülce (<i>Phaseolus aureus</i>).
231.	maya (YUTS, 262) Dokurcun, loda.	○ maya (I) 1. isim, kimya Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment. 2. kimya İçerdikleri enzimlerin katalizör niteliği etkisiyle şekerleri karbondioksit ve alkole dönüştüren bir hücreli bitki organizmaları. 3. Yaradılış, öz nitelik. 4. Arsız, utanmaz kimse.
232.	maya (YUTS, 262) Dokurcun, loda.	○ maya (II) 1. isim, hayvan bilimi Damızlık dişi hayvan. 2. Dişi deve.
233.	maya (YUTS, 262) Dokurcun, loda.	○ maya (III) 1. isim Uzun havalardan bir tür halk türküsü.
234.	me I (YUTS, 263) (ağız) bk. mişe Beyin.	○ me (II) 1. isim Koyun, kuzu vb. hayvanların çıkardığı ses.
235.	me! II (YUTS, 263) Al!	○ me (II) 1. isim Koyun, kuzu vb. hayvanların çıkardığı ses.
236.	men (YUTS, 266) Ben.	○ men 1. isim Yasaklama. 2. Engel olma.
237.	meşe (YUTS, 269) (mana şu yer 'den) İşte burası.	○ meşe 1. isim, bitki bilimi Kayıngillerden, üç yüz kadar türü arasında, yaz kış yapraklarını dökmeyenleri de bulunan,

kerestesi dayanıklı bir orman ağacı (Quercus). 2. sıfat Bu ağaçtan yapılan.

238.	moka (YUTS, 274) Mekik, masura.	○ moka 1. isim Çok kokulu bir tür kahve. 2. Bu kahveden yapılan içecek.
239.	murç (YUTS, 279) Kara biber.	○ murç isim Betonu kırmakta veya betona delik açmakta kullanılan sivri uçlu, çelikten yapılmış bir alet.
240.	muz (YUTS, 280) Buz.	○ muz 1. isim, bitki bilimi Muzgillerden, sıcak bölgelerde yetişen, bir çenekli, çok yıllık bir bitki (Musa sapientum). 2. Bu bitkinin kendine özgü hoş kokulu, tatlı, besleyici, kalın kabuklu, uzun meyvesi.
241.	müze (YUTS, 283) Çizme, ayakkabı.	○ müze isim Sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapı.
242.	naçar (YUTS, 284) Kötü, zayıf, iyi değil.	○ naçar 1. sıfat Çaresi olmayan, çaresiz. 2. Zavallı, düşkün.
243.	nar (YUTS, 286) Tek hörgüçlü deve.	○ nar 1. isim, bitki bilimi Nargillerden, yaprakları karşılıklı, çiçekleri büyük, koyu kırmızı renkte, küçük bir ağaç (Punica granatum). 2. Bu ağacın kırmızımtırak sarı sert bir kabukla örtülü, içinde çok sayıda kırmızımtırak, sulu taneler bulunduran yuvarlak yemişi.
244.	narin (YUTS, 286) Türkistan milli yemeğidir. Haşlanmış et ince kesilerek, ince makarna ile karıştırılır.	○ narin 1. sıfat İnce yapılı, yepenek, nazenin. 2. İnce.

Bu yemek genelde at
etinden yapılır.

245.	nim II (YUTS, 290) bk. nime I Ne.	○ nim sıfat Yarı.
246.	oba (YUTS, 293) Vadi, dere.	○ oba 1. isim Göçebelerin konak yeri. 2. Bu yerde konaklayan göçebe halk veya aile. 3. Genellikle bölmeli göçebe çadırı.
247.	oda II (YUTS, 293) bk. orda Yuva; ocak; Orta Çağlardaki Türk yerleşim merkezleri.	○ oda 1. isim Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi, göz. 2. Serbest meslek adamlarını içinde toplayan resmî birlik. 3. tarih Yeniçeri kışlası.
248.	oma (YUTS, 295) bk. orma Biçim.	○ oma 1. isim Kalça kemiği. 2. Bel kemiği.
249.	omur (YUTS, 295) Ak omnur Kiriş, sinir.	○ omur 1. isim, anatomi Omurgayı oluşturan kemiklerden her biri, fıkra.
250.	ora (YUTS, 297) Çukur, kuyu.	○ ora isim O yer.
251.	orun (YUTS, 298) Yer.	○ orun 1. isim Özel yer. 2. Makam, mansıp, mesnet, mevki.
252.	ot I (YUTS, 299) Ateş.	○ ot 1. isim, bitki bilimi Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler. 2. sıfat Bu bitkilerle yapılmış veya bu bitkilerle doldurulmuş. 3. Zehir. 4. İlaç. 5. Esrar.
253.	ova I (YUTS, 300) (ağız) bk. oğa Zehir, ağı.	○ ova isim Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş

veya dar düzlük, yazı.

254.	ova II (YUTS, 300) Vadi, dere.	○ ova isim Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı.
255.	ova III (YUTS, 300) Tepe, doruk, zirve.	○ ova isim Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı.
256.	oy (YUTS, 300) Düşünce, fikir, hayal.	○ oy (I) 1. isim Bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenekten birini tercih etmesi, rey. 2. Bu tercihi belirten işaret, söz veya yazı. 3. Seçimlerde kişinin herhangi bir aday veya partiye ait yaptığı tercih.
257.	oy (YUTS, 300) Düşünce, fikir, hayal.	○ oy (II) 1. ünlem Çeşitli duyguları anlatmak için kullanılan bir seslenme sözü.
258.	oy II (YUTS, 300) Çukur, girinti, ova.	○ oy (I) 1. isim Bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenekten birini tercih etmesi, rey. 2. Bu tercihi belirten işaret, söz veya yazı. 3. Seçimlerde kişinin herhangi bir aday veya partiye ait yaptığı tercih.
259.	oy II (YUTS, 300) Çukur, girinti, ova.	○ oy (II) 1. ünlem Çeşitli duyguları anlatmak için kullanılan bir seslenme sözü.
260.	oynaş I (YUTS, 302) Oynama, neşelenme, şaka.	○ oynaş isim Aralarında toplumca hoş karşılanmayan ilişkiler bulunan kadın veya erkekten her biri.
261.	öge (YUTS,	○ öge 1. isim Bir bütünü oluşturan, bütünden

303) 1. Yuva. 2. Grup.

ayrıştırıldığında da kendi başına anlam taşıyan parça, unsur. 2. Başka şeylerin kendisinden türediği ilk madde, ilke, unsur. 3. Gerekçe, araç. 4. kimya Birleşik bir şeyi oluşturan basit şeylerden her biri, unsur, eleman. 5. dil bilgisi Bir cümleyi oluşturan özne, yüklem, tümleç vb. birimlerden her biri. 6. toplum bilimi, mantık Bir sınıf veya bir topluluğun bireylerinden her biri.

262.	örek	(YUTS, 306) Çukur.	○ örek isim Duvar.
263.	örme	(YUTS, 307) Sarma.	○ örme 1. isim Örmek işi. 2. sıfat Örülerek yapılan.
264.	örük	(YUTS, 307) Erik.	○ örük 1. Örülmüş olan yer. 2. Saç örgüsü.
265.	örüş II	(YUTS, 307) Çevirme, yıkma.	○ örüş isim Örme işi.
266.	ötümsüz	(YUTS, 309) Geçersiz, sürümsüz.	○ ötümsüz sıfat, dil bilgisi Sert.
267.	ötüş	(YUTS, 309) Geçiş, geçme.	○ ötüş isim Ötme işi.
268.	özen	(YUTS, 310) Irmak, çay, kanal.	○ özen isim Bir işin elden geldiğince iyi olmasına çabalama, özenme, itina, ihtimam.
269.	pah	(YUTS, 312) (ünlem) Hayranlık ifade eder.	○ pah 1. isim Eğik olarak kesilmiş kenar. 2. Bir yapı elemanında eğik bir yüzey elde etmek amacıyla keskinliği giderme.
270.	pal II	(YUTS, 313) Pal köz Patlak göz.	○ pal isim, hayvan bilimi Bir cins güvercin.

271.	palas (YUTS, 313) Kilim.	○ palas (I) 1. isim Lüks otel. 2. Gösterişli yapı, saray. 3. sıfat Kolay, rahat. 4. sıfat Kolaylık gösteren, hoş a giden (nesne, kimse, yer).
272.	palaz (YUTS, 313) Paspas.	○ palaz isim Kaz, ördek, güvercin vb. bazı kuş yavrularının civcivlikten sonraki durumu.
273.	parpa (YUTS, 315) Cüce, bodur, bücür.	○ parpa isim, hayvan bilimi Kalkan balığının yavrusu.
274.	paşa I (YUTS, 316) bk. paşsa Sivrisinek.	○ paşa 1. isim, askerlik Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen unvan. 2. askerlik Cumhuriyet döneminde general. 3. sıfat Uslu, ağırbaşlı.
275.	pat (YUTS, 316) Çabuk, hızlı, yakın.	○ pat (I) 1. sıfat Yassı, basık.
276.	pat (YUTS, 316) Çabuk, hızlı, yakın.	○ pat (II) 1. isim Yassı bir şeyle vurulduğunda çıkan ses.
277.	pat (YUTS, 316) Çabuk, hızlı, yakın.	○ pat (III) 1. isim, bitki bilimi Birleşikgillerden, papatyaya benzeyen otsu bir bitki (Leucanthemum).
278.	pat (YUTS, 316) Çabuk, hızlı, yakın.	○ pat (IV) 1. isim Kasımpatı biçiminde olan elmas iğne.
279.	pat-pat (YUTS, 316) Sık sık.	○ pat pat zarf "Pat" sesi çıkararak
280.	pay III (YUTS, 317) 1. Tane, adet. 2. Defa, kere.	○ pay 1. isim Birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse. 2. Eşit bölüm. 3.

ekonomi Ticari bir işlemde zarar tehlikesine karşı ayrılan para, marj. 4. matematik Bayağı kesirlerden birinin eşit parçalardan kaç tane aldığını gösteren sayı.

281.	peş I (YUTS, 320) El altından, gizlice.	○ peş (I) 1. isim Arka, art. 2. Elbisenin etek kısmı.
282.	peş I (YUTS, 320) El altından, gizlice.	○ peş (II) 1. isim Bazı giysilerin bol olması için yanlarına eklenen kumaş parçası.
283.	petek I (YUTS, 320) bk. pétek 1. Ayakkabı tabanlığı. 2. pay-pétek Telaş, acele, koşuşma.	○ petek 1. isim Arıların yumurtalarını bırakmak ve bal depo etmek için yaptığı, düzgün altıgen ağızlı bal mumu yuvacıklar topluluğu. 2. Bu yuvacıklar topluluğunun bal olmayanı. 3. Isıtma tesisatında ısı dağıtımını, içinden sıcak su geçerek sağlayan dilim, radyatör. 4. mimarlık Minarelerde külah ile şerefe arasındaki bölüm. 5. Balçıktan yapılan ve dikine duran sandık biçimindeki tahıl ambarı. 6. Arı kovanı.
284.	petek II (YUTS, 320) Ördek yürüyüşü; salına salına yürümek.	○ petek 1. isim Arıların yumurtalarını bırakmak ve bal depo etmek için yaptığı, düzgün altıgen ağızlı bal mumu yuvacıklar topluluğu. 2. Bu yuvacıklar topluluğunun bal olmayanı. 3. Isıtma tesisatında ısı dağıtımını, içinden sıcak su geçerek sağlayan dilim, radyatör. 4. mimarlık Minarelerde külah ile şerefe arasındaki bölüm. 5. Balçıktan yapılan ve dikine duran sandık biçimindeki tahıl ambarı. 6. Arı kovanı.

285. <i>pey II</i> (YUTS, 320) Pey tekiye Tüy yastık. Ayrıca bk. <i>per</i> .	○ <i>pey</i> isim Bir sözleşmede taraflardan birinin öbürüne işten caymayacağını belirtmek amacıyla önceden verdiği güvence parası.
286. <i>pey III</i> (YUTS, 321) Damar.	○ <i>pey</i> isim Bir sözleşmede taraflardan birinin öbürüne işten caymayacağını belirtmek amacıyla önceden verdiği güvence parası.
287. <i>pir II</i> (YUTS, 323) (taklidî ses) Pir qilip uçup ketmek Pır diye uçuvermek.	○ <i>pir</i> 1. isim Yaşlı, koca, ihtiyar kimse. 2. Bir tarikat veya sanatın kurucusu. 3. zarf Adamakıllı, iyice. 4. Herhangi bir konuda, bir meslekte deneyim kazanmış, eskimiş kimse, guru.
288. <i>pota</i> (YUTS, 326) Kuşak.	○ <i>pota (I)</i> 1. isim İçinde maden eritilen kap.
289. <i>pota</i> (YUTS, 326) Kuşak.	○ <i>pota (II)</i> 1. isim, spor Basketbolda düşey bir levhaya monte edilmiş yatay çember ile ağdan meydana gelen düzenek.
290. <i>raca</i> (YUTS, 330) (ağız) Mıknatıs.	○ <i>raca</i> isim Hindistan'da prenlere verilen unvan.
291. <i>ret II</i> (YUTS, 333) Düzen, sıra.	○ <i>ret</i> 1. isim Uygun bulmama, geri çevirme, kabul etmeme. 2. Aile bireylerinden birinin sorumluluğunu üstünden atma, varlığını tanımama, aileden saymama.
292. <i>reviş</i> (YUTS, 333) 1. Suret, kılık. 2. Görünüş, tavır. 3. (gramer) Zarf.	○ <i>reviş</i> 1. isim Gidiş, yürüyüş. 2. Üslup. 3. Tutum, yol.
293. <i>saç II</i> (YUTS, 336) Kara tavuk.	○ <i>saç</i> 1. isim Baş derisini kaplayan kıllar.
294. <i>sade</i> (YUTS, 336) (ağız) Karaağaç.	○ <i>sade</i> 1. sıfat Süsü, gösterişi olmayan, yalın, gösterişsiz. 2. Şeker katılmamış (kahve). 3.

Ayrıca bk. *karayağaç*.

zarf (sa:'de) Yalnızca, yalnız, ancak, sadece. 4. edebiyat Yalın, süssüz, anlaşılır olan (üslup, anlatım).

295.	sal (YUTS, 338) Sal; kereste salı.	○ sal (II) 1. isim Tabut.
296.	sala I (YUTS, 338) (ağız) bk. barmaq Parmak.	○ sala bakınız sala.
297.	sala II (YUTS, 338) Sala qilmaq Fiyat anlaşmasına telkin etmek; barıştırmak.	○ sala bakınız sala.
298.	salma (YUTS, 339) bk. salğa Laso, kement.	○ salma 1. isim Salmak işi. 2. Pirinçle pişirilen bir yemek türü. 3. Genellikle köylerde işlerin görülmesi için ihtiyar heyetinin kararıyla her evden toplanması gereken para. 4. Bazı yerel giysilerde kolun yeninden sarkan kumaş parçası. 5. Kuşların üretilmesine ayrılan oda. 6. sıfat Başiboş gezen (hayvan). 7. sıfat Sürekli akan (su). 8. tarih Osmanlı Devleti'nde kol gezen kolluk eri.
299.	salpa (YUTS, 339) Derisi sölpük, ödemli.	○ salpa sıfat Gevşek, iş bilmez, tembel.
300.	samsa (YUTS, 340) Börek.	○ samsa isim Baklavaya benzeyen bir tür hamur tatlısı.
301.	san I (YUTS, 340) But, kalça.	○ san 1. isim Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, unvan, titr. 2. Ün. 3. felsefe Herhangi bir şeyi, neyse o yapan nitelik, kip karşıtı.

302. **san II** (YUTS, 340) Sayı. ○ **san** 1. isim Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, unvan, titr. 2. Ün. 3. felsefe Herhangi bir şeyi, neyse o yapan nitelik, kip karşıtı.
-
303. **sapan** (YUTS, 341) Karabasan. ○ **sapan** 1. isim İki ucu ip, ortası örme veya meşin olan bir taş atma aracı. 2. Genellikle çocukların kuş vurmak için kullandıkları, iki ucuna lastik ve lastiklerin arasına da geniş bir meşin parçası bağlı bulunan çataldan oluşan araç. 3. Kaldırılacak bir şeyin üzerine geçirmek için halattan yapılan çember. 4. teknik Makarayı bir yere bağlamak için tablaların çevresine geçirilen halat veya demir kuşaklar.
-
304. **saraç I** (YUTS, 341) Deve. ○ **saraç** 1. isim Koşum ve eyer takımları yapan veya satan kimse. 2. Koşum ve eyer takımlarını işleyen ve süsleyen kimse. 3. Deri, muşamba vb.nden bavul, çanta yapan kimse.
-
305. **savaş** (YUTS, 342) 1. Yünü ditmek için dövme. 2. Kamçılama. ○ **savaş** 1. isim, askerlik Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele, harp, cenk, cidal. 2. Uğraşma, kavga, mücadele. 3. Bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek amacıyla girişilen mücadele.
-
306. **say** (YUTS, 342) Nehir yatağı, dere, çay. ○ **say (I)** 1. isim Düz, ince, yassı taş.
-
307. **say** (YUTS, 342) Nehir yatağı, dere, çay. ○ **say (II)** 1. isim Çalışma, emek. 2. din b. Hac ibadeti sırasında Safa ile Merve

tepeleri arasında gidip gelme.

308.	saylav (YUTS, 343) bk. saylam Seçim.	○ saylav isim Milletvekili, mebus.
309.	sayman (YUTS, 343) Alet.	○ sayman isim Bir kurum, kuruluş vb.nin hesap işleriyle uğraşan kimse, muhasebeci, muhasip.
310.	saz I (YUTS, 343) 1. İyi, güzel. 2. Rahat, uygun. 3. Güzel yapılı, endamı yerinde.	○ saz (I) 1. isim Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa. 2. sıfat Bu kamıştan yapılmış.
311.	saz I (YUTS, 343) 1. İyi, güzel. 2. Rahat, uygun. 3. Güzel yapılı, endamı yerinde.	○ saz (II) 1. isim, müzik Her tür müzik aracı, çalgı. 2. Türk halk müziğinde bağlama, cura, tar vb. mızraplı çalgıların genel adı. 3. Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama. 4. Birden çok çalgının bulunduğu takım. 5. Çalgılı eğlence yeri.
312.	saz III (YUTS, 343) Bataklık.	○ saz (I) 1. isim Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa. 2. sıfat Bu kamıştan yapılmış.
313.	saz III (YUTS, 343) Bataklık.	○ saz (II) 1. isim, müzik Her tür müzik aracı, çalgı. 2. Türk halk müziğinde bağlama, cura, tar vb. mızraplı çalgıların genel adı. 3. Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama. 4. Birden çok çalgının bulunduğu takım. 5. Çalgılı eğlence yeri.
314.	sekiş (YUTS, 344) bk. sekreş Sıçrama, atlama.	○ sekiş isim Sekme işi.

315.	seksek (YUTS, 345) (ağız) (botanik) Bir tür bitki.	○ seksek isim Zeminde çeşitli şekiller çizildikten sonra taşları ayakla çizilen bölümler arasında sektirerek oynamaya dayalı bir çocuk oyunu.
316.	sel II (YUTS, 345) Biraz, azıcık; hayal meyal.	○ sel 1. isim Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını. 2. Hareket hâlindeki büyük kalabalık, yığın. 3. Etki ve iz bırakan güçlü durum veya davranış. 4. Yoğunluk.
317.	sel III (YUTS, 345) Önemsiz, umursamamak.	○ sel 1. isim Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su, su taşkını. 2. Hareket hâlindeki büyük kalabalık, yığın. 3. Etki ve iz bırakan güçlü durum veya davranış. 4. Yoğunluk.
318.	sene (YUTS, 345) (ağız) bk. dalan Dış oda, bekleme odası.	○ sene isim Yıl.
319.	ser (YUTS, 346) 35 grama eşit ağırlık birimi (ölçü birimi).	○ ser (I) 1. isim Baş, kafa. 2. Başkan, reis.
320.	ser (YUTS, 346) 35 grama eşit ağırlık birimi (ölçü birimi).	○ ser (II) 1. isim Limonluk.
321.	sere (YUTS, 347) Trük, şaşırtıcı haber.	○ sere isim Açık duran başparmağın ucundan işaret parmağının ucuna kadar olan uzaklık, sele.
322.	set (YUTS, 348) Çirkin, yakışsız.	○ set (I) 1. isim Toprağın kaymasını veya suyun akmasını önlemek için yapılan kalın duvar. 2. Bulunulan yerden daha yüksekte kalan düzlük. 3. Seki. 4. Ateşli silahlarda

namlunun içindeki helisin çıkıntı bölümü.

323.	set (YUTS, 348) Çirkin, yakışsız.	○ set (II) 1. isim, spor Masa tenisi, voleybol vb. oyunlarda maçın her bir bölümü. 2. Takım, grup.
324.	sili (YUTS, 353) bk. sile (nezaket anlamında) Siz, sizler.	○ sili (I) 1. isim Kilim, yünden dokunmuş yaygı.
325.	sili (YUTS, 353) bk. sile (nezaket anlamında) Siz, sizler.	○ sili (II) 1. sıfat Arı, temiz. 2. İffetli.
326.	siliniş (YUTS, 353) 1. Sıvanma. 2. Okşanma.	○ siliniş isim Silinme işi.
327.	silkiniş (YUTS, 353) Sallanma, ırganma.	○ silkiniş isim Silkinme işi.
328.	sille (YUTS, 354) (ağız) bk. sile (nezaket anlamında) Siz, sizler.	○ sille isim Elin iç yüzüyle vurulan tokat.
329.	sim II (YUTS, 354) bk. şim Pantolon.	○ sim (I) 1. isim Gümüş. 2. Genellikle işlemlerde kullanılan, gümüş görünüşünde ve parlaklığında olan iplik vb. 3. sıfat Gümüş gibi parlayan.
330.	sim II (YUTS, 354) bk. şim Pantolon.	○ sim (II) 1. isim İşaret.
331.	sin I (YUTS, 354) 1. Boy, endam. 2. Dış görüntü.	○ sin (I) 1. isim Ölü gömülen yer, gömüt, mezar, kabir, metfen, makber.

332.	sin I (YUTS, 354) 1. Boy, endam. 2. Dış görüntü.	○ sin (II) 1. isim Yaş (I).
333.	sin II (YUTS, 354) Sinsiz çay Sütsüz çay.	○ sin (I) 1. isim Ölü gömülen yer, gömüt, mezar, kabir, metfen, makber.
334.	sin II (YUTS, 354) Sinsiz çay Sütsüz çay.	○ sin (II) 1. isim Yaş (I).
335.	siniş (YUTS, 354) İflas etme, batma.	○ siniş isim Sinme işi.
336.	sirke I (YUTS, 356) Sirke.	○ sirke (I) 1. isim Bit, tahtakurusu vb. asalak böceklerin yumurtası.
337.	sirke II (YUTS, 356) Sirke; bit sirkesi; bit yumurtası.	○ sirke (II) 1. isim Salatalara, yemeklere ekşilik vermek için kullanılan ekşimiş üzüm, elma, limon vb. suyu. 2. Birtakım kimyasal yöntemlerle hazırlanmış birleşiklerin ortak adı.
338.	soğuruş (YUTS, 357) Çekme.	○ soğuruş isim Soğurma işi.
339.	som (YUTS, 359) Para birimi; lira.	○ som (I) 1. sıfat İçi dolu olan ve dışı kaplama olmayan, masif. 2. Katışıksız.
340.	som (YUTS, 359) Para birimi; lira.	○ som (II) 1. isim Rıhtımın su üstünde olan bölümü.
341.	som (YUTS, 359) Para birimi; lira.	○ som (III) 1. isim, hayvan bilimi Somon balığı.
342.	som (YUTS, 359) Para birimi; lira.	○ som (IV) 1. Kırgızistan para birimi.
343.	soruluş I (YUTS, 359) Sorguya çekilme.	○ soruluş isim Sorulma işi.

344.	soruş (YUTS, 359) Savurma.	○ soruş isim Sorma işi.
345.	soyma I (YUTS, 360) Katliam, kırım.	○ soyma isim Soymak işi.
346.	soyma II (YUTS, 360) Olgunlaşmış kavun.	○ soyma isim Soymak işi.
347.	soyuş II (YUTS, 361) bk. soymak II Kalbursu tabaka.	○ soyuş isim Soyma işi.
348.	soyuş III (YUTS, 361) (ağız) bk. sovuş Soğuma, soğuş.	○ soyuş isim Soyma işi.
349.	sökülüş II (YUTS, 362) Azarlanma, sövülme.	○ sökülüş 1. isim Sökülme işi.
350.	söküş II (YUTS, 362) Azarlama, söyleme.	○ söküş 1. isim Sökme işi.
351.	sulu (YUTS, 365) Yulaf.	○ sulu 1. sıfat Suyu olan, içinde su bulunan, koyu karşıtı. 2. Suyu çok olan. 3. İçine su katılmış, sulandırılmış olan. 4. Yersiz şakalar yapan, söz ve davranışları ile çevresini tedirgin eden veya gereksiz iltifatlarda bulunan (kimse).
352.	suma (YUTS, 365) (ağız) bk. sürme Sürme.	○ suma isim İlk damıtılan ve içinde anason bulunmayan rakı.
353.	sunuluş (YUTS, 366) Uzatılma.	○ sunuluş isim Sunulma işi.
354.	sunuş I (YUTS, 366) Kırılma.	○ sunuş 1. isim Sunma işi. 2. Büyüklere söylenilen söz, maruzat. 3. Ön söz.

355.	sunuş <i>II</i> (YUTS, 366) Uzatma.	○ sunuş 1. isim Sunma işi. 2. Büyüklere söylenilen söz, maruzat. 3. Ön söz.
356.	sur (YUTS, 366) Gri, kurşun rengi.	○ sur (I) 1. isim Kale duvarı.
357.	sur (YUTS, 366) Gri, kurşun rengi.	○ sur (II) 1. isim Uğur, alın yazısı, talih.
358.	sürdürüş (YUTS, 368) İlerletme, ileriye çekme.	○ sürdürüş isim Sürdürme işi.
359.	sürgü (YUTS, 369) bk. sürge Müshil, iç sürdürücü.	○ sürgü 1. isim Kapının kapanması için arkasına yatay olarak yerleştirilen demir veya ağaç kol, tırkaz, sürme. 2. Sürülmüş tarlayı bastırmak ve düzeltmek için kullanılan, taştan veya ağaç kütüğünden tarım aracı, tapan. 3. Sıvayı bastırıp düzeltmek için kullanılan büyük mala. 4. Hastanın büyük ve küçük abdestini yapabilmesi için altına sürülen kap. 5. Çoğu kez bölümlere ayrılmış bir çubuk üzerinde veya bir cetvelin, bir kumpasın ortasına açılmış bir oluk içinde kayabilen sivri uç veya küçük lama.
360.	sürtüş (YUTS, 369) Silme, kurulama.	○ sürtüş isim Sürtme işi.
361.	sütlük (YUTS, 370) Sütlü.	○ sütlük isim Süt koymaya yarayan kap.
362.	süyek (YUTS, 370) bk. söñek Kemik.	○ süyek isim Cebire.
363.	süzek (YUTS, 371) bk. söñzek (tıp) 1. Sifilis, frengi. 2. Gonore, belsoğukluğu.	○ süzek 1. isim Süzgeç. 2. sinema Işığın önüne konulan, ince kumaş veya tül den yarı saydam yayındırıcı.

364.	süzme (YUTS, 371) Peynir; süzülerek suyu çıkarılmış yoğurt.	○ süzme 1. isim Süzmek işi. 2. sıfat Süzölmüş olan, süzölerek elde edilen. 3. sıfat Kötü, aşağılık, malın gözü (kimse). 4. sıfat Katışksız, saf.
365.	süzük (YUTS, 371) Duru, şeffaf, temiz.	○ süzük 1. sıfat Zayıf, güçsüz, süzgün. 2. Süzgünleşmiş, süzölmüş.
366.	süzölüş II (YUTS, 371) Taralma.	○ süzölüş isim Süzölme işi.
367.	süzüş II (YUTS, 371) Tarama.	○ süzüş isim Süzme işi.
368.	şal II (YUTS, 373) Sahtiyan, maroken.	○ şal 1. isim Genellikle Hindistan'da dokunan, özel motifleri olan değerli bir yün kumaş. 2. Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.
369.	şal III (YUTS, 373) Tahta, levha.	○ şal 1. isim Genellikle Hindistan'da dokunan, özel motifleri olan değerli bir yün kumaş. 2. Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.
370.	şal V (YUTS, 373) Paralitik, inmeli.	○ şal 1. isim Genellikle Hindistan'da dokunan, özel motifleri olan değerli bir yün kumaş. 2. Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.
371.	şama (YUTS, 374) Çay posası.	○ şama isim Bal mumuna veya parafine batırılmış fitil.
372.	şap I (YUTS, 374) Salkım.	○ şap (I) 1. isim İstekle öperken çıkan ses. 2. Birden yere düşme veya çarpma sırasında çıkan ses.
373.	şap I (YUTS, 374) Salkım.	○ şap (II) 1. isim, kimya Alüminyum ve potasyum sülfatından veya amonyum alüminyum sülfatından oluşan, sıcak suda

eriyen, tadı buruk, antiseptik bir madde.

374. şap I (YUTS, 374) Salkım.	○ şap (III) 1. isim, mimarlık İnce kum ve çimentoyla yapılan düzgün döşeme sıvası.
375. şap II (YUTS, 374) Haçer, kama.	○ şap (I) 1. isim İstekle öperken çıkan ses. 2. Birden yere düşme veya çarpma sırasında çıkan ses.
376. şap II (YUTS, 374) Haçer, kama.	○ şap (II) 1. isim, kimya Alüminyum ve potasyum sülfatından veya amonyum alüminyum sülfatından oluşan, sıcak suda eriyen, tadı buruk, antiseptik bir madde.
377. şap II (YUTS, 374) Haçer, kama.	○ şap (III) 1. isim, mimarlık İnce kum ve çimentoyla yapılan düzgün döşeme sıvası.
378. şart (YUTS, 375) (taklidî ses) Çatırtı, çıtırtı.	○ şart (I) 1. isim Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey, koşul.
379. şart (YUTS, 375) (taklidî ses) Çatırtı, çıtırtı.	○ şart (II) 1. isim Temel kural belgesi.
380. şike (YUTS, 378) bk. şeker Şeker.	○ şike 1. isim, spor Bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma. 2. Bir çıkar karşılığı, uzlaşarak bir iş yapma, aldatma.
381. şilt (YUTS, 378) (taklidî ses) Şilt etmek Şıkırdamak, şingırdamak.	○ şilt isim Üzerine genellikle bir kurum veya kuruluşun adı, işareti kazınmış veya basılmış olan ve armağan olarak bir kimse veya takıma verilen levha, ergilik.
382. şip (YUTS, 379) (ağız) bk. jip İp.	○ şip 1. isim, hayvan bilimi Biz (III).
383. tak (YUTS,	○ tak (I) 1. isim Tahta vb. bir şeye

385) Sorkun dalı, bağ çubuğu.	vurulduğunda veya silah patlayınca çıkan tok ve sert ses.
384. tak (YUTS, 385) Sorkun dalı, bağ çubuğu.	○ tak (II) 1. isim Millî bayramlarda veya önemli bir olayı anmak için düzenlenen şenliklerde, geçit yapılacak caddelere geçici olarak kurulan, yazılar ve çiçeklerle süslenen kemer.
385. tal I (YUTS, 386) Söğüt ağacı.	○ tal isim, biyoloji Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı.
386. tal II (YUTS, 386) Tane, adet.	○ tal isim, biyoloji Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı.
387. tal III (YUTS, 386) (anatomi) Dalak.	○ tal isim, biyoloji Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı.
388. tal IV (YUTS, 386) Tam.	○ tal isim, biyoloji Kök, sap ve yaprak şeklinde farklılaşmamış bir bitkinin yaşama ve büyüme organı.
389. talaş I (YUTS, 386) Yağmalama, soyma.	○ talaş 1. isim Testere ile biçilen veya rende, matkap, törpü vb. araçlarla işlenen bir şeyden dökülen kırıntılar.
390. talaş II (YUTS, 386) Tartışma, mnakaşa, ihtilaf, geçimsizlik, anlaşmazlık.	○ talaş 1. isim Testere ile biçilen veya rende, matkap, törpü vb. araçlarla işlenen bir şeyden dökülen kırıntılar.
391. tam I (YUTS, 387) Duvar, dam.	○ tam 1. sıfat Eksiksiz, kesintisiz. 2. Bütün, tüm. 3. En elverişli, en uygun. 4. zarf Tıpkı. 5. zarf O sırada, o anda. 6. Gerçek,

kusursuz. 7. Ehliyetli, yetkin. 8. isim Amerikan doları.

392.	tam II (YUTS, 387) bk. tem Tat.	○ tam 1. sıfat Eksiksiz, kesintisiz. 2. Bütün, tüm. 3. En elverişli, en uygun. 4. zarf Tıpkı. 5. zarf O sırada, o anda. 6. Gerçek, kusursuz. 7. Ehliyetli, yetkin. 8. isim Amerikan doları.
393.	tapa (YUTS, 389) Serzeniş, başa kakma, tekdir.	○ tapa 1. isim Şişe gibi dar delikleri tıkamaya yarayan mantar, cam, tahta veya plastikten tıkaç, tıpa. 2. askerlik Top mermisinin ucuna takılan ve mermi atıldıktan sonra patlamasını sağlayan ayarlı başlık.
394.	tapan (YUTS, 389) 1. Taban (ayak tabanı). 2. İsbit. 3. Ökçe.	○ tapan isim Tarlaya atılan tohumu örtmek için gezdirilen, ağaçtan geniş araç, sürgü.
395.	tar I (YUTS, 390) Tel, kiriş.	○ tar isim Doğu Anadolu ile Azerbaycan'da çalınan bir çalgı türü.
396.	tar II (YUTS, 390) Dar.	○ tar isim Doğu Anadolu ile Azerbaycan'da çalınan bir çalgı türü.
397.	taraş I (YUTS, 390) Taraş.	○ taraş isim Tarla, bağ, bahçe vb. yerlerden toplanan üründen artakalanlar.
398.	taraş II (YUTS, 390) bk. gügüt Kibrit, kükürt.	○ taraş isim Tarla, bağ, bahçe vb. yerlerden toplanan üründen artakalanlar.
399.	tartma I (YUTS, 392) Kolan.	○ tartma (I) 1. isim Tartmak işi. 2. spor Güreşte rakibi kucağa alıp ayağını yerden kesme.
400.	tartma I	○ tartma (II) 1. isim Başörtüsü, yemeni.

(YUTS, 392) Kolan.

401.	tartma II (YUTS, 392) Çekmece, kutu.	○ tartma (I) 1. isim Tartmak işi. 2. spor Güreşte rakibi kucağa alıp ayağını yerden kesme.
402.	tartma II (YUTS, 392) Çekmece, kutu.	○ tartma (II) 1. isim Başörtüsü, yemeni.
403.	tartma III (YUTS, 392) (ağız) El merdiveni.	○ tartma (I) 1. isim Tartmak işi. 2. spor Güreşte rakibi kucağa alıp ayağını yerden kesme.
404.	tartma III (YUTS, 392) (ağız) El merdiveni.	○ tartma (II) 1. isim Başörtüsü, yemeni.
405.	tas (YUTS, 392) Biraz, az kaldı.	○ tas 1. isim Genellikle içine sulu şeyler konulan metal vb.nden yapılmış kap. 2. sıfat Bu kabın alacağı miktarda olan. 3. Başa giyilen metal koruyucu.
406.	tasma (YUTS, 392) Kayış.	○ tasma 1. isim Bazı hayvanların boynuna takılan, bu hayvanları bir yere bağlamaya, çekip götürmeye yarayan kemer biçiminde bağ. 2. Nalın ve terliğin ayağı tutan üstteki meşin bölümü.
407.	taş II (YUTS, 393) Depterniñ téşi Defterin kapağı. Kiyimniñ téşi Elbisenin dış tarafı. Téşim saq bolsimu içim ölük Dış görünümüm sağlam olsa bile içim ölü (yanık). İç qoyun-taş	○ taş 1. isim Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde. 2. sıfat Bu maddeden yapılmış, bu maddeden oluşmuş. 3. Bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu maddeden özel olarak hazırlanmış malzeme. 4. Yapı işlerinde kullanılmak için bu maddeden hazırlanmış malzeme. 5. Mücevherlerde kullanılan yüksek değerli cevher. 6. Dama,

qoyun bolup işlimesek

Dostluk içinde beraber çalışmak.

domino vb. oyunlarda kullanılan metal, kemik, plastik veya tahta parçalardan her biri. 7. tıp Bazı organların içinde, özellikle idrar kesesi vb.nde oluşan, türlü biçim ve hacimdeki katı madde. 8. jeoloji Bazı kütlelerden kopan veya koparılan parça. 9. Üstü kapalı bir biçimde söylenen iğneleyici söz.

408.	taşma (YUTS, 393) (tıp) Döküntü.	○ taşma 1. isim Taşmak işi. 2. Akarsu yatağından çıkarak çevresini kaplama, su baskını.
409.	tava II (YUTS, 394) İpek Çin kumaşı.	○ tava 1. isim Yağ kızdırma, yiyecek kızartma vb. işlere yarayan, uzun saplı yayvan kap. 2. Bu kapta pişmiş yemek. 3. madencilik Maden eritilen saplı pota. 4. Kireç karıştırılan tekne. 5. Deniz veya göllerde suların geri çekilmesiyle kuruyan bölüm. 6. denizcilik Gemilerde borda iskelesinin alt başındaki sahanlık. 7. Fide yetiştirmek için ayrılmış toprak bölümü.
410.	tay I (YUTS, 394) Tay.	○ tay (II) 1. sıfat Denk, eşit, eş. 2. isim Hayvanın bir yanındaki yük.
411.	tay II (YUTS, 394) Balya.	○ tay (I) 1. isim, hayvan bilimi Üç yaşına kadar olan at yavrusu.
412.	tay II (YUTS, 394) Balya.	○ tay (II) 1. sıfat Denk, eşit, eş. 2. isim Hayvanın bir yanındaki yük.
413.	tek (YUTS, 397) Üzüm sorkun dalı.	○ tek (I) 1. sıfat Eşi olmayan, biricik, yegâne. 2. Kadeh içinde belirli ölçüde olan (içki). 3. isim Birbirini tamamlayan veya aynı türden olan nesnelerden her biri. 4. zarf Önüne getirildiği cümleye istek ve

özlem kavramı katar. 5. zarf Yalnızca. 6. Hiç, hiçbir. 7. matematik İki ile bölünemeyen (sayı).

414.	tek (YUTS, 397) Üzüm sorkun dalı.	○ tek (II) 1. sıfat Sessiz, hareketsiz, uslu.
415.	telve I (YUTS, 399) Akılsız, deli.	○ telve isim Fincanın dibine çöken kahve tortusu.
416.	tem (YUTS, 399) Tat.	○ tem isim, edebiyat Tema.
417.	temlik (YUTS, 399) Tatlı.	○ temlik 1. isim Mülk olarak verme. 2. hukuk Bir hakkın diğer bir kimseye geçirilmesi.
418.	ten II (YUTS, 400) Hisse, pay, kısım.	○ ten 1. isim İnsan vücudunun dış yüzü, cilt. 2. Vücut.
419.	tepke I (YUTS, 401) Tetik.	○ tepke 1. isim, biyoloji Dıştan gelen bir uyarım sonucu doğan hareket, salgı gibi iç tepkilere yol açan irade dışı sinir etkinliği, yansı, refleks. 2. ruh bilimi Dıştan veya içten gelen bir uyarım sonucunda organizmada tepkilere yol açan istemsiz sinir etkinliği, refleks.
420.	tepke II (YUTS, 401) Keman köprüsü.	○ tepke 1. isim, biyoloji Dıştan gelen bir uyarım sonucu doğan hareket, salgı gibi iç tepkilere yol açan irade dışı sinir etkinliği, yansı, refleks. 2. ruh bilimi Dıştan veya içten gelen bir uyarım sonucunda organizmada tepkilere yol açan istemsiz sinir etkinliği, refleks.
421.	tepke III (YUTS, 401) bk. tepkü İtiş, çarpma, sarsıntı.	○ tepke 1. isim, biyoloji Dıştan gelen bir uyarım sonucu doğan hareket, salgı gibi iç tepkilere yol açan irade dışı sinir etkinliği,

yansı, refleks. 2. ruh bilimi Dıştan veya içten gelen bir uyarım sonucunda organizmada tepkilere yol açan istemsiz sinir etkinliği, refleks.

422.	tepke IV (YUTS, 401) Karşı koymak, mukavemet.	○ tepke 1. isim, biyoloji Dıştan gelen bir uyarım sonucu doğan hareket, salgı gibi iç tepkilere yol açan irade dışı sinir etkinliği, yansı, refleks. 2. ruh bilimi Dıştan veya içten gelen bir uyarım sonucunda organizmada tepkilere yol açan istemsiz sinir etkinliği, refleks.
423.	teпки (YUTS, 402) Kabakulak.	○ teпки 1. isim Bir cismin kendini iten veya sıkıştıran başka bir cisme gösterdiği karşı etki, aksülamel, reaksiyon. 2. Herhangi bir etkiye cevap olarak doğan, genellikle olumsuz söz veya davranış. 3. Karşılık verme.
424.	terlik (YUTS, 403) Terli, terlemiş.	○ terlik 1. isim Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi. 2. Beyaz patiskadan dikilen veya yünden örülen takke, başlık.
425.	terme (YUTS, 403) Seçme.	○ terme (I) 1. isim Bir tür yaban turpu.
426.	teslim II (YUTS, 404) Çok, pek, gayet.	○ teslim 1. isim Bir şeyi sahibine verme. 2. Emanet alınan bir şeyi sahibine geri verme. 3. Bırakma, devretme, terk etme. 4. ünlem Teslim ol veya teslim oluyorum sözü. 5. Gerçek olduğunu kabul etme, doğrulama. 6. müzik Fasıl müziğinde peşrevin ve saz semaisinin her hanesi sonunda tekrarlanan

parça.

427.	tik-tak (YUTS, 411) Tenis.	○ tik tak isim Genellikle saatin çalışırken çıkardığı ses.
428.	tin (YUTS, 413) Nefes.	○ tin 1. isim, ruh bilimi Ruh. 2. felsefe Birtakım fizikötesi kurucularının, gerçeği ve evreni açıklamak için her şeyin özü, temeli veya yapıcısı olarak benimsedikleri madde dışı varlık.
429.	típ III (YUTS, 414) Tip-téç Sessiz sakın. Tip-téç bolup qaldi Sessiz sakın oluverdi. Tip-tiniq Berrak.	○ típ 1. isim Aynı cinsten bütün varlıkların veya nesnelerin temel özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplayan örnek. 2. Tür, çeşit. 3. sıfat İlgi çekici, değişik (kimse). 4. edebiyat Hikâye, roman, tiyatro gibi uzun anlatıma dayalı edebî eserlerde kişi kadrosu içinde yer alan ve belli bir düşüncenin, topluluğun zihniyetini ve ideolojinin temsilciliğini yüklenen kişi. 5. tiyatro Kendine özgü kişiliği olmayan, genellikle bilinen kalıplardaki insanları gösteren oyun kişisi.
430.	tiz (YUTS, 415) Diz.	○ tiz sıfat İnce, keskin (ses).
431.	tok-tok (YUTS, 417) Ağaçkakan.	○ tok tok zarf Kalın ve gür sesle.
432.	ton (YUTS, 419) Gocuk.	○ ton (I) 1. isim Bir metreküp hacminde ve + 4 °C'deki arı suyun ağırlığı. 2. Bin kilogramlık ağırlık birimi.
433.	ton (YUTS, 419) Gocuk.	○ ton (II) 1. isim, müzik İnsan veya çalgı sesinin yükseklik, alçaklık derecesi. 2. Konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması. 3. Bir rengin koyuluk

veya açıklık derecesi. 4. dil bilgisi Ses titreşimlerinin yükselip alçalması, titrem.

434.	top III (YUTS, 420) Top (bir top adem bir grup adam).	○ top 1. isim Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne. 2. Bazı aletlerde bulunan toparlağımsı parça. 3. Kumaş, kâğıt gibi şeylerin belli miktardaki bağı. 4. Kumaş, kâğıt vb. şeylerin düzenli bir yığın durumuna getirilmiş bağı. 5. sıfat Yuvarlak biçimde olan, toparlak. 6. zarf Tamamen, bütünüyle. 7. Homoseksüel erkek. 8. askerlik Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah.
435.	top-top (YUTS, 420) Grup grup.	○ top top 1. sıfat Birçok topu bir arada bulunan (kumaş vb.). 2. zarf Top biçiminde olarak, yuvarlak yuvarlak.
436.	tor (YUTS, 420) Ağ.	○ tor (I) 1. <i>isim</i> Sık gözlü ağ.
437.	tor (YUTS, 420) Ağ.	○ tor (II) 1. sıfat İşe alışkın olmayan, yabani. 2. Toy, acemi kimse. 3. Olgunlaşmamış, ham. 4. Çekingen, utangaç.
438.	tor (YUTS, 420) Ağ.	○ tor (III) 1. isim, matematik Bir dairenin kendi düzleminde bulunan fakat merkezinden geçmeyen bir doğru çevresinde dönmesiyle oluşan cisim.
439.	tosun I (YUTS, 421) Set, engel, mania.	○ tosun 1. isim Danalıktan yeni çıkmış genç boğa. 2. Sağlıklı, tıknaz delikanlı.
440.	tosun II (YUTS, 421) Ürkek, korkak.	○ tosun 1. isim Danalıktan yeni çıkmış genç boğa. 2. Sağlıklı, tıknaz delikanlı.

441.	toy (YUTS, 422) Düğün.	○ toy (I) 1. sıfat Gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan. 2. Deneyimsiz, acemi, çaylak.
442.	toy (YUTS, 422) Düğün.	○ toy (II) 1. isim Ziyafet.
443.	toy (YUTS, 422) Düğün.	○ toy (III) 1. isim, hayvan bilimi Toygillerden, böcek ve tane ile beslenen, eti için avlanan, kızıl tüylü bir kuş (Otis tarda).
444.	tör (YUTS, 424) Evin köşesi; misafire ait yer.	○ tör 1. isim Başköşe.
445.	töre (YUTS, 424) 1. Han soyundan olan kimse; soylu kimse; asilzade. 2. (mecazi) Bürokrat, kırtasiyeci.	○ töre 1. isim Bir toplulukta benimsenmiş, yerleşmiş davranış ve yaşama biçimlerinin, kuralların, görenek ve geleneklerin, ortaklaşa alışkanlıkların, tutulan yolların bütünü, âdet. 2. Bir toplumdaki ahlaki davranış biçimleri, adap.
446.	tul (YUTS, 426) Dul.	○ tul 1. isim, gök bilimi Boylam. 2. matematik Uzunluk.
447.	tulum II (YUTS, 426) Tulum çaşqan Sıçanın bir türüç	○ tulum 1. isim Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi. 2. Gövdesi bu deriden yapılmış üflelemeli çalgı, gayda. 3. Tüp. 4. Göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi. 5. sıfat Şişman, tombul.
448.	tulum III (YUTS, 426) Çanak, tas.	○ tulum 1. isim Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi. 2. Gövdesi bu deriden yapılmış

üflemeli çalgı, gayda. 3. Tüp. 4. Göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi. 5. sıfat Şişman, tombul.

449.	tun (YUTS, 426) İlk, ilk doğan evlat.	○ tun 1. isim Gizli yer, köşe bucak.
450.	tutam (YUTS, 428) Avuç, yığın, miktar.	○ tutam (II) 1. isim, ekonomi Bankacılıkta kullanılan, borsada kota alabilmek için gerekli asgari şirket sermayesi veya pay, hisse, parti (II), lot.
451.	tünek (YUTS, 430) Geceye mahsus; gecenin geçirileceği yer.	○ tünek isim Kuş, tavuk, horoz vb.nin üzerinde tünedikleri dal veya sırık.
452.	tüp (YUTS, 431) Dip.	○ tüp 1. isim Laboratuvarlarda türlü işlerde kullanılan, bir ucu kapalı cam boru. 2. İçine krem, diş macunu, ilaç vb. maddeler konulan, bir ucu burgu kapaklı, plastik veya metal boru. 3. Akışkan maddelerin konulduğu, genellikle silindir biçiminde, içi boş, ağzı özel tapalı kap. 4. anatomi Fallop tüpü.
453.	tür II (YUTS, 431) Çile, tura, kangal.	○ tür 1. isim Çeşit, cins. 2. biyoloji Ortak özellikleri olan bireylerin tamamı, cinslerin ayrıldığı bölüm, janr. 3. felsefe Kendi içinde bir birim olan ve üzerinde cins kavramının bulunduğu mantıksal kavram. 4. sıfat Türü.
454.	türdeş (YUTS, 431) (gramer) Cins ismi.	○ türdeş isim Türleri bir olanlardan her biri.
455.	tütünlük	○ tütünlük 1. isim Tütün ekilen yer, tütün

(YUTS, 432) Dumanlı.

tarlası. 2. Hayvanın sırt bölgesinden çıkarılan pastırmalık et. 3. Sırtın kuyruğa yakın yerinden yapılmış en gevrek pastırma.

456.	tüzük (YUTS, 433) Sağlam, doğru, dürüst.	○ tüzük isim Herhangi bir kurumun veya kuruluşun tutacağı yolu ve uygulayacağı hükümleri sırasıyla gösteren maddelerin hepsi, nizamname, statü.
457.	uca (YUTS, 434) Emzik.	○ uca (I) 1. isim Kuyruk sokumu kemiği.
458.	uca (YUTS, 434) Emzik.	○ uca (II) 1. sıfat Yüce.
459.	uçma I (YUTS, 434) Uçan.	○ uçma isim Uçmak işi.
460.	uçma II (YUTS, 434) Yüksek, zirve.	○ uçma isim Uçmak işi.
461.	uçurma (YUTS, 435) 1. İma, imalı söz. 2. Kepterniñ baliliri uçurma boldi Güvercinin yavruları uçabilecek hale gelmiş.	○ uçurma isim Uçurmak işi.
462.	unutuş II (YUTS, 438) Kabul ettirme, onaylatma.	○ unutuş isim Unutma durumu.
463.	usul III (YUTS, 440) bk. hosul Ürün, verim.	○ usul (I) 1. isim Kökler, asıllar. 2. hukuk Bir kimsenin ana, baba, dede ve nineleri.
464.	usul III (YUTS, 440) bk. hosul Ürün, verim.	○ usul (II) 1. isim Bir amaca erişmek için izlenen düzenli yol, tutulan yol, yöntem, tarz. 2. Bilimde belli bir sonuca erişmek için, belli ilke ve kurallara göre izlenen

yol, metot. 3. hukuk Bir yasama veya idare işleminin hazırlanması, yapılması veya yürürlüğe konması sırasında uyulması gereken hükümler ve izlenecek yollar. 4. müzik Klasik Türk müziğinde tempo.

465.	usul III (YUTS, 440) bk. hosul Ürün, verim.	○ usul (III) 1. zarf Alçak sesle. 2. Yavaş bir biçimde.
466.	uyma (YUTS, 442) 1. Yığın, küme. 2. Çöplük, mezbele, süprüntülük.	○ uyma isim Uymak işi, intibak, riayet, tebaiyet, tevafuk.
467.	uyuşma (YUTS, 442) Dernek.	○ uyuşma (I) 1. isim Uyuşmak (I) işi.
468.	uyuşma (YUTS, 442) Dernek.	○ uyuşma (II) 1. isim Uzlaşma.
469.	üçlük (YUTS, 444) Üçlü.	○ üçlük 1. sıfat Üç tanesi bir arada bulunan, üç tane alabilen, üç taneden oluşmuş. 2. isim, spor Basketbolda ceza alanı dışından atılan topun potaya geçirilmesi sonucu kazanılan üç sayı değerindeki atış.
470.	üstün II (YUTS, 447) Üstün.	○ üstün (II) 1. isim, dil bilgisi Arap harfli metinlerde bir ünsüzün a, e seslerinden biriyle okunacağını gösteren işaret, fetha.
471.	üzlük I (YUTS, 448) bk. yüzlük yüzlük I “ <i>Yüzlük</i> ”; yüzlük II “ <i>İkki yüzlük İki yüzlülük; riyakarlık</i> ”.	○ üzlük 1. isim Topraktan yapılmış, kulpsuz, küçük çömlek.
472.	üzlük II (YUTS, 448) Maharet.	○ üzlük 1. isim Topraktan yapılmış, kulpsuz, küçük çömlek.

473. üzre I (YUTS, 448) (ağız) bk. üzür Af, özür.	○ üzre bakınız üzere.
474. üzre II (YUTS, 448) Üstüne, üzerine.	○ üzre bakınız üzere.
475. üzülüş (YUTS, 448) Kopma, kesilme.	○ üzülüş isim Üzülme durumu.
476. üzümlük (YUTS, 449) Üzümlük, üzüm bağı.	○ üzümlü (I) 1. sıfat İçinde üzüm olan.
477. varan (YUTS, 451) Mal-varan Hayvan.	○ varan isim Bir olayın tek kalmayıp arkadan daha başkalarının gelebileceğini anlatmak için birden başlayarak sıra ile sayıların başına getirilen bir söz.
478. vaz (YUTS, 452) Vaz geçmek Vaz geçmek.	○ vaz isim Konma, konulma.
479. ya II (YUTS, 454) Yay.	○ ya (I) 1. ünlem "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü. 2. edat Evet.
480. ya II (YUTS, 454) Yay.	○ ya (II) 1. bağlaç Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. 2. Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz. 3. Gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildiren bir söz. 4. Dilek ve geniş zaman kiplerinde yargıyı güçlendiren bir söz. 5. Bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay dolayısıyla da sorulan başka bir konu için kullanılan bir söz. 6. Bir düşüncede sıra ile yer alan ayrı cins öğelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde "hele, özellikle" anlamlarında kullanılan bir söz. 7. Cevap

niteliğinde olan cümlelerin sonuna getirildiğinde asıl yargının arkadan gelen cümle ile anlatılacağını belirten bir söz. 8. Bazı çekimli zamanlardan sonra gelerek anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz: Yedydin ya. Oturmuşum ya.

481.	yal (YUTS, 455) Yele.	○ yal isim Köpek ve sığırlara yedirilmek için un ve kepeklerle hazırlanan yiyecek.
482.	yama (YUTS, 457) bk. yarma Yarma, bulgur.	○ yama 1. isim Delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma, kapatma. 2. Bu iş için kullanılan parça. 3. Deride geniş leke.
483.	yandaş I (YUTS, 458) Bitişik, muttasıl.	○ yandaş isim Birinden yana olan veya bir düşünceye, bir isteğe katılan, onu destekleyen kimse, yanlı, taraflı, taraftar.
484.	yandaş II (YUTS, 458) Yanından geçme	○ yandaş isim Birinden yana olan veya bir düşünceye, bir isteğe katılan, onu destekleyen kimse, yanlı, taraflı, taraftar.
485.	yapma (YUTS, 459) Kapatma.	○ yapma 1. isim Yapmak işi. 2. sıfat Yapay. 3. sıfat Yapmacık, sahicî karşıtı.
486.	yar III (YUTS, 459) Uçurumlu kıyı, kaya, kayalı.	○ yar 1. isim Uçurum.
487.	yar III (YUTS, 459) Uçurumlu kıyı, kaya, kayalı.	○ yâr 1. isim Sevgili. 2. Dost, tanıdık. 3. Yardımcı.
488.	yaraş (YUTS, 459) İşe yarama, yararlı olma.	○ yaraş sıfat Girişken (kimse).
489.	yaş I (YUTS, 460) Yaş.	○ yaş (II) 1. sıfat Nemli, ıslak, kuru karşıtı. 2. Kendi suyunu, canlılığını yitirmemiş, kurumamış, kurutulmamış, taze. 3. isim

490.	yaş II (YUTS, 461) Yaş.	○ yaş (I) 1. isim Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman, sin (II). 2. Hayatın çeşitli evrelerinden her biri, çağ. 3. Bir kurum, bir kuruluş, düzen vb.nin kurulduğundan bu yana geçen zaman. 4. meteoroloji Bir gök cisminin oluşmaya başladığı günden bugüne kadar geçirdiği zaman süresi.
491.	yat I (YUTS, 461) Yabancı.	○ yat (I) 1. isim, tarih Kalkan, zırh vb. korunma aracı.
492.	yat I (YUTS, 461) Yabancı.	○ yat (II) 1. isim Özel gezinti gemisi.
493.	yavan (YUTS, 461) 1. Çöl, sahra. 2. Tenha yer, boş yer.	○ yavan 1. sıfat Yağı az. 2. Katıksız. 3. Hoşa gitmeyen, tatsız. 4. Görgüsüz, bilgisiz.
494.	yavuz (YUTS, 462) Kötü kalpli; zalim.	○ yavuz 1. sıfat Güçlü, çetin. 2. İyi, gürbüz, güzel. 3. Kötü, fena.
495.	yayla (YUTS, 462) Yele.	○ yayla 1. isim, coğrafya Akarsularla derin bir biçimde yarılmış, parçalanmış, üzerinde düzlüklerin belirgin olarak bulunduğu, deniz yüzeyinden yüksek yeryüzü parçası, plato. 2. Dağlık, yüksek bölgelerde, kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın havası iyi ve serin olan, hayvan otlatma veya dinlenme yeri.
496.	yemlik II (YUTS, 463) Kuş kursağı, kuş midesi.	○ yemlik 1. isim Hayvanlara yem verilen yer veya kap. 2. sıfat Yem için ayrılan. 3. Rüşvet, arpalık. 4. Karşılıksız geçim sağlanan yer veya kimse. 5. Kumarda kandırılıp parası alınan kimse.

497.	yersiz (YUTS, 463) Topraksız.	○ yersiz 1. sıfat Barınacak yeri olmayan. 2. Yerinde olmayan, uygunsuz, anlamsız, manasız.
498.	yersizlik (YUTS, 463) Topraksızlık.	○ yersizlik 1. isim Yeri olmama veya yeri yeterli olmama durumu. 2. Yerinde olmama durumu, uygunsuzluk.
499.	yiym (YUTS, 469) Bir yiym un Bir yemeklik un.	○ yiym isim Yeme işi.
500.	yosun (YUTS, 471) Şekil, tarz.	○ yosun isim, bitki bilimi Çoğu sularda, ağaç veya taşların üzerinde yetişen tallı bitkilerin ilkel yapıdaki örneklerine verilen genel ad.
501.	yutum (YUTS, 472) bk. jutum Yudum.	○ yutum isim Yutma işi.
502.	yüz (II) (YUTS, 473) Yüz.	○ yüz (I) 1. isim Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 100 ve C rakamlarının adı. 3. sıfat On kere on, doksan dokuzdan bir artık. 4. Kere, kat vb. kelimeler ile birlikte kullanılarak yapılan işin çokluğunu abartılı bir biçimde anlatan söz.
503.	yüz I (YUTS, 473) Yüz (sayı).	○ yüz (II) 1. isim Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm, sima, çehre, surat. 2. Yüzey. 3. Kesici araçlarda ağız. 4. Bir kumaşın dikiş sırasında dışa getirilen gösterişli bölümü. 5. Yorgana ve yastığa geçirilen kılıf. 6. Bir şeyin görünen bölümünde kullanılan kumaş. 7. Birinin görülegelen veya umulan hoşgörülüğüne güvenilerek gösterilen cüret. 8. Nedeniyle, sebebiyle. 9. Yan,

taraf. 10. Bir yapının dışı bakan düşey yüzeylerinin her biri. 11. Utanma.

-
504. **yüzlük** **II** **İkki** **yüzlük** İki yüzlü, riyakar.
- **yüzlük** 1. isim Yüz lira değerinde olan para. 2. matematik On kuralına göre yazılmış bir tam sayıda sağdan sola doğru üçüncü basamak. 3. sıfat Yüzü, yüz tanesi bir arada olan.
-

1.1.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller

Eş sesli kelimelerden oluşan tam yalancı eş değer Türkçe fiillerin sayısı 35'tir. Bunlar:

1. antlaşmaq (YUTS, 13), Ant içmek (karşılıklı olarak).	○ antlaşmak nsz, -le Antlaşma yapmak, ahitleşmek.
2. bitmek (YUTS, 45) bk. pütmek pütmek II “(tarihî) Yazmak”; pütmek III “1. İyi olmak, kapanmak, et bağlamak. 2. Tıkanmak”.	○ bitmek (I) 1. nsz Tükenmek. 2. Sona ermek. 3. Çok yorulmak. 4. Güçsüz kalmak, çok zayıflamak. 5. -e Çok sevmek, bayılmak, beğenmek.
3. bitmek (YUTS, 45) bk. pütmek: pütmek II: “(tarihî) Yazmak”; pütmek III “1. İyi olmak, kapanmak, et bağlamak. 2. Tıkanmak”.	○ bitmek (II) 1. nsz Bitki, tüy, saç vb. şeyler çıkıp yetişmek. 2. Beklenmedik zamanda ortaya çıkmak.
4. çekmek I (YUTS, 74) İçmek (sigara içmek).	○ çekmek 1. -i, -e Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. 2. Taşıtı bir yere bırakmak, koymak. 3. Germek. 4. İçine almak, emmek. 5. Bir yerden başka

bir yere taşımak. 6. Bir amaçla ortadan kaldırmak. 7. Üzerinde bulunan bir silahla saldırmak için davranmak. 8. Atmak, vurmak. 9. Bir kimseyi veya bir şeyi geri almak. 10. Güç durumlara dayanmak, katlanmak. 11. Tartıda ağırlığı olmak. 12. Döşemek. 13. Herhangi bir engel kurmak. 14. Şans denemek amacıyla hazırlanmış kâğıtlardan birini almak. 15. İmbik yardımı ile elde etmek. 16. Çizgi durumunda uzatmak. 17. Aynısını yazmak veya çizmek. 18. Tedavi amacıyla şişe, vantuz, sülük vb.ni uygulamak. 19. Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak. 20. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek. 20. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek. 22. Öğütmek. 23. Protesto, poliçe, çek vb. düzenleyip yürürlüğe koymak. 24. Hoşa gitmek, sarmak. 25. Kaçan ilmeği örmek. 26. Masrafını karşılamak, ikramda bulunmak. 27. Bir duyguyu içinde yaşatmak. 28. Yürütmek, sürmek. 29. -e Bir kimse ailesinden birine herhangi bir bakımdan benzemek. 30. Bir şeyin içyüzünü anlamak amacıyla bir kimseyi sıkıştırmak. 31 -i, -e Herhangi bir anlama almak. 32. -i, -e Örtmek, giymek. 33. -i, -e Dişi hayvanı çiftleşmek için erkeğin yanına götürmek. 34. Yol, ay sürmek. 35. nsz Daralıp kısalma. 36. Asmak. 37. Boya, badana vb. sürmek. 38. Yollamak. 39. Bir şeyi emip dışarıya çıkarmak. 40. Hamur vb. iyice

pişmiş duruma gelmek. 41. fizik Bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisine yaklaştırmaya zorlamak, itmek karşıtı. 42. teknik Vericiden gelen dalgaları algılayarak televizyon, radyo, telefon vb. aygıtlarla bağlantı kurmak. 43. İçki içmek.

5. *çekmek* III (YUTS, 74) Koşmak.

- *çekmek* 1. -i, -e Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. 2. Taşıtı bir yere bırakmak, koymak. 3. Germek. 4. İçine almak, emmek. 5. Bir yerden başka bir yere taşımak. 6. Bir amaçla ortadan kaldırmak. 7. Üzerinde bulunan bir silahla saldırmak için davranmak. 8. Atmak, vurmak. 9. Bir kimseyi veya bir şeyi geri almak. 10. Güç durumlara dayanmak, katlanmak. 11. Tartıda ağırlığı olmak. 12. Döşemek. 13. Herhangi bir engel kurmak. 14. Şans denemek amacıyla hazırlanmış kâğıtlardan birini almak. 15. İmbik yardımı ile elde etmek. 16. Çizgi durumunda uzatmak. 17. Aynısını yazmak veya çizmek. 18. Tedavi amacıyla şişe, vantuz, sülük vb.ni uygulamak. 19. Bir yerden bir şeyi yukarı doğru almak. 20. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek. 20. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek. 22. Öğütmek. 23. Protesto, poliçe, çek vb. düzenleyip yürürlüğe koymak. 24. Hoşa gitmek, sarmak. 25. Kaçan ilmeği örmek. 26. Masrafını karşılamak, ikramda bulunmak. 27. Bir duyguyu içinde yaşatmak. 28. Yürütmek, sürmek. 29. -e Bir kimse

ailesinden birine herhangi bir bakımdan benzemek. 30. Bir şeyin içyüzünü anlamak amacıyla bir kimseyi sıkıştırmak. 31 -i, -e Herhangi bir anlama almak. 32. -i, -e Örtmek, giymek. 33. -i, -e Dişi hayvanı çiftleşmek için erkeğin yanına götürmek. 34. Yol, ay sürmek. 35. nsz Daralıp kısalma. 36. Asmak. 37. Boya, badana vb. sürmek. 38. Yollamak. 39. Bir şeyi emip dışarıya çıkarmak. 40. Hamur vb. iyice pişmiş duruma gelmek. 41. fizik Bir cisim, belli bir yakınlıktaki başka bir cismi kendisine yaklaştırmaya zorlamak, itmek karşıtı. 42. teknik Vericiden gelen dalgaları algılayarak televizyon, radyo, telefon vb. aygıtlarla bağlantı kurmak. 43. İçki içmek.

6. çökermek (YUTS, 86)	○ çökermek -i Devenin çökmesini sağlamak. Batırmak.
7. çömmek (YUTS, 86)	○ çömmek -e Çömmek. Suyu girmek, denize girmek, yıkanmak.
8. eşmek (YUTS, 117)	○ eşmek (I) 1. -i Toprağı veya toprak gibi yumuşak bir şeyi biraz kazmak. Döndürmek, çevirmek; burmak.
9. eşmek (YUTS, 117)	○ eşmek (II) 1. nsz At hızlı gitmek. Döndürmek, çevirmek; burmak.
10. etmek II (YUTS, 118)	○ etmek 1. nsz Bir işi yapmak. 2. "İyi, kötü" zarflarıyla birlikte davranmak. 3. -i Bulmak, erişmek. 4. -i, -den Birini bir şeyden yoksun bırakmak. 5. Eşit değer kazanmak. 6. Herhangi bir değerde olmak. 7. Kötülükte bulunmak. 8. -e Küçük veya

büyük abdestini yapmak. 9. Demek, söylemek.

11. <i>etsiz</i> (YUTS, 118) Zayıf, arık, kuru.	○ <i>etsiz</i> sıfat Eti olmayan.
12. <i>eylemek II</i> (YUTS, 119) <i>eylemek I</i>	○ <i>eylemek</i> 1. -den Bir kişiden veya bir şeyden yoksun bırakmak. 2. yardımcı fiil Etmek, yapmak.
13. <i>imlemek</i> (YUTS, 175) İşaret etmek	○ <i>imlemek</i> 1. -i İm koymak, imle göstermek. 2. Dolayısıyla anlatmak, ima etmek.
14. <i>örülmek</i> (YUTS, 307) Çevrilmek, yıkılmak, devrilmek.	○ <i>örülmek</i> nsz Örne işi yapılmak.
15. <i>ötmek</i> (YUTS, 308) Geçmek.	○ <i>ötmek</i> 1. nsz Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak. 2. Herhangi bir nesne sürekli ses çıkarmak. 3. Üflemeli çalgıların sesi çıkmak. 4. Anlamsız, boş konuşmak. 5. Sarhoş kusmak. 6. Gizli bir şeyi söylemek.
16. <i>özleşmek</i> (YUTS, 311) Benimsemek, alışmak.	○ <i>özleşmek</i> 1. nsz Öz durumuna veya özlü bir duruma gelmek. 2. Arılaşmak. 3. Tahıl olgunlaşmak.
17. <i>silkinmek</i> (YUTS, 353) Sallanmak, ırganmak.	○ <i>silkinmek</i> 1. nsz Üstünü silkmek. 2. Ani bir hareketle, korkuyla vücudu sarsılmak, silkelenmek. 3. -den Bir şeyi üstünden atmak, ondan kurtulmak.
18. <i>sökmek II</i> (YUTS, 362) Azarlamak, sövmek.	○ <i>sökmek</i> 1. -i Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet kullanarak veya gevşeterek çıkarmak, çekip ayırmak. 2. Kurulmuş bir şeyi parçalarına ayırmak. 3. Rüzgâr, sel, akarsu, bir şeyi yerinden çıkarmak, götürmek. 4. Geçip gitmeye engel olan

zorlukları atlatmak. 5. Karışık bir yazıyı okumak. 6. Örölmüş, dikilmiş şeyin, örgüsünü veya dikişini ayırmak. 7. nsz Balgam vb.nin çıkması, akması kolaylaşmak. 8. -den Ayırmak, uzaklaştırmak, vazgeçirmek. 9. Okuyabilme becerisini kazanmak. 10. nsz Geçmek, etki yapmak. 11. nsz Gelmeye başlamak veya çıkagelmek.

19. söktürmek II (YUTS, 362) (sökmek 'ten II.) Azarlatmak, sövdürmek.	○ söktürmek -i, -e Sökme işini yaptırmak.
20. sökölmek II (YUTS, 362) Azarlanma, sövölmek.	○ sökölmek 1. nsz Sökme işine konu olmak. 2. -i Parayı istemeyerek vermek, harcamak.
21. sözlenmek (YUTS, 363) Söylenmek.	○ sözlenmek nsz Evlenmek için anlaşarak kesin karar vermek.
22. sözleşmek (YUTS, 363) Söyleşmek.	○ sözleşmek 1. nsz, -le Herhangi bir iş konusunda birbirine karşılıklı söz vermek. 2. Belli bir yerde, belli bir saatte buluşmayı kararlaştırmak.
23. sürdürmek (YUTS, 368) (sürmek 'ten) İlerletmek, ileri çekmek.	○ sürdürmek 1. -i Sürme işini yaptırmak. 2. Devam ettirmek. 3. Bir durumun, bir şeyin sürmesini, olmasını sağlamak.
24. sürtmek (YUTS, 369) Silmek, kurulamak.	○ sürtmek 1. -i, -e Bir şeyi bastırarak diğeri bir şeyin üzerinden geçirmek. 2. Dokundurmak. 3. nsz Başboş dolaşmak, yararsız dolaşmak.
25. sürtölmek (YUTS, 369) Silinmek,	○ sürtölmek -e Sürtme işi yapılmak.

kurulanmak.

26. sürüşdürmek (YUTS, 370) Soruşturmak, takip etmek, aramak.	○ sürüşdürmek 1. -i, -e Sürekli olarak yavaş yavaş ve oarak sürmek. 2. Özensizce, çabucak sürmek.
27. sürütmek (YUTS, 370) Sürüklemek, sürümek.	○ sürütmek -i, -e Sürüme işini yaptırmak.
28. süzdürmek II (YUTS, 370) (süzme 'ten II.) Tarattırmak.	○ süzdürmek -i, -e Süzme işini yaptırmak.
29. süzme II (YUTS, 371) Taramak.	○ süzme 1. -i Bir sıvıyı, içindeki katı maddelerden ayırmak için bez veya delikli bir kaptan geçirmek. 2. Bazı sıvıların yoğunlaşmasına yol açan, katı ve tortulu maddeleri bu sıvılardan ayırmak. 3. Gözle inceleyerek dikkatle bakmak. 4. Göz baygın ve anlamlı bakmak.
30. süzülmek II (YUTS, 371) Taralmak.	○ süzülmek 1. nsz Süzme işine konu olmak. 2. Akmak. 3. Kuş kanatları gerili olarak görünür bir hareket yapmadan havada ilerlemek. 4. Sessizce ve görünür bir hareket yapmadan ilerlemek. 5. İnsan sessiz, gizlice ve kayıyormuş gibi gitmek. 6. Göz baygınlaşmak, mahmurlaşmak. 7. Uyumlu bir biçimde ve salınarak yürümek. 8. Yüzüne nazlı bir anlam vermek. 9. Çok zayıflamak.
31. tüymek (YUTS, 432) Dövmek, ezmek.	○ tüymek nsz Kaçmak.
32. üzme I (YUTS, 448) 1. Koparmak, kesmek. 2. Geliş gidişi kesmek; ilişkiyi kesmek.	○ üzme 1. -i Üzüntü vermek. 2. Bir şeyi gerip çekerek gevşetmek, sürterek aşındırmak.

33. üzmek II (YUTS, 448) Yüzmek.	○ üzmek 1. -i Üzüntü vermek. 2. Bir şeyi gerip çekerek gevşetmek, sürterek aşındırmak.
34. üzülmek (YUTS, 448) Kopmak.	○ üzülmek 1. nsz Üzme işine konu olmak. 2. Üzüntü duymak, kaygılanmak.
35. yükünmek (YUTS, 472) Diz üstü oturmak.	○ yükünmek nsz Birinin önünde, saygı göstermek için eğilmek veya yere kapanmak.

1.1.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Kelimeler

Tam yalancı eş değer Türkçe kelimelerden 1345'i ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*ayrı / ayrı, belgilime / belgeleme*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*alan / alan, eğlek / eğlek*) sebebiyle ortaya çıkmıştır.

1.1.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe İsimler

Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değer Türkçe isimlerin sayısı 1031'dir. Bunlar:

1. aççıqlıq / aççiklik (YUTS, 2) Öfkeli; hiddetli; dargın.	○ acılık 1. isim Acı olma durumu. 2. Dokunaklılık, kederlilik, yaslılık.
2. aççıq II (YUTS, 2) Sinirlilik, dargınlık, öfke, hiddet, kırgınlık.	○ acı 1. isim Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı. 2. sıfat Tadı bu nitelikte olan. 3. Herhangi bir dış etken dolayısıyla duyulan rahatsızlık, ızdırap. 4. Ölüm, yangın, deprem vb. olayların yarattığı üzüntü, keder, elem. 5. sıfat Çarpıcı, göz alıcı (renk). 6. sıfat Keskin, şiddetli. 7. sıfat Kırıcı, üzücü, incitici, dokunaklı, kötü.
3. adaq (YUTS, 3) Son.	○ adak isim Adanılan şey, nezir.

4. <i>adaşliq</i> (YUTS, 3) Arkadaşlık	○ <i>adaşlık</i> isim Adaş olma, aynı adı taşıma durumu.
5. <i>ağ</i> (YUTS, 4) Peş.	○ <i>ağ (I)</i> 1. isim İplik, sicim, tel vb. ince şeylerden kafes biçiminde yapılmış örgü. 2. Örümcek vb. hayvanların salgılarıyla oluşturdukları örgü. 3. Ulaşım ve iletişim gibi alanlarda ülkenin her yerine yaygınlaştırılmış şebeke. 4. Tuzak. 5. spor Oyun alanını ortadan ikiye bölen iple yapılmış örgü, file. 6. spor Çaprazlama örgü ile yapılan ve kale direkleri arkasına gerilen örgü, file.
6. <i>ağ</i> (YUTS, 4) Peş.	○ <i>ağ (II)</i> 1. isim Pantolon veya külotun apış arasına gelen yeri, apışlık.
7. <i>ağil</i> (YUTS, 4) bk. <i>égil</i> Ahır	○ <i>ağıl (II)</i> 1. isim Hale. 2. sinema, TV Bazı görüntülerdeki çok ışıklısı cisimleri çevreleyen ışıklısı teker.
8. <i>ağma</i> (YUTS, 4) Tutumsuz; zayıf karakterli; istikrarsız.	○ <i>ağma</i> 1. isim Ağmak işi. 2. gök bilimi Akan yıldız.
9. <i>ağriq</i> (YUTS, 4) Hasta	○ <i>ağrı (I)</i> 1. isim Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.
10. <i>ağriqliq</i> (YUTS, 4) Hastalık, hasta olma hali.	○ <i>ağrılı (I)</i> 1. sıfat Ağrıyan, ağrısı olan.
11. <i>ağu</i> (YUTS, 5) Ağı, zehir.	○ <i>ağu</i> isim Süt çocuklarının neşelendikleri zaman çıkardıkları ses.
12. <i>axça</i> (YUTS, 5) Para, akçe.	○ <i>akça (I)</i> 1. sıfat Oldukça beyaz.
13. <i>axçiliq</i> (YUTS, 5) 1. Paralı, zengin; 2. Paralı,	○ <i>akçeli</i> sıfat Paraya bağılı, parayla ilgili,

ücretli, olmayan.	bedava	mali.
14. <i>axtarma</i> (YUTS, 6) Sürülüp dinlendirilen toprak.		○ <i>aktarma</i> 1. isim Aktarmak işi. 2. Bir taşıttan başka bir taşıta geçme. 3. Bir yolcunun gideceği yere birkaç araç değiştirerek ulaşması. 4. Sürülmemiş tarlayı ilk veya ikinci kez sürme. 5. Arıları bir kovandan ötekine geçirme. 6. edebiyat Alıntı. 7. spor Bir oyuncunun topu kendi takımından bir başka oyuncuya göndermesi. 8. ekonomi Bir kimsenin herhangi bir hakkını bir başkasına geçirmesini sağlayan iş, transfer. 9. ticaret Para aktarımı.
15. <i>axtaş</i> (YUTS, 6) Albatır, kaymak taşı.		○ <i>aktaş</i> isim, mineraloji Lüle taşı.
16. <i>axtikan</i> (YUTS, 6) Ardıç.		○ <i>akdiken</i> isim, bitki bilimi Alıç.
17. <i>axturma</i> (YUTS, 6) Arama.		○ <i>aktarma</i> isim Aktarma işi.
18. <i>aqçe</i> (YUTS, 7) Beyazımsı		○ <i>akça (I)</i> 1. <i>sıfat</i> Oldukça beyaz.
19. <i>aqçe</i> (YUTS, 7) Beyazımsı		○ <i>akça (II)</i> 1. <i>isim</i> Akçe.
20. <i>aqçe</i> (YUTS, 7) Beyazımsı		○ <i>akçe</i> 1. isim Küçük gümüş para. 2. Her tür madenî para, akça.
21. <i>aqin</i> (YUTS, 7) Şair (Kazak Türkçesinde)		○ <i>akın (I)</i> 1. isim Kalabalık bir şeyin arkası kesilmeyen bir geliş durumunda olması. 2. Düşman topraklarına tedirgin etme, yıldırma, çapul vb. amaçlarla toplu olarak yapılan baskın. 3. spor Gol atmak veya sayı yapmak amacıyla karşı takımın

sahasına doğru genellikle topluca girişilen hücum.

22. <i>alan</i> (YUTS, 8) Tereddüt, duraksama, kararsızlık, endişe, telaş, alarm, tehlike.	○ <i>alan</i> 1. isim Düz, açık ve geniş yer, meydan, saha. 2. Orman içinde düz ve ağaçsız yer, düzlük, kayran. 3. Yüz ölçümü. 4. Eski Roma'da açık hava gösterisi yapılan geniş yer. 5. Bir çalışma çevresi. 6. fizik İçinde birtakım kuvvet çizgilerinin yayılmış bulunduğu varsayılan uzay parçası. 7. sinema, TV Bir alıcı merceğinin net bir görüntü sağlayabildiği derinlik ve genişliğin bütünü. 8. spor Yarışmaların, karşılaşmaların ve oyunların yapıldığı yer, saha.
23. <i>alçı</i> (YUTS, 8) Aşığın dört tarafından biri. Aşık utuş oyununda aşığın <i>alçı</i> tarafı utuş simgesi sayılır.	○ <i>alçı</i> isim Alçı taşının pişirilip toz durumuna getirilmesinden elde edilerek yapılarda, sanatta, mimarlıkta ve dışçilikte kullanılan madde.
24. <i>alvasti</i> (YUTS, 12) Kötü ruh.	○ <i>alvasti</i> isim, tıp Doğum sırasında temizliğe dikkat edilmemesi yüzünden lohusanın tutulduğu ateşli hastalık, lohusa humması, albasma.
25. <i>aniliq I</i> (YUTS, 13) Dişi, dölyatağı.	○ <i>anahık</i> 1. isim Anne olma durumu. 2. Anne olma duygusu. 3. Anne yerini tutan veya anne kadar yakınlık gösteren kadın. 4. Anaca davranış. 5. Üvey ana.
26. <i>an I</i> (YUTS, 13) Akıl, anlayış, fikir.	○ <i>an (I)</i> 1. isim Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza, dakika.
27. <i>an I</i> (YUTS, 13) Akıl, anlayış, fikir.	○ <i>an (II)</i> 1. isim İki tarla arasındaki sınır.

28. <i>an II</i> (YUTS, 13) Av.	○ <i>an (I)</i> 1. isim Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza, dakika.
29. <i>an II</i> (YUTS, 13) Av.	○ <i>an (II)</i> 1. isim İki tarla arasındaki sınır.
30. <i>an II</i> (YUTS, 13) Av.	○ <i>an (III)</i> 1. isim Zihin.
31. <i>anliq</i> (YUTS, 14) Bilgili, kültürlü, anlayışlı, bilinçli, şuurlu.	○ <i>anlık</i> 1. sıfat Kısa süren, bir an içinde olan, enstantane. 2. Bir anda oluşan, gelişen, spontane. 3. isim, ruh bilimi Duyu ve iradedden ayrı olarak düşünülen bilme yetisi. 4. isim, ruh bilimi Anlama gücü, usavurma, yargılama, müdrike, entelekt.
32. <i>ariliq</i> (YUTS, 16) Aralık.	○ <i>arılık (I)</i> 1. isim Temizlik, saffet, sililik. 2. Günahsızlık.
33. <i>ariliq</i> (YUTS, 16) Aralık.	○ <i>arılık (II)</i> 1. isim Kovanların konulduğu yer, kovanlık.
34. <i>arqiliq</i> (YUTS, 17) Üzerinden, vasıtası ile, aracılığı ile.	○ <i>arkalık</i> 1. isim Sırt dayamaya yarayan yer. 2. Sırtında yük taşıyan hamalların, yük taşırken kullandıkları arka yastığı, semer, hamal semeri, arkalıç. 3. Ev içinde giyilen kolsuz, kalınca bir kısa hırka türü.
35. <i>artuqluq</i> (YUTS, 18) Üstünlük.	○ <i>artıklık</i> isim Artık olma durumu.
36. <i>ataq</i> (YUTS, 20) Şan, ün, şöhrət, şan ve şeref.	○ <i>atak (I)</i> 1. sıfat Düşüncesizce her işe atılan, cüretkâr. 2. Çevik, hareketli. 3. Geveze. 4. isim, tıp Aniden başlayan hastalık nöbeti.
37. <i>ataq</i> (YUTS, 20) Şan, ün, şöhrət, şan ve şeref.	○ <i>atak (II)</i> 1. isim Atılım. 2. Saldırı, saldırış, hücum, hamle, akın. 3. spor Gol atmak veya sayı kazanmak amacıyla yapılan akın, ofans.
38. <i>ataqliq</i> (YUTS, 20) bk.	○ <i>ataklık</i> isim Atak olanın durumu veya atak

ataqliq Ünlü, tanınmış.

bir biçimde yapılan iş, davranış, cüret.

39. **atima** (YUTS, 21)

Terim, ıstılah.

○ **atama** isim Atamak işi, tayin, nasıp.

40. **ayaq II** (YUTS, 24)

Çanak, kase, büyük bardak.

○ **ayak** 1. isim, anatomi Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. 2. Bacak. 3. Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri. 4. Vücudun belden aşağı bölümü. 5. Yürüyüşün ağırlık veya çabukluk derecesi. 6. Basamak. 7. Futun küpü alınarak hesaplanan değer. 8. Mayalardan önce, makama uygun olarak çalınan veya söylenen beste. 9. Yarım arşın veya 30,5 santimetre uzunluğundaki ölçü birimi, kadem, fit, fut. 10. coğrafya Göl ayağı. 11. edebiyat Halk edebiyatında koşuklarda kısa yedekli dizeler. 12. edebiyat Halk edebiyatında uyak. 13. matematik Bir doğrunun başka bir doğruyu veya bir düzlemi kestiği nokta. 14. spor Karakucak ve yağlı güreşte pehlivanların ayrıldıkları beş dereceden biri. 15. spor Altılı ganyanda yer alan her bir koşu. 16. madencilik Kömür ocaklarında kömürün çıkarıldığı galeri.

41. **ayaqsizliq** (YUTS, 24)

Sonsuzluk, bitmezlik.

○ **ayaksızlık** isim Ayaksız olma durumu.

42. **ayi** (YUTS, 24) Ana,

anne.

○ **ayı** 1. isim, hayvan bilimi Memelilerin etobur takımından, beş parmaklı, tabanlarına basarak yürüyen, yurdumuzda boz türü bulunan, iri gövdeli hayvan, kocaoğlan (Ursus arctos). 2. ünlem Kaba

saba olan insanlar için kullanılan bir seslenme sözü.

43. <i>ayri</i> (YUTS, 25) Yaba.	○ <i>ayrı</i> 1. sıfat Başka, başka türlü. 2. Aynı yerde kalan. 3. zarf Yalnız, tek başına.
44. <i>ayriq</i> (YUTS, 25) Yarık, çatlak.	○ <i>ayrı</i> 1. sıfat Başka, başka türlü. 2. Aynı yerde kalan. 3. zarf Yalnız, tek başına.
45. <i>ayriq</i> (YUTS, 25) Yarık, çatlak.	○ <i>ayrık</i> 1. sıfat Ayrılmış. 2. Ayrı tutulan, başkalarına benzemeyen, ayrıcalı, müstesna. 3. Kural dışı. 4. Düzgün ve uygun olmayan, çarpık. 5. isim Ayrık otu.
46. <i>bağ II</i> (YUTS, 27) Bağ.	○ <i>bağ (II)</i> 1. isim Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası. 2. Meyve bahçesi.
47. <i>bağliq</i> (YUTS, 27) Bağlı, bitişik.	○ <i>bağlık</i> isim Bağ yeri, üzüm bağları çok olan yer.
48. <i>balçiliq</i> (YUTS, 29) Arıcılık.	○ <i>balcılık</i> isim Balcının yaptığı iş.
49. <i>baldur</i> (YUTS, 29) Önce, ilk, evvel, birinci.	○ <i>baldır</i> 1. isim Bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü, incik. 2. Bu bölümün yumuşak ve şişkin olan arka tarafı.
50. <i>barañ</i> (YUTS, 30) 1. Alaçık, kulübe, pavyon. 2. Bağ.	○ <i>baran</i> isim Yağmur.
51. <i>basmıçi</i> (YUTS, 31) Haydut, eşkıya, yol kesen.	○ <i>basmacı</i> 1. isim Basma yapan veya satan kimse. 2. Pamuklu, tülbent vb. üzerine kalıpla desen basan kimse. 3. Bohça ile köylerde eşya satan kadın, bohçacı.
52. <i>basmıçiliq</i> (YUTS, 31) Haydutluk, eşkıyalık,	○ <i>basmacılık</i> 1. isim Basmacının yaptığı iş. 2. Basımcılık.

yol kesicilik.

53. basqunçi (YUTS, 31) Yağmacı, çapulcu, soyguncu, haydut, eşkîya.	○ baskıncı isim Baskın yapan kimse.
54. basqunçiliq (YUTS, 31) Yağmacılık, soygunculuk, haydutluk.	○ baskıncılık isim Baskıncının yaptığı iş.
55. başçi (YUTS, 32) Yönetmen, şef, başkan, komutan, amir, lider.	○ başçı 1. isim İşçi başı. 2. Çiğ veya pişmiş koyun, kuzu, sığır başı satan kimse.
56. başliq (YUTS, 32) Başkan, lider, şef, reis.	○ başlık 1. isim Genellikle başı korumak için giyilen şapka, serpuş. 2. Üst giysilerinin yakalarına takılı başlık, kapüşon. 3. Hayvan koşumunun başa geçirilen bölümü. 4. Bir sütunun, bir direğin tepeliği. 5. Kâğıt veya zarf üstüne basılmış ad ve adres, antet. 6. Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan ibare, serlevha. 7. Başlık parası. 8. Tablaların veya iş parçalarının düzgün kalmasını sağlamak amacı ile baş taraflarına takılan parça. 9. Tekerlek parmaklarının çakılı olduğu kısım.
57. batıl I (YUTS, 32) Cesur, gözü pek, yürekli.	○ batıl 1. sıfat İnançlar bakımından gerçek olmayan. 2. Çürük, temelsiz, asılsız. 3. Boş, beyhude. 4. Geçersiz.
58. bayquş II (YUTS, 33) Zavallı, çaresiz, talihsiz, şanssız.	○ baykuş isim, hayvan bilimi Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı.
59. belçe (YUTS, 34) 1.	○ belce isim İki kaş arası.

Kazağı. 2. Demir kürek.

60. belgilik (YUTS, 35) Belli, tanıdık, bilinen.	○ belgelik 1. isim Belge ve yazıların saklandığı yer, arşiv. 2. sıfat Belge almayı hak eden.
61. belgilime (YUTS, 35) Tayin, teşhis, belirleme.	○ belgeleme 1. isim Belgelemek işi, tevsik. 2. Bir çalışma için gerekli belgeleri arama ve sağlama, belgelere dayandırma, dokümantasyon.
62. belgisizlik (YUTS, 35) Meçhul, belirsizlik.	○ belgesizlik isim Belgesiz olma durumu.
63. bériki (YUTS, 38) Bu taraftaki.	○ beriki 1. sıfat Beride olan. 2. zamir Beride olan şey veya kimse.
64. béde (YUTS, 37) Yonca.	○ bide isim Bedenin belden aşağı bölümlerini yıkamakta kullanılan tuvalet aracı.
65. béğir (YUTS, 37) 1. (anatomi) Ciğer. 2. (mec.) Yürek, bağır.	○ bağır 1. isim Göğüs. 2. Ok yayı ve dağda orta bölüm. 3. anatomi Ciğer, bağırsak vb. vücut boşluklarında bulunan organların ortak adı, ahş.
66. bériş I (YUTS, 38) Varma.	○ veriş isim Verme işi.
67. bésim (YUTS, 39) 1. Adım. 2. Basınç. 3. (gramer) Vurgu. 4. Üstün, büyük.	○ basım 1. isim Basımcılık. 2. Bası işi, tipografi.
68. bésiğ (YUTS, 39) 1. İç bükey, obruk. 2. Ezilmiş, yılgın, sindirilmiş. 3. Mütevazı, ağırbaşlı.	○ basık 1. sıfat Basılmış, yassılaştırmış. 2. Çok yüksek olmayan, alçak. 3. Kısık.
69. bésiqliğ (YUTS, 39) 1.	○ basıklık 1. isim Basık olma durumu. 2.

İç bükeylik. 2. Yılgınlık, ezilmişlik. 3. İtidalı, ılımlı.	matematik Bir elipsin büyük ve küçük eksenleri arasındaki farkın büyük eksene oranı.
70. <i>bézeñ</i> (YUTS, 39) İnatçı, direngen, arsız.	○ <i>bezen</i> isim Bezek, süs.
71. <i>boğaz I</i> (YUTS, 46) Gebe, yüklü, hamile.	○ <i>boğaz</i> 1. isim Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak. 2. Şişe, güğüm vb. kaplarda ağza yakın dar bölüm. 3. İki dağ arasında dar geçit. 4. Yedirip içirme yükümü, iaşe. 5. Yiyeceği içeceği sağlanan kimse. 6. Yeme içme. 7. coğrafya İki kara arasındaki dar deniz.
72. <i>boğma</i> (YUTS, 46) Anjin, boğak.	○ <i>boğma</i> isim Boğmak işi.
73. <i>boğum</i> (YUTS, 46) 1. Nesil, kuşak. 2. Bağlantı, eklem. 3. (gramer) Hece.	○ <i>boğum</i> 1. isim Boğulmuş, sıkılmış yer. 2. Parmak, kamış, saz vb. bitkilerin şişkince bölümü. 3. anatomi İnce damarların veya sinirlerin yumak gibi toplandığı yer.
74. <i>boğuşluq</i> (YUTS, 46) Boğulmuş, boğulu.	○ <i>boğukluk</i> Boğuk olma durumu.
75. <i>boşluq II</i> (YUTS, 49) Gevşeklik.	○ <i>boşluk</i> 1. isim Oyuk, çukur, kapanmamış yer. 2. Boş olan yer. 3. Kesinti, kopukluk. 4. Boş geçen süre. 5. Eksiklik, yoksunluk duygusu. 6. Boş olma durumu.
76. <i>boyuma</i> (YUTS, 50) 1. Boyanmış. 2. (mec.) Sahte, yalan.	○ <i>boyama</i> 1. isim Boyamak işi, pentür. 2. Renkli yazma veya mendil. 3. sıfat Rengi boya ile sonradan verilmiş olan.
77. <i>buğa</i> (YUTS, 52) Geyik.	○ <i>boğa (I)</i> 1. isim Damızlık erkek sığır.
78. <i>bulğari</i> (YUTS, 52) Kösele, gön, meşin.	○ <i>bulğari</i> isim Dört telli bağlama.

79. <i>burçaq</i> (YUTS, 53) bk. <i>purçaq:</i> Nohut, bezelye.	○ <i>burçak</i> 1. isim, bitki bilimi Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi (<i>Vicia ervilia</i>). 2. Bu bitkinin mercimeğe benzeyen ve genellikle hayvan yemi olarak kullanılan tanesi.
80. <i>buyruqçılıq</i> (YUTS, 54) Kırtasi usullerle idare etmek.	○ <i>buyrukçuluk</i> isim Buyrukçu olma durumu.
81. <i>buzuqluq</i> (YUTS, 54) 1. Ahlaksızlık. 2. Orospuluk.	○ <i>bozukluk</i> 1. isim Bozuk olma durumu. 2. Bozuk para.
82. <i>büceklik</i> (YUTS, 54) Köşeli.	○ <i>böcekli</i> sıfat İçinde veya üstünde böcek bulunan, böceklenmiş.
83. <i>büceklik</i> (YUTS, 54) Köşeli.	○ <i>böceklik</i> isim İpek böceği yetiştirilen yer, böcekthane.
84. <i>cağ</i> (YUTS, 56) Elmacık kemiği.	○ <i>cağ (I)</i> 1. isim Parmaklık, korkuluk.
85. <i>cağ</i> (YUTS, 56) Elmacık kemiği.	○ <i>cağ (II)</i> 1. isim Büyük bez veya deri torba, cav.
86. <i>cağ</i> (YUTS, 56) Elmacık kemiği.	○ <i>cağ (III)</i> 1. isim Lavabo, banyo. 2. Hamam, duş, banyo vb. yerlerde atık suyun akmasını sağlayan delik.
87. <i>cakaçi</i> (YUTS, 56) Haberci, duyuran, ilan eden.	○ <i>cakacı</i> isim Cihangir olma durumu.
88. <i>ciq</i> (YUTS, 62) Çok.	○ <i>cık</i> ünlem "Yok, olmaz" anlamında kullanılan bir söz.
89. <i>cöce</i> (YUTS, 64) Cıvıv.	○ <i>cüce</i> 1. sıfat Boyu, normalden çok daha kısa olan (kimse). 2. Gelişmemiş (bitki)
90. <i>çağ II</i> (YUTS, 67) Az.	○ <i>çağ</i> 1. isim Zaman dilimi, vakit. 2. Hayatın

çocukluk, gençlik vb. dönemlerinden her biri, yaş. 3. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, dönem, devir. 4. Tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri, kurun. 5. jeoloji Bir katmanın oluştuğu süre.

91. **çağ III** (YUTS, 67)
Hoşnut, memnun.

○ **çağ** 1. isim Zaman dilimi, vakit. 2. Hayatın çocukluk, gençlik vb. dönemlerinden her biri, yaş. 3. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, dönem, devir. 4. Tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri, kurun. 5. jeoloji Bir katmanın oluştuğu süre.

92. **çağ IV** (YUTS, 67)
Boyuna göre, denge,
duruma göre, ayar,
ölçü.

○ **çağ** 1. isim Zaman dilimi, vakit. 2. Hayatın çocukluk, gençlik vb. dönemlerinden her biri, yaş. 3. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, dönem, devir. 4. Tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri, kurun. 5. jeoloji Bir katmanın oluştuğu süre.

93. **çağ V** (YUTS, 67)
Kuvvet, güç, kudret.

○ **çağ** 1. isim Zaman dilimi, vakit. 2. Hayatın çocukluk, gençlik vb. dönemlerinden her biri, yaş. 3. Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası, dönem, devir. 4. Tarihin ayrıldığı dört büyük bölümden her biri, kurun. 5. jeoloji Bir katmanın oluştuğu süre.

94. **çağlımaq** (YUTS, 67)
Tahmin etmek, ölçmek,
ayarlamak.

○ **çağlamak** 1. nsz Su, köpürerek ve ses çıkararak coşkun bir biçimde akmak. 2. Coşmak.

95. **çalğici** (YUTS, 69)

○ **çalgıcı** isim Çalgı çalmayı kendine meslek

Tırpan kullanan kimse, tırpancı.	edinmiş kimse.
96. çalguç (YUTS, 69) Çalan alet, karmaç.	○ çalgiç 1. isim, müzik Mızrap. 2. Bahçe süpürgesi, çalkı.
97. çaliliq (YUTS, 69) Eksiklik, yarım yamalaklık.	○ çalılık isim Çalısı çok olan yer.
98. çandır (YUTS, 70) Kiriş, sinir.	○ çandır 1. sıfat Karışık, melez. 2. Aşılanmamış, yaban.
99. çañ I (YUTS, 70) Toz.	○ çan (I) 1. isim İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampana.
100. çañ II (YUTS, 70) Gürültü, yüksek ses.	○ çan (I) 1. isim İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampana.
101. çañ III (YUTS, 70) Çağ salmaq Kapmak, pençelemek.	○ çan (I) 1. isim İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampana.
102. çañ IV (YUTS, 70) (zool) Sarıasma.	○ çan (I) 1. isim İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç, kampana.
103. çaᅇgal II (YUTS, 70) Salkım söğüt.	○ çaᅇgal (I) 1. isim, spor Ayakta güreşirken karşı güreşçinin koltuğu altından bir kolu sokarak bir ayakla o güreşçinin bir bacağına çengel taktıktan sonra onu öne doğru eğip başı üzerinden atma oyunu.
104. çapqun (YUTS, 71) 1. Tipi. 2. Akın, baskın. 3. cudun-çapqun Tipi, yağışlı	○ çapkın 1. sıfat Geçici aşklar ve ilişkiler peşinde koşan (kimse), hovarda. 2. Cinsellik hatırlatan. 3. Haylaz. 4. ünlem Okşayıcı bir seslenme sözü.

hava.

105.	çaq (YUTS, 68) bk. çek çek I “ <i>Hudut, sınır</i> ”; çek II “ <i>1. Çek. 2. Kura</i> ”; çek III “ <i>1. Dikiş yeri. 2. Çatlak</i> ”.	○ çak sıfat Yırtık, yarık.
106.	çaq II (YUTS, 68) bk. çağ I Çağ, zaman, vakit, devir.	○ çak sıfat Yırtık, yarık.
107.	çaq III (YUTS, 68) bk. çağ IV Boyuna göre, denge, duruma göre, ayar, ölçü.	○ çak sıfat Yırtık, yarık.
108.	çaqmaq II (YUTS, 68) Yıldırım, şimşek.	○ çakmak (I) 1. isim Taşa vurulup kıvılcım çıkarılan çelik parçası. 2. Çelik, taş, cam, plastik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti. 3. Tabanca veya tüfeklerde bulunan tetik düzeni.
109.	çaqmaq II (YUTS, 68) Yıldırım, şimşek.	○ çakmak (II) 1. isim, tıp Kuruduğunda kalın kabuk bağlayan kabarcıklarla beliren ve genellikle yüzde çıkan bir deri hastalığı.
110.	çaqmaq III (YUTS, 68) Kare, dikdörtgen.	○ çakmak (I) 1. isim Taşa vurulup kıvılcım çıkarılan çelik parçası. 2. Çelik, taş, cam, plastik vb. maddeden yapılmış gaz veya benzinle dolu tutuşturma aleti. 3. Tabanca veya tüfeklerde bulunan tetik düzeni.
111.	çaqmaq III (YUTS, 68) Kare, dikdörtgen.	○ çakmak (II) 1. isim, tıp Kuruduğunda kalın kabuk bağlayan kabarcıklarla beliren ve genellikle yüzde çıkan bir deri hastalığı.
112.	çaqmaqlımaq (YUTS, 68) Kare hale getirmek.	○ çakmaklamak -i Düvenin altına sert taş veya keskin demir parçaları çakmak.

113.	çaqturuş (YUTS, 69) bk. çaqturmaq.	○ çaktırış isim Çaktırma işi.
114.	çataq (YUTS, 72) Aksilik, karışıklık, düzensizlik, macera.	○ çatak (I) 1. isim İki dağ yamacının kesişmesi ile oluşmuş dere yatağı. 2. sıfat Yapışık, ikiz (meyve). 3. sıfat Kavgacı.
115.	çava I (YUTS, 72) Çalı çırpı.	○ çaba 1. isim Herhangi bir işi yapmak için ortaya konan güç, zorlu, sürekli çalışma, gayret, ceht, efor.
116.	çava II (YUTS, 73) İç yağı.	○ çaba 1. isim Herhangi bir işi yapmak için ortaya konan güç, zorlu, sürekli çalışma, gayret, ceht, efor.
117.	çéçekçi (YUTS, 75) Çiçek aşısı yapan.	○ çiçekçi 1. isim Çiçek yetiştiren, satan veya yapma çiçek işiyle uğraşan kimse. 2. Çiçek satılan yer.
118.	çéçeklik (YUTS, 75) Çiçekli.	○ çiçeklik 1. isim Koparılmış çiçekleri koymaya yarar kap. 2 Çiçek saksılarını koymaya veya çiçek yetiştirmeye ayrılmış yer. 3.Eski evlerde süs eşyası konulan raflı duvar oyuğu. 4. bitki bilimi Çiçeğin üzerinde çanak, taç ve öteki organlarının bulunduğu parça.
119.	çékim (YUTS, 75) Bri çékim tamaka Bir defa içilen sigara (tütün).	○ çekim 1. isim Çekme işi. 2. dil bilgisi Fiillerin çeşitli zaman, kişi ve kiplere, adların da ad durumlarına göre uğradığı biçimleri, tasrif. 3. fizik Herhangi bir cismin, başka bir cismi kendine doğru çekme gücü, cazibe, traksiyon. 4. sinema, TV Alıcının sürekli olarak çalıştırılmasıyla elde edilen film parçası, plan.

120.	çékinış (YUTS, 76) bk. çékinmek Caymak.	○ çekiniş isim Çekinme işi.
121.	çékiş I (YUTS, 76) bk. çekmek I İçmek (sigara içmek).	○ çekiş 1. isim Çekme işi. 2. Bir motorun çekme gücü. 3. Ağız kavgası.
122.	çékiş III (YUTS, 76) bk. çekmek III Koşmak.	○ çekiş 1. isim Çekme işi. 2. Bir motorun çekme gücü. 3. Ağız kavgası.
123.	çélek (YUTS, 76) Kova.	○ çelek isim Boynuzu kırık veya eğri hayvan.
124.	çéliş I (YUTS, 76) (çalmaq 'tan II) Mücadele, savaş, çarpışma, kavga.	○ çalış isim Çalma işi.
125.	çéliş II (YUTS, 76) (çalmaq 'tan III) Çalmak, oynamak.	○ çalış isim Çalma işi.
126.	çéliş III (YUTS, 76) (çalmaq 'tan I) Karıştırmak, eritmek.	○ çalış isim Çalma işi.
127.	çéqil (YUTS, 76) bk. édır Tepe ve kır.	○ çakıl isim, mineraloji Çakıl taşı.
128.	çéqildağ (YUTS, 76) Nara atan, çığlıklar atan.	○ çakıldak 1. isim Bir çarkın yalnız bir yöne doğru işlemesine yol verip tersine dönmelerini önleyen veya değirmen, su dolabı vb. makinelerin işleyişini çıkardığı sesle kontrole yarayan parça. 2. Elde çevrildikçe gürültülü ses çıkaran, değirmi biçiminde bir çocuk oyuncuğu. 3. Koyunların kuyrukları altındaki kıllara

yapışıp kuruyan pislik.

129.	çéqiliş (YUTS, 76) bk. çéqilmaq Kırmak, parçalamak.	○ çakılış isim Çakılma işi.
130.	çéqiliş (YUTS, 76) bk. çéqilmaq Kırmak, parçalamak.	○ çekiliş 1. isim Çekilme işi. 2. Piyango çekilme işi.
131.	çéqim (YUTS, 76) İftira, bühtan.	○ çakım 1. isim Kıvılcım. 2. Şimşek.
132.	çéqim (YUTS, 76) İftira, bühtan.	○ çekim 1. isim Çekme işi. 2. dil bilgisi Fiillerin çeşitli zaman, kişi ve kiplere, adların da ad durumlarına göre uğradığı biçimleri, tasrif. 3. fizik Herhangi bir cismin, başka bir cismi kendine doğru çekme gücü, cazibe, traksiyon. 4. sinema, TV Alıcının sürekli olarak çalıştırılmasıyla elde edilen film parçası, plan.
133.	çéqimçi (YUTS, 76) İftiracı.	○ çekimci 1. isim Yapımcı. 2. sinema, TV Kameraman.
134.	çéqir (YUTS, 76) Gri-yeşil.	○ çakır 1. sıfat Açık mavi, hareli ela (göz). 2 isim Çakırdogan.
135.	çéqiş (YUTS, 76) bk. çaqmaq I “1. Kırmak, bozmak. 2. Sokmak, ısırmaq. 3. Yakmak”; bk. çakmak IV“Sokmak, ısırmaq”.	○ çakış isim Çakma işi.
136.	çéqiş (YUTS, 76) bk. çaqmaq I “1. Kırmak, bozmak. 2. Sokmak, ısırmaq. 3. Yakmak”; bk. çakmak	○ çekiş 1. isim Çekme işi. 2. Bir motorun çekme gücü. 3. Ağız kavgası.

IV“Sokmak, ısırma”.

137.	çerik (YUTS, 77) Asker, savaşçı.	○ çarık 1. isim İşlenmemiş sığır derisinden yapılan ve deliklerine geçirilen şeritle sıkıca bağlanan ayakkabı. 2. Araba yokuş aşağı giderken tekerleği frenlemek için altına sürülen demir levha. 3. denizcilik Çene. 4. Para cüzdanı.
138.	çetin (YUTS, 77) Üvez ağacı.	○ çetin sıfat Amaçlanan duruma getirilmesi, elde edilmesi, çözümlenmesi, işlenmesi güç veya engeli çok olan, güç (II), zor, müşkül.
139.	çetiş (YUTS, 77) bk. çatmaq I Takmak, bağlamak.	○ çatış isim Çatma işi.
140.	çidam (YUTS, 77) Tahammül, dayanma gücü.	○ çidam isim Sabır.
141.	çiğ I (YUTS, 78) bk. çiğ (botanik) Genelde bozkırlarda toplu olarak bir kökten dal dal olup çıkan uzun ve ince bitki ki, bu bitkiden bağ ve avlu sürüpgesi yapılır.	○ çiğ 1. sıfat Pişmemiş veya az pişmiş. 2. Gözü rahatsız eden, göze batan (renk, ışık). 3. Yersiz ve yakışksız. 4. Yaşının gerektirdiği görgüye ve olgunluğa erişmiş olmayan (kimse).
142.	çiğ I (YUTS, 78) bk. çiğ (botanik) Genelde bozkırlarda toplu olarak bir kökten dal dal olup çıkan uzun ve ince bitki ki, bu bitkiden bağ ve avlu	○ çiğ 1. isim Dağın bir noktasından kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi. 2. Bölme veya paravana.

sürüpgesi yapılır.

143. çig II (YUTS, 78) Düğüm.	○ çiğ 1. sıfat Pişmemiş veya az pişmiş. 2. Gözü rahatsız eden, göze batan (renk, ışık). 3. Yersiz ve yakışıksız. 4. Yaşının gerektirdiği görgüye ve olgunluğa erişmiş olmayan (kimse).
144. çig II (YUTS, 78) Düğüm.	○ çiğ 1. isim Dağın bir noktasından kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi. 2. Bölme veya paravana.
145. çigit (YUTS, 78) Pamuk çekirdeği (pamuk tohumu).	○ çigit 1. isim Pamuk çekirdeği. 2. Çekirdek.
146. çigitlik (YUTS, 78) Çekirdekli.	○ çigitli sıfat Çigit karışmış olan.
147. çiğ (YUTS, 78) (botanik) Genelde bozkırlarda toplu olarak bir kökten dal dal olup çıkan uzun ve ince bitki ki, bu bitkiden bağ ve avlu sürüpgesi yapılır.	○ çiğ 1. sıfat Pişmemiş veya az pişmiş. 2. Gözü rahatsız eden, göze batan (renk, ışık). 3. Yersiz ve yakışıksız. 4. Yaşının gerektirdiği görgüye ve olgunluğa erişmiş olmayan (kimse).
148. çiğ (YUTS, 78) (botanik) Genelde bozkırlarda toplu olarak bir kökten dal dal olup çıkan uzun ve ince bitki ki, bu bitkiden bağ ve avlu sürüpgesi yapılır.	○ çiğ 1. isim Dağın bir noktasından kopup yuvarlanan ve yuvarlandıkça büyüyen kar kümesi. 2. Bölme veya paravana.
149. çığır (YUTS, 78) Çıkırık.	○ çığır 1. isim Çığın kar üzerinde açtığı iz. 2. Patika. 3. İz. 4. Yeni bir biçim, yöntem veya yol.
150. çimlimaq	○ çimlemek -i Çim ekmek.

(YUTS, 81) Çimenli
hale getirmek.

151.	çıqan (YUTS, 78) (tıp) Çıban.	○ çıkan isim, matematik Çıkarma işleminde bütünden alınan sayı.
152.	çıqindi (YUTS, 79) Artıklar, kırıntılar.	○ çıkıntı 1. isim Bir yüzeyde ileri doğru çıkan bölüm. 2. Bir metni düzeltmek veya ona bir şey eklemek için satır dışına yazılan yazı, çıkma. 3. Kambur. 4. Her şeye itiraz eden, huzursuzluk çıkaran (kimse).
153.	çiñ (YUTS, 82) Sağlam, berk, sıkı, sabit.	○ çın 1 sıfat Doğru, gerçek.
154.	çıraq (YUTS, 82) Kandil, yağ lambası.	○ çırak 1. isim Zanaat öğrenmek için bir ustanın yanında çalışan kimse. 2. Dükkânda ayak işlerine bakan kimse. 3. Saray, daire vb. büyük yerlerde yıllarca hizmet ettikten sonra geçimi sağlanarak başka yerde yaşamasına izin verilen kimse.
155.	çitliq (YUTS, 84) bk. çitlağliq Çitlanmış.	○ çitlık isim Çitlembik.
156.	çoğun (YUTS, 84) (ağız) bk. çögün Font, ibrik.	○ çoğun zarf Genellikle.
157.	çoq (YUTS, 84) bk. çoğ Kor.	○ çok 1. sıfat Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan, az karşıtı. 2. zarf Aşırı bir biçimde.
158.	çoqça (YUTS, 84) Tepe.	○ çokça zarf Oldukça fazla, aşırı miktarda, fazlaca.
159.	çoqur (YUTS,	○ çukur 1. isim Çevresine göre aşağı çökmüş

85) Çiçek bozuğu.

olan yer. 2. Çene ve yanaktaki gamze. 3. Mezar.

160.	çolaq II (YUTS, 85) (anatomi) Kadınların cinsel organı.	○ çolak sıfat Eli veya kolu sakat olan (kimse).
161.	dağ II (YUTS, 92) Kızdırmak, yakmak.	○ dağ (I) 1. isim Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.
162.	dağ II (YUTS, 92) Kızdırmak, yakmak.	○ dağ (II) 1. isim Kızgın bir demirle vurulan damga, nişan. 2. İyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümüne kızgın bir araçla yapılan yanık. 3. Büyük üzüntü, acı.
163.	dağlıq (YUTS, 92) Yanık.	○ dağlık sıfat Birçok dağın bulunduğu, dağlarla kaplı (bölge).
164.	danq (YUTS, 93) Ün, şöhret, şan.	○ dank isim "Bir olay sebebiyle birden ayılmak, doğruyu anlamak" anlamında dank etmek veya dank demek birleşik fiillerinde kullanılır.
165.	davray (YUTS, 95) Çok övmek veya övünmek; aşırı gürültülü konuşmalar, yaygara; velvele.	○ devran 1. isim Dünya. 2. Kader, talih. 3. Zaman, çağ.
166.	diq (YUTS, 101) Ağrı, sızı, acı, ıstırap, azap, işkence, sıkıntı.	○ dik 1. sıfat Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan. 2. Yatık durmayan, sert. 3. Sert, kalın, tok (ses). 4. Sert (bakış). 5. Ters, aksi (söz). 6. Kaba, yersiz (davranış). 7. matematik Birbirine dikey olan

doğrulardan oluşmuş.

167.	diğ I (YUTS, 102) Hassas, duyarlı.	○ din (I) 1. isim, din b. Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum, diyanet. 2. din b. Bu nitelikteki inançları kurallar, kurumlar, töreler ve semboller biçiminde toplayan, sağlayan düzen. 3. İnanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç veya ülkü, kült.
168.	diğ I (YUTS, 102) Hassas, duyarlı.	○ din (II) 1. isim, fizik C.G.S. sisteminde 1 gramlık bir kütlenin hızını saniyede 1 santimetre artıran güç birimi: Bir newton 105 din'e eşittir.
169.	diğ I (YUTS, 102) Hassas, duyarlı.	○ din (III) 1. isim Bir şeyin en yüksek ve sivri noktası.
170.	diğ I (YUTS, 102) Hassas, duyarlı.	○ din (IV) 1. isim İlmek.
171.	diğ II (YUTS, 102) Keskin, sivri.	○ din (I) 1. isim, din b. Tanrı'ya, doğaüstü güçlere, çeşitli kutsal varlıklara inanmayı ve tapınmayı sistemleştiren toplumsal bir kurum, diyanet. 2. din b. Bu nitelikteki inançları kurallar, kurumlar, töreler ve semboller biçiminde toplayan, sağlayan düzen. 3. İnanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç veya ülkü, kült.
172.	diğ II (YUTS, 102) Keskin, sivri.	○ din (II) 1. isim, fizik C.G.S. sisteminde 1 gramlık bir kütlenin hızını saniyede 1 santimetre artıran güç birimi: Bir newton 105 din'e eşittir.
173.	diğ II (YUTS, 102) Keskin, sivri.	○ din (III) 1. isim Bir şeyin en yüksek ve

sivri noktası.

174.	diñ II (YUTS, 102) Keskin, sivri.	○ din (IV) 1. isim İlmek.
175.	doga (YUTS, 103) bk. dova Dokurcun, tınaz, yığın.	○ doğa 1. isim Kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen, değişen canlı ve cansız varlıkların hepsi, tabiat, natür. 2. İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal yapısını koruyan çevre, tabiat. 3. Bir kimsenin eğilimlerinin, içgüdülerinin hepsi, huy.
176.	doq (YUTS, 103) Tehdit, gözdağı.	○ dok 1. isim Gemilerin yükünün boşaltıldığı veya onarıldığı, üstü örtülü havuz. 2. ekonomi Ticaret mallarını saklamak için rıhtımda yapılan büyük depo.
177.	duñ I (YUTS, 107) Ufak, küçük.	○ dun 1. sıfat Alçak, aşağı, aşağılık.
178.	dü-dük (YUTS, 107) (taklidî ses) Güm güm.	○ düdük 1. isim İçinden hava veya buhar geçirildiğinde keskin ses çıkaran ve işaret vermek için kullanılan araç. 2. Taşıtlarda karşı tarafı uyaran korna. 3. sıfat Akılsız, boş kafalı.
179.	ecem (YUTS, 109) 1. Acem, Fars, İranlı. 2. Klasik bir Uygru şarkısı.	○ acem (I) 1. isim, müzik Klasik Türk müziğinde mi notasına yakın bir perde.
180.	eglek (YUTS, 110) Elek.	○ eğlek 1. isim Sürünün yazın öğle sıcağında dinlendiği gölgelik. 2. Yolcuların geceyi geçirdikleri yer, han, konak.
181.	enlik II (YUTS, 113) Nişanlı, markalı, işaretlenmiş, en	○ enli sıfat Eni büyük olan, geniş.

vurulmuş.

182.	eñ I (YUTS, 113) En.	○ en (I) 1. isim Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşıtı.
183.	eñ I (YUTS, 113) En.	○ en (II) 1. isim Hayvanlara veya eşyaya vurulan damga, işaret.
184.	eñ II (YUTS, 114) bk. en III En.	○ en (II) 1. isim Hayvanlara veya eşyaya vurulan damga, işaret.
185.	eñ II (YUTS, 114) bk. en III En.	○ en (III) 1. zarf Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
186.	eñ III (YUTS, 114) Renk.	○ en (I) 1. isim Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşıtı.
187.	eñ III (YUTS, 114) Renk.	○ en (II) 1. isim Hayvanlara veya eşyaya vurulan damga, işaret.
188.	eñ III (YUTS, 114) Renk.	○ en (III) 1. zarf Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
189.	eñsiz (YUTS, 114) Renksiz.	○ ensiz sıfat Eni küçük olan, dar.
190.	etlik (YUTS, 118) Semiz, şişman, sağlam.	○ etli 1. sıfat İçinde et bulunan. 2. Eti çok olan. 3. Dolgun, kalın. 4. Yenecek kısmı çok olan (meyve).
191.	ezgü (YUTS, 120) Mukaddes, mübarek.	○ ezgi 1. isim, müzik Belli bir kurallara göre düzenlenmiş, kulağa hoş gelen ses dizisi, haz, nağme, melodi. 2. müzik Bir müzik parçasında baştan sona kadar belirli yerlerde tekrarlanan ses dizisi. 3. Kulağa hoş gelen ses veya söz dizisi. 4. Gidiş, yol, tarz, tempo. 5. Üzüntü, sıkıntı.
192.	éçiq (YUTS,	○ açık 1. sıfat Açılmış, kapalı olmayan,

121) Arık ağzı; su yolu.

kapalı karşıtı. 2. Engelsiz, serbest. 3. Örtüsüz, çıplak. 4. Boş. 5. Görevlisi olmayan, boş (iş, görev), münhal. 6. Aralığı çok. 7. Çalışır durumda olan. 8. Kolay anlaşılır, vazıh. 9. Gizliliği olmayan, olduğu gibi görünen. 10. Her türlü düşünceyi hoşgörülle karşılayabilen, etkisinde kalabilen. 11. Rengi koyu olmayan, koyu karşıtı. 12. Sevişme sahnelerini bütün çıplaklığıyla anlatan (kitap, resim, film vb.). 13. zarf Belirgin bir biçimde. 14. isim Bir gereksinimin karşılanamaması durumu. 15. isim Belli bir yerin biraz uzağı. 16. isim Denizin kıyıdan uzakça olan yeri.

193.	<i>éçiş II</i> (YUTS, 121) (<i>éçimaq</i> 'tan) Acımak, ekşimek.	○ <i>açış</i> isim Açma işi.
194.	<i>ége</i> (YUTS, 121) 1. İye, sahip. 2. Allah.	○ <i>ege</i> 1. isim Veli.
195.	<i>ége</i> (YUTS, 121) 1. İye, sahip. 2. Allah.	○ <i>eğē (I)</i> 1. isim, anatomi Göğüs kafesini oluşturan, arkadan omurgaya, önden de göğüs kemiğine eklenen uzun, yassı ve eğri kemiklerden her biri, kaburga.
196.	<i>ége</i> (YUTS, 121) 1. İye, sahip. 2. Allah.	○ <i>eğē (II)</i> 1. isim Maden, tahta vb.nin pürüzlerini düzeltmek için kullanılan, üzeri pürtüklü, sert, ensiz, çelik araç.
197.	<i>éger</i> (YUTS, 121) Eyer.	○ <i>eğēr</i> bağlaç Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet.
198.	<i>égiz I</i> (YUTS,	○ <i>ağız (I)</i> 1. isim, anatomi Yüzde, avurtlarla

122) Yüksek.

iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ. 2. Bu boşluğun dudakları çevreleyen bölümü. 3. Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı. 4. Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer, munsap. 5. Koy, körfez, liman vb. yerlerin açık tarafı. 6. Çıkış yeri. 7. Birkaç yolun birbirine kavuştuğu yer, kavşak. 8. Kesici aletlerin keskin tarafı. 9. Üslup, ifade biçimi. 10. Uç, kenar. 11. dil bilimi Aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü olan konuşma dili. 12. müzik Bir bölge ezgilerinde görülen özelliklerin tümü.

199. *égiz I* (YUTS,
122) Yüksek.

○ *ağız (I)* 1. isim Yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü.

200. *égiz II* (YUTS,
122) İkiz.

○ *ağız (II)* 1. isim, anatomi Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ. 2. Bu boşluğun dudakları çevreleyen bölümü. 3. Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı. 4. Bir akarsuyun denize veya göle döküldüğü yer, munsap. 5. Koy, körfez, liman vb. yerlerin açık tarafı. 6. Çıkış yeri. 7. Birkaç yolun birbirine kavuştuğu yer, kavşak. 8. Kesici aletlerin keskin tarafı. 9. Üslup, ifade biçimi. 10. Uç, kenar. 11. dil bilimi Aynı dil içinde ses, şekil, söz dizimi ve anlamca farklılıklar gösterebilen, belli yerleşim bölgelerine veya sınıflara özgü

olan konuşma dili. 12. müzik Bir bölge ezgilerinde görülen özelliklerin tümü.

201.	<i>égiz II</i> (YUTS, 122) İkiz.	○ <i>ağız (I)</i> 1. isim Yeni doğurmuş memelilerin ilk sütü.
202.	<i>égil</i> (YUTS, 122) Ahır.	○ <i>ağıl (II)</i> 1. isim Hale. 2. sinema, TV Bazı görüntülerdeki çok ışıklı cisimleri çevreleyen ışıklı teker.
203.	<i>égirayaq</i> (YUTS, 122) Gebe, hamile.	○ <i>ağırayak</i> sıfat Doğurması yakın (kadın).
204.	<i>égiş</i> (YUTS, 122) (<i>ağmaq</i> 'tan) Meyil, iniş, sapma, eğilim, sağcılık, solculuk.	○ <i>ağış</i> 1. isim Ağma işi. 2. Su buharının ve başka gazların yerden havaya doğru çıkışı, yağış karşıtı.
205.	<i>égizliq</i> (YUTS, 123) 1. Gem. 2. Namlulu, odalı.	○ <i>ağızlık</i> 1. isim Bir ucuna sigara takılan, öbür ucundan nefes çekilen çubuk biçimindeki araç. 2. Nefesli çalgılarda ağza gelen yer. 3. Hayvanın ısırmasına, zararlı bir şey yemesine engel olmak için ağzına takılan tel, deri vb. kafes. 4. Telefon vb. cihazlarda ağza yaklaştırılan bölüm. 5. Kuyu bileziği. 6. Su tesisatında su alıp vermeye yarayan vanalı uç. 7. Yemiş küfelerinin üzerine yapraklı dallarla yapılan kapak. 8. Dokumacılıkta çözgünün açılıp kapandığı ve içinde mekiğin geçtiği yer. 9. Bir şeyin başladığı yer. 10. Huni.
206.	<i>élik</i> (YUTS, 125) <i>İkki élik xet</i> Pusula.	○ <i>elik</i> isim Dağ keçisi.

207.	élim (YUTS, 125) Alım	○ elim sıfat Acıklı.
208.	élişqanliq (YUTS, 125) Kaldırma, toplama.	○ alışkanlık 1. isim Bir şeye alışmış olma durumu, alışkınlık, alışmışlık, alışkı, itiyat, huy, meleke, ünsiyet, yordam. 2. Yakınlık, arkadaşlık, ünsiyet. 3. felsefe, ruh bilimi İç ve dış etkilerle hep aynı biçimde gerçekleşmesi sonucu beliren şartlanmış davranış.
209.	émen (YUTS, 125) Meşe (ağacı).	○ emen isim Bağ çubuğu, ağaç veya sebze dikmek için açılan çukur.
210.	éniq (YUTS, 125) Açık, açık seçik, net.	○ anık (I) 1. sıfat Hazır.
211.	éniq (YUTS, 125) Açık, açık seçik, net.	○ anık (II) 1. isim, bitki bilimi Ballıbabagillerden, tek yıllık, mavi çiçekli, yemeklere koku vermek için kullanılan bir bitki, dağ reyhanı (Ziziphora).
212.	éniq (YUTS, 125) Açık, açık seçik, net.	○ enik 1. isim Kedi, köpek vb. çok memeli hayvanların yavrusu. 2. Çocuk.
213.	éniqliq (YUTS, 125) Netlik, açıklık.	○ anıklık isim Uyanıklık.
214.	ének (YUTS, 125) Çene.	○ enek sıfat Enenmiş, burulmuş, erkekliği giderilmiş.
215.	éñiz (YUTS, 126) 1. Tarla, kır. 2. Mera, otlak, yayla.	○ anız 1. isim Ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap. 2. Ekin biçildikten sonra sürülmemiş tarla.
216.	éñizliq (YUTS, 126) Tarla yeri, ekin yeri.	○ anızlık isim Anızı sürülmemiş tarla.

217. <i>éqış I</i> (YUTS, 124) Akımsı, biraz ak.	○ <i>akış</i> 1. isim Akma işi. 2. Geçip gitme, sürüp gitme. 3. Belirlenen biçimde, kurallarına ve doğasına uygun olarak gerçekleşme. 4. Akın.
218. <i>éqış III</i> (YUTS, 124) Dönüş, dolanım, devrî.	○ <i>akış</i> 1. isim Akma işi. 2. Geçip gitme, sürüp gitme. 3. Belirlenen biçimde, kurallarına ve doğasına uygun olarak gerçekleşme. 4. Akın.
219. <i>éren I</i> (YUTS, 126) Dışbudak ağacı, akçaağacı.	○ <i>eren</i> 1. isim, din b. Ermiş. 2. Olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kimse.
220. <i>éren II</i> (YUTS, 126) Dikkat.	○ <i>eren</i> 1. isim, din b. Ermiş. 2. Olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kimse.
221. <i>érenj</i> (YUTS, 126) Mahcubiyet.	○ <i>eren</i> 1. isim, din b. Ermiş. 2. Olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kimse.
222. <i>érin</i> (YUTS, 126) (ağız) Dudak.	○ <i>erin</i> sıfat Ergen.
223. <i>ériq I</i> (YUTS, 126) Arık, kanal.	○ <i>arık (I)</i> 1. isim Ark. 2. Fide veya fidan dikilen yer.
224. <i>ériq I</i> (YUTS, 126) Arık, kanal.	○ <i>arık (II)</i> 1. sıfat Zayıf, cılız, kuru, sıska.
225. <i>ériq I</i> (YUTS, 126) Arık, kanal.	○ <i>erik</i> 1. isim, bitki bilimi Gülgillerden, beyaz çiçekli bir ağaç (<i>Prunus domestica</i>). 2. Bu ağacın kabuğu ince, çeşitli renklerde, mayhoş veya tatlı, eti sulu, tek ve sert çekirdekli yemişi.
226. <i>ériq II</i> (YUTS, 126) 1. Temiz, pak. 2.	○ <i>arık (I)</i> 1. isim Ark. 2. Fide veya fidan dikilen yer.

Masum,	suçsuz,	
günahsız.		
227.	<i>ériq II</i> (YUTS, 126) 1. Temiz, pak. 2. Masum, suçsuz, günahsız.	○ <i>arık (II)</i> 1. sıfat Zayıf, cılız, kuru, sıska.
228.	<i>ériq II</i> (YUTS, 126) 1. Temiz, pak. 2. Masum, suçsuz, günahsız.	○ <i>erik</i> 1. isim, bitki bilimi Gülgillerden, beyaz çiçekli bir ağaç (<i>Prunus domestica</i>). 2. Bu ağacın kabuğu ince, çeşitli renklerde, mayhoş veya tatlı, eti sulu, tek ve sert çekirdekli yemişi.
229.	<i>ésiş II</i> (YUTS, 127) (<i>asmaq</i> 'tan) Asmak.	○ <i>esiş</i> isim Esme işi.
230.	<i>ésit</i> (YUTS, 127) Yazık.	○ <i>asit</i> 1. isim, kimya Turnusolün mavi rengini kırmızıya çevirmek özelliğinde olan ve birleşimindeki hidrojenin yerine maden alarak tuz oluşturan hidrojenli birleşik, hamız.
231.	<i>étik</i> (YUTS, 127) Kapalı, kilitli.	○ <i>atık</i> 1. isim Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış, artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde. 2. Üretimden tüketime kadar olan tüm aşamalarda ortaya çıkan ve kullanıcının artık işine yaramayan maddelerin tamamı. 3. sıfat Atılmış, atılan.
232.	<i>étik</i> (YUTS, 127) Kapalı, kilitli.	○ <i>atık (I)</i> 1. sıfat Çabuk davranan, çevik.
233.	<i>étik</i> (YUTS, 127) Kapalı, kilitli.	○ <i>atık (II)</i> 1. sıfat Eski, eski zamanla ilgili.
234.	<i>étik</i> (YUTS, 127) Kapalı, kilitli.	○ <i>etik</i> 1. isim Töre bilimi. 2. Çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya

kaçınması gereken davranışlar bütünü. 3. Etik bilimi. 4. sıfat Ahlaki, ahlakla ilgili.

235.	étiklik (YUTS, 127) Kapalı, kilitli.	○ atiklik isim Çabukluk, çeviklik.
236.	étim (YUTS, 127) Doz, belli miktar.	○ atım 1. isim Atma işi. 2. Atılan bir şeyin gidebildiği uzaklık.
237.	étiq (YUTS, 127) bk. étik Kapalı, kilitli.	○ atık 1. isim Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış, artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde. 2. Üretimden tüketime kadar olan tüm aşamalarda ortaya çıkan ve kullanıcının artık işine yaramayan maddelerin tamamı. 3. sıfat Atılmış, atılan.
238.	étiq (YUTS, 127) étiq	○ atik (I) 1. sıfat Çabuk davranan, çevik.
239.	étiq (YUTS, 127) étiq	○ atik (II) 1. sıfat Eski, eski zamanla ilgili.
240.	étiqliq (YUTS, 127) bk. étiklik Kapalı, kilitli.	○ atiklik isim Çabukluk, çeviklik.
241.	étiş I (YUTS, 127) (étmaq 'tan) Silme.	○ atış 1. isim Atma işi. 2. Kalp veya nabzın vuruşu, çarpışı.
242.	étiş III (YUTS, 128) (etmek 'ten I) Etme, yapma, işleme.	○ atış 1. isim Atma işi. 2. Kalp veya nabzın vuruşu, çarpışı.
243.	étiş IV (YUTS, 128) (etmek 'ten II) Kapatma, kilitleme.	○ atış 1. isim Atma işi. 2. Kalp veya nabzın vuruşu, çarpışı.
244.	éziq (YUTS, 129) Köpek dişi, fil dişi, azı dişi.	○ ezik 1. isim Çarpma, dövülme vb. sebeplerle vücutta oluşan bere. 2. sıfat Ezilmiş veya yassılmış. 3. sıfat Olaylar ve

hayat şartları karşısında güçsüz ve sıkıntılı duruma düşmüş olan, üzüntülü. 4. sıfat Pısrık. 5. zarf Üzüntülü bir biçimde.

245.	éziqliq (YUTS, 129) Dişli.	○ eziklik isim Ezik olma durumu.
246.	gec I (YUTS, 132) (ağız) Mal, var yok, varlık.	○ geç 1. sıfat Belirli zamandan sonra olan. 2. zarf Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı.
247.	gügüm (YUTS, 136) Alaca karanlık, yarı karanlık.	○ gügüm isim Yandan kulplu, boynu uzun, genellikle bakırdan su kabı.
248.	ğağa (YUTS, 139) Taklidî ses. Karga sesi.	○ gaga 1. isim Genellikle kuşlarda ağzın bir uzantısı durumunda olan, biçim ve büyüklüğü değişik, boynuz yapısında, katı ve çıkıntılı organ. 2. Ağız.
249.	giciq (YUTS, 142) (ağız) Gıdıklanma, gıdıklama. Ayrıca bk. gidiq .	○ gıcık 1. isim Boğazda duyulup aksırtan, öksürten yakıcı kaşıntı. 2. hayvan bilimi Beyaz renkli, dağlıç koyununa benzer vücut yapısında, kuyruğu son omurlara kadar yağ kitlesi ile kaplı ve bu sebeple alt kısmı yuvarlakça görünen, kaba, karışık yapağılı bir tür koyun. 3. sıfat Sözleriyle, davranışlarıyla karşısındakini kızdıran, sinirlendiren, sıkan (kimse).
250.	gir I (YUTS, 144) Büsbütün, tüm, mükemmel.	○ gır 1. isim Söz, lakırtı. 2. sıfat Yalan, uydurma.
251.	gir II (YUTS, 144) Hızlı; görünür görünmez.	○ gır 1. isim Söz, lakırtı. 2. sıfat Yalan, uydurma.
252.	gırla (YUTS, 144) Bir anda, hemen,	○ gırla zarf Alabildiğine, çokça.

hızla.

253.	ğol I (YUTS, 144) 1. Ağaç gövdesi. 2. Sap; sürüngen sap. 3. Omuz. 4. Belkemiği.	○ gol 1. isim, spor Futbol, hentbol, hokey ve buz hokeyi maçlarında topun kaleye sokulmasıyla kazanılan sayı.
254.	ğol III (YUTS, 144) Çok, bol, fazla.	○ gol 1. isim, spor Futbol, hentbol, hokey ve buz hokeyi maçlarında topun kaleye sokulmasıyla kazanılan sayı.
255.	ğolluq I (YUTS, 144) 1. Geniş omuzlu. 2. Gövdeli.	○ gollük 1. sıfat Gol olmaya elverişli, gol olabilecek.
256.	ğolluq II (YUTS, 144) Bolluk, bereket.	○ gollük 1. sıfat Gol olmaya elverişli, gol olabilecek.
257.	ğuğuq (YUTS, 145) (ağız) bk. ğidiq Gıdık.	○ guguk isim "Tek başına kalmak veya oturmak" anlamında kullanılan guguk gibi kalmak veya guguk gibi oturmak deyimlerinde geçen bir söz.
258.	hal I (YUTS, 147) bk. hoyla Avlu.	○ hâl 1. isim Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet. 2. Tutum, tavır. 3. Şimdiki zaman, içinde yaşanan zaman. 4. Güç, kuvvet, takat. 5. Kötü durum, sıkıntı, dert. 6. dil bilgisi Durum.
259.	hal III (YUTS, 147) Pembe, pembe renk.	○ hâl 1. isim Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet. 2. Tutum, tavır. 3. Şimdiki zaman, içinde yaşanan zaman. 4. Güç, kuvvet, takat. 5. Kötü durum, sıkıntı, dert. 6. dil bilgisi Durum.
260.	hala (YUTS, 147) bk. hoyla Avlu.	○ hâlâ 1. zarf Şimdiye kadar, o zamana

kadar, hâlen, henüz.

261.	hañ (YUTS, 148) Ağzı açık, mıymıntı.	○ han (I) 1. isim, tarih Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım girayları için kullanılan unvan. 2. Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen unvan.
262.	hañ (YUTS, 148) Ağzı açık, mıymıntı.	○ han (II) 1. isim Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı. 2. Büyükşehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı.
263.	harimi (YUTS, 149) 1. Gayri meşru çocuk. 2. Hileli madrabaz.	○ harami isim Hırsız, haydut, eşkıya.
264.	hebib (YUTS, 151) (kitabî) Dost, ahbap.	○ habip isim Sevgili.
265.	içkilik (YUTS, 172) İçki.	○ içkili 1. sıfat İçki içmiş olan. 2. İçki içilen. 3. zarf İçki içmiş olarak.
266.	ilançi (YUTS, 174) Yılanı ehlileştiren kimse.	○ ilancı sıfat Ticari bir amaçla geniş topluluklara tanıtılmak istenen bir şeyi basın ve yayım yoluyla duyuran.
267.	ilğa I (YUTS, 174) Seçme, seçi, ayıklama.	○ ilga isim, hukuk Bir şeyin varlığını ortadan kaldırma.
268.	ilğa II (YUTS, 174) (ağız) Toplu iğne, çengelli iğne.	○ ilga isim, hukuk Bir şeyin varlığını ortadan kaldırma.
269.	ilgar (YUTS, 174) Öncü, ilerici.	○ ilgar 1. isim Dizginleri koyuverilmiş atın dört nala koşması. 2. tarih Atla ansızın

yapılan doludizgin saldırı.

270.	illetlik (YUTS, 175) Hasta.	○ illetli 1. sıfat Hastalığı olan. 2. Sürekli aksaklık gösteren.
271.	illiq (YUTS, 175) Ilık, sıcak.	○ ilik (I) 1. isim Giysi, yorgan çarşafı, yastık kılıfı vb.nin gereken belirli yerlerine düğmenin geçirilebilmesi için iplikle örülerek, parça geçirilerek veya biye ile yapılan küçük yarık.
272.	illiq (YUTS, 175) Ilık, sıcak.	○ ilik (II) 1. isim Kemiklerin iç boşluklarını dolduran ve kan hücrelerinin yapımını sağlayan doku
273.	imliq (YUTS, 175) (gramer) Ünlem, nida.	○ imlik isim Kitap sayfaları arasına konulan ve okunan yeri belirlemekte kullanılan ince, uzun karton parçası.
274.	inaq (YUTS, 176) Dost, barışçı, barışçıl, barışsever.	○ inak isim, felsefe Dogma.
275.	inciq (YUTS, 176) Kaprisli, takılma, kafa tutma.	○ incik 1. isim, anatomi Baldır. 2. Bazı bölgelerde diz, ayak bileği, baldır veya kaval kemikleri.
276.	inçiq (YUTS, 176) İnce, zarif.	○ incik 1. isim, anatomi Baldır. 2. Bazı bölgelerde diz, ayak bileği, baldır veya kaval kemikleri.
277.	ijek (YUTS, 177) Çene.	○ inek 1. isim Dişi sığır. 2. Çok çalışan öğrenci. 3. İbne. 4. sıfat Aptal, bön.
278.	isliq (YUTS, 178) Dumanlı.	○ isli 1. sıfat İsi olan, islenmiş, is bulaşmış 2. zarf İs verecek bir biçimde (yanmak).
279.	işik (YUTS, 180) Kapı.	○ ışık 1. isim Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji, erke, ziya, nur, şavk. 2. Bir yeri aydınlatmaya

yarayan araç. 3. Aydınlanmak için kullanılan elektrik. 4. Mutluluk, sevinç veya zekâdan doğan, özellikle yüzde ve gözlerde beliren parıltı. 5. Yol gösteren, aydınlatan kimse, düşünce, eser vb. 6. fizik Yüksek derecede ısıtılan cisimlerin veya çeşitli enerji biçimleriyle uyarılan cisimlerin gaz ışı yaydığı gözle görülen ışıma.

280.	işlemçi (YUTS, 180) Çalışan, işçi.	○ işlemci 1. isim, bilişim Bilgisayar programlarının herhangi bir dilinde yazılmış programı, bilgisayarda işletmeyi sağlayan programlar topluluğu. 2. Bir bilgisayarda verilen komutları yorumlayan ve yürüten birim.
281.	izçi (YUTS, 181) bk. izcil Sürekli, istikrarlı.	○ izci 1. isim İz güderek aradığını bulabilen kimse, keşşaf. 2. Dayanışma ve yardımlaşma duygularını geliştirmek, ruhça ve bedence güçlendirilmek için kamplarda ve okullarda eğitilen genç.
282.	jigış (YUTS, 182) Toplama.	○ yığış isim Yığma işi.
283.	jigma (YUTS, 182) Toplama.	○ yığma isim Yıgmak işi.
284.	jignaq (YUTS, 183) 1. Toplu, yoğun. 2. (mecazi) Zarif, ince, şık, derli toplu.	○ yığınak 1. isim Bir şeyin biriktiği yer. 2. Bir şeyin bir yerde çokça birikmesi, tecemmu, tahaşşüt. 3. bitki bilimi Bir hücreli bitkilerin bir araya gelerek oluşturdukları küme.
285.	jilik (YUTS, 183) İlik. Ayrıca bk. ilik .	○ yılık 1. sıfat Çarpık, eğri (ağız). 2. Şaşı (göz).

286.	<i>jiliq</i> (YUTS, 183) (ağız) Ilık.	○ <i>yılık</i> 1. sıfat Çarpık, eğri (ağız). 2. Şaşı (göz).
287.	<i>jilliqçi</i> (YUTS, 183) Irgat.	○ <i>yillıkçı</i> sıfat Yıllıklı.
288.	<i>jiltiz</i> (YUTS, 183) Kök.	○ <i>yıldız</i> 1. isim Çekirdeğinde oluşan füzyon sonucunda açığa çıkan enerjiyi uzaya ışınlım biçiminde yayan, ışıklı gök cisimlerinden her biri. 2. Sinema, tiyatro veya müzikhol sanatçısı, star. 3. Bir noktadan çevreye beş veya daha fazla çıkıntısı olan çok köşeli şekil. 4. sıfat Bu biçimde olan. 5. Bir toplulukta, bir meslekte, üstün başarı gösteren kimse. 6. Baht, şans, talih. 7. denizcilik Kuzey 360°'lik yön, kuzey.
289.	<i>jirik I</i> (YUTS, 184) 1. Pürüzlü, pürtüklü. 2. Sert, katı, berk.	○ <i>yırık</i> 1. sıfat Yırtılmış.
290.	<i>jirik I</i> (YUTS, 184) 1. Pürüzlü, pürtüklü. 2. Sert, katı, berk.	○ <i>yirik</i> 1. isim Yarık, yırtık. 2. sıfat Üst dudağı yarık olan (kimse).
291.	<i>jirik II</i> (YUTS, 184) İri, büyük.	○ <i>yırık</i> 1. sıfat Yırtılmış.
292.	<i>jirik II</i> (YUTS, 184) İri, büyük.	○ <i>yirik</i> 1. isim Yarık, yırtık. 2. sıfat Üst dudağı yarık olan (kimse).
293.	<i>jiriq</i> (YUTS, 184) 1. Kasık. 2. Yarık.	○ <i>yırık</i> 1. sıfat Yırtılmış.
294.	<i>jiriq</i> (YUTS, 184) 1. Kasık. 2. Yarık.	○ <i>yirik</i> 1. isim Yarık, yırtık. 2. sıfat Üst dudağı yarık olan (kimse).

295.	jitim I (YUTS, 184) Yetim.	○ yitim isim Kayıp.
296.	jitiq (YUTS, 184) Yırtık.	○ yitik 1. isim Kayıp olan şey. 2. sıfat Kaybedilmiş, yitirilmiş.
297.	jitiş (YUTS, 184) Yırtma.	○ yitiş isim Yitmek işi.
298.	jutum (YUTS, 187) Yudum.	○ yutum isim Yutma işi.
299.	kayka (YUTS, 191) (tıp) Plik (ği).	○ kanka isim Kardeş kadar yakın olan kimse.
300.	kavaklık (YUTS, 192) Boşluk, esassızlık, önemsizlik.	○ kavaklık isim Kavakları çok olan veya kavak ağacı yetiştirilen yer.
301.	kayış (YUTS, 192) Kınama, sitem etme.	○ kayış (I) 1. isim Bağlamak, tutmak veya sıkamak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi. 2. Kol saatinin bileğe bağlanmasını sağlayan, deriden yapılmış gereç. 3. Ustura bilen cıvalı kösele.
302.	kayış (YUTS, 192) Kınama, sitem etme.	○ kayış (II) 1. isim Kayma işi.
303.	kedxuda (YUTS, 193) Çavuş, başçavuş.	○ kethüda isim, tarih Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya.
304.	kéçe (YUTS, 196) Gece.	○ keçe 1. isim Yapağı veya keçi kılının dokunmadan yalnızca dövülmesiyle elde edilen kaba kumaş. 2. sıfat Bu kumaştan yapılan. 3. Yere serilen halı, kilim vb. yünlü döşemelik.
305.	kéçilik (YUTS,	○ keçilik isim İnatçılık.

196) Gecelik.

306.	kéçirim (YUTS, 197) Af.	○ geçirim isim Geçirme işi.
307.	kéçiriş (YUTS, 197) Affetme, bağışlama.	○ geçiriş isim Geçirme işi.
308.	kéçirme (YUTS, 197) Heyecan, duygu.	○ geçirme isim Geçirmek işi.
309.	kéçiş II (YUTS, 197) Bağışlama.	○ geçiş 1. isim Geçme işi. 2. Herhangi bir durumdaki değişme, intikal. 3. Resimde iki ayrı rengi birbirine bağlayan ara ton. 4. dil bilimi Ses organlarının bir durumdan ötekine geçmesi. 5. müzik Bir parça süresince bir tondan başka bir tona atlama.
310.	kéler (YUTS, 197) Gelecek.	○ keler isim, hayvan bilimi Köpek balıkları takımının kelergiller familyasından, ılık ve tropik denizlerde yaşayan, uzunluğu 1,5 metre kadar olan, bir defada 20 yavru doğuran bir tür balık, keler balığı (Rhina squatina).
311.	kéliş II (YUTS, 197) (gramer) Hal (isim hali).	○ geliş isim Gelme işi.
312.	kélişim (YUTS, 197) Anlaşma, sözleşme, uzlaşma.	○ gelişim 1. isim Gelişme işi. 2. Serpilip büyüme. 3. İlerleme, inkişaf, tekâmül. 4. tiyatro Aksiyon.
313.	kéme (YUTS, 198) Gemi.	○ keme 1. isim Büyük sıçan. 2. Domalan.
314.	képez (YUTS, 198) bk. kévez Pamuk, ham pamuk.	○ kepez (I) 1. isim Yüksek tepe, dağ. 2. Dağların oyuk, kuytu yerleri. 3. Gelin başlığı. 4. Tavuk ve kuşların ibiği veya başındaki uzun tüyler.

315.	kér (YUTS, 198) Açık kahve rengi (genelde at rengi için kullanılır).	○ ker isim Kuvvet, kudret.
316.	kése (YUTS, 199) Parça; ham tuğla.	○ kesek 1. isim Bel, çapa veya sabanın topraktan kaldırdığı iri parça. 2. Tezek. 3. Çimen yapmak için üzerindeki otuyla birlikte çıkarılmış çayır parçası.
317.	ké (YUTS, 199) Hasta.	○ kesel isim Gevşeklik, tembellik.
318.	késir (YUTS, 199) Kabahat, suç.	○ kesir isim, matematik Bir birimin bölündüğü eşit parçalardan birini veya birkaçını anlatan sayı.
319.	késirlik (YUTS, 199) Kabahatli, suçlu.	○ kesirli sıfat Kesir niteliğinde olan (sayı).
320.	kétim (YUTS, 199) Kırık, parça, kalıntı, kırıntı.	○ katım isim Katma işi.
321.	kéyin (YUTS, 199) 1. Sonra. 2. Arka, geri.	○ kayın (I) 1. isim, bitki bilimi Kayıngillerin örnek bitkisi olan, 30-40 metre boyunda, 2 metre çapında, kışın yapraklarını döken, kerestesi beyaz ve değerli olan bir orman ağacı (Fagus orientalis). 2. sıfat Bu ağaçtan yapılmış.
322.	kéyin (YUTS, 199) 1. Sonra. 2. Arka, geri.	○ kayın (II) 1. isim Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini.
323.	kézik (YUTS, 199) (tıp) Tifo, tifüs.	○ kazık 1. isim Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç. 2. Direk, sopa. 3. Yapıların temelinde kullanılan, toprağa çakılan veya toprak içine giren tahta, maden veya

betonarmeden silindir, prizma vb. biçimindeki uzun parça. 4. sıfat Çok zor (soru, sınav vb.). 5. Aldatma. 6. spor Genellikle yağlı güreşte, güreşçinin, elini hasmının kışpeti içine sokarak yaptığı oyun. 7. İnsanı üzerine oturtarak öldürdükleri, yere dik çakılmış sivri uçlu odun veya şiş. 8. Kazığa oturtarak uygulanan öldürme cezası.

324.	kırlık (YUTS, 200) Çarşaf; yorgan çarşafı.	○ kırlı 1. sıfat Leke, toz vb. ile kaplı, pis, murdar, mülevves. 2. Aybaşı durumunda bulunan (kadın). 3. Toplumun değer yargılarına aykırı olan.
325.	kış (YUTS, 200) Tavuğu kovalamak için kullanılan taklidî ses.	○ kış (I) 1. isim Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim. 2. Çok soğuk hava.
326.	kıyık (YUTS, 201) (zool) Giyik.	○ kıyık 1. isim İğne, kalın yorgan iğnesi. 2. Çuvaldız.
327.	koça II (YUTS, 201) Buğday kalıntısı (durusu).	○ koca (I) 1. isim Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevç.
328.	koça II (YUTS, 201) Buğday kalıntısı (durusu).	○ koca (II) 1. sıfat Büyük, geniş. 2. Kocaman, iri. 3. Yaşlı, ihtiyar, pir. 4. Yüksek. 5. Büyük, ulu.
329.	köç I (YUTS, 202) Çığ.	○ göç 1. isim Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret. 2. Evden eve taşınma, nakil. 3. Taşınma sırasında

götürülen ev eşyaları. 4. hayvan bilimi Kuşların, geyiklerin, yarasaların, bazı balık ve böceklerin mevsim, iklim, besin miktarı vb.ne göre çevre değiştirmeleri.

330.	köç III (YUTS, 202) (ağız) bk. <i>xotun</i> Kadın.	○ göç 1. isim Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret. 2. Evden eve taşınma, nakil. 3. Taşınma sırasında götürülen ev eşyaları. 4. hayvan bilimi Kuşların, geyiklerin, yarasaların, bazı balık ve böceklerin mevsim, iklim, besin miktarı vb.ne göre çevre değiştirmeleri.
331.	köçme (YUTS, 202) Taşınan, taşınabilir.	○ göçme isim Göçmek işi.
332.	köçmenlik (YUTS, 203) Göçebelik.	○ göçmenlik 1. sıfat Kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden (kimse, aile veya topluluk), muhacir. 2. Sıcak iklimli ülkelere giden (hayvan).
333.	köçürme (YUTS, 203) Kopya.	○ göçürme isim Göçürmek işi.
334.	köçüş (YUTS, 203) Taşınma, göç etme.	○ göçüş isim Göçme işi.
335.	kök II (YUTS, 203) Yeşillik.	○ gök 1. isim İçinde gök cisimlerinin hareket ettiği sonsuz boşluk, uzay, sema, asuman, feza. 2. Yeryüzü üzerine mavi bir kubbe gibi kapanan boşluk, gök kubbe, sema. 3. Gökyüzünün, denizin rengi, mavi veya yeşile çalan mavi. 4. sıfat Bu renkte olan.

5. sıfat Olgunlaşmamış.

336.	kökçi (YUTS, 203) Sebzeçi.	○ kökçü isim İlaç yapımında kullanılan kök, kabuk, çiçek, yaprak vb.ni satan kimse.
337.	kökçilik (YUTS, 203) Sebzeçilik.	○ kökçülük isim Kökçünün yaptığı iş.
338.	kölçe (YUTS, 204) Evlek.	○ külçe 1. isim, madencilik Eritilerek kalıba dökülmüş maden veya alaşım. 2. sıfat Eritilerek kalıba dökülmüş olan. 3. Yığın durumundaki nesnelerin oluşturduğu küme.
339.	kölge (YUTS, 204) (ağız) Ağaç kömürü.	○ gölge 1. isim Saydam olmayan bir cisim tarafından ışığın engellenmesiyle ışıklı yerde oluşan karanlık. 2. Güneş ışınlarından korunacak yer. 3. Ne olduğu anlaşılamayan karaltı, silüet. 4. Resimde bir şekli cisimlendirmek için, onun ışık almaması gereken yerlerine vurulan az çok koyu renk. 5. Yetkisi olmadığı hâlde etkili olan. 6. Röfle. 7. Birinin yanından hiç ayrılmayan kimse. 8. Koruma, kayırma himaye.
340.	körgülük (YUTS, 207) 1. Kader, alın yazısı. 2. Sonuç, netice.	○ görgülü sıfat Görgüsü olan.
341.	körüm (YUTS, 207) Ya ölüm ya körüm Ya ölüm ya kalım	○ görüm isim Görme yetisi.
342.	körümlük	○ görümlük 1. isim Yalnız görülmek için

(YUTS, 207) Görülen, görülür.	konulan nesne. 2. Nişanlanan kıza, ilk kez görmeye gidildiğinde erkek tarafından takılan veya verilen armağan.
343. körünerlik (YUTS, 208) Görülür, göze çarpan.	○ görünürlük isim Görülebilen bir şeyin niteliği.
344. köterme (YUTS, 208) Toprak set, kaldırım.	○ götürme isim Götürmek işi.
345. kötürülüş (YUTS, 208) Yükselme, kaldırılma, yükseliş.	○ götürülüş isim Götürülme işi.
346. kötürüş (YUTS, 208) Kaldırma.	○ götürüş isim Götürme işi.
347. közlük (YUTS, 210) Gözlü.	○ gözlük 1. isim Görme bozukluğu olan gözlerin daha iyi görmesine veya gözleri korumaya yarayan, bir çerçeveye yerleştirilmiş çift camdan oluşan araç. 2. Atların çevreden ürkmemeleri için gözlerinin iki yanına takılan siper. 3. Gözene.
348. küçlük (YUTS, 210) Güçlü.	○ güçlük 1. isim Zorluk. 2. Ağır ve yorucu emek, zahmet, meşakkat. 3. Engel, pürüz.
349. künçilik (YUTS, 212) Kıskançlık.	○ güncelik isim Günce yazılan defter, muhtıra.
350. kündeş (YUTS, 212) Rakip (kadınlar arasındaki rekabet).	○ gündeş 1. sıfat Aynı günde olan. 2. Çağcıl. 3. Güncel.
351. küreş I (YUTS, 212) Küreme.	○ güreş isim, spor Belli kurallar içinde, güç kullanarak iki kişinin türlü oyunlarla

birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması.

352.	kütüm (YUTS, 213) Bakım.	○ güdüm 1. isim Yönetme işi, idare. 2. Bilişimde, bir olaylar dizisini, bir süreci veya bir aracı yöneltme ve düzenlemeyle ilgili işlevlerin bütünü.
353.	kütümsiz (YUTS, 213) Bakımsız.	○ güdümsüz sıfat Güdümü olmayan.
354.	kütümsizlik (YUTS, 213) Bakımsızlık.	○ güdümsüzlük isim Güdümsüz olma durumu.
355.	qaça (YUTS, 215) Mutfak takımı, kase, kutu, kap.	○ kaça zarf Ne kadar bir para, değer karşılığında?
356.	qaçuruş II (YUTS, 215) Çiftleştirme, çekme, aştırma.	○ kaçırış isim Kaçırma işi.
357.	qaq I (YUTS, 216) Kuru.	○ kak 1. isim Elma, armut vb. meyvelerin kurutulmuşu. 2. sıfat Zayıf ve kuru (kimse).
358.	qaq II (YUTS, 216) Tam.	○ kak 1. isim Elma, armut vb. meyvelerin kurutulmuşu. 2. sıfat Zayıf ve kuru (kimse).
359.	qaqaç (YUTS, 216) Kabuk (ğu); uyuz, yara kabuğu.	○ kakaç 1. isim Tuzlanıp kurutulmuş yiyecek. 2. Manda pastırması.
360.	qalaq I (YUTS, 217) Geri, bilgisiz, cahil, geri kalmış.	○ kalak 1. isim Burun, burun ucu. 2. Gelin tacı. 3. Tezek yığını.
361.	qalaq II (YUTS, 217) 1. Kürek. 2. Kepçe.	○ kalak 1. isim Burun, burun ucu. 2. Gelin tacı. 3. Tezek yığını.

362. **qalduruş** (YUTS, 217) Bırakma.
○ **kaldırış** isim Kaldırma işi.

363. **qama I** (YUTS, 218) 1. Su samuru. 2. Samur kürkü.
○ **kama** 1. isim Silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak. 2. madencilik Açılmış olan boşluklarda tavan ve yanlardan taş veya cevher parçalarının düşmesini önlemek amacıyla tahkimat elemanları üstüne veya arkasına yerleştirilen bir tahkimat parçası. 3. Kütüğü yarmak için kullanılan ucu sivri, yassı, enli çivi, takoz, kısıklı. 4. askerlik Topun gerisini kapayan kapak. 5. Oyunda kazanılan her parti. 6. Oyunda sayı.

364. **qama II** (YUTS, 218) (ağız) Çukur, boşluk.
○ **kama** 1. isim Silah olarak kullanılan, ucu sivri, iki ağzı da keskin uzun bıçak. 2. madencilik Açılmış olan boşluklarda tavan ve yanlardan taş veya cevher parçalarının düşmesini önlemek amacıyla tahkimat elemanları üstüne veya arkasına yerleştirilen bir tahkimat parçası. 3. Kütüğü yarmak için kullanılan ucu sivri, yassı, enli çivi, takoz, kısıklı. 4. askerlik Topun gerisini kapayan kapak. 5. Oyunda kazanılan her parti. 6. Oyunda sayı.

365. **qanduruş** (YUTS, 219) Suya doyurma, tatmin ettirme, doyurma.
○ **kandırış** isim Kandırma işi.

366. **qan** (YUTS, 220) Basarak düzeltme.
○ **kan** 1. isim Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. 2.

Soy.

367.	qap I (YUTS, 220) Çuval, torba, kap, kılıf, kutu.	○ kap (II) 1. isim Gövdeyi omuzların üstünden çepeçevre saracak biçimde yapılan bir tür üst giysisi. 2. Kadınların giydiği kolsuz üstlük.
368.	qap I (YUTS, 220) Çuval, torba, kap, kılıf, kutu.	○ kâp 1. isim Aşık kemiği.
369.	qap II (YUTS, 220) Tam, düz, doğru.	○ kap (I) 1. isim İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne. 2. Kap kacak. 3. Türü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sepet, sandık vb. 4. Kapak, cilt.
370.	qap II (YUTS, 220) Tam, düz, doğru.	○ kap (II) 1. isim Gövdeyi omuzların üstünden çepeçevre saracak biçimde yapılan bir tür üst giysisi. 2. Kadınların giydiği kolsuz üstlük.
371.	qap II (YUTS, 220) Tam, düz, doğru.	○ kâp 1. isim Aşık kemiği.
372.	qapaq I (YUTS, 220) Kabak.	○ kapak 1. isim Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne. 2. Dolap, sandık vb.ni örtmeye yarayan parça. 3. Kitap, defter vb.nin en üstüne geçirilen kılıf. 4. Biçilen ağaç kütüklerinin iki yanından çıkan, düzgün olmayan tahta. 5. Zıvanada iki dış yan parça.
373.	qapaq II (YUTS, 220) Göz kapağı.	○ kapak 1. isim Her türlü kabın üstünü örtmeye veya bir deliği kapamaya yarayan nesne. 2. Dolap, sandık vb.ni örtmeye yarayan parça. 3. Kitap, defter vb.nin en

üstüne geçirilen kılıf. 4. Biçilen ağaç kütüklerinin iki yanından çıkan, düzgün olmayan tahta. 5. Zıvanada iki dış yan parça.

374.	qapartma (YUTS, 220) Nasır; su toplamış kabarcık.	○ kabartma 1. isim Kabartmak işi. 2. Bir biçimin veya bir süslemenin düz yüzey üzerindeki çıkıntısı. 3. Kil, alçı, taş vb. işlenebilir gereçleri girintili çıkıntılı yüzeyler durumunda biçimlendirerek yapılan eser, rölyef. 4. sıfat Kabartılarak yapılan.
375.	qapçuq (YUTS, 220) Çuval, torba.	○ kapçık 1. isim Küçük kap. 2. Boş mermi kovanı. 3. bitki bilimi Tahıl tanelerinde kabuk.
376.	qara (YUTS, 221) Kara, siyah.	○ kara (I) 1. isim, jeoloji Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.
377.	qarlıq (YUTS, 224) Karlı.	○ kârlı 1. sıfat Kârı olan, kazançlı.
378.	qarşılıqsız (YUTS, 224) Engelsiz, serbest, mâniasız.	○ karşılıksız 1. sıfat Karşılığı olmayan. 2. Karşılık gerektirmeyen. 3. zarf Karşılık verilmeyerek.
379.	qasnaq (YUTS, 225) Yan, taraf, yön, cihet.	○ kasnak 1. isim Enli çember. 2. Kalbur, tel vb. şeylerin tahta çemberi. 3. Nakış işlemek için gergef gibi kullanılan, kumaşı germeye yarayan, tahtadan çember. 4. mimarlık Bir sütunun gövdesini oluşturan silindir biçimindeki taşların her biri. 5. mimarlık Kıyıları oluk biçiminde pervazlı, metal ve tahtadan yapılmış çember. 6. spor Pehlivanların giydikleri kışpetin bele gelen bölümü. 7. teknik Makinelerde, bir milden

başka mile hareket geçiren kayışların takıldığı demir çember.

380.	qaş II (YUTS, 225) Baraj, su bendi.	○ kaş (I) 1. isim, anatomi Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar. 2. Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm. 3. Sarp kayalık, uçurum. 4. Bağ ve bahçelerde toprak yığarak yapılan sınır, set. 5. Ocağın veya şöminenin üst tarafında bulunan, üzerine malzeme konulan çıkıntı.
381.	qaş III (YUTS, 225) (ağız) Evlek.	○ kaş (I) 1. isim, anatomi Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar. 2. Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm. 3. Sarp kayalık, uçurum. 4. Bağ ve bahçelerde toprak yığarak yapılan sınır, set. 5. Ocağın veya şöminenin üst tarafında bulunan, üzerine malzeme konulan çıkıntı.
382.	qaş IV (YUTS, 225) Süs taşı, kaş.	○ kaş (I) 1. isim, anatomi Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar. 2. Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm. 3. Sarp kayalık, uçurum. 4. Bağ ve bahçelerde toprak yığarak yapılan sınır, set. 5. Ocağın veya şöminenin üst tarafında bulunan, üzerine malzeme konulan çıkıntı.
383.	qaş V (YUTS, 225) bk. qéşida Yanında.	○ kaş (I) 1. isim, anatomi Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar. 2. Eyerin ön ve arkasındaki çıkıntılı bölüm. 3. Sarp kayalık, uçurum. 4. Bağ ve bahçelerde toprak yığarak yapılan sınır, set. 5. Ocağın veya şöminenin üst tarafında bulunan, üzerine malzeme konulan çıkıntı.
384.	qaşan (YUTS,	○ kaşan isim Hizmet veya binek hayvanları

225) 1. Tembel, miskin, haylaz. 2. İnatçı, harın. 3. Kör, kesmez, küt.	durup işeme.
385. qaşlımaq (YUTS, 225) Kaşımak.	○ kaşlamak -i Yüzüğün taşını kaşa oturtmak.
386. qat II (YUTS, 225) Alt, bodrum.	○ kat (I) 1. isim Bir yapıda iki döşeme arasında yer alan daire veya odaların bütünü. 2. Bir yüzey üzerine az veya çok kalın bir biçimde, düzgün olarak yayılmış bulunan şey. 3. Üst üste konulmuş şeylerden her biri, tabaka. 4. Giyeceklerde takım. 5. Apartman dairesi. 6. Ön, yan. 7. Huzur. 8. Bükülen veya kıvrılan bir şeyin her kıvrımı. 9. Makam, mevki. 10. Kez, defa, misil. 11. jeoloji Katman. 12. matematik Tekrarlanan bir sayının toplamı.
387. qat II (YUTS, 225) Alt, bodrum.	○ kat (II) 1. isim Kesme, kesilme. 2. İlgiyi kesme. 3. Sonuca bağlama, bitirme. 4. edebiyat Kesme.
388. qatar I (YUTS, 225) Sıra, dizi.	○ katar 1. isim Tren. 2. Taşıt dizisi. 3. Bir arada giden veya uçan hayvan dizisi.
389. qatar II (YUTS, 225) Dama taşının bir tür oyunu.	○ katar 1. isim Tren. 2. Taşıt dizisi. 3. Bir arada giden veya uçan hayvan dizisi.
390. qatlanma (YUTS, 226) Katlanır; açılır kapanır.	○ katlanma isim Katlanmak işi.
391. qatlıma (YUTS, 226) Kat, tabaka.	○ katlama 1. isim Katlamak işi. 2. Mayasız hamurdan yapılan, peynirli veya peynirsiz pide, yufka.
392. qattiq (YUTS, 226) Katı, sert.	○ katık 1. isim Ekmekle karın doyurmak gerektiğinde, ekmeğe katılan peynir,

zeytin, helva vb. yiyecek. 2. Yağı alınmış yoğurt, ayran.

393.	qavaq I (YUTS, 227) Kabak (ğı).	○ kavak (I) 1. isim, bitki bilimi Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç (Populus).
394.	qavlimaq (YUTS, 227) Kuşatmak.	○ kavlamak nsz Kabarıp dökülmek, soyulmak.
395.	qay? (YUTS, 227) Hangi?	○ kay (I) 1. isim Yağmur, yaz yağmuru.
396.	qay? (YUTS, 227) Hangi?	○ kay (II) 1. isim Kusma.
397.	qayan? (YUTS, 227) (ağız) Nereye?	○ kayan 1. sıfat Kayarak yer değıştiren. 2. isim Yassı, düz, kat kat oluşmuş taş. 3. isim Dağdan inen sel.
398.	qayduruş (YUTS, 227) Döndürme.	○ kaydırış isim Kaydırma işi.
399.	qaynaq (YUTS, 228) 1. Kaynamış. 2. Sıcak.	○ kaynak 1. isim Bir suyun çıktığı yer, kaynarca, pınar, memba, göz. 2. Bir şeyin çıktığı yer, menşe. 3. Gelir, kazanç, sağlık vb.ni sağlayıcı öge. 4. Araştırma ve incelemede yararlanılan belge, referans. 5. Herhangi bir bilim dalında yazılmış olan yazı veya eserlerin bütünü, literatür. 6. İki metal veya yapay parçayı ısıll yolla birleştirme yöntemi, kaynaştırıp yapıştırma işi. 7. Sırayı beklemeden başkalarının hakkını alarak mevcut sıranın ön taraflarına girme işi. 8. fizik Herhangi bir

enerjinin oluşup çevreye yayıldığı yer.

400.	qayraq (YUTS, 228) Bileği.	○ kayrak 1. isim Ekime elverişli olmayan, taşlı, kumlu toprak. 2. Yassı, düz taş. 3. mineraloji Bileği taşı. 4. mineraloji Kayağan taş.
401.	qeçeç (YUTS, 230) Yara kabuğu.	○ kekeç sıfat Kekeme.
402.	qesr (YUTS, 231) (tarihî) Saray.	○ kasır isim Köşk.
403.	qélin (YUTS, 232) 1. Kalın. 2. Yoğun. 3. Yığın. 4. Sıkı, koyu.	○ kalın (II) 1. isim Gelin olacak kıza erkek tarafından verilen para veya armağan, ağırlık
404.	qélin (YUTS, 232) 1. Kalın. 2. Yoğun. 3. Yığın. 4. Sıkı, koyu.	○ kalın (III) 1. Mayalı hamurun parçalara ayrılıp tandırda pişirilmesiyle elde edilen ekmek türü.
405.	qéni I (YUTS, 232) Hadi, haydi.	○ kani 1. isim İnanç, düşünce, kanaat.
406.	qéni I (YUTS, 232) Hadi, haydi.	○ kani 1. sıfat Kanmış, inanmış.
407.	qéni? II (YUTS, 232) Nerde?	○ kani 1. isim İnanç, düşünce, kanaat.
408.	qéni? II (YUTS, 232) Nerde?	○ kani 1. sıfat Kanmış, inanmış.
409.	qéniq (YUTS, 232) Koyu.	○ kanık 1. sıfat Kanaatkâr. 2. Tokgözlü.
410.	qéniş (YUTS, 232) Kanma.	○ kaniş 1. isim, hayvan bilimi Uzun, kıvrıcık tüylü bir cins köpek.
411.	qéri (YUTS, 232) Yaşlı.	○ kari 1. isim Okuyucu, okur. 2. Kur'an'ı kurallarına uygun bir biçimde okuyan

kimse.

412.	<i>qériq</i> (YUTS, 232) Acı, ekşi.	○ <i>karık (I)</i> 1. isim Kar yağmış bir alana bakma sonucu ortaya çıkan göz kamaşması. 2. sıfat Karlı bir alana bakma sonucu kamaşmış (göz).
413.	<i>qériq</i> (YUTS, 232) Acı, ekşi.	○ <i>karık (II)</i> 1. isim Ark. 2. Arklar arasında kalan toprak parçası. 3. Sabanla açılan çizi.
414.	<i>qériliq</i> (YUTS, 232) Yaşlılık.	○ <i>karılık</i> 1. isim Kadın olma durumu. 2. Evli kadının kocasına göre olan durumu veya görevi.
415.	<i>qéřiş</i> (YUTS, 233) Yaşlanma.	○ <i>karış</i> isim Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklık.
416.	<i>qétim</i> (YUTS, 233) Defa, kere.	○ <i>katım</i> isim Katma işi.
417.	<i>qéyin I</i> (YUTS, 233) (botanik) Kayın, kayın ağacı.	○ <i>kayın (II)</i> 1. isim Kadın veya kocaya göre birbirlerinin erkek kardeşi, kayınbirader, ini.
418.	<i>qéyin II</i> (YUTS, 233) Kayın.	○ <i>kayın (I)</i> 1. isim, bitki bilimi Kayıngillerin örnek bitkisi olan, 30-40 metre boyunda, 2 metre çapında, kışın yapraklarını döken, kerestesi beyaz ve değerli olan bir orman ağacı (Fagus orientalis). 2. sıfat Bu ağaçtan yapılmış.
419.	<i>qéyinliq</i> (YUTS, 233) Kayınlık, kayın ormanlığı.	○ <i>kayınlık (II)</i> 1. isim Kayın (II) olma durumu.
420.	<i>qéyiş</i> (YUTS, 233) Kayık.	○ <i>geyik</i> 1. isim, hayvan bilimi Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun

ve çatallı boynuzları olan memeli hayvan (Cervus elaphus). 2. Karısının veya bir kadın yakınının ihanetine uğramış erkek.

421.	qéyiş I (YUTS, 233) Kayış.	○ kayış (II) 1. isim Kayma işi.
422.	qéyiş III (YUTS, 233) Dönme, dönmek, dönüş.	○ kayış (I) 1. isim Bağlamak, tutmak veya sıkamak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi. 2. Kol saatinin bileğe bağlanmasını sağlayan, deriden yapılmış gereç. 3. Ustura bilenen cilalı kösele.
423.	qéyiş III (YUTS, 233) Dönme, dönmek, dönüş.	○ kayış (II) 1. isim Kayma işi.
424.	qézi (YUTS, 233) 1. Atın kaburga yağı. 2. Atın kaburgasından yapılmış sucuk.	○ gezi (I) 1. isim Ülkeler veya şehirler arasında yapılan uzun yolculuk, seyahat. 2. Gezmek, görmek, eğlenmek amacıyla yapılan yolculuk. 3. Gezilip hava alınacak yer. 4. Gezinti yeri.
425.	qézi (YUTS, 233) 1. Atın kaburga yağı. 2. Atın kaburgasından yapılmış sucuk.	○ gezi (II) 1. isim Pamuk ve ipekle karışık dokunmuş harelî kumaş. 2. sıfat Bu kumaştan yapılan.
426.	qézi (YUTS, 233) 1. Atın kaburga yağı. 2. Atın kaburgasından yapılmış sucuk.	○ kazı 1. isim Bir yeri kazma işi, hafriyat. 2. Yer altındaki tarihsel değeri olan şeyleri, yapıları ortaya çıkarmak amacıyla arkeologlarca toprağın belli kurallara ve yöntemlere göre kazılması, araştırılması. 3. Hak (II).
427.	qéziçi (YUTS, 233) Sucukçu; sucuk yapan veya sucuk satan.	○ gezici 1. sıfat Gezgîn. 2. Halka yardım amacıyla hizmet götüren.

428.	qéziçiliq (YUTS, 233) Sucukçuluk; sucuk yapma veya sucuk satma hali.	○ gezcilik isim Gezici olma durumu.
429.	qézilma (YUTS, 233) Yer altından çıkarılan şeyler; madenler.	○ kazılma isim Kazılmak işi.
430.	qidam (YUTS, 234) Bükülü, bükük, eğri, eğri büğrü.	○ kudem 1. isim Bir görevde rütbece eskilik. 2. Bir görevde geçirilen süre.
431.	qil (YUTS, 234) Kıl.	○ kıl 1. isim Islandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak.
432.	qilçiq (YUTS, 234) Tüy, ince kıl.	○ kılçık 1. isim, hayvan bilimi Balıkların eti arasında bulunan diken gibi ince ve küçük kemik. 2. bitki bilimi Fasulye, bakla vb. sebzelerin yeşil kabuğunda ve ekin başaklarında bulunan sert ve kıl gibi uzun lif. 3. spor Alttaki güreşçinin, kuyruk sokumunu hızla ve birdenbire havaya kaldırarak sırtına abanmış olan güreşçinin dengesini bozup onu ön veya yan tarafına aşırp atması.
433.	qiq I (YUTS, 234) (ağız) bk. qig Gübre.	○ kik isim, denizcilik Futa.
434.	qiq II (YUTS, 234) (ağız) bk. qiriq Kırk.	○ kik isim, denizcilik Futa.
435.	qiliq (YUTS,	○ kılık 1. isim Bir kimsenin giyinişi, dış

235) 1. Delme, açma, yapma. 2. Tarz, itiyat, tavır.	görünüşü, üst baş. 2. Bir kimsenin resmi, fotoğraf.
436. qiliqsizliq (YUTS, 235) Kötü alışkanlık, kötü huyluluk.	○ kılıksızlık isim Kılıksız olma durumu, kıyafetsizlik.
437. qimil (YUTS, 235) Hareket, kımıldama.	○ kumil isim, hayvan bilimi Yarım kanatlılardan, sap, çiçek, yaprak ve başakları emerek veya yiyerek ekin hastalığına yol açan, vücudu kalkana benzeyen zararlı bir böcek (<i>Aelia rostrata</i>).
438. qir (YUTS, 236) 1. Sınır, hudut. 2. Yamaç. 3. Bozkır, kır.	○ kır (I) 1. isim Beyazla az miktarda siyah karışmasından oluşan renk. 2. sıfat Bu renkte olan.
439. qir (YUTS, 236) 1. Sınır, hudut. 2. Yamaç. 3. Bozkır, kır.	○ kır (II) 1. isim Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, dağ bayır.
440. qir (YUTS, 236) 1. Sınır, hudut. 2. Yamaç. 3. Bozkır, kır.	○ kır 1. isim Herhangi bir şeyin veya vücudun üzerinde oluşan, biriken pislik. 2. Utanılacak durum, leke, şaibe.
441. qira I (YUTS, 236) Ekilmeye yarar.	○ kira 1. isim Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar. 2. Bu biçimde tutulan bir şey için karşılık olarak ödenen para. 3. Bu biçimde tutulan taşınmaz.
442. qira II (YUTS, 236) (ağız) Taahhüt.	○ kira 1. isim Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar. 2. Bu biçimde tutulan bir şey için karşılık olarak ödenen

para. 3. Bu biçimde tutulan taşınmaz.

443.	qira III (YUTS, 236) (ağız) bk. kiro Kırç, kırağı..	○ kira 1. isim Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesi, icar. 2. Bu biçimde tutulan bir şey için karşılık olarak ödenen para. 3. Bu biçimde tutulan taşınmaz.
444.	qirgin (YUTS, 236) Katliam, kırım.	○ kirgin 1. sıfat Bir kimseye gücenmiş, gönlü kırılmış olan. 2. zarf Gücenmiş, gönlü kırılmış bir durumda. 3. isim Toplu ölümlere yol açan bulaşıcı hastalık.
445.	qirginliq (YUTS, 236) Katliam ve yağma.	○ kirginlik 1. isim Kırgın olma durumu. 2. Vücutta duyulan ağrı, yorgunluk, rahatsızlık, kırıklık.
446.	qiriq (YUTS, 236) Kırk.	○ kırık (I) 1. sıfat Kırılmış olan. 2. Tam nota göre düşük olan (not). 3. Saf renkten hafif uzaklaşmış. 4. isim Kırılmış bir şeyden ayrılan parça. 5. isim Kemiğin bir etki ile kırılması. 6. isim Bir şeyin kırılan yeri. 7. isim Kırıntı. 8. Melez. 9. isim Tavla oyununda oyun dışı bırakılan pul. 10. Gücenmiş, üzgün.
447.	qiriq (YUTS, 236) Kırk.	○ kırık (II) 1. isim Kadının veya erkeğin yasalara ve törelere aykırı olarak ilişki kurduğu erkek veya kadın.
448.	qiriq (YUTS, 236) Kırk.	○ kırık (III) 1. isim, jeoloji Fay.
449.	qiriş (YUTS, 236) 1. Kazıma, kesme. 2. Tıraş etme.	○ kiriş 1. isim Bazı telli müzik araçlarında kullanılan, hayvan bağırsaklarından yapılan tel. 2. Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek bağ. 3. anatomi Kasların

uçlarında bulunan, kasları kemiklere ve başka organlara bağlayan beyazımsı kordon, tendon. 4. matematik Bir eğrinin iki noktasını birleştiren doğru parçası. 5. mimarlık Yapılarda dört köşe kalın keresteden, demirden veya betonarmeden yapılmış yatay destek parçası.

450.	qirliq (YUTS, 237) Yontulmuş, biçilmiş, tıraş edilmiş.	○ kırlık isim Kır olan yer, şehir dışında açıklık yer.
451.	qirliq (YUTS, 237) Yontulmuş, biçilmiş, tıraş edilmiş.	○ kirli 1. sıfat Leke, toz vb. ile kaplı, pis, murdar, mülevves. 2. Aybaşı durumunda bulunan (kadın). 3. Toplumun değer yargılarına aykırı olan.
452.	qisim I (YUTS, 237) Baskı, tazyik.	○ kısim 1. isim Parçalara ayrılmış bir şeyin her bölümü, bölük, kesim. 2. Bir cinsten veya meslekten olanların tümü. 3. Kol.
453.	qisqa (YUTS, 237) Kısa.	○ kıska isim Arpacık soğanı.
454.	qistaq (YUTS, 238) Dar, sıkışık, zor.	○ kıstak isim, coğrafya Bir yarımadaı karaya bağlayan, iki yanı su, dar kara parçası, berzah, dil (I).
455.	qisturma (YUTS, 238) Conta.	○ kıstırma 1. isim Kıstırmak işi. 2. İçerisine peynir, kıyılmış et vb. konularak sac üzerinde pişirilen börek. 3. Karnıyarık yemeği.
456.	qışin I (YUTS, 238) (ağız) bk. qiyin Zor, güç, karmaşık.	○ kışın zarf Kış mevsiminde, kış süresince.
457.	qışlaq (YUTS, 238) Köy; kırsal kesim.	○ kışlak 1. isim Kışın barınılan yer. 2. Kışın orduların, göçebe oymakların

hayvanlarıyla birlikte yayladan inip konakladıkları yer.

458.	qitiq (YUTS, 238) Gıdık.	○ kutık isim Minder, yastık vb.ni doldurmak için kullanılan ve bazen de sıvanın içine katılan keten ve kendir lifleri.
459.	qiya I (YUTS, 238) Kaya, yalı yar.	○ kıya isim Adam öldürme suçu, cinayet.
460.	qiya II (YUTS, 238) İniş, yokuş.	○ kıya isim Adam öldürme suçu, cinayet.
461.	qiyam I (YUTS, 239) 1. Melas. 2. Reçel.	○ kıyam 1. isim, din b. İslam inancına göre, ölümden sonra yeniden dirilip ayağa kalkma. 2. din b. Namazda ayakta durma. 3. Ayağa kalkma, ayakta durma. 4. Bir işe girişme, kalkışma, teşebbüs etme. 5. Ayaklanma, başkaldırma, karşı gelme.
462.	qiyaq (YUTS, 238) (botanik) Bir tür yassı ot.	○ kıyak 1. sıfat Benzerlerinden üstün olan, çok güzel, mükemmel. 2. isim Hoşgörü, ayrıcalık tanıma. 3. Güzel, biçimli, yakışıklı, düzgün giyimli. 4. Kıyıcı, zalim, gaddar.
463.	qiyin (YUTS, 239) Zor, güç, karmaşık.	○ kıyin isim Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum, zulüm.
464.	qiyiq I (YUTS, 239) Kesinti, kırkıntı.	○ kıyık 1. isim İğne, kalın yorgan iğnesi. 2. Çuvaldız.
465.	qiyiq II (YUTS, 239) 1. İhmalkar, savsak. 2. Kaba.	○ kıyık 1. isim İğne, kalın yorgan iğnesi. 2. Çuvaldız.
466.	qizganç (YUTS, 240) Acı, acıma, merhamet.	○ kıskanç sıfat Kıskanma huyunda olan (kimse), günücü, haset, hasetçi, hasetli,

hasut.

-
467. **qizilçe** (YUTS, 241) Pancar. ○ **kızılca** 1. sıfat Kızıla çalan, az kızıl. 2. Aşırı derecede, kızıl. 3. isim, bitki bilimi Kızıla çalan bir tür buğday.
-
468. **qoçaq** (YUTS, 241) bk. **qorçaq** qorçaq I “Kukla, çocuk oynucağı”; qorçaq II “Çok güzel; resim gibi”.
-
469. **qoçqar** (YUTS, 241) Koç. ○ **koçkar** isim Dövüş için yetiştirilmiş iri koç.
-
470. **qol** (YUTS, 241) El. ○ **kol** 1. isim, anatomi İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm. 2. Giyside vücudun bu bölümünü saran parça. 3. Makinelerde tutup çevirmeye, çekmeye yarayan ağaç veya metal parça. 4. anatomi Koyun, dana, kuzu vb.nde ön ayağın üst bölümü. 5. bitki bilimi Ağaçlarda gövdeden ayrılan kalın dal. 6. müzik Bazı çalgıların elle tutulan sap bölümü. 7. Koltuk, divan vb.nin yan tarafında bulunan dayanmaya yarayan parça. 8. Bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri, dal (I), kısım, şube, branş. 9. tarih Karakol. 10. İş takımı, ekip, grup. 11. askerlik Kanat. 12. Dizi, düzen. 13. denizcilik Bir halat oluşturan bükülmüş lif demetlerinden her biri.
-
471. **qollanma** (YUTS, 242) Rehber, kılavuz, yönetme. ○ **kollanma** isim Kollanmak işi.
-

472.	qolsiz (YUTS, 242) Elsiz.	○ kolsuz 1. sıfat Kolu olmayan. 2. Kol geçirilmemiş olan (giysi).
473.	qoltuq II (YUTS, 242) (coğrafi) Körfez.	○ koltuk 1. isim Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer. 2. Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye. 3. Eski düğünlerde damatla gelinin eve girerken konuklar arasından kol kola geçmeleri töreni. 4. Yapıcılıkta yan destek. 5. denizcilik Demirledikten sonra gemiyi iskeleye, rıhtıma veya başka bir gemiye bağlayan ip. 6. Koltuklama veya koltuklanma. 7. Kayırma, destek. 8. Yüksek mevki, makam. 9. Genelev. 10. Mısır ve buğday fidesinin yanlarından çıkan filizler. 11. Kenar, تنها yer.
474.	qomuç (YUTS, 243) bk. qomuş Kamış.	○ kumuç 1. isim Sivrisineğe benzer çok küçük bir tür sinek. 2. İçine et veya peynir konarak yapılan bir tür sigara böreği.
475.	qonaq I (YUTS, 243) Mısır.	○ konak (I) 1. isim Büyük ve gösterişli ev. 2. Vali, kaymakam gibi yüksek dereceli devlet görevlilerinin resmî konutu. 3. hayvan bilimi Konakçı. 4. Araba veya hayvanla bir günde alınan yol. 5. Yolculukta geceyi geçirmek için inilen, konaklanılan yer.
476.	qonaq I (YUTS, 243) Mısır.	○ konak (II) 1. isim Kundak çocuklarının başlarında görülen kepek tabakası. 2. Gözde oluşan ince tabaka.

477. **qonaq** **II** (YUTS, 243) **Sözge**
qonaq Birinin sözünü kesmek; sözü engellemek. ○ **konak (I)** 1. isim Büyük ve gösterişli ev. 2. Vali, kaymakam gibi yüksek dereceli devlet görevlilerinin resmî konutu. 3. hayvan bilimi Konakçı. 4. Araba veya hayvanla bir günde alınan yol. 5. Yolculukta geceyi geçirmek için inilen, konaklanılan yer.
-
478. **qonaq** **II** (YUTS, 243) **Sözge**
qonaq Birinin sözünü kesmek; sözü engellemek. ○ **konak (II)** 1. isim Kundak çocuklarının başlarında görülen kepek tabakası. 2. Gözde oluşan ince tabaka.
-
479. **qonaqliq** (YUTS, 243) Mısır tarlası. ○ **konaklık** 1. isim Konak olmaya uygun yer. 2. Konak kadar alınan yol.
-
480. **qondaq** **I** (YUTS, 243) Dipçik. ○ **kundak (I)** 1. isim Yeni doğmuş çocuğu ilk aylarda sıkıca sarıp sarmalamaya yarayan geniş bez. 2. Bu bezle sarılmış bebek. 3. Saçları yemeninin içine alıp bağlama. 4. Korunmak için sıkı sıkıya sarılmış şey.
-
481. **qondaq** **I** (YUTS, 243) Dipçik. ○ **kundak (II)** 1. isim Yangın çıkarmak için bir yere konulan tutuşmuş yağlı bez parçası vb. 2. Tüfek gibi bazı ateşli silahlarda bunları çeşitli yönlerle çevirmeye yarayan, namlunun altında bulunan ağaç veya metal bölüm. 3. Arabalarda dingil yatağı. 4. Ara bozma, fitne, fesat.
-
482. **qondaq** **II** (YUTS, 243) Tünek. ○ **kundak (I)** 1. isim Yeni doğmuş çocuğu ilk aylarda sıkıca sarıp sarmalamaya yarayan geniş bez. 2. Bu bezle sarılmış bebek. 3. Saçları yemeninin içine alıp

bağlama. 4. Korunmak için sıkı sıkıya sarılmış şey.

483.	qondaq II (YUTS, 243) Tünek.	○ kundak (II) 1. isim Yangın çıkarmak için bir yere konulan tutuşmuş yağlı bez parçası vb. 2. Tüfek gibi bazı ateşli silahlarda bunları çeşitli yönlerle çevirmeye yarayan, namlunun altında bulunan ağaç veya metal bölüm. 3. Arabalarda dingil yatağı. 4. Ara bozma, fitne, fesat.
484.	qoñur (YUTS, 243) Yanık renk, kahve rengi.	○ konur sıfat Esmer, açık kestane rengine olan.
485.	qopal (YUTS, 243) Kaba.	○ kopal isim Tropik bölgelerde yetişen, bazı erguvangillerden çıkarılan ve cila yapmakta kullanılan bir tür reçine.
486.	qopus (YUTS, 243) Kalkma, kalkış.	○ kopus isim Kopma işi.
487.	qor (YUTS, 243) Kuzukulağı.	○ kor 1. isim İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası. 2. Büyük acı, üzüntü, sıkıntı, dert. 3. sıfat Kırmızı renkli.
488.	qora (YUTS, 243) Avlu, ağıl.	○ kura 1. isim İki veya daha çok aday arasında bir sıralama, bir ayırma yapılacağı zaman her birinde bir tek ad yazılı kâğıtları bir araya getirip karıştırdıktan sonra birini çekerek veya özel bir bilgisayar yazılımıyla adları belirleme, ad çekme. 2. Kime veya neye isabet edeceği önceden belli olmayan bir çekimle sonucu belirleme.

489.	qoram I (YUTS, 243) Kırma taş; kırma tuğla.		○ kuram 1. isim Uygulamalardan bağımsız olarak ele alınan soyut bilgi. 2. Belirli bir konudaki düşüncelerin, görüşlerin bütünü. 3. Sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kurallar, yasalar bütünü, nazariye, teori.
490.	qoram II (YUTS, 243) Koruyucu.		○ kuram 1. isim Uygulamalardan bağımsız olarak ele alınan soyut bilgi. 2. Belirli bir konudaki düşüncelerin, görüşlerin bütünü. 3. Sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kurallar, yasalar bütünü, nazariye, teori.
491.	qorğan (YUTS, 244) Kale, istihkam.		○ kurgan 1. isim İlk Çağda mezar üzerine toprak yığılarak yapılan küçük tepe. 2. Tepe biçiminde mezar, höyük.
492.	qorqaq II (YUTS, 244) Humma, sıtma.		○ korkak sıfat Çok çabuk ve olmayacak şeylerden korkan (kimse, hayvan).
493.	qoruğan (YUTS, 244) Kavrulmuş.		○ korugan 1. isim Ağaç gövdeleriyle yapılmış ve çevresinde kazılı çukuru bulunan, korunmaya elverişli, kare biçimindeki ev. 2. askerlik Ateş etmeye imkân verecek biçimde hazırlanmış delik ve mazgalları bulunan yer.
494.	qoruq I (YUTS, 244) Kıvrım.		○ koruk 1. isim, bitki bilimi Henüz olgunlaşmamış ekşi üzüm. 2. sıfat İçi boş (kabuklu meyve).
495.	qoruq II (YUTS, 244) Duvar veya parmaklık ile çevrilmiş saha; ihata.		○ koruk 1. isim, bitki bilimi Henüz olgunlaşmamış ekşi üzüm. 2. sıfat İçi boş (kabuklu meyve).

496.	qoruq III (YUTS, 244) Engel, mania.	○ koruk 1. isim, bitki bilimi Henüz olgunlaşmamış ekşi üzüm. 2. sıfat İçi boş (kabuklu meyve).
497.	qorul (YUTS, 244) Römork, nişan, hedef.	○ kurul isim Bir işi yapmak, yönetmek veya bir kurum ve kuruluşu temsil etmek için görevlendirilmiş kişilerden oluşmuş topluluk, heyet, konsey, asamble.
498.	qoruluş I (YUTS, 244) Kavrulma.	○ kuruluş 1. isim Kurulma işi. 2. Topluma hizmet, üretim, tüketim vb. amaç ve görevlerle kurulan her şey, tesis. 3. Yapı, yapılış, bünye. 4. Kasılma. 5. askerlik Bir sefer kuvvetini oluşturan birliklerin yapısı.
499.	qoruluş II (YUTS, 244) Kuşatılma.	○ kuruluş 1. isim Kurulma işi. 2. Topluma hizmet, üretim, tüketim vb. amaç ve görevlerle kurulan her şey, tesis. 3. Yapı, yapılış, bünye. 4. Kasılma. 5. askerlik Bir sefer kuvvetini oluşturan birliklerin yapısı.
500.	qorum (YUTS, 244) bk. qoruma Kavurma.	○ kurum (I) 1. isim Ocak bacalarında biriken veya çevrede savrulan kalın is.
501.	qorum (YUTS, 244) bk. qoruma Kavurma.	○ kurum (II) 1. isim, hukuk Evlilik, aile, ortaklık, mülkiyet gibi köklü bir yapıyı içeren, genellikle devletle ilişkisi olan yapı veya birlik, müessese.
502.	qorum (YUTS, 244) bk. qoruma Kavurma.	○ kurum (III) 1. isim Kendini büyük ve önemli gösterme davranışı, büyüklenme, gösteriş, azamet, tekebbür.
503.	qoruma (YUTS, 244) Kavurma.	○ koruma 1. isim Korumak işi. 2. Can güvenliğinin tehlikede olduğu düşünülen bir kimseyi saldırılardan korumak üzere

görevlendirilmiş kişi, koruma görevlisi.

504.	qoruma (YUTS, 244) Kavurma.	○ kuruma 1. isim Kurumak işi. 2. kimya Boyanın çözücüsünün buharlaşması veya bağlayıcısının kimyasal tepkime gibi çeşitli yollarla sert bir film oluşması.
505.	qorumaq II (YUTS, 244) 1. Çevresine duvar çekmek. 2. Korumak, muhafaza etmek.	○ kurumak 1. nsz Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek. 2. Bitki, suyu çekilip cansız duruma gelmek. 3. Akarsu, göl vb.nin suyu kalmamak. 4. Bazı nesneler yumuşaklığını yitirmek, sertleşmek. 5. Cılızlaşmak, sıskalaşmak, zayıflamak. 6. Çok susamak.
506.	qorunuş (YUTS, 244) Çekinme, sıkılma.	○ korunuş isim Korunma işi.
507.	qoruş I (YUTS, 244) Kavurma.	○ kuruş (I) 1. isim Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.
508.	qoruş I (YUTS, 244) Kavurma.	○ kuruş (II) 1. Kurma işi.
509.	qoruş II (YUTS, 244) 1. Çevresine duvar çekme. 2. Korumak, muhafaza etme.	○ kuruş (I) 1. isim Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.
510.	qoruş II (YUTS, 244) 1. Çevresine duvar çekme. 2. Korumak, muhafaza etme.	○ kuruş (II) 1. Kurma işi.
511.	qoşaq I (YUTS,	○ kuşak 1. isim Bele sarılan uzun ve enli

245) Birleşik, müşterek.

kumaş. 2. Sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ. 3. teknoloji Bir ürünün, bir aygıtın teknolojideki ve bilimdeki gelişmeye göre üretilen yeni biçimleri. 4. gök bilimi Yeryüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge. 5. coğrafya Yeryüzünün kutuplar, kutup daireleri ve dönencelerle belirlenen beş bölümünden her biri, küre kuşağı. 6. felsefe Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu. 7. matematik Bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm. 8. sinema, TV Henüz birleştirilmemiş ses ve görüntü taşıyan filmler. 9. TV Televizyonda programlar için ayrılmış özel zaman dilimi. 10. toplum bilimi Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon.

512. *qoşaq* *II*
(YUTS, 245) Koşuk,
şarkı.

○ *kuşak* 1. isim Bele sarılan uzun ve enli kumaş. 2. Sağlamlığını artırmak için bir şeyin çevresine geçirilen ağaçtan veya metalden bağ. 3. teknoloji Bir ürünün, bir aygıtın teknolojideki ve bilimdeki gelişmeye göre üretilen yeni biçimleri. 4. gök bilimi Yeryüzünde veya herhangi bir gök cisminde belli şartları sağlayan bölge. 5. coğrafya Yeryüzünün kutuplar, kutup

daireleri ve dönencelerle belirlenen beş bölümünden her biri, küre kuşağı. 6. felsefe Yaklaşık olarak aynı yıllarda doğmuş, aynı çağın şartlarını, dolayısıyla birbirine benzer sıkıntıları, kaderleri paylaşmış, benzer ödevlerle yükümlü olmuş kişilerin topluluğu. 7. matematik Bir küre yüzeyi, paralel iki düzlemle kesildiğinde iki kesitin arasında kalan bölüm. 8. sinema, TV Henüz birleştirilmemiş ses ve görüntü taşıyan filmler. 9. TV Televizyonda programlar için ayrılmış özel zaman dilimi. 10. toplum bilimi Yaklaşık yirmi beş, otuz yıllık yaş kümelerini oluşturan bireyler öbeği, göbek, nesil, batın, jenerasyon.

513. **qoşma** (YUTS, 245) Birleşik.

○ **koşma** 1. isim Koşmak işi. 2. denizcilik Bir halatı, ağacı pekiştirmek için yanına konulan halat veya ağaç. 3. edebiyat Sazla okunmak için hece ölçüsü ile yazılmış, ilk kıtasının birinci, ikinci ve dördüncü dizeleriyle öteki kıtalarının dördüncü dizeleri birbiriyle, kalan dizeler de kendi aralarında uyaklı, konuları sevgi ve doğa olayları olan bir halk şiiri.

514. **qoşturuş** (YUTS, 245) Kavuşturma, bir araya getirme, bağlama.

○ **koşturuş** isim Koşturma işi.

515. **qoşu** (YUTS, 245) Toplama.

○ **koşu** 1. isim Koşma. 2. spor Koşarak yapılan yarış. 3. At yarışı.

516. **qoşuq I** (YUTS,

○ **koşuk** 1. isim, edebiyat Şiir. 2. Koşma,

245) Kaşık.	türkü.
517. qoşuq <i>II</i> (YUTS, 245) Karışmak, bir işte eli olmak.	○ koşuk 1. isim, edebiyat Şiir. 2. Koşma, türkü.
518. qoşulma (YUTS, 245) Karışım, mahlat.	○ koşulma isim Koşulmak işi.
519. qoşundi (YUTS, 245) 1. Karışım, mahlut. 2. Ek, türev.	○ koşuntu isim Bir adamın yanında bulunanlar, yordakçılar, tayfa.
520. qotan (YUTS, 245) Ağıl.	○ kotan isim Pulluk, büyük saban.
521. qotan (YUTS, 245) Ağıl.	○ kutan isim, hayvan bilimi Saka kuşu.
522. qovuq (YUTS, 245) Sidik torbası, kavuk.	○ kovuk isim Bir şeyin oyuk durumunda bulunan iç bölümü.
523. qovurğa (YUTS, 245) Kaburga, kaburga kemiği.	○ kavurga isim Buğday, mısır vb. tahılların kuru yemiş gibi yenilmek için ateşte kavrulmuşu.
524. qovuz (YUTS, 246) Bir tür saz aleti.	○ kavuz 1. isim, bitki bilimi Buğdaygillerin başağında, başakçıkları veya çiçeği saran kabuk. 2. İçi boş, kabuklu yemiş.
525. qoy I (YUTS, 246) (botanik) Kuzu kulağı.	○ koy 1. isim, coğrafya Denizin, gölün küçük girintiler biçiminde karaya doğru sokulduğu bölümü.
526. qoy II (YUTS, 246) Koyun.	○ koy 1. isim, coğrafya Denizin, gölün küçük girintiler biçiminde karaya doğru sokulduğu bölümü.
527. qoyaq (YUTS, 246) bk. koyuk Koyu.	○ koyak 1. isim, coğrafya Vadi. 2. jeoloji Karalarda akarsu aşındırmasıyla oluşmuş,

bir yöne doğru eğimli, uzunluğuna çukurluk. 3. Dağlar ve kayalıklarda oluşmuş doğal çukur.

528.	qoyun (YUTS, 246) Kucak.	○ koyun (I) 1. isim, hayvan bilimi Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan (<i>Ovis aries</i>). 2. Verilen buyruklara uyan, kendi kişiliğini gösteremeyen kimse.
529.	qoza (YUTS, 246) Kuzu.	○ koza 1. isim, bitki bilimi İçinde tohum veya krizalit bulunan korunak, kozalak. 2. İpek böceğinin ördüğü ve içine kapandığı korunak.
530.	qulaq I (YUTS, 247) Kulak.	○ kulak (II) 1. isim Varlıklı Rus köylüsü.
531.	qulaq II (YUTS, 247) Yaprak, taçyaprağı.	○ kulak (I) 1. isim, anatomi Başın her iki yanında bulunan işitme organı. 2. anatomi Bu organın, sesleri toplayıp içeriye almaya yarayan dış bölümü. 3. Balıklarda başın iki yanında bulunan ve ağızdan alıp solungaçlardan geçirdiği suyu dışarıya vermeye yarayan yarıklardan her biri. 4. Saban kulağı. 5. Duvar, baca, şömine vb. yerlerde kulağa benzer çıkıntı. 6. müzik Telli çalgılarda tel germeye yarayan burgu. 7. coğrafya Akarsuların ve özellikle göllerin karaya giren ve durgunlaşan yerleri. 8. Seslerin uygunluğunu seçebilme ve değerlendirebilme yeteneği.
532.	qulaq II (YUTS, 247) Yaprak, taçyaprağı.	○ kulak (II) 1. isim Varlıklı Rus köylüsü.
533.	qulluq II	○ kulluk 1. isim Kul olma durumu, kölelik,

(YUTS, 248) (ünlem) Teşekkürler.	ubudiyet. 2. Kulun yaptığı iş. 3. tarih Karakol.
534. qulun (YUTS, 248) Yaşına dolmamış kısırak yavrusu.	○ kulun isim, hayvan bilimi Altı aylığa kadar olan at veya eşek yavrusu.
535. qumluq (YUTS, 248) Kumlu.	○ kumluk 1. isim Kumsal. 2. sıfat Kumu çok olan.
536. qunduz (YUTS, 248) (zool) Su samuru.	○ kunduz isim, hayvan bilimi Kemirgenlerden, kuyruğu geniş ve yassı, art ayak parmaklarının arası perdeli, ağaçları kemirerek beslenen, su kıyılarında yaşayan, yuvalar ve su setleri kuran, postu değerli bir hayvan, kastor (Castor fiber).
537. qur I (YUTS, 248) Satır.	○ kur (I) 1. isim, ekonomi Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri. 2. Düzey.
538. qur I (YUTS, 248) Satır.	○ kur (II) 1. isim Karşı cinse ilgi göstererek onun hoşuna gitme, gönlünü kazanmaya çalışma. 2. Birinin duygularını okşayacak biçimde davranarak onu elde etmeye çalışma.
539. qur II (YUTS, 248) Takım.	○ kur (I) 1. isim, ekonomi Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri. 2. Düzey.
540. qur II (YUTS, 248) Takım.	○ kur (II) 1. isim Karşı cinse ilgi göstererek onun hoşuna gitme, gönlünü kazanmaya çalışma. 2. Birinin duygularını okşayacak biçimde davranarak onu elde etmeye çalışma.
541. qur III (YUTS, 248) (ağız) bk. yambo: Yambu (at toynağına	○ kur (I) 1. isim, ekonomi Yabancı paraların ulusal para cinsinden değeri. 2. Düzey.

benzer şekilde ve
büyüklükte döküm
haline getirilmiş gümüş
para).

542. **qur III** (YUTS,
248) (ağız) bk. **yambo**
Yambu (at toynağına
benzer şekilde ve
büyüklükte döküm
haline getirilmiş gümüş
para).

○ **kur (II)** 1. isim Karşı cinse ilgi göstererek
onun hoşuna gitme, gönlünü kazanmaya
çalışma. 2. Birinin duygularını okşayacak
biçimde davranarak onu elde etmeye
çalışma.

543. **qura** (YUTS,
248) (ağız) bk. **qro**
Kırç, kırağı.

○ **kura** 1. isim İki veya daha çok aday
arasında bir sıralama, bir ayırma yapılacağı
zaman her birinde bir tek ad yazılı kâğıtları
bir araya getirip karıştırdıktan sonra birini
çekerek veya özel bir bilgisayar
yazılımıyla adları belirleme, ad çekme. 2.
Kime veya neye isabet edeceği önceden
belli olmayan bir çekimle sonucu
belirleme.

544. **quraq** (YUTS,
248) Bez parçası.

○ **kurak** 1. sıfat Yağışsız (hava, mevsim,
yıl). 2. Nem tutmayan, çabuk kuruyuveren,
çorak (toprak).

545. **qural** (YUTS,
248) Silah.

○ **kural** 1. isim Bir sanata, bir bilime, bir
düşünce ve davranış sistemine temel olan,
yön veren ilke, nizam. 2. Davranışlarımıza
yön veren, uyulması gereken ilke.

546. **quralliq** (YUTS,
248) Silahlı.

○ **kurallı** sıfat Kuralı olan, kurala uygun
olan, kaideli, kıyası.

547. **quralsiz** (YUTS,
248) Silahsız.

○ **kuralsız** sıfat Kuralı olmayan, kurala
uygun olmayan, kaidesiz.

548.	qurğaq (YUTS, 249) Kuru.	○ kurak 1. sıfat Yağışsız (hava, mevsim, yıl). 2. Nem tutmayan, çabuk kuruyuveren, çorak (toprak).
549.	qurs (YUTS, 249) Qars-qurs Çatırtı, gıcırtı.	○ kurs (I) 1. isim Ağırşak. 2. gök bilimi Bir gök cisminin teker biçimde görülen yüzü, çörek.
550.	qurs (YUTS, 249) Qars-qurs Çatırtı, gıcırtı.	○ kurs (II) 1. isim Resmî ve özel kuruluşlarca ilgililere belirli bir konuda bilgi, beceri ve davranış kazandırmak amacıyla düzenlenen derslere dayanan ve belli bir süresi olan eğitim etkinliği.
551.	qursaq (YUTS, 249) bk. qosaq Karın.	○ kursak 1. isim, hayvan bilimi Kuşların yemek borusu üzerinde bulunan, yiyeceklerin toplandığı torba biçiminde şişkin organ. 2. hayvan bilimi Böceklerin ve solucanların sindirim kanallarında bulunan, kuşların kursağına benzeyen yapı. 3. Kuş kursağı şişirilip kurutularak yapılan veya ona benzetilen şişkin şey. 4. Boğaz.
552.	qursaqliq (YUTS, 249) bk. qosaqliq 1. Karınlı, karnı büyük. 2. Gebe, hamile.	○ kursaklı 1. sıfat Kursağı olan. 2. Guatr hastalığı olan (kimse).
553.	qurt (YUTS, 249) Kurumuş peynir; kurutulmuş peynir.	○ kurt (I) 1. isim, hayvan bilimi Köpekgillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan (Canis lupus). 2. Bir yeri, bir şeyi iyi bilen. 3. sıfat İşini iyi bilen, aldanmaz, kurnaz.
554.	qurt (YUTS,	○ kurt (II) 1. isim, hayvan bilimi Yumuşak

249) Kurumuş peynir;
kurutulmuş peynir.

vücutlu, uzun gövdeli, omurgasız, bacaksız, ayaksız veya çok ilkel ayaklı küçük hayvan. 2. Bazı böceklerle veya bazı böcek kurtçuklarına verilen ad.

555. **quruğluq**
(YUTS, 249) Kara.

○ **kuruluk** isim Kuru olma durumu.

556. **quruq** **II**
(YUTS, 249) (ağız) bk.
quyruq Kuyruk.

○ **kuru** 1. sıfat Suyu, nemi olmayan, yaş ve nemli karşıtı. 2. Yağış almayan veya üzerinde bitki olmayan. 3. Daha sonra kullanılmak için kurutulmuş, taze ve yeşil karşıtı. 4. Canlılığını yitirmiş (bitki). 5. Salgısı olmayan. 6. Döşenmemiş, çıplak. 7. Katıksız, yanında başka şey olmayan (yiyecek). 8. Etkisi ve sonucu olmayan. 9. Zayıf, çelimsiz, arık, sıska, kaknem. 10. Heyecanı, tadı olmayan, tekdüze. 11. Akıcı olmayan, duygudan yoksun. 12. isim Kuru fasulye.

557. **quruqluq**
(YUTS, 249) 1.
Kuraklık, susuzluk. 2.
Kara.

○ **kuruluk** isim Kuru olma durumu.

558. **qurulma**
(YUTS, 249) Tesisat,
donatım.

○ **kurulma** isim Kurulmak işi.

559. **quruluş** (YUTS,
249) İnşaat.

○ **kuruluş** 1. isim Kurulma işi. 2. Topluma hizmet, üretim, tüketim vb. amaç ve görevlerle kurulan her şey, tesis. 3. Yapı, yapılış, bünye. 4. Kasılma. 5. askerlik Bir sefer kuvvetini oluşturan birliklerin yapısı.

560. **qurum** (YUTS,
249) İş, kurum.

○ **kurum (II)** 1. isim, hukuk Evlilik, aile, ortaklık, mülkiyet gibi köklü bir yapıyı

içeren, genellikle devletle ilişkisi olan yapı veya birlik, müessese.

561.	qurum (YUTS, 249) İs, kurum.	○ kurum (III) 1. isim Kendini büyük ve önemli gösterme davranışı, büyüklenme, gösteriş, azamet, tekebbür.
562.	quruş I (YUTS, 249) Kuruma, kurumak.	○ kuruş (I) 1. isim Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.
563.	quruş I (YUTS, 249) Kuruma, kurumak.	○ kuruş (II) 1. Kurma işi.
564.	quruş II (YUTS, 249) Kurma, tesis etme.	○ kuruş (I) 1. isim Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.
565.	qurut (YUTS, 249) Kurt, böcek.	○ kurut isim Kurutulmuş süt ürünü.
566.	quşxana (YUTS, 250) Mezbaha, salhane.	○ kuşhane isim İçinde süs kuşları beslenen ve üretilen küçük oda veya büyük kafes.
567.	quymaq II (YUTS, 251) Gözleme (bir tür yemek).	○ kuymak 1. isim Mısır ununun erimiş tereyağıyla kavrulması, su eklenmesi, bir miktar peynir katılması ve bir süre kaynatılmasıyla elde edilen yemek. 2. Karadeniz bölgesinde ve özellikle Trabzon'da yapılan bir yemek türü.
568.	quyuq (YUTS, 251) (ağız) bk. quyruq Kuyruk.	○ kuyu 1. isim Su katmanına varıncaya kadar derinliğine kazılan, genellikle silindir biçiminde, çevresine duvar örülen, suyundan yararlanılan çukur. 2. Toprağa kazılan derince çukur. 3. İçinden çıkılamayan durum veya yer. 4. madencilik Yer altındaki iş yerlerine ulaşmak için açılmış ve kesit boyutları derinliğine oranla sınırlı, düşey veya düşeye yakın

bağlantı yolu.

569.	quz (YUTS, 251) bk. teskey 1. Kuzey. 2. Gölge taraf.	○ kuz sıfat Gölgede kalan (yan).
570.	lapçi (YUTS, 253) 1. Övünge adam, palavracı. 2. Yalancı, hilekar.	○ lafçı 1. sıfat Geveze. 2. İyi, etkili konuşan. 3. Söz götürüp getiren, dedikoducu.
571.	loq (YUTS, 257) Kemiksiz; kemiksiz et.	○ lok 1. isim, denizcilik Gemileri, farklı iki su düzeyinin birinden öbürüne aşırarak için yapılmış ara havuz.
572.	luqma II (YUTS, 258) Cevap, replik (ği).	○ lokma 1. isim Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası, sokum. 2. Lokma tatlısı. 3. teknik Türlü kalınlıktaki cıvataları, boşluğuna geçirip sökmeye veya sıkıştırmaya yarayan metalden alet. 4. Yemek. 5. Genellikle haksız olarak ele geçirilen mal veya para.
573.	maña (YUTS, 261) Bana.	○ mana isim, dil bilimi Anlam.
574.	maşaq (YUTS, 262) Çorba, karmakarışıklı.	○ başak (I) 1. isim Arpa, buğday, yulaf vb. ekinlerin tanelerini taşıyan kılçıklı başı. 2. Tarlalarda, bağlarda dökülmüş veya tek tük kalmış olan ürün.
575.	meñ I (YUTS, 267) Ben.	○ men 1. isim Yasaklama. 2. Engel olma.
576.	meñ! II (YUTS, 267) Al, alın.	○ men 1. isim Yasaklama. 2. Engel olma.
577.	miñe (YUTS, 273) Beyin.	○ mine 1. isim Metal eşya üzerine vurulan renkli cam katmanı. 2. Saat kadranı. 3. Dişlerin taç kısmını kaplayan beyaz ve sert

doku. 4. İnce ve parlak nakış.

578.	mişisiz (YUTS, 273) Beyinzsiz.	○ minesiz sıfat Minesi olmayan.
579.	molca (YUTS, 274) bk. mölçer 1. Teyelleme, tasarı. 2. Nişan alma.	○ bolca 1. sıfat Oldukça geniş. 2. Oldukça çok. 3. zarf (bo'lca) Çokça.
580.	muptila (YUTS, 279) Maruz, meyilli, düşen, düşkün.	○ müptela 1. sıfat Bağımlı. 2. Tutulmuş. 3. Âşık, vurgun.
581.	muzluq (YUTS, 280) Buzlu, buzluk.	○ muzluk isim Muz yetiştirilen bahçe.
582.	müküş (YUTS, 281) bk. mükünüş Saklanma, gizlenme.	○ büküş isim Bükme işi.
583.	néridin (YUTS, 289) Öteden.	○ nereden 1. zarf Hangi yerden? 2. Nasıl, ne gibi bir ilişki ile.
584.	noxta (YUTS, 291) Yular, dizgin.	○ nokta 1. isim Çok küçük boyutlarda işaret, benek. 2. Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret. 3. Yer. 4. Konu, konu ile ilgili önemli bölüm. 5. Nöbetçi bulunan yer. 6. Nöbetçi, gözcü, bekçi. 7. Sınır, derece, radde. 8. dil bilgisi Cümlelerin bittiğini anlatmak için sonuna konulan, küçük benek biçimindeki noktalama işareti (.). 9. matematik Hiçbir boyutu olmayan işaret. 10. spor Orta nokta.
585.	noqta (YUTS, 291) bk. noxta Yular, dizgin.	○ nokta 1. isim Çok küçük boyutlarda işaret, benek. 2. Bazı harflerin üzerine konulan ufak işaret. 3. Yer. 4. Konu, konu ile ilgili önemli bölüm. 5. Nöbetçi bulunan yer. 6. Nöbetçi, gözcü, bekçi. 7. Sınır, derece,

radde. 8. dil bilgisi Cümlelerin bittiğini anlatmak için sonuna konulan, küçük benek biçimindeki noktalama işareti (.). 9. matematik Hiçbir boyutu olmayan işaret. 10. spor Orta nokta.

586.	nuqut (YUTS, 292) Fasulye.	○ nukut isim Paralar.
587.	oğlaq II (YUTS, 293) Bozkaşı (kesilen oğlağın at üstündeki çekişme oyunu).	○ oğlak 1. isim Keçi yavrusu.
588.	oğuz II (YUTS, 294) Ağız sütü.	○ oğuz (I) 1. sıfat İyi huylu (kimse).
589.	oq II (YUTS, 294) Dingil, eksen, mihver.	○ ok 1. isim Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. 2. Yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzer işaret. 3. At arabası, kağrı vb. araçlarda koşum hayvanlarının bağlandığı ağaç. 4. matematik Bir dairede bir kirişin ortasında bu kirişi gören yayın ortasına indirilen doğru parçası.
590.	omuzluq (YUTS, 296) Geniş omuzlu.	○ omuzlu sıfat Omzu olan.
591.	omuzluq (YUTS, 296) Geniş omuzlu.	○ omuzluk 1. isim, askerlik Apolet. 2. denizcilik Gemilerde baş ve kık bölümlerinin her bir yanı. 3. Omza alınıp iki ucuna yük asılan kısa sırtık, çiğindirik.
592.	on I (YUTS, 296) Gerçek, hakikat.	○ on 1. isim Dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 10 ve X rakamlarının adı. 3. sıfat Dokuzdan bir

artık.

593.	oň II (YUTS, 296) Sağ.	○ on 1. isim Dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2. Bu sayıyı gösteren 10 ve X rakamlarının adı. 3. sıfat Dokuzdan bir artık.
594.	oňay (YUTS, 296) Kolay.	○ onay isim Uygun bulma, tasdik, icazet, izin.
595.	oňayliq (YUTS, 296) Kolaylık.	○ onaylık sıfat Onaylanmış olan, tasdik edilmiş, musaddak.
596.	oňaysız (YUTS, 296) Kolaysız, engelli, zor.	○ onaysız sıfat Onaylanmamış, tasdik edilmemiş.
597.	oňçe (YUTS, 296) Yalnız, tek başına.	○ onca 1. sıfat O kadar, o denli. 2. zarf (o'nca) Ona göre, onun düşüncesine göre.
598.	oraq (YUTS, 297) Ambalaj malzemesi.	○ orak 1. isim Yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin, ot vb. biçme aracı. 2. Ekin biçme zamanı. 3. Ekin, ot vb. biçme işi.
599.	otaq I (YUTS, 299) Tarlayı yabanî otlardan ayıklama.	○ otağ isim, tarih Büyük ve süslü çadır, çerge.
600.	otaqçiliq (YUTS, 299) Ayıklama çalışmaları.	○ otağcılık isim Otağcı olma durumu.
601.	otluq I (YUTS, 299) Ateşli.	○ otlu sıfat Otu olan.
602.	otluq I (YUTS, 299) Ateşli.	○ otluk 1. isim Otu bol olan yer. 2. Kış için kurutulmuş ot yığını. 3. Ot konulan yer.
603.	otluq II (YUTS,	○ otlu sıfat Otu olan.

299) Çayır, çayırılık.

604.	oymaq <i>II</i>	○ oymak (I) 1. isim Aşiret. 2. İzcilikte küçük birlik.
	(YUTS, 301) Yüksük.	
605.	oymaq <i>II</i>	○ oymak (II) 1. isim, gök bilimi Hemen hemen benzer veya aynı tür yıldızlardan oluşmuş, Samanyolu'nun seyrek yapılı genç kümelerinden her biri.
	(YUTS, 301) Yüksük.	
606.	oyunçaq	○ oyuncak 1. isim Oyun aracı. 2. Önemsiz ve kolay iş. 3. Başkaları tarafından bir araç gibi kullanılan, hiçe sayılan güçsüz kimse.
	(YUTS, 302) Şen, neşe, eğlence.	
607.	ögün (YUTS, 304) Öbürgün.	○ ögün 1. isim Kez, defa. 2. Yemek vakti. 3. Bir vakitte yenilen yemek.
608.	önçe (YUTS, 306) Deste, buğday destesi.	○ önce zarf İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı.
609.	ön (YUTS, 306) Yüz, çehre, sima.	○ ön 1. isim Bir şeyin esas tutulan yüzü, arka karşıtı. 2. Bir şeyin esas tutulan yüzünün baktığı yer, karşı. 3. Bir kimsenin ilerisi. 4. Yakın gelecek zaman. 5. Giyeceklerin genellikle göğsü örten bölümü. 6. Önce olan, ilk. 7. Civar, yöre. 8. sıfat Benzerler arasında bakılan veya gidilen yönde olan.
610.	ötümlük (YUTS, 309) 1. Geçerli, sürümlü. 2. (gramer) Geçişli fiil.	○ ötümlü sıfat, dil bilgisi Yumuşak.
611.	özlik (YUTS, 311) Has, özgü.	○ özlü 1. sıfat Özü olan, öz bölümü çokça olan. 2. Düşünceyi gereksiz söz kullanmadan bildiren. 3. Kıvamlı. 4. Benliğinde, varlığında, yapısında herhangi bir nitelik bulunan. 5. Yapışkan, verimli

(toprak). 6. zarf Kısa ve anlamlı bir biçimde.

612.	özlik (YUTS, 311) Has, özgü.	○ özlük 1. isim Bir şeyin durumu, mahiyet. 2. Kişi, zat.
613.	paçaq I (YUTS, 312) Kırık, ezik.	○ bacak 1. isim, anatomi Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü. 2. anatomi Hayvanlarda yürümeye veya atlamaya yarayan organ. 3. Bazı şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri, ayak. 4. İskambil kâğıtlarında genç erkek resimli kâğıt, oğlan, vale.
614.	paxal (YUTS, 312) Saman.	○ pahal 1. sıfat Ters, aksi. 2. Ağır, hantal.
615.	paqir (YUTS, 313) Kova, bakraç.	○ bakır 1. isim, kimya Atom numarası 29, yoğunluğu 8,95 olan, 1084 °C'ye doğru eriyen, doğada serbest veya birleşik olarak bulunan, ısı ve elektriği iyi ileten, kolay dövülür ve işlenir olduğundan eski çağlardan beri türlü işlerde kullanılan, kıvılcımlı renkli element (simgesi Cu). 2. sıfat Bu elementten yapılmış.
616.	palan (YUTS, 313) 1. Mısırın sapı ve yaprakları. 2. Saman. Ayrıca bk. paxal .	○ palan isim Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir tür eyer.
617.	pereñ II (YUTS, 319) Al.	○ peren isim Ülker yıldızı.
618.	péşin (YUTS, 321) Öğle, öğle vakti.	○ peşin 1. sıfat Bir alışverişte, alışveriş yapıldığı anda, alınan şeyin tesliminden

önce veya teslimiyle birlikte ödenen, veresiye karşılığı. 2. Çalışmadan verilen (ücret, aylık). 3. isim, ekonomi Toptancıdan bir malı çok miktarda veresiye aldıktan sonra piyasada değerinden daha aşağıya peşin olarak satma, spot. 4. zarf Daha önce, önceden.

619. **pétek** (YUTS, 321) 1. Ayak tabanlığı. 2. **pay-pétek** Telaş, acele, koşuşma.

○ **petek** 1. isim Arıların yumurtalarını bırakmak ve bal depo etmek için yaptığı, düzgün altıgen ağızlı bal mumu yuvacıklar topluluğu. 2. Bu yuvacıklar topluluğunun bal olmayanı. 3. Isıtma tesisatında ısı dağıtımını, içinden sıcak su geçerek sağlayan dilim, radyatör. 4. mimarlık Minarelerde külah ile şerefe arasındaki bölüm. 5. Balçıktan yapılan ve dikine duran sandık biçimindeki tahıl ambarı. 6. Arı kovanı.

620. **péti** (YUTS, 321) bk. **pet** **Şu péti tépilmidi** Öylesine bulunmadı.

○ **pati** 1. isim Kedi, köpek vb. hayvanların ön ayağı. 2. Küçük çocuk ayağı.

621. **pétiq** (YUTS, 321) İçbükey, obruk.

○ **patik** 1. isim Altı yumuşak veya ince deriden, genellikle üstten bağlı küçük çocuk ayakkabısı. 2. Genellikle iple örülerek yapılan ayakkabı biçimindeki çorap.

622. **pétiqliq** (YUTS, 321) İçbükeylik, obruklu.

○ **patikli** 1. sıfat Patiği olan. 2. Patik giymiş olan.

623. **piçiq** (YUTS, 322) 1. Kesilmiş. 2.

○ **bıçık** 1. isim Sel veya dere yatağı.

Hadım, enenmiş.

624.	piçiq (YUTS, 322)	1. Kesilmiş. 2. Hadım, enenmiş.	○ bicik 1. isim Meme. 2. Meme başı.
625.	piçir piçir (YUTS, 322)	Fısıltı.	○ bıcır bıcır zarf Sürekli ve hızlı bir biçimde.
626.	pişiq (YUTS, 323)	bk. pişşiq pişşiq I “ <i>Olgun, ergin, yetişkin</i> ”; pişşiq II “1. <i>Sağlam, dayanıklı</i> . 2. <i>(mecazi) Tecrübeli, görgülü, titiz</i> . 3. <i>Cimri, hasis</i> . 4. <i>Becerikli, akıllı</i> . 5. <i>(mecazi) İyi kaliteli, iyi cinsten</i> . 6. <i>Yanmış, yanık</i> ”.	○ pişik 1. isim Apış arası, koltuk altı gibi tenin birbirine sürtünen yerlerinde ter, idrar veya dışkının yakmasıyla oluşan kızartı.
627.	pişşiq I (YUTS, 324)	Olgun, ergin, yetişkin.	○ pişik 1. isim Apış arası, koltuk altı gibi tenin birbirine sürtünen yerlerinde ter, idrar veya dışkının yakmasıyla oluşan kızartı.
628.	pişşiq II (YUTS, 324)	1. Sağlam, dayanıklı. 2. (mecazi) Tecrübeli, görgülü, titiz. 3. Cimri, hasis. 4. Becerikli, akıllı. 5. (mecazi) İyi kaliteli, iyi cinsten. 6. Yanmış, yanık.	○ pişik 1. isim Apış arası, koltuk altı gibi tenin birbirine sürtünen yerlerinde ter, idrar veya dışkının yakmasıyla oluşan kızartı.
629.	pit (YUTS, 324)	Bit, böcek.	○ put isim Çok küçük bir nesnenin, su damlasının yere veya herhangi bir şey

üzerine düşmesiyle çıkan hafif ses.

630.	pok I (YUTS, 325) Tıkaç, tıpa, mantar.	○ bok 1. isim Dışkı. 2. Güç durum. 3. sıfat Hor görülen, tiksiniilen.
631.	pok II (YUTS, 325) 1. Kof, içi boş, oyuk. 2. Çürük. 3. (mecazi) Gevşeklik, karaktersizlik. 4. (mecazi) Boşboğaz.	○ bok 1. isim Dışkı. 2. Güç durum. 3. sıfat Hor görülen, tiksiniilen.
632.	pom (YUTS, 325) 1. İri parça, kütle, yığın, kesek, külçe. 2. Sınır (hudut) işareti.	○ bom isim İskambil kâğıdıyla oynanan bir tür oyun.
633.	popuç (YUTS, 325) Terlik.	○ pabuç 1. isim Ayakkabı. 2. Masa, sandalye vb. mobilyaların ayaklarına takılan metal veya plastik eklenti. 3. fizik İletken telleri elektrik birimlerine bağlayan veya cıvatalı bağlantıyı sağlayan parça. 4. mimarlık Bina kolonlarının temeldeki basma yüzeyinin geniş ve daha güçlü olarak yoğunlaştırılmış bölümü.
634.	por I (YUTS, 325) 1. Boş. 2. Çürük. 3. Kuvvetsiz, zayıf.	○ bor (I) 1. sıfat İşlenmemiş, taşlık, sert, ekilmemiş (toprak), borak.
635.	por II (YUTS, 325) (botanik) Kav, mantar kavi.	○ bor (I) 1. sıfat İşlenmemiş, taşlık, sert, ekilmemiş (toprak), borak.
636.	porek (YUTS, 325) Konca, gonca.	○ börek isim Açılmış hamurun veya yufkanın arasına, peynir, kıyma, ıspanak vb. konularak çeşitli biçimlerde pişirilen hamur işi.

637.	puçaq (YUTS, 326) bk. purçaq Nohut, bezelye.	○ bucak (I) 1. isim Kenar, köşe, yer. 2. İlçelerin, bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, nahiye.
638.	puçuk (YUTS, 326) 1. Kısa ve kalkık burun. 2. Kenar kırıklığı; kırılmadan dolayı hasil olan eksiklik; gedik.	○ buçuk sıfat ... ve yarım.
639.	purçaq (YUTS, 327) Nohut, bezelye.	○ burçak 1. isim, bitki bilimi Baklagillerden, taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir yem bitkisi (<i>Vicia ervilia</i>). 2. Bu bitkinin mercimeğe benzeyen ve genellikle hayvan yemi olarak kullanılan tanesi.
640.	put I (YUTS, 328) Bacak, ayak.	○ but 1. isim İnsan vücudunun kalça ile diz arasındaki bölümü. 2. Hayvanların, arka bacaklarının gövdeye bitişik olan dolgun, etli bölümü.
641.	put I (YUTS, 328) Bacak, ayak.	○ put (I) 1. isim Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş. 2. din b. Haç.
642.	put I (YUTS, 328) Bacak, ayak.	○ put (II) 1. isim Üç dört tel ipekten bükülmüş iplik.
643.	putluq (YUTS, 328) Ayaklı.	○ butlu sıfat Budu olan.
644.	sağ I (YUTS, 337) (ağız) bk. oñ oñ I “Gerçek, hakikat”; oñ II “Sağ”.	○ sağ (II) 1. sıfat Sağlam, esen. 2. Yaşamakta olan. 3. Katkısız.

645.	sağ II (YUTS, 337) bk. saq saq I “Uyanık, ihtiyatlı”; saq II “Sağ, diri, canlı”; saq III “Ambar”.	○ sağ (I) 1. sıfat Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. 2. isim Bu taraftaki yön. 3. Ekonomi ve siyasette gelenekçi (görüş). 4. isim, spor Boksta sağ yumrukla vuruş.
646.	sağı (YUTS, 337) (ağız) bk. sağra Sağrı.	○ sağı isim Kuş tersi, kuş gübresi.
647.	sağlıq II (YUTS, 337) Yavrusu olan dişi koyun; kuzulu koyun; dişi koyun.	○ sağlık 1. isim Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet. 2. Sağ, canlı, diri olma durumu.
648.	saq I (YUTS, 337) Uyanık, ihtiyatlı.	○ sak (II) 1. isim, bitki bilimi Sap.
649.	saq II (YUTS, 337) Sağ, diri, canlı.	○ sak (I) 1. sıfat Uyanık, gözü açık, müteyakkız. 2. Uykusu hafif.
650.	saq II (YUTS, 337) Sağ, diri, canlı.	○ sak (II) 1. isim, bitki bilimi Sap.
651.	saq III (YUTS, 337) Ambar.	○ sak (I) 1. sıfat Uyanık, gözü açık, müteyakkız. 2. Uykusu hafif.
652.	saq III (YUTS, 337) Ambar.	○ sak (II) 1. isim, bitki bilimi Sap.
653.	saqa I (YUTS, 337) Aşık kemiğinin iri ve en iyisi.	○ saka (I) 1. isim Evlere, çeşmeden su taşımayı iş edinmiş olan kimse. 2. Kırsal bölgelerde sulama işlerini düzenleyen ve denetleyen kimse.
654.	saqa I (YUTS, 337) Aşık kemiğinin iri ve en iyisi.	○ saka (II) 1. isim, hayvan bilimi Saka kuşu.
655.	saqa I (YUTS, 337) Aşık kemiğinin iri	○ saka (III) 1. isim, tıp Baygınlık, kendinden geçme durumlarına yol açan bir hastalık.

ve en iyisi.

656.	saqa II (YUTS, 337) Saka, sucu, su taşıyıcı.	○ saka (II) 1. isim, hayvan bilimi Saka kuşu.
657.	saqa II (YUTS, 337) Saka, sucu, su taşıyıcı.	○ saka (III) 1. isim, tıp Baygınlık, kendinden geçme durumlarına yol açan bir hastalık.
658.	saqaq (YUTS, 337) (ağız) Çene.	○ sakak 1. isim Çene altı.
659.	saqiliq (YUTS, 338) Saqiliq qazan Bilyeli rulman.	○ sakalık isim Sakanın işi.
660.	saqindi (YUTS, 338) Kalıntı, son damla.	○ sakıntı isim Sıkıntıya yol açabilecek durumlara karşı alınan önlem, ihtiyat.
661.	saqliniş (YUTS, 338) Korunma.	○ saklanış isim Saklanma işi.
662.	saqliq (YUTS, 338) Sağlık.	○ saklık isim Uyanıklık.
663.	salaq (YUTS, 338) Leke.	○ salak 1. sıfat Giyinişinden, konuşma ve davranışlarından seviyesiz, dengesiz ve saf olduğu anlaşılan (kimse).
664.	salaqliq (YUTS, 338) Kirli, pis.	○ salaklık 1. isim Salak olma durumu. 2. Salakça davranış.
665.	salca (YUTS, 338) Kerpeten, kışkaç.	○ salça 1. isim Yemeklere lezzet ve renk katmak için konulan domates veya biber ezmesi. 2. Domates, baharat vb. şeylerle yapılan, çoğunlukla et yemeklerine katılan sos.
666.	salçi (YUTS, 339) Tomruk sallarını güden işçi.	○ salcı isim Sal ile yolcu ve yük taşıyan kimse.

667.	sançiq I (YUTS, 340) Dikenli, sivri, sokucu, acı, dokunaklı, iğneli, yakıcı, acı.	○ sancı 1. isim İç organlarda batar veya saplanır gibi duyulan, nöbetlerle azalıp çoğalan ağrı. 2. Sıkıntı.
668.	sansız (YUTS, 341) Sayısız.	○ sansız 1. sıfat Sanı, ünü olmayan.
669.	sañ (YUTS, 341) Tahıl ambarı.	○ san 1. isim Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili olarak kullanılan ad, unvan, titr. 2. Ün. 3. felsefe Herhangi bir şeyi, neyse o yapan nitelik, kip karşıtı.
670.	sapliniş (YUTS, 341) Sap takılma.	○ saplanış isim Saplanma işi.
671.	sapliq I (YUTS, 341) Sap, kabza, kol.	○ saplı 1. sıfat Sapı olan. 2. isim Büyük kepçe. 3. zarf Saplanmış olarak.
672.	sariğ (YUTS, 342) (ağız) bk. sériq Sarı.	○ sarig isim, hayvan bilimi Amerika'da yaşayan, genellikle yavrularını sırtında taşıyan keseli hayvanlardan bir tür sıçan (<i>Didelphys dorsigera</i>).
673.	sarqindi (YUTS, 342) Kalıntı, sonu, son damlası.	○ sarkıntı 1. isim Aşağı doğru uzanan, sarkan şey. 2. Sataşma, takılma.
674.	sarqit (YUTS, 342) Yemek kalıntısı; bir kişinin misafirliğe yerden evde kalanlar için getirdiği yemek (çerez).	○ sarkut isim, mineraloji Mağaraların tavanında aşağıya doğru oluşan, genellikle koni biçiminde kalker birikintisi, damla taş, stalaktit.
675.	savaq I (YUTS, 342) Ders, talimat, öğüt, akıl.	○ savak 1. isim Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek. 2. Değirmen arkındaki fazla suyun akması için açılan ikinci su yolu. 3. Bir barajın fazla suyunu

akıtmak için yapılan düzen. 4. sıfat Aptal, salak.

676.	savaq II (YUTS, 342) Yünü döverek diterken, kullanılan çubuk.	○ savak 1. isim Suyu başka yöne akıtmak için yapılan düzenek. 2. Değirmen arkındaki fazla suyun akması için açılan ikinci su yolu. 3. Bir barajın fazla suyunu akıtmak için yapılan düzen. 4. sıfat Aptal, salak.
677.	sazan (YUTS, 343) Solucan, yer solucanı.	○ sazan 1. isim, hayvan bilimi Sazangillerden, Avrupa, Asya ve Amerika'nın tatlı sularında yaşayan, sırt yüzgeci uzun, eti beğenilen kılçıklı bir balık (Cyprinus carpio). 2. Kolay kandırılan, aldatılabilen kimse.
678.	sazlıq I (YUTS, 343) Bataklık.	○ sazlık isim Sazları (I) çok olan yer.
679.	sazlıq II (YUTS, 343) Ahenkli, kurulu.	○ sazlık isim Sazları (I) çok olan yer.
680.	sevep II (YUTS, 348) (ağız) Banyo. Ayrıca bk. monça .	○ sebe isim Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.
681.	sezgüsiz (YUTS, 349) 1. Basiretsiz. 2. Duygusuz.	○ sezgisiz sıfat Sezgi ile edinilmeyen, sezgiye dayanmayan.
682.	ségin (YUTS, 349) Sağmal, sağımlı.	○ sağın 1. sıfat, felsefe Doğruluk kuralına uygun olan. 2. Sözün anlatılmak istenene tam karşılık olması, tam uygun düşmesi niteliği, sahih.
683.	séke (YUTS, 350) (ağız) Konç, çizme koncu. Ayrıca	○ sake isim Pirinçten yapılan bir tür Japon rakısı.

bk. *konç*.

684.	<i>séliq</i> (YUTS, 350) Vergi.	○ <i>salık</i> 1. isim Tavsiye. 2. Olmuş veya olacak bir olay, bir olgu ile ilgili verilen bilgi, haber.
685.	<i>séliq</i> (YUTS, 350) Vergi.	○ <i>salık</i> 1. sıfat Bir yola giren, bir yolda giden.
686.	<i>sépiş I</i> (YUTS, 351) (<i>sapmaq</i> 'tan) Geçirme, takma.	○ <i>sapış</i> isim Sapma işi.
687.	<i>sépiş II</i> (YUTS, 351) (<i>sepmek</i> 'tan) Dökme, serpme.	○ <i>sapış</i> isim Sapma işi.
688.	<i>sériliş</i> (YUTS, 351) Kayma, kayarak inme.	○ <i>sarılış</i> isim Sarılma işi.
689.	<i>sériq</i> (YUTS, 351) Sarı.	○ <i>sarık</i> 1. isim Sarılarak meydana getirilen başlık. 2. Kavuk, fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent, şal vb.
690.	<i>sériş</i> (YUTS, 351) Soyma, derisini soymak, sıyırmak.	○ <i>sarış</i> isim Sarma işi.
691.	<i>sériş</i> (YUTS, 351) Soyma, derisini soymak, sıyırmak.	○ <i>seriş</i> isim Serme işi.
692.	<i>sétiq</i> (YUTS, 351) Ticaret, alışveriş.	○ <i>setik</i> isim İnce bulgur.
693.	<i>sicaq</i> (YUTS, 352) Çizgi.	○ <i>sıcak</i> 1. sıfat Yakmayacak derecede ısısı olan, yakmayacak kadar ısı veren, soğuk karşıtı. 2. Isısı yüksek olan, çok ısınmış. 3. isim Havadaki yüksek ısı. 4. isim Sıcak yer. 5. isim Hamam. 6. Dostça olan, sevgi dolu.

694.	siq (YUTS, 352) bk. zix	○ sık 1. sıfat Benzerleri veya parçaları arasında çok az aralık bulunan, seyrek karşıtı. 2. Çok bulunan, çok rastlanan. 3. zarf Kısa zaman aralıklarıyla, az aralıklarla. 4. zarf Aralıksız olarak, aralarında az aralık bırakarak.
695.	siq (YUTS, 352) bk. zix	○ sık 1. isim Erkeklik organı.
696.	siqim (YUTS, 352) Avuç (cu).	○ sıkım 1. isim Sıkma işi. 2. Avucun sıkıldığında alabildiği miktar. 3. Bir defada sıkılan miktar. 4. Ateşli silahlarda bir atış için yeterli olan miktar.
697.	siliq (YUTS, 353) Düz, pürüzsüz, cilalı, parlamış.	○ silik 1. sıfat Üstündeki yazı veya çizgiler silinmiş, bozulmuş, aşınmış olan. 2. Kendini gösteremeyen, dikkati çekmeyen veya önemli ve belirli olmayan. 3. zarf Kendini göstermeden.
698.	siliqliq (YUTS, 353) Nezaket, naziklik.	○ siliklik isim Silik olma durumu.
699.	sinliq (YUTS, 354) Güzel, görkemli.	○ sinlik Mezarlık.
700.	sir II (YUTS, 355) 1. Zencifre, zencifre boyası. 2. Mine, saksı sırrı, çini sırrı. 3. Vernik, laka, tırnak cilası. 4. Cilalama, parlatma.	○ sır (I) 1. isim Bazı nesnelere parlaklık verme, dış etkilere koruma, sızmalarını önleme vb. amaçlarla sürülen, saydam veya donuk vernik. 2. Aynaların arkasına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince tabaka.
701.	sir II (YUTS, 355) 1. Zencifre, zencifre boyası. 2. Mine, saksı sırrı, çini	○ sır (II) 1. isim Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey. 2. Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözilemeyen şey, giz,

sırı. 3. Vernik, laka, tırnak cilası. 4. Cilalama, parlatma.

gizem. 3. Bir işin, bir şeyin dikkat, yetenek, deneyim ve sezgi yardımıyla kavranabilen en zor, en ince yanı. 4. Bir amaca ulaşmak için kullanılan, başvurulan özel ve gizli yöntem.

702.	sırçi (YUTS, 355) Boyacı.	○ sırcı sıfat Sır tutan.
703.	siritiş (YUTS, 355) Vurdurma, kamçılama.	○ sırtış isim Sırtma işi.
704.	sırlıq II (YUTS, 356) Boyalı, cilalı.	○ sırlı (II) 1. sıfat Sırrı olan.
705.	sirt I (YUTS, 356) Dış, harici.	○ sirt 1. isim, anatomi Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm. 2. anatomi İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı. 3. Kesici araçların kesmeyen kenarı. 4. Dağların veya tepelerin üst bölümü. 5. İnsanın üstü. 6. Bir şeyin üstü, üst bölümü. 7. Dikilmiş veya ciltlenmiş kitaplarda dikişin bulunduğu bölüm.
706.	siyaq (YUTS, 356) Biçim, dış görünüm, kılık, şekil.	○ siyak isim Sözün gelişi, anlatım biçimi.
707.	siziq (YUTS, 356) Çizgi.	○ sızı 1. isim Hafif ve ince ağrı. 2. Ruhsal acı, ızdırap.
708.	siziqliq (YUTS, 356) Çizgili.	○ sızılı sıfat Sızısı olan.
709.	siziş (YUTS, 356) Çiziş, çizme.	○ sızış isim Sızma işi.
710.	sizma (YUTS,	○ sızma 1. isim Sızmak işi. 2. Kapı, pencere

356) Çizgi.

aralıklarından oda havasının değişmesi. 3. sıfat Sızdırılmış.

711. soqma (YUTS, 358) bk. soxma soxma I “Dövme, sıkıştırma”; soxma II “Patika, çığır”.	○ sokma isim Sokmak işi.
712. soquluş (YUTS, 358) Dövülme, çarpılma.	○ sokuluş 1. isim Sokulma işi.
713. soqum (YUTS, 358) Kışlık et tedarigi için kesilen hayvan.	○ sokum 1. isim Lokma. 2. Yufka ekmeğinden yapılan dürüm.
714. soqur (YUTS, 358) Kör.	○ sokur 1. isim, hayvan bilimi Köstebek. 2. sıfat İçeriye batmış. 3. sıfat Bir gözü kör.
715. soquş (YUTS, 358) 1. Darbe, dövme. 2. Savaş.	○ sokuş 1. isim Sokma işi.
716. solaq (YUTS, 358) Hapishane.	○ solak 1. isim Genellikle sol elini kullanan kimse. 2. tarih Yeniçeri Ocağının, padişahın gözeticiğini yapan asker sınıfı.
717. soluq (YUTS, 359) (müzik) Tamburun deliği.	○ soluk (I) 1. isim Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava, nefes. 2. Ciğerlere hava alıp verme. 3. Tarz.
718. soluq (YUTS, 359) (müzik) Tamburun deliği.	○ soluk (II) 1. sıfat Rengi atmış olan, solmuş, uçuk. 2. Parlaklığını, gücünü yitirmiş (ışık). 3. Rengi kaybolmuş, matlaşmış (nesne).
719. soñ (YUTS, 359) (ağız) Arka.	○ son 1. sıfat Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı. 2. En

arkada bulunan. 3. Artık ondan ötesi veya başkası olmayan. 4. isim Uç, sınır. 5. Olanca. 6. isim Bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi, nihayet, akıbet. 7. isim Ölüm. 8. isim, anatomi Döl eşi.

720.	suluq (YUTS, 365) Nemli, sulu.	○ suluk 1. isim Öğrencilerin okula su götürdükleri kap. 2. Kuş kafeslerinde su konan kap. 3. Tavukların su gereksinimlerini karşılamak üzere uzun, yuvarlak, küçük çanak veya damlalıklı biçimlerde değişik malzemeden yapılmış yarı otomatik veya otomatik düzen. 4. Büyükbaş hayvanların barındığı yerlerde su içmelerini kolaylaştıran küçük tekne veya havuz. 5. spor Yarışçıların su, glikozlu su, çay veya meyve suyu koymalarına yarayan kap. 6. tıp Küçük çocukların başlarında, yer yer saç dökülmesi ve kabartılarla beliren bir deri hastalığı. 7. Oda içinde yıkanmak için ayrılmış küçük yer, gusülhane.
721.	suyuq (YUTS, 367) Sıvı.	○ suyuk isim, biyoloji Organizmanın kan, lenf vb. sıvı bölümü.
722.	şaxliq (YUTS, 372) Dallı, budaklı, salkımlı.	○ şahlık 1. isim Şah olma durumu. 2. tarih Afgan ve İran hükümdarlığı. 3. Bir kimsenin saltanat dönemi.
723.	şaqir-şuqur (YUTS, 373) Hışırtı, şıkırtı.	○ şakır şukur zarf Fazlaca şakırtı çıkararak.
724.	şalaq (YUTS, 373) bk. şallaq 1. Yaygaracı, gürültücü.	○ şalak 1. isim Büyümemiş karpuz.

2. Çapkın, hovarda. 3.
Özensiz, ihmalkar. 4.
Kirli.

725. şallaq (YUTS, 373) 1. Yaygaracı, gürültücü. 2. Çapkın, hovarda. 3. Özensiz, ihmalkar. 4. Kirli.	○ şallak 1. sıfat Çıplak. 2. isim Giyimine özen göstermeyen kimse.
726. şaşqin (YUTS, 375) Acele, acil.	○ şaşkın 1. sıfat Düşünceleri dağılmış, karışmış, ne yapacağını bilemez duruma gelmiş. 2. Akılsız, sersem, budala.
727. şaşqinliq (YUTS, 375) Telaşlılık, endişelilik.	○ şaşkınlık 1. isim Şaşkın olma durumu. 2. Şaşkınca davranış.
728. şertname (YUTS, 377) Antlaşma, anlaşma.	○ şartname isim, ticaret Satın alma, satma, yaptırma, kiralama vb. işleri gerçekleştirmek isteyen tarafın düzenlediği, her iki tarafın da uymayı üstlendikleri şartların tespit edildiği resmî belge.
729. şildir-şildir (YUTS, 378) (taklidî ses) Sürekli şırıltı, sürekli fişirtı.	○ şıldır şıldır 1. sıfat Canlı, parlak (göz). 2. Çok sulu. 3. zarf Canlı, parlak bir biçimde. 4. zarf Şırıl şırıl.
730. şiraaq (YUTS, 379) Bacak.	○ şırak isim Bir nesne başka bir nesneye birdenbire, şiddetle çarptığında çıkan hışırtılı, sert ses.
731. tağ II (YUTS, 384) bk. taq taq I “Tek, yalnız, çift olmayan”; taq II “Tam”; taq III “(ağız) bk. tağ I Dağ”.	○ dağ (I) 1. isim Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.

732. **taki** (YUTS, 385) 1. Halen, şimdi, şimdilik. 2. -dıkça, -ıncaya kadar.

○ **takı** 1. isim Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü. 2. Kadınların ziynet eşyası, asım takım. 3. dil bilgisi Adın başka bir kelime ile ilgi kurmak üzere aldığı durum eki. 4. dil bilgisi Cümleler ile kelimeler arasında ilişki kurmaya yarayan kelimeler.

733. **taq I** (YUTS, 385) Tek, yalnız, çift olmayan.

○ **tak (I)** 1. isim Tahta vb. bir şeye vurulduğunda veya silah patlayınca çıkan tok ve sert ses.

734. **taq I** (YUTS, 385) Tek, yalnız, çift olmayan.

○ **tak (II)** 1. isim Millî bayramlarda veya önemli bir olayı anmak için düzenlenen şenliklerde, geçit yapılacak caddelere geçici olarak kurulan, yazılar ve çiçeklerle süslenen kemer.

735. **taq II** (YUTS, 385) Tam.

○ **tak (I)** 1. isim Tahta vb. bir şeye vurulduğunda veya silah patlayınca çıkan tok ve sert ses.

736. **taq II** (YUTS, 385) Tam.

○ **tak (II)** 1. isim Millî bayramlarda veya önemli bir olayı anmak için düzenlenen şenliklerde, geçit yapılacak caddelere geçici olarak kurulan, yazılar ve çiçeklerle süslenen kemer.

737. **taq III** (YUTS, 385) (ağız) bk. **tag I** Dağ.

○ **tak (I)** 1. isim Tahta vb. bir şeye vurulduğunda veya silah patlayınca çıkan tok ve sert ses.

738. **taq III** (YUTS, 385) (ağız) bk. **tag I** Dağ.

○ **tak (II)** 1. isim Millî bayramlarda veya önemli bir olayı anmak için düzenlenen şenliklerde, geçit yapılacak caddelere geçici olarak kurulan, yazılar ve çiçeklerle

süslenen kemer.

739.	taqa (YUTS, 385) Nal.	○ taka 1. isim, denizcilik Doğu Karadeniz bölgesine özgü yelkenli bir tür kıyı teknesi. 2. Bozuk, zor çalışan veya eski kara taşıtları için kullanılan bir söz.
740.	taqi (YUTS, 385) Takke.	○ takı 1. isim Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü. 2. Kadınların ziynet eşyası, asım takım. 3. dil bilgisi Adın başka bir kelime ile ilgi kurmak üzere aldığı durum eki. 4. dil bilgisi Cümleler ile kelimeler arasında ilişki kurmaya yarayan kelimeler.
741.	taqiçi (YUTS, 385) Nalbant, demirci.	○ takacı isim Taka işleten kimse.
742.	taqiçiliq (YUTS, 385) Nalbantlık, demircilik.	○ takacılık isim Takacının işi.
743.	taqiye (YUTS, 385) Takke.	○ takiye 1. isim Mezhep belirtmeme, gizleme. 2. Olduğundan farklı görünme. 3. Sakınma, çekinme.
744.	tal I (YUTS, 386) Söğüt ağacı.	○ dal (I) 1. isim Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. biyoloji Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.
745.	tal I (YUTS, 386) Söğüt ağacı.	○ dal (II) 1. isim Arka, sırt. 2. Kol. 3. Omuz. 4. Boyun, ense.
746.	tal I (YUTS, 386) Söğüt ağacı.	○ dal (III) 1. sıfat Çıplak, yalın.

747.	tal II (YUTS, 386) Tane, adet.	○ dal (I) 1. isim Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. biyoloji Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.
748.	tal II (YUTS, 386) Tane, adet.	○ dal (II) 1. isim Arka, sırt. 2. Kol. 3. Omuz. 4. Boyun, ense.
749.	tal II (YUTS, 386) Tane, adet.	○ dal (III) 1. sıfat Çıplak, yalın.
750.	tal III (YUTS, 386) (anatomi) Dalak.	○ dal (I) 1. isim Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. biyoloji Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.
751.	tal III (YUTS, 386) (anatomi) Dalak.	○ dal (II) 1. isim Arka, sırt. 2. Kol. 3. Omuz. 4. Boyun, ense.
752.	tal III (YUTS, 386) (anatomi) Dalak.	○ dal (III) 1. sıfat Çıplak, yalın.
753.	tal IV (YUTS, 386) Tam.	○ dal (I) 1. isim Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. biyoloji Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.
754.	tal IV (YUTS, 386) Tam.	○ dal (II) 1. isim Arka, sırt. 2. Kol. 3. Omuz. 4. Boyun, ense.
755.	tal IV (YUTS, 386) Tam.	○ dal (III) 1. sıfat Çıplak, yalın.

756.	talduruş (YUTS, 386) Yorma.	○ daldırış isim Daldırma işi.
757.	tallanma (YUTS, 387) Seçmeli.	○ dallanma isim Dallanmak işi.
758.	talliniş (YUTS, 387) Seçilme, ayıklanma.	○ dallanış isim Dallanma işi.
759.	talma (YUTS, 387) Epilepsi, sara (hastalığı).	○ dalma 1. isim Dalmak işi. 2. spor Güreşçinin ayaktayken birden eğilerek rakibinin bacaklarını kapması.
760.	tamaq I (YUTS, 387) Yemek.	○ damak isim, anatomi Ağız boşluğunun tavanı.
761.	tamaq III (YUTS, 387) (ağız) Tırnak, bahçıvan tarağı.	○ damak isim, anatomi Ağız boşluğunun tavanı.
762.	tamliq I (YUTS, 388) Mazanka; küçük kerpiç ev.	○ damlı sıfat Damı olan.
763.	tamliq II (YUTS, 388) bk. temlik Tatlı.	○ damlı sıfat Damı olan.
764.	tana I (YUTS, 388) İp.	○ dana isim, hayvan bilimi İneğin, sütten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu.
765.	taniş (YUTS, 388) bk. téniş tanmaq “İnkâr etmek, yadsımaq, reddetmek”	○ tanış sıfat Tanıdık (kimse veya yer).
766.	tañ I (YUTS, 388) Hayret, şaşıntı.	○ tan isim Güneş doğmadan önceki alaca karanlık, fecir.
767.	tañsiq (YUTS, 388) Az, seyrek,	○ tansık isim İnsan aklının alamayacağı,

özlenilen, duyulan.	özlemi	şaşırtıcı, olağanüstü olay, mucize.
768. taşsiq (YUTS, 389) Nadir, ender, seyrek, çok az bulunan.	○ tansık isim İnsan aklının alamayacağı, şaşırtıcı, olağanüstü olay, mucize.	
769. tar I (YUTS, 390) Tel, giriş.	○ dar (I) 1. sıfat İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karşıtı. 2. Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz, mikro. 3. Az, elverişsiz, sınırlı. 4. Sıkıntılı. 5. Yetersiz. 6. zarf Güçlölkle, ucu ucuna, ancak:	
770. taraqsiz (YUTS, 390) Taralmamış.	○ taraksız sıfat Tarağı olmayan.	
771. tariyiş (YUTS, 391) Daralma.	○ tarayış isim Tarama işi.	
772. tartış II (YUTS, 391) İçme.	○ tartış isim Tartma işi.	
773. tartmaq (YUTS, 392) Çekmek.	○ tartmak 1. -i Bir şeyin birim cinsten ağırlığını bulmak. 2. Bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak. 3. Binek hayvanlarının dizginlerini çekmek. 4. Bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek, hesap etmek. 5. Dikkatle incelemek, değer biçmek.	
774. taşliq II (YUTS, 393) Palto gibi dış elbiselerin kumaşı.	○ taşlı 1. sıfat İçinde taş olan, taş karışmış olan (tahıl, bakliyat vb.). 2. Üzerinde taş bulunan. 3. Üzerinde süs taşı bulunan.	
775. taşliq II (YUTS, 393) Palto gibi dış elbiselerin kumaşı.	○ taşlık 1. sıfat Taşı bol, taşlı (yer). 2. isim Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı vb. 3. isim, hayvan bilimi Kuş vb. hayvanların sindirim kanalları üzerinde bulunan kaslı, öğütücü mide, katı (II),	

konsa.

776.	taşlıq III (YUTS, 393) Taşlık (kuş midesi).	○ taşlı 1. sıfat İçinde taş olan, taş karışmış olan (tahıl, bakliyat vb.). 2. Üzerinde taş bulunan. 3. Üzerinde süs taşı bulunan.
777.	tavaq I (YUTS, 394) Tabak.	○ tabak (II) 1. isim Sepici.
778.	tavaq II (YUTS, 394) Yaprak.	○ tabak (I) 1. isim Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kap. 2. sıfat Bu kabın alacağı miktarda olan.
779.	tavaqçi (YUTS, 394) Dalkavuk, yağcı.	○ tabakçı 1. isim Tabak yapan veya satan kimse. 2. Lokanta vb. yerlerde bulaşık yıkayan kimse.
780.	tavaqçiliq (YUTS, 394) Dalkavukluk, yağcılık.	○ tabakçılık isim Tabakçı olma durumu.
781.	tavar (YUTS, 394) bk. tava II Yaprak.	○ davar 1. isim Koyun ve keçiye verilen ortak ad. 2. Koyun veya keçi sürüsü.
782.	tavliq (YUTS, 394) Besleyici, gıdalı.	○ tavlı 1. sıfat Tavlanmış, tavı olan, tav verilmiş. 2. Semiz, şişman (hayvan).
783.	tazi II (YUTS, 395) Bir tür Arap atı.	○ tazı isim, hayvan bilimi Genellikle tavşan avında kullanılan, uzun bacaklı, çekik karınlı, çok çevik bir tür köpek (Canis familiaris grajus hibernicus).
784.	taziliq (YUTS, 395) Temizlik.	○ tazelik 1. isim Taze olma durumu, körpelik, taravet. 2. Dinç, diri, canlı olma durumu.
785.	taziliq (YUTS, 395) Temizlik.	○ tazılık isim Tazı gibi olma durumu.
786.	telik (YUTS,	○ delik 1. isim Dar, küçük açıklık. 2. Dar,

399) bk. terlik Terli, terlemiş.	küçük çukur. 3. Küçük hayvan yuvası. 4. sıfat Delinmiş olan. 5. Cezaevi.
787. teñ (YUTS, 400) Eşit, aynı, denk.	○ ten 1. isim İnsan vücudunun dış yüzü, cilt. 2. Vücut.
788. tepkü (YUTS, 402) İtiş, çarpma, sarsıntı.	○ teпки 1. isim Bir cismin kendini iten veya sıkıştıran başka bir cisme gösterdiği karşı etki, aksülamel, reaksiyon. 2. Herhangi bir etkiye cevap olarak doğan, genellikle olumsuz söz veya davranış. 3. Karşılık verme.
789. terme (YUTS, 403) Seçme.	○ derme 1. isim Dermek işi. 2. Aynı türden bir araya getirilmiş şeylerin hepsi, koleksiyon.
790. testek (YUTS, 404) Yanak.	○ destek 1. isim Bir şeyin yıkılmaması için konulan eğik veya düz dayak, payanda. 2. Üzerine bir şey oturtmaya, tuturmaya, koymaya yarar araç, bindi, hamil. 3. ekonomi Kredi işlemlerinde her an sarf edilebilecek kredi. 4. askerlik Bir birlik için sağlanan yardım veya koruma. 5. fizik Bir vektörü taşıyan sonsuz doğru. 6. Maddi ve manevi yardımcı, dayanak. 7. Yardım.
791. téxi (YUTS, 408) Daha, da, bir de, halen, şimdi.	○ takı 1. isim Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü. 2. Kadınların ziynet eşyası, asım takım. 3. dil bilgisi Adın başka bir kelime ile ilgi kurmak üzere aldığı durum eki. 4. dil bilgisi Cümleler ile kelimeler arasında ilişki kurmaya yarayan kelimeler.

792. **téxi** (YUTS,
408) Daha, da, bir de,
halen, şimdi.

○ **tehi** sıfat Boş.

793. **tékin** (YUTS,
408) Bedava, parasız.

○ **tekin** 1. sıfat Boş, içinde kimse bulunmayan. 2. Güvenilir (kişi, yer). 3. İçinde doğaüstü varlıklar bulunmadığına inanılan (yer). 4. isim, tarih Eski Türklerde bir babanın taşınmaz mallarının mirasçısı olan en küçük oğlu.

794. **téqim** (YUTS,
408) But.

○ **takım** 1. isim Bir işte veya bir yerde kullanılan eşya ve aletlerin tamamı, ekipman. 2. Meslek, davranış, durum vb. yönlerden birbirine uyan kimselerin oluşturduğu topluluk. 3. Görev bakımından birbirini tamamlayan kimselerin topluluğu, grup, ekip, trup. 4. Birbirini tamamlayan şeylerin tümü. 5. Sigara ağızlığı. 6. Takım elbise. 7. Hayvanlarda yemek borusu, akciğer ve karaciğere genel olarak verilen ad. 8. Aşağılayıcı ve küçümseyici anlamda topluluk. 9. askerlik Bölüğü oluşturan birliklerden her biri. 10. biyoloji Canlıların bölümlendirilmesinde familya ile sınıf arasında yer alan, yakın benzerlikler gösteren organizmaların oluşturduğu birlik. 11. sinema, TV Bir filmin çevriminde görüntüleri alma, aydınlatma, ses alma gibi belli başlı çalışmaları yapmak için gerekli en küçük teknikçiler topluluğu. 12. spor Bir oyunda sahaya çıkan belli kuruluşlara bağlı oyuncular topluluğundan her biri. 13. spor Birlikte oynayan, kazanmak için birlikte çalışan

sporcu topluluğu.

795.	témim (YUTS, 408) Damla.	○ tamim 1. isim Genelge, sirküler. 2. felsefe Genelleştirme. 3. mantık Genelleme.
796.	témitiş (YUTS, 408) Damlatma.	○ damutış isim Damıtma işi.
797.	téniş (YUTS, 409) bk. tanmaq İnkâr etmek, yadsımak, reddetmek.	○ tanış sıfat Tanıdık (kimse veya yer).
798.	téñiq (YUTS, 409) Sarılmış.	○ tanık 1. isim Gördüğünü ve bildiğini anlatan, bilgi veren kimse, şahit. 2. hukuk Duruşmada bilgisine, görgüsüne başvurulmuş kimse, şahit.
799.	téñiqliq (YUTS, 409) Sarılmış, sarılı.	○ tanıklık 1. isim Tanık olma durumu, şahitlik, şهادet. 2. Tanığın yaptığı iş, şahitlik, şهادet.
800.	téñiş (YUTS, 409) bk. tañmaq Bağlamak.	○ tanış sıfat Tanıdık (kimse veya yer).
801.	tépiş I (YUTS, 409) bk. tapmaq Bulmak.	○ tepiş isim Tepme işi.
802.	tére I (YUTS, 409) Bir kavun türü.	○ tere isim, bitki bilimi Turpgillerden, yaprakları salata olarak yenen baharlı bir bitki (<i>Lepidium sativum</i>).
803.	tére II (YUTS, 409) Deri.	○ tere isim, bitki bilimi Turpgillerden, yaprakları salata olarak yenen baharlı bir bitki (<i>Lepidium sativum</i>).
804.	térek (YUTS, 409) Kavak ağacı.	○ terek 1. isim Evlerin veya dükkânların yüksekçe yerinde bulunan raf. 2. Başlık veya şapkanın öndeki çıkıntılı bölümü,

terek.

805.	térim (YUTS, 409) Ekim.	○ tarım isim Bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, uygun koşullarda korunması, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanması, ziraat.
806.	térim (YUTS, 409) Ekim.	○ terim 1. isim Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah. 2. mantık Geleneksel mantıkta özne veya yüklem. 3. matematik Cebirsel bir anlatımda + veya - işaretleri arasında bulunan parçalardan her biri. 4. matematik Bir denklemde = işaretinin iki yanındaki anlatımlardan her biri. 5. matematik Bir kesrin pay ve paydasından her biri, had.
807.	térimçi (YUTS, 409) Çiftçi.	○ tarımcı 1. isim Tarım işleriyle uğraşan kimse, ziraatçı. 2. Tarım mühendisi veya teknisyeni, ziraatçı.
808.	térimçilik (YUTS, 410) Çiftçilik.	○ tarımcılık isim Tarım işleriyle uğraşma, ziraatçılık.
809.	tétik (YUTS, 410) Dinç, çevik.	○ tetik (I) 1. isim Ateşli silahlarda ateşlemeyi sağlamak için çekilen küçük parça.
810.	tétim (YUTS, 410) Çitmik, fiske.	○ tadım isim, biyoloji Tat alma yetisi.
811.	tétiq (YUTS, 410) Baharat.	○ tetik (II) 1. isim Ateşli silahlarda ateşlemeyi sağlamak için çekilen küçük parça.
812.	tétiq (YUTS, 410) Baharat.	○ tetik (III) 1. sıfat Çabuk davranan, çevik, dikkatli, uyanık. 2. Dikkat ve özen gerektiren, nazik.

813.	téyiş (YUTS, 410) bk. taymaq Kaymak, kızak yapmak.	○ deyiş 1. isim Deme, söyleme işi. 2. Söyleme biçimi, anlatım biçimi, üslup. 3. Bir kimsenin bir konuyla ilgili anlattıkları, ifade. 4. edebiyat Halk şiiri, halk türküsü. 5. müzik Semahla birlikte yalnızca bağlama eşliğinde ağır tempoda söylenen bir beste türü.
814.	téz (YUTS, 410) Çabuk, hızlı.	○ tez (II) 1. isim, mantık Sav. 2. Üniversitelerde öğrencilerin veya öğretim üyelerinin hazırlayıp bazen bir sınav kurulu önünde savundukları bilimsel eser.
815.	tézlík (YUTS, 410) Hız, çabukluk.	○ tezli sıfat Tezi olan, bir iddia ileri süren.
816.	tiqiliş (YUTS, 411) Sıkma, kalabalık, sıkışık.	○ dikiliş isim Dikilme işi.
817.	tiqiliş (YUTS, 411) Sıkma, kalabalık, sıkışık.	○ tıkılış isim Tıkılma işi.
818.	tin (YUTS, 413) Nefes.	○ tin 1. isim Tınlayan şeyin çıkardığı ses, tınlama sesi.
819.	tinç (YUTS, 413) bk. téç Sakin, barışçı, barışçıl, esen.	○ dinç 1. sıfat Gücü ve sağlık durumu yerinde, canlı, zinde, tendürüst, tüvana. 2. zarf Canlı, zinde bir biçimde.
820.	tinçliq (YUTS, 413) bk. téçliq Sakinlik, esenlik, barış, sulh.	○ dinçlik isim Dinç olma durumu, zindelik, mecal.
821.	tinduruş II (YUTS, 413) Gömme, doldurma.	○ dindirış isim Dindirme işi.
822.	tinış II (YUTS, 413) bk. tinmaq II	○ diniş isim Dinme işi.

Dolmak, dolup düz
olmak.

823.	tiŋ I (YUTS, 413) Sağlam, dinç, sürülmemiş.	○ tin 1. isim Tınlayan şeyin çıkardığı ses, tınlama sesi.
824.	tiŋ I (YUTS, 413) Sağlam, dinç, sürülmemiş.	○ tin 1. isim, ruh bilimi Ruh. 2. felsefe Birtakım fizikötesi kurucularının, gerçeği ve evreni açıklamak için her şeyin özü, temeli veya yapıcısı olarak benimsedikleri madde dışı varlık.
825.	tiŋ II (YUTS, 413) Nefes, soluk.	○ tin 1. isim Tınlayan şeyin çıkardığı ses, tınlama sesi.
826.	tiŋ II (YUTS, 413) Nefes, soluk.	○ tin 1. isim, ruh bilimi Ruh. 2. felsefe Birtakım fizikötesi kurucularının, gerçeği ve evreni açıklamak için her şeyin özü, temeli veya yapıcısı olarak benimsedikleri madde dışı varlık.
827.	tip III (YUTS, 414) Tip-téç Sessiz sakın. Tip-téç bolup qaldi Sessiz sakın oluverdi. Tip-tiniq Berrak.	○ tip 1. isim Hastalıkları iyileştirmek, hafifletmek veya önlemek amacıyla başvurulan teknik ve bilimsel çalışmaların tümü, tababet.
828.	tirik (YUTS, 414) Diri, canlı.	○ tırık isim Bir nesnenin art arda iki yere çarpmasından çıkan ince ve kuru ses.
829.	tiriniş (YUTS, 414) Dayanma, yaslanma.	○ direnış isim Direnme işi.
830.	tiriq (YUTS, 414) Pinti, cimri.	○ tırık isim Bir nesnenin art arda iki yere çarpmasından çıkan ince ve kuru ses.
831.	tiriqliq (YUTS,	○ dirilik isim Diri olma durumu.

414) Pintilik, cimrilik.

832.	tirişmaq <i>I</i>	○ direşmek nsz Sebat etmek.
	(YUTS, 414)	
	Çabalamak, çırpınmak, gayret etmek.	
833.	tirişmaq <i>II</i>	○ direşmek nsz Sebat etmek.
	(YUTS, 414)	
	Buruşmak, kırışmak.	
834.	tirtiq (YUTS, 415)	○ turtuk isim Çentik.
	Yara izi.	
835.	tirtiqliq (YUTS, 415)	○ turtukluk sıfat Tırtığı olan.
	Yara izli.	
836.	tizim (YUTS, 415)	○ dizim 1. isim Dizilme işi, dizme. 2. dil bilgisi Söz zincirinde birbirini izleyen ve belli bir birim oluşturan ögeler birleşimi, sentagma.
	Liste.	
837.	toğaç I (YUTS, 416) bk. toqaç	○ doğaç isim, edebiyat Sözü birdenbire, düşünmeden, içine doğduğu gibi söyleme, irtical.
	Francala, çörek.	
838.	toğaç II (YUTS, 416)	○ doğaç isim, edebiyat Sözü birdenbire, düşünmeden, içine doğduğu gibi söyleme, irtical.
	Parça.	
839.	toğan (YUTS, 416)	○ doğan isim, hayvan bilimi Kartalgillerden, sırtı kül rengi ve enine çizgili, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş (Falco peregrinus).
	Su bendi, bütet, bağlağı.	
840.	toğruluq (YUTS, 416) (edat)	○ doğruluk 1. isim Doğru ve dürüst olma durumu, doğru olana yakışır davranış, dürüstlük, adalet. 2. felsefe Düşüncenin gerçeğe uyuşması, yargı ve önermelerin
	Hakkında, üzerine, için, dair, ait.	

gerçeğe uygun olması.

841.	toxu (YUTS, 417) Tavuk.	○ doku 1. isim, anatomi Bir vücudun veya bir organın yapı öğelerinden birini oluşturan hücreler bütünü, nesiç. 2. Bir bütünün yapısı ve özelliği.
842.	toku (YUTS, 417) bk. tokar (ağız) Ayaksız, aksak.	○ doku 1. isim, anatomi Bir vücudun veya bir organın yapı öğelerinden birini oluşturan hücreler bütünü, nesiç. 2. Bir bütünün yapısı ve özelliği.
843.	toqaç (YUTS, 417) Francala, çörek.	○ tokaç isim Çamaşır yıkarken kullanılan, tahtadan, yassı tokmak.
844.	tolima (YUTS, 418) Çokça, aşırı, yersiz, lüzumsuz.	○ dolama 1. isim Dolamak işi. 2. Giysilerin üstüne giyilen, önü açık bir tür üstlük. 3. Poşu. 4. mimarlık Çeşitli eserlerdeki barok ve rokoko üslubunda iç içe süsleme motifi. 5. tıp Tırnak etrafındaki yumuşak bölümlerin, bazen de kemiğin iltihaplanmasından ileri gelen ağrılı şiş.
845.	toluq (YUTS, 418) Dolu, tam, tüm.	○ dolu (I) 1. isim Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü.
846.	tomur (YUTS, 419) 1. Kök. 2. Damar.	○ domur 1. isim Kabarcık. 2. Tomurcuk.
847.	ton (YUTS, 419) Gocuk.	○ don (I) 1. isim Giysi. 2. Vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi, külot.
848.	ton (YUTS, 419) Gocuk.	○ don (II) 1. isim Hava sıcaklığının sıfırdan aşağı düşmesiyle suların buz tutması.

849.	ton	(YUTS, 419) Gocuk.	○ don (III) 1. isim At kılının rengi.
850.	tonuq	(YUTS, 419) Tanık, şahit.	○ donuk 1. sıfat Parlak olmayan, mat (II). 2. Canlılığı olmayan, fersiz (göz). 3. Canlılığı az olan, durgun, uyuşuk (kimse).
851.	tonuqluq	(YUTS, 419) Tanıklık.	○ donukluk isim Donuk olma durumu.
852.	toñ	(YUTS, 419) 1. Don, buz. 2. Ham, olmamış. 3. Kaba.	○ don (I) 1. isim Giysi. 2. Vücudun belden aşağısına giyilen uzun veya kısa iç giysisi, külot.
853.	toñ	(YUTS, 419) 1. Don, buz. 2. Ham, olmamış. 3. Kaba.	○ don (III) 1. isim At kılının rengi.
854.	toñ	(YUTS, 419) 1. Don, buz. 2. Ham, olmamış. 3. Kaba.	○ ton (I) 1. isim Bir metreküp hacminde ve + 4 °C'deki arı suyun ağırlığı. 2. Bin kilogramlık ağırlık birimi.
855.	toñ	(YUTS, 419) 1. Don, buz. 2. Ham, olmamış. 3. Kaba.	○ ton (II) 1. isim, müzik İnsan veya çalgı sesinin yükseklik, alçaklık derecesi. 2. Konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması. 3. Bir rengin koyuluk veya açıklık derecesi. 4. dil bilgisi Ses titreşimlerinin yükselip alçalması, titrem.
856.	toñluq	(YUTS, 420) Kabalık.	○ donlu sıfat Donu olan.
857.	toñluq	(YUTS, 420) Kabalık.	○ tonlu sıfat, dil bilgisi Yumuşak.
858.	toñluq	(YUTS, 420) Kabalık.	○ tonluk sıfat Belli bir ton ağırlığında olan.
859.	topaq	(YUTS,	○ topak 1. Yuvarlak biçimde olan nesne,

420) Dana, buzağı.	toparлак. 2. Yufka açmak için avuç içinde yuvarlak bir biçim verilen hamur parçası. 3. Bu biçim verilmiş şey. 4. Hayvanlarda, parmakların ardında topuğu andıran çıkıntı. 5. Şişe veya kadeh.
860. topuz (YUTS, 420) (ağız) Çomak.	○ topuz 1. isim Ucu top biçiminde eski bir silah. 2. Top biçiminde toplanmış saç. 3. Bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı.
861. torluq (YUTS, 421) Torluq qoğun Bir kavun türü.	○ torluk isim Toyluk, acemilik.
862. toruq (YUTS, 421) Doru.	○ doruk 1. isim Dağ, ağaç vb. yüksek şeylerin tepesi, en yüksek yeri, zirve, şahika. 2. En üstün başarı düzeyi. 3. Heyecan, sevinç, coşku vb. duygularda ulaşılan en üst nokta.
863. toyğuluq (YUTS, 422) Duyarlı (Doyarlı).	○ duygulu sıfat Duygusu, duyarlılığı çok olan, kolay duygulanan, içli, duyar, hassas.
864. toyğusiz (YUTS, 422) Seyrine doyum olmaz.	○ duygusuz 1. sıfat Duygusu, duyarlılığı olmayan, hissiz. 2. Katı yürekli, umursamaz, hissiz.
865. toyluq (YUTS, 422) Düğün için gerekli şeyler.	○ toyluk 1. isim Toy (I) olma durumu, acemilik. 2. Toyca davranış, acemilik.
866. toyumluq (YUTS, 422) Doyumlu.	○ doyumlu 1. sıfat Doyulacak miktarda olan. 2. isim Çapul, yağma.
867. tozan (YUTS, 422) Toz, duman.	○ tozan 1. isim İncecik toz tanesi. 2. Tozu çok olan yer.
868. töriçilik (YUTS, 424) Kırtasiyecilik.	○ törecilik isim Töreci olma durumu.

869.	törilik (YUTS, 424) Kırtasiyecilik.	○ törel sıfat Törel.
870.	tuluq (YUTS, 426) Döven (Ts'de yok).	○ tuluk isim Tulum.
871.	tuman (YUTS, 426) Sis, duman.	○ duman 1. isim Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerrelere buğu bulunan değişik renklerde gaz. 2. Havalanan tozların veya sisin oluşturduğu bulanıklık. 3. Kötü, yaman. 4. Esrar.
872.	tuman (YUTS, 426) Sis, duman.	○ tuman isim Don, şalvar.
873.	turaq (YUTS, 426) Bent, kıta.	○ durak 1. isim Tren, tramvay, otobüs, minibüs vb. genel taşıtların durmak zorunda olduğu veya durabileceği yer. 2. Çok sayıda taksinin bir arada çalıştığı ve bağlı olduğu işletme. 3. Kısa bir süre konaklanacak, durulacak yer. 4. dil bilgisi Konuşmada, anlamın gerektirdiği biçimde kelimeler arasındaki ses kesintisi. 5. edebiyat Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerde ölçü kalıpları içindeki durma yerleri. 6. müzik Bir ölçü uzunluğunda susma. 7. Cümle sonundaki nokta.
874.	turaqliq (YUTS, 426) Sabit, devamlı, istikrarlı, değişmez.	○ duraklı 1. sıfat Durağı olan. 2. fizik Hep aynı yerde kalan, hep aynı yerde tekrarlanan.
875.	turaqliq (YUTS, 426) Sabit, devamlı, istikrarlı, değişmez.	○ duraklık 1. isim Durak olma durumu. 2. Durgunluk.
876.	turaqsiz (YUTS, 427) Değişken,	○ duraksız 1. zarf Otobüs mola vermeden, duraklarda durmadan (gitmek). 2. sıfat

kararsız, tutarsız.

Hareketli, oynak. 3. sıfat Herhangi bir durağa bağlı olarak çalışmayan (taksi).

877.	turaqsizliq (YUTS, 427) Tutarsızlık, değişkenlik.	○ duraksızlık isim Duraksız olma durumu.
878.	turgu (YUTS, 427) Durum, pozisyon, mevzi noktai nazar, görüş açısı.	○ durgu 1. isim Sekte. 2. müzik Bir müzik eserinde, bitiş etkisi yapan armonik zincirlemeler bütünü.
879.	turgun (YUTS, 427) Yerli; eskiden oturan.	○ durgun 1. sıfat Sakin. 2. Neşesiz, keyifsiz, sessiz. 3. Canlı olmayan, sönük, hareketsiz.
880.	tutamliq (YUTS, 428) Tutumlu.	○ tutamlik sıfat Herhangi bir tutam miktarında olan.
881.	tutqun (YUTS, 428) Tutsak, esir.	○ tutkun 1. sıfat Gönül vermiş, meftun, meclup. 2. Bir şeye alışmış, bağlanmış, düşkün.
882.	tutqunluq (YUTS, 428) Tutsaklık, esirlik.	○ tutkunluk isim Tutkun olma durumu, meftuniyet, meftunluk.
883.	tutuq (YUTS, 429) Bulutlu, kapalı, karanlık, kederli, mahzun.	○ tutuk 1. sıfat Akıcı, rahat konuşamayan. 2. Eski işlevini göremez duruma gelmiş. 3. Olması gereken gibi olmayan. 4. Bir organ hareket edemez olmuş. 5. Kısılmış, kesik. 6. hukuk Tutuklu. 7. Kapalı, tıkalı. 8. Sıkıntılı. 9. Durgun, çekingen, sıkılğan.
884.	tuvaq I (YUTS, 429) Kapak, kazan kapağı.	○ duvak 1. isim Gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tül den örtü. 2. Küp, tandır, baca vb.nin taş veya topraktan yapılmış kapağı. 3. Yeni doğan bazı

bebeklerin doğduğu zaman başlarını çevreleyen zar.

885. tuvaq II (YUTS, 429) bk. tuyaq 1. Toynak; hayvan tırnağı. 2. Baş, tane.	○ duvak 1. isim Gelinin başını, bazen de yüzünü örten dantel veya tül den örtü. 2. Küp, tandır, baca vb.nin taş veya topraktan yapılmış kapağı. 3. Yeni doğan bazı bebeklerin doğduğu zaman başlarını çevreleyen zar.
886. tuyğun (YUTS, 429) Uyanık, basiretli, zeki.	○ duygun sıfat Duyarlı.
887. tuzluq (YUTS, 429) Tuzlu.	○ tuzluk 1. isim İçine tuz konulan kap. 2. anatomi Atlarda gözün üstündeki, insanlarda köprücük kemiğinin ardındaki çukur yer. 3. Otlayan hayvanların tuz gereksinimini karşılamak üzere, öğütülmüş kaya tuzlarının, yağmurdan korunmasını ve hayvanların rahatça yararlanmasını sağlayan üstü kapalı yer.
888. tüğün (YUTS, 430) Düğüm.	○ düğün 1. isim Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyyet. 2. Bir olayı kutlamak için yapılan büyük eğlence veya tören.
889. tüğme (YUTS, 431) bk. tügme Dügme.	○ tünme isim Tünmek işi.
890. tüplik I (YUTS, 431) Aslı, yerli, esaslı.	○ tüplü 1. sıfat Tüpü olan. 2. Tüp içinde yetiştirilen.
891. tüplik I (YUTS, 431) Aslı, yerli, esaslı.	○ tüplük isim Laboratuvarlarda cam tüpleri koymaya yarayan tahta veya metal tabla.
892. tüplik II (YUTS, 431) Ciltli.	○ tüplü 1. sıfat Tüpü olan. 2. Tüp içinde

yetiştirilen.

893.	tüplik II (YUTS, 431) Ciltli.	○ tüplük isim Laboratuvarlarda cam tüpleri koymaya yarayan tahta veya metal tabla.
894.	tüş II (YUTS, 432) bk. çüş II Öğle.	○ düş 1. isim Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya. 2. Gerçek olmayan şey, imge. 3. Gerçekleşmesi istenen şey, umut.
895.	tüş III (YUTS, 432) Tüşmu-tüştin Taraf taraftan.	○ düş 1. isim Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü, rüya. 2. Gerçek olmayan şey, imge. 3. Gerçekleşmesi istenen şey, umut.
896.	tüz I (YUTS, 432) Düz.	○ düz (II) 1. isim Düz rakı.
897.	tüz II (YUTS, 432) Tüzge çıkmaq Dışarıya çıkmak.	○ düz (I) 1. sıfat Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan. 2. Kıvrımlı olmayan, doğru, stabil. 3. Yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan, müstevi. 4. Kısa ökçeli, ökçesiz (ayakkabı). 5. Yayvan, altı derin olmayan. 6. Kıvrıcık veya dalgalı olmayan (saç). 7. Yalın, sade, süssüz. 8. Çizgisiz, desensiz ve tek renkli. 9. isim Engebesiz olan yer, düzlük, ova.
898.	tüz II (YUTS, 432) Tüzge çıkmaq Dışarıya çıkmak.	○ düz (II) 1. isim Düz rakı.
899.	uçqun II (YUTS, 434) Şişkinlik, şiş, ur (tıp).	○ uçkun isim Ateşten fırlayan ve etrafa saçılan kıvılcım.
900.	uçqur (YUTS, 434) İyi uçan.	○ uçkur 1. isim Şalvarı bele bağlamak veya torba, kese vb. şeylerin ağzını büzmek için bunlara geçirilen bağ. 2. Cinsel duygu

veya ilişki.

901.	uçqurluq (YUTS, 434) İyi uçma hali, uçuş yeteneği.	○ uçkurlu sıfat Uçkuru olan.
902.	uçqurluq (YUTS, 434) İyi uçma hali, uçuş yeteneği.	○ uçkurluk 1. isim Uçkur geçirilen katlanmış kenar. 2. Bayrağın arka kenarında bulunan ve içinden ip geçirilip tutturulan beyaz bezden kenarlık. 3. Uçkur geçirmeye yarayan çubuk.
903.	uçluq (YUTS, 434) Sivri.	○ uçlu 1. sıfat Ucu olan, ucu çıkan. 2. Filtreli (sigara).
904.	uçug (YUTS, 434) Uçuk, sivilce.	○ uçuk (I) 1. sıfat Uçmuş, soluk. 2. Açık (renk). 3. Hafif, belirsiz. 4. Abartılı, çok yüksek, çok fazla. 5. Deli dolu.
905.	ulaq I (YUTS, 436) Ek, katma.	○ ulak isim Haberci.
906.	ulaq II (YUTS, 436) Kabza, tutak.	○ ulak isim Haberci.
907.	ulaq III (YUTS, 436) Çalıştırılan hayvan.	○ ulak isim Haberci.
908.	ulaq IV (YUTS, 436) Çamaşır teknesi.	○ ulak isim Haberci.
909.	ulaq (YUTS, 436) Kolan.	○ ulan 1. ünlem Ey. 2. Öfke ve nefret anlatan bir seslenme sözü.
910.	ulaştırma (YUTS, 436) Birleştirme, ekleme.	○ ulaştırma 1. isim Ulaştırmak işi. 2. İnsanların, malların, haberlerin ulaşmasını sağlayan işlerin ve araçların tümü, münakalat. 3. askerlik Orduda malzeme ve personel taşıma işlerini sağlayan sınıf.

911. unçilik (YUTS, 437) Böyle, öyle, şöyle, o kadar, bu kadar, öylesine.	○ unculuk isim Un alıp satma işi.
912. usluq I (YUTS, 439) 1. Susuzluğu gidermek için içilen içki. 2. Susuzluk.	○ uslu 1. sıfat Toplum, çevresini rahatsız etmeyen, edepli, müeddep, yaramaz karşıtı. 2. zarf Uysal bir biçimde. 3. Akıllı, zeki.
913. usluq II (YUTS, 439) Becerikli, mahir, usta.	○ uslu 1. sıfat Toplum, çevresini rahatsız etmeyen, edepli, müeddep, yaramaz karşıtı. 2. zarf Uysal bir biçimde. 3. Akıllı, zeki.
914. uşaq (YUTS, 440) bk. uşşaq Ufak.	○ uşak (I) 1. isim Çocuk. 2. Herhangi bir bölgenin halkından olan erkek. 3. Erkek hizmetçi. 4. Tayfa.
915. uşşaq (YUTS, 440) Ufak.	○ uşşak isim, müzik Türk müziğinde ana makamlardan biri.
916. uyaq (YUTS, 441) O taraf, ötesi.	○ uyak isim, edebiyat Şiirde dizelerin sonunda tekrarlanan ve aynı ahengi veren heceler veya aynı görevde olmayan ancak benzeşen sesler, kafiye.
917. uyquluq (YUTS, 442) Uykulu.	○ uykuluk 1. isim Kasaplık hayvanların timüs ve pankreas bezlerine verilen ortak ad. 2. Kundaktaki çocukların avucunda biriken kir. 3. Karaciğer. 4. Dalak.
918. uyuşqan (YUTS, 442) Birlik, birleşmiş.	○ uyuşkan sıfat Herkesle veya her şeyle kolayca uyuşabilen.
919. uyuşuq (YUTS, 442) 1. Mincık mincık, buruşturulmuş. 2.	○ uyuşuk 1. sıfat Duymaz ve hareket edemez duruma gelmiş, uyuşmuş. 2. Gevşek,

Birleşik. 3. Tertipli, düzenli.	tembel, sünepe, uyuntu.
920. ünsüzlik (YUTS, 446) Sessizlik.	o ünsüzlük isim Ünsüz olma durumu.
921. ünlük (YUTS, 446) Buğday ünlük kişi Esmer, tenli kişi, buğday renkli kişi.	o ünlü 1. sıfat Ün salmış olan, şöhretli, meşhur, şanlı, namlı, namdar, anlı şanlı. 2. isim, dil bilgisi Ses yolunda bir engele çarpmadan çıkan ses, sesli, sesli harf, vokal: a, e, ı, i, o, ö, u, ü.
922. üttü (YUTS, 447) (ağız) bk. udul Doğru, kestirme, düz.	o ütü 1. isim Genellikle giysilerin buruşukluklarını gidermek için bunların üzerinden geçirilen kızgın demir araç. 2. Bu araçla yapılan iş.
923. üzündi (YUTS, 449) Fıkra, parça.	o üzüntü isim Olması istenilmeyen olaylardan doğan ruh tedirginliği, teessür.
924. vaqa (YUTS, 450) Bala-vaqa Çoluk çocuk.	o vaka isim Olay, hadise.
925. varağ II (YUTS, 451) Taklidî ses.	o varak 1. isim Yaprak. 2. Yazılı kâğıt, varaka. 3. Altın, gümüş veya başka madenler dövülerek oluşturulan ince, parlak yaprak, altın varak, gümüş varak.
926. varağ (YUTS, 451) Gürültü, ses.	o varan isim Bir olayın tek kalmayıp arkadan daha başkalarının gelebileceğini anlatmak için birden başlayarak sıra ile sayıların başına getirilen bir söz.
927. xem (YUTS, 163) Ceza, ceza vermek.	o hem 1. bağlaç Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz. 2. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi

birinciye bağlayan bir söz.

928.	<i>xécir</i> (YUTS, 165) Katır, bardo.	○ <i>hacir</i> isim, hukuk Kısıt.
929.	<i>yadgar</i> (YUTS, 454) Anıt, abide, heykel, eser.	○ <i>yadigâr</i> isim Bir kimseyi, bir olayı hatırlatan nesne veya kişi, andaç.
930.	<i>yağliq I</i> (YUTS, 454) Yağlı.	○ <i>yağlık</i> 1. sıfat Yağ için ayrılmış, yağ elde etmeye özgü. 2. isim Sırma işlemeli, büyük mendil, çevre.
931.	<i>yaq I</i> (YUTS, 455) Taraf, yan, yön, cihet.	○ <i>yak</i> isim, hayvan bilimi Tibet'te, Asya'nın bazı yörelerinde yabani veya evcil olarak yaşayan, kılları uzun bir tür öküz, Tibet öküzü, Tibet sığırı (Bos grunniens).
932.	<i>yaq II</i> (YUTS, 455) bk. <i>yoq</i> Yok.	○ <i>yak</i> isim, hayvan bilimi Tibet'te, Asya'nın bazı yörelerinde yabani veya evcil olarak yaşayan, kılları uzun bir tür öküz, Tibet öküzü, Tibet sığırı (Bos grunniens).
933.	<i>yaqaliq</i> (YUTS, 455) Yakalık, yakalık kumaş; yakalık kürk.	○ <i>yakalı (I)</i> 1. sıfat Herhangi bir biçimde yakası olan.
934.	<i>yaqaliq</i> (YUTS, 455) Yakalık, yakalık kumaş; yakalık kürk.	○ <i>yakalı (II)</i> 1. isim Boynu üzerinde manto yakasına benzeyen tüyleri bulunan bir tür güvercin.
935.	<i>yalan</i> (YUTS, 455) Yalın, çıplak, yalnız, tek.	○ <i>yalan</i> 1. isim Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz, kıştır. 2. Yalancı kimse. 3. sıfat Uydurma.
936.	<i>yalpaq</i> (YUTS, 456) Yassı, düz.	○ <i>yalpak</i> 1. isim Dalkavuk. 2. Sarp yer, uçurum. 3. sıfat Sokulgan, cana yakın.
937.	<i>yamaq</i> (YUTS, 457) Yama.	○ <i>yamak</i> 1. isim Bir işte yardımcı olarak çalışan erkek. 2. tarih Yeniçeri Ocağında

topçu ve humbaracı gibi askerî kuruluşlarda aday olarak bulunan kimse. 3. Birinin etkisinde kalarak onun sözünden çıkmayan kimse.

938.	yamaqçi (YUTS, 457) Ayakkabıcı, kunduracı.	○ yamacı isim Ayakkabı yamayan, onaran kimse, ayakkabı eskicisi.
939.	yamaqçılıq (YUTS, 457) Ayakkabı tamirciliği.	○ yamacılık isim Yama yapma işi.
940.	yanaqlıq (YUTS, 459) Cevizlik, cevizli.	○ yanaklı 1. sıfat Yanağı olan. 2. Yan yüzeyinde şişkinlik olan (lastik).
941.	yançuq (YUTS, 458) Cep.	○ yancık isim Genellikle çobanların kullandığı azık torbası.
942.	yandaşlıq (YUTS, 458) Yakın olma, bağlı olma.	○ yandaşlık isim Yandaş olma durumu, yanlılık, taraflılık, taraftarlık.
943.	yandurma (YUTS, 458) 1. Döndürme, çevirme. 2. Geri verme, geri yollama.	○ yandırma isim Yandırmak işi.
944.	yanlıq (YUTS, 458) Tik yanlıq Dik, sarı, yalçın.	○ yanlı isim Yandaş.
945.	yanlıq (YUTS, 458) Tik yanlıq Dik, sarı, yalçın.	○ yanlık isim Kahvaltıda ve diğer öğünlerde ana yiyeceğin yanında verilen çerez türü veya domates, salatalık vb. yiyecekler.
946.	yanaq I (YUTS, 458) Ceviz.	○ yanak 1. isim Yüzün göz, kulak ve burun arasındaki bölümü. 2. Lastik tekerlekli taşıtlarda lastiğin jant ile yere temas eden

bölümü arasında kalan yan yüzeyi.

947.	yapılaq I (YUTS, 459) Düz, yassı.	○ yapalak isim, hayvan bilimi İri bir tür baykuş.
948.	yaraq (YUTS, 459) Silah, alet.	○ yara 1. isim Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik. 2. Bir şeyin iç veya dış yüzünde herhangi bir etki ile oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık. 3. Vücutta işlemekte olan çıban. 4. Dert, üzüntü, acı.
949.	yararlıq (YUTS, 459) Yararlık, iktidar, uygunluk, kabiliyet.	○ yararlı sıfat Yarar sağlayan, yararı olan, yararışlı, faydalı, nafi, avantajlı.
950.	yasaq (YUTS, 460) Döşeme.	○ yasak 1. isim Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel, memnuiyet. 2. sıfat Yapılmaması istenmiş olan, yok, memnu, haram.
951.	yasaqlıq (YUTS, 460) Döşenmiş.	○ yasaklı 1. sıfat Herhangi bir şeyi yapması kendisine yasak edilmiş olan (kimse). 2. Yasaklanmış.
952.	yasaqlıq (YUTS, 460) Döşenmiş.	○ yasaklık isim Yasak olma durumu, memnuluk, memnuiyet.
953.	yasıma (YUTS, 460) bk. yasalma Yapay, türeme.	○ yasama 1. isim Yasa koyma, yasa yapma, teşri. 2. hukuk Genel, soyut, objektif ve sürekli nitelikte kurallar koyma.
954.	yaşlıq I (YUTS, 461) Gençlik.	○ yaşlı (I) 1. sıfat Yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse). 2. Uzun yılları geride bırakmış.
955.	yaşlıq I (YUTS, 461) Gençlik.	○ yaşlı (II) 1. sıfat Yaşla dolmuş (göz).

956.	yaşliq I (YUTS, 461) Gençlik.	○ yaşlık isim Yaş olma durumu, ıslaklık.
957.	yaşliq II (YUTS, 461) Yaşlı.	○ yaşlı (II) 1. sıfat Yaşla dolmuş (göz).
958.	yaşliq II (YUTS, 461) Yaşlı.	○ yaşlık isim Yaş olma durumu, ıslaklık.
959.	yaşliq III (YUTS, 461) Gözleri yaşlı; yaşlı gözler; gözleri dolu.	○ yaşlı (I) 1. sıfat Yaşı ilerlemiş, kocamış, ihtiyar (kimse). 2. Uzun yılları geride bırakmış.
960.	yaşliq III (YUTS, 461) Gözleri yaşlı; yaşlı gözler; gözleri dolu.	○ yaşlık isim Yaş olma durumu, ıslaklık.
961.	yataqliq (YUTS, 461) Yataklı, yurtlu.	○ yataklık 1. sıfat Yatak yapmaya uygun. 2. isim Üzerine yatak serilen tahta veya maden kerevet, karyola. 3. isim Suçluları barındırma, gizlice yardım etme.
962.	yava (YUTS, 461) Yaban.	○ yaba isim Harman savurmakta kullanılan, çatal biçiminde, tahtadan tarım aracı.
963.	yavanliq (YUTS, 461) Boş yer.	○ yabanlık 1. isim Bayram gibi önemli günlerde veya konukların yanına çıkarken giyilen yeni giysi, kişilik, adamlık. 2. Ekilmemiş, işlenmemiş toprak.
964.	yavanliq (YUTS, 461) Boş yer.	○ yavanlık isim Yavan olma durumu.
965.	yavuzluq (YUTS, 462) Kötülük, zalimlik.	○ yavuzluk 1. isim Yavuz olma durumu. 2. Yavuzca davranış.
966.	yaylaq (YUTS, 462) Yayla.	○ yaylak isim, coğrafya Otlak.
967.	yazgi (YUTS,	○ yazgi isim, din b. Tanrı'nın uygun görmesi,

462) Yazlık.	Tanrı'nın isteği, kader, ezeli takdir, yazı, alın yazısı, hayat, mukadderat, takdirilahi.
968. <i>yazmiçi</i> (YUTS, 462) (ağız) bk. <i>yazğuçi</i> Yazar, yazıcı.	○ <i>yazmacı</i> 1. isim Yemeni, yorgan yüzü vb. şeylere elle veya tahta kalıplarla desen yapan kimse. 2. Yazma satan kimse.
969. <i>yey</i> (YUTS, 463) Yen, giysi kolu.	○ <i>yen (II)</i> 1. isim Japonya para birimi.
970. <i>yengilik I</i> (YUTS, 463) Yenilik.	○ <i>yengelik</i> 1. isim Yenge olma durumu. 2. Yengeye yakışan davranış.
971. <i>yéğir</i> (YUTS, 464) Hafif sıyrık, bere, yara.	○ <i>yağır</i> 1. isim Sırt, arka, iki kürek arası. 2. Atın omuzları arasındaki yer. 3. Çoğunlukla bu yerde eyer ve semerin açtığı yara. 4. Kel.
972. <i>yéqim</i> (YUTS, 464) Bir yéqim otun Bir defa yakılacak odun.	○ <i>yakım</i> 1. isim Yakma işi. 2. Önemli bir olay üzerine yakılmış türkü.
973. <i>yéqiş I</i> (YUTS, 465) bk. <i>yaqmaq I</i> Sürmek, ovmak.	○ <i>yakiş</i> isim Yakma işi.
974. <i>yéqiş III</i> (YUTS, 465) bk. <i>yaqmaq III</i> Beğenmek, hoşuna gitmek.	○ <i>yakiş</i> isim Yakma işi.
975. <i>yélim</i> (YUTS, 465) Yapıştırıcı, tutkal.	○ <i>yalım</i> 1. isim Alev. 2. Kılıç, bıçak gibi kesici araçların keskin yüzü.
976. <i>yélin</i> (YUTS, 465) Meme.	○ <i>yalın (I)</i> 1. isim Alev.
977. <i>yélin</i> (YUTS, 465) Meme.	○ <i>yalın (II)</i> 1. sıfat Gösterişsiz, süssüz, sade (söz, yazı). 2. Çıplak, kınından çıkmış.
978. <i>yélin</i> (YUTS,	○ <i>yelin</i> isim İnek, manda, koyun vb.

465) Meme.

hayvanlarda memenin süt toplanan bölümü.

979. *yélinlik* (YUTS, 465) Memeli.

○ *yalınlık* 1. isim Yalın olma durumu, birleşik veya karmaşık olmama durumu, sadelik. 2. edebiyat Açık, süsten ve zorlamadan uzak, kolayca anlaşılabilen anlatım, sadelik.

980. *yénik* (YUTS, 465) Hafif.

○ *yanık* 1. sıfat Yanmakta olan. 2. Yanmış olan. 3. Rengi koyulaşmış. 4. Sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş, kavruk. 5. Verimsiz, kıraç duruma gelmiş olan. 6. Bıkkın, üzüntülü, dertli. 7. Duygulu, dokunaklı, acılı, etkili. 8. isim Yanmış yer, yanmış olan yerde kalan iz. 9. isim Herhangi bir ısıdan meydana gelen doku bozukluğu.

981. *yénik* (YUTS, 465) Hafif.

○ *yenik (I)* 1. sıfat Yenmiş, aşınmış. 2. isim Bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek o şeyde bıraktığı iz.

982. *yénik* (YUTS, 465) Hafif.

○ *yenik (II)* 1. sıfat Savaş veya yarışmada yenilmiş, mağlup.

983. *yéniq I* (YUTS, 465) Yanık, yanmış.

○ *yenik (I)* 1. sıfat Yenmiş, aşınmış. 2. isim Bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek o şeyde bıraktığı iz.

984. *yéniq I* (YUTS, 465) Yanık, yanmış.

○ *yenik (II)* 1. sıfat Savaş veya yarışmada yenilmiş, mağlup.

985. *yéniq II* (YUTS, 465) İade edilmiş; geri yollanmış.

○ *yanık* 1. sıfat Yanmakta olan. 2. Yanmış olan. 3. Rengi koyulaşmış. 4. Sıkıntı veya hastalıktan iyi gelişmemiş, kavruk. 5. Verimsiz, kıraç duruma gelmiş olan. 6.

Bıkkın, üzüntülü, dertli. 7. Duygulu, dokunaklı, acılı, etkili. 8. isim Yanmış yer, yanmış olan yerde kalan iz. 9. isim Herhangi bir ısıdan meydana gelen doku bozukluğu.

986.	<i>yéniq II</i> (YUTS, 465) İade edilmiş; geri yollanmış.	○ <i>yenik (I)</i> 1. sıfat Yenmiş, aşınmış. 2. isim Bir hayvanın veya böceğin bir şeyi yiyerek o şeyde bıraktığı iz.
987.	<i>yéniq II</i> (YUTS, 465) İade edilmiş; geri yollanmış.	○ <i>yenik (II)</i> 1. sıfat Savaş veya yarışmada yenilmiş, mağlup.
988.	<i>yéniş II</i> (YUTS, 465) (<i>yanmaq</i> 'tan II.) Dönüş.	○ <i>yanış</i> isim Yanma işi.
989.	<i>yéniçiliq</i> (YUTS, 465) Yenilik.	○ <i>yenicilik</i> isim Yenici olma durumu.
990.	<i>yéñiliş I</i> (YUTS, 465) (<i>yéñilmek</i> 'ten) Yenilme.	○ <i>yanılış</i> isim Yanılma işi.
991.	<i>yéñiliş II</i> (YUTS, 465) (<i>yéñilmaq</i> 'tan)	○ <i>yeniliş</i> isim Yenilme işi.
992.	<i>yenlik</i> (YUTS, 463) 1. Kolluk. 2. Yen için; yenlik.	○ <i>yenli</i> sıfat Yenleri olan.
993.	<i>yépiliş</i> (YUTS, 466) Kapanma, örtülme.	○ <i>yapılış</i> 1. isim Yapılma işi. 2. Bir şey yapılırken gerçekleştirilen özellik, nitelik, kuruluş, bünye.
994.	<i>yépiq</i> (YUTS, 466) Kapalı, örtülü.	○ <i>yapık</i> 1. isim Belleme (II). 2. tarih Yeniçerilerin giydikleri üstlük.
995.	<i>yépiş</i> (YUTS, 466) (<i>yapmaq</i> 'tan)	○ <i>yapış</i> isim Yapma işi.

Kapatma.

996.	yépişiq (YUTS, 466) Yapışmış.	○ yapışık 1. sıfat Bir yere yapışmış olan. 2. Fizyolojik yönden birbirlerine bağlı olarak doğan. 3. Sürekli bir arada bulunan. 4. Dokunan, değen.
997.	yériş (YUTS, 466) (yarmaq 'tan I.) Yarma.	○ yarış 1. isim, spor Yarışma. 2. Yarışma, rekabet.
998.	yésmiq (YUTS, 466) bk. yapilaq yapılaq I “ <i>Düz, yassı</i> ”; yapılaq II “(zool) <i>Baykuş</i> ”.	○ yasmuk isim Mercimek.
999.	yéşilliq (YUTS, 466) Yeşillik.	○ yeşilli (I) 1. sıfat Yeşili olan. 2. Yeşil giysi giymiş.
1000.	yétekçi (YUTS, 467) Önder, lider, yönetici.	○ yedekçi 1. isim Bir hayvanı yedeğe alan kimse. 2. Akıntıya karşı kayığı iple karaya çeken kimse, kolancı. 3. müzik Türkü söyleyene eşlik eden kimse.
1001.	yétekçilik (YUTS, 467) Önderlik, liderlik, yöneticilik.	○ yedekçilik isim Yedekçinin yaptığı iş, kolancılık.
1002.	yétik (YUTS, 467) Yeterli, olgun.	○ yatık 1. sıfat Dik olmayan, eğik, yatırılmış bir durumda olan. 2. Çevrilmiş, devrik. 3. Zamanla dayanıklılığını yitirmiş. 4. isim Yayvan su kabı.
1003.	yétim (YUTS, 467) bk. jitim jitim I “ <i>Yetim</i> ”; jitim II “ <i>Ölüm-jitim Ölüm ve kayıp</i> ”.	○ yatım isim, denizcilik Gemi direklerinin başa veya kıça doğru olan eğimi.
1004.	yétim (YUTS,	○ yetim sıfat Babası ölmüş olan (çocuk),

467) bk. *jitim* jitim I
 “Yetim”; jitim II
 “Ölüm-jitim Ölüm ve
 kayıp”.

babasız.

1005.	<i>yétiş I</i> (YUTS, 467) (<i>yetmek</i> ’ten) bk. <i>yetmek</i> 1. Varmak, yetişmek. 2. Yetmek, kafi, yeterli. 3. Yetişmek, erişmek. 4. Başlamak, girmek.	○ <i>yatış</i> isim Yatma işi.
1006.	<i>yéyiq I</i> (YUTS, 467) Düz, yassı.	○ <i>yayık</i> 1. isim Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine. 2. sıfat Yayılmış, yayvan.
1007.	<i>yéyiq II</i> (YUTS, 467) Yayılmış, geniş.	○ <i>yayık</i> 1. isim Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine. 2. sıfat Yayılmış, yayvan.
1008.	<i>yéyiliş II</i> (YUTS, 467) bk. <i>yéyilmek</i> Yenilmek (yemeğin yenilmesi).	○ <i>yayılış</i> isim Yayılma işi.
1009.	<i>yéziq</i> (YUTS, 467) Yazma, yazı, yazıt.	○ <i>yazık</i> 1. isim Herkesi üzebilecek şey, günah. 2. ünlem Acınma, üzüntü anlatan bir söz. 3. ünlem Kınama anlatan bir söz.
1010.	<i>yéziq</i> (YUTS, 467) Yazma, yazı, yazıt.	○ <i>yazı (II)</i> 1. isim Düz yer, ova, kır.
1011.	<i>yéziliq</i> (YUTS, 468) Köylü.	○ <i>yazılı</i> 1. sıfat Yazılmış olan, muharrer, sözlü karşıtı. 2. Üzerinde yazı bulunan, yazısı olan. 3. isim Yazılı sınav. 4. ekonomi Geçerli olan, nominal.

1012.	yéziliş III (YUTS, 468) bk. yézilmek Çözölmek, açılmak.	○ yazılış isim Yazılma işi.
1013.	yigilik (YUTS, 468) Yemek, yenilecek şey.	○ yığılı sıfat Yığılmış olan.
1014.	yilik (YUTS, 468) bk. jilik İlik. Ayrıca bk. ilik .	○ yuluk 1. sıfat Çarpık, eğri (ağız). 2. Şaşı (göz).
1015.	yiliq (YUTS, 468) bk. jiliq (ağız) İlk.	○ yuluk 1. sıfat Çarpık, eğri (ağız). 2. Şaşı (göz).
1016.	yilliqçi (YUTS, 468) Yıllık ücret ile çalışan kimse.	○ yullukçi sıfat Yıllıklı.
1017.	yimişlik (YUTS, 468) Meyveli.	○ yemişli sıfat Yemişi olan, meyve veren.
1018.	yimişlik (YUTS, 468) Meyveli.	○ yemişlik 1. isim Meyvelik. 2. Yemiş konulan, saklanan yer. 3. İncirlik.
1019.	yirik (YUTS, 468) bk. jirik jirik I “1. <i>Pürüzlü, pürtüklü.</i> 2. <i>Sert, katı, berk</i> ”; jirik II “ <i>İri, büyük</i> ”.	○ yırık 1. sıfat Yırılmış.
1020.	yirik (YUTS, 468) bk. jirik jirik I “1. <i>Pürüzlü, pürtüklü,</i> 2. <i>Sert, katı, berk</i> ”; jirik II “ <i>İri, büyük</i> ”.	○ yirik 1. isim Yarık, yırtık. 2. sıfat Üst dudağı yarık olan (kimse).
1021.	yoxlimiçi (YUTS, 469) Kontrol eden, arayan.	○ yoklamacı 1. isim, tarih Kalelerdeki savaş araç ve gereçlerini bakımdan geçirmek için başşehirden gönderilen görevli. 2. askerlik

Künye defterine göre askerin bakımı ve denetimiyle görevli kimse.

1022.	yoğa (YUTS, 469) bk. yorğa Rahvan.	○ yoga isim Ruhsal yaşama ve bedene egemen olmayı amaçlayan Hint felsefe sistemi.
1023.	yoqlimiçi (YUTS, 469) Yoklayan, arayan, kontrol eden.	○ yoklamacı 1. isim, tarih Kalelerdeki savaş araç ve gereçlerini bakımdan geçirmek için başşehirden gönderilen görevli. 2. askerlik Künye defterine göre askerin bakımı ve denetimiyle görevli kimse.
1024.	yoqsa (YUTS, 469) Mademki.	○ yoksa 1. bağlaç "Aksi takdirde" anlamında kullanılan bir söz. 2. Sayılan ihtimallerin dışında bir ihtimali bildirmek için kullanılan bir söz. 3. Endişe, merak, umut gibi duyguları güçlü biçimde anlatmak için kullanılan bir söz.
1025.	yolluq I (YUTS, 470) Yolluk.	○ yollu 1. sıfat Yolu herhangi bir nitelikte olan. 2. Çizgili. 3. Hızlı giden (taşıt). 4. Kuralına uygun. 5. Herhangi bir nitelikte, biçimde. 6. isim Kolayca elde edilen kadın. 7. Parası olan.
1026.	yumğağ (YUTS, 472) (botanik) Maydonoz. Ayrıca bk. aşköki .	○ yumak (I) 1. isim Yuvarlak biçimde sarılmış iplik, yün vb. şey. 2. sıfat Yuvarlak biçimde sarılmış olan.
1027.	yüzlük I (YUTS, 473) Yüzlük.	○ yüzlü 1. sıfat Yüzü herhangi bir nitelikte olan. 2. Şımartılmış, yüz bulmuş (kimse).
1028.	zan II (YUTS, 475) Mısır kiseli.	○ zan isim Sanı.
1029.	zip I (YUTS, 478) Dikiş.	○ zip isim Zıplayan veya birdenbire fırlayan

bir şeyin hareketi veya çıkardığı ses.

1030. zir-zir (YUTS, 479) (taklidî ses) Zir-zir kelmek Titremek.	○ zir zir zarf Bıktırıcı ve sürekli bir ses çıkararak.
1031. zurapa (YUTS, 480) Hükümü geçen.	○ zürafa 1. isim, hayvan bilimi Geviş getiren memelilerden, Afrika'da yaşayan, çok uzun boylu ve boyunlu, derisi benekli, ot yiyen hayvan (Giraffa camelopardalis). 2. Bir boncuk oyası türü.

1.1.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller

Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değer Türkçe fiillerin sayısı 314'tür. Bunlar:

1. açılanmaq (YUTS, 2) Dallanmak, çatallanmak.	○ acılanmak 1. nsz Tadı acı olmak, acılaşmak. 2. -le Acılı durumda olmak, üzüntüye kapılmak, üzülme.
2. ağmaq (YUTS, 4) Sapmak, konudan uzaklaşmak, kaymak.	○ ağmak (I) 1. -e Sarkmak, aşağıya inmek. 2. Yük vb. şeyler bir yana eğilmek.
3. ağmaq (YUTS, 4) Sapmak, konudan uzaklaşmak, kaymak.	○ ağmak (II) 1. -e Yükselmek, yukarı doğru çıkmak.
4. ağrimaq (YUTS, 4) Hastalanmak.	○ ağrimak nsz Vücudun bir yeri ağrılı durumda olmak.
5. axlimaq (YUTS, 5) Ayıklamak, kabuğunu soymak.	○ ahlamak nsz İç çekmek, ah etmek, ah çeker gibi ses çıkarmak.
6. axlimaq (YUTS, 5) Ayıklamak, kabuğunu soymak.	○ aklamak i, hukuk Suçsuz veya borçsuz olduğu yargısına vararak birini temize çıkarmak, tebriye etmek, ibra etmek.
7. axtarmaq (YUTS, 6)	○ aktarmak 1. -i, -e Bir şeyi bir yerden, bir

Aramak, arama.

kaptan başka bir yere veya kaba geçirmek. 2. -i Bir şeyin yolunu, yönünü değiştirmek. 3. Bir lehçeyi başka bir lehçeye uyarlamak. 4. Toprağı altı üstüne gelecek bir biçimde iyice bellemek. 5. İletmek, bildirmek. 6. Bir kitabı başından sonuna kadar okumak. 7. Birinin başka biriyle telefonla konuşmasını sağlamak. 8. -i Çatı kiremitlerinin kırık ve bozuk olanlarının yerlerine sağlamlarını koymak. 9. -i, edebiyat Alıntılarlamak. 10. edebiyat Kaynak kişiden derlenen herhangi bir parçayı kitlelere duyurmak ve yaymak. 11. edebiyat Tür değişikliği yapmak. 12. bilişim Bir tekniğe göre biçimlendirmek, uyarlamak. 13. teknik Üretilmiş olan bir enerjiyi, başka organlara iletmek.

8. <i>axturulmaq</i> (YUTS, 6)	○ <i>aktarılmaq</i> nsz Aktarma işine konu olmak. Aranılmak.
9. <i>aqlatmaq</i> (YUTS, 14)	○ <i>anlatmaq</i> 1. -i, -e Bilgi vermek, izah etmek. 2. Bir konu üzerinde açıklama yapmak, açıklamada bulunmak. 3. nsz Nakletmek.
10. <i>aqlımaq</i> (YUTS, 14)	○ <i>anlamak</i> 1. -i Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak. 2. Yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek. 3. Sorup öğrenmek. 4. Doğru ve yerinde bulmak. 5. Birinin duygularını, istek ve düşüncelerini sezebilmek. 6. -den Bir şey hakkında bilgisi bulunmak. 7. -den, nsz Yarar sağlamak.

11. arilimaq (YUTS, 16) Gezmek; arasından geçmek.	○ aralamak 1. -i İki şey arasında açıklık oluşturmak, az açmak. 2. Aralıklı duruma getirmek, seyrekleştirmek. 3. Bitkilerin fazla dal ve çubuklarını kesmek, seyrekleştirmek.
12. atanmaq (YUTS, 20) bk. atalmaq (atimaq 'tan) Adı geçmek.	○ atanmak -e Bir göreve getirilmek, tayin edilmek.
13. atimaq (YUTS, 21) 1. Adı geçmek, zikretmek, anmak, dile getirmek. 2. Hasretmek, bağışlamak.	○ atamak -i, -e Birini bir göreve getirmek, tayin etmek.
14. atlanmaq (YUTS, 21) Ata binmek.	○ atlanmak (II) 1. nsz Atlama işi yapılmak.
15. belgilimek (YUTS, 35) 1. İşaretleme. 2. Tayin etmek.	○ belgelemek -i Bir olgunun doğru olduğunu belge ile göstermek, ortaya çıkarmak, tevsik etmek.
16. bezlimek (YUTS, 37) Teskin etmek, yatıştırmak dindirmek.	○ bezlemek 1. -i Bez, kumaş vb. ile örtmek veya kaplamak. 2. Çocuğun altına bez koymak, çocuğu belemek.
17. boldurmaq II (YUTS, 47) Yorulmak; atın yorulması.	○ oldurmak 1. -i Olmasını sağlamak. 2. Olgunlaştırmak.
18. boşumaq (YUTS, 49) 1. Boşalmak. 2. Gevşemek. 3. Ayrılmak, çıkmak.	○ boşamak -i Kanunlara göre eşlerden biri, aile ilişkisini kesmek.
19. boylimaq (YUTS, 50) Kenarından gitmek.	○ boylamak 1. -i İstemeyerek bir yere gitme durumunda kalmak. 2. Düşmek. 3. Yükselmek, çıkmak. 4. Boy ve hacmine

göre ayırmak.

20. <i>bulğatmaq</i> (YUTS, 52)	○ <i>bulatmak</i> -i, -e Bulaştırmak.
1. Çalkalamak. 2.	
Kirletmek. 3.	
Bulandırmak. 4.	
Sallamak.	
21. <i>bulğimaq</i> (YUTS, 52)	○ <i>bulamak</i> -i, -e Bir nesnenin her yanını bir
1. Sallamak. 2.	şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak,
Kirletmek.	bir nesneyi başka bir maddeye batırmak.
22. <i>bulimaq</i> (YUTS, 52)	○ <i>bulamak</i> -i, -e Bir nesnenin her yanını bir
Yağma etmek, soymak.	şeye değdirerek üstünü onunla kaplamak,
	bir nesneyi başka bir maddeye batırmak.
23. <i>burmaq</i> (YUTS, 53) 1.	○ <i>burmak</i> 1. -i Bir şeyi iki ucundan tutup
Çevirmek. 2. Dolamak.	ekseni etrafında ters yönler çevirerek
	bükme. 2. İğdiş etmek. 3. Ağza kekere tat
	vermek. 4. Mide, bağırsak sancımak. 5.
	Acıtmak.
24. <i>çaqmaq I</i> (YUTS, 68)	○ <i>çakmak (III)</i> 1. -i, -e Vurarak sokup
1. Kırma, bozma. 2.	yerleştirmek. 2 Çivi ile tutturmak. 3. Kazık
Sokma, ısırma. 3.	çakıp hayvan bağlamak. 4. Bir şeyi başka
Yakma.	bir şeye sürme, vurma veya çarpma. 5.
	nsz Parıldama, ışık verme. 6. Saplama.
	7. Sezinleme, anlama, farkına varma.
	8. nsz İçki içme. 9. -den Anlama,
	bilme. 10. -i Vurma. 11. -den Sınavda
	başarısız olma. 12 Kabul etmeyeceği bir
	şeyi kurnazlıkla kabul etmesini sağlama.
25. <i>çaqmaq IV</i> (YUTS, 68)	○ <i>çakmak (III)</i> 1. -i, -e Vurarak sokup
Sokma, ısırma.	yerleştirmek. 2 Çivi ile tutturmak. 3. Kazık
	çakıp hayvan bağlamak. 4. Bir şeyi başka
	bir şeye sürme, vurma veya çarpma. 5.

nsz Parıldamak, ışık vermek. 6. Saplamak.
 7. Sezinlemek, anlamak, farkına varmak.
 8. nsz İçki içmek. 9. -den Anlamak,
 bilmek. 10. -i Vurmak. 11. -den Sınavda
 başarısız olmak. 12 Kabul etmeyeceği bir
 şeyi kurnazlıkla kabul etmesini sağlamak.

26. <i>çaqturmaq</i> (YUTS, 69) (<i>çaqmaq</i> 'tan IV). Sokturmak.	○ <i>çaktırmak</i> 1. -e Çakma işini yaptırmak. 2. -i Sınavda bırakmak. 3. Birinin bir şeyi sezmesini sağlamak.
27. <i>çalmaq I</i> (YUTS, 69) Karıştırmak.	○ <i>çalmak</i> 1. -i, -e Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmaq. 2. Vurarak veya sürterek ses çıkartmak. 3. Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak. 4. nsz Ses çıkarmak, ses vermek. 5. Atmak, çarpmaq, vurmak. 6. Üzerine sürmek. 7. -i Bozmak, zarar vermek. 8. -i Kumaşın bir parçasını kesmek. 9. Madeni oymak, kalemle işlemek. 10. -e Benzemek, andırmak. 11. Zamanı boşa harcatmak, ziyan edilmesine yol açmak. 12. -i Süpürmek, temizlemek.
28. <i>çalmaq II</i> (YUTS, 69) Ayak dayamak, ayakla vurmak.	○ <i>çalmak</i> 1. -i, -e Başkasının malını gizlice almak, hırsızlık etmek, aşırmaq. 2. Vurarak veya sürterek ses çıkartmak. 3. Bir müziği dinlemeyi sağlayan aleti çalıştırmak. 4. nsz Ses çıkarmak, ses vermek. 5. Atmak, çarpmaq, vurmak. 6. Üzerine sürmek. 7. -i Bozmak, zarar vermek. 8. -i Kumaşın bir parçasını kesmek. 9. Madeni oymak, kalemle işlemek. 10. -e Benzemek, andırmak. 11. Zamanı boşa harcatmak, ziyan edilmesine yol açmak. 12. -i

Süpürmek, temizlemek.

29. <i>çaplımaq</i> (YUTS, 71) Yapıştırmak.	○ <i>çaplamak</i> 1. -i Bir şeyin enini, boyunu ölçmek, çapkımak. 2 Keresteleri dört köşe olarak kesip biçmek.
30. <i>çapmaq II</i> (YUTS, 71) Çiftleşmek.	○ <i>çapmak</i> 1. -i Koşturmak. 2. nsz Akın etmek, koşmak.
31. <i>çapmaq III</i> (YUTS, 71) Kazmak, açmak, oymak.	○ <i>çapmak</i> 1. -i Koşturmak. 2. nsz Akın etmek, koşmak.
32. <i>çapmaq IV</i> (YUTS, 71) Kakmalarla süslenmek.	○ <i>çapmak</i> 1. -i Koşturmak. 2. nsz Akın etmek, koşmak.
33. <i>çatmaq</i> (YUTS, 72) Takmak, bağlamak.	○ <i>çatmak</i> 1. -i Odun, değnek, kılıç, tüfek vb. uzun şeylerden birkaç tanesini, tepelerinden birbirine çaprazlama dayayarak durdurmak. 2 Kereste vb.ni birbirine tutturmak. 3. Bir şeyi yapmak için gerekli parçaları bir araya getirmek. 4. Yüğü hayvana iki yanlı yüklemek. 5. Başa yemeni, çatkı, yazma vb.ni bağlamak. 6. -e Üzücü, kızdırıcı veya şaşırtıcı olaylarla karşılaşmak. 7. -e Yazıyla veya sözle sataşmak. 8. -e Rastlamak, karşılaşmak. 9. -e, hukuk Gemiler birbirine çarpmak.
34. <i>çektürmek I</i> (YUTS, 74) Sigara içirmek.	○ <i>çektirmek</i> 1. nsz Çekme işini yaptırmak. 2. Birini sıkıntılı duruma sokmak, içinden çıkılmaz duruma düşürmek.
35. <i>çektürmek III</i> (YUTS, 74) Koşturmak (araba, sapan gibi aletlere iş hayvanı bağlattırmak).	○ <i>çektirmek</i> 1. nsz Çekme işini yaptırmak. 2. Birini sıkıntılı duruma sokmak, içinden çıkılmaz duruma düşürmek.

36. <i>çékindürmek</i> (YUTS, 76) Caydırmak.	○ <i>çekindirmek</i> -i Çekinme işini yaptırmak.
37. <i>çékinmek</i> (YUTS, 76) Caymak.	○ <i>çekinmek</i> 1. -den Saygı, korku, utanma vb. duygularla bir şeyi yapmak istememek, kaçınmak. 2. nsz Bir şey sürünmek.
38. <i>çéqildimaq</i> (YUTS, 76) Gürültü çıkarmak, gürüldemek, çağıldamak.	○ <i>çakıldamak</i> nsz Sürtünen, yuvarlanan çakıl taşları gibi ses çıkarmak.
39. <i>çéqilmaq</i> (YUTS, 76) Kırılmak, parçalanmak.	○ <i>çakılmak</i> 1. -e Çakma işine konu olmak. 2. Hızla düşüp saplanmak. 3. nsz Ortaya çıkmak, farkına varılmak, anlaşılmak.
40. <i>çéqişmaq</i> (YUTS, 76) Şakalaşmak, şaka etmek.	○ <i>çakışmak</i> 1 -le Birbirine geçip kenetlenmek, takılmak. 2. nsz Aynı zaman dilimine denk gelmek. 3. nsz Söz yarışı etmek. 4. matematik Doğru, açı, yüzey vb. geometrik biçimler üst üste konulduklarında birbirini bütünüyle örterek eşit olmak.
41. <i>çéqişturmaq</i> (YUTS, 76) Prova yapmak, karşılaştırmak.	○ <i>çakıştırmak</i> 1. -i Çakışma işini yaptırmak. 2. nsz İçki içip keyfetmek. 3. müzik Porte üzerindeki notalara söz ögesinin bölümlerini yerleştirmek.
42. <i>çélinmaq</i> (YUTS, 76) Qoŋğuraq çélin Zil çalındı. Közge çélinmaq Göze yansımak.	○ <i>çalınmak</i> 1. nsz Çalma işine konu olmak. 2. İnme inmek.
43. <i>çélišmaq</i> (YUTS, 76) 1. Savaşmak, mücadele etmek. 2. Güreşmek.	○ <i>çalışmak</i> 1. nsz Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak. 2. Herhangi bir iş üzerinde olmak. 3. -de İş veya görevi olmak, bulunmak. 4. Makine

veya aletler işe yarar durumda olmak veya işlemekte bulunmak. 5. -e Bir şeyi yapmak için gereken çarelere başvurmak, o şeyi gerçekleştirmek için kendini zorlamak, çaba harcamak. 6. -e Bir şeyi öğrenmek veya yapmak için emek vermek.

44. çətilmaq (YUTS, 77) Bağlanmak, takılmak.	○ çatılmak nsz Çatma işine konu olmak.
45. çətişmaq (YUTS, 77) Çpraşmak, takılmak, takılıp kalmak.	○ çatışmak 1. nsz, -le Birbirine çatmak veya çatılmak. 2. Karşılıklı vuruşmak. 3. Kavga etmek. 4. Söz, iddia veya davranış birbirini tutmamak, birbirini çelmek, mütenakız olmak. 5. Deve ve köpek çiftleşmek.
46. çətişturmaq (YUTS, 77) (çətişmaq 'tan) Koşmak, bağlamak, takmak, iliştmek.	○ çatıştırmak -i, -le Birbirine çattırmak, kavga ettirmek, birbirine düşürmek.
47. çəviq (YUTS, 77) Çubuk.	○ çevik sıfat Kolaylık ve çabuklukla davranan, tetik, atik, atik tetik.
48. çiqişmaq (YUTS, 80) 1. Anlaşmak, geçinmek. 2. Beraber çıkmaq.	○ çıkışmak 1. -e Bir kimseye hoşla gitmeyen bir davranışından dolayı sert sözler söylemek, azarlamak. 2. nsz Yeter olmak, yetmek.
49. çiqişturmaq (YUTS, 80) (çiqişmaq 'tan) Barıştırmak.	○ çıkıştırmak -i Bir şeyi gereken miktara ulaştırmak.
50. çugalmaq (YUTS, 87) Dağılmak, çözülmek, karışmak.	○ çoğalmak nsz Azken çok olmak, çok duruma gelmek, artmak, fazlalaşmak, ziyadeleşmek.
51. eçiqmaq (YUTS, 109) (élip çiqmaq 'tan) Alıp	○ acıkmak nsz Yemek yeme gereksinimi duymak.

çıkmaq, getirmek.

52. egitmek (YUTS, 110) (egmek 'ten) Eğdirmek.	○ eğitmek 1. -i Birinin akla uygun, fiziksel ve moral gelişmesi üzerine etki yaparak çeşitli davranış yatkınlıkları, bilgi ve görgü aşılayarak önceden tespit edilmiş amaçlara göre onun belirli bir yönde gelişmesini sağlamak, terbiye etmek. 2. Belli bir konuda yetiştirme. 3. Hayvanı istenilen davranışları yapabilecek biçimde yetiştirmek.
53. eglenmek (YUTS, 110) Elenmek, elekten geçirilmek, kalburlanmak.	○ eğlenmek 1. nsz Neşeli, hoşça vakit geçirmek. 2. -le Bir kimsenin herhangi bir kusuru veya zayıf noktası ile alay etmek. 3. Bir yerde durmak, beklemek, tevakkuf etmek. 4. Oyalanmak.
54. emlirmek (YUTS, 113) Tedavi etmek.	○ emlemek -i İlaç sürmek, ilaç vermek.
55. eslirmek (YUTS, 117) Hatırlamak, düşünmek.	○ eslemek 1. -i Önem vermek, aldırış etmek.
56. éçimaq (YUTS, 121) Ekşimek, mayalanmak.	○ acımak (I) 1. nsz Tadı acı duruma gelmek, acılaşmak.
57. éçimaq (YUTS, 121) Ekşimek, mayalanmak.	○ acımak (II) 1. nsz Acılı, ağrılı olmak.
58. éçimaq (YUTS, 121) Ekşimek, mayalanmak.	○ acımak (III) 1. -e Merhamet etmek. 2. Başkasının uğradığı veya uğrayacağı kötü bir duruma üzölmek.
59. égilirmek (YUTS, 122) Ele geçirmek, zaptetmek, hakim olmak.	○ eğelemek -i Eğe ile düzleştirmek, aşındırmak.
60. élişmaq (YUTS, 125) (almaq 'tan) Karşılık	○ alışmak 1. -e Bir işi tekrarlayarak kolaylıkla yapabilmek. 2. Yadırgamaz

almak.

duruma gelmek. 3. Uyar duruma gelmek, intibak etmek. 4. Sürekli ister olmak, bağımlılık kazanmak. 5. Bağlanmak, ısınmak. 6. Evcilleşmek, ehlîleşmek. 7. nsz Tutuşmak, yanmaya başlamak.

61. <i>élişturmaq</i> (YUTS, 125) (<i>élişmaq</i> 'tan) Değiştirmek.	○ <i>alıştırmak</i> 1. -i Alışmasına yol açmak. 2. Uyar duruma getirmek.
62. <i>éniqlimaq</i> (YUTS, 125) Açıklamak.	○ <i>anıklamak</i> -i Hazırlamak.
63. <i>ériqlatmaq</i> (YUTS, 126) (<i>ériqlimaq</i> 'tan) Temizletmek.	○ <i>arıklatmak</i> -i Arık (II) duruma getirmek.
64. <i>ériqlimaq</i> (YUTS, 126) Temizlemek.	○ <i>arıklamak</i> nsz Arık (II) duruma gelmek.
65. <i>ésenleşmek</i> (YUTS, 126) Hal-hatır sormak.	○ <i>esenleşmek</i> 1. -le Selamlaşmak. 2. nsz Vedalaşmak.
66. <i>étişmaq I</i> (YUTS, 128) (<i>étmaq</i> 'tan) Beraber silmek, silişmek.	○ <i>atışmak</i> 1. -le Tartışmak. 2. nsz Kendisine dargın olan bir kimseye barışıklmış gibi söz söylemek. 3. Çocuk oyunlarında ebeyi veya takımda olanları belirlemek için karşılıklı olarak adım atmak.
67. <i>étişturmaq</i> (YUTS, 128) (<i>étişmaq</i> 'tan I.) Atıştırmak.	○ <i>atıştırmak</i> 1. -i Acele olarak yemek veya içmek. 2. nsz Yağmur veya kar serpiştirmek.
68. <i>étmek</i> (YUTS, 128) İliştirmek, düğmelemek.	○ <i>etmek</i> 1. nsz Bir işi yapmak. 2. "İyi, kötü" zarflarıyla birlikte davranmak. 3.-i Bulmak, erişmek. 4. -i, -den Birini bir şeyden yoksun bırakmak. 5. Eşit değer kazanmak. 6. Herhangi bir değerde olmak. 7. Kötülükte bulunmak. 8. -e Küçük veya büyük abdestini yapmak. 9. Demek,

söylemek.

69. ğemlimesek (YUTS, 141) Tasarlamak, merak etmek.	○ gemlemek 1. -i Hayvanın ağzına gem takmak. 2. Aşırı istek ve davranışlara engel olmak, frenlemek.
70. ğucunumaq (YUTS, 145) Sinirlenmek, kızmak, öfkelenmek, alınmak.	○ gocunmak 1. nsz, -den Bir şeyden alınmak. 2. Çekinmek, kaçınmak.
71. xirildimaq (YUTS, 165) 1. Böğürmek. 2. Horuldamak.	○ hırıldamak nsz Hırıltılı bir ses çıkarmak.
72. xorlanmaq (YUTS, 167) Rezil olmak, hakaret edilmek.	○ horlanmak nsz Hor görülmek.
73. ilğimaq (YUTS, 174) Seçmek, ayıklamak.	○ ilgamak -i Atı dörtmala sürmek.
74. ilinmaq (YUTS, 174) İlişmek, takılmak.	○ ılınmak nsz Ilık duruma gelmek, ılmak.
75. irğimaq (YUTS, 178) Atlamak, sıçramak.	○ ırgamak 1. -i Çabuk olmak, davranmak. 2. Oynatmak, kımıldatmak.
76. islimesek (YUTS, 178) Dumanlamak.	○ islemek 1. -i İse tutup karartmak.
77. ittermek (YUTS, 181) İtmek, dürtmek.	○ ittirmek -i İtmesini sağlamak.
78. izlimesek (YUTS, 181) Aramak	○ izlemek 1. -i Birinin veya bir şeyin arkasından gitmek, takip etmek. 2. Zaman, süre, sıra vb. bakımından gelmek, arkasından gelmek, arkasında olmak. 3. Bir olayın gelişimini gözden geçirmek. 4. Eğlenmek, görmek, öğrenmek için bakmak, seyretmek. 5. Belirli bir yönde gitmek. 6. Gözlemek, incelemek. 7. Belirli

bir tutum, davranış veya düşünceyi benimsemek. 8. Bir şeye uymak, bağlı olmak. 9. Herhangi bir olayla ilgilenmek.

79. <i>jığmaq</i> (YUTS, 182) Toplamak.	○ <i>yığmak</i> 1. -i, -e Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak 2. -i Biriktirmek. 3. Toplamak, bir araya getirmek.
80. <i>jükündürmek</i> (YUTS, 188) Diz çöktürmek, çömelmek.	○ <i>yükündürmek</i> -i Yükünme işini yaptırmak.
81. <i>jükünmek</i> (YUTS, 188) Diz çökmek, çömelmek.	○ <i>yükünmek</i> nsz Birinin önünde, saygı göstermek için eğilmek veya yere kapanmak.
82. <i>kakilımaq</i> (YUTS, 190) Yumurtlamak. Ayrıca bk. <i>tuxumlımaq</i> .	○ <i>kakalamak (I)</i> 1. -i Kakmak. 2. Sürekli çekiştirmek, itmek, kakıp durmak. 3. Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak.
83. <i>kakilımaq</i> (YUTS, 190) Yumurtlamak. Ayrıca bk. <i>tuxumlımaq</i> .	○ <i>kakalamak (I)</i> 1. nsz Kaka yapmak.
84. <i>keçmek II</i> (YUTS, 193) Bağışlamak.	○ <i>geçmek</i> 1. -e Bir yerden başka bir yere gitmek. 2. -den Bir yandan girip diğer yandan çıkmak. 3. -den Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek. 4. -den Bir duruma uğramak, konu olmak. 5. -den Bırakmak, vazgeçmek. 6. -de Yaşamak. 7. -den Bir şeyi bundan böyle yapma durumunda olmamak. 8. -de Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek. 9. -i, -e, -den Hastalık bulaşmak, sirayet etmek. 10. -den, -e Herhangi bir durum, soya çekim yoluyla birinde görünmek. 11. -den, -e Bulunduğu yeri veya konumu

değiştirmek. 12. Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak. 13. Yerini bırakıp başka yer almak. 14. -den Bir konu üzerinde veya bir yerde çalışmış olmak. 15. Etki yapmak, işlemek. 16. Görev almak. 17. Kalmak, devrolmak. 18. -i Geride bırakmak, aşmak. 19. nsz Tükenmek, bitmek, sona ermek. 20. -i Üstünlük sağlamak. 21. -i Söylemeden veya bitirmeden atlamak. 22. -i Zamanı aşmak, geride bırakmak. 23. -le Harcamak. 24. -i Bir müzik parçasını meşk ederek öğrenmek, çalmak veya söylemek. 25. -i, -den Birinden meşk etmek. 26. Haberi bir iletişim aracı ile bildirmek. 27. nsz Sönmek. 28. Yazılmak, girmek. 29. nsz Sürümü olmak, satılmak. 30. -i, -e Konuşmada sözü geçmek veya basında yer almak. 31. nsz Kullanımda olmak, tedavülde olmak. 32. nsz Kabul edilemez olmak. 33. nsz Okulda, sınavda başarı göstermek. 34. Bir yere gidip oturmak. 35. nsz Çok bekletilmekten çürümeye yüz tutmak. 36. nsz Sıyrılmak, kurtulmak, işin içinden çıkmak. 37. yardımcı fiil Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar. 38. -i, -e Çekiştirmek, yermek.

85. *keçürmek* (YUTS, 193)

bk. *kéçirmek* Affetmek.

- *geçirmek* 1. -i Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. 2. -e Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek. 3. -i, -e Bir şeyi bir yerden başka yere taşımak, nakletmek. 4. -i, -e Tespit etmek, yazmak, kaydetmek. 5. -i, -e Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak. 6.

-i, -e Yola çıkan birini uğurlamaya gitmek, selametlemek, teşyi etmek. 7. -i, -de Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak. 8. -e, nsz Giymek, giyinmek. 9. -den Bir işi birden çok kişi üzerinde uygulamak. 10. -i, -den Herhangi bir durumu yaşamış olmak. 11. Etmek, yapmak. 12. -i, -e Hastalık bulaştırmak. 13. Zaman harcamak. 14. Bir gereksinimi eldeki imkânla karşılamak. 15. -e Vurmak. 16. Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak. 17. -e Birine kötü söz söylemek.

86. *kéçirmek* (YUTS, 197)
Affetmek.

○ *geçirmek* 1. -i Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. 2. -e Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek. 3. -i, -e Bir şeyi bir yerden başka yere taşımak, nakletmek. 4. -i, -e Tespit etmek, yazmak, kaydetmek. 5. -i, -e Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak. 6. -i, -e Yola çıkan birini uğurlamaya gitmek, selametlemek, teşyi etmek. 7. -i, -de Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak. 8. -e, nsz Giymek, giyinmek. 9. -den Bir işi birden çok kişi üzerinde uygulamak. 10. -i, -den Herhangi bir durumu yaşamış olmak. 11. Etmek, yapmak. 12. -i, -e Hastalık bulaştırmak. 13. Zaman harcamak. 14. Bir gereksinimi eldeki imkânla karşılamak. 15. -e Vurmak. 16. Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak. 17. -e Birine kötü söz söylemek.

87. *kélişmek* (YUTS, 197)
1. Gelmek; beraber

○ *gelişmek* 1. nsz, biyoloji Büyüyüp boy atmak, yetişmek, neşvünema bulmak. 2.

gelmek. 2. Anlaşmak. 3. Yakışmak.	İlerlemek, olgunlaşmak, genişlemek, inkişaf etmek. 3. Şişmanlamak.
88. <i>kéliştürmek</i> (YUTS, 197) (<i>kélişmek</i> 'ten) 1. Uzlaştırmak. 2. Yakıştırmak.	○ <i>geliştirmek</i> -i Gelişmesini sağlamak, gelişmesine yol açmak.
89. <i>kéliştürülmek</i> (YUTS, 197) 1. Uzlaştırılmak. 2. Yakıştırmak.	○ <i>geliştirilmek</i> nsz Geliştirme işi yapılmak.
90. <i>koçımaq</i> (YUTS, 201) Engel olmak, karıştırmak.	○ <i>kocamak</i> nsz Yaşı ilerlemek, yaşlanmak, ihtiyarlamak.
91. <i>köçmek</i> (YUTS, 202) Taşınmak, göç etmek.	○ <i>göçmek</i> 1. -den, -e Yerleşmek amacıyla mahalle, köy, şehir veya ülke değiştirmek. 2. Bazı hayvanlar, sıcak iklimli ülkelere gitmek. 3. nsz Çökmek. 4. nsz Ölmek. 5. Oturmak.
92. <i>köklimek I</i> (YUTS, 203) Teğellemek (Teyellemek?).	○ <i>köklemek (I)</i> 1. -i Ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak, kökertmek. 2. Toprakta kalan bitki köklerini ayıklamak. 3. Bağ çubuklarını veya fidanları köklendirip dikmek. 4. Minder, şilte vb.nin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutturmak. 5. İnce saç örgülerinden birkaçını yeniden bir arada örmek. 6. Motorlu araçlarda gaz pedalına sonuna kadar basmak.
93. <i>köklimek I</i> (YUTS, 203) Teğellemek.	○ <i>köklemek (II)</i> 1. -i Sazı kurmak.

94. **köklimek II** (YUTS, 203) Filizlenmek.

- **köklemek (I)** 1. -i Ağaç veya bitkiyi kökü ile birlikte topraktan çıkarmak, kökertmek. 2. Toprakta kalan bitki köklerini ayıklamak. 3. Bağ çubuklarını veya fidanları köklendirip dikmek. 4. Minder, şilte vb.nin iki yüzünü yer yer dikişlerle tutturmak. 5. İnce saç örgülerinden birkaçını yeniden bir arada örmek. 6. Motorlu araçlarda gaz pedalına sonuna kadar basmak.

95. **köklimek II** (YUTS, 203) Filizlenmek.

- **köklemek (II)** 1. -i Sazı kurmak.

96. **kötermek** (YUTS, 208) Kaldırmak.

- **götürmek** 1. -i Taşımak, ulaştırmak veya koymak. 2. -i, -e Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek. 3. Yerinden ayırıp uzağa atmak veya yok etmek. 4. nsz Öldürmek. 5. -e Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek. 6. -i, -e Birinin yanında yürüyüp ona bir yere kadar arkadaşlık etmek. 7. -e Bir sonuca vardırmak. 8. Kaybolmasına, yok olmasına yol açmak. 9. Herhangi bir yiyeceği tek başına ve hızlı bir biçimde yemek. 10. Tümüyle sahip olmak. 11. Haksız kazanç sağlamak, mal veya para sahibi olmak.

97. **kötertmek** (YUTS, 208) (**kötermek**'ten) Kaldırtmak.

- **götürtmek** -i, -den, -e Götürülmesini sağlamak.

98. **kötürülmek** (YUTS, 208) Yükselmek, kaldırılmak.

- **götürülmek** -den, -e Götürme işi yapılmak veya götürme işine konu olmak.

99. **közlemek** (YUTS, 210)

- **gözlemek** 1. -i Bir şeyin olmasını veya bir

1. Göz dikmek. 2. Nişan almak.
- kimsenin gelmesini beklemek, intizar etmek. 2. Dikkatle bakmak, gözlemlemek, tarassut etmek. 3. İncelemek, araştırmak. 4. Gizlice bakmak, gözetlemek. 5. Korumak, kollamak.

100.	közlemek (YUTS, 210) 1. Göz dikmek. 2. Nişan almak.	○ közlemek -i Et, sebze, meyve, hamur vb.ni köz üzerinde pişirmek.
101.	küçendürmek (YUTS, 210) (küçenmek'ten) Zorlamak.	○ güçendirmek -i Gücenmesine yol açmak, gönlünü kırmak, incitmek.
102.	küçenmek (YUTS, 210) Zorlamak; kuvvetini germek.	○ gücenmek nsz, -e Birinin beklenilmeyen bir davranışı veya sözü karşısında kırılganlık duymak, kırılmak.
103.	künlemek (YUTS, 212) Kıskanmak, rekabet etmek.	○ günlemek -i Günü belirlemek, tarihlendirmek.
104.	küreşmek I (YUTS, 213) Beraber küremek; küreme işine yardımlaşmak.	○ güreşmek 1. nsz, -le, spor İki kişi türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışmak. 2. Mücadele etmek.
105.	kürüklmek (YUTS, 213) Kuluçkaya yatmak.	○ körüklemek 1. -i Körükle hava vermek. 2. nsz Kızıştırmak, şiddetlendirmek. 3. Çıkar sağlamak için kendini acındırmak, ajite etmek. 4. Harekete geçirmek, ajite etmek.
106.	kütmek (YUTS, 213) Beklemek.	○ gütmek 1. -i Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek. 2. nsz Bir düşünceyi veya bir ilkeyi

gerçekleştirmeye çalışmak. 3. Bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve amacı doğrultusunda yönetmek, sevk ve idare etmek.

107.	kütülmek		○ güdülmek 1. nsz Gütme işi yapılmak. 2. Bir kimse veya topluluk birinin düşünce ve amacı doğrultusunda yönetilmek.
	(YUTS, 213)	Bakılmak, ağırlanmak.	
108.	qaçurmaq	I	○ kaçırmak 1. -i Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak. 2. Bir işi belirlenen zamanda yapamamak. 3. nsz Zor kullanarak yanında götürmek. 4. Bir daha ele geçmemek üzere yitirme. 5. Yararlanamamak. 6. Gitmek, kaçmak zorunda bırakmak. 7. -den, nsz Çalmak, kimsenin haberi olmadan götürmek, aşırmaq. 8. nsz, hukuk Yasal olmayan yoldan bir ülkeye mal sokmak veya çıkarmak. 9. Ölçüyü, sınırı aşmak, fazlasına gitmek. 10. nsz Sıvı, gaz vb. sızdırmak. 11. -e İstemeyerek altını kirletmek. 12. nsz Delirmek. 13. Bir araç veya aletle iş görürken aracı iyi kullanamama yüzünden kendine veya bir başkasına zarar vermek. 14. -i, -den Birini veya bir şeyi göstermemek. 15. spor Yarışan bir koşucu diğeri tarafından hızla geçilip ara açılmak. 16. spor Futbol veya basketbolda savunduğu oyuncuyu boş bırakmak, pas almasına fırsat vermek.
	(YUTS, 215)	Çiftleştirmek, çekmek, aştırmak.	
109.	qaldurmaq		○ kaldırmak 1. -i Bulunduğu yerden almak. 2. Yukarı doğru hareket ettirmek. 3. Yükseltmek. 4. Ürün toplamak, taşımak. 5.
	(YUTS, 217)	Bırakmak.	

Çekmek, taşımak. 6. Bir kuruluşun çalışmasına son vermek, feshetmek, lağvetmek. 7. -e Hastayı hastaneye götürmek. 8. Tören yaparak ölüyü gömmek. 9. Toplamak. 10. Alıp başka yere götürmek. 11. Uyandırmak. 12. Piyasadan çekmek. 13. Elin ulaşamayacağı yere koymak, saklamak. 14. Kaçırarak. 15. İyi etmek, iyileştirmek. 16. Bir şeyden çokça satın almak. 17. Tayin etmek, atamak. 18. Yok etmek, ortadan silmek. 19. nsz Uygun gelmek, yakışmak. 20. Çalmak, aşırarak.

110.	qamaşmaq II (YUTS, 218) Beraber hapsetmek.	○ kamaşmak nsz Ekşi bir şey sebebiyle dil, damak veya diş uyuşmak.
111.	qanatlanmaq (YUTS, 219) Coşmak.	○ kanatlanmak 1. nsz Uçmaya başlamak. 2. Çok sevinmek.
112.	qandurmaq (YUTS, 219) (qanmaq 'tan) Suya doyurmak, tatmin ettirmek, doyurmak.	○ kandırmaq 1. -i Kanmasını sağlamak, inandırmak, ikna etmek. 2. Aldatmak. 3. İçme, yeme isteğini karşılamak.
113.	qapartmaq (YUTS, 220) (qaparmaq 'tan) Kabarcık hasıl etmek.	○ kabartmaq 1. isim İçi su, hava dolu ufak kabartı veya kürecik. 2. Vücutta oluşan sivilce gibi küçük şişkinlik. 3. Kabartı. 4. fizik Metal biliminde sıvı veya katıların içinde oluşan gaz hacmi.
114.	qaplatmaq (YUTS, 220) (qaplımaq 'tan) Kapattırmak.	○ kaplatmaq -i, -e, -le Kaplama işini yaptırmak.
115.	qaplatturmaq	○ kaplattırmak -i Kaplatma işini yaptırmak.

(YUTS, 220)
Kapattırmak.

116.	qarimaq <i>I</i> (YUTS, 223) Bakmak.	○ karamak 1. -i Hor görmek. 2. Karalamak, kara çalmak, lekelemek. 3. Kötülemek, yermek.
117.	qarimaq <i>II</i> (YUTS, 223) Eğmek, bükmek, katlamak.	○ karamak 1. -i Hor görmek. 2. Karalamak, kara çalmak, lekelemek. 3. Kötülemek, yermek.
118.	qarimaq <i>III</i> (YUTS, 223) Qarmıgıdiki Eli altındaki, idaresindeki. Méniq qarımıgımda Benim idaremde.	○ karamak 1. -i Hor görmek. 2. Karalamak, kara çalmak, lekelemek. 3. Kötülemek, yermek.
119.	qasmaq (YUTS, 225) bk. qismaq qismaq <i>I</i> “ <i>Kısmak, sıkmak</i> ”; qismaq <i>II</i> “ <i>İlmikli kapın</i> ”; qismaq <i>III</i> “ <i>Pişirilmiş sütün kazana yapışmış kısmı</i> ”.	○ kasmak 1. -i Kasları gergin duruma getirmek. 2. Kısaltmak. 3. Daraltmak. 4. Bölmek, ayırmak. 5. Baskısı altında tutmak.
120.	qatarlımaq (YUTS, 226) Sıralama.	○ katarlamak -i Katar durumuna getirmek, arka arkaya dizmek.
121.	qatlımaq (YUTS, 226) Üst üste gelmek; üst üste yığılmak.	○ katlanmak 1. nsz Katlama işi yapılmak. 2. -e Hoş olmayan bir duruma, güç şartlara dayanmak, tahammül etmek.
122.	qatmaq <i>I</i> (YUTS, 226) Donmak, buz kesilmek, sertleşmek.	○ katmak 1. -i, -e Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak. 2. Bir araya getirmek. 3. Birlikte göndermek. 4.

Döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak.

123.	qatmaq II (YUTS, 226) Koşmak. (koşmak (II))	○ katmak 1. -i, -e Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak. 2. Bir araya getirmek. 3. Birlikte göndermek. 4. Döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak.
124.	qavlanmaq (YUTS, 227) Kuşatılmak.	○ kavlanmak nsz Kavlama işine uğramak.
125.	qavlatmaq (YUTS, 227) (qavlimaq 'tan) Çevreletmek, kucaklatmak, kuşattırmak.	○ kavlatmak -i Kavlamasına yol açmak.
126.	qaydurmaq (YUTS, 227) Döndürmek.	○ kaydırmak -i, -e Kaymasını sağlamak, kaymasına yol açmak.
127.	qayirmaq (YUTS, 228) 1. Geri vermek, iade etmek, geri göndermek. 2. Döndürmek, çevirmek.	○ kayırmak 1. -i Koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak, himmet etmek. 2. Birini, başkalarının veya işin zararı pahasına tutmak. 3. Birine haksız yere kolaylıklar sağlamak, iltimas etmek.
128.	qaymaq II (YUTS, 228) Dönmek.	○ kaymak (II) 1. nsz Düz, ıslak, donmuş veya kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek. 2. Kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek. 3. Durum değiştirmek. 4. Anlamı değişmek. 5. Kurtulmak. 6. Yağışların

etkisiyle toprağın alt tabakasının gevşemesi sonucu üst tabaka oynamak. 7. Görüş, düşünce veya tutumunu değiştirmek. 8. Cinsel ilişkide bulunmak.

129.	qayrilmaq (YUTS, 228) Dönmek, çevrilmek, dönülmek.	○ kayırılmak nsz Kayırma işi yapılmak.
130.	qéçişmaq (YUTS, 231) Beraber kaçmak.	○ kaçışmak nsz Hep birden kaçıp çeşitli yönlerle dağılmak.
131.	qərişmaq (YUTS, 233) İnat etmek; aksilik yapmak.	○ karışmak 1. -e İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek. 2. Düzensiz, dağınık olmak. 3. nsz Bulanmak, duruluğunu yitirmek. 4. nsz Açıklığını yitirmek, anlaşılması güçleşmek. 5. Müdahale etmek, araya girmek. 6. Engellemek, araya girmek. 7. Bir araya gelmek, katılmak. 8. İlgilenmek, müdahale etmek, el atmak. 9. Yetkisinde bulunmak, bakmak, iş edinmek, işi olmak.
132.	qétilmaq I (YUTS, 233) Katılmak.	○ katılmak (II) 1. nsz Aşırı derecede gülme, ağlama, gıdıklanma, korkma vb. tepkiler sırasında, solunum kaslarının kasılmasından dolayı soluk kesilmek.
133.	qétilmaq II (YUTS, 233) Karıştırılmak.	○ katılmak (I) 1. nsz, -e Katma işi yapılmak. 2. Bir topluluğa girmek, iştirak etmek, iltihak etmek. 3. Ortak olmak, benimsemek. 4. Hak vermek.
134.	qétilmaq II (YUTS, 233) Karıştırılmak.	○ katılmak (II) 1. nsz Aşırı derecede gülme, ağlama, gıdıklanma, korkma vb. tepkiler sırasında, solunum kaslarının

kasılmasından dolayı soluk kesilmek.

135.	qéymaq (YUTS, 233) Dönmek.	○ kaymak (II) 1. nsz Düz, ıslak, donmuş veya kaygan bir yüzey üzerinde sürtünerek kolayca yer değiştirmek. 2. Kaygan bir yüzey üzerinde birdenbire dengesini yitirmek. 3. Durum değiştirmek. 4. Anlamı değişmek. 5. Kurtulmak. 6. Yağışların etkisiyle toprağın alt tabakasının gevşemesi sonucu üst tabaka oynamak. 7. Görüş, düşünce veya tutumunu değiştirmek. 8. Cinsel ilişkide bulunmak.
136.	qinimaq (YUTS, 236) Su qinimaq Suyu salıvermek, suyu bırakmak.	○ kınamak -i Yapılan bir işin kötü olduğunu belirtir bir biçimde söz söylemek, ayıplamak, takbih etmek.
137.	qirdurmaq (YUTS, 236) (qirmaq 'tan) Kazdırmak, kestirmek.	○ kırdırmak -i, -e Kıрма işini yaptırmak.
138.	qirinmaq (YUTS, 236) Tıraşlanmak.	○ kırınmak 1. nsz Yürürken salınmak. 2. Oynamak, raks etmek.
139.	qirmaq I (YUTS, 237) 1. Kazımak, kesmek. 2. Tıraş etmek.	○ kırmak 1. -i Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. 2. İri parçalara ayırmak. 3. nsz Belirli bir biçimde katlamak. 4. Öldürmek, yok olmasına neden olmak. 5. Bir şeyin fiyatını azaltmak, indirmek. 6. Tavlada karşı oyuncunun pulunu oyun dışında bırakmak. 7. Vücut kemiklerinden birini parçalamak. 8. Tahılı iri ve kaba öğütmek. 9. -e Hareket

durumundaki canlının veya taşıtın yönünü değiştirmek, çevirmek, döndürmek. 10. Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek. 11. Yok etmek. 12. Gücünü, etkisini azaltmak. 13. Kaçmak, uzaklaşmak. 14. nsz, ticaret Değerinden düşük fiyata almak.

140.	qırqılmaq (YUTS, 237) Kesilmek, budanmak.	○ kırkılmak nsz Kırkma işi yapılmak.
141.	qışlımaq (YUTS, 238) Kışlamak; kışı geçirmek.	○ kışlamak (II) 1. -i Kuş ve kümes hayvanlarını ürkütmek.
142.	qiymaq II (YUTS, 239) bk. qılmaq Yapmak, etmek, kılmak.	○ kıymak 1. -i Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğramak. 2. -e Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek. 3. -e Acımayıp öldürmek. 4. -e Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.
143.	qoçımaq (YUTS, 241) Kurcalamak.	○ kocamak nsz Yaşı ilerlemek, yaşlanmak, ihtiyarlamak.
144.	qollanmaq (YUTS, 242) Kullanmak, istimal etmek.	○ kollanmak nsz Kollama işine konu olmak veya kollama işi yapılmak.
145.	qollımaq (YUTS, 242) Desteklemek, yardım etmek.	○ kollamak 1. -i Olmasını, ortaya çıkmasını beklemek, gözetmek. 2. Göz önünde tutmak, gözlemek. 3. Korumak, gözetmek.
146.	qoltuqlımaq (YUTS, 242) Elini	○ koltuklamak 1. -i Koltuğu altına almak. 2. Koltuğa girmek. 3. Kıvanç verecek

tutmak; yardım etmek.

biçimde övmek, koltuklarını kabartacak sözler söylemek, pohpohlamak.

147.	qopartmaq (YUTS, 243) (qoparmaq 'tan) Kalktırmak, yükselttirmek, çıkartmak.	○ kopartmak -i Koparma işini yapmak.
148.	qopmaq (YUTS, 243) Kalkmak.	○ kopmak 1. nsz Herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak. 2. Yerinden ayrılmak. 3. Gövdeden ayrılmak. 4. Birdenbire gürültülü veya tehlikeli olaylar birdenbire başlamak veya ortaya çıkmak. 5. Bütün ilişkileri kesilip büsbütün ayrılmak veya uzaklaşmak. 6. Kurtulmak. 7. Çok ağrımak. 8. Koşmak, hızla gitmek.
149.	qorulmaq I (YUTS, 244) Kavrulmak.	○ kurulmak 1. nsz Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak. 2. -e Rahatça oturmak, yerleşmek. 3. Övünür biçimde davranışlarda bulunmak, kasılmak.
150.	qorulmaq II (YUTS, 244) Kuşatılmak.	○ kurulmak 1. nsz Kurma işine konu olmak veya kurma işi yapılmak. 2. -e Rahatça oturmak, yerleşmek. 3. Övünür biçimde davranışlarda bulunmak, kasılmak.

151. **qorumaq** *I* ○ **korumak** 1. -i, -den Bir kimseyi veya bir şeyi dış etkilere, tehlikeden, zor bir durumdan uzak tutmak, esirgemek, muhafaza etmek, vıkaye etmek, sıyanet etmek. 2. Güçlü bir kimse veya kuruluş, güçsüz birini veya bir şeyi desteklemek, himaye etmek. 3. -i Tehlikeye karşı denetimi altında bulundurmak, savunmak, müdafa etmek. 4. -i Tehlikeli, zararlı durumları önlemek. 5. -i Bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni göstermek. 6. -i Süregelen bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek. 7. -i Karşılama, denk gelmek.

152. **qorumaq** *I* ○ **kurumak** 1. nsz Islaklığını, nemini yitirerek kuru duruma gelmek. 2. Bitki, suyu çekilip cansız duruma gelmek. 3. Akarsu, göl vb.nin suyu kalmamak. 4. Bazı nesneler yumuşaklığını yitirmek, sertleşmek. 5. Cılızlaşmak, sıskalaşmak, zayıflamak. 6. Çok susamak.

153. **qorunmaq** ○ **korunmak** 1. nsz Kendini korumak, sığınmak, sakınmak. 2. Koruma işine konu olmak.

154. **qurutmaq** ○ **kurutmak** 1. -i Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek. 2. Bitki canlılığını yitirmek. 3. Bazı sebze ve meyvelerin buharlaştırılmasıyla kuru bir durum almasını sağlamak. 4. Cılız duruma getirmek, zayıflatmak. 5. Yiyecek ve içecekleri yiyip bitirmek. 6. Uğursuzluk

getirmek, yok etmek.

155.	qoşmaq I (YUTS, 245) Koşmak, bağlamak, birleştirmek, eklemek, toplamak, katmak.	○ koşmak (I) 1. nsz Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek. 2. Bir yere ivedilikle gitmek. 3. Bir işle çok ilgilenmek, koşuşturmak. 4. Koşuya çıkmaq. 5. Kovalamak, üstüne düşmek, izlemek.
156.	qoşmaq III (YUTS, 245) Bestelemek, yazmak.	○ koşmak (I) 1. nsz Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek. 2. Bir yere ivedilikle gitmek. 3. Bir işle çok ilgilenmek, koşuşturmak. 4. Koşuya çıkmaq. 5. Kovalamak, üstüne düşmek, izlemek.
157.	qoşmaq III (YUTS, 245) Bestelemek, yazmak.	○ koşmak (II) 1. -e Birlikte iş görmesi için bir şeyi başka birinin yanına katmak, arkadaş olarak vermek. 2. Hayvanı çekeceği arabaya, sabana vb.ne bağlamak. 3. Birini, bir işte görevlendirmek.
158.	qoşturmaq (YUTS, 245) Kavuşturmak, bir araya getirmek, bağlamak.	○ koşturmaq 1. -i Koşma işini yaptırmak. 2. Çok hızlı koşmak. 3. -i, -e Çabucak göndermek. 4. Çabalamak, uğraşmak.
159.	qoşulmaq (YUTS, 245) Katılmak.	○ koşulmaq 1. nsz Koşmak (II) işi yapılmak. 2. -e Sürülmek, gönderilmek. 3. Herhangi biri koşmak (I).
160.	mañdurmaq (YUTS, 261) (mañmaq 'tan) Yürütmek, ilerletmek, harekete geçirmek.	○ bandırmak 1. -i, -e Banmak. 2. Üzüm salkımlarını, inciri çabuk kuruması ve renginin parlak olması için küllü veya potaslı ılık suya daldırıp çıkarmak.
161.	mañmaq	○ banmak -i, -e Katı bir şeyi sulu veya tuz,

(YUTS, 261)	1.	biber vb. toz durumundaki maddelerin
Yürümek, gitmek.	2.	içine batırıp çıkarmak, bandırmak.
Hareket etmek,		
ilerlemek.		
162.	mélimek	○ melemek nsz Koyun, kuzu veya keçi
(YUTS, 271) Bulamak,		bağırarak.
batırmak, daldırmak.		
163.	morlaşmaq	○ morlaşmak nsz Mor duruma gelmek.
(YUTS, 275) Birbirini		
tırmalamak.		
164.	mükmek	○ bükmek 1. -i Sertçe çevirmek, kıvırmak. 2.
(YUTS, 281)		nsz Birkaç tel ipliği burarak sarmak. 3.
Saklanmak.		Eğmek. 4. Katlamak. 5. Döndürmek.
165.	müktürmek	○ büktürmek -i Bükme işini yaptırmak,
(YUTS, 281)		kıvırtmak.
(mükmek 'ten)		
Saklatmak, gizletmek.		
166.	mükünmek	○ bükünmek 1. nsz Kıvrılmak, bükülmek. 2.
(YUTS, 281)		Ağrıdan, sancıdan kıvrınmak.
Saklanmak, gizlenmek.		
167.	oxşatmaq	○ okşatmak -i, -e Okşama işini yaptırmak.
(YUTS, 294)		
(oxşımaq 'tan)		
Benzetmek.		
168.	oxşımaq	○ okşamak 1. -i Sevgi, şefkat belirtisi olarak
(YUTS, 294)		elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş
Benzemek.		gezdirmek veya ona hafifçe vurmak. 2.
		Hafifçe dokunmak. 3. nsz Hafifçe dövmek.
		4. Bir kimseyi hoşnut etmek. 5. Benzemek,
		andırmak, hatırlatmak.
169.	olturmaq	○ oldurmak 1. -i Olmasını sağlamak. 2.
(YUTS, 295) Oturmak.		Olgunlaştırmak.

170.	oynmaq (YUTS, 296) Başarılı olmak.	○ onmak 1. nsz Daha iyi bir duruma girmek, salah bulmak. 2. Eksiği kalmayıp gönül ferahlığına ermek, mutlu olmak, mesut olmak. 3. Hastalıktan, dertten kurtulmak, şifa bulmak, felah bulmak, iflah olmak.
171.	ornatmaq (YUTS, 297) (ornimaq 'tan) Yerleştirmek.	○ ornatmak -i Bir şeyin yerine başka bir şeyi koymak, ikame etmek.
172.	otimaq (YUTS, 299) Ayıklamak.	○ otamak -i Bitkinin yaprak veya köklerini vererek hastalığı iyi etmeye çalışmak, tedavi etmek.
173.	ovunmaq (YUTS, 300) Avunmak.	○ ovunmak nsz Ovma işi yapılmak.
174.	oylamaq (YUTS, 301) Düşünmek.	○ oylamak -i Oya koymak veya oya sunmak.
175.	oylanmaq (YUTS, 301) Düşünmek.	○ oylanmak nsz Oylama işi yapılmak.
176.	oylaşmaq (YUTS, 301) Düşünmek.	○ oylaşmak -i Müzakere etmek.
177.	oynaşmaq (YUTS, 302) Oynamak.	○ oynaşmak 1. nsz, -le Birbiriyle oynamak. 2. Karşılıklı sevişmek, sevgi gösterisinde bulunmak, cilveleşmek, âşıktaşlık etmek, korte etmek.
178.	özleştürmek (YUTS, 311) Ele geçirmek, almak, zaptetmek,	○ özleştirmek 1. -i Öz durumuna getirmek, özlü durum kazandırmak, arılaştırmak. 2. dil bilimi Özleştirmecilik yapmak.

benimsemek, kendine
mal etmek.

179.	paylımaq (YUTS, 317) Gözetlemek, izlemek, takip etmek.	○ paylamak -i Birine kusurundan ötürü sert sözler söylemek, azarlamak.
180.	pirildamaq (YUTS, 323) 1. Uçmak, öteye beriye uçuşmak. 2. Dalgalanmak.	○ pirıldamak nsz Işık saçmak, ısıldamak.
181.	pişermek (YUTS, 323) bk. puşurmaq puşurmaq I “İç puşurmaq Can sıkmaq”; puşurmaq II “1. Pişirmek . 2. Olgunlaştırmak , hazırlamak ”.	○ pişirmek 1. -i Bir besin maddesini gerektiği kadar ısıda tutarak yenebilecek veya içilebilecek bir duruma getirmek. 2. nsz Isı etkisiyle belirli bir kullanıma elverişli duruma getirmek. 3. Çalışarak öğrenmek. 4. Olgunlaştırmak. 5. Bunaltacak kadar ısıtmak, yakmak.
182.	putlaşmaq (YUTS, 328) Ayağı sürçmek; ayağı takılmak.	○ putlaşmak nsz Gereğinden çok değer kazanmak.
183.	saqlanmaq (YUTS, 338) Korunmak.	○ saklanmak 1. nsz Kendini saklamak, gizlenmek. 2. -den Saklama işi yapılmak. 3. Niteliğini yitirmemesi için korumak.
184.	saqlatmaq (YUTS, 338) Korutmak.	○ saklatmak 1. -i, -e Saklama işini yaptırmak.
185.	saplanmaq (YUTS, 341) Sap takılmak.	○ saplanmak 1. -e Hızla batmak. 2. Batma sonucu hareket edemez olmak, batıp kalmak.
186.	saplatmaq	○ saplatmak 1. -i Saplama işini yaptırmak.

(YUTS, 341)
(**saplimaq**'tan) Sap
taktırmak.

-
187. **saplimaq** ○ **saplamak** 1. -i, -e Hızla batırmak.
(YUTS, 341) Sap
takmak.
-

188. **saymaq** **I** ○ **saymak** 1. -i Bir şeyin kaç tane olduğunu
(YUTS, 343) (ağız)
Batmak, saplanmak. anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak. 2. Sayıları arka arkaya söylemek. 3. Herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek. 4. Herhangi bir şey, yerine koymak veya herhangi bir şey gözüyle bakmak, addetmek. 5. Varsaymak, tutmak, farz etmek. 6. Arka arkaya söylemek, sıralamak. 7. Ödemek, peşin vermek. 8. Geçer tutmak. 9. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, hürmet etmek. 10. Önemsemek. 11. Gibi görmek, kabul etmek. 12. Hesaba katmak, dikkate almak.
-

189. **sélinmaq** ○ **salınmak** 1. nsz Yürürken uyumlu
(YUTS, 350)
(**salmaq**'tan) **Orun** hareketlerle hafifçe bir yandan bir yana eğilmek. 2. -e Salma işine konu olmak.
sélindi Yer hazırlandı.
Zavod sélinivatidu
Farbrika kuruluyor.
Kembigellikke
sélinmaq Fakir gibi görünmek.
Körmigenge sélinmaq
Görmezlikten gelmek.
Qapıgi sélingan adem

Asık suratlı adam.

190.	sérilmaq (YUTS, 351) Kaymak, kayarak inmek.	○ sarılmak 1. nsz Sarma işi yapılmak. 2. -e Bir şeyin üzerine bir veya birkaç kez dolanmak. 3. -e Kollarını dolamak, kucaklamak. 4. Bütün gücü ile ele almak. 5. Hemen yapmaya koyulmak, girişmek. 6. Büyük bir istekle kendini vermek, benimsemek.
191.	sésimaq (YUTS, 351) Pis kokmak.	○ sasımak nsz Kokuşmak, tefessüh etmek.
192.	siğışturmaq (YUTS, 352) Sığdırmak.	○ siğıştirmek -i, -e Güçlülükle sığdırmak.
193.	siqilişturmaq (YUTS, 352) Sıkıştırmak.	○ sıkılaştırmak -i Sıkı duruma getirmek.
194.	sinmaq (YUTS, 354) İflas etmek, batmak.	○ sınmak 1. nsz Kırılmak, parçalanmak, bozulmak. 2. Yenilmek, bozguna uğramak.
195.	siritmaq (YUTS, 355) Vurdurmak, kamçılatakmak.	○ sırtmak 1. nsz Dişlerini göstererek aptallık, şaşkınlık, kurnazlık veya alay belirtir biçimde gülmek, sırtarmak (I). 2. Yorgan, şilte vb.ni iri ve aralıklı diktirmek. 3. Bütün çirkinliği ve kusuru ortaya çıkarmak. 4. Göze batmak.
196.	sirlanmaq (YUTS, 356) Boyalmak, cilalanmak.	○ sırlanmak nsz Sırlama işi yapılmak.
197.	sizdurmaq (YUTS, 356) (sizmaq'tan) Çizdirmek.	○ sızdırmak 1. -i Sızmasına yol açmak. 2. Haber, sır vb.ni duyurmak, yaymak. 3. Eritip süzerek temiz bir duruma getirmek. 4. Gizlice sokmak.

198.	sizilmaq (YUTS, 356) Çizilmek.	○ sızılmak -e Sızma işi yapılmak.
199.	sizmaq (YUTS, 357) Çizmek.	○ sızmak 1. -den İnce aralıklardan veya gözeneklerden az miktarda ve belli olmadan yavaş yavaş akmak, çıkmak. 2. nsz Gizli tutulan haber, sır vb. şeyler duyulmak, yayılmak. 3. -e Herhangi bir topluluğu, bir örgütü yolundan saptırmak için gizlice arasına girmek. 4. -e Gizlice, haber vermeden gitmek, sıvışmak. 5. İçki, yorgunluk vb. sebeplerle kendinden geçerek uyuyakalmak. 6. askerlik Düşman mevzileri arasına gizlice girmek ve ilerlemek.
200.	soğurmaq (YUTS, 357) Çekip çıkarmak, çekmek, çıkarmak.	○ soğurmak 1. -i Bir madde, bir sıvıyı içine çekmek. 2. fizik Katı veya sıvı bir madde soğurma yoluyla bir gazı içine almak, emmek, massetmek, absorbe etmek.
201.	soğurulmaq (YUTS, 357) Çekip çıkarılmak.	○ soğurulmak nsz Soğurma işi yapılmak, absorbe olmak.
202.	soqmaq (YUTS, 358) Vurmak, dövmek.	○ sokmak 1. -i İçine veya arasına girmesini sağlamak. 2. -e Bir yere girmesini sağlamak, içeri almak. 3. Bıçak, çakı, iğne vb. batırmak, saplamak. 4. Böcek, zehirli hayvan iğnesini batırmak veya ısırarak, zehirlemek. 5. -e, nsz Yasak bir malı gizlice getirmek veya götürmek. 6. Belli etmeden kötü bir malı vermek. 7. -e, nsz Konuşma sırasında bir sözü, soruyu veya düşüncüyü söyleyivermek. 8. Dokunaklı, kırıcı veya acı söz söylemek.

203.	soqturmaq (YUTS, 358) (soqmaq'tan) Dövdürmək, vurdurmak.	○ sokturmak -i, -e Sokma işini yaptırmak.
204.	soqulmaq (YUTS, 358) Dövülmək, çarpılmək.	○ sokulmak 1. nsz, -e Sokma işine konu olmak. 2. Girmek. 3. Yanaşmak, yaklaşmak.
205.	soquşmaq (YUTS, 358) 1. Dövüşmək, çarpışmaq. 2. Savaşmaq.	○ sokuşmak 1. -e Dar bir yere sokulmak. 2. Usulcacık araya girmek.
206.	soquşturmaq (YUTS, 358) (soquşmaq'tan) 1. Dövüştürmək. 2. Kadeh tokuşturmaq.	○ sokuşturmak 1. -i, -e Dar bir yere zorla veya iterek sokmak. 2. Belli etmeden kötü bir malı vermek. 3. Bir sözü kırıcı olmak amacıyla tekrar tekrar söylemek.
207.	sollimaq (YUTS, 359) Sürüklemek, çəkmək.	○ sollamak nsz Bir taşıt, önünden gitmekte olan taşıtın solundan geçmek.
208.	sorulmaq (YUTS, 359) Sorguya çəkilmək.	○ sorulmak nsz, -e, -den Sorma işine konu olmak.
209.	sorumaq I (YUTS, 359) Sormak, istemək.	○ sorumak -i Emmək.
210.	sorumaq II (YUTS, 359) Savurmək.	○ sorumak -i Emmək.
211.	sorutmaq (YUTS, 359) (sorumaq'tan II) Savurtmək.	○ sorutmak 1. nsz Somurtmak, surat asmak. 2. Ayakta durmak, dikilmək, beklemək.

212.	sözlimek (YUTS, 363) Söylemek.	○ sözlemek -i Evlendirmek üzere söz kesmek.
213.	sulanmaq (YUTS, 365) Islanmak, nemlenmek.	○ sulanmak 1. nsz Sulama işi yapılmak. 2. Sulu duruma gelmek. 3. Suyu çoğalıp yoğunluğu azalma. 4. Göz yaşarmak. 5. Ciddiyetini, ağırlığını kaybetmek. 6. -e İmrendiğini açığa vurmak. 7. -e Birine karşı duyulan cinsel isteği kendisine sezdirmek, yeşillenmek.
214.	sulatmaq (YUTS, 365) Islatmak, nemlendirmek.	○ sulatmak -i, -e Sulama işini yaptırmak.
215.	sundurmaq (YUTS, 365) (sunmaq 'tan I.) Kırmak, parçalamak.	○ sundurmak 1. -i Sunma işini yaptırmak. 2. Vermek.
216.	sunmaq I (YUTS, 366) Kırılmak, parçalanmak.	○ sunmak 1. -i, -e Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek. 2. Tanıtmak, bilgi vermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanarak bir konuyu dinleyenlere aktarmak. 3. Radyoda, televizyonda, bir eğlence yerinde programı takdim etmek.
217.	sunmaq II (YUTS, 366) Uzatmak.	○ sunmak 1. -i, -e Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek. 2. Tanıtmak, bilgi vermek amacıyla çeşitli yöntemler kullanarak bir konuyu dinleyenlere aktarmak. 3. Radyoda, televizyonda, bir eğlence yerinde programı

takdim etmek.

218.	sunulmaq (YUTS, 366) Uzatılmak.	○ sunulmak -e Sunma işine konu olmak veya sunma işi yapılmak.
219.	süylimek (YUTS, 370) Acele ettirmek, sıkıştırmak.	○ söylemek 1. -i Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak. 2. Bir düşünceyi ileri sürmek, ortaya atmak. 3. Yapılmasını istemek. 4. nsz Türkü, şarkı vb. okumak. 5. nsz Yazmak, düzmek. 6. -e Haber vermek. 7. -i, -e Önceden bildirmek, tahmin etmek. 8. Sipariş etmek. 9. nsz Herhangi bir şeyi bildirmek, anlatmak, demek istemek, hatırlatmak.
220.	şaxlanmaq (YUTS, 372) Dallanmak, budaklanmak, salkımlanmak.	○ şahlanmak 1. nsz At, ön ayaklarını yerden keserek arka ayakları üstünde durmak, şaha kalkmak. 2. Taşkınlık göstermek, coşmak, kükremek. 3. Parlamak, ışıldamak.
221.	şəşilmaq (YUTS, 378) Acele etmek, şaşırmak.	○ şaşılmak nsz, -e Şaşkınlığa uğranılmak.
222.	taldurmaq (YUTS, 386) (talmaq 'tan) Yormak.	○ daldırmak 1. -i, -e Dalma işini yaptırmak, dalmasına sebep olmak. 2. Dalmak.
223.	talimaq (YUTS, 386) Yağmalamak, soymak.	○ dalamak 1. -i Köpek, kurt vb. hayvanlar dişlemek, ısırarak. 2. Zehirli böcek, ısırarak otu, sert kumaş dokunarak teni acıtmak veya kaşıdırmak.
224.	tallanmaq (YUTS, 387) Seçilmek, ayıklanmak.	○ dallanmak 1. nsz Dal vermek. 2. Yayılmak, genişlemek. 3. Bir iş, bir sorun karışık, güç bir duruma girmek.

225.	tallımaq (YUTS, 387) Seçmek.	○ dallamak -i Budamak.
226.	talımaq (YUTS, 387) Yorulmak.	○ dalmak 1. -e Suyun içine bütün vücuduyla ve hızla girmek. 2. nsz Bir yerin içine girmek. 3. nsz Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek. 4. nsz Uyumak. 5. Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak. 6. spor Güreşte rakibinin belden aşağı bir yerini aniden tutmak.
227.	tañgıllımaq II (YUTS, 388) Damlamak.	○ damgalamak 1. -i Bir şeyin üzerine damga ile işaret yapmak, damga vurmak. 2. Bir kimseye, gerçeğe dayanmadan herhangi bir özellik veya nitelik yüklemek. 3. Birine yüz kızartıcı bir suç yüklemek.
228.	tapılmaq (YUTS, 389) Tenbih etmek, uyarmak, ikazda bulunmak.	○ tapalamak -i Şişe vb.nin ağzına tapa koymak, tıpalamak.
229.	tapmaq (YUTS, 389) Bulmak.	○ tapmak 1. -e İlah olarak tanınan varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek. 2. Tutku ile sevmek, bağlanmak. 3. Birine çok değer vermek.
230.	taraqlımaq (YUTS, 390) Gürültü olmak.	○ taraklamak 1. -i Bağ, bahçe toprağının yüzünü tarakla düzeltmek. 2. Gereksiz maddelerden ayıklamak amacıyla araç geçirmek, taramak. 3. Yılkavi çizgilerle boyamak. 4. Tarar gibi yapmak.
231.	taratmaq (YUTS, 390) bk.	○ taratmak -i, -e Tarama işini yaptırmak.

tarqatmaq Dağıtmak,
yaymak, gidermek.

-
232. **tartmaq** *II* ○ **tartmak** 1. -i Bir şeyin birim cinsten
(YUTS, 392) **Tamaka** ağırlığını bulmak. 2. Bir şeyi avuç içinde
tartmaq Sigara içmek. sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak.
Tamaka tartip 3. Binek hayvanlarının dizginlerini
bolmaq Sigara içmeyi çekmek. 4. Bir şeyin bütün sonuçlarını
tamamlamak. düşünmek, hesap etmek. 5. Dikkatle
incelemek, değer biçmek.
-
233. **tartturmaq** ○ **tarttırmak** -i, -e Tartma işini yaptırmak.
(YUTS, 392)
(**tatırmaq**'tan I.)
Çektirmek.
-
234. **taşlımaq** *II* ○ **taşlamak** 1. -i Taş atmak, taşa tutmak. 2.
(YUTS, 393) 1. Üstlük Bir şeyin içindeki taşları ayıklamak. 3. Taş
yapmak. 2. Ciltlemek, vb. nesnelerle kumaşı beyazlatmak veya
kap geçirmek. parlatmak. 4. Metal bir parçayı zımpara ile
törpüleyerek yuvasına alıştırmak. 5. Taş
döşemek. 6. nsz Üstü kapalı, iğneleyici söz
söylemek.
-
235. **tavlandurmaq** ○ **tavlandırmaq** 1. -i Tavlanmasını sağlamak.
(YUTS, 394) 2. Hayvanı semirtmek, şişmanlatmak. 3.
Soğutmak. Beslemek.
-
236. **tavlanmaq** ○ **tavlanmak** 1. nsz Tavlama işi yapılmak. 2.
(YUTS, 394) Hayvan semirmek, şişmanlamak.
Sağlamlaşmak,
çelikleşmek.
-
237. **tavlımaq** ○ **tavlamak** 1. -i İşlenilecek bir nesneye
(YUTS, 394) Suyunu gereken ısıyı veya nemi sağlamak, tav
verip sağlamlığını vermek. 2. Yolsuz ve kolay kazanç umudu
arttırmak; vererek dolandırmak. 3. Ümit vererek
sağlamlaştırmak, kandırmak, kendine bağlamak, aldatmak.

çelikleştirmek.

4. Karşı cinsin gönlünü çelmek, kandırıp elde etmek.

238.	tayımaq (YUTS, 395) Dayak koymak, altından tutmak, desteklemek.	○ dayamak 1. -i, -e Yaslamak. 2. Bir yerden, bir kimseden yararlanmak, güç almak. 3. Korkutmak için hızla, öfkeyle yaklaştırmak, uzatmak. 4. -e Varmak, ulaşmak. 5. Kalitesiz, kötü veya çürük bir malı, gizlice iyi olanların arasına katıp müşteriye satmak. 6. -e Vakit geçirmeden, bekletmeden vermek. 7. -i Kapı veya pencereyi ardına kadar açmak.
239.	taylımaq (YUTS, 395) Balya yapmak, denk yapmak, tonga yapmak.	○ taylamak nsz Kısırak doğurmak.
240.	termek I (YUTS, 403) Ekmek, ekim yapmak, ekin işi.	○ dermek -i Bir araya getirmek, derlemek, toplamak, devşirmek.
241.	téğişmek I (YUTS, 408) Değirmek, dokunmak, birbirini rahatsız etmek.	○ değişmek 1. nsz Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek. 2. Yerine başka şey veya kimse gelmek. 3. Karşılıklı alıp vermek, mübadele etmek. 4. -i Değiştirmek.
242.	témitmaq (YUTS, 408) Damlatmak.	○ damıtmak 1. -i, fizik, kimya Gaz ürünler elde etmek için, bazı katı nesneleri ısı yoluyla temel öğelerine ayrıştırmak, imbikten çekmek, taktir etmek. 2. Sıvı karışımlarda, karmaşık, değişken birleşimleri oluşturan öğeleri, özellikleri belirli ürünlere ayırmak.
243.	ténetmek (YUTS, 408)	○ denetmek -i Denemesini sağlamak.

(ténimek'ten)

Şaşırtmak; yolunu
şaşırmak.

244.	ténimek (YUTS, 409) Şaşırmak, sapmak, sersem hale gelmek.	○ denemek 1. -i Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşünceyi sınamak, tecrübe etmek. 2. Bir işe, başarmak amacıyla başlamak, girişimde bulunmak, teşebbüs etmek.
245.	térilmek I (YUTS, 409) Ekilmek.	○ derilmek nsz Derme işine konu olmak.
246.	téşilmek (YUTS, 410) Delinmek.	○ deşilmek nsz Deşme işi yapılmak.
247.	tikenleşmek (YUTS, 411) Üşüyüp titremek.	○ dikenleşmek nsz Diken durumu almak, diken gibi olmak.
248.	tiqimaq (YUTS, 411) Kapatmak.	○ tıkamak 1. -e, nsz Bir şeyin ağzını, deliğini, içine konulan veya dışarıdan uygulanan bir nesneyle kapamak. 2. -i Yol, su, geçit vb. şeyleri bir engelle işlemez, akmaz, geçilmez duruma getirmek.
249.	tiqışturmaq (YUTS, 411) Gizlemek, saklamak.	○ tıkıştırmak 1. -i, -e Boş yer kalmayacak biçimde doldurmak, gelişi güzel koymak, tıka basa sokmak. 2. Acele ile birine bir şeyi yedirmeye çalışmak. 3. İyice çiğnemedenden yutarak yemek.
250.	tindurmaq II (YUTS, 413) Gömmek, doldurmak.	○ dindirmek -i Dinmesini sağlamak.
251.	tinmaq I (YUTS, 413)	○ tınmak 1. nsz Ses çıkarmak. 2. Önemsemek, önem vermek, dikkate almak,

Avunmak, teskin olmak, rahat etmek.	takmak.
252. tinmaq II (YUTS, 413) Dolmak, dolup düz olmak.	○ tınmak 1. nsz Ses çıkarmak. 2. Önemsemek, önem vermek, dikkate almak, takmak.
253. tizlemek (YUTS, 416) bk. tizlenmek Diz çökmek.	○ dizlemek 1. -i Dize kadar batmak. 2. Dizini kullanarak bastırmak.
254. toğrimaq (YUTS, 416) Kesmek.	○ doğramak -i Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak.
255. toqumaq II (YUTS, 418) Eyerlemek.	○ dokumak 1. -i Tezgâhta ipliği, çözgü ve atkı durumunda kullanarak kumaş yapmak. 2. En ince noktalarına kadar özen göstererek, emek vererek ortaya çıkarmak. 3. Ağacın yemişlerini sıırıkla vurarak indirmek.
256. tolaşmaq (YUTS, 418) Közlirim toluşup turuptu Gözlerim karardı.	○ dolaşmak 1. nsz Gezmek, gezinmek. 2. Doğru gitmeyip yolu uzatmak. 3. Dönüp başka bir yönden gelmek. 4. Akmak. 5. Saç, iplik vb. şeyler birbirine karışarak güç çözülür duruma gelmek. 6. -i Bir yeri belli bir amaçla gezmek. 7. Denetlemek amacıyla bir yeri gezmek. 8. Nefes, el bir şey üzerinde hafifçe hareket etmek. 9. müzik Gezinmek. 10. Çok kimse tarafından söylenmek. 11. Belirmek.
257. tolimaq (YUTS, 418) Örmek, çetemek, onarmak.	○ dolamak 1. -i, -e İplik, şerit, tel vb. nesneleri bir şeyin üzerine döndürerek sarmak. 2. Sarmak, kavuşturmak.
258. tozmaq (YUTS, 423) Yıpranmak,	○ tozmak nsz Tozumak.

eskimek, harap olmak.

259.	tozumaq (YUTS, 423) Savrulmak, dağılmak.	○ tozumak nsz Toz havalanarak çevreye yayılmak, tozumak.
260.	tozutmaq I (YUTS, 423) Yıpratmak, eskitmek.	○ tozutmak 1. -i Toz kaldırmak, çevreye toz yaymak. 2. Kar, toz gibi savurmak. 3. Böbürlenmek, yüksekte konuşup söylediği sözü yerine getirmemek, palavra atmak, mangalda kül bırakmamak. 4. Aklını yitirmek.
261.	tuğdurmaq (YUTS, 425) Doğurtmak.	○ doğdurmak -i Doğuncaya kadar beklemek.
262.	turmaq (YUTS, 427) Kalkmak.	○ durmak 1. nsz Hareketsiz durumda olmak. 2. İşlemez olmak, çalışmamak. 3. Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek. 4. Dinmek, kesilmek. 5. Varlığını sürdürmek. 6. Var olmak. 7. Beklemek, dikilmek. 8. Yaşamak. 9. Birisinin malı olarak bulunmak veya o malla ilişkisi olmak. 10. Kalkmak. 11. Bir yerde olmak veya bulunmak. 12. Belli bir durumda, bir görevde bulunmak. 13. Ara vermek. 14. Bir konuyla çok ilgilenmek, üstüne düşmek. 15. yardımcı fiil Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek süreklilik bildiren birleşik fiiller oluşturur: Çalışadurmak, bakadurmak, getiredurmak, yiyedurmak gibi.
263.	tutamlimaq	○ tutamlamak -i Bir tutam almak.

(YUTS, 428)

Avuçlamak.

264.	tügetmek (YUTS, 430) Bitirmek.	○ tüketmek 1. -i Kullanarak, harcayarak yok etmek, bitirmek, yoğaltmak. 2. Güçsüzleştirmek, bezdirmek. 3. Yürüyerek aşmak, bitirmek.
265.	tünimek (YUTS, 431) Gecelemek.	○ tünemek 1. nsz Kuşlar, kanatlı evcil hayvanlar, uyumak için bir dala veya sırığa konmak. 2. Tabure, yüksekçe iskemle vb. üzerine oturmak.
266.	tüplimek (YUTS, 431) Ciltlemek.	○ tüplemek -i Tüpe doldurmak.
267.	tüzlimek (YUTS, 433) Doğrultmak, düzeltmek, düzgün hale getirmek.	○ düzlemek -i Düz duruma getirmek, tesviye etmek.
268.	tüzmek (YUTS, 433) Derlemek, yapmak, tesis etmek, kurmak.	○ düzmek 1. -i Bir gereksinimi karşılamak amacıyla birçok şeyi birbirini tamamlayacak biçimde bir araya getirmek. 2. Düzene sokmak, düzene koymak, sıralamak, elverişli, uygun bir duruma getirmek. 3. -e Şiir, destan, şarkı vb. yaratmak, oluşturmak, meydana getirmek. 4. nsz Uydurmak. 5. Erkek, cinsel ilişkide bulunmak.
269.	tüzülmek (YUTS, 433) Kurulmak, yapılmak.	○ düzülmek nsz Düzme işine konu olmak veya düzme işi yapılmak.
270.	ulimaq II (YUTS, 436) (ağız) bk.	○ ulamak -i, -e Ekleme, katmak, ilave etmek.

huvlimaq Ulumak.

271.	utulmaq (YUTS, 440) Kaybetmek, yenilmek, yenilgi.	○ utulmak -e Utma işi yapılmak veya utma işine konu olmak.
272.	uyulmaq I (YUTS, 442) Oyulmak.	○ uyulmak nsz Uyuma işi yapılmak.
273.	uyulmaq II (YUTS, 442) Toplanmak.	○ uyulmak nsz Uyuma işi yapılmak.
274.	uyumaq (YUTS, 442) Mayalanmak, ekşimək.	○ uyumak 1. nsz Uyku durumunda olmak. 2. İlaç etkisiyle ağrı duymayacak kadar derin uykuya dalmak. 3. İşlem görmemek, durgun kalmak, el sürülmemek. 4. Çevresindeki olayları fark etmemek, görmemek.
275.	uyuşmaq (YUTS, 442) Birleşmek, örgütlenmek, teşkilatlanmak.	○ uyuşmak (I) 1. nsz Soğuk, basınç vb. yüzünden vücudun bir yerinde, duygu ve hareket geçici olarak azalmak.
276.	uyuşmaq (YUTS, 442) Birleşmek, örgütlenmek, teşkilatlanmak.	○ uyuşmak (II) 1. nsz, -le Her konuda birbirine uymak, imtizaç etmek. 2. nsz Bir iş, düşünce, görüş vb. üzerinde anlaşmaya varmak, uzlaşmak, mutabık kalmak.
277.	uyutmaq (YUTS, 442) (uyumaq 'tan) Mayalamak, ekşitmək.	○ uyutmak 1. -i Uyumasını sağlamak, uyur duruma getirmek. 2. Acı, keder vb.ni hafifletmek. 3. İlgi konusu olmaktan çıkarmak, unutturmak. 4. Aldatmak, kandırmak.
278.	uzatmaq	○ uzatmak 1. nsz Uzamasına sebep olmak,

(YUTS, 443) Uğurlamak.	uzamasını sağlamak. 2. -i Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek. 3. -e Bir şeyi vermek için birine yöneltmek. 4. Germek. 5. Konuşmayı, tartışmayı sürdürmek. 6. -e Vermek, göndermek. 7. -i Süreyi artırmak, temdit etmek.
279. <i>uzımaq</i> (YUTS, 443) Uzaklaşmak.	○ <i>uzamak</i> 1. nsz Uzun duruma gelmek, boyu büyümek. 2. Çok zaman tutmak, uzun sürmek.
280. <i>varaqlımaq II</i> (YUTS, 451) Şır şır etmek.	○ <i>varaklamak</i> -i Varak yapıştırarak süslemek.
281. <i>vizildımaq</i> (YUTS, 453) Islık çalmak.	○ <i>vızıldamak</i> 1. nsz "Vız" diye ses çıkarmak. 2. Hafif sesle ve bezdirici biçimde yakınmak, sızlanmak.
282. <i>yaqılmaq</i> (YUTS, 455) Sahilden gitmek; nehir kıyısı ile yürümek.	○ <i>yakalamak</i> 1. -i Bir kimseyi veya bir şeyi elle tutmak. 2. Kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek. 3. Bir kimsenin gitmesini engellemek, durdurmak. 4. Bir kimseyi hoşla gitmeyecek bir durumda bulmak, bir kimsenin suçu ortaya çıkmak. 5. Söz, bakış veya işareti fark etmek. 6. Birdenbire etkisi altına almak. 7. Arayarak veya rastlantı sonucu bulup bağlantı kurmak. 8. Avlamak, tuzakla ele geçirmek. 9. Tutturmak. 10. Aynı düzeye gelmek.
283. <i>yaqmaq I</i> (YUTS, 455) Sürmek, ovmak.	○ <i>yakmak (I)</i> 1. nsz Kına, yakı vb.ni koymak, sürmek.
284. <i>yaqmaq I</i> (YUTS, 455) Sürmek, ovmak.	○ <i>yakmak (II)</i> 1. -i Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. 2. Ateşle yok etmek. 3. Işık vermesini

sağlamak. 4. Isı etkisiyle zarar vermek. 5. Keskin, sert ve ısırıcı bir duyum vermek. 6. Yanıyormuş gibi bir etki yapmak. 7. Kurutmak, zarar vermek. 8. nsz Çok sıcak olmak. 9. Karartmak. 10. Çok üşütmek. 11. tıp Tedavi etmek amacıyla doku, damar vb. dağlamak. 12. Silahla vurmak. 13. Yıkıma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek. 14. Güçlü sevgi uyandırmak. 15. Zamanında kullanılmadığından hükmünü yitirmek.

285.	<i>yaqmaq</i>	<i>II</i>	○ <i>yakmak (I)</i>	1. nsz Kına, yakı vb.ni koymak, sürmek.
	(YUTS, 455)			
	ateşe	vermek,		
	kundaklamak.			
286.	<i>yaqmaq</i>	<i>III</i>	○ <i>yakmak (I)</i>	1. nsz Kına, yakı vb.ni koymak, sürmek.
	(YUTS, 455)			
	Beğenmek,	hoşuna		
	gitmek.			
287.	<i>yaqmaq</i>	<i>III</i>	○ <i>yakmak (II)</i>	1. -i Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. 2. Ateşle yok etmek. 3. Işık vermesini sağlamak. 4. Isı etkisiyle zarar vermek. 5. Keskin, sert ve ısırıcı bir duyum vermek. 6. Yanıyormuş gibi bir etki yapmak. 7. Kurutmak, zarar vermek. 8. nsz Çok sıcak olmak. 9. Karartmak. 10. Çok üşütmek. 11. tıp Tedavi etmek amacıyla doku, damar vb. dağlamak. 12. Silahla vurmak. 13. Yıkıma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek. 14. Güçlü sevgi uyandırmak. 15. Zamanında
	(YUTS, 455)			
	Beğenmek,	hoşuna		
	gitmek.			

kullanılmadığından hükmünü yitirmek.

288.	yaqturmaq III (YUTS, 455) (yaqmaq 'tan III.) Sevmek, beğenmek.	○ yaktırmak -i, -e Yakma işini yaptırmak.
289.	yalanlımaq (YUTS, 456) Yalın hale getirmek; çıplak hale getirmek.	○ yalanlamak -i Haber veya sözün gerçek olmadığını bildirmek, yalan olduğunu açıklamak, tekzip etmek.
290.	yalğanlımaq (YUTS, 456) Yalan söylemek; yalancılık etmek.	○ yalanlamak -i Haber veya sözün gerçek olmadığını bildirmek, yalan olduğunu açıklamak, tekzip etmek.
291.	yalımaq II (YUTS, 456) Refakatında muhafız olarak korumak.	○ yalamak 1. -i Bir şeyin üzerinden dilini sürüp geçirmek. 2. Dilini gezdirerek bir şeyin üzerindeki alması. 3. Sıyırarak, dokunarak geçmek. 4. denizcilik Dalgalar geminin içine girmeyip yalnız bordasını sıyırarak geçmek.
292.	yanbasmaq (YUTS, 458) Tutmak, tarafını tutmak, desteklemek.	○ yan basmak 1. bir işte aldanmak. 2. dürüst davranmamak, kaypaklık etmek.
293.	yandurmaq I (YUTS, 458) Yakmak, kundaklamak, ateşe vermek.	○ yandırmaq -i Yanmasına sebep olmak, yakmak.
294.	yandurmaq II (YUTS, 458) Geri çevirmek; döndürmek; geri vermek; caydırmak.	○ yandırmaq -i Yanmasına sebep olmak, yakmak.

295. *yanmaq* II
(YUTS, 458) Dönmek,
geri dönmek.

- *yanmak* 1. nsz Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak. 2. Ateş durumuna geçmek, tutuşmak. 3. Isı, ışık veren bir konuma geçmek. 4. Bütünü veya bir bölümü ateş veya sıcaklığın etkisi ile bozulmak, kömür durumuna geçmek. 5. Isı etkisiyle vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koyulaşmak. 6. Vücut veya nesnelerin ısısı artmak. 7. Parlamak, parıldamak. 8. Birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelmek. 9. Yanık acısına benzer bir acı duymak. 10. Çok istemek, çabalamak. 11. Çok üzülmek. 12. Çok sevmek, büyük bir aşk ile sevmek. 13. Hükümsüz kalmak, değerini yitirmek. 14. Zarara, kötülüğe uğramak. 15. Çocuk oyunlarında oyun dışı kalmak. 16. Bir bir sıralamak, dile getirmek, dert dökmek, anlatmak.

296. *yapmaq* (YUTS,
459) Kapatmak.

- *yapmak* 1. -i Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek. 2. nsz Olmasına yol açmak. 3. nsz Yol almak. 4. Onarmak, tamir etmek. 5. nsz Bir şeyi başka bir şey durumuna getirmek. 6. Bir dileği, bir isteği yerine getirmek, uygulamak, ifa etmek. 7. nsz Bir düşüncüyü, bir davranışı, bir isteği işe dönüştürmek, gerçekleştirmek. 8. Düzenli bir duruma getirmek. 9. nsz Üretmek. 10. nsz Bir harekete, işe başlamak veya bir hareketle, işle uğraşmak. 11. nsz Salgılamak, çıkarmak. 12. -e Dışkı

çıkarmak. 13. Gerçekleştirmek. 14. Tehdit yoluyla birini herhangi bir duruma düşürmek. 15. -i, -e Evlendirmek. 16. yardımcı fiil Bir durum yaratmak. 17. yardımcı fiil Edinmek, sahip olmak. 18. yardımcı fiil Bir kimseye bir meslek kazandırmak, yetiştirmek. 19. nsz Davranmak, hareket etmek. 20. nsz Olmak.

297.	yapturmaq (YUTS, 459) Kapattırmak.	○ yaptırmak 1. -i, -e Yapmasını sağlamak, yapmasına imkân vermek. 2. Satın almak.
298.	yapturulmaq (YUTS, 459) Kapattırılmak.	○ yaptırılmak nsz Yaptırma işine konu olmak.
299.	yaraşmaq I (YUTS, 459) Barışmak.	○ yaraşmak 1. nsz Yakışmak, uymak. 2. Yatkın olmak.
300.	yaraştırmaq (YUTS, 459) Barıştırmak.	○ yaraştırmak -i, -e Uygun görmek, yakıştırmak, tensip etmek.
301.	yaratmaq II (YUTS, 460) Sevmek, beğenmek.	○ yaratmak 1. -i, din b. Allah, olmayan bir şeyi var etmek. 2. nsz Zekâ, düşünce ve hayal gücünden yararlanarak o zamana kadar görülmeyen yeni bir şey ortaya koymak, yapmak. 3. nsz Olmasına, ortaya çıkmasına yol açmak, sebep olmak.
302.	yasımaq (YUTS, 460) Yapmak, onarmak, meydana getirmek.	○ yasamak 1. -i Düzen vermek. 2. nsz Yasa koymak.
303.	yaşarmaq (YUTS, 461) Gençleşmek.	○ yaşarmak nsz Islanmak, nemlenmek.

304.	yavuzlanmaq (YUTS, 462) Hiddetlenmek, hırslanmak.	○ yavuzlanmak 1. nsz Yavuz gibi olmak, yavuz durumuna gelmek. 2. Sertleşmek, çetinleşmek, kabadaylaşmak.
305.	yazmaq I (YUTS, 462) Yazmak.	○ yazmak (II) 1. yardımcı fiil Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek yaklaşma bildiren birleşik fiiller oluşturur.
306.	yazmaq I (YUTS, 462) Yazmak.	○ yazmak (III) 1. -i Yaymak, sermek. 2. nsz Açmak.
307.	yazmaq II (YUTS, 462) Yaymak, sermek.	○ yazmak (I) 1. -i Söz ve düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak. 2. Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek. 3. -de Yazar olarak görev yapmak. 4. nsz Yazı ile bildirmek, haber vermek. 5. Bir bilim veya edebiyat eseri oluşturmak. 6. Sayaç vb. sayılarla niceliği belirtmek. 7. Kaydetmek. 8. Bir göreve almak. 9. nsz İnsanın geleceğini belirlemek. 10. Gelinin yüzünü süslemek.
308.	yazmaq II (YUTS, 462) Yaymak, sermek.	○ yazmak (II) 1. yardımcı fiil Kök veya gövdeleri sonuna -a (-e) zarf-fiil eki almış fiillere gelerek yaklaşma bildiren birleşik fiiller oluşturur.
309.	yeldürmek (YUTS, 463) Şişmek, kabarmak.	○ yeldirmek -e Aceleyle koşturmak, koşuşturmak.
310.	yellimek (YUTS, 463) 1. Esmek, üflemek. 2. Soğuk almak.	○ yellemek -i Körükle, yelpaze ile veya başka bir araçla rüzgâr yapmak.
311.	yemlimek	○ yemlemek 1. -i Hayvana yem vermek,

(YUTS, 463)	Yapıştırmak, kapamak.	beslemek. 2. Yem takmak. 3. Bir kimseyi kandıracak biçimde davranmak. 4. Toplara ağızotu koymak.
312. <i>yépilmaq</i> (YUTS, 466)	Kapanmak, örtünmek.	○ <i>yapılmak</i> 1. nsz Yapma işine konu olmak. 2. Gerçekleştirilmek, ortaya çıkarılmak.
313. <i>yétilmek</i> (YUTS, 467)	Olgunlaşmak, olmak, yetişmek.	○ <i>yedilmek</i> nsz Yedeğe alınarak götürülmek.
314. <i>yığmaq</i> (YUTS, 468) bk. <i>jığmaq</i>	Toplamak.	○ <i>yığmak</i> 1. -i, -e Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak 2. -i Biriktirmek. 3. Toplamak, bir araya getirmek.

1.2. Arapça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 341'i Arapça kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

1.2.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça İsimler

Tam yalancı eş değer Arapça isimlerden 135'i aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir. Bunlar:

1. <i>adavet</i> (YUTS, 3)	Kin, nefret, öç.	○ <i>adavet</i> isim Düşmanlık.
2. <i>adem</i> (YUTS, 3)	Adam, insan, kişi.	○ <i>adem</i> 1. isim Yokluk.
3. <i>adet</i> (YUTS, 4)	Adet, anane, töre, gelenek.	○ <i>adet</i> 1. isim, matematik Sayı. 2. Tane.
4. <i>alem</i> (YUTS, 9)	Alem, dünya, cihan.	○ <i>alem</i> 1. isim Bayrak. 2. Minare, kubbe, sancak direği vb. yüksek şeylerin tepesinde bulunan, madenden yapılmış ay yıldız veya lale biçiminde süs, ayça. 3. Simge.
5. <i>aman</i> (YUTS, 12)		○ <i>aman</i> 1. ünlem Yardım istenildiğini

Esen, sağlam, sıhhatli.

anlatan bir söz. 2. Bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz. 3. (ama:n) Usanç ve öfke anlatan bir söz. 4. Rica anlatan bir söz. 5. Dikkat çekmek için kullanılan bir söz. 6. Çok beğenmeyi anlatan bir söz: Aman ne güzel şey! Bu anlamda kullanıldığında buna da edatı da getirilebilir. 7. Şaşma anlatan bir söz.

6. amma (YUTS, 12)	Amme, halk, kamu.	○ amma 1. bağlaç Ama. 2. Yanına getirildiği kelimenin anlamına aşırılık katarak şaşma veya hayranlık anlatan bir söz.
7. an (YUTS, 12)	An, vakit, fırsat.	○ an (II) 1. isim İki tarla arasındaki sınır.
8. an (YUTS, 12)	An, vakit, fırsat.	○ an (III) 1. isim Zihin.
9. aptal (YUTS, 14) bk. abdal	Abdal, derviş.	○ aptal 1. sıfat Zekâsı pek gelişmemiş, zekâ yoksunu, alık, ahmak, alık salık. 2. ünlem Küçümseme ve azarlama bildiren bir seslenme sözü.
10. ar (YUTS, 15)	Ar, utanma.	○ ar (I) 1. isim 100 m ² değerinde yüzey ölçü birimi.
11. araz (YUTS, 15)	Bozuşukluk; kavgalı, arası açık.	○ araz 1. isim, felsefe İlinek. 2. tıp Belirti.
12. ayan II (YUTS, 24)	Gelir, kazanç.	○ ayan 1. sıfat Belli, açık.
13. ayla I (YUTS, 24)	Abla.	○ ayla 1. isim Hale. 2. Bazı kutsal kişilerin başı etrafında gösterilen ışıık çevresi.
14. aza (YUTS, 25)	Yas, matem.	○ aza 1. isim Üye. 2. Vücut parçası, organ.
15. azap (YUTS, 26)	Azap,	○ azap (II) 1. isim Anadolu'nun birçok

çile.

bölgesinde çiftlik uşağı. 2. tarih Yeniçeriler zamanında gerektiğçe sancaklardaki gençlerden toplam ordu ve donanmaya katılan asker.

16. **bala II** (YUTS, 28)

Belâ.

○ **bala** 1. isim Yavru, çocuk.

17. **bayan** (YUTS, 33)

Beyan, söyleme, bildirme.

○ **bayan** 1. isim Kadınların ad veya soyadlarının önüne getirilen saygı sözü. 2. Kadın. 3. Eş, karı. 4. ünlem Kadınlara bir seslenme sözü.

18. **bezen** (YUTS, 37)

Bazen.

○ **bezen** isim Bezek, süs.

19. **cebîr** (YUTS, 60)

Zulüm.

○ **cebîr (I)** 1. isim Zor, zorlayış.

20. **cebîr** (YUTS, 60)

Zulüm.

○ **cebîr (II)** 1. isim, matematik Artı ve eksi gerçek sayılarla, bunların yerini tutan harfler yardımıyla nicelikler arasında genel bağlantılar kuran matematik kol.

21. **cin** (YUTS, 62) Cin.

○ **cin (II)** 1. isim Buğday, arpa, yulaf vb.nden elde edilen ve ardıçla kokulandırılan bir alkollü içki türü, ardıç rakısı.

22. **cin** (YUTS, 62) Cin.

○ **cin (III)** 1. isim Pamuklu, kalın kumaştan giysi veya pantolon.

23. **cünûp II** (YUTS, 66)

bk. **cenûp** Güney.

○ **cünûp** sıfat, din b. Dinin buyurduğu biçimde henüz yıkanmadığı için temiz sayılmayan (kimse), cenabet.

24. <i>dahi</i> (YUTS, 92) Dâhi.	○ <i>dahi</i> 1. bağlaç Da, de. 2. Bile.
25. <i>dal</i> (YUTS, 92) Bükük, eğik.	○ <i>dal (I)</i> 1. isim Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. biyoloji Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.
26. <i>dal</i> (YUTS, 92) Bükük, eğik.	○ <i>dal (II)</i> 1. isim Arka, sırt. 2. Kol. 3. Omuz. 4. Boyun, ense.
27. <i>dal</i> (YUTS, 92) Bükük, eğik.	○ <i>dal (III)</i> 1. sıfat Çıplak, yalın.
28. <i>dalalet</i> (YUTS, 92) Delil, kanıt.	○ <i>dalalet</i> isim Sapınç, sapkınlık, doğru yoldan ayrılma.
29. <i>dava I</i> (YUTS, 94) Deva.	○ <i>dava</i> 1. isim, hukuk Korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurma. 2. Sav. 3. Sorun. 4. Ülkü. 5. Sevgili.
30. <i>delalet</i> (YUTS, 96) bk. <i>dalalet</i> Delil, kanıt.	○ <i>delalet</i> 1. isim Kılavuzluk. 2 İz, işaret.
31. <i>deva</i> (YUTS, 99) Dava.	○ <i>deva</i> isim İlaç, çare.
32. <i>eda</i> (YUTS, 109) bk. <i>ada</i> Yerine getirmek; gerçekleştirmek; bitirmek.	○ <i>eda (I)</i> 1. isim Davranış, tavır. 2. Naz, işve. 3. Anlatış biçimi, tarzı.
33. <i>ekser</i> (YUTS, 111) Ekser, en çok.	○ <i>ekser</i> isim Büyük çivi.
34. <i>ekseriyet</i> (YUTS, 111) bk. <i>eksiriyet</i> En çoğu.	○ <i>ekseriyet</i> isim Çoğunluk, çokluk.
35. <i>ela</i> (YUTS, 111) Peki, pek iyi, çok iyi.	○ <i>ela</i> 1. isim Gözde sarıya çalan kestane rengi. 2. sıfat Bu renkte olan.

36. elan (YUTS, 111) bk. <i>élan</i> İlan, duyuru.	○ elan zarf Şimdi, şu anda, hâlâ, henüz, daha.
37. elvan (YUTS, 112) Muhtelif, çeşitli, türlü.	○ elvan 1. isim Renkler. 2. sıfat Türlü renklerde olan.
38. emel (YUTS, 112) İş, meşgale, görev, temel.	○ emel isim Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek.
39. emir II (YUTS, 113) Amir, yönetici, hükümdar, emreden.	○ emir 1. isim Buyruk, komut, talimat, ferman. 2. İstek. 3. bitki bilimi Orta Anadolu'da şarap yapımı için üretilen, orta kalın kabuklu, beyaz renkli, kısa ve karışık budanan bir tür üzüm.
40. ervah (YUTS, 115) 1. Hayal, görüntü. 2. Ruh, akıl, can, iç alem.	○ ervah isim Ruhlar.
41. esbap (YUTS, 116) bk. <i>esvap</i> Alet.	○ esbap 1. isim Sebepler, nedenler. 2. Vasıtalar, araçlar.
42. esil II (YUTS, 116) Başka, değerli, kıymetli, önemli.	○ asil 1. sıfat Soylu. 2. Yüce duygularla yapılan.
43. esir I (YUTS, 116) Esir, tutsak, mahkum.	○ esir (II) 1. isim, fizik Atomlar arasındaki boşluğu ve bütün evreni doldurduğu varsayılan, ağırlığı olmayan, ısı ve ışığı ileten töz. 2. Hava.
44. esir II (YUTS, 116) Asır, yüzyıl; çağ.	○ esir (I) 1. isim Tutsak. 2. Köle. 3. Bir düşünceye veya bir kimseye körü körüne bağlı olan kimse.
45. esir II (YUTS, 116) Asır, yüzyıl; çağ.	○ esir (II) 1. isim, fizik Atomlar arasındaki boşluğu ve bütün evreni doldurduğu varsayılan, ağırlığı olmayan, ısı ve ışığı ileten töz. 2. Hava.

46. <i>esir III</i> (YUTS, 116) (dini) Asır namazı.	○ <i>esir (I)</i> 1. isim Tutsak. 2. Köle. 3. Bir düşünceye veya bir kimseye körü körüne bağlı olan kimse.
47. <i>esir III</i> (YUTS, 116) (dini) Asır namazı.	○ <i>esir (II)</i> 1. isim, fizik Atomlar arasındaki boşluğu ve bütün evreni doldurduğu varsayılan, ağırlığı olmayan, ısı ve ışığı ileten töz. 2. Hava.
48. <i>esna</i> (YUTS, 117) Zaman.	○ <i>esna</i> isim Bir işin yapıldığı an, sıra.
49. <i>esvap</i> (YUTS, 117) Alet.	○ <i>esvap</i> isim Giysi.
50. <i>evet</i> (YUTS, 119) Ebedî, sonsuz.	○ <i>evet</i> 1. edat "Öyledir" anlamında kullanılan bir doğrulama veya onaylama sözü, olur, oldu, peki, tamam, ya, beli, ha, he. 2. Olumlu cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz. 3. Sözü açan veya bağlayan bir söz.
51. <i>ezel</i> (YUTS, 120) Baki, sonsuz.	○ <i>ezel</i> isim Başlangıcı belli olmayan zaman, öncesizlik.
52. <i>haciz</i> (YUTS, 147) (ağız) bk. <i>aciz</i> Güçsüz, zayıf, dayanıksız, yardımcısız.	○ <i>haciz</i> isim, hukuk Bir alacağın ödenmesi için borçlunun parasına, aylığına veya malına icra dairesi tarafından el konulması.
53. <i>hadis</i> (YUTS, 147) Tuhaf, garip, acayip.	○ <i>hadis</i> 1. isim, din b. Hz. Muhammed'in söz ve davranışları. 2. Bu söz ve davranışları inceleyen bilim.
54. <i>hal II</i> (YUTS, 147) Hal, durum, vaziyet.	○ <i>hal (I)</i> 1. Çözme, çözülme. 2. Çözüm. 3. Eritme. 4. Karışık bir sorunun içinden çıkma, sonuca varma.
55. <i>hal II</i> (YUTS, 147) Hal, durum, vaziyet.	○ <i>hal (II)</i> 1. isim Sebze, meyve, bakliyat vb.nin satıldığı yer.

56. hal II (YUTS, 147)	○ hal (III) 1. isim, tarih Tahttan indirme.
Hal, durum, vaziyet.	
57. halavet (YUTS, 147)	○ halavet isim Sevimlilik, şirinlik, tatlılık.
Zevk, lezzet, rahat, mutlu.	
58. havza (YUTS, 150)	○ havza 1. isim Bölge, mıntıka. 2. coğrafya Dağ veya tepelerle sınırlanmış, suları aynı denize, göle veya ırmağa akan bölge. 3. coğrafya Yer kabuğundaki kıvrımların çukur, alçak yeri, tekne. 4. jeoloji Tekne.
Havuz.	
59. haya (YUTS, 150)	○ haya 1. isim, anatomi Er bezi.
Haya, utanma, ar, yüz, utanç.	
60. haza I (YUTS, 151)	○ haza zarf Tam anlamıyla.
Yas, müsibet.	
61. haza II (YUTS, 151)	○ haza zarf Tam anlamıyla.
An, süre, müddet.	
62. hür (YUTS, 158) Huri, cennet kızı.	○ hür 1. sıfat Özgür. 2. zarf Özgür bir biçimde.
63. hüseyini (YUTS, 159)	○ hüseyini 1. isim, müzik Klasik Türk müziğinde düğâh perdesinde karar kılan bir makam. 2. Klasik Türk müziğinde mi notası.
Bir üzüm türü.	
64. icat (YUTS, 171)	○ icat 1. isim Buluş. 2. Gerçekmiş gibi gösterme çabası.
Yaratma.	
65. istihsal (YUTS, 179)	○ istihsal 1. isim Elde etme. 2. Üretim.
Yapma, yapılma.	
66. istimal (YUTS, 179)	○ istimal isim Kullanma.
Tüketim.	
67. işret (YUTS, 180)	○ işret isim İçki içme.
Eğlence, keyif meclisi, zevk, lezzet.	

68. izzet (YUTS, 181) Saygı, hürmet.	○ izzet isim Büyüklük, yücelik, ululuk.
69. küllî (YUTS, 211) (tarihî) Bütün, hepsi.	○ küllî 1. sıfat Bütüne ve genele ilişkin. 2. felsefe, mantık Tümel.
70. lezziz (YUTS, 255) bk. lezzetlik Lezzetli.	○ lezziz 1. sıfat Tadı güzel, lezzetli. 2. Hoş, güzel, zevkli, latif.
71. libas (YUTS, 256) (kitabî) Askerî teçhizat.	○ libas isim Giysi.
72. mat (YUTS, 262) Mat, yenilgi.	○ mat (II) 1. sıfat Parlak olmayan, donuk.
73. mecaz (YUTS, 263) Alegori.	○ mecaz 1. isim, edebiyat Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz. 2. Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor.
74. melal (YUTS, 265) Rahatsız, engel, zorlu, zahmet.	○ melal 1. isim Can sıkıntısı, usanç. 2. Üzüntü, hüzn, dert.
75. memur I (YUTS, 266) Mamur, bayındır.	○ memur 1. isim Devlet hizmetinde aylıkla çalışan kimse, görevli. 2. sıfat Yükümlü.
76. memuriyet (YUTS, 266) Müdüriyet; yönetim kurulu.	○ memuriyet isim Memurluk.
77. meni I (YUTS, 266) bk. mana İşte.	○ meni isim, fizyoloji Erkeklerin cinsel organından salgılanan madde, er suyu, bel (III), atmık, dikel, sperm, sperma.
78. meni II (YUTS, 266) Yasak, menetmek, yasaklamak.	○ meni isim, fizyoloji Erkeklerin cinsel organından salgılanan madde, er suyu, bel (III), atmık, dikel, sperm, sperma.
79. meslek (YUTS, 268)	○ meslek 1. isim Belli bir eğitim ile

Fikir, düşünce, görüş,
gaye, dünya görüşü.

kazanılan sistemli bilgi ve becerilere
dayalı, insanlara yararlı mal üretmek,
hizmet vermek ve karşılığında para
kazanmak için yapılan, kuralları
belirlenmiş iş. 2. Uğraş. 3. felsefe Öğreti.
4. felsefe Dizge. 5. Çığır, okul, ekol.

80. murabba (YUTS, 279) Reçel.	○ murabba (I) 1. sıfat Dört şeyden oluşan, dörtlü. 2. isim, matematik Kare. 3. isim, edebiyat Dört dizeli bentlerden oluşan divan edebiyatı şiiri.
81. murabba (YUTS, 279) Reçel.	○ murabba (II) 1. sıfat Terbiye edilmiş. 2. isim Kaynatılıp kıvama geldikten sonra dondurulan meyve suyu tatlısı.
82. mücmel (YUTS, 280) Belirsiz, gayri muayyen.	○ mücmel sıfat Özet olarak anlatılmış, kısa ve özlü.
83. mürebbi (YUTS, 282) Eğitmen, terbiyeci.	○ mürebbi isim Bir çocuğun eğitim ve bakımıyla görevlendirilmiş erkek.
84. müselles (YUTS, 282) Üzüm rakısı; üzüm şarabı.	○ müselles 1. isim, geometri Üçgen. 2. Kokteyl türünden karışık bir içki. 3. Üç kere damıtılarak yapılmış özel bir şarap. 4. sıfat Üçlü.
85. nazir (YUTS, 286) Bakan, gözeten, başkan.	○ nazir 1. sıfat Benzer, eş, örnek.
86. nere (YUTS, 288) Nara.	○ nere 1. isim Hangi yer? 2. Hangi taraf? 3. Hangi organ?
87. nes (YUTS, 288) İç karartıcı, meşum, uğursuz.	○ nas 1. isim Açıklık, açık ve kesin yargı. 2. felsefe Dogma.
88. neşe (YUTS, 288)	○ neşe 1. isim Mutlu olmaktan doğan ve dışa

Haşış, esrar.

vurulan sevinç, şetaret. 2. Hafif sarhoşluk, çakırkeyif olma.

89. nezir (YUTS, 289) Ölü gömüldükten sonra verilen yemek.	○ nezir isim Adak.
90. nikap (YUTS, 290) Maske.	○ nikap isim Yüz örtüsü, peçe.
91. pal I (YUTS, 313) Fal.	○ pal isim, hayvan bilimi Bir cins güvercin.
92. palan (YUTS, 313) Falan, falanca.	○ palan isim Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir tür eyer.
93. payda (YUTS, 317) Fayda, kâr.	○ payda isim, matematik Bayağı kesirlerde birimin kaç eşit parçaya bölünmüş olduğunu gösteren sayı, mahreç.
94. pil (YUTS, 322) Fil.	○ pil isim Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren araç, batarya.
95. ray (YUTS, 331) Durum, istek.	○ ray isim Tren, tramvay vb. taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demirden yol.
96. resim II (YUTS, 332) Âdet, alışkı, anane, gelenek.	○ resim 1. isim Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri. 2. Bunu yapmak için gerekli yöntemleri öğreten sanat. 3. Fotoğraf. 4. hukuk Bazı eşyadan ve işlerden alınan vergi veya harç. 5. Tören. 6. Açık gösterge, kesin sonuç.
97. roza (YUTS, 335) Oruç	○ roza 1. isim Bir tür pembe elmas. 2. sıfat Bu elmasla yapılan (takı).
98. salam (YUTS, 338) Selam.	○ salam isim Sığır, hindi vb. etinden yapılan, genellikle dilimlenerek soğuk yenen bir

yiyecek.

99. sana (YUTS, 340) Sinameki.	○ sana zamir Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.
100. sap I (YUTS, 341) Saf.	○ sap 1. isim Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm. 2. Çiçek veya meyveyi dala bağlayan ince bölüm, sak. 3. Bir aracı tutmaya yarayan bölüm. 4. İplik, tire, ibrişim vb. şeylerde iğneye geçirilen bir dikişlik iplik. 5. Kabza. 6. Demet durumundaki ekinler. 7. Erkek.
101. sapa (YUTS, 341) 1. Zevk, lezzet, haz. 2. Nitelik, kalite, vasıf.	○ sapa 1. sıfat Merkezden uzak, kıyıda köşede kalmış. 2. Gidilen yol üzerinde olmayan, sapılarak varılan. 3. Düzgün olmayan, yolundan sapmış.
102. savat (YUTS, 342) Okuma, yazma, basit bilgi.	○ savat ○ isim Gümüş üstüne özel bir biçimde kurşunla işlenen kara nakış.
103. sema I (YUTS, 345) (kitabî) Gök, gökyüzü, sema.	○ sema (II) 1. isim İşitme, duyma. 2. Mevlevi dervişlerinin ney, nısfıye vb. çalgılar eşliğinde, kollarını iki yana açıp dönerek yaptıkları ayin.
104. sema II (YUTS, 345) Sema, sema yapmak.	○ sema (I) 1. isim Gök.
105. sera (YUTS, 346) Köy, tarım bölgesi.	○ sera isim Sebze ve meyvelerin yetiştirildiği ve hava şartlarına karşı korunduğu cam ve naylonla kaplı yer, limonluk, ser (II).
106. sevîr (YUTS,	○ sevîr özel, isim, gök bilimi Boğa.

348) Sabır.

107.	şan (YUTS, 374) Şan.	○ şan (II) 1. isim, müzik İnsan gırtlğından makamla çıkan ve perde ayrımlarıyla çeşitli duyumlar uyandıran ses dizisi.
108.	şehla (YUTS, 375) Şehla köz Büyük güzel göz; ceylan göz.	○ şehla sıfat Kusurlu sayılmayacak kadar hafif şaşı (göz).
109.	şen (YUTS, 376) Şan, şeref.	○ şen 1. sıfat Yaşamaktan mutlu olduğunu davranışlarıyla belli eden, sevinçli, neşeli. 2. Neşe veren, neşelendiren, eğlenceli. 3. Neşe belirtisi olan.
110.	şiar (YUTS, 378) bk. şuar Şiar, slogan.	○ şiar 1. isim Duyuş, düşünüş ve inanıştaki ayırıcı özellik, belgi. 2. Ülkü, düstur.
111.	taharet (YUTS, 384) Aptes (abdest).	○ taharet 1. isim Temizlik, temiz olma. 2. Sidik ve dışkı yapıldıktan sonra suyla temizlenme. 3. din b. İslam dini inanışlarına uygun olarak yapılan temizlik.
112.	talip (YUTS, 386) Öğrenci.	○ talip 1. sıfat İsteyen, istekli. 2. isim Genellikle evlenmek isteyen ve bu isteğini evleneceği kimseye bildiren erkek.
113.	tamirat (YUTS, 388) Kuruluş, yapım.	○ tamirat isim Onarım.
114.	tayin (YUTS, 395) Bilinen, malum, belli.	○ tayin 1. isim Ne olduğunu anlama, gösterme, belirtme, kararlaştırma. 2. Atama.
115.	tayyar (YUTS, 395) bk. teyyar Hazır.	○ tayyar sıfat Uçucu.
116.	teberrük (YUTS, 396) bk. teverrük Takdis, hayır	○ teberrük isim Uğur sayma.

dua, tasvip.

117.	telve II (YUTS, 399) Can çekişme.	○ telve isim Fincanın dibine çöken kahve tortusu.
118.	temsîl (YUTS, 399) 1. Benzetme, gibi olma. 2. Atasözü, darbimesel. 3. Muamma, bilmece.	○ temsîl 1. isim Birinin veya bir topluluğun adına davranma. 2. Oyun. 3. edat Söz gelişi. 4. biyoloji Özümleme.
119.	teşviş (YUTS, 405) Endişe, tereddüt.	○ teşviş isim Karıştırma, bulandırma.
120.	tîp II (YUTS, 414) Tıp (tıb).	○ tîp 1. isim Aynı cinsten bütün varlıkların veya nesnelerin temel özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplayan örnek. 2. Tür, çeşit. 3. sıfat İlgi çekici, değişik (kimse). 4. edebiyat Hikâye, roman, tiyatro gibi uzun anlatıma dayalı edebî eserlerde kişi kadrosu içinde yer alan ve belli bir düşüncenin, topluluğun zihniyetini ve ideolojinin temsilciliğini yüklenen kişi. 5. tiyatro Kendine özgü kişiliği olmayan, genellikle bilinen kalıplardaki insanları gösteren oyun kişisi.
121.	toz I (YUTS, 422) Tavus (kuşu).	○ toz 1. isim Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak. 2. Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde. 3. sıfat Bu durumda olan.
122.	tö Ahmet (YUTS, 423) İftira.	○ tö Ahmet isim Birine yüklenen, işlenildiği sanılan fakat henüz aydınlanmamış olan suç, suçlama.
123.	usul I (YUTS, 440) Usul, metod, tarz.	○ usul (I) 1. isim Kökler, asıllar. 2. hukuk Bir kimsenin ana, baba, dede ve nineleri.

124.	usul I (YUTS, 440) Usul, metod, tarz.	○ usul (III) 1. zarf Alçak sesle. 2. Yavaş bir biçimde.
125.	usul II (YUTS, 440) bk. Ussul Dans.	○ usul (I) 1. isim Kökler, asıllar. 2. hukuk Bir kimsenin ana, baba, dede ve nineleri.
126.	usul II (YUTS, 440) bk. Ussul Dans.	○ usul (II) 1. isim Bir amaca erişmek için izlenen düzenli yol, tutulan yol, yöntem, tarz. 2. Bilimde belli bir sonuca erişmek için, belli ilke ve kurallara göre izlenen yol, metot. 3. hukuk Bir yasama veya idare işleminin hazırlanması, yapılması veya yürürlüğe konması sırasında uyulması gereken hükümler ve izlenecek yollar. 4. müzik Klasik Türk müziğinde tempo.
127.	usul II (YUTS, 440) bk. Ussul Dans.	○ usul (III) 1. zarf Alçak sesle. 2. Yavaş bir biçimde.
128.	üstün I (YUTS, 447) Direk.	○ üstün (I) 1. sıfat Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde olan, onları geride bırakan. 2. Birine veya bir şeye göre nitelik bakımından daha yüksek, daha elverişli olan, faik.
129.	üstün I (YUTS, 447) Direk.	○ üstün (II) 1. isim, dil bilgisi Arap harfli metinlerde bir ünsüzün a, e seslerinden biriyle okunacağını gösteren işaret, fetha.
130.	varis (YUTS, 451) Varis.	○ varis 1. isim, tıp Toplardamar genişlemesi, ordubozan.
131.	vesselam (YUTS, 452) Bitti, tamam.	○ vesselam 1. ünlem "İşte o kadar, son söz şudur" anlamlarında kullanılan bir söz. 2. "Kısacası" anlamında kullanılan bir söz.
132.	vida (YUTS, 453) Veda.	○ vida isim Döndürülerek bir yere sokulan burmalı çivi.

133. **yeni** (YUTS, 463) Yani. ○ **yeni** 1. sıfat Kullanılmamış veya az kullanılmış olan, eski karşıtı. 2. Oluş veya çıkışından beri çok zaman geçmemiş olan. 3. En son edinilen. 4. İşe henüz başlamış. 5. O güne kadar söylenmemiş, görülmemiş, gösterilmemiş, düşünülmemiş olan. 6. Tanınmayan, bilinmeyen. 7. Daha öncekilerden farklı olan. 8. Eskisinin yerine gelen. 9. zarf Biraz önce, çok zaman geçmeden.

134. **zahit** (YUTS, 474) Çileci; dünya zevklerinden çekilmiş. ○ **zahit** sıfat Dinin yasak ettiği şeylerden sakınıp buyurdıklarını yerine getiren (kimse).

135. **zakkum** (YUTS, 474) Zehir. ○ **zakkum** isim, bitki bilimi Zakkumgillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, çiçekleri beyaz veya pembe renkli, kışın yapraklarını dökmeyen zehirli bir ağaççık, ağı ağacı, ağı çiçeği (Nerium oleander).

1.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça İsimler

Tam yalancı eş değer Arapça isimlerden 206'sı ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*cezibe* / *cazibe*, *şéir* / *şair*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*qatil* / *katil*, *araq* / *arak*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. **ablaq** (YUTS, 1) bk. ○ **ablak** sıfat Yayvan ve dolgun (yüz).
eblex 1. Aptal, ahmak.
 2. Bakımsız, serseri, öksüz.
2. **acizane** (YUTS, 2) Garip halde; hafifçe; gevşekçe. ○ **âcizane** zarf Söz söyleyen kimsenin, kendi yaptıklarını

abartmamak için kullandığı
"âcizlere yakışacak bir biçimde"
anlamında kullanılan bir nezaket
sözü.

3. aqrıp (YUTS, 7) Akrep, kuyruklu.	○ akrep (II) 1. isim Saatin iki ibresinden küçüğü.
4. amal (YUTS, 12) Çare, usul, tedbir, metot.	○ emel isim Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek.
5. araq (YUTS, 15) Rakı, alkol.	○ arak (II) 1. isim Çalma.
6. araz (YUTS, 15) Bozuşukluk; kavgalı, arası açık.	○ âraz 1. isim Belirtiler.
7. aşiq (YUTS, 19) Âşık.	○ aşık 1. isim, anatomi Aşık kemiği. 2. mimarlık Aşıрма.
8. ayan I (YUTS, 24) Açık, görülür.	○ âyan 1. isim İleri gelenler. 2. Senato üyeleri.
9. ayan II (YUTS, 24) Gelir, kazanç.	○ âyan 1. isim İleri gelenler. 2. Senato üyeleri.
10. balağət (YUTS, 29) Olgunluk, erginlik, kemal.	○ belagat 1. isim İyi konuşma, sözle inandırma yeteneği. 2. Söz sanatlarını inceleyen bilgi dalı, retorik. 3. edebiyat Konuyu bütün yönleriyle kavrayarak hiçbir yanlış ve eksik anlayışa yer bırakmayan, yorum gerektirmeyen, yapmacıktan uzak, düzgün anlatma sanatı. 4. Bir şeyde gizli olan derin anlam.
11. berq (YUTS, 35) Parıltı, parlaklık, parlak.	○ berk 1. sıfat Sert, katı. 2. Sağlam.

12. <i>camal</i> (YUTS, 57)	○ <i>cemal</i> isim Yüz güzelliği. Güzellik, yakışıklılık.
13. <i>cezibe</i> (YUTS, 61)	○ <i>cazibe</i> 1. isim Çekicilik. 2. fizik Çekim. Esirme, kendisinden geçme.
14. <i>cézire II</i> (YUTS, 61)	○ <i>cezire</i> isim, coğrafya Ada. Çöl, sahra.
15. <i>dalalet</i> (YUTS, 92)	○ <i>delalet</i> 1 isim Kılavuzluk. 2. İz, işaret. Delil, kanıt.
16. <i>ecep</i> (YUTS, 109)	○ <i>acep</i> zarf Acaba. Hayret, şaşırtıcı.
17. <i>edavet</i> (YUTS, 109) bk.	○ <i>adavet</i> isim Düşmanlık. <i>adavet</i> Kin, nefret, öç.
18. <i>ehl</i> (YUTS, 110)	○ <i>ehil</i> 1. isim Bir işte yetkili olan, bir işi yapan, erbap. 2. Sahip. 3. Karı kocadan her biri, eş. 4. Topluluk, cemaat.
19. <i>exlet</i> (YUTS, 110) Çöp.	○ <i>ahlat (I)</i> 1. isim, bitki bilimi Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerine armut aşıl原因an ağaç, yaban armudu, dağ armudu (Pirus piraster). 2. bitki bilimi Bu ağacın, armuda benzeyen, iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişi. 3. Kaba adam, yol iz bilmez kimse.
20. <i>exlet</i> (YUTS, 110) Çöp.	○ <i>ahlat (II)</i> 1. isim Bir karışım içindeki parçalar, ögeler. 2. fizyoloji Beden yapısının temelini oluşturan ögeler.
21. <i>eksiri</i> (YUTS, 111) En çoğu.	○ <i>ekseri</i> zarf Genellikle.
22. <i>eksiriyet</i> (YUTS, 111)	○ <i>ekseriyet</i> isim Çoğunluk, çokluk. En çoğu.
23. <i>emir II</i> (YUTS, 113)	○ <i>amir</i> 1. isim Bir işte emir verme yetkisi bulunan kimse, mir. 2. sıfat Buyuran,

hükümdar, emreden.

buyurucu. 3. ticaret Satıcı veya ihracatçının gönderdiği malların bedelini almak üzere gerekli belgeleri göstererek bankaya başvuran kimse.

24. emma (YUTS, 113) bk. amma Amme, halk, kamu.	○ amma 1. bağlaç Ama. 2. Yanına getirildiği kelimenin anlamına aşırılık katarak şaşma veya hayranlık anlatan bir söz.
25. epkar (YUTS, 114) Fikir, düşünce.	○ efkâr 1. isim Düşünceler, fikirler. 2. Tasa, kaygı.
26. esebiyet (YUTS, 116) (yazı dili) Sinirsal.	○ asabiyyet isim Sinirlilik.
27. esil II (YUTS, 116) Asıl.	○ asil 1. sıfat Soylu. 2. Yüce duygularla yapılan.
28. esil II (YUTS, 116) Başka, değerli, kıymetli, önemli.	○ asil 1. isim Bir şeyin kendisi, örnek, kopya karşıtı. 2. Kök, köken, kaynak. 3. Gerçeklik. 4. Soy, nesep. 5. sıfat Gerçek, esas. 6. sıfat Bir şeyin temelini oluşturan, ana. 7. sıfat Aranılan nitelikleri en çok kendinde toplamış olan. 8. sıfat Bir görevde sürekli bulunan, yedek karşıtı. 9. zarf (a'sıl) Gerçekten, gerçek olarak.
29. esil II (YUTS, 116) Başka, değerli, kıymetli, önemli.	○ asil 1. sıfat Soylu. 2. Yüce duygularla yapılan.
30. etles (YUTS, 118) Atlas, harita atlası.	○ atlas (I) 1. isim Yüzü parlak, sık dokunmuş bir ipekli kumaş türü, saten.
31. etles (YUTS, 118) Atlas, harita atlası.	○ atlas (II) 1. isim, coğrafya Dünyanın, bir ülkenin, bir bölgenin fiziksel ve siyasal coğrafyası ile ekonomi, tarih vb. konularda toplu bilgi vermek için bir araya getirilmiş coğrafya haritaları derlemesi. 2. Bir

konuyu açıklamak için hazırlanmış resim veya levhalardan oluşmuş kitap.

32. <i>evet</i> (YUTS, 119) Ebedî, sonsuz.	○ <i>ebet</i> isim Sonu olmayan gelecek zaman, sonsuzluk.
33. <i>evret</i> (YUTS, 119) Çıplaklık.	○ <i>avrat</i> 1. isim Kadın. 2. Karı, eş.
34. <i>eyne</i> (YUTS, 119) Aynı.	○ <i>ayna</i> 1. isim Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam, gözgü, mirat. 2. Karagöz oyununda perde. 3. Doğramacılık ve yapıcılıkta çerçeve içine geçirilen tahta veya taş levha. 4. Atların diz kapağı. 5. sıfat İyi bir durumda, yolunda. 6. Bir olayı, bir durumu yansıtan, göz önünde canlandıran olay, durum, şey. 7. denizcilik Küreğin yassı uç bölümü. 8. denizcilik Gemilerde işaretçi erlerin kullandığı dürbün. 9. denizcilik Akıntı ve anaforun birleştiği yerde oluşan su burgacı.
35. <i>eza I</i> (YUTS, 120) bk. <i>aza</i> Yas, matem.	○ <i>aza</i> 1. isim Üye. 2. Vücut parçası, organ.
36. <i>ezap</i> (YUTS, 120) bk. <i>azap</i> Azap, çile.	○ <i>azap (II)</i> 1. isim Anadolu'nun birçok bölgesinde çiftlik uşağı. 2. tarih Yeniçeriler zamanında gerektikçe sancaklardaki gençlerden toplanıp ordu ve donanmaya katılan asker.
37. <i>élan</i> (YUTS, 124) İlan, duyuru.	○ <i>elan</i> zarf Şimdi, şu anda, hâlâ, henüz, daha.
38. <i>gar</i> (YUTS, 140) Mağara.	○ <i>gar</i> isim Demir yolu ile yolculuk edenlerin gereksinimlerinin geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu.
39. <i>geddar</i> (YUTS, 141)	○ <i>gaddar</i> sıfat Acıması olmayan, başkalarına

Haince, hainlik.	haksızlık eden, merhametsiz, katı yürekli, insafsız davranan, kıyıcı (I).
40. gem (YUTS, 141) Dert, acı, keder, gam, üzüntü.	○ gem isim Atı yönlendirmek için ağzına takılan demir araç.
41. gerbiy (YUTS, 141) Batı.	○ garbi sıfat Batı ile ilgili, Batı'ya özgü olan.
42. geyur (YUTS, 142) Cesaretli.	○ gayur sıfat Gayreti olan, gayretli, çok çalışkan.
43. gezel (YUTS, 142) Türkü.	○ gazel 1. isim, edebiyat Divan edebiyatında 5-10 beyit arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi. 2. müzik Klasik Türk müziğinde belli bir kurala bağlı olmadan bir kişi tarafından sazlardan birinin eşliğinde söylenen, söyleyenin ses gücünü göstermesine de olanak veren müzik eseri.
44. gerip (YUTS, 142) 1. Seyyah, gezmen. 2. Gurbet.	○ garip 1. sıfat Kimsesiz, zavallı. 2. Yabancı, gurbette yaşayan, elgin. 3. Acayip. 4. ünlem Şaşılacak bir şey karşısında söylenen söz. 5. Dokunaklı, hüznün veren.
45. hel I (YUTS, 152) Hal, çözme.	○ hal (III) 1. isim, tarih Tahttan indirme.
46. herp I (YUTS, 153) Harp, savaş.	○ harf isim Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri, kod.
47. herp II (YUTS, 153) Harf.	○ harp isim, askerlik Savaş.
48. hezer (YUTS, 154) (kitabî) Yavaş, dikkat.	○ hazar (I) 1. isim Barış.

49. <i>héle</i> (YUTS, 155) Hile.	○ <i>hele</i> 1. bağlaç Özellikle. 2. "Sonunda" anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir söz. 3. Uyarma, korkutma veya söz verme anlatan bir söz.
50. <i>hörmeten</i> (YUTS, 158) (kitabî) Saygıyla.	○ <i>hürmeten</i> zarf Saygı göstermek için.
51. <i>xadim</i> (YUTS, 160) Faaliyet; militan; memur, işçi.	○ <i>hadım</i> 1. isim Kısırlaştırılmış erkek.
52. <i>xadim</i> (YUTS, 160) Faaliyet; militan; memur, işçi.	○ <i>hadim</i> 1. sıfat Hizmet eden.
53. <i>xalat</i> (YUTS, 160) Cübbe.	○ <i>halat</i> isim Pamuk, kenevir, Hindistan cevizi gibi bitkisel liflerin veya çelik tellerin sarılmasıyla oluşan kolların bir arada bükülmesiyle elde edilen kalın ip.
54. <i>xalayıq</i> (YUTS, 160) Halk.	○ <i>halayık</i> isim Kadın köle, cariyе.
55. <i>xelayıq</i> (YUTS, 163) bk. <i>xalayıq</i> Halk.	○ <i>halayık</i> isim Kadın köle, cariyе.
56. <i>xeq</i> (YUTS, 163) bk. <i>xelq</i> Halk.	○ <i>hâk</i> 1. isim Toprak.
57. <i>xeq</i> (YUTS, 163) bk. <i>xelq</i> Halk.	○ <i>hak (I)</i> 1. isim Adalet. 2. Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç. 3. Dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk. 4. Verilmiş emekten doğan manevi yetki. 5. Pay. 6. Emek karşılığı ücret. 7. sıfat Doğru, gerçek.
58. <i>xeq</i> (YUTS, 163) bk. <i>xelq</i> Halk.	○ <i>hak (II)</i> 1. isim Maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma, kazı. 2. Kâğıttaki yazıyı kazıma, kazı.

59. xetir (YUTS, 164) bk. xatire Hatıra, anı, akıl.	○ hatur 1. isim Düşünme, akılda tutma, hafıza, zihin, akıl, yâd. 2. Gönül, kalp. 3. Birine karşı duyulan saygı, sevgi. 4. Durum, keyif, hâl.
60. xeýr (YUTS, 164) 1. Sadaka. 2. İyilik, hayır. 3. Elveda, hoşçakal.	○ hayır (I) 1. edat "Yok, öyle değil, olmaz" anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz. 2. Olumsuz cümlelerde anlamı pekiştiren bir söz.
61. xulase (YUTS, 168) Sonuç.	○ hülâsa 1. isim Özet, fezleke. 2. Öz. 3. zarf (hü'la:sa) Kısaca. 4. kimya Herhangi bir maddenin, alkol, eter vb. bir eritici ile ayrılmış veya başka bir yol ile elde edilmiş etkili özü.
62. ictihat (YUTS, 171) Çalışkanlık, gayret.	○ icthâhat 1. isim, hukuk Yasada veya örf ve âdet hukukunda uygulanacak kuralın açıkça ve tereddütsüz olarak bulunmadığı konularda, yargıcın veya hukukçunun düşüncelerinden doğan sonuç. 2. Görüş, özel görüş, anlayış, kavrayış.
63. ixlas (YUTS, 173) İhlas, içtenlik.	○ ihlas (II) 1. özel, isim, din b. Kur'an surelerinden biri.
64. ixtiyar (YUTS, 173) İrade, istem.	○ ihtiyar (I) 1. sıfat Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı. 2. Cansız, sönük. 3. Eski. 4. isim Baba veya anne.
65. ixtiyar (YUTS, 173) İrade, istem.	○ ihtiyar (II) 1. isim Seçme.
66. ixtiyariy (YUTS, 173) İstekli, isteyerek, gönüllü.	○ ihtiyari sıfat Seçimlik.
67. ilpet (YUTS, 175) Dost, arkadaş.	○ ülfet 1. isim Alışma. 2. Tanışma, görüşme.

3. Dostluk, ahbablık.

68. iplas (YUTS, 177) Kirli, alçak.	○ iflas 1. isim, ticaret Borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilan olunan iş adamının durumu, batkı, batkılık, müflislik. 2. Yenilgiye uğrama, değerini yitirme. 3. İşlevini veya görevini yapamama.
69. isket (YUTS, 178) Şekil, biçim, model.	○ iskat 1. isim Düşürme, aşağı atma. 2. Düşürülme. 3. din b. Ölenlerin kılınmamış namazları ve tutulmamış oruçları için verilen sadaka.
70. istihkam (YUTS, 179) Kale.	○ istihkâm 1. isim, askerlik Düşman saldırısını durdurmak, düşmana karşı savunma yapmak amacıyla düzenlenmiş yer. 2. İstihkâm işleriyle uğraşma, istihkâmcılık.
71. istişamet (YUTS, 179) İkamet; bir yerde yaşama.	○ istikamet isim Doğrultu.
72. kapur (YUTS, 191) (tarihî) Kara, siyah.	○ kâfur 1. isim Kâfur ağacından elde edilen, hekimlikte kullanılan, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, güzel kokulu bir madde. 2. sıfat Çok beyaz.
73. karamet (YUTS, 192) Önceden haber verme, kehanet.	○ keramet 1. isim Ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum. 2. Olağanüstü durum.
74. kasapet (YUTS, 192) Kirlenme, pisletme, berbat.	○ kesafet 1. isim Çokluk, sıklık. 2. Yoğunluk. 3. Saydam olmama durumu, bulanıklık.

75. kazzap (YUTS, 192) 1. Yalancılık. 2. Şarlatan, kaltaban.	○ kezzap isim Nitrik asit.
76. kesip (YUTS, 195) Meslek.	○ kesif 1. sıfat Yoğun. 2. Saydam olmayan. 3. Sık, kalın.
77. küpür (YUTS, 212) Küfür.	○ kupür 1. isim Giyside kesim. 2. Kesik.
78. qabil (YUTS, 215) (dinî) bk. qavul 1. Uygun. 2. Sakin, uslu. 3. Sağlam, güçlü.	○ kabil 1. sıfat Olanaklı.
79. qabil (YUTS, 215) (dinî) bk. qavul 1. Uygun. 2. Sakin, uslu. 3. Sağlam, güçlü.	○ kabîl 1. sıfat Türlü, gibi, benzer. 2. isim Tür, cins.
80. qadir (YUTS, 216) Kudretli, güçlü.	○ kadir (I) 1. isim Değer, kıymet, itibar. 2. gök bilimi Bir yıldızın parlaklık bakımından bulunduğu basamak.
81. qamet (YUTS, 218) Boy, vücut.	○ kamet 1. isim, din b. Farz olan namazdan önce okunan iç ezan.
82. qari (YUTS, 222) (dinî) Hafız.	○ kari 1. isim Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce. 2. Kadın. 3. Yaşlı, ihtiyar.
83. qari (YUTS, 222) (dinî) Hafız.	○ kari 1. isim Okuyucu, okur. 2. Kur'an'ı kurallarına uygun bir biçimde okuyan kimse.
84. qatil (YUTS, 226) Katil, öldüren.	○ katil (II) 1. isim Öldürme.
85. qayil (YUTS, 228) Qayil bolmaq Boyun eğmek, kabul etmek,	○ kail 1. sıfat Söyleyen. 2. İnanmış, akli yatmış.

razı olmak.

86. qazi (YUTS, 229) Kadı, şeyhülislam, yargıç, hakim.	○ kazı 1. isim Bir yeri kazma işi, hafriyat. 2. Yer altındaki tarihsel değeri olan şeyleri, yapıları ortaya çıkarmak amacıyla arkeologlarca toprağın belli kurallara ve yöntemlere göre kazılması, araştırılması. 3. Hak (II).
87. qeder (YUTS, 230) Kadar.	○ kader 1. isim Yazgı. 2. Genellikle kaçınılmaz kötü talih.
88. qeder (YUTS, 230) Kadar.	○ keder isim Acı, üzüntü, dert, sıkıntı, ızdırıp, tasa.
89. qemer (YUTS, 230) (kitabî) 1. Ay. 2. Kamer (kadın ismi).	○ kemer (II) 1. isim Bele dolayarak toka ile tutturulan, kumaş, deri veya metalden yapılan bel bağı. 2. Etek, pantolon vb. giysilerin bele gelen bölümü. 3. Emniyet kemeri. 4. sıfat Tümsekli. 5. anatomi Kemiklerden oluşmuş tümsekli tavan. 6. jeoloji Katmanlı kayalarda bir kıvrımın kabarık tepe yeri, tekne karşısı. 7. mimarlık İki sütun veya ayağı birbirine üstten yarım çember, basık eğri, yonca yaprağı vb. biçimlerde bağlayan ve üzerine gelen duvar ağırlıklarını, iki yanındaki ayaklara bindiren tonoz bağlantı. 8. Özellikle yolculukta kullanılan, üzerinde altın, para yerleştirmeye yarar gözleri olan meşin kuşak.
90. qendil (YUTS, 230) Avize.	○ kandil 1. isim İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı. 2. Kandil gecesi. 3. Çok sarhoş.
91. qent (YUTS, 231)	○ kent 1. isim Şehir. 2. Site.

Şeker.

92. <i>qepəz</i> (YUTS, 231) Kafes.	○ <i>kepeş (I)</i> 1. isim Yüksek tepe, dağ. 2. Dağların oyuk, kuytu yerleri. 3. Gelin başlığı. 4. Tavuk ve kuşların ibiği veya başındaki uzun tüyler.
93. <i>qeriz</i> (YUTS, 231) bk. <i>kerz</i> Borç.	○ <i>keriz</i> 1. isim Geriz, çirkef, pislik. 2. Kumar. 3. Kolayca kandırılabilen kimse, aptal. 4. Eğlenti.
94. <i>qetl</i> (YUTS, 231) Katil.	○ <i>katil (II)</i> 1. isim Öldürme.
95. <i>qisas</i> (YUTS, 237) Kısas.	○ <i>kısas (II)</i> 1. isim Kıssalar, hikâyeler, öyküler.
96. <i>qom</i> (YUTS, 242) Kavim, kabile, uruk, boy.	○ <i>kom</i> 1. isim Ağıl, davar ağılı. 2. Yayla evi. 3. Bir kimseye ait küçük yerleşim yeri, çiftlik.
97. <i>qulup</i> (YUTS, 248) Kilit.	○ <i>kulüp</i> 1. isim Görüşme, konuşma, okuma, spor yapma vb. amaçlarla yalnız üye olanların toplandıkları yer. 2. Spor kulübü. 3. Kişilerin, toplulukların oluşturduğu grup. 4. Milletlerin oluşturduğu grup, pakt. 5. Herkese açık müzikli, içkili eğlence yeri.
98. <i>latipe</i> (YUTS, 253) Fıkra, anekdot.	○ <i>latife</i> isim Şaka.
99. <i>layaqet</i> (YUTS, 253) 1. Yetenek, kabiliyet. 2. Yararlılık, yararlı olma.	○ <i>liyakat</i> 1. isim Bir kimsenin, kendisine iş verilmeye uygunluk, yaraşırılık durumu, değer. 2. Kifayet.
100. <i>letipe</i> (YUTS, 255) Fıkra, anekdot.	○ <i>latife</i> isim Şaka.
101. <i>macra</i> (YUTS, 259) Macera, serüven,	○ <i>mecra</i> 1. isim, coğrafya Yatak. 2. Bir işin gidişi, bir olayın doğrultusu.

vaka, olay.

102.	madar (YUTS, 259) Kuvvet, güç, kudret, takat, mecal, derman.	○ medar 1. isim, coğrafya Dönence, cezir karşıtı. 2. Dayanak, yardımcı.
103.	malal (YUTS, 260) Engel, zahmet.	○ melal 1. isim Can sıkıntısı, usanç. 2. Üzüntü, hüzn, dert.
104.	maqul (YUTS, 260) Olumlu, iyi, geçerli, anlaşılmak, rıza göstermek.	○ makul 1. sıfat Akla uygun, akıllıca. 2. Akıllıca iş gören, mantıklı. 3. Belirli. 4. Aşırı olmayan, uygun, elverişli.
105.	mayil (YUTS, 262) Mail, eğinik, istekli, mütemayil.	○ meyil 1. isim Eğiklik, eğim, akıntı. 2. Eğilim, temayül. 3. İlgi, gönül verme.
106.	mecüsiy (YUTS, 263) Putperest.	○ mecusi sıfat, din b. Mecus dininden olan (kimse).
107.	mehel (YUTS, 264) 1. Zaman, an. 2. Yer, durak. 3. Kez, kere, defa.	○ mahal isim Yöre (I).
108.	merz (YUTS, 267) İrinli yer, çıban.	○ maraz 1. isim Hastalık. 2. Dayanılması güç durum. 3. sıfat Huysuzluğu ve titizliği ile can sıkın.
109.	mertive II (YUTS, 268) Kere, defa.	○ mertebe 1. isim Aşama, derece, rütbe. 2. Evre, safha.
110.	meslihet (YUTS, 269) Şura, tavsiye, danışma.	○ maslahat 1. isim İş, önemli iş, mesele. 2. Erkeklik organı.
111.	metbuat (YUTS, 269) Matbaa.	○ matbuat isim Basın.
112.	méhnet (YUTS,	○ mihnet isim Sıkıntı.

271) Emek, iş.

113.	méhr (YUTS, 271) 1. Sevgi, 2. Dostluk. 3. Merhamet, acıma.	○ mihr isim, hukuk Müslüman bir erkeğin nikâh esnasında eşine vermeyi kabullendiği mal veya para.
114.	méri (YUTS, 271) (ağız) bk. méhr 1. Sevgi. 2. Dostluk. 3. Merhamet, acıma.	○ meri sıfat, hukuk Geçerli.
115.	misqal (YUTS, 274) Zolotnik (4,26 gram ağırlığında bir tartı birimi).	○ muskal 1. isim, müzik Her biri başka perdede bir sıra kamış boğumundan yapılmış düdük, musikar.
116.	misqal (YUTS, 274) Zolotnik (4,26 gram ağırlığında bir tartı birimi).	○ miskal 1. isim, matematik 4,810 gram olan bir ağırlık ölçü birimi.
117.	muqava (YUTS, 278) Ciltleme, cilt kapağı.	○ mukavva isim Kalın karton.
118.	muqerrer (YUTS, 278) Mukarrer, şüphesiz, kesin.	○ mukarrer sıfat Kararlaştırmış, kararlaştırılmış.
119.	muqerrer (YUTS, 278) Mukarrer, şüphesiz, kesin.	○ mükerrer sıfat Tekrarlanmış, yinelenmiş.
120.	murvet (YUTS, 279) İnsanlık, insanseverlik.	○ mürüvvet 1. isim Bir ailede çocukların doğumu, sünneti, evliliği, iyi bir göreve geçmeleri vb. olaylardan duyulan mutluluk, sevinç. 2. Cömertlik. 3. Yiğitlik, mertlik.

121.	musapir (YUTS, 279) 1. Yabancı; başka yerden gelen. 2. Seyyah, gezmen, turist, yolcu.	○ misafir 1. isim Konuk. 2. tıp Gözün saydam tabakasında herhangi bir sebeple oluşan beyaz leke.
122.	mürebbe (YUTS, 282) Reçel.	○ murabba (I) 1. sıfat Dört şeyden oluşan, dörtlü. 2. isim, matematik Kare. 3. isim, edebiyat Dört dizeli bentlerden oluşan divan edebiyatı şiiri.
123.	mürebbe (YUTS, 282) Reçel.	○ murabba (II) 1. sıfat Terbiye edilmiş. 2. isim Kaynatılıp kıvama geldikten sonra dondurulan meyve suyu tatlısı.
124.	müresse (YUTS, 282) Uzlaşma, barışma, ara bulma.	○ murassa sıfat Değerli taşlarla bezenmiş, cevherlerle süslenmiş.
125.	müsüvet (YUTS, 282) Matem, yas.	○ musibet 1. isim Ansızın gelen felaket, sıkıntı veren şey. 2. sıfat Uğursuz.
126.	müştiri I (YUTS, 283) Abone.	○ müşteri (I) 1. isim Hizmet, mal vb. alan ve karşılığında ücret ödeyen kimse. 2. Alıcı.
127.	napaset (YUTS, 285) Zariflik.	○ nefaset 1. isim Nefis olma durumu. 2. Kıymetli olma durumu.
128.	navat (YUTS, 286) Akide şekeri.	○ nebat isim, bitki bilimi Bitki.
129.	neğme (YUTS, 287) Müzik.	○ nağme 1. isim Güzel, uyumlu ses, ezgi, melodi. 2. müzik Ezgi. 3. Birinin yalandan ve nazlanarak söylediği söz.
130.	nepis I (YUTS, 288) Nefis, güzel.	○ nefis (I) 1. isim Öz varlık, kişilik. 2. İnsanın yeme içme vb. gereksinimlerinin bütünü.

131.	nepis II (YUTS, 288) Nefis.	○ nefis (II) 1. sıfat Pek hoş, çok güzel.
132.	nepsaniyet (YUTS, 288) Nefis, öz varlık.	○ nefsaniyet isim Düşmanlık duygusu, kin besleme.
133.	neviy (YUTS, 289) Cins.	○ nebi isim, din b. Kendisine kitap indirilmemiş peygamber.
134.	népiz (YUTS, 289) Zarif, narin, yepelek.	○ nafiz 1. sıfat Delip geçen. 2. İç işleyen. 3. Sözü geçen, etkili olan.
135.	parağet (YUTS, 314) Dinlenme, istirahat.	○ feragat isim Hakkından kendi isteğiyle vazgeçme.
136.	peyz (YUTS, 321) Keyif, maneviyat.	○ feyiz 1. isim Verimlilik, gürlük, ongunluk, bereket. 2. Artma, çoğalma. 3. İlerleme, kültürel gelişme, olgunluk. 4. Manevi haz, mutluluk, iç huzuru.
137.	pezil (YUTS, 321) 1. Üstünlük, avantaj. 2. Meziyet, haysiyet.	○ fazıl sıfat Faziletli, erdemli (kimse).
138.	péil II (YUTS, 321) Mizaç, huy, karakter.	○ fîl 1. isim İş, davranış. 2. dil bilgisi Olumlu veya olumsuz olarak çekimli durumda zaman kavramı taşıyan veya zaman kavramı ile birlikte kişi kavramı veren kelime, eylem.
139.	pélek II (YUTS, 321) Örme, örülme, zembil, sepet.	○ felek 1. isim Gök, gökyüzü, sema. 2. Dünya, âlem. 3. Talih, baht, şans. 4. Askerî mızıkada zilli bir müzik aracı.
140.	péqir (YUTS, 321) Fakir, yoksul.	○ fikir 1. isim Düşünce. 2. Düşün. 3. Kuruntu.

141.	pisiq (YUTS, 323) Bozukluk, ahlak bozukluğu.	○ pisik 1. isim Kedi.
142.	ravac (YUTS, 331) bk. révac Gelişme, ilerleme, inkişaf.	○ revaç isim, ticaret Sürüm.
143.	ray (YUTS, 331) Durum, istek.	○ rey 1. isim Oy. 2. Düşünce, görüş, fikir.
144.	rehim I (YUTS, 331) Rahîm, acıma.	○ rahim (I) 1. isim, anatomi Döl yatağı.
145.	rehim II (YUTS, 331) Rahim, döl yatağı.	○ rahim (II) 1. isim Acıma, esirgeme.
146.	rehim II (YUTS, 331) Rahim, döl yatağı.	○ rahîm 1. sıfat Koruyan, acıyan, merhamet eden (Tanrı). 2. zarf Koruyarak, acıyarak, merhamet ederek.
147.	rehmet (YUTS, 331) Teşekkür.	○ rahmet 1. isim Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, merhamet etme. 2. Yağmur.
148.	rehne (YUTS, 331) Rehin.	○ rahne isim Gedik.
149.	rem (YUTS, 332) Fal.	○ ram sıfat Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan.
150.	révac (YUTS, 334) Gelişme, ilerleme, inkişaf.	○ revaç isim, ticaret Sürüm.
151.	rohen (YUTS, 334) Ruhî, manevî	○ ruhen zarf Ruh bakımından, ruhça.
152.	sadir (YUTS, 336) Vuku, meydana gelmek.	○ sadır 1. isim Göğüs, sine. 2. Yürek, kalp. 3. tarih Kazaskerlere verilen unvan. 4. tarih Sadrazam.

153.	sadir (YUTS, 336) Vuku, meydana gelmek.	○ sedir (I) 1. isim Arkalıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen, oturmaya veya yatmaya yarayan ev eşyası, divan.
154.	sana (YUTS, 340) Sinameki.	○ sena isim Övme.
155.	sapaq (YUTS, 341) 1. Salkım. 2. Sap.	○ sapak 1. isim Bir ana yoldan ayrılan yolun başlangıç noktası. 2. Akarsuyun kollara ayrıldığı yer. 3. sıfat Sapaklığı olan.
156.	seba II (YUTS, 343) Sabah yeli.	○ saba (II) 1. isim, müzik Klasik Türk müziğinde bir birleşik makam.
157.	sehra (YUTS, 344) 1. Köy. 2. Step, bozkır.	○ sahra 1. isim Çöl. 2. Kır.
158.	senayi (YUTS, 345) Senayi nepise Senayi nefise; güzel sanatlar.	○ sanayi Ham maddeleri işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntemlerin ve araçların bütünü, işleyim, uran, endüstri.
159.	sep III (YUTS, 346) Saf, cephe.	○ saf (I) 1. isim Dizi, sıra. 2. Grup.
160.	sepsite (YUTS, 346) Saçma.	○ safsata isim Boş, temelsiz, asılsız söz.
161.	serp II (YUTS, 347) 1. Etimoloji. 2. Morfoloji.	○ sarf 1. isim Harcama, tüketme, kullanma. 2. Dil bilgisi, yapı bilgisi.
162.	serrap II (YUTS, 348) (ağız) Banyo, hamam.	○ sarraf 1. isim Kuyumcu. 2. Mesleği, değerli kâğıt ve metal paraları birbiriyle değiştirmek, tahvil alışverişi yapmak olan kimse.
163.	séxi (YUTS, 350) Cömert, eli açık.	○ sahi zarf Gerçekten, gerçek olarak.
164.	sir I (YUTS,	○ sır (I) 1. isim Bazı nesnelere parlaklık

355) Sır.

verme, dış etkilere koruma, sızmalarını önleme vb. amaçlarla sürülen, saydam veya donuk vernik. 2. Aynaların arkasına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince tabaka.

165.	sopa (YUTS, 359) bk. supa Seki. Kerpiç veya tahtadan yapılmış kaldırım.	○ sofa isim Evlerde oda kapılarının açıldığı genişçe yer, hol.
166.	süret I (YUTS, 368) Suret, resim, tablo, manzara.	○ sürat 1. isim Hızlılık, çabukluk, ivinti. 2. fizik Hız.
167.	süret II (YUTS, 369) (matemait) Pay.	○ surat 1. isim Yüz (II). 2. Somurtkanlık, asık yüzlülük. 3. Soğuk davranma.
168.	süret II (YUTS, 369) (matemait) Pay.	○ suret 1. isim Görünüş, biçim. 2. Yazı veya resim kopyası, nüsha. 3. Biçim, yol, tarz. 4. İslam felsefesinde, varlığın görünen yanı, beş duyu ile algılanan yönü. 5. Resim, fotoğraf. 6. Yüz, çehre.
169.	süret II (YUTS, 369) (matemait) Pay.	○ sürat 1. isim Hızlılık, çabukluk, ivinti. 2. fizik Hız.
170.	şarayit (YUTS, 375) Şart, koşul, ortam.	○ şerait isim Şartlar, koşullar.
171.	şepeq (YUTS, 376) Güneş batarken ufuktaki kızılılık.	○ şafak 1. isim Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık. 2. Askerler arasında terhis için kalan gün sayısından önce söylenen bir söz.
172.	şevq (YUTS, 377) Gönül akması, merak.	○ şevk 1. isim İstek, heves.
173.	şehid (YUTS,	○ şehit isim Kutsal bir ülkü veya inanç

377) Şahit.	uğrunda ölen kimse.
174. şêir (YUTS, 377) Şiir.	○ şair 1. isim Şiir söyleyen veya yazan kimse, ozan. 2. sıfat Hayal gücü geniş olan, duyarlı, duygulu (kimse).
175. tayin (YUTS, 395) Bilinen, malum, belli.	○ tayin 1. isim, askerlik Asker azığı. 2. askerlik Asker ekmeği. 3. Savaş veya seferberlik dönemlerinde vatandaşlara karneyle dağıtılan ekmek.
176. tehririy (YUTS, 397) Redaksiyon, yazı işleri.	○ tahrirî sıfat Yazılı, yazı ile, şifahi karşıtı.
177. texsir (YUTS, 397) Bay, bey, efendi.	○ taksir 1. isim Kısaltma, kısma. 2. Kusurda bulunma. 3. hukuk Dikkatsizlik, tedbirsizlik, meslekte acemilik veya düzene, buyruklara ve talimata uymazlıktan doğan kusurlu olma durumu.
178. tekebbur (YUTS, 397) Kibirli, mağrur, burnu büyük.	○ tekebbür isim Kibirlenme, büyüklenme, çalım, kurum.
179. tekiye (YUTS, 398) Yastık.	○ takiye 1. isim Mezhep belirtmeme, gizleme. 2. Olduğundan farklı görünme. 3. Sakınma, çekinme.
180. tene (YUTS, 400) Sitem, serzeniş, kınama.	○ tane 1. isim Herhangi bir sayıda olan şey, adet. 2. Bazı bitkilerin tohumu. 3. bitki bilimi Çekirdekli küçük meyve.
181. terkiviy (YUTS, 403) Terkip unsurları.	○ terkibî sıfat Tamlama ile ilgili.
182. tesadipiy (YUTS, 404) Tesadüf.	○ tesadüfi sıfat Rastlantısal.
183. tesadipiylik (YUTS, 404) Tesadüf	○ tesadüfilik sıfat Rastlantısallık.

hali.

184.	tetqiqat (YUTS, 405) Araştırma, inceleme, tetkik.	○ tetkikat 1. isim Araştırmalar. 2. İncelemeler.
185.	tevazi (YUTS, 406) 1. Nezaket. 2. Alçak gönüllü.	○ tevazu isim Alçak gönüllülük.
186.	teverruk (YUTS, 406) Takdis, hayır dua, tasvip.	○ teberruk isim Uğur sayma.
187.	tevsip (YUTS, 406) Tasvir, tanımlama.	○ tavsif isim Nitelendirme, niteliklerini söyleme.
188.	tilsim (YUTS, 412) Füsün, büyü.	○ tulsim 1. isim Doğaüstü işler yapabileceğine inanılan güç. 2. Büyülü olduğuna inanılan muska vb. şey. 3. Çare, önlem.
189.	ucret (YUTS, 434) 1. Kiralama. 2. Mükafat.	○ ücret 1. isim, ekonomi İş gücünün karşılığı olan para veya mal. 2. Kiralanan veya satın alınan bir şey için ödenen para.
190.	ulima II (YUTS, 436) Bilgin, bilgi sahibi.	○ ulama 1. isim Ulamak işi. 2. Ulanan parça, ek, katkı, ilave. 3. dil bilgisi Konuşmada art arda gelen kelimelerden birincisinin sonundaki ünsüzün, ikincisinin başındaki ünlüye ses bakımından bir hece oluşturacak biçimde bağlanarak söylenmesi, bağlama: Ayırt etmek, tertip etmek, art arda gibi. 4. sıfat Ulanmış.
191.	ulima II (YUTS, 436) Bilgin, bilgi sahibi.	○ ulema 1. isim Bilginler. 2. din b. Sarıklı din bilginleri.
192.	ülpet (YUTS, 445) Dost, ahbap.	○ ülfet 1. isim Alışma. 2. Tanışma, görüşme.

3. Dostluk, ahbablık.

193.	vax (YUTS, 450) (ağız) bk. vaxt Vakit, zaman.	○ vah ünlem "Yazık" anlamında söylenen bir söz.
194.	vaxpe (YUTS, 450) Vakıf, mal ve mülk.	○ vakfe isim Durma, duraklama.
195.	vaqip (YUTS, 450) Haberdar, malumatlı, bilgili.	○ vakıf 1. isim Bir hizmetin gelecekte de yapılması için belli şartlarla ve resmî bir yolla ayrılarak bir topluluk veya bir kimse tarafından bırakılan mülk, para. 2. Bir topluluk veya bir kimse tarafından bırakılan mülk ve paranın idare edildiği yer. 3. Birçok kişi tarafından kurulan ve toplum yararına çalışmayı ilke edinen kuruluş.
196.	vasil (YUTS, 451) Bağlama, birleştirme.	○ vasıl sıfat Ulaşan, varan.
197.	vehi (YUTS, 452) (dinî) Vahiy.	○ vahi sıfat Boş, saçma.
198.	vehm (YUTS, 452) Vahim.	○ vehim isim Kuruntu.
199.	vereqe (YUTS, 452) Bildiri, beyanname.	○ varaka isim Varak.
200.	vesvise (YUTS, 452) Ayartma, arzu.	○ vesvese isim Kuruntu.
201.	vez (YUTS, 453) (dinî) Vaiz, nasihat.	○ vaz isim Konma, konulma.
202.	zahir (YUTS,	○ zahîr 1. sıfat Yardım eden, destekleyen,

474) Açık, sarıh, aşikar.	arka çıkan.
203. zalalet (YUTS, 474) Hata, yanlışlık.	○ dalalet isim Sapınç, sapkınlık, doğru yoldan ayrılma.
204. zamin (YUTS, 475) 1. Kefil, sorumlu. 2. Engel, mania, güçlük.	○ zemin 1. isim Taban, döşeme, yer. 2. Kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo vb. desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk. 3. Temel, dayanak. 4. Ortam. 5. Yeryüzü, dünya.
205. zeñ III (YUTS, 476) Akıl, zeka, sağduyu, dikkat.	○ zen isim Kadın.
206. zeñ III (YUTS, 476) Akıl, zeka, sağduyu, dikkat.	○ zan isim Sanı.

1.3. Arapça+Farsça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden altısı Arapça+Farsça şeklindedir. Bunların yalnızca ses değişimi yoluyla oluşan isimler olduğu görülmüştür.

1.3.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça İsimler

Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*sapdil* / *safdil*, *zerriçe* / *zerrece*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*xalisane* / *halisane*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. xalisane (YUTS, 160) Objektif olarak, tarafsız olarak.	○ halisane zarf İçtenlikle.
2. xizmetkar (YUTS, 166) İşçi.	○ hizmetkâr isim Ücretle iş gören genellikle erkek işçi, uşak.

3. *musapirxana* (YUTS, 279) Otel. ○ *misafirhane* 1. isim Konukevi. 2. Yolcuların konakladıkları han, kervansaray vb.

4. *sapdil* (YUTS, 341) ○ *safdil* sıfat Kolayca aldatılan, saf (kimse).
Samimi, içten, candan.

5. *zerpxana* (YUTS, 477) Para ○ *darphane* isim Madenî para basılan yer.
basan ev.

6. *zerriçe* (YUTS, 477) Küçük ○ *zerrece* zarf Zerre kadar.
parça.

1.4. Arapça+Farsça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden ikisi Arapça+Farsça+Türkçe şeklindedir. Bunların yalnızca ses değişimi yoluyla oluşan isimler olduğu görülmüştür.

1.4.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça+Türkçe İsimler

Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*sapdillik* / *safdillik*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*xizmetkarliq* / *hizmetkârlık*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. *xizmetkarliq* (YUTS, 166) İşçilik. ○ *hizmetkârlık* isim Hizmetkârın işi, uşaklık.

2. *sapdillik* (YUTS, 341) ○ *safdillik* isim Safdil olma durumu.
Samimilik, içtenlik.

1.5. Arapça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 109'u Arapça+Türkçe şeklindedir. Bunların hem eş sesli kelimelerden hem de ses değişimi yoluyla oluştuğu görülmüştür.

1.5.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Kelimeler

Tam yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki kelimelerden 10'u aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir

1.5.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler

Eş sesli kelimelerden oluşan tam yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı dokuzdur. Bunlar:

1. esersiz (YUTS, 116)	○ esersiz sıfat Eseri olmayan. Etkisiz, tesirsiz, belirtisiz.
2. esirlik I (YUTS, 116)	○ esirlik isim Esir olma durumu, tutsaklık, kölelik. Asırlık, yüzyıllık.
3. mesleksiz (YUTS, 268)	○ mesleksiz sıfat Mesleği olmayan, işsiz Gayesiz, düşüncesiz, güçsüz (kimse). prensipsiz.
4. mesleksizlik (YUTS, 269)	○ mesleksizlik isim Mesleksiz olma durumu. Gayesizlik, düşüncesizlik, prensipsizlik.
5. resimlik (YUTS, 332)	○ resimlik 1. isim Resim takmaya yarayan çerçeve. 2. Albüm. Resimli.
6. tayinsiz (YUTS, 395)	○ tayinsiz sıfat Tayine bağlı olmayan. Belirsiz, kesin olmayan, kararsız, istikrarsız.
7. üstünlük (YUTS, 447)	○ üstünlük isim Üstün olma durumu, faikiyet, rüçhan, avantaj. Direkli, sütunlu.
8. velilik (YUTS, 453)	○ velilik isim Veli olma durumu, velinin görev ve ödevi, velayet. Azizlik, evliyalık.
9. zamandaş (YUTS, 474)	○ zamandaş isim Aynı zamanda yapılanlardan veya gerçekleşenlerden her Çağdaş.

biri.

1.5.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Fiiller

Eş sesli kelimelerden oluşan tam yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki fiil sayısı birdir:

1. <i>lezzetlenmek</i> (YUTS, 255) 1. Tadını ala ala yemek. 2. Zevk duymak.	○ <i>lezzetlenmek</i> nsz İyi bir tat kazanmak, tat verilmek, lezzetli bir duruma gelmek.

1.5.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Kelimeler

Tam yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki kelimelerden 99'u ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*aililik / ailelik, cinlik/cinli*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*şevqli / şevkli, geddariq / gaddarlık*) sebebiyle ortaya çıkmıştır.

1.5.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler

Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı 90'dır. Bunlar:

1. <i>abdalliq</i> (YUTS, 1) Ahmak, deri yüzücü, zalim.	○ <i>abdallık</i> isim Abdal olma durumu.
2. <i>aililik</i> (YUTS, 6) Aileli, evli.	○ <i>ailelik</i> sıfat Aile ile ilgili, aileye özgü olan.
3. <i>batilliq</i> (YUTS, 32) Manasızlık, anlamsızlık.	○ <i>batıllık</i> isim Batıl olma durumu.
4. <i>cinislik</i> (YUTS, 63) Soylu.	○ <i>cinslik</i> 1. isim, biyoloji Cinsiyet. 2. Gariplik, tuhafılık.

5. cinlik (YUTS, 63) Deli, mecnun, manyak.	○ cinli 1. sıfat İçinde cinlerin olduğuna inanılan. 2. Öfkeli, sinirli (kimse).
6. dinçilik (YUTS, 102) Dine düşkünlük.	○ dincilik isim Dincinin olma durumu.
7. dunyaliq (YUTS, 108) Dünyevî.	○ dünyalık isim Mal, mülk, servet, para.
8. dunyaliq (YUTS, 108) Dünyevî.	○ dünyalı sıfat Dünyaya ait olan.
9. esillik (YUTS, 116) Aslına uygun olma hali; doğruluk, gerçeklik, aslî.	○ asillik 1. isim Asil olma durumu, asalet. 2. Soylu olma durumu, soyluluk.
10. ğeddarliq (YUTS, 141) Hainlik.	○ gaddarlık isim Gaddar olma durumu, kıyııcılık.
11. ğerezsiz (YUTS, 141) Kişisel bir menfaat gözetmeyen; şahsi çıkarını unutan.	○ garazsız sıfat Kin beslemeyen, garazı olmayan.
12. halalliq (YUTS, 147) Namusluluk, doğruluk, dürüstlük, samimilik.	○ helallik 1. isim Nikâhlı eş. 2. Helal olan şey.
13. haramliq (YUTS, 149) Alçaklık, namussuzluk.	○ haramlık isim Haram olma durumu.
14. hezinlik (YUTS, 154) Kederli, elemli, üzgün.	○ hazınlik isim Hüzünlülük.
15. hesapçi (YUTS, 155) Muhasebeci.	○ hesapçı 1. sıfat Hesabını iyi bilen, tutumlu, hesabi. 2. Çıkarını kollayan, davranışlarını buna göre düzenleyen (kimse), hesabi.
16. hesapçiliq (YUTS, 155) Muhasebecilik.	○ hesapçılık isim Hesapçı olma durumu, hesabılık.
17. xalisliq (YUTS, 160) Objektiflik, tarafsızlık.	○ halislik isim Halis olma durumu.
18. xasiyetlik (YUTS, 162)	○ hasiyetli sıfat Yararlı, etkili (yiyecek ve

Değerli, özelliği olan.	içecek).
19. <i>xataliq</i> (YUTS, 162) Yanlışlık.	○ <i>hatalı</i> sıfat Hatası olan, yanlışlığı bulunan.
20. <i>xiyaliliq</i> (YUTS, 166) Hayalcilik.	○ <i>hayalilik</i> isim Hayalî olma durumu, fantastiklik.
21. <i>xizmetçi</i> (YUTS, 166) Memur, işçi.	○ <i>hizmetçi</i> 1. isim Hizmet gören kimse. 2. Belli bir ücretle ev işlerini yapmak için tutulan kadın.
22. <i>xizmetçilik</i> (YUTS, 166) Memurluk, işçilik.	○ <i>hizmetçilik</i> isim Hizmetçinin yaptığı iş.
23. <i>ixlasliq</i> (YUTS, 173) İstekli, gönüllü.	○ <i>ihlaslı</i> sıfat İhlası yerinde ve sağlam olan (kimse).
24. <i>ixlassiz</i> (YUTS, 173) İsteksiz, gönülsüz.	○ <i>ihlassız</i> sıfat İhlası yerinde ve sağlam olmayan (kimse).
25. <i>ixlassizliq</i> (YUTS, 173) İsteksizlik, gönülsüzlük.	○ <i>ihlassızlık</i> isim İhlassız olma durumu.
26. <i>ixtiyarliq</i> (YUTS, 173) İsteklilik, serbestlik, gönüllülük.	○ <i>ihtiyarlık</i> 1. isim İhtiyar olma durumu, yaşlılık. 2. Her bakımdan güçsüzlük, yetersizlik, zayıflık.
27. <i>ixtiyarsiz</i> (YUTS, 173) İstemeyerek, zorla.	○ <i>ihtiyarsız</i> 1. sıfat Seçmesiz, irade dışı. 2. zarf Düşünmeksizin, elde olmadan.
28. <i>ilimliq</i> (YUTS, 174) Bilgili.	○ <i>ılımlı</i> 1. sıfat Düşünce, iş vb.nde aşırıya kaçmayan, ölçülü, mutedil, itidalli. 2. Siyasette aşırı görüşler arasında ortalama bir görüşü savunan.
29. <i>insançiliq</i> (YUTS, 176) Kişilik.	○ <i>insancılık</i> isim İnsancılık.
30. <i>kahinliq</i> (YUTS, 190) Papazlık, rahiplik.	○ <i>kâhinlik</i> isim Kehanet.
31. <i>karametlik</i> (YUTS, 192) Sihirli, büyülü.	○ <i>kerametli</i> sıfat Doğaüstü güce sahip.
32. <i>qanunçi</i> (YUTS, 219)	○ <i>kanuncu (I)</i> 1. sıfat Kanun yapan. 2.

Hukukçu, bilgini.	hukuk	Kanunu uygulayan.
33. <i>qanunçi</i> (YUTS, 219) Hukukçu, bilgini.	hukuk	○ <i>kanuncu (II)</i> 1. isim, müzik Kanun çalan kimse, kanuni (II). 2. Kanun yapan veya satan kimse.
34. <i>qanunçiliq</i> (YUTS, 219) Hukukçuluk.		○ <i>kanunculuk</i> isim Kanuncunun yaptığı iş.
35. <i>qehirliq</i> (YUTS, 230) Hiddetli, öfkeli.		○ <i>kahrılı</i> 1. sıfat Üzüntü veya acısı çok olan. 2. Üzüntü, sıkıntı dolu.
36. <i>qelemturaş</i> (YUTS, 230) Açılıp kapanan bıçak.		○ <i>kalemturaş</i> 1. isim Kurşun kalemlerin ucunu açmak için kullanılan türlü biçimlerdeki keski, kalem açacağı. 2. Kamış kalemleri açmak için kullanılan uzun saplı küçük bıçak.
37. <i>qentlik</i> (YUTS, 231) Şekerli.		○ <i>kentli</i> sıfat Şehirli.
38. <i>lavazimetçi</i> (YUTS, 253) Levazımcı; sağlamakla görevli memur.		○ <i>levazımatçı</i> 1. isim Levazımat satan veya alan kimse. 2. Öleni gömmek için gerekli malzemeyi satan kimse.
39. <i>lazimliq</i> (YUTS, 254) Gerekli, ihtiyaç, hacet, zaruret.		○ <i>lazımlık</i> isim Ördek.
40. <i>letipiçi</i> (YUTS, 255) Fıkracı, fıkra söyleyen.		○ <i>latifeci</i> sıfat Şakacı.
41. <i>maddiliq</i> (YUTS, 259) Maddeli (böyle bir kelime ts'de yok).		○ <i>maddelik</i> sıfat Madde içeren.
42. <i>malçi</i> (YUTS, 260) Hayvancı, hayvan besleyici, hayvan yetiştirici.		○ <i>malcı</i> isim Mal alıp satan kimse.
43. <i>malçiliq</i> (YUTS, 260)		○ <i>malcılık</i> isim Malcının yaptığı iş.

Hayvancılık.

44. <i>mehrumliq</i> (YUTS, 265) Yoksulluk.	○ <i>mahrumluk</i> isim Yoksunluk.
45. <i>meslekdaş</i> (YUTS, 268) Hemfikir, ülküdaş.	○ <i>meslektaş</i> isim Aynı meslekten olanlardan her biri.
46. <i>meslekdaşliq</i> (YUTS, 268) Hemfikirlik, ülküdaşlık.	○ <i>meslektaşlık</i> isim Meslektaş olma durumu.
47. <i>méhnətlik</i> (YUTS, 271) Zor, güç, çetin, meşakkatli.	○ <i>mihnetli</i> 1. sıfat Sıkıntılı, eziyetli. 2. Sıkıntı, eziyet çeken (kimse).
48. <i>musapirliq</i> (YUTS, 279) 1. Yabancılık. 2. Seyyahlık.	○ <i>misafirlik</i> 1. isim Konukluk. 2. sıfat Konuk için, konuğa özgü.
49. <i>mürekkeplik</i> (YUTS, 282) Zorluk; karmaşık hale gelmek; karmaşık olmak.	○ <i>mürekkepli</i> 1. sıfat Mürekkep sürülmüş, dökülmüş veya damlatılmış olan. 2. İçine mürekkep konularak kullanılan.
50. <i>nazaretsiz</i> (YUTS, 286) Bakımsız.	○ <i>nezaretsiz</i> sıfat Görünütüsü olmayan, manzarasız.
51. <i>ömürlük</i> (YUTS, 305) Ebediyen; ömür boyu sürecek.	○ <i>ömürlü</i> 1. sıfat Ömrü uzun olan. 2. Uzun süreli.
52. <i>pasiqliq</i> (YUTS, 316) Bozukluk, ahlaksızlık.	○ <i>fasıklık</i> isim Fasık olma durumu.
53. <i>resimçi</i> (YUTS, 332) Ressam.	○ <i>resimci</i> 1. isim Fotoğrafçı. 2. Resim öğretmeni. 3. Nakkaş.
54. <i>réqabetçiliq</i> (YUTS, 333) bk. <i>réqabet</i> Rekabet.	○ <i>rekabetçilik</i> isim Rekabetçi olma durumu.
55. <i>rohluq</i> (YUTS, 334) Morali yüksek.	○ <i>ruhlu</i> 1. sıfat Görünüşü veya ruhsal durumu herhangi bir nitelikte olan. 2. Canlı, etkili.

56. <i>sadaqetlik</i> (YUTS, 336) Sadık olma hali.	○ <i>sadakatli</i> sıfat Dostluğu ve bağlılığı içten olan, sadık.
57. <i>saetlik</i> (YUTS, 336) Saatlik.	○ <i>saatli</i> sıfat Saati olan, saati bulunan.
58. <i>savatliq</i> (YUTS, 342) Okuma yazması olan.	○ <i>savatli</i> sıfat Savatı olan, savatlanmış.
59. <i>sepsitiçi</i> (YUTS, 346) Çenebaz, boşboğaz.	○ <i>safsatacı</i> sıfat Boş, temelsiz, asılsız konuşan (kimse).
60. <i>sepsitiçilik</i> (YUTS, 346) Gevezelik, saçmalık.	○ <i>safsatacılık</i> isim, felsefe Bilgicilik.
61. <i>sirliq I</i> (YUTS, 356) Sırlı, gizli.	○ <i>sırlı (I)</i> 1. sıfat Sır sürülmüş, sıırı olan.
62. <i>sopiliq</i> (YUTS, 359) Sofuluk, dindarlık.	○ <i>sufilik</i> isim Sufi olma durumu.
63. <i>süretlik</i> (YUTS, 369) Resimli.	○ <i>surath</i> 1. sıfat Yüzü ...-yı andıran.
64. <i>şervetlik</i> (YUTS, 377) Tatlı, şekerli.	○ <i>şerbetli</i> 1. sıfat Şerbeti olan, şerbet katılmış olan. 2. Yılan, akrep vb. hayvanların sokmasından zarar görmeyen. 3. Kötü davranmayı, kötü işler yapmayı huy edinmiş olan. 4. Kendisine kötü davranılmasına alışmış olan.
65. <i>şervetlik</i> (YUTS, 377) Tatlı, şekerli.	○ <i>şerbetlik</i> sıfat Şerbet yapmaya yarayan veya şerbet yapmak için ayrılmış olan.
66. <i>şevqli</i> (YUTS, 377) Meraklı.	○ <i>şevkli</i> sıfat Şevki olan.
67. <i>şevqsiz</i> (YUTS, 377) Gevşek, uyuşuk, aldırılmaz.	○ <i>şevksiz</i> sıfat Şevki olmayan.
68. <i>şevqsizlik</i> (YUTS, 377) Gevşeklik, uyuşukluk, aldırılmazlık.	○ <i>şevksizlik</i> isim Şevksiz olma durumu.

69. şehidlik (YUTS, 377) Şahitlik.	○ şehitlik 1. isim Şehit olma durumu. 2. Şehitlerin gömüldüğü mezarlık, meşhet.
70. taqetlik (YUTS, 385) Takatli olma hali.	○ takatli sıfat Güçlü, dayanıklı.
71. tayinliq (YUTS, 395) 1. Belli. 2. Hazır, muntazam, vaktini şaşırmaz.	○ tayinli sıfat Tayine bağlı olan.
72. temsilçi (YUTS, 399) Masalcı, masal yazarı.	○ temsilci 1. isim Hak ve görev bakımından birinin veya bir topluluğun adına davranan kimse, mümessil. 2. Benzerlerine örnek olan kimse veya şey. 3. ticaret Aracı olarak başkasına mal satmakla görevlendirilen ve çoğunlukla yasal çalışma yeri ve elinde malı olmayan kimse.
73. tenilik (YUTS, 400) Sitemli, serzenişli.	○ taneli 1. sıfat Tanelerden oluşmuş. 2. Çeşitli boylarda tanesi olan.
74. tereddütsiz (YUTS, 402) Kaygısız, düşüncesiz.	○ tereddütsüz 1. sıfat Tereddüdü olmayan, duraksamasız. 2. Tereddüde yol açmayan. 3. zarf Kararlı olarak, duraksamadan.
75. tereddütsizlik (YUTS, 402) Kaygısızlık, düşüncesizlik.	○ tereddütsüzlük isim Tereddütsüz olma durumu.
76. tereplik (YUTS, 403) Bizniñ tereplik Bizim taraftan. Bir tereplik Bir taraflı.	○ tarafli 1. sıfat Yanı ve yönü olan. 2. Herhangi bir yöreden olan. 3. isim Yandaş.
77. teşkilatçı (YUTS, 405) Organize eden, organizatör.	○ teşkilatçı isim Örgütçü.
78. teşkilatçılıq (YUTS, 405) Organizatörlük.	○ teşkilatçılık isim Örgütçülük.
79. tilsimliq (YUTS, 412)	○ tılsımlı sıfat Tılsımı olan.

Fusunlu, büyülü.

80. ucretlik (YUTS, 434) Kiralık.	○ ücretli 1. isim Ücretle çalıştırılan kimse. 2. sıfat Ücret karşılığı yapılan.
81. vaxtliq (YUTS, 450) Geçici, muvakkat.	○ vakitli sıfat Zamanında yapılan, zamanında olan.
82. varisliq (YUTS, 451) Vârislik.	○ varisli 1. sıfat Varis rahatsızlığı olan (kimse).
83. vasitiliq (YUTS, 451) Vasıtalı.	○ vasitalik isim Aracılık.
84. vedilik (YUTS, 452) Sözünü tutan, namuslu, dürüst.	○ vadeli 1. sıfat Vadesi olan. 2. Süresi sınırlanmış.
85. vedisiz (YUTS, 452) Sözünü tutmayan.	○ vadesiz 1. sıfat Vadesi olmayan. 2. Süresi sınırlandırılmamış.
86. vesvisiçi (YUTS, 453) Ayartan.	○ vesveseci isim Kuruntucu.
87. zahitliq (YUTS, 474) Çilecilik.	○ zahitlik isim Zahit olma durumu.
88. zamandaşliq (YUTS, 474) Çağdaşlık.	○ zamandaşlık isim Zamandaş olma durumu.
89. zaminliq (YUTS, 475) 1. Kefillik, sorumluluk. 2. Engellik.	○ zeminli sıfat Zemini olan.
90. zaminliq (YUTS, 475) 1. Kefillik, sorumluluk. 2. Engellik.	○ zeminlik isim Yer altı barınağı.

1.5.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Filler

Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı dokuzdur. Bunlar:

1. éyiplanmaq (YUTS, 128) Suçlanmak.	○ ayıplanmak nsz Ayıplama işine konu olmak.

2. <i>éyiplimaq</i> (YUTS, 128) Suçlamak.	○ <i>ayıplamak</i> -i Kınamak.
3. <i>ğeyretlendürmek</i> (YUTS, 142) Cesaretlenmek.	○ <i>gayretlendirmek</i> -i Gayretlenme işini yaptırmak.
4. <i>ğeyretlenmek</i> (YUTS, 142) Cesaretlendirmek.	○ <i>gayretlenmek</i> nsz Çalışma isteği duymak veya çalışma isteği artmak.
5. <i>hayvanlaşmaq</i> (YUTS, 151) Hayvan gibi olmak; canavar olmak.	○ <i>hayvanlaşmak</i> nsz İnsanlık erdemlerini yitirmek, kabalaşmak.
6. <i>reqeqlimek</i> (YUTS, 332) Numaralamak.	○ <i>rakamlamak</i> -i, müzik Bas notalarının üstüne akortlarını belirten rakam koymak.
7. <i>varaqlimaq I</i> (YUTS, 451) Yaprakları çevirmek.	○ <i>varaklamak</i> -i Varak yapıştırarak süslemek.
8. <i>vedileşmek</i> (YUTS, 452) Birbirine söz vermek; iki kişi arasındaki anlaşma.	○ <i>vedalaşmak</i> -le Ayrılırken birbirine esenlik dilemek, esenleşmek.
9. <i>zıtlaşmaq</i> (YUTS, 479) Düşmanlaşmak; birbirine düşman kesilmek.	○ <i>zıtlaşmak</i> 1. nsz Birbirine karşı ters davranmak. 2. Birbirine karşıt olmak.

1.6. Çince Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Günümüzde Çin'in baskısı altında olan Uygur Türklerinin dilinde, bu baskının toplumsal ve kültürel bir sonucu olarak çeşitli Çince kelimelere de rastlanmaktadır. Dolayısıyla tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 29'u Çince kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli kelimeler hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

1.6.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Çince İsimler

Tam yalancı eş değer Çince isimlerden dokuzu aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir. Bunlar:

1. <i>çemen II</i> (YUTS, 74) Erişte, makarna.	○ <i>çemen</i> 1. isim, bitki bilimi Maydanozgillerden, kimyon türü bir bitki (Cuminum cyminum). 2. bitki bilimi Bu bitkinin kokulu tohumu. 3. Bu tohumu un durumuna getirip sarımsak, kırmızıbiberle karıştırarak yapılan, genellikle pastırma üzerine sürülen macun.
2. <i>en II</i> (YUTS, 113) Dava, iş, arşiv.	○ <i>en (I)</i> 1. isim Bir yüzeyde boy sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, genişlik, boy, uzunluk karşıtı.
3. <i>en II</i> (YUTS, 113) Dava, iş, arşiv.	○ <i>en (II)</i> 1. isim Hayvanlara veya eşyaya vurulan damga, işaret.
4. <i>en II</i> (YUTS, 113) Dava, iş, arşiv.	○ <i>en (III)</i> 1. zarf Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.
5. <i>kanto</i> (YUTS, 191) Hırsız.	○ <i>kanto</i> 1. isim, tiyatro Tuluat tiyatrolarında oyundan önce genellikle kadın sanatçıların şarkı söyleyip dans ederek yaptığı gösteri. 2. Bu gösteri sırasında söylenen şarkı.
6. <i>lava</i> (YUTS, 253) Süprüntü, çöp.	○ <i>lava</i> ünlem, denizcilik Herhangi bir yere yanaşmış filikanın kürek çekmeksizin ilerlemesi için verilen buyruk.
7. <i>laza</i> (YUTS, 254) Kırmızı biber.	○ <i>laza</i> isim Bal koymaya yarayan küçük tekne.
8. <i>lota I</i> (YUTS, 257) bk. <i>loto</i> Deve.	○ <i>lota</i> isim, hayvan bilimi Tatlı sularda yaşayan, bir tür gelincik balığı (Lota vulgaris).

9. *lös* (YUTS, 258) Vida.

- *lös* 1. isim, jeoloji En çok vadilerde, yamaçlarda bulunan, kil ve kum karışımı, sarı renkli verimli balçık.

1.6.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Çince İsimler

Tam yalancı eş değer Çince isimlerden 20'si ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*caza II / ceza*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler [*zan I / zan*, *cin I / cin(I)*] sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. *cadu I* (YUTS, 56)
Hayvan besininde kuru
otu kesmek için
kullanılan büyük bıçak.

- *cadu* 1. isim Geceleri dolaşarak insanlara kötülük ettiğine inanılan hortlak. 2. Kötülük yaparak başkalarına zarar veren kadın. 3. Çok güzel göz.

2. *caza II* (YUTS, 59)
Raf.

- *ceza* 1. isim Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım. 2. hukuk Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım.

3. *caza III* (YUTS, 59)
Çerçeve.

- *ceza* 1. isim Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım. 2. hukuk Suç işleyen bir kimsenin yaşantısına, özgürlüğüne, mallarına, onuruna karşı yasaların öngördüğü yaptırım.

4. **ciñ I** (YUTS, 63) Gerçek, hakiki, doğal. ○ **cin (I)** 1. isim, din b. Dinî inanışa göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahi emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık. 2. Masallarda göze görünmeyen, türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık. 3. Akıllı, zeki, uyanık kimse.
-
5. **ciñ I** (YUTS, 63) Gerçek, hakiki, doğal. ○ **cin (II)** 1. isim Buğday, arpa, yulaf vb.nden elde edilen ve ardıçla kokulandırılan bir alkollü içki türü, ardıç rakısı.
-
6. **ciñ I** (YUTS, 63) Gerçek, hakiki, doğal. ○ **cin (III)** 1. isim Pamuklu, kalın kumaştan giysi veya pantolon.
-
7. **ciñ II** (YUTS, 63) (Çin ölçü birimi) Yarım kilo, 500 gram. ○ **cin (I)** 1. isim, din b. Dinî inanışa göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahi emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık. 2. Masallarda göze görünmeyen, türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık. 3. Akıllı, zeki, uyanık kimse.
-
8. **ciñ II** (YUTS, 63) (Çin ölçü birimi) Yarım kilo, 500 gram. ○ **cin (II)** 1. isim Buğday, arpa, yulaf vb.nden elde edilen ve ardıçla kokulandırılan bir alkollü içki türü, ardıç rakısı.
-
9. **ciñ II** (YUTS, 63) (Çin ölçü birimi) Yarım kilo, 500 gram. ○ **cin (III)** 1. isim Pamuklu, kalın kumaştan giysi veya pantolon.

10. *ciñ III* (YUTS, 63) Kasaba, köy. ○ *cin (I)* 1. isim, din b. Dinî inaniş'a göre duyularla kavranamayan, insanlar gibi irade ve anlama yeteneğine sahip, ilahi emirlere uymakla yükümlü tutulan yaratık. 2. Masallarda göze görünmeyen, türlü biçimlere girebilen, iyilik de kötülük de yapabilen yaratık. 3. Akıllı, zeki, uyanık kimse.
-
11. *ciñ III* (YUTS, 63) Kasaba, köy. ○ *cin (II)* 1. isim Buğday, arpa, yulaf vb.nden elde edilen ve ardıçla kokulandırılan bir alkollü içki türü, ardıç rakısı.
-
12. *ciñ III* (YUTS, 63) Kasaba, köy. ○ *cin (III)* 1. isim Pamuklu, kalın kumaştan giysi veya pantolon.
-
13. *ciñli* (YUTS, 63) Müdür, başkan. ○ *cinli* 1. sıfat İçinde cinlerin olduğuna inanılan. 2. Öfkeli, sinirli (kimse).
-
14. *dun II* (YUTS, 107) Toptan. ○ *dun* 1. sıfat Alçak, aşağı, aşağılık.
-
15. *xan* (YUTS, 161) Ocak; maden ocağı, kömür ocağı. ○ *han (I)* 1. isim, tarih Doğu ülkelerinde yerli beyler ve Kırım girayları için kullanılan unvan. 2. Osmanlı padişahlarının adlarının sonuna getirilen unvan.
-
16. *xan* (YUTS, 161) Ocak; maden ocağı, kömür ocağı. ○ *han (II)* 1. isim Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı. 2. Büyükşehirlerde serbest mesleklerde çalışanların oda veya daire tutup çalıştıkları birkaç katlı yapı.
-
17. *xey* (YUTS, 164) Kumaştan yapılmış Çin ayakkabı. ○ *hey* 1. ünlem Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz. 2. Sitem, yakınma, azar, beğenme vb. çeşitli

duyguları anlatan cümlelerde kullanılan bir söz.

18. <i>kaŋ</i> (YUTS, 191) Ocağın yatmaya yarar çıkıntısı.	○ <i>kan</i> 1. isim Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. 2. Soy.
19. <i>tuy</i> (YUTS, 426) Fıçı.	○ <i>tun</i> 1. isim Gizli yer, köşe bucak.
20. <i>zaŋ I</i> (YUTS, 475) Züppe.	○ <i>zan</i> isim Sanı.

1.7. Çince+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden üçü Çince+Türkçe şeklindedir. Bunların ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

1.7.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Çince+Türkçe İsimler

Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*cinliq I / cinli*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*xaŋçi / hancı*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. <i>cinliq I</i> (YUTS, 63) Yarım kiloluk.	○ <i>cinli</i> 1. sıfat İçinde cinlerin olduğuna inanılan. 2. Öfkeli, sinirli (kimse).
2. <i>cinliq II</i> (YUTS, 63) Köylü, kasabalı.	○ <i>cinli</i> 1. sıfat İçinde cinlerin olduğuna inanılan. 2. Öfkeli, sinirli (kimse).
3. <i>xaŋçi</i> (YUTS, 161) Madenci, maden ocağı işçisi.	○ <i>hancı</i> isim Han işleten kimse.

1.8. Farsça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 216'sı Farsça kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

1.8.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça İsimler

Tam yalancı eş değer Farsça isimlerden 114'ü aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir. Bunlar:

1. <i>avare</i> (YUTS, 22) Zahmet, meşakkat, sersemlik.	○ <i>avare</i> sıfat İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, aylak.
2. <i>azade</i> (YUTS, 25) Temiz, düzgün, derli toplu, geniş, sakın.	○ <i>azade</i> 1. sıfat Başıboş, erkin, serbest. 2. zarf Başıboş, erkin, serbest olarak.
3. <i>azar</i> (YUTS, 26) Cefa, eziyet, cebir, çile.	○ <i>azar</i> isim Paylama.
4. <i>bahar</i> (YUTS, 28) Bahar, ilkbahar.	○ <i>bahar (II)</i> 1. isim Baharat.
5. <i>bana</i> (YUTS, 29) bk. <i>bahane</i> Bahane.	○ <i>bana</i> zamir Ben zamirinin yönelme durum eki almış biçimi.
6. <i>baz I</i> (YUTS, 33) Yine, tekrar, bir daha.	○ <i>baz</i> 1. sıfat Temel. 2. isim, kimya Bir asitle birleştiğinde bir tuz oluşturan madde.
7. <i>baz II</i> (YUTS, 33) Ala doğan.	○ <i>baz</i> 1. sıfat Temel. 2. isim, kimya Bir asitle birleştiğinde bir tuz oluşturan madde.
8. <i>belli</i> (YUTS, 35) Evet, anlaşılacak.	○ <i>belli (I)</i> 1. sıfat Beli olan.
9. <i>belli</i> (YUTS, 35) Evet, anlaşılacak.	○ <i>belli (II)</i> 1. sıfat Bilinmedik bir yanı olmayan, malum. 2. Gizli olmayan, ortada olan, anlaşılan, bedihi, zahir, aşikâr. 3. Belirli, muayyen.
10. <i>berk I</i> (YUTS, 35) Yaprak.	○ <i>berk</i> 1. sıfat Sert, katı. 2. Sağlam.

11. bihuş (YUTS, 40) Şuursuz olarak, bilinçsizce, farkında olmadan.	○ bihuş sıfat Şaşkın, sersem, akli başında olmayan, deli.
12. biperva (YUTS, 43) Kaygısız, ihmalkâr, özensiz.	○ biperva sıfat, zarf Pervasız.
13. bitap (YUTS, 45) Hasta.	○ bitap sıfat Yorgun.
14. car (YUTS, 58) Haber, salık, müjde, çağırma, davet, nida.	○ car (II) 1. isim Kadınların örtündükleri çarşaf, zar (III).
15. cüda (YUTS, 65) Ayrılık.	○ cüda sıfat Yurt, baba ocağı gibi çok sevilen şeylerden ayrılmış olan, uzak kalmış olan.
16. çakar (YUTS, 68) İşçi.	○ çakar 1. isim, denizcilik Denizde, açığa veya kıyılara yerleştirilen, düzenli aralıklarla ve sürekli belirli aralıklarla yanıp sönen küçük fener, şimşekli fener. 2. Genişliği on, uzunluğu yaklaşık iki yüz elli kulaç olan balık ağı.
17. çemen I (YUTS, 74) bk. çimen Çayır, çayırılık.	○ çemen 1. isim, bitki bilimi Maydanozgillerden, kimyon türü bir bitki (Cuminum cyminum). 2. bitki bilimi Bu bitkinin kokulu tohumu. 3. Bu tohumu un durumuna getirip sarımsak, kırmızıbiberle karıştırarak yapılan, genellikle pastırma üzerine sürülen macun.
18. dana I (YUTS, 93) bk. dane Tane.	○ dana isim, hayvan bilimi İneğin, sütten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu.
19. dana II (YUTS, 93)	○ dana isim, hayvan bilimi İneğin, sütten

Akıllı, hikmetli, bilge.

kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu.

20. <i>dane</i> (YUTS, 93) Tane.	○ <i>dane</i> isim Kuş yemi.
21. <i>dem I</i> (YUTS, 96) Dinlenme, istirahat.	○ <i>dem (I)</i> 1. isim Hazırlanan çayın renk ve koku bakımından istenilen durumu. 2. Zaman, çağ. 3. Pişirilen yemeklerin yenecek kıvamda olması. 4. Soluk, nefes. 5. İçki. 6. Koku.
22. <i>dem I</i> (YUTS, 96) Dinlenme, istirahat.	○ <i>dem (II)</i> 1. isim Kan.
23. <i>dem II</i> (YUTS, 96) An, lahza	○ <i>dem (I)</i> 1. isim Hazırlanan çayın renk ve koku bakımından istenilen durumu. 2. Zaman, çağ. 3. Pişirilen yemeklerin yenecek kıvamda olması. 4. Soluk, nefes. 5. İçki. 6. Koku.
24. <i>dem II</i> (YUTS, 96) An, lahza	○ <i>dem (II)</i> 1. isim Kan.
25. <i>derya</i> (YUTS, 98) Nehir.	○ <i>derya</i> 1. isim Deniz. 2. Bilgili kimse. 3 Bir şeyin bol olduğu yer.
26. <i>destar</i> (YUTS, 99) Sofra örtüsü.	○ <i>destar</i> 1. isim Sarık. 2. Örtü.
27. <i>deste</i> (YUTS, 99) Tutam.	○ <i>deste</i> 1. isim Cinsleri aynı veya birbirine yakın olan şeylerin bir arada bağlanmış, demet, bağlam. 2. Kılıç, bıçak vb.nin elle tutulacak yeri. 3. Elli iki karttan oluşan iskambil kâğıdı. 4. matematik Aynı cinsten onluk bir küme. 5. spor Yağlı güreşte pehlivanların ayrıldıkları derecelerden biri.
28. <i>destek</i> (YUTS, 99) 1. Kabza. 2. Sap. 3. Manivela.	○ <i>destek</i> 1. isim Bir şeyin yıkılmaması için konulan eğik veya düz dayak, payanda. 2. Üzerine bir şey oturtmaya, tuturmaya,

koymaya yarar araç, bindi, hamil. 3. ekonomi Kredi işlemlerinde her an sarf edilebilecek kredi. 4. askerlik Bir birlik için sağlanan yardım veya koruma. 5. fizik Bir vektörü taşıyan sonsuz doğru. 6. Maddi ve manevi yardımcı, dayanak. 7. Yardım.

29. *dil* (YUTS, 102) Gönül.

- *dil (I)* 1. isim Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ, tat alma organı. 2. Birçok aletin uzun, yassı ve çoğu hareketli bölümleri. 3. Büyükbaş hayvanların haşlanıp pişirildikten sonra yenebilen dili. 4. Ayakkabı bağlarının ayağı rahatsız etmemesini sağlayan ve bağ altına rastlayan saya parçası. 5. coğrafya Kıstak. 6. denizcilik Makaraların ve bastıkların içine yerleştirilmiş olan, üzerinden geçirilen halatı istenilen yöne çevirmeye yarayan, çevresi oluklu, küçük döner tekerlek. 7. müzik Bazı üflemeli çalgılarda titreşerek ses çıkaran ince metal yaprak. 8. Anahtar.

30. *dil* (YUTS, 102) Gönül.

- *dil (II)* 1. isim İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban. 2. Bir çağa, bir gruba, bir yazara özgü söz dağarcığı ve söz dizimi. 3. Belli mesleklere özgü dil. 4. Düşünce ve duyguları bildirmeye yarayan herhangi bir anlatım aracı. 5. tarih Sorguya çekilmek için yakalanan tutsak.

31. *dil* (YUTS, 102) Gönül.

- *dil (IV)* 1. isim, tarih Düşmanın durumunu
-

öğrenmek için sorguya çekilmek amacıyla ele geçirilen tutsak.

32. divane (YUTS, 103) Dilenci.	○ divane 1. sıfat Deli, kaçık, budala. 2. Bir şeye çok düşkün olan.
33. dut (YUTS, 107) 1. Kömür kokusu. 2. Duman.	○ dut 1. isim, bitki bilimi Dutgillerden, kuzey yarım kürenin genellikle ılıman bölgelerinde yetişen, yapraklarıyla ipek böceği beslenen ağaç (Morus). 2. Bu ağacın, ak, kara, pembe renkte ekşi veya tatlı, sulu meyvesi.
34. ester (YUTS, 117) Astar.	○ ester isim, kimya Organik asitlerle alkollerin aralarından bir su molekülü ayrılması sonucunda verdikleri madde.
35. gez II (YUTS, 133) Arşın (71 santimetre).	○ gez (I) 1. isim Okun, kirişe geçen ucundaki kertik. 2. Tüfek, tabanca vb. ateşli silahlarda namlunun gerisinde bulunan ve nişan alırken arpacıkla birlikte göz ile hedef arasında aynı doğru üzerine getirilen kertik.
36. gez II (YUTS, 133) Arşın (71 santimetre).	○ gez (II) 1. isim Yer ölçmeye yarar düğümlü ip. 2. Yapı işlerinde kullanılan çekül.
37. göre (YUTS, 134) bk. görö Rehin, rehine koymak.	○ göre 1. zarf Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca, gereğince. 2. Bakılırsa, hesaba katılırsa, göz önünde tutulunca, bakarak, nazaran.
38. gülbahar (YUTS, 137) Herdemtaze, çuha çiçeği.	○ gülbahar 1. isim Kırmızı boya elde etmede kullanılan iyi cins bir toprak. 2. Bir tavla oyunu.
39. güldeste (YUTS, 137)	○ güldeste isim Seçki.

Çiçek demeti.

40. gölşen (YUTS, 137) Çiçek bahçesi.	○ gölşen isim Gül bahçesi.
41. güm (YUTS, 137) Yok olmak, inkıraz, batmak, sönmek.	○ güm isim Derinden ve patlayıcı yankılı gürültü.
42. hak (YUTS, 147) Kireç.	○ hak (I) 1. isim Adalet. 2. Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç. 3. Dava veya iddiada gerçeğe uygunluk, doğruluk. 4. Verilmiş emekten doğan manevi yetki. 5. Pay. 6. Emek karşılığı ücret. 7. sıfat Doğru, gerçek.
43. hak (YUTS, 147) Kireç.	○ hak (II) 1. isim Maden, ağaç, taş üzerine elle yazı veya şekil oyma, kazı. 2. Kâğıttaki yazıyı kazıma, kazı.
44. hamut (YUTS, 148) bk. amut Armut.	○ hamut isim Araba koşumunda atların boyunlarına geçirilen ağaç veya üstüne meşin geçirilmiş çember.
45. hoş (YUTS, 157) bk. huş Şuur, bilinç, akıl.	○ hoş 1. sıfat Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. 2. zarf Bununla birlikte. 3. zarf Beğenilen, duyguları okşayan bir biçimde.
46. huş (YUTS, 158) Şuur, bilinç, akıl.	○ huş isim, bitki bilimi Gürgengillerden, kerestelik bir ağaç cinsi (Betula).
47. kan I (YUTS, 191) Maden ocağı.	○ kan 1. isim Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı. 2. Soy.
48. kar (YUTS, 191) İş, çalışma.	○ kar 1. isim Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak

düşen su buharı.

49. kor (YUTS, 202) Kör.	○ kor 1. isim İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası. 2. Büyük acı, üzüntü, sıkıntı, dert. 3. sıfat Kırmızı renkli.
50. kota (YUTS, 202) Kısa.	○ kota 1. isim, ekonomi Bir ülkede ithal edilecek malların çeşitlerini, oranlarını veya miktarlarını gösteren liste. 2. Bir ülkede ithal edilecek mallar için getirilen sınırlama. 3. Kuruluşlarda veya derneklerde bir gruba tanınan kontenjan sayısı. 4. sinema Bazı ülkelerde, sinemalarda belirli bir süre oynatılması zorunlu olan yerli film sayısının yabancı filmlere oranı.
51. lal (YUTS, 252) Dilsiz, sessiz.	○ lal (II) 1. isim Parlak kırmızı renkte, billurlaşmış, saydam bir alüminyum oksidi olan değerli bir taş. 2. sıfat Bu taşın renginde olan. 3. Kırmızı renkli bir tür mürekkep.
52. leb (YUTS, 254) bk. lep 1. Dudak. 2. Kıyı.	○ leb isim "Daha söze başlanırken ne demek istenildiğini çabucak anlamak" anlamındaki leb demeden leblebiyi anlamak deyiminde geçen bir söz.
53. mas (YUTS, 261) Ahenkli, uyumlu.	○ mas 1. isim Emme, emerek içine çekme, soğurma.
54. mayna (YUTS, 263) (zool) Karaardıç (kuşu).	○ mayna 1. isim, denizcilik Yelken indirme, fora karşıtı. 2. Bırakılma, son verilme. 3. ünlem, denizcilik "İndir" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

55. mirza (YUTS, 274) Katip, sekreter, bey.	○ mirza isim Bazı Türk topluluklarında ve İran'da kullanılan bir soyluluk sanı.
56. mis (YUTS, 274) Bakır.	○ mis (I) 1. isim Güzel.
57. mis (YUTS, 274) Bakır.	○ mis (II) 1. isim Evlenmemiş kadın.
58. muş (YUTS, 279) Yumruk.	○ muş (I) 1. isim, denizcilik Altı düz, küçük gezinti vapuru.
59. nale (YUTS, 285) Feryat, çığlık.	○ nale isim İnleme, inilti.
60. nas (YUTS, 286) Çiğnemek için özel yapılmış tütün.	○ nas 1. isim Açıklık, açık ve kesin yargı. 2. felsefe Dogma.
61. neşter (YUTS, 288) 1. İğne. 2. Yılan dili. 3. Diken,z ehirli dil. 4. Keskin uç, ağız.	○ neşter isim, tıp Cerrahide kesme işlemlerinde kullanılan bıçak.
62. nev I (YUTS, 288) Yeni.	○ nev isim Çeşit, cins, tür.
63. niş (YUTS, 291) Zehir, ağı.	○ niş isim, mimarlık Duvar içinde bırakılan oyuk.
64. para I (YUTS, 314) Rüşvet.	○ para 1. isim, ekonomi Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit. 2. Kazanç. 3. Kuruşun kırkta biri.
65. para II (YUTS, 314) Parça.	○ para 1. isim, ekonomi Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit. 2. Kazanç. 3. Kuruşun kırkta biri.
66. paravan (YUTS, 315) Refah, bolluk.	○ paravan 1. isim Menteşelerle birbirine bağlı birkaç parçadan oluşan ve yapılarda

bazı bölümleri ayırmakta kullanılan, katlanır, taşınır çerçeveli perde, paravana. 2. sıfat Adından, yetkisinden, gücünden kendisine belli etmeden yararlanılan, paravana.

67. <i>pare</i> (YUTS, 315) bk. <i>para I</i> Rüşvet.	○ <i>pare</i> 1. isim Parça, kısım. 2. Tane, adet.
68. <i>pay I</i> (YUTS, 317) 1. Bacak. 2. Kiriş, sinir.	○ <i>pay</i> 1. isim Birden fazla kişi arasında bölüşülmüş bir bütünden, bu kişilerin her birine düşen bölüm, hisse. 2. Eşit bölüm. 3. ekonomi Ticari bir işlemde zarar tehlikesine karşı ayrılan para, marj. 4. matematik Bayağı kesirlerden birinin eşit parçalardan kaç tane aldığını gösteren sayı.
69. <i>per</i> (YUTS, 319) Tüy.	○ <i>per</i> isim Bazı iskambil oyunlarında farklı renklerden iki benzer kartın bir arada bulunma durumu.
70. <i>perva</i> (YUTS, 319) Tasa, kaygı, dikkat.	○ <i>perva</i> isim Çekinme, sakınma, korku.
71. <i>pes I</i> (YUTS, 320) 1. Alçak, basık, düşük. 2. Alçak, namussuz, rezil.	○ <i>pes (I)</i> 1. ünlem Yenilgiyi kabul ettiğini belirtmek için veya birinin şaşkınlık veren davranışlarına karşılık olarak kullanılan bir söz.
72. <i>pes I</i> (YUTS, 320) 1. Alçak, basık, düşük. 2. Alçak, namussuz, rezil.	○ <i>pes (II)</i> 1. sıfat Hafif, yavaş sesle söylenen, pest, ince karşıtı.
73. <i>pes II</i> (YUTS, 320) An, lahza.	○ <i>pes (I)</i> 1. ünlem Yenilgiyi kabul ettiğini belirtmek için veya birinin şaşkınlık veren davranışlarına karşılık olarak kullanılan bir söz.
74. <i>pes II</i> (YUTS, 320) An,	○ <i>pes (II)</i> 1. sıfat Hafif, yavaş sesle

lahza.	söylenen, pest, ince karşıtı.
75. pest (YUTS, 320) bk. pes I 1. Alçak, basık, düşük. 2. Alçak, namussuz, rezil.	○ pest sıfat Pes (II).
76. peş II (YUTS, 320) Virgül.	○ peş (I) 1. isim Arka, art. 2. Elbisenin etek kısmı.
77. peş II (YUTS, 320) Virgül.	○ peş (II) 1. isim Bazı giysilerin bol olması için yanlarına eklenen kumaş parçası.
78. pey I (YUTS, 320) İz.	○ pey isim Bir sözleşmede taraflardan birinin öbürüne işten caymayacağını belirtmek amacıyla önceden verdiği güvence parası.
79. peyda (YUTS, 321) Zuhur, ortaya çıkma, peyda olma.	○ peyda sıfat Belli, açık, peydah.
80. piyaz (YUTS, 324) Soğan.	○ piyaz 1. isim Haşlanmış kuru fasulyenin üzerine ince doğranmış, tuzla ovulmuş soğan ve maydanoz katıldıktan sonra zeytinyağı, sirke dökülerek yapılan salata. 2. Kebap, ızgara köfte, balık vb.nin yanına konulan, ince doğranmış ve tuzla öldürülmüş maydanozlu soğan. 3. Bir çıkar sağlamak düşüncesiyle söylenen övücü söz.
81. polo (YUTS, 325) Pilav.	○ polo isim At üzerinde sopayla oynanan bir tür top oyunu, çevgen.
82. post (YUTS, 325) Kabuk.	○ post 1. isim Tüylü hayvan derisi. 2. Tarikatlarda şeyhlik makamı. 3. Makam. 4. Bazı deyimlerde "can" anlamında kullanılan bir söz.

83. puşt (YUTS, 327) 1. Sırt, arka. 2. Belkemiği.	○ puşt 1. isim Eş cinsel erkeklerin cinsel zevklerine hizmet eden erkek. 2. ünlem Ağır ve kaba sövgü sözü. 3. sıfat Güvenilmez, kalleş.
84. rast (YUTS, 330) Gerçek, hakiki, doğru, inanılır.	○ rast (II) 1. isim, müzik Klasik Türk müziğinde bir makam.
85. reşit (YUTS, 333) İplik, bağ.	○ reşit sıfat, hukuk Ergin.
86. saz II (YUTS, 343) Saz, ahenk.	○ saz (I) 1. isim Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamış, hasır otu, kiliz, kofa. 2. sıfat Bu kamıştan yapılmış.
87. sazende (YUTS, 343) Çalgıcı, müzisyen.	○ sazende isim Sazcı.
88. sek (YUTS, 344) bk. ışt Köpek.	○ sek 1. sıfat İçine su, başka bir içki veya bir sıvı karıştırılmamış (içki). 2. zarf İçine su veya bir başka içki karıştırmadan.
89. sim I (YUTS, 354) Tel.	○ sim (I) 1. isim Gümüş. 2. Genellikle işlemelerde kullanılan, gümüş görünüşünde ve parlaklığında olan iplik vb. 3. sıfat Gümüş gibi parlayan.
90. sim I (YUTS, 354) Tel.	○ sim (II) 1. isim İşaret.
91. siper (YUTS, 355) (tarihî) Kalkan. Ayrıca bk. qalqan .	○ siper 1. isim Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer. 2. Yağmur, güneş ve rüzgârın etkilemediği gizli, kuytu yer, dulda. 3. Güneş ve yağmurun etkisinden korunmak amacıyla şapka, kasket vb.nin önüne yapılan çıkıntı, siperlik. 4. askerlik Askerlerin savaşta vurulmamaları ve rahat ateş edebilmeleri

için kazılmış, üstü açık hendek. 5. sıfat Kuytu, korunulabilen.

92. <i>siya</i> (YUTS, 356) Mürekkep.	○ <i>siya</i> isim, denizcilik Kürekleri tersine kullanarak sandalı geriye yürütme.
93. <i>soda</i> (YUTS, 357) Ticaret; alış veriş; satış.	○ <i>soda</i> 1. isim Sindirimi kolaylaştırmak, susuzluğu gidermek, içkileri sulandırmak için kullanılan, içinde sodyum karbonat bulunan, köpüren su. 2. Temizlik işlerinde kullanılan bir çeşit tuz.
94. <i>şal I</i> (YUTS, 373) Çeltik.	○ <i>şal</i> 1. isim Genellikle Hindistan'da dokunan, özel motifleri olan değerli bir yün kumaş. 2. Kadınların omuzlarını örtmek için kullandıkları geniş atkı.
95. <i>şali</i> (YUTS, 373) Çeltik. Ayrıca bk. <i>şal I</i> .	○ <i>şali</i> 1. isim Tiftikten yapılan bir cins ince kumaş.
96. <i>şat</i> (YUTS, 375) bk. <i>şad</i> Memnun, sevinçli, neşeli.	○ <i>şat</i> isim, denizcilik Sığ sularda ağır yükleri taşımak için kullanılan, altı düz bir çeşit tekne.
97. <i>şayi</i> (YUTS, 375) İpek kumaş.	○ <i>şayi</i> 1. sıfat Yaygın, yayılmış (söz veya haber). 2. Bir şeyin her noktasıyla ilgisi bulunan (pay).
98. <i>şer</i> (YUTS, 376) bk. <i>şehir</i> Şehir, kent.	○ <i>şer</i> 1. isim Kötülük, fenalık. 2. sıfat Kötü, fena.
99. <i>tambur</i> (YUTS, 388) bk. <i>tembur</i> Tambur.	○ <i>tambur (II)</i> 1. isim Silindir biçiminde kap.
100. <i>ya I</i> (YUTS, 454) Ya da, yoksa.	○ <i>ya (I)</i> 1. ünlem "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü. 2. edat Evet.
101. <i>ya I</i> (YUTS, 454) Ya da, yoksa.	○ <i>ya (II)</i> 1. bağlaç Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. 2. Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz. 3.

Gereklik ve onay bildiren cümlelerde yargının onaylandığını bildiren bir söz. 4. Dilek ve geniş zaman kiplerinde yargıyı güçlendiren bir söz. 5. Bilinen, görülen, hatırlanıp anlatılan bir olay dolayısıyla da sorulan başka bir konu için kullanılan bir söz. 6. Bir düşüncede sıra ile yer alan ayrı cins öğelerden biri ötekilerden üstün görüldüğünde "hele, özellikle" anlamlarında kullanılan bir söz. 7. Cevap niteliğinde olan cümlelerin sonuna getirildiğinde asıl yargının arkadan gelen cümle ile anlatılacağını belirten bir söz. 8. Bazı çekimli zamanlardan sonra gelerek anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz: Yedydin ya. Oturmuşum ya.

102.	yad (YUTS, 454) Yad, anma, akla getirme.	○ yad 1. sıfat Yabancı.
103.	yar I (YUTS, 459) Dost, arkadaş. 2. Sevgili, yar.	○ yar 1. isim Uçurum.
104.	yar II (YUTS, 459) Uygun, müsait, imkan, yardım, kolaylık.	○ yar 1. isim Uçurum.
105.	yat II (YUTS, 461) bk. yad Yad, anma, akla getirme.	○ yat (I) 1. isim, tarih Kalkan, zırh vb. korunma aracı.
106.	yat II (YUTS, 461) bk. yad Yad, anma, akla getirme.	○ yat (II) 1. isim Özel gezinti gemisi.
107.	zar I (YUTS,	○ zar (I) 1. isim İnce perde veya örtü. 2.

475) İnilti, zar, inleyen.

anatomi İnce ve yumuşak yaprak biçimindeki organlar veya organ bölümleri, çeper. 3. bitki bilimi Birbirine sımsıkı yapışık hücre veya moleküllerden oluşan ve bitkilerin çeşitli bölümlerini bir kın gibi saran ince tabaka, cidar, çeper.

108. **zar I** (YUTS, 475) İnilti, zar, inleyen.

○ **zar (II)** 1. isim Tavla ve başka oyunlarda kullanılan kemik, fil dişi, plastik vb. maddelerden küp olarak yapılan ve altı yüzünde, birden altıya kadar benekler bulunan oyun aracı.

109. **zar I** (YUTS, 475) İnilti, zar, inleyen.

○ **zar (III)** 1. isim Car (II).

110. **zar II** (YUTS, 475) **Gülzar** Gül bahçesi.

○ **zar (I)** 1. isim İnce perde veya örtü. 2. anatomi İnce ve yumuşak yaprak biçimindeki organlar veya organ bölümleri, çeper. 3. bitki bilimi Birbirine sımsıkı yapışık hücre veya moleküllerden oluşan ve bitkilerin çeşitli bölümlerini bir kın gibi saran ince tabaka, cidar, çeper.

111. **zar II** (YUTS, 475) **Gülzar** Gül bahçesi.

○ **zar (II)** 1. isim Tavla ve başka oyunlarda kullanılan kemik, fil dişi, plastik vb. maddelerden küp olarak yapılan ve altı yüzünde, birden altıya kadar benekler bulunan oyun aracı.

112. **zar II** (YUTS, 475) **Gülzar** Gül bahçesi.

○ **zar (III)** 1. isim Car (II).

113. **zerde** (YUTS, 476) Öd, safra.

○ **zerde** isim Safranla renk ve koku verilen bir çeşit şekerli pirinç peltesi.

114. **zerre I** (YUTS,

○ **zerre** 1. isim Çok küçük parçacık. 2.

477) Sırma.

0,00156 gram olan ağırlık ölçü birimi.

1.8.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça İsimler

Tam yalancı eş değer isimlerden 102'si ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*bakar / bekâr, ravan / revan*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler [*bağ I / bağ (I), lenger / lenger*] sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. agah (YUTS, 4) Uyarı, dikkat etme.	○ agâh 1. sıfat Bilen, bilgili. 2. Haberli.
2. axur (YUTS, 6) Yemlik, ahır yemliği.	○ akur 1. sıfat Azgın, şiddetli. 2. Kudurmuş, kuduz, kuduruk.
3. bağ I (YUTS, 27) Bağ; bahçe.	○ bağ (I) 1. isim Bir şeyi başka bir şeye veya birçok şeyi topluca birbirine tutturmak için kullanılan ip, sicim, şerit, tel vb. düğümlenebilir nesne. 2. Sargı. 3. Bağlam, deste, demet. 4. İlgi, ilişki, rabita. 5. anatomi Kemikleri birbirine bağlamaya, iç organları yerinde tutmaya yarayan lif demeti. 6. denizcilik Bir halat üzerine atılan sağlam, düzgün ve istendiğinde kolayca çözülebilen her türlü düğüm. 7. müzik Nota yazarken yan yana gelen aynı veya farklı değerdeki notaların birbirine bağlanarak çalınacağını belirtmek için yapılan yay biçimindeki işaret.
4. bakar (YUTS, 28) bk. bikar 1. Boş, işsiz. 2. Bedava, parasız.	○ bekâr 1. isim Evlenmemiş kimse. 2. Evli olduğu hâlde ailesinden ayrı, yalnız yaşayan kimse.
5. bend (YUTS, 35) bk. bend Meşgul.	○ bent 1. isim Bağ, rabit. 2. Kitaplarda kendi içinde bütünlük oluşturan bölüm. 3. Su biriktirmek için akan suyun önüne yapılan

set, bütet. 4. Gazete yazısı. 5. edebiyat Bir şiirdeki dörtlüklerin her biri, bağlam. 6. hukuk Kanun maddesi.

6. <i>beṅgi</i> (YUTS, 35) Afyon tiryakisi.	○ <i>beṅgi (I)</i> 1. sıfat Sonu olmayan, hep kalacak olan, ölümsüz, ebedî.
7. <i>beṅgi</i> (YUTS, 35) Afyon tiryakisi.	○ <i>beṅgi (II)</i> 1. isim Ege ve Güney Marmara bölgesinin halk oyunlarından biri.
8. <i>cadu II</i> (YUTS, 56) Büyücülük, sihirbazlık.	○ <i>cadu</i> 1. isim Geceleri dolaşarak insanlara kötülük ettiğine inanılan hortlak. 2. Kötülük yaparak başkalarına zarar veren kadın. 3. Çok güzel göz.
9. <i>canvar</i> (YUTS, 58) Canlı, yaşayan.	○ <i>canavar</i> 1. isim Masallarda sözü geçen yabani, yırtıcı hayvan. 2. Köpek balığı. 3. Haşarı, yaramaz çocuk. 4. Kurt, domuz vb. cana kıyan yaban hayvanı. 5. sıfat Acımasız, kötü ruhlu, zalim (kimse). 6. sıfat Herhangi bir şeye çok düşkün olan.
10. <i>çaṅgal I</i> (YUTS, 70) Avuç.	○ <i>çaṅgal (I)</i> 1. isim, spor Ayakta güreşirken karşı güreşçinin koltuğu altından bir kolu sokarak bir ayakla o güreşçinin bir bacağına çengel taktıktan sonra onu öne doğru eğip başı üzerinden atma oyunu.
11. <i>çaṅgal I</i> (YUTS, 70) Avuç.	○ <i>çaṅgal (II)</i> 1. isim, bitki bilimi Dallı budaklı ağaç. 2. Fasulye sıırığı, sırık.
12. <i>çaq I</i> (YUTS, 68) Tekerlek.	○ <i>çak</i> sıfat Yırtık, yarık.
13. <i>çarq</i> (YUTS, 72) bk. <i>çaq I</i> Tekerlek.	○ <i>çark</i> 1. isim Bir eksenin döndürdüğü tekerlek biçimindeki makine parçası. 2. askerlik Herhangi bir askerî birliğin, biçimini ve düzenini bozmadan

kanatlarından biri çevresinde dönerek yön değiştirmesi.

14. <i>dağ I</i> (YUTS, 92) Leke, benek.	○ <i>dağ (I)</i> 1. isim Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü.
15. <i>dağ I</i> (YUTS, 92) Leke, benek.	○ <i>dağ (II)</i> 1. isim Kızgın bir demirle vurulan damga, nişan. 2. İyileştirmek için vücudun hastalıklı bölümüne kızgın bir araçla yapılan yanık. 3. Büyük üzüntü, acı.
16. <i>déger</i> (YUTS, 100) Déger namazi İkinci namazı.	○ <i>déger</i> 1. isim Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet. 2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, bedel, kıymet, paha, valör. 3. Üstün nitelik, meziyet, kıymet. 4. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse. 5. felsefe Kişinin isteyen, gereksinim duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında beliren şey. 6. matematik Bir değişkenin veya bilinmeyeninin sayısı ile anlatımı. 7. Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü.
17. <i>déger</i> (YUTS, 100) Déger namazi İkinci namazı.	○ <i>diğer</i> sıfat Başka, özge, öteki, öbür.
18. <i>déve</i> (YUTS, 101) Dev.	○ <i>dava</i> 1. <i>isim, hukuk</i> Korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına başvurma. 2. Sav. 3. Sorun. 4. Ülkü. 5. Sevgili.

19. <i>déve</i> (YUTS, 101) Dev.	○ <i>déve</i> isim, hayvan bilimi Geviş getiren memelilerden, boynu uzun, sırtında bir veya iki hörgücü olan, yük taşımakta kullanılan hayvan (Camelus).
20. <i>egah</i> (YUTS, 110) bk. <i>agah</i> Uyarı, dikkat etme.	○ <i>agâh</i> 1. sıfat Bilen, bilgili. 2. Haberli.
21. <i>epsüs</i> (YUTS, 114) Maalesef, ne yazık ki.	○ <i>efsus</i> ünlem Yazık, eyvah.
22. <i>gec I</i> (YUTS, 132) Albatr, kaymak taşı.	○ <i>geç</i> 1. sıfat Belirli zamandan sonra olan. 2. zarf Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı.
23. <i>genc</i> (YUTS, 132) (tarihî) Servet, zenginlik.	○ <i>genç</i> 1. sıfat Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı. 2. Gelişmesini tamamlamamış olan (bitki, hayvan). 3. Gençlikteki özelliklerini koruyan, dinç. 4. Zihin bakımından yeterince gelişmemiş, toy. 5. Yeni gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan.
24. <i>guruh</i> (YUTS, 136) Grup, ekip, sürü.	○ <i>güruh</i> isim Değersiz, aşağı görülen, küçümsenen topluluk, derinti, sürü.
25. <i>gülüstan</i> (YUTS, 137) 1. Çiçek bahçesi. 2. Gülistan (klasik destan).	○ <i>gülistan</i> 1. isim Gül bahçesi. 2. Huzurlu, rahat ve zenginlik dolu yer.
26. <i>gemze</i> (YUTS, 141) Nazlı, cilve, nazlılık.	○ <i>gamze</i> 1. isim Bazı insanların çenelerinde, yanaklarında doğal olarak bulunan özellikle güldüklerinde daha iyi görülen küçük çukur. 2. Yan bakış, göz süzme, sitemli bakma.
27. <i>gol II</i> (YUTS, 144) Boğaz, dağ boğazı.	○ <i>gol</i> 1. isim, spor Futbol, hentbol, hokey ve buz hokeyi maçlarında topun kaleye

sokulmasıyla kazanılan sayı.

28. hak (YUTS, 147) Kireç.	○ hâk 1. isim Toprak.
29. hakkak (YUTS, 147) bk. neqış Nakış.	○ hakkâk isim Oymacı.
30. xal (YUTS, 160) Ben.	○ hâl 1. isim Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet. 2. Tutum, tavır. 3. Şimdiki zaman, içinde yaşanılan zaman. 4. Güç, kuvvet, takat. 5. Kötü durum, sıkıntı, dert. 6. dil bilgisi Durum.
31. xal (YUTS, 160) Ben.	○ hal (I) 1. Çözme, çözülme. 2. Çözüm. 3. Eritme. 4. Karışık bir sorunun içinden çıkma, sonuca varma.
32. xal (YUTS, 160) Ben.	○ hal (II) 1. isim Sebze, meyve, bakliyat vb.nin satıldığı yer.
33. xal (YUTS, 160) Ben.	○ hal (III) 1. isim, tarih Tahttan indirme.
34. xali (YUTS, 160) Boş, serbest.	○ halı 1. isim Yere veya mobilya üstüne serilmek, duvara gerilmek için, genellikle yünden dokunan, kısa ve sık tüylü, nakışlı, kalın yaygı.
35. xaman (YUTS, 161) Harman.	○ hemen 1. zarf Çabucak. 2. Aşağı yukarı. 3. Yalnız, sadece. 4. sıfat Çok.
36. xeli (YUTS, 165) Çok, epey.	○ hali 1. sıfat Boş, ıssız, تنها.
37. xiş I (YUTS, 166) Kerpiç.	○ hiş 1. ünlem Hişt.
38. xiş II (YUTS, 166) Akraba.	○ hiş 1. ünlem Hişt.
39. xoca (YUTS, 166) 1.	○ hoca 1. isim, din b. Müslümanlıkta din

Sahip, patron, mal sahibi. 2. Sayın, muhterem, saygıdeğer.	görevlisi. 2. Öğretmen. 3. Akıl öğretene, öğüt veren kimse. 4. Medresede öğrenim gören sarıklı, cübbeli din adamı.
40. <i>xop</i> (YUTS, 167) İyi olur.	○ <i>hop</i> ünlem Uyarmak amacıyla kullanılan bir söz.
41. <i>xoş II</i> (YUTS, 167) Elveda, hoşçakal.	○ <i>hoş</i> 1. sıfat Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. 2. zarf Bununla birlikte. 3. zarf Beğenilen, duyguları okşayan bir biçimde.
42. <i>xumar</i> (YUTS, 168) İhtiras, tutku.	○ <i>humar</i> isim İçki veya uyku sersemliği.
43. <i>xunriz</i> (YUTS, 168) Katil.	○ <i>hunriz</i> sıfat Kan dökücü, kanlı.
44. <i>karxana</i> (YUTS, 192) İşletme, tesis, fabrika.	○ <i>kerhane</i> isim Genelev.
45. <i>kaşki</i> (YUTS, 192) İse, şayet, eğer.	○ <i>keşki</i> 1. ünlem Keşke.
46. <i>koça I</i> (YUTS, 201) Cadde, sokak.	○ <i>koca (I)</i> 1. isim Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevç.
47. <i>koça I</i> (YUTS, 201) Cadde, sokak.	○ <i>koca (II)</i> 1. sıfat Büyük, geniş. 2. Kocaman, iri. 3. Yaşlı, ihtiyar, pir. 4. Yüksek. 5. Büyük, ulu.
48. <i>qelender</i> (YUTS, 230) 1. Çileci. 2. Dilenci.	○ <i>kalender</i> 1. isim Gösterişsiz, sade yaşamaktan yana olan, alçak gönüllü kimse, ehli dil, rint. 2. Özensiz giyinmiş, kılıksız kimse. 3. Yalnız birisi hareketli üst üste konulmuş belirli sayıda silindirden meydana gelen ve düzgün yüzeyli kâğıt üretmek için kullanılan bir makine. 4. zarf Özensiz, kılıksız bir biçimde.
49. <i>lenger I</i> (YUTS, 255) Kervansaray.	○ <i>lenger</i> 1. isim Yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kap. 2. sıfat Bu kabın

alabileceği miktarda olan. 3. denizcilik Gemi demiri.

50. <i>levend</i> (YUTS, 255) 1. Mıymıntı. 2. Serseri.	○ <i>levant</i> 1. isim, tarih Osmanlı donanmasında ve kıyılarında görev yapan asker sınıfı. 2. sıfat Uzun. 3. sıfat Boylu boslu, yakışıklı (kimse).
51. <i>levend</i> (YUTS, 255) 1. Mıymıntı. 2. Serseri.	○ <i>levant</i> 1. isim Dokuma tezgâhlarında üzerine çözü ipliği veya ham kumaş sarılan, takılıp çıkarılabilen, ahşap veya metalden yapılmış, makara biçiminde büyük silindir.
52. <i>meğer</i> (YUTS, 264) Eğer.	○ <i>meğer</i> bağlaç Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki.
53. <i>möge</i> (YUTS, 276) (ağız) bk. <i>mive</i> Meyve.	○ <i>müge</i> isim, bitki bilimi İnci çiçeği.
54. <i>nava II</i> (YUTS, 286) <i>Nerxu-nava</i> Fiyat.	○ <i>neva</i> 1. isim Ses, ahenk, nağme. 2. müzik Klasik Türk müziğinde bir makam adı ve yegâhtan bir oktav tiz olan "re" perdesi.
55. <i>nési</i> (YUTS, 289) Borç	○ <i>nesi</i> 1. zamir Akrabası mı, yakını mı? 2. Hangi yönü, hangi tarafı?
56. <i>oqur</i> (YUTS, 294) Yemlik, yalak.	○ <i>okur</i> isim Okuyan kimse, okuyucu, kari.
57. <i>pada</i> (YUTS, 312) Sürü, sığır sürüsü.	○ <i>feda</i> isim Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.
58. <i>pana I</i> (YUTS, 313) Sığınak, barınak.	○ <i>fena (I)</i> 1. sıfat İyi nitelikte olmayan, kötü. 2. Üzücü. 3. İstenilen ve gereken nitelikte olmayan (kimse). 4. Hoşa gitmeyen, rahatsız edici. 5. Davranışları toplumun ahlak anlayışına uymayan. 6. zarf Çok.

59. <i>pana I</i> (YUTS, 313) Sığınak, barınak.	○ <i>fena (II)</i> 1. isim Ölümlülük.
60. <i>pana II</i> (YUTS, 313) 1. Sürme. 2. Çivi, takoz.	○ <i>fena (I)</i> 1. sıfat İyi nitelikte olmayan, kötü. 2. Üzücü. 3. İstenilen ve gereken nitelikte olmayan (kimse). 4. Hoşa gitmeyen, rahatsız edici. 5. Davranışları toplumun ahlak anlayışına uymayan. 6. zarf Çok.
61. <i>pana II</i> (YUTS, 313) 1. Sürme. 2. Çivi, takoz.	○ <i>fena (II)</i> 1. isim Ölümlülük.
62. <i>paş I</i> (YUTS, 316) Açık, belli, aşikar.	○ <i>faş</i> 1. isim "Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek" anlamlarındaki faş etmek, "belli olmak, açıklanmak, ortaya çıkmak" anlamlarındaki faş olmak birleşik fiillerinde geçen bir söz.
63. <i>paş II</i> (YUTS, 316) Oyunu ilk başlayan; oyunun öncülüğü.	○ <i>faş</i> 1. isim "Gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek, dile vermek" anlamlarındaki faş etmek, "belli olmak, açıklanmak, ortaya çıkmak" anlamlarındaki faş olmak birleşik fiillerinde geçen bir söz.
64. <i>pend</i> (YUTS, 318) Nasihat, öğüt, ibret, pend (TS'de yok).	○ <i>fent</i> isim Düzen, hile.
65. <i>per</i> (YUTS, 319) Tüy.	○ <i>fer</i> 1. isim Parlaklık, aydınlık. 2. Canlılık. 3. Güç, kuvvet.
66. <i>piğan</i> (YUTS, 322) Feryat, çığlık.	○ <i>figan</i> isim Bağırarak ağlama, inleme.
67. <i>pir I</i> (YUTS, 323) 1. İhtiyar. 2. Ruhî, manevî baba.	○ <i>pir</i> 1. isim Kuş kanatlarının çıkardığı ses. 2. Bir yerden kaçıp gitme düşüncesini anlatan bir söz.

68. ravan (YUTS, 331) Yürürlükte olmak, geçmek.	○ revan sıfat Giden, yürüyen.
69. ravaq (YUTS, 331) Çadır, otak.	○ revak isim Üstü örtülü, önü açık yer, sundurma.
70. rext (YUTS, 331) bk. rex Kumaş.	○ raht 1. isim At takımı. 2. Yolda lazım olacak şeyler. 3. Döşeme vb. takımları. 4. Pencere ve kapı kanatlarını çerçeveye tutturun menteşe takımı.
71. réze (YUTS, 334) İnce, küçük, rize.	○ reze 1. isim Menteşe. 2. Kapıyı içeriden ve dışarıdan açıp kapamaya yarayan ve başparmakla basılarak işletilen düzen.
72. ruş (YUTS, 335) Çinko.	○ ruh 1. isim Dinlerin ve dinci felsefelerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin, can kuşu. 2. En önemli nokta, öz. 3. Esans. 4. Duygu. 5. felsefe Bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayat gücü.
73. ruşgar (YUTS, 335) Ekonomi.	○ rüzgâr 1. isim Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti, yel, bad. 2. meteoroloji Rüzgâr çizelgesinde hızı 17-21 deniz mili olan ve kuvveti 5 ile gösterilen esinti.
74. savda (YUTS, 342) bk. soda Ticaret; alış veriş; satış.	○ sevda 1. isim Güçlü sevgi, aşk. 2. Aşırı ve güçlü tutku, istek.
75. ségah (YUTS, 349) (musiki) Bir sisteme ait beş makamın adı.	○ segâh isim, müzik Klasik Türk müziğinde si perdesi ve bu perdedeki makam.
76. sérım (YUTS, 351) (ağız) Ev eşyası.	○ sarım 1. isim Sarma işi. 2. Bir şeyi bir kez saracak miktar. 3. fizik Elektromıknatıslarda makara biçiminde

sarılan iletken telin her bir halkası.

77. sérim (YUTS, 351) (ağız) Ev eşyası.	○ serim 1. isim Serme işi. 2. edebiyat Oyun, roman, hikâye, masal vb. anlatı türlerinde kişilerin ve çevrenin tanıtıldığı, konunun, olayın anlatılmaya başlandığı bölüm.
78. şax (YUTS, 372) Dal, budak, salkım, kol.	○ şah (I) 1. isim, tarih İran veya Afgan hükümdarı. 2. Satranç oyununda her yönde tek hane gidebilen en önemli taş. 3. Alevilik, Bektaşilikte pir. 4. sıfat Benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi.
79. şax (YUTS, 372) Dal, budak, salkım, kol.	○ şah (II) 1. isim Atın, ön ayaklarını yerden keserek arka ayakları üstünde ayakta durması.
80. şox (YUTS, 380) Yaramaz, afacan, haylaz.	○ şuh sıfat Neşeli ve serbest (kadın).
81. şoq (YUTS, 380) bk. şox Yaramaz, afacan, haylaz.	○ şok 1. isim Ani bir değişiklik sonucunda ortaya çıkan şaşkınlık. 2. sıfat Şaşırtıcı, alışılmamış, beklenmedik. 3. ruh bilimi Kaza, beklenmeyen bir olay, bazı ilaç ve uyuşturucuların yarattığı fiziksel veya ruhsal olarak birdenbire gelişen karmaşık belirtilerin tümü.
82. tap I (YUTS, 389) Sağlık, sıhhat.	○ tef isim Zilli bir kasmağa geçirilmiş kursak zarından oluşan çalgı.
83. tapavet (YUTS, 389) Kazanç, gelir.	○ tababet 1. isim Tıp. 2. Tıp bilgisi.
84. taza II (YUTS, 395) Çok, pek, gayet, şiddetle, hızlı, kuvvetli,	○ taze ○ 1. sıfat Bozulmamış, bayatlamamış olan. 2. Dinç, yıpranmamış, yorulmamış. 3. Kuru

sağlam, zinde.

olmayan, körpe, kuru karşıtı. 4. Yeni, zamanı geçmemiş. 5. isim Genç kadın.

85. teyyar (YUTS, 406) Hazır.	○ tayyar sıfat Uçucu.
86. téne (YUTS, 408) Cisim, beden.	○ tane 1. isim Herhangi bir sayıda olan şey, adet. 2. Bazı bitkilerin tohumu. 3. bitki bilimi Çekirdekli küçük meyve.
87. tiğ (YUTS, 411) Ağız, namlu, bıçak, jilet bıçağı.	○ tuğ (I) 1. isim Dantel veya yün örmekte kullanılan, ucu çengelli kısa şiş. 2. Biz (II). 3. Demirci ve tesviyecilerin delikleri büyütme veya eşit duruma getirmek için kullandıkları takım.
88. tiğ (YUTS, 411) Ağız, namlu, bıçak, jilet bıçağı.	○ tuğ (II) 1. isim Kılıç.
89. tuxum (YUTS, 425) Yumurta.	○ tohum 1. isim, bitki bilimi Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane. 2. Soy sop, döl, nesil, sülale. 3. Ortaya bir sonuç çıkaran, bir sonucun oluşmasına sebep olan şey. 4. anatomi Spermatozoit.
90. yaki (YUTS, 455) Veya.	○ yaki isim Bazı hastalıkları tedavi etmek amacıyla bir bez üzerine yayılıp deri üzerine uygulanan, beden ısıyla vücuda yapışan eczalı parça.
91. yar II (YUTS, 459) Uygun, müsait, imkan, yardım, kolaylık.	○ yâr 1. isim Sevgili. 2. Dost, tanıdık. 3. Yardımcı.
92. zabun (YUTS, 474) Yenilmiş, mağlup, sınık.	○ zebun sıfat Güçsüz, zayıf, âciz.

93. zağ (YUTS, 474)	○ zağ isim Kılağı.
Karga.	
94. zede (YUTS, 475)	○ zade 1. isim Oğul, evlat. 2. sıfat Doğmuş.
Ezilmiş, silik.	
95. zemberek (YUTS, 476)	○ zemberek 1. isim Saatlerin çeşitli parçalarını harekete geçiren bölüm, yay. 2. Kapılara takılan yaylı kapama düzeneği. 3. tarih Hayvan sırtında taşınabilen küçük top. 4. tarih Çelik veya pirinçten yapılmış ok.
Top.	
96. zeñ I (YUTS, 476)	○ zen isim Kadın.
Korozyon, aşınma, kimyasal aşınma, paslanma.	
97. zeñ I (YUTS, 476)	○ zan isim Sanı.
Korozyon, aşınma, kimyasal aşınma, paslanma.	
98. zeñ II (YUTS, 476)	○ zen isim Kadın.
Çan.	
99. zeñ II (YUTS, 476)	○ zan isim Sanı.
Çan.	
100. zip II (YUTS, 478)	○ zip isim Zıplayan veya birdenbire fırlayan bir şeyin hareketi veya çıkardığı ses.
Bezeme, süsleme, tezyin.	
101. zire I (YUTS, 479)	○ zira bağlaç Çünkü.
Küpe.	
102. zire II (YUTS, 479)	○ zira bağlaç Çünkü.
(botanik) Kimyon, çörek otu.	

1.9. Farsça+Arapça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden biri Farsça+Arapça şeklindedir. Bu bir kelimenin ses değişimi yoluyla oluşan bir isim olduğu görülmüştür.

1.9.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Arapça İsimler

Bu ismin Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri ortaya çıktığı görülmüştür:

1. namehrem (YUTS, 285) Başkasının, başkasının malı.	○ namahrem 1. sıfat Evlenmelerinde yasa bakımından sakınca olmayan (kadın ve erkek). 2. Yabancı, el.

1.10. Farsça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 57'si Farsça+Türkçe şeklindedir. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış kelimeler olduğu görülmüştür.

1.10.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Kelimeler

Tam yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki kelimelerden beşi aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir.

1.10.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler

Eş sesli kelimelerden oluşan tam yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı dördtür. Bunlar:

1. çimenli (YUTS, 81) Çayırılık.	○ çimenli sıfat Çimeni olan.
2. dildaş (YUTS, 102) Yakın, sırdaş.	○ dildaş isim Aynı dili konuşanlardan her biri.
3. güllük (YUTS, 137) 1. Çiçekli.	○ güllük isim Gül bahçesi veya
2. Alacalı bulacalı; renkli;	

desenli.

gülü çok olan yer.

4. **kemlik** (YUTS, 194) Eksiklik.○ **kemlik** isim Kötülük.

1.10.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Fiiller

Eş sesli kelimelerden oluşan tam yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki fiill sayısı birdir:

1. **güllenmek** (YUTS, 137)

Çiçeklenmek.

○ **güllenmek** nsz Güllü duruma gelmek.

1.10.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Kelimeler

Tam yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki kelimelerden 52'si ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*baraverlik / beraberlik, destilimek / destelemek*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*bengilik / bengilik, xarlatmaq / harlatmak*) sebebiyle ortaya çıkmıştır.

1.10.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler

Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı 40'tır. Bunlar:

1. **baraverlik** (YUTS, 30)

Eşitlik.

○ **beraberlik** 1. isim Birliktelik. 2. Baş başa kalma durumu. 3. Başa baş kalma durumu.2. **bengilik** (YUTS, 35)

Tiryakilik.

○ **bengilik** 1. isim Zamanla ilgisi, başlangıcı ve sonu olmayan varlık. 2 Ölmezlik, ebedilik. 3. Sonsuz ve ölçülmez zaman.3. **bitapliq** (YUTS, 45)

Yorgunluk.

○ **bitaplık** isim Yorgunluk.4. **çañçi** (YUTS, 70)

Sazcı.

○ **çancı** 1. isim Çan yapan veya satan kimse. 2. Çan çalmakla görevli kimse.

5. dilliq (YUTS, 102) Sap dilliq Temiz kalpli.	○ dilli 1. sıfat Dili olan. 2. Konuşkan, sürekli ve tatlı konuşan, cerbezeli. 3. Dedikoducu, ileri geri konuşan.
6. dukançiliq (YUTS, 106) Ticaret mesleği.	○ dükkâncılık isim Dükkâncının yaptığı iş.
7. gezlime (YUTS, 133) Kumaş	○ gezleme isim Gezlemek işi.
8. gülçi (YUTS, 137) Çiçekçi.	○ gülcü isim Gül üreten veya alıp satan kimse.
9. gülçilik (YUTS, 137) Çiçekçilik.	○ gülcülük isim Gülcünün yaptığı iş.
10. güllük (YUTS, 137) 1. Çiçekli. 2. Alacalı bulacalı; renkli; desenli.	○ güllü sıfat Gülü olan.
11. günsiz (YUTS, 138) 1. Renksiz. 2. Donuk, sönük.	○ günsüz sıfat, tıp Erkendoğan.
12. haklıq (YUTS, 147) Kireçli.	○ haklı 1. sıfat Hakka uygun, doğru, yerinde. 2. Davası, iddiası, düşüncesi veya davranışı doğru ve adalete uygun olan (kimse).
13. xuşlunuş (YUTS, 169) Sevinme, hoşnut olma.	○ hoşlanış isim Hoşlanma işi.
14. korluq (YUTS, 202) 1. Körlük. 2. Uzağı görmezlik.	○ korluk 1. isim Kor olma durumu. 2. Mangal.
15. qelenderlik (YUTS, 230) bk. qelenderçilik 1. Çilecilik. 2. Dilencilik.	○ kalenderlik isim Kalender olma durumu.
16. mazilik (YUTS, 263) Tatlı, lezzetli.	○ mazılık isim Mazı ağaçlarının çok olduğu yer.

17. mumluq (YUTS, 278) Mumlu, cilalı.	○ mumluk 1. isim Şamdan. 2. sıfat Herhangi bir sayıda mumu olan. 3. sıfat, fizik Herhangi bir mum gücünde olan.
18. namliq (YUTS, 285) Namlı, adlı.	○ namlı (II) 1. isim Samanından ayrılmış arpa, buğday yığını.
19. nişanliq (YUTS, 291) İşaretli, nişanlı.	○ nişanlı 1. isim Evlenmek için söz verip yüzük takmış olan kimse, adaklı. 2. Belirleyici bir işareti, alameti, nişanı olan kimse.
20. nişanliq (YUTS, 291) İşaretli, nişanlı.	○ nişanlık 1. sıfat Nişan töreni için. 2. isim Belirti, işaret.
21. parakendiçi (YUTS, 315) Korkak, ürkek, panik veren.	○ perakendeci isim Malını perakende olarak satan tüccar.
22. parakendiçilik (YUTS, 315) bk. parakendilik Paniklik, ürkeklik, telaşlılık.	○ perakendecilik isim Perakende olarak yapılan alışveriş.
23. pariçi (YUTS, 315) Rüşvetçi, yiyici.	○ paracı sıfat Parayı seven (kimse).
24. parikendiçiliq (YUTS, 315) Karışıklık, şaşkınlık.	○ perakendecilik isim Perakende olarak yapılan alışveriş.
25. pervasiz (YUTS, 319) Kaygısız, dikkatsiz.	○ pervasız 1. sıfat Çekinmez, sakınmaz, korkusuz (kimse), biperva. 2. zarf Çekinmeden, sakınmadan, korkmadan, biperva.
26. pervasizliq (YUTS, 319) Kaygısızlık, dikkatsizlik.	○ pervasızlık isim Sakınmama, korkusuzluk.
27. pulluq (YUTS, 327)	○ pullu 1. sıfat Üzerine pul yapıştırılmış. 2.

bk. <i>puldar</i> Paralı, zengin.	Üzerine pul işlenmiş. 3. Pulu olan.
28. <i>pulluq</i> (YUTS, 327) bk. <i>puldar</i> Paralı, zengin.	○ <i>pulluk</i> isim Toprağı sürmek için kullanılan tarım aracı.
29. <i>pulsiz</i> (YUTS, 327) Parasız.	○ <i>pulsuz</i> sıfat Pulu olmayan.
30. <i>sayisiz</i> (YUTS, 343) Sayesiz (Ts'de böyle bir madde başı yok), gölgesiz.	○ <i>sayısız</i> sıfat Sayılmayacak kadar çok, pek çok, sayımsız.
31. <i>sayisizliq</i> (YUTS, 343) Sayesiz olan yer; sayesizlik hali.	○ <i>sayısızlık</i> isim Sayısız olma durumu.
32. <i>şekerlik</i> (YUTS, 378) Şekerli.	○ <i>şekerlik</i> 1. isim Şeker konulan kap. 2. sıfat Şeker yapmaya elverişli.
33. <i>şoxluq</i> (YUTS, 380) Yaramazlık, çapkınlık.	○ <i>şuhluk</i> isim Şuh olma durumu.
34. <i>tuxumçiliq</i> (YUTS, 426) Tavuk çiftliği.	○ <i>tohumculuk</i> isim Tohumcunun işi.
35. <i>tuxumluq I</i> (YUTS, 426) Yumurtalık.	○ <i>tohumlu</i> 1. sıfat Tohumu olan. 2. Tohumla üreyen.
36. <i>tuxumluq I</i> (YUTS, 426) Yumurtalık.	○ <i>tohumluk</i> 1. isim Bitki yetiştirmede kullanılan tane, çekirdek, kök, sap vb.nin bütünü. 2. Tohum saklanan yer. 3. sıfat Tohum için ayrılan.
37. <i>tuxumluq II</i> (YUTS, 426) Cins, asil.	○ <i>tohumlu</i> 1. sıfat Tohumu olan. 2. Tohumla üreyen.
38. <i>tuxumluq II</i> (YUTS, 426) Cins, asil.	○ <i>tohumluk</i> 1. isim Bitki yetiştirmede kullanılan tane, çekirdek, kök, sap vb.nin bütünü. 2. Tohum saklanan yer. 3. sıfat

Tohum için ayrılan.

39. <i>zembirekçi</i> (YUTS, 476) Topçu.	○ <i>zemberekçi</i> isim, tarih Yeniçerilerin zemberek kullanarı.
40. <i>zorluq</i> (YUTS, 480) Zorluk, güçlük.	○ <i>zorlu</i> 1. sıfat Güçlü, kuvvetli, şiddetli. 2. Tuttuğunu koparan, baskı yapabilecek ölçüde güçlü (kimse). 3. Zor, güç yapılan. 4. Zorbalık yapan.

1.10.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Fiiller

Ses değişimi yoluyla oluşan tam yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki fiillerin sayısı 12'dir. Bunlar:

1. <i>destilimek</i> (YUTS, 99) Yığmak, toplamak, biriktirmek.	○ <i>destelemek</i> -i Deste durumuna getirmek, deste yapmak.
2. <i>haklımaq</i> (YUTS, 147) Badana yapmak.	○ <i>haklamak</i> 1. -i Bozmak, perişan etmek, yenmek. 2. Kırmak, bozmak. 3. Yiyip bitirmek.
3. <i>xarlatmaq</i> (YUTS, 162) (<i>xarlımaq</i> 'tan) Aşağılatmak, hor gördürmek.	○ <i>harlatmak</i> 1. -i Ateşi kuvvetlendirmek, alevlendirmek. 2. Coşkunluk vermek, canlandırmak.
4. <i>xarlımaq</i> (YUTS, 162) Hor görmek.	○ <i>harlamak</i> 1. nsz Ateş için kuvvetlenmek, harlı bir biçimde yanmak. 2. Birden öfkelenerek bağırarak, birine çıkışmak.
5. <i>xorlımaq</i> (YUTS, 167) Hor görmek.	○ <i>horlamak (I)</i> 1. nsz Uyku sırasında soluk alırken boğaz ve burundan gürültülü sesler çıkarmak, horuldamak.
6. <i>xuşlanmaq</i> (YUTS, 169) Sevinmek, hoşnut olmak.	○ <i>hoşlanmak</i> -den Hoşuna gitmek, hoş bulmak, hazzetmek, sevmek.

7. <i>xuşlaşmaq</i> (YUTS, 169) Vedalaşmak.	○ <i>hoşlaşmak</i> 1. nsz Hoş duruma gelmek. 2. İyilik hissetmek. 3. -den Birbirinden hoşlanmak.
8. <i>rastlanmaq</i> (YUTS, 330) 1. Doğrulanmak. 2. Tamir edilmek. 3. Yoluna konulmak; düzenlenmek.	○ <i>rastlanmak</i> -e Karşılaşmak, rast gelmek, tesadüf edilmek.
9. <i>rastlimaq</i> (YUTS, 331) 1. Tasdik etmek, onaylamak, doğrulamak. 2. Tamir etmek, hazırlamak. 3. Yoluna konulmak.	○ <i>rastlamak</i> 1. -e Bir kimse ile karşı karşıya gelmek, karşılaşmak, rast gelmek, tesadüf etmek. 2. Herhangi bir şeyle karşı karşıya gelmek. 3. Atılan şey hedefi bulmak, rast gelmek.
10. <i>taraşlımaq</i> (YUTS, 390) Temzilmek, arıtmak, saflaştırmak, kabuğunu soymak.	○ <i>taraşlamak</i> -i Tarla, bağ, bahçe vb. yerlerden kaldırılan üründen artakalanları toplamak.
11. <i>tazilimaq</i> (YUTS, 395) Temizlemek.	○ <i>tazelemek</i> 1. -i Yenisiyle veya tazesıyla değiştirmek. 2. Bazı yiyecekleri, bayatlamışken kaynatıp taze duruma getirmek. 3. nsz Bir işi bir daha yapmak, tekrarlamak. 4. nsz Unutulmuş bir duygu veya bir düşüncüyü yeniden canlandırmak.
12. <i>tuxumlımaq</i> (YUTS, 426) Yumurtlamak.	○ <i>tohumlamak</i> 1. -i Döllemek. 2. Dişi bir hayvanı, erkeğinden alınan tohumla yapay olarak döllemek.

1.11. Rusça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Türkiye Türkçesinde Batı dillerinden Fransızca başta olmak üzere İngilizce, İtalyanca, Yunanca ve Rumca kaynaklı kelimeler görülürken Yeni Uygur Türkçesinde coğrafi konumun da etkisiyle Batı dillerinden herhangi bir alıntı kelime görülmemiştir. Bunun yerine Rusça ve Rusça yoluyla diğer dillerden geçen

kelimelere rastlanmıştır. Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden 41'i Rusça kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli kelimeler hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

1.11.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Rusça İsimler

Tam yalancı eş değer Rusça isimlerden 21'i aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir. Bunlar:

1. baza (YUTS, 33) Askerî üs.	○ baza 1. isim Mobilyanın uzunluğunca konulan dar ayak. 2. Dolap gövdesinin zemine düzgün oturmasına yarayan çerçeve şeklindeki kaide. 3. Yatağın yerden yüksek olmasını sağlayan veya sandık olarak kullanılan boş bölmesi.
2. boca I (YUTS, 46) Dizgin.	○ boca isim, denizcilik Geminin rüzgâr almayan yanı, rüzgâraltı, orsa veya rüzgârustü karşıtı.
3. botanik (YUTS, 49) Botanikçi.	○ botanik isim Bitki bilimi.
4. çit I (YUTS, 84) Basma.	○ çit (I) 1. isim Bağ, bahçe, bostan vb. yerlerin çevresine çalı, kamyş, ağaç dalı gibi şeylerden çekilen duvar türü, çeper, barı.
5. fızık (YUTS, 130) Fizikçi, fizik bilgini.	○ fızık 1. isim Maddenin kimyasal yapısındaki değişiklikler dışında genel veya geçici yasalara bağlı, deneysel olarak araştırılabilen, ölçülebilen, matematiksel olarak tanımlanabilen madde ve enerji olgularıyla uğraşan bilim dalı. 2. İnsanın doğal yapısı. 3. Kişinin dış görünüşü.
6. güdük (YUTS, 136) Düdük, siren.	○ güdük 1. sıfat Eksik yanı olan, tamamlanmamış, kısa. 2. Kuyruğu kesik

veya kopmuş. 3. Yetersiz, sonuç vermemiş.

7. korpus (YUTS, 202) Kısım, bölüm.	○ korpus isim Konu külliyatı.
8. kup I (YUTS, 210) Küp.	○ kup (I) 1. isim Giysi kesimi, kesimle verilen biçim.
9. kup I (YUTS, 210) Küp.	○ kup (II) 1. isim Dondurma ve sütü tatlıların konulduğu kap.
10. lift (YUTS, 256) Asansör.	○ lift isim, spor Teniste topa arkadan öne veya yukarıdan aşağıya doğru vurma.
11. magazın (YUTS, 259) Mağaza, dükkan, büyük dükkan.	○ magazın 1. isim Halkın çoğunluğunu ilgilendirecek, çeşitli konulardan söz eden, bol resimli yayın. 2. Genellikle sanat, eğlence ve spor dünyasında tanınmış kişilerle ilgili haber ve yorum.
12. marka (YUTS, 261) Posta pulu.	○ marka 1. isim Resim veya harfle yapılan işaret. 2. Bilet, para yerine kullanılan metal veya başka şeyden parça. 3. Bir ticari malı, herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad veya işaret. 4. Tanınmış ürün, saygın kişi vb.
13. pop (YUTS, 325) Rus papazı.	○ pop sıfat Pop müzik.
14. put II (YUTS, 328) Eski Rus ağırlık birimi, 16,3 kilo ağırlığında.	○ put (I) 1. isim Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne, tapıncak, sanem, fetiş. 2. din b. Haç.
15. put II (YUTS, 328) Eski Rus ağırlık birimi,	○ put (II) 1. isim Üç dört tel ipekten bükülmüş iplik.

16,3 kilo ağırlığında.

16. radikal II (YUTS, 330) Kök işareti.	○ radikal 1. sıfat Kökten. 2. Köktenci.
17. rota (YUTS, 335) Bölük.	○ rota 1. isim Bir gemi veya uçağın gidiş yönü, izleyeceği yol. 2. Görüş veya tutuma göre gidilen, izlenen yol.
18. tok (YUTS, 417) Elektrik.	○ tok 1. sıfat Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı. 2. Sık ve kalın dokunmuş (kumaş). 3. Kalın ve gür (ses). 4. Sevgi, sevecenlik, başarı, para, mal vb. şeyleri elde etmiş ve bunlara kavuşmuş olan.
19. transport (YUTS, 425) Ulaştırma, ulaşım.	○ transport 1. isim Bir yerden başka bir yere taşıma, iletme, nakil. 2. Taşımacılık, nakliyat.
20. uran (YUTS, 438) (kimya) Uranyum.	○ uran isim Sanayi.
21. üstel (YUTS, 446) Masa.	○ üstel sıfat, matematik Üstü olan.

1.11.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Rusça İsimler

Tam yalancı eş değer Rusça isimlerden 20'si ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*gir / gır, tip I / tıp*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler [*qavaq II / kavak (I), xor II / hor*] sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. akadémik (YUTS, 6) Akademi üyesi	○ akademik 1. sıfat Akademi ile ilgili olan. 2. Bilimsel niteliği olan.
2. balét (YUTS, 29) Bale.	○ balet isim Bale yapan erkek sanatçı.
3. doğa (YUTS, 103) Boyunduruk.	○ doğa 1. isim Kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen, değişen canlı ve cansız varlıkların hepsi, tabiat, natür. 2. İnsan

eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal yapısını koruyan çevre, tabiat. 3. Bir kimsenin eğilimlerinin, içgüdülerinin hepsi, huy.

4. <i>ékonomizm</i> (YUTS, 124) Ekonomi işleri.	○ <i>ekonomizm</i> isim Her şeyin ekonomik sebeplerle belirlendiği ve işçi sınıfı mücadelesinin yalnızca ekonomik bir mücadele olduğunu ileri süren düşünce akımı.
5. <i>élément</i> (YUTS, 125) Unsur, eleman, parça, öge, herif.	○ <i>element</i> isim, kimya Kimyasal yöntemlerle ayrıştırılamayan veya bileşim yoluyla elde edilemeyen madde.
6. <i>gérb</i> (YUTS, 133) Arma, damga.	○ <i>garp (I)</i> 1. isim Batı, günindi.
7. <i>gír</i> (YUTS, 134) Terazi, tartı, kantar.	○ <i>gır</i> 1. isim Söz, lakırtı. 2. sıfat Yalan, uydurma.
8. <i>xor II</i> (YUTS, 167) Koro.	○ <i>hor</i> sıfat Değersiz, önemi olmayan, aşağı.
9. <i>kadr</i> (YUTS, 190) Personel.	○ <i>kadir (I)</i> 1. isim Değer, kıymet, itibar. 2. gök bilimi Bir yıldızın parlaklık bakımından bulunduğu basamak.
10. <i>kadr</i> (YUTS, 190) Personel.	○ <i>kadir (II)</i> 1. sıfat Güçlü, gücü yeter, erklı. 2. din b. Her şeye gücü yeten (Tanrı).
11. <i>kolléktip</i> (YUTS, 201)Topluluk.	○ <i>kolektif</i> 1. sıfat Birçok kimseyi veya nesneyi içine alan, birçok kişi ve nesnenin bir araya gelmesi sonucu olan. 2. zarf Ortaklaşa.
12. <i>konsul</i> (YUTS, 202) Konsolos.	○ <i>konsül</i> 1. isim, tarih Roma'da her yıl seçilen iki devlet başkanından her biri. 2. 1799'dan 1804'e kadar Fransa'da birlikte

görev alan üç devlet başkanından her biri.

13. <i>qavaq II</i> (YUTS, 227) Meyhane.	○ <i>kavak (I)</i> 1. isim, bitki bilimi Söğütgillerden, sulak bölgelerde yetişen, boyu bazı türlerinde 30-40 metreye değin çıkan, kerestesinden yararlanılan uzun boylu bir ağaç (Populus).
14. <i>qérindaş II</i> (YUTS, 233) Kurşun kalem; boya kalemi.	○ <i>karındaş</i> isim Kardeş.
15. <i>matématik</i> (YUTS, 262) Matematikçi.	○ <i>matematik</i> 1. isim Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı, riyaaziye. 2. sıfat Sayıya dayalı, mantıklı, ince hesaba bağlı.
16. <i>méxanik</i> (YUTS, 271) Teknisyen, usta, makine uzmanı.	○ <i>mekanik</i> 1. isim, fizik Kuvvetlerin maddeler ve hareketler üzerine etkisini inceleyen fizik dalı. 2. sıfat Denge veya hareket kurallarıyla ilgili. 3. sıfat Makine ile yapılan. 4. sıfat Düşünmeden yapılan.
17. <i>méxanizm</i> (YUTS, 271) Mekanizma.	○ <i>mekanizm</i> isim, felsefe Mekanikçilik.
18. <i>papirus</i> (YUTS, 314) Sigara.	○ <i>papirüs</i> 1. isim, bitki bilimi Papirüs-gillerden, Nil kıyılarında yetişen, sürüngen, çıplak saplı, otsu bir bitki (Cyperus papirus). 2. Eski Mısırlıların bu bitkinin saplarından yaptıkları kâğıt.
19. <i>pédagog</i> (YUTS, 321) Öğretmen, eğitimci.	○ <i>pedagog</i> isim Eğitim bilimci.
20. <i>tip I</i> (YUTS, 413) Tip.	○ <i>tip</i> 1. isim Hastalıkları iyileştirmek, hafifletmek veya önlemek amacıyla

başvurulan teknik ve bilimsel çalışmaların tümü, tababet.

1.12. Rusça+Türkçe Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden üçü Rusça+Türkçe şeklindedir. Bunların ses değişimine uğramış isimler görülmüştür.

1.12.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Rusça+Türkçe İsimler

Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*koopératipçi / kooperatifçi*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*partizanliq / partizanlık*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. <i>koopératipçi</i> (YUTS, 202) Kooperatifte çalışan.	○ <i>koopératipçi</i> 1. isim Kooperatif üyesi. 2. Kooperatif yöneticisi.
2. <i>koopératipçilik</i> (YUTS, 202) Kooperatifleşme hali.	○ <i>koopératipçilik</i> isim Kooperatifçinin yaptığı iş.
3. <i>partizanliq</i> (YUTS, 316) Çetecilik.	○ <i>partizanlık</i> 1. isim Partizan olma durumu. 2. Partizanca davranma. 3. Particilik.

1.13. Türkçe+Farsça Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden üçü Türkçe+Farsça şeklindedir. Bunların ses değişimine uğramış isimler görülmüştür.

1.13.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Tam Yalancı Eş Değer Türkçe+Farsça İsimler

Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*taptaza / taptaze*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*yataqxana / yatakhane*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. <i>basmixana</i> (YUTS, 31)	○ <i>basmahane</i> isim Basma yapılan iş yeri.

Basım evi, matbaa.

2. <i>taptaza</i> , (YUTS, 390) Tertemiz.	<i>tap-taza</i>	○ <i>taptaze</i>	1. sıfat Çok taze. 2. zarf Bozulmadan, değerinden bir şey yitirmeyerek.
3. <i>yataqxana</i> 461) Yatak odası.	(YUTS,	○ <i>yatakhane</i>	1. isim Okul, fabrika vb. yerlerde yatakların konulduğu yer. 2. Yatılı okullarda, yurtlarda ve kışlada yatılan yer.

2. KİSMİ YALANCI EŞ DEĞERLER

Kısmi yalancı eş değerlik, iki yazı dili arasındaki aynı ses değerine sahip veya düzenli ses denklikleri ile aynı kökten geldiği bilinen kelimelerin, anlam alanlarından bir ya da birkaçının örtüşmesi durumudur. Çalışmada tespit edilen kısmi yalancı eş değerler bu başlık altında kökenlerine göre tasnif edilmiştir. Kökenlerine göre tasnifi yapılan kısmi yalancı eş değer kelimelerden bir kısmının eş sesli kelimelerden, bir kısmının ses değişimi yoluyla, bir kısmının ise her iki şekilde de oluştuğu görülmüştür. Dolayısıyla, kökenlerine göre tasnifi yapılan kısmi yalancı eş değer kelimeler daha sonra kendi içinde de “Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değerler” ve “Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değerler” olarak sınıflandırılmıştır. Yine bunlar da kendi içinde türlerine göre “İsimler” ve “Fiiller” olarak ikiye ayrılmıştır.

2.1. Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden 475’i Türkçe kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli kelimelerden hem de ses değişimi yoluyla oluştuğu görülmüştür.

2.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe Kelimeler

Kısmi yalancı eş değer Türkçe kelimelerden 76’sı aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir.

2.1.1.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe İsimler

Eş sesli kelimelerden oluşan kısmi yalancı eş değer Türkçe isimlerin sayısı 61’dir. Bunlar:

1. ala (YUTS, 8) Alaca, bulacalı, aynı renkten olmayan.	○ ala 1. sıfat Karışık renkli, çok renkli, alaca. 2. isim Alabalık. 3. Açık kestane renginde olan, ela (göz). 4. isim Kekliğin boynundaki siyah halka.
2. almas (YUTS, 11) 1. Nöbet, sıra, değişme. 2. (gramer) zamir.	○ almas 1. isim İki veya daha çok şeyin sıra ile değiştirilerek kullanılması veya kendiliğinden değişerek çalışması, keşikleme, münavebe. 2. mantık Birinin doğru olması ötekinin yanlışlığını gerektiren iki önermenin oluşturduğu sistem.
3. alp (YUTS, 11) Büyük, olağanüstü, bahadır, kahraman.	○ alp sıfat Yiğit, kahraman.
4. ast (YUTS, 18) Alt, temel, taban.	○ ast 1. isim Alt. 2. Birinin buyruğu altında olan görevli, madun. 3. Birine göre alt aşamada olan kimse, madun. 4. askerlik Rütbe veya kıdemce küçük olan asker.
5. basma (YUTS, 31) Matbaacılık, basım.	○ basma 1. isim Basmak işi. 2. Gazete, dergi, kitap vb. bası ile hazırlanmış yazılı şeyler, matbua. 3. İskambil kâğıdı ile oynanan bir oyun. 4. Üzerinde bası ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş. 5. sıfat Bu kumaştan yapılan. 6. jeoloji Yerin alçalmasıyla bu yeri örten deniz sularının yükselmesi, çekilme karşıtı. 7. sıfat Basılmış, matbu. 8. Gübre, tezek.
6. belge (YUTS, 35) Belge, işaret.	○ belge isim Bir gerçeğe tanıklık eden yazı, fotoğraf, resim, film vb., vesika, doküman.
7. berk II (YUTS, 35) 1. Kilitli. 2. Sağlam.	○ berk 1. sıfat Sert, katı. 2. Sağlam.
8. bez II (YUTS, 37)	○ bez (I) 1. isim Pamuk veya keten ipliğinden

Amerikan bezi.

yapılan dokuma, çaput. 2. Pamuktan, düz dokuma. 3. Herhangi bir cins kumaş. 4. Herhangi bir iş için kullanılan dokuma. 5. sıfat Kumaş veya dokumadan yapılmış.

9. **bit** (YUTS, 45) bk. **pit**
Bit, böcek.

○ **bit** isim, hayvan bilimi Yarım kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, kehle (Pediculus).

10. **borç** (YUTS, 48)
Vazife, ödev, görev,
borç.

○ **borç** 1. isim Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey. 2. Birine karşı bir şeyi yerine getirme yükümlülüğü, vecibe.

11. **boy** (YUTS, 49) 1.
Gövde, vücut, boy. 2.
Kenar, kıyı.

○ **boy (I)** 1. isim Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık. 2. Bir yüzeyde, en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, en, genişlik karşıtı. 3. Uzunluk. 4. Kumaş için ölçü.

12. **boz** (YUTS, 50) 1.
Boz. 2. Sürülmemiş
toprak.

○ **boz** 1. isim Açık toprak rengi. 2. Kül rengi, gri. 3. sıfat Bu renklerde olan. 4. sıfat Açılmamış, sürülmemiş (toprak).

13. **bölüm** (YUTS, 51)
Bölüm, bölük.

○ **bölüm** 1. isim Bir bütünü oluşturan parçaların her biri, kısım. 2. Bir kuruluşun yönetim birimlerinden her biri, departman, seksiyon. 3 Çağ, devir. 4. biyoloji Canlıların bölümlenmesinde filumların bir araya gelmesiyle oluşan birlik. 5. eğitim bilimi Bir okul veya üniversitenin herhangi bir bilim ve uzmanlık dalında eğitim sağlayan birimlerinden her biri, departman. 6. matematik Bölme işlemi sonunda elde edilen sayı.

14. çapar (YUTS, 70) (tarihî) Emireri, posta, kuriye, ayakçı.	○ çapar (I) 1. isim Postacı, ulak. 2. sıfat Benekli, alacalı (hayvan ve bitki). 3. sıfat Akşın. 4. Çiçek bozuğu yüz.
15. Çar II (YUTS, 71) Çar, kral, sultan.	○ çar 1. isim, tarih Rus imparatorlarına ve Bulgar krallarına verilen unvan.
16. el I (YUTS, 111) Vatan, memleket, il, ülke.	○ el (III) 1. isim Ülke, yurt, il. 2. Halk, ahali. 3. Oba, aşiret.
17. elçi (YUTS, 111) Elçi; dünürücü.	○ elçi 1. isim Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse, sefir. 2. Bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için birinin yanına gönderilen kimse. 3. din b. Peygamber.
18. elçilik (YUTS, 111) 1. Temsilcilik. 2. Büyükelçilik.	○ elçilik 1. isim Elçi olma durumu. 2. Elçinin yaptığı iş, sefirlik, sefaret. 3. Elçinin görevini yaptığı yapı, sefaret, sefarethane.
19. eski (YUTS, 117) Eski, kötü.	○ eski 1. sıfat Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yeni karşıtı. 2. Önceki, sabık. 3. Geçerli olmayan. 5. Mesleğinde uzmanlaşmış, deneyimi olan. 6. isim Çok kullanmaktan yıpranmış, harap olmuş şey. 7. isim Herhangi bir görevden düştüğü veya durumunu yitirdiği için bir kimsenin eski saygınlığının kalmadığı durumlarda kullanılan bir söz.
20. eskilik (YUTS, 117) Eskilik, gerilik, kadim.	○ eskilik isim Eski olma durumu, antikite.
21. he (YUTS, 151) 1. Evet, iyi. 2. (ünlem) Hadi.	○ he (II) 1. edat Evet.

22. ilmek I (YUTS, 175)	○ ilmek (I) 1. isim Çözülmesi kolay düğüm, eğreti düğüm, ilmik.
1. Çengel, örgü iğnesi.	
2. Düğüm, ilmek.	
23. kendir (YUTS, 195)	○ kendir 1. isim, bitki bilimi Kenevir. 2. sıfat Kenevirden yapılmış.
Keten, kendir,	
kenevir.	
24. kent (YUTS, 195)	○ kent 1. isim Şehir. 2. Site.
Kent; büyük köy;	
kasaba.	
25. keskin (YUTS, 195)	○ keskin 1. sıfat Çok kesici, iyi kesen. 2. Tiz (ses). 3. Kırıcı, incitici. 4. Etkili, sert. 5. Kıvrak. 6. Hassas. 7. Dikkatli. 8. Zampara.
Keskin, sivri, ciddi.	
26. keskinlik (YUTS, 195)	○ keskinlik isim Keskin olma durumu.
Keskinlik,	
sicrilik, ciddilik.	
27. leçek (YUTS, 254)	○ leçek isim Başörtüsü, yün atkı.
Kadın başörtüsü.	
28. oyma (YUTS, 301)	○ oyma 1. isim Oymak işi. 2. Bir nesnenin yüzeyini özel araçlarla oyarak veya delerek türlü biçimler verme. 3. Ağaç yongası. 4. Oyularak yapılan süsleme. 5. sıfat Oyularak yapılmış.
Oyma, oymalı,	
oyulmuş.	
29. oynaş II (YUTS, 302)	○ oynaş isim Aralarında toplumca hoş karşılanmayan ilişkiler bulunan kadın veya erkekten her biri.
Oynaş, sevgili,	
metres.	
30. örüm (YUTS, 307)	○ örüm isim Sürünün gece veya sabaha karşı otlaması.
Örüm, örülmüş.	
31. özek (YUTS, 310) Öz,	○ özek isim Merkez.
merkez, ortam.	
32. özge (YUTS, 310) 1.	○ özge sıfat Başka.
Başka. 2. Yabancı.	
33. papaq (YUTS, 314)	○ papak isim Kesik koni biçiminde deri, kürk

Papak, kalpak.	veya kumaştan yapılmış başlık.
34. parsa (YUTS, 315) Parsa, dindar.	○ parsa isim Bir izleyici topluluğu önünde yapılan gösteriden sonra toplanan para.
35. salt (YUTS, 339) Salt, tek, yalnız.	○ salt 1. sıfat İçinde yabancı bir öge bulunmayan, mutlak. 2. felsefe İçine, kendisine yabancı hiçbir şey karışmamış, arı. 3. zarf Yalnızca.
36. sandal (YUTS, 340) Sandal, sandal ağacı.	○ sandal (II) 1. isim İnsan taşıyacak biçimde yapılmış, kürekle yürütülen deniz teknesi.
37. sandal (YUTS, 340) Sandal, sandal ağacı.	○ sandal (III) 1. isim Sandalet.
38. saraç II (YUTS, 341) Saraç (cı), saraçlık yapmak.	○ saraç 1. isim Koşum ve eyer takımları yapan veya satan kimse. 2. Koşum ve eyer takımlarını işleyen ve süsleyen kimse. 3. Deri, muşamba vb.nden bavul, çanta yapan kimse.
39. soluş (YUTS, 359) Solma, kuruma.	○ soluş isim Solma işi.
40. sorulmuş II (YUTS, 359) Sorulma, istenilme.	○ sorulmuş isim Sorulma işi.
41. soyuluş (YUTS, 361) Soyulma, kesilme.	○ soyuluş isim Soyulma işi.
42. soyuş I (YUTS, 361) Kesme, soyma, soyuş.	○ soyuş isim Soyma işi.
43. sökük (YUTS, 362) Sökülmüş, dikişsiz.	○ sökük 1. sıfat Sökülmüş. 2. Dikişi sökülmüş.
44. top I (YUTS, 420) Top.	○ top 1. isim Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne. 2. Bazı aletlerde bulunan toparlağımsı parça. 3. Kumaş, kâğıt

gibi şeylerin belli miktardaki bağı. 4. Kumaş, kâğıt vb. şeylerin düzenli bir yığın durumuna getirilmiş bağı. 5. sıfat Yuvarlak biçimde olan, toparlak. 6. zarf Tamamen, bütünüyle. 7. Homoseksüel erkek. 8. askerlik Güllü veya şarapnel atan büyük, ateşli silah.

45. **top II** (YUTS, 420)

Top.

- **top** 1. isim Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne. 2. Bazı aletlerde bulunan toparlağımsı parça. 3. Kumaş, kâğıt gibi şeylerin belli miktardaki bağı. 4. Kumaş, kâğıt vb. şeylerin düzenli bir yığın durumuna getirilmiş bağı. 5. sıfat Yuvarlak biçimde olan, toparlak. 6. zarf Tamamen, bütünüyle. 7. Homoseksüel erkek. 8. askerlik Güllü veya şarapnel atan büyük, ateşli silah.

46. **toz II** (YUTS, 422)

Toz, duman.

- **toz** 1. isim Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak. 2. Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde. 3. sıfat Bu durumda olan.

47. **tutam I** (YUTS, 428)

Avuç, yığın, miktar.

- **tutam (I)** 1. sıfat Avuç içi veya parmak uçlarıyla tutulabilen miktarda olan.

48. **tuzsuz** (YUTS, 429) 1.

Tuzsuz. 2. (mecazi)
Anlamsız, saçma.

- **tuzsuz** 1. sıfat Tuzu olmayan veya tuzu az olan. 2. Tatsız şakalar yapan (kimse).

49. **tür I** (YUTS, 431)

Tür, sima, görünüş,
surat.

- **tür** 1. isim Çeşit, cins. 2. biyoloji Ortak özellikleri olan bireylerin tamamı, cinslerin ayrıldığı bölüm, janr. 3. felsefe Kendi içinde bir birim olan ve üzerinde cins kavramının

bulunduğu mantıksal kavram. 4. sıfat Türlü.

50. tütün (YUTS, 432) Duman, aile, ocak.	○ tütün 1. isim, bitki bilimi Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan, otsu bir bitki (Nicotiana tabacum). 2. bitki bilimi Bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı. 3. Duman.
51. uç (YUTS, 434) 1. Uç, son, nihayet. 2. Keskin, sivri.	○ uç 1. isim Genellikle uzun bir nesnenin inceleyerek biten son ve sivri noktası. 2. Bir şeyin baş veya son noktası. 3. Bir şeyin kenarı. 4. Dış kenar, periferi. 5. Bir uzaklığın son noktası. 6. Bir şeyin başı, tepesi. 7. Kurşun kalemlerde yazmayı sağlayan kömürden yapılan madde. 8. sıfat Bir şeye gereğinden çok fazla bağlanan, önem veren, ekstrem. 9. tarih Türk devletlerinde genellikle sınır boylarındaki eyalet ve sancak.
52. uçar (YUTS, 434) 1. Uçan. 2. Kanatlılar, kuşlar.	○ uçar sıfat Uçan, uçucu.
53. ulanma (YUTS, 436) Ek, eklenme.	○ ulanma isim Ulanmak işi.
54. ulus (YUTS, 436) 1. Halk. 2. Vatan.	○ ulus (I) 1. isim Millet.
55. ülüş (YUTS, 445) 1. Ülüş, pay, hisse. 2. Nasip, kader, kismet.	○ ülüş 1. isim, toplum bilimi Kesilen hayvanın etinden alınan pay.
56. ünsüz (YUTS, 446) (gramer) Ünsüz, konsonant.	○ ünsüz 1. sıfat Ünü olmayan, şöhretsiz. 2. isim, dil bilgisi Ses yolunda bir engele çarparak çıkan ses, sessiz, sessiz harf, konson, konsonant.
57. yaman (YUTS, 457)	○ yaman 1. sıfat Güç, etki veya beceri

Kötü.

bakımından alışılmışın üzerinde olan (kimse). 2. Kötü, korkulan (kimse). 3. Alışılmadık, olağanın dışında.

58. yara (YUTS, 459) Yara, sifilis, frengi.	○ yara 1. isim Keskin bir şeyle veya bir vuruşla vücutta oluşan derin kesik. 2. Bir şeyin iç veya dış yüzünde herhangi bir etki ile oluşan ve tehlikeli olabilen oyuk, gedik, yarık. 3. Vücutta işlemekte olan çıban. 4. Dert, üzüntü, acı.
59. yavaş (YUTS, 461) bk. juvaş Sakin, uslu, yavaş, yumuşak başlı, ağır.	○ yavaş 1. sıfat Hızlı olmayan, ağır, çabuk karşıtı. 2. Yumuşak huylu, yumuşak başlı. 3. Alçak, hafif. 4. zarf Alçak, hafif bir biçimde. 5. zarf Hızlı olmayarak.
60. yel (YUTS, 463) 1. Yel, rüzgar. 2. (tıp) Grip. 3. Soğuk algınlığı. 4. (tıp) Kanser.	○ yel 1. isim Rüzgâr. 2. Romatizma ağrısı. 3. Kalın bağırsaktaki gaz.
61. yemlik I (YUTS, 463) Yem kutusu, yem torbası.	○ yemlik 1. isim Hayvanlara yem verilen yer veya kap. 2. sıfat Yem için ayrılan. 3. Rüşvet, arpalık. 4. Karşılıksız geçim sağlanan yer veya kimse. 5. Kumarda kandırılıp parası alınan kimse.

2.1.1.2. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller

Eş sesli kelimelerden oluşan kısmi yalancı eş değer Türkçe fiillerin sayısı 15'dir. Bunlar:

1. bezmek (YUTS, 37) Soğumak. 2. Bezmek, bıkmaq, usanmak.	○ bezmek -den Bezgin duruma gelmek, bezginlik getirmek, bıkıp usanmak.
2. börtmek (YUTS, 51) Şişmek,	○ börtmek 1. -i Az pişirmek,

kabarmak.

haşlamak. 2. Kabarmak, şişmek.

3. **çökmek** (YUTS, 86) Çökmek, dalmak, batmak.

- **çökmek** 1. nsz Bulunduğu düzeyden aşağı inmek, çukurlaşmak. 2. Üzerinde bulunduğu yere yıkılmak. 3. -e Çömelmek. 4. -e Oturmak, birdenbire oturmak. 5. Deve, sığır vb. olduğu yere oturmak. 6. Şakak, avurt vb. içeri doğru girmek, çukurlaşmak. 7. Basmak, yayılmak. 8. Sis, duman vb. inerek kaplamak. 9. Sarsılıp dinçliğini yitirmek. 10. Tortu dibe inmek. 11. Son bulmak, yıkılıp dağılmak. 12. -e Yoğun bir biçimde duymak.

4. **eylemek I** (YUTS, 119) Etmek, kılmak, yapmak, işlemek.

- **eylemek** 1. -den Bir kişiden veya bir şeyden yoksun bırakmak. 2. yardımcı fiil Etmek, yapmak.

5. **ezmek** (YUTS, 120) Ezmek, mıncıklamak, çiğnemek.

- **ezmek** 1. -i Üstüne basarak veya bir şey arasına sıkıştırarak yassılaştırmak, biçimini değiştirmek. 2. Ağır bir şey, başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek. 3. nsz Sıvı içinde bastırıp karıştırarak eritmek. 4. Üzmek, sıkıntıya sokmak. 5. Dayanıklılığını aşacak derecede çalıştırarak yormak. 6. Yenmek, sindirmek. 7. Harcamak.

6. **keskinleşmek** (YUTS, 195) Keskinleşmek, sivrileşmek, ciddileşmek.

- **keskinleşmek** nsz Keskin duruma gelmek.

7. **örmek** (YUTS, 307) bk. **örümek** örümek I “Örmek”;

- **örmek** 1. -i İplik, yün, tel, saz vb.ni birbirine dolayarak veya geçirerek

örümek II “Çevirmek, yıkmak, devirmek”.

işlemek veya tezgâhta dokumak. 2. Kumaşlardaki delikleri elde iplikle besleyerek kapatmak. 3. Saç, yele vb. şeylerin tellerini birkaç bölüme ayırıp birbirine geçirmek yolu ile dağınıklıktan kurtarmak. 4. Duvar yapmak veya onarmak. 5. Estetik kaygıyla, duygulu biçimde bir güzelliği ortaya koymak. 6. Müzik, edebiyat vb.nde bir özelliği oluşturmak, ortaya koymak.

8. <i>sinatmaq</i> (YUTS, 354(sinimaq’tan) Denetmek.	○ <i>sinatmak</i> -i, -e Sınama işini yaptırmak.
9. <i>suvarmaq</i> (YUTS, 366) (ağız) bk. <i>suğarmaq</i> suğarmaq I “ <i>Su içirmek, sulamak</i> ”; suğarmaq II: “ <i>bk. suğurmaq II: Çekmek, çıkarmak</i> ”.	○ <i>suvarmak</i> -i Hayvana su vermek, su içirmek.
10. <i>sürmek</i> (YUTS, 369) Sürmek, dehlemek, acele ettirmek.	○ <i>sürmek</i> 1. -i, -e Yönetip yürütmek, sevk etmek. 2. Devam etmek. 3. Önüne katıp götürmek. 4. Uzatmak, ileri doğru itmek. 5. Dokundurmak, değdirmek. 6. Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek, nefyetmek. 7. Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek. 8. ticaret Bir malı satışa sunmak, piyasaya çıkarmak. 9. Yasal olmayan yolla piyasaya para çıkarmak. 10. -i Herhangi bir durum

içinde bulunmak. 11. -i Pulluk veya sabanla toprağı işlemek. 12. nsz Olmaya devam etmek. 13. nsz Zaman geçmek. 14. nsz Zaman almak. 15. bitki bilimi Bitki, ot yetişip ortaya çıkmak, bitmek, yeşermek. 16. nsz Olağandan daha çok, daha sık ve sulu dışkı çıkarmak.

11. titreşmek (YUTS, 415) Titreşmek, beraber titremek.	○ titreşmek 1. nsz Her yanı titremek. 2. Titreşim durumunda olmak, ihtizaz etmek.
12. üşümek (YUTS, 447) bk. üşşümek Donmak, soğuk almak, üşümek.	○ üşümek nsz Isı yokluğundan, azlığından veya ısı kaybından etkilenmek, soğuğun etkisini duymak.
13. yetmek (YUTS, 464) 1. Varmak, yetişmek. 2. Yetmek, kafi, yeterli. 3. Yetişmek, erişmek. 4. Başlamak, girmek.	○ yetmek 1. nsz Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak. 2. -e Yeterli sebep olmak. 3. Kötü bir davranış, durum, tutum yeterli olmak, kâfi gelmek. 4. -e Başkasına gereksinim duymamak, kendine yeter olmak. 5. -e Bir yaşa erişmek, ulaşmak. 6. Olgunlaşmak.
14. yönelmek (YUTS, 471) Yönelmek, yollanmak.	○ yönelmek 1. -e Belli bir yön tutmak, yüzünü belli bir yöne doğru çevirmek, teveccüh etmek, yönlenmek. 2. Amaç olarak benimsemek, yönlenmek. 3. Hedef almak.
15. yüzleşmek (YUTS, 473)	○ yüzleşmek 1. nsz, -le Bir olayı ileri

Görüşmek; yüz yüze gelmek.

sürenle, inkâr eden kimseler yüz yüze gelerek sözlerini tekrarlamak.

2. Yüz yüze gelmek. 3. Farkına varmak, iyice anlamak.

2.1.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değerler

Kısmi yalancı eş değer Türkçe kelimelerden 399'u ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*aşliq / aşlık, bérilmek / verilmek*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*ağa / ağa, aqlanmaq / aklanmak*) sebebiyle ortaya çıkmıştır.

2.1.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer İsimler

Ses değişimi yoluyla oluşan kısmi yalancı eş değer Türkçe isimlerin sayısı 252'dir. Bunlar:

1. <i>açqu / açquç / açqi</i> (YUTS, 2) Anahtar.	○ <i>açkı</i> 1. isim Bir cismin yüzeyi üzerinde sert bir madde veya bir araç sürterek onu düzleştirip parlatma, perdah. 2. Demircilikte delik büyötmekte kullanılan araç. 3. Anahtar. 4. Her türlü açma aracı.
2. <i>ağa</i> (YUTS, 4) Ağabey.	○ <i>ağa</i> 1. isim Geniş toprakları olan, sözü geçen, varlıklı kimse. 2. Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan. 3. Ağabey. 4. Okuryazar olmayan yaşlı kimselerin adlarıyla birlikte kullanılan san. 5. sıfat Cömert, eli açık. 6. Koca7. tarih Osmanlı Devleti'nde bazı kuruluşların başında bulunanlara verilen resmî san.
3. <i>aqliq</i> (YUTS, 7) 1. Aklık, beyazlık; 2. Haklı olmak,	○ <i>aklık</i> 1. isim Ak olma durumu. 2. Kadınların makyaj için yüzlerine sürdükleri beyaz bir

masumluk, suçsuzluk.	sıvı, düzgün.
4. aqsaqal (YUTS, 7) 1. Ak sakal, yaşlı; 2. Yaşça büyükler, çavuş; muhtar.	○ aksakal 1. isim Köyün veya mahallenin ihtiyar heyetinde olan kimse. 2. Bir meslekte yaşça, kıdemce ileride ve yetenek bakımından üstün niteliğe sahip olan kimse, duayen. 3. Ermiş, evliya.
5. ala (YUTS, 8) Alaca, bulacalı, aynı renkten olmayan.	○ âlâ 1. <i>sıfat</i> İyi, pekiyi, daniska.
6. añ I (YUTS, 13) Akıl, anlayış, fikir.	○ an (III) 1. isim Zihin.
7. añsız (YUTS, 14) Cahil, fikirsiz, duygusuz.	○ ansız 1. <i>sıfat</i> Anlayışsız, akılsız. 2. zarf (a'nsız) Ansızın.
8. arqilimaq (YUTS, 17) Yüku sırtına almak; yüklenmek.	○ arkalamak 1. -i Arkasına almak, yüklenmek. 2. Bir kimseye güven vererek yardım etmek, destek olmak, korumak, müzaheret etmek.
9. artuq (YUTS, 17) Fazla, çok.	○ artık . <i>sıfat</i> İçildikten, yenildikten veya kullanıldıktan sonra geriye kalan. 2. isim Bir şeyin harcandıktan veya kullanıldıktan sonra artan bölümü. 3. Daha çok, daha fazla. 4. zarf (a'rtık) Bundan böyle, bundan sonra. 5. isim, müzik Büyük ve tam aralıkların yarım ses artmış hâli.
10. aşliq (YUTS, 19) Tahıl, hububat, ekin.	○ aşlık 1. isim Aş yapmak için hazırlanan ve saklanan şeyler. 2. Dövüldükten sonra savrularak temizlenen ve kurutulan buğday. 3. Zahire.
11. atçı (YUTS, 20) Atçı; ata bakan uşak.	○ atçı isim At yetiştiricisi.

12. **ayduŋ** (YUTS, 24) 1. Açık. 2. Mehtap, ay ışığı, 3. Anlaşılır, görülebilir.
- **aydın** 1. sıfat Işık alan, ışıklı, aydınlık. 2. Kültürlü, okumuş, görgülü, ileri düşünceli (kimse), münevver, entelektüel. 3. Kolayca anlaşılacak kadar açık, vazih (söz veya yazı).
-
13. **ayrim** (YUTS, 25) Ayırım, ayır, özel.
- **ayrım** 1. isim Ayırma işi, tefrik. 2. Bir kimse veya nesnenin bir başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık, benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik, başkalık, fark. 3. Alt bölüm. 4. mantık Cinsleri ve türleri birbirinden ayıran ana karakter, fark. 5. Ayrılma noktası. 6. sinema, TV Bir veya daha çok sahne içinde geliştirilip olayın tamamlanmış bir parçasını veren film bölümü.
-
14. **ayriqçe** (YUTS, 25) Ayırca, özel, özel olarak.
- **ayrıca** 1. zarf Ayır olarak, başkaca, antiparantez. 2. Ayır bir önem verilerek. 3. Bundan başka.
-
15. **ayriqçiliq** (YUTS, 25) Ayrıcalık, özellik.
- **ayrıcalık** isim Başkalarından ayır ve üstün tutulma durumu, imtiyaz.
-
16. **bağlıq** (YUTS, 27) Bağlı, bitişik.
- **bağlı** 1. sıfat Bir bağ ile tutturulmuş olan. 2. Gerçekleşmesi bir şartı gerektiren, vabeste. 3. Sınırlanmış, sınırlı. 4. Kapatılmış olan, kapalı. 5. Bir kuruluşun yetkisi altında bulunan. 6. Bir kimseye, bir düşünceye, bir hatıra saygı, aşk vb. duygularla bağlanan, sadık, tutkun. 7. Halk inancına göre, büyü etkisiyle cinsel güçten yoksun edilmiş (erkek).
-
17. **baliliq** (YUTS, 29) 1. Çocukluk. 2.
- **balalık** isim Bala olma durumu.

Çocukluk, çocukça. 3.

Saflık, safdil. 4.

Çocuklu.

18. baraq (YUTS, 30) Uzun tüylü; saçına tarak girmemiş; tüylü.	○ barak 1. isim Tüylü, kıllı çuha. 2. Bir cins tüylü av köpeği.
19. basquçi (YUTS, 30) Matbaacı, basımcı, basım evi işçisi.	○ baskıcı 1. isim İşlenecek kumaşlar üzerine kalıplara resim basan kimse. 2. Matbaacılıkta baskı işlerini yapan kimse. 3. Kısıtlayan.
20. basqun (YUTS, 31) Baskın, akın.	○ baskın 1. isim Suç işlediği veya suçluların bulunduğu sanılan bir yere ansızın girme. 2. Kısa süreli, beklenmedik saldırı. 3. Su basması, sel. 4. Ansızın çıkagelme. 5. sıfat Sertlik, zorluk bakımından üstün. 6. sıfat Benzerleri arasında güç ve önem bakımından başta gelen, başat, hâkim, dominant.
21. başqa başka (YUTS, 32) Ayrı ayrı, tek tek.	○ başka başka 1. sıfat Her biri değişik, farklı. 2. zarf Değişik biçimlerde. 3. zarf Ek olarak, daha daha.
22. başqiliq (YUTS, 32) 1. Fark, ayrıtını, ayrılık. 2. Değişme, başkalaşma.	○ başkalık isim Alışılana benzememe, değişik olma durumu, değişiklik.
23. başmaq (YUTS, 32) Terlik, yazlık ayakkabı.	○ başmak 1. isim Ayakkabı.
24. başsızliq (YUTS, 32) 1. Anarşi, başsızlık. 2. Düzensizlik, karışıklık.	○ başsızlık 1. isim Baş veya başkanı bulunmama durumu. 2. toplum bilimi Siyasi ve idari kurumlardaki çözülme sonucunda devlet denetiminin kalmaması durumu,

erksizlik.

25. belgisiz (YUTS, 35) 1. Belgesiz. 2. Meçhul, belirsiz.	○ belgesiz sıfat Belgesi olmayan.
26. béşiş (YUTS, 39) 1. Yürümek, adım atmak. 2. Basma, baskı yapma. 3. Yerini tutmak, vekillik. 4. Basma, yayımlama, neşretme.	○ basış 1. isim Basmak işi. 2. Gazete, dergi, kitap vb. bası ile hazırlanmış yazılı şeyler, matbua. 3. İskambil kâğıdı ile oynanan bir oyun. 4. Üzerinde bası ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş. 5. sıfat Bu kumaştan yapılan. 6. jeoloji Yerin alçalmasıyla bu yeri örten deniz sularının yükselmesi, çekilme karşıtı. 7. sıfat Basılmış, matbu. 8. Gübre, tezek.
27. bézek (YUTS, 39) Nakış, desen, resim.	○ bezek 1. isim Süs, ziynet. 2. Bir eseri süslemeye yarayan motiflerin her biri.
28. boydaq (YUTS, 49) Bekâr.	○ boydak 1. isim Yüğü olmayan yaya. 2. sıfat Bekâr, yalnız, serbest.
29. buyruş (YUTS, 54) 1. Emretme. 2. Ismarlama. 3. Teşrif buyurma.	○ buyuruş isim Buyurma işi.
30. buzğun (YUTS, 54) Yıkılma, bozgun.	○ bozgun 1. isim Bir toplulukta karşılıklı güvenin bozulması ile beliren karışıklık. 2. askerlik Yenilgi. 3. sıfat Bozulmuş, dağılmış. 4. sıfat Morali bozulmuş, çökmüş, yılgın.
31. buzğunçi (YUTS, 54) Bozguncu, asalak, baltalayıcı, entrikacı.	○ bozguncu sıfat Bozgunluk yaratan (kimse, güç vb.).
32. çalğu (YUTS, 69) Müzik aletleri.	○ çalğı 1. isim, müzik Müzik aleti, çalgı aleti, enstrüman. 2. Çalgı çalma, müzik. 3. Müzik

topluluğu.

33. <i>çalğucu</i> (YUTS, 69) Çalgıcı, müzisyen.	○ <i>çalgıcı</i> isim Müzik eserleri yaratan, besteleyen veya besteleri çalan kimse, müzikçi.
34. <i>çağal II</i> (YUTS, 70) Salkım söğüt.	○ <i>çağal (II)</i> 1. isim, bitki bilimi Dallı budaklı ağaç. 2. Fasulye sırtığı, sırık.
35. <i>çéçek II</i> (YUTS, 75) (tıp) Çiçek (hastalığı).	○ <i>çiçek</i> 1. isim, bitki bilimi Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü. 2. bitki bilimi Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi. 3. Davranışları hafif, toplum kurallarına uymayan kimse. 4. kimya Süblimleşme veya çiçeksime yoluyla elde edilen toz. 5. tıp İrinli kabarcıklar dökerek yüzde izler bırakan ateşli, ağır ve bulaşıcı bir hastalık.
36. <i>çékiş II</i> (YUTS, 76) bk. <i>çekmek II</i> Çekmek.	○ <i>çekiş</i> 1. isim Çekme işi. 2. Bir motorun çekme gücü. 3. Ağız kavgası.
37. <i>çéqin</i> (YUTS, 76) Yıldırım, şimşek.	○ <i>çakın</i> 1. isim Kıvılcım. 2. Şimşek.
38. <i>çıraq</i> (YUTS, 82) Kandil, yağ lambası.	○ <i>çırağ</i> Çerağ.
39. <i>egrilik</i> (YUTS, 110) 1. Eğrilik. 2. Namussuzluk, samimiyetsizlik.	○ <i>eğrilik</i> isim Eğri olma durumu.
40. <i>éçitiş</i> (YUTS, 121) bk. <i>éçitmaq</i> (<i>éçimaq</i> 'tan) 1. Mayalamak, ekşitmek. 2. Acıtmak.	○ <i>acıtış</i> isim Acıtma işi.
41. <i>éğir</i> (YUTS, 122)	○ <i>ağır</i> 1. sıfat Tartıda çok çeken, hafif karşıtı.

Ağır, çetin, güç,
zahmet.

2. Çapı, boyutu büyük. 3. Yavaş. 4. Yoğun.
5. Fiziksel sebeplerden dolayı güç işiten
(kulak). 6. Değeri çok olan, gösterişli. 7.
Çetin, güç. 8. Ciddi. 9. Sıkıntı veren,
bunaltan. 10. Dokunaklı, insanın gücüne
giden, kırıcı. 11. Ağırbaşlı, ciddi. 12.
Keskin, boğucu (koku). 13. Kısık, alçak. 14.
Davranışları yavaş olan. 15. Sindirimi güç
(yiyecek). 16. isim, spor Ağır sıklet. 17. zarf
Yavaş bir biçimde.

42. *éqim* (YUTS, 124)

Akma, geçme, gidiş,
akın, cereyan.

○ *akım* 1. isim Akma işi. 2. fizik Hava, su vb.
akışkan maddelerin veya elektrik yüklerinin
belli bir yönde akışı, yer değiştirmesi,
cereyan. 3. Sanatta, siyasette, düşünce
hayatında ortaya çıkan yeni bir görüş,
yöntem, hareket, cereyan, tarz. 4. coğrafya
Debi.

43. *éqim* (YUTS, 124)

Akma, geçme, gidiş,
akın, cereyan.

○ *ekim* 1. isim Ekme işi. 2. Yılın onuncu ayı,
teşrinievvel.

44. *éqin* (YUTS, 124)

Akın, cereyan.

○ *akın (I)* 1. isim Kalabalık bir şeyin arkası
kesilmeyen bir geliş durumunda olması. 2.
Düşman topraklarına tedirgin etme,
yıldırma, çapul vb. amaçlarla toplu olarak
yapılan baskın. 3. spor Gol atmak veya sayı
yapmak amacıyla karşı takımın sahasına
doğru genellikle topluca girişilen hücum.

45. *éqin* (YUTS, 124)

Akın, cereyan.

○ *akın (I)* 1. isim, edebiyat Kazak ve Kırgız
Türklerinin saz şairlerine verdiği ad.

46. *éqin* (YUTS, 124)

Akın, cereyan.

○ *ekin* 1. isim Tahılın tarlaya atıldığı andan
harman oluncaya kadar aldığı durum. 2.

47. <i>éqitiş</i> (YUTS, 124) Akıtma, suya verme.	○ <i>akıtış</i> isim Akıtma işi.
48. <i>érinçek</i> (YUTS, 126) Erincek, üşenen, tembel, utangaç, mahcup.	○ <i>erincek</i> sıfat Tembel, üşenen.
49. <i>ésiq</i> (YUTS, 126) Asılı.	○ <i>asık</i> 1. sıfat Somurtkan. 2. Asılı.
50. <i>ésiq</i> (YUTS, 126) Asılı.	○ <i>esik</i> 1. isim Çukur yer.
51. <i>ésiş I</i> (YUTS, 127) (<i>esmek</i> 'ten) Esme, esmek, esinti.	○ <i>esiş</i> isim Esme işi.
52. <i>éş</i> (YUTS, 127) 1. Eş. 2. Çift.	○ <i>eş</i> 1. isim Birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri. 2. Karı kocadan her biri, hayat arkadaşı, refik, refika. 3. Birlikte yaşayan dişi ve erkek hayvandan her biri. 4. İkişer kişilik gruplarla oynanan oyunlarda, ortak oynayan iki kişiden her birinin öbürüne göre durumu, partner. 5. Kuma, ortak. 6. Arkadaş. 7. Döl eşi.
53. <i>éşeklik</i> (YUTS, 127) Duygusuzluk, akılca zayıflık, dar kafalılık, hamakatlik.	○ <i>eşeklik</i> isim Anlayışsızlık ve kaba davranış.
54. <i>étiş II</i> (YUTS, 127) (<i>atmaq</i> 'tan) Atma, vurma, kurşun sıkma.	○ <i>atış</i> 1. isim Atma işi. 2. Kalp veya nabzın vuruşu, çarpışı.
55. <i>ézik</i> (YUTS, 129) Ezik, buruşuk, kırıışık.	○ <i>ezik</i> 1. isim Çarpma, dövülme vb. sebeplerle vücutta oluşan bere. 2. sıfat Ezilmiş veya

yassılmış. 3. sıfat Olaylar ve hayat şartları karşısında güçsüz ve sıkıntılı duruma düşmüş olan, üzüntülü. 4. sıfat Pısrık. 5. zarf Üzüntülü bir biçimde.

56. ğavğa (YUTS, 140) Kavga, savaş, gürültü.	○ kavga 1. isim Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş, münazaa. 2. Herhangi bir amaca erişmek, bir şeyi elde etmek veya bir şeye karşı koyabilmek için harcanan çaba, verilen mücadele. 3. Savaş.
57. heqiqiten (YUTS, 152) Hakikaten, hakkıyla, gerçekten.	○ hakikaten zarf Gerçekten.
58. xanim (YUTS, 161) 1. Hanım, bayan. 2. Bayan öğretmen. Ayrıca bk. xénim .	○ hanım 1. isim Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan. 2. Kadın, eş. 3. Toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunulan kadın. 4. sıfat Kadınlığın bütün iyi niteliklerini taşıyan.
59. xatun (YUTS, 162) (ağız) bk. xotun Kadın.	○ hatun 1. isim Kadın. 2. Bayan, hanım. 3. Eş, zevce. 4. tarih Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan.
60. xotun (YUTS, 167) Kadın.	○ hatun 1. isim Kadın. 2. Bayan, hanım. 3. Eş, zevce. 4. tarih Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan.
61. ilgiri (YUTS, 174) 1. Daha önce, daha erken. 2. İleri.	○ ileri 1. isim Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri karşıtı. 2. Bir şeyin ulaşılacak yönü. 3. Henüz gelmemiş zaman, gelecek, sonra. 4. sıfat Önde bulunan. 5. sıfat Doğrusundan daha çok gösteren (saat). 6. sıfat Benzerlerini geride bırakmış. 7. zarf Öne doğru, ileri doğru. 8. ünlem "Amaca

doğru durmadan yürü" anlamında kullanılan bir seslenme sözü. 9. spor Temel duruşta ayak uçlarının gösterdiği yön.

62. illiq (YUTS, 175) Ilık, sıcak.	○ ılık 1. sıfat Soğukla sıcak arası, ne soğuk ne sıcak.
63. illikliq (YUTS, 175) Ilıklık, sıcaklık.	○ ıllıklık isim Ilık olma durumu.
64. isitma (YUTS, 178) 1. Sıcak. 2. Isıtma.	○ ısıtma 1. isim Isıtma işi, teshin. 2. Sıtma.
65. itliq (YUTS, 181) bk. iştliq Kötülük, huysuzluk, köpeklik.	○ itlik isim İtçe davranış.
66. jig'in (YUTS, 182) 1. Yığın, küme. 2. Kalabalık, sürü. 3. Toplantı, meclis.	○ yığın 1. isim Bir şeyin yığılmasıyla oluşturulan küme, tepe. 2. Birçok kimsenin veya nesnenin bir araya gelmesiyle oluşan kalabalık, küme, kitle, kütle.
67. jig'indi (YUTS, 182) 1. Birikme, birikim. 2. Toplanma. 3. Toplama, yekun.	○ yığıntı isim Bir araya yığılmış şeyler kümesi.
68. jiqiliş (YUTS, 183) Yıkılma, düşme.	○ yıkılış isim Yıkılma işi.
69. jiqindi (YUTS, 183) Harabe, enkaz, yıkıntı.	○ yıkıntı 1. isim Yıkılma, yıkım, mahvolma. 2. Yıkılan bir şeyin parçaları, kalıntıları, enkaz. 3. Virane. 4. Ruhsal bakımdan yıkılma, yıkım, mahvolma.
70. jiqiş (YUTS, 183) Yıkma, düşürme.	○ yıkış isim Yıkma işi.
71. jumuq (YUTS, 186) Yumuk, birbirine bitişik, kapalı, yanaşık.	○ yumuk 1. sıfat Yumulmuş olan, yumulmuş gibi duran, yumulu. 2. Tombul.

72. kéçiş I (YUTS, 197) Nehri (suyu) yürüyerek geçme.	○ geçiş 1. isim Geçme işi. 2. Herhangi bir durumdaki değişme, intikal. 3. Resimde iki ayrı rengi birbirine bağlayan ara ton. 4. dil bilimi Ses organlarının bir durumdan ötekine geçmesi. 5. müzik Bir parça süresince bir tondan başka bir tona atlama.
73. kékeç (YUTS, 197) Kekeme, dilsiz.	○ kekeç sıfat Kekeme.
74. kériliş (YUTS, 198) Gergin olma, gerinme.	○ geriliş isim Gerilme işi.
75. kéřiş (YUTS, 198) Germe.	○ geriş 1. isim Germe işi. 2. Sırt.
76. kértik (YUTS, 198) Kesme, kertme, kertik, kesik.	○ kertik 1. isim Kertilmiş yer, gedik, çentik. 2. sıfat Kertilmiş olan.
77. kirpiklik (YUTS, 200) Kirpikli; bol ve uzun kirpiğe sahip olma hali.	○ kirpikli 1. sıfat Herhangi bir nitelikte kirpiği olan. 2. bitki bilimi, hayvan bilimi Üzerinde kirpik veya kirpiğe benzer uzantılar olan.
78. köç II (YUTS, 202) Göç; göçebe konağı.	○ göç 1. isim Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret. 2. Evden eve taşınma, nakil. 3. Taşınma sırasında götürülen ev eşyaları. 4. hayvan bilimi Kuşların, geyiklerin, yarasaların, bazı balık ve böceklerin mevsim, iklim, besin miktarı vb.ne göre çevre değiştirmeleri.
79. köñülsizlik (YUTS, 206) İsteksizlik, beğenmeme hali.	○ gönülsüzlük isim Bir işi istemeyerek yapma, isteksizlik.

80. **köprük** (YUTS, 206)

bk. **körük** körük I
“Gösteri”; körük II
“Demircic körüğü”;
körük III “Köprü”.

- **köprü** 1. isim Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâgir, beton veya demir yapı. 2. İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey. 3. denizcilik Geminin önünü iyice görececek bir yükseklikte, sancaktan iskeleye kadar kurulan kumanda yeri. 4. spor Güreşte omuzları yere değdirmemek için ayakları ve alını yere dayayıp beli yukarı kaldırarak alınan durum, güreşçi köprüsü. 5. spor Vücudun, sırt yere dönük olarak el, baş veya diz yere dayanarak yay biçimi aldığı durumu. 6. tıp Olmayan dişlerin yerini tutmak veya takma dişleri ağızdaki dişlere sağlam tutturmak amacıyla yapılan diş protezi.

81. **körk** (YUTS, 207)

Güzellik, yakışıklılık.

- **görk** Güzellik, gösteriş.

82. **körkem** (YUTS, 207)

Güzel, yakışıklı, gösterişli.

- **görkem** 1. isim Göz alıcı ve gösterişli olma durumu, gösteriş, debdebe, ihtişam, tantana, haşmet, şatafat, şaşaa. 2. Büyüklük.

83. **körkemlik** (YUTS, 207)

Güzellik, gösterişli.

- **görkemli** 1. sıfat Büyüklüğü, görünüşü ve güzelliğiyle görenleri etkileyen, gösterişli, debdebeli, haşmetli, ihtişamlı, muhteşem, şaşaalı, şatafatlı, tantanalı, anıtsal. 2. İri yapılı, iyice serpilmiş.

84. **köyük** (YUTS, 209)

Yanma, yanık.

- **göyük** 1. sıfat Yanık, yanmış. 2. isim Hastalık ateşi.

85. **közüküş** (YUTS, 210)

1. Doğurma. 2.

- **gözüküş** isim Gözükme işi.

Gözükme.

86. küreş II (YUTS, 213) Güreş, mücadele.	○ güreş isim, spor Belli kurallar içinde, güç kullanarak iki kişinin türlü oyunlarla birbirinin sırtını yere getirmeye çalışması.
87. küreşçi (YUTS, 213) 1. Güreşçi. 2. Mücadele veren kimse; savaşçı.	○ güreşçi isim, spor Güreş yapan, güreşen kimse, pehlivan.
88. qaqış (YUTS, 217) (ağız) bk. qéqış Kakama, çakma, itme, dövme, silkeleme.	○ kakış isim Kakma işi.
89. qançiq (YUTS, 219) bk. qançuq Kancık köpek, dişi köpek.	○ kancık 1. sıfat Hayvanlarda dişi. 2. Dönek, güvenilmez.
90. qansız (YUTS, 219) Kansız, soluk, solgun, sararmak, sönük.	○ kansız 1. sıfat Kanı olmayan. 2. Kan dökmeden yapılan. 3. tıp Kanı az olan, çok kan kaybetmiş olan, anemik. 4. Duygusuz ve korkak.
91. qap I (YUTS, 220) Çuval, torba, kap, kılıf, kutu.	○ kap (I) 1. isim İçi gaz, sıvı veya katı herhangi bir maddeyi alabilen oyuk nesne. 2. Kap kaçak. 3. Türlü şeylerin taşınması veya saklanması için kullanılan torba, kılıf, çanta, sepet, sandık vb. 4. Kapak, cilt.
92. qaparma (YUTS, 220) Çıkıntılı, kabartılı, tümsekli.	○ kabarma 1. isim Kabarmak işi. 2. Duygulanma. 3. Kendini üstün görme, büyüklük taslama. 4. coğrafya Ay ve Güneş'in çekim etkisiyle, büyük denizlerde suların yükselmesi, met.
93. qariliq (YUTS, 223) 1. Karalık, siyahlık. 2. Yas, müsibet, matem.	○ karalık 1. isim Kara olma durumu. 2. Karaya çalan leke.

94. **qayğu** (YUTS, 27) Kaygı, hasret, dert. ○ **kaygı** 1. isim Üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa. 2. tıp Genellikle kötü bir şey olacaktı düşünceyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu.
-
95. **qaytarma** (YUTS, 228) İkinci defa, tekrar, geri çevirme. ○ **kaytarma** isim Kaytarmak işi.
-
96. **qazançı** (YUTS, 229) Kazan ustası. ○ **kazancı** 1. isim Kazan yapan, satan veya onaran usta. 2. Kazanı ateşleyen kimse, ateşçi.
-
97. **qe** (YUTS, 230) Kale; şehir. ○ **kale** 1. isim, tarih Düşmanın gelmesi beklenen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen. 2. Satranç tahtasının dört köşesine dikilen, tahtanın bir tarafından diğer tarafına kadar düz olarak boş hanelerde gidebilen kale biçiminde taş. 3. Genellikle bir düşüncenin savunulduğu, sürdürüldüğü yer. 4. spor Takımla oynanan bazı top oyunlarında topun sokulmasına çalışılan yer.
-
98. **qélin** (YUTS, 232) 1. Kalın. 2. Yoğun. 3. Yılgın. 4. Sıkı, koyu. ○ **kalın (I)** 1. sıfat Cisimlerde uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyutu çok olan (cisim), ince karşıtı. 2. Enli ve gür (kaş). 3. Yoğun, akıcılığı az olan. 4. Etli, dolgun. 5. Pes (ses).
-
99. **qélinliq** (YUTS, 232) 1. Kalınlık. 2. Sıklık, yoğunluk. ○ **kalınlık** 1. isim Kalın olma durumu. 2. Cisimlerde uzunluk ve genişlik dışında üçüncü boyut.
-
100. **qéniş** (YUTS, ○ **kanış** 1. isim Kanma işi. 2. Kanı, kanaat. 3.

232) Kanma.	Aldanış, kanma.
101. qéqiliş (YUTS, 232) Kakılma, çakılma, itilme, dışlanma.	○ kakılış isim Kakılma işi.
102. qéqış (YUTS, 232) Kakma, çakma, itme, dövme, silkeleme.	○ kakış isim Kakma işi.
103. qéri (YUTS, 232) Yaşlı.	○ karı 1. isim Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce. 2. Kadın. 3. Yaşlı, ihtiyar.
104. qétiq (YUTS, 233) Yoğurt.	○ katık 1. isim Ekmekle karın doyurmak gerektiğinde, ekmeğe katılan peynir, zeytin, helva vb. yiyecek. 2. Yağı alınmış yoğurt, ayran.
105. qéyiş II (YUTS, 233) Kayış, kaymak.	○ kayış (I) 1. isim Bağlamak, tutmak veya sıkmak amacıyla kullanılan, dar ve uzun kösele dilimi. 2. Kol saatinin bileğe bağlanmasını sağlayan, deriden yapılmış gereç. 3. Ustura bilen en cilalı kösele.
106. qéyişçi (YUTS, 233) Kayışçı, kayış zanaatçısı.	○ kayışçı 1. isim Kayış yapan veya satan kimse. 2. sıfat Aldatan, hileci.
107. qiğ (YUTS, 234) Gübre.	○ kığ isim Koyun, keçi veya deve pisliği, kığı.
108. qilduruş (YUTS, 234) Yaptırma.	○ kıldırış isim Kıldırma işi.
109. qiliçliq (YUTS, 235) Kılıçlı, silahlı.	○ kılıçlı 1. sıfat Kılıç taşıyan. 2. Kılıcı olan. 3. Üzerinde kılıç motifi olan.

110.	qiliqsiz (YUTS, 235) Kılıksız, kötü alışkanlığı olan, tavırı kötü, tutumu kötü.	○ kılıksız 1. sıfat Giyimi düzgün olmayan, sünepe, kıyafetsiz, süfli. 2. zarf Giyimi düzgün olmayan, sünepe, süfli bir biçimde.
111.	qin (YUTS, 236) Kılıf.	○ kın 1. isim Bıçak, kılıç vb. kesici araçların kabı. 2. bitki bilimi Buğdaygillerde olduğu gibi yapraklarda sapın bir bölümünü uzunlamasına saran, geniş dış bölüm.
112.	qin (YUTS, 236) Kılıf.	○ kin 1. isim Birine karşı duyulan öç alma isteği, garaz.
113.	qirindi (YUTS, 236) 1. Yonga. 2. Kazıntı.	○ kurıntı 1. isim Bir şeyden ayrılan küçük parça. 2. Kurumak için kesilip yerde bırakılan odun. 3. Küçük kalıntı. 4. Eser, iz, belirti.
114.	qisiş (YUTS, 237) Kısmı, sıkma.	○ kısış isim Kısmı işi.
115.	qisqaç (YUTS, 237) Makas, kıskaç, maşa.	○ kıskaç 1. isim Bir şeyi tutup sıkıştırmaya yarayan kerpeten, pense vb. araç. 2. Açılıp kapanan eğreti merdiven. 3. Böceklerde besin maddelerini parçalamaya ve kendilerini savunmaya yarayan organ. 4. Demircilerin kızgın demiri tuttıkları maşa vb. araç.
116.	qisturuluş (YUTS, 238) Lüzumsuz yere sıkışıp girme.	○ kıştırılış isim Kıştırılma işi.
117.	qisturuş (YUTS, 238) Sıkıştırma, sıkma, araya sokma, araya	○ kıştırış isim Kıştırma işi.

sıkıştırıp koyma.

118.	qiyindi (YUTS, 239) Parça, bez parçası.	○ kıyıntı 1. isim Açlık sebebiyle midede duyulan eziklik. 2. Herhangi bir sebeple vücutta duyulan kırıklık. 3. İnce ince doğranmış küçük parça.
119.	qiyiş (YUTS, 239) Kesme, kıyış.	○ kıyış isim Kıyma işi.
120.	qiyma (YUTS, 239) 1. Kıyma. 2. Salça.	○ kıyma 1. isim Kıymak işi. 2. Çekilmiş et. 3. Küçük kuşbaşı etlerden kavrularak yapılmış kışlık kavurma.
121.	qizgin (YUTS, 240) 1. Sıcak, yanık, ateşli, yanmış. 2. Enerjik, coşkun, ateşli.	○ kızgın 1. sıfat Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış. 2. Eş arayan (hayvan). 3. Kızmış olan, öfkeli, mütehevvir. 4. Kızılsık, zorlu, sert, şiddetli.
122.	qizginliq (YUTS, 240) 1. Sıcaklık, yanıklık. 2. Coşkunluk, ateşlilik.	○ kızgınlık 1. isim Kızgın, ısınmış olma durumu. 2. Hayvanların çiftleşme isteği. 3. Öfkeli olma durumu.
123.	qizil (YUTS, 241) Kızıl, kırmızı.	○ kızıl 1. isim Parlak kırmızı renk. 2. sıfat Bu renkte olan. 3. sıfat Aşırı derecede olan. 4. Komünist. 5. tıp Genellikle küçük yaşlarda görülen, bulaşıcı, yüksek ateşli, kırmızı renkte geniş lekeler döktüren, kuluçka dönemi üç dört gün süren tehlikeli hastalık. 6. Altın.
124.	qizilliq (YUTS, 241) Kızıl olma hali.	○ kızılık 1. isim Kızıl olma durumu. 2. Kızıl renkte yer. 3. Pudra, allık, düzgün. 4. Vücutta kızarmış yer, kızartı. 5. Güneş doğarken veya batarken oluşan hafif kızıl renk.

125.	qiziriş (YUTS, 241) 1. Kızarma. 2. Utanma.	○ kızarış isim Kızarma işi.
126.	qiziş (YUTS, 241) Isıma, ateşlenme.	○ kızış isim Kızma işi.
127.	qolay (YUTS, 242) Kolay, rahat, uygun.	○ kolay 1. sıfat Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşıtı. 2. isim Kolaylık. 3. zarf Kolayca, sıkıntısız bir biçimde, basitçe.
128.	qonuş (YUTS, 243) Konma.	○ konuş 1. isim Konma işi. 2. askerlik Bütün imkânlar göz önünde tutularak kara, hava ve deniz birliklerinin yerleştirilmesi biçimi. 3. coğrafya Konum.
129.	qorumaq II (YUTS, 244) 1. Çevresine duvar çekmek. 2. Korumak, muhafaza etmek.	○ korumak 1. -i, -den Bir kimseyi veya bir şeyi dış etkilere, tehlikeden, zor bir durumdan uzak tutmak, esirgemek, muhafaza etmek, vikaye etmek, sıyanet etmek. 2. Güçlü bir kimse veya kuruluş, güçsüz birini veya bir şeyi desteklemek, himaye etmek. 3. -i Tehlikeye karşı denetimi altında bulundurmak, savunmak, müdafaa etmek. 4. -i Tehlikeli, zararlı durumları önlemek. 5. -i Bir şeyin eskimesini, yıpranmasını önlemek için gereken dikkat ve özeni göstermek. 6. -i Süregelen bir durumun değişikliğe uğramasını önlemek. 7. -i Karşılama, denk gelmek.
130.	qoşun (YUTS, 245) (tarihî) Ordu, askerî birlik.	○ koşun 1. isim Asker, yan yana durmuş asker dizisi, saf. 2. Yan yana dizilmiş insanların oluşturduğu dizi. 3. Koşu, yarış.
131.	qoyuluş I (YUTS, 246)	○ koyuluş isim Koyulma işi.

Yoğunlaşma, koyulaş
ma, sıklaşma.

132.	qoyun (YUTS, 246) Kucak.	○ koyun (II) 1. isim Kollar arası, kucak. 2. Göğüsle giysi arası. 3. Koruyucu, şefkatli çevre.
133.	qoyuqluq (YUTS, 246) Koyuluk, sıklık, yoğunluk.	○ koyuluk isim Koyu olma durumu.
134.	qurma (YUTS, 249) Biriktirme, toplama, karma.	○ kurma 1. isim Kurmak işi. 2. sıfat Prefabrik.
135.	laçın (YUTS, 252) Doğan, şahin.	○ laçın isim, hayvan bilimi Beyaz renkli bir cins şahin.
136.	leçek (YUTS, 255) bk. leçek Kadın baş örtüsü.	○ leçek isim Başörtüsü, yün atkı.
137.	leçin (YUTS, 255) Doğan, şahin.	○ laçın isim, hayvan bilimi Beyaz renkli bir cins şahin.
138.	mexrec (YUTS, 265) Payda.	○ mahreç 1. isim Çıkış yeri, çıkak. 2. dil bilgisi Boğumlanma noktası. 3. matematik Payda.
139.	miniş (YUTS, 273) Binme.	○ biniş 1. isim Binme işi. 2. Üniversite öğretim üyelerinin giydikleri cübbe. 3. tarih Yüksek aşamalı bilginlerin ve yeniçeri subaylarının giydikleri cübbe. 4. Atlı alay. 5. Atlı alayda giyilen giysi.
140.	oq I (YUTS, 294) Ok, kuşun, mermi.	○ ok 1. isim Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. 2. Yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen, oka benzer işaret. 3. At arabası,

kağnı vb. araçlarda koşum hayvanlarının bağlandığı ağaç. 4. matematik Bir dairede bir kirişin ortasında bu kirişi gören yayın ortasına indirilen doğru parçası.

141.	oqçi (YUTS, 294) Okçu, atıcı, nişancı.	○ okçu 1. isim Ok yapan veya satan kimse. 2. Okçuluk sporunu yapan kimse, kemankeş.
142.	otluq II (YUTS, 299) Çayır, çayırılık.	○ otluk 1. isim Otu bol olan yer. 2. Kış için kurutulmuş ot yığını. 3. Ot konulan yer.
143.	oymiçi (YUTS, 301) Gravürcü, oymacı.	○ oymacı isim Oyma işleri yapan sanatçı, hakkâk.
144.	oymiçiliq (YUTS, 301) Gravür, hakkâk işleri.	○ oymacılık 1. isim Oyma yapma sanatı, hakkâklik. 2. Oymacı olma durumu.
145.	oyunçi (YUTS, 302) Oyuncu, kumarcı, yaramaz; dans etmesini bilen.	○ oyuncu 1. isim Herhangi bir oyunda oynayan kimse. 2. Sinema, perde veya bir gösteride rol alan sanatçı, aktör, aktris. 3. sıfat Oyunu seven. 4. sıfat Düzençi, hileci. 5. sıfat, spor Çok oyun yapan, oyundan oyuna geçen (kimse).
146.	oyuq (YUTS, 302) Çukur, oyuk, kazı.	○ oyuk isim Oyulmuş, içi boş ve çukur olan yer.
147.	ölke (YUTS, 304) Vatan, bölge, eyalet.	○ ülke 1. isim Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların tümü, diyar, memleket. 2. Devlet. 3. Bir özelliği ön plana çıkarılarak düşünülen bölge.
148.	paçaq II (YUTS, 312) Bacak, ayak.	○ bacak 1. isim, anatomi Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü. 2. anatomi Hayvanlarda yürümeye veya atlamaya

yarayan organ. 3. Bazı şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri, ayak. 4. İskambil kâğıtlarında genç erkek resimli kâğıt, oğlan, vale.

149.	pétiş (YUTS, 322) 1. Batış, dalma, çökme, dalış. 2. Batı, garp.	○ batış isim Batma işi.
150.	piçiş (YUTS, 322) 1. Biçme. 2. Hadım etme, eneme.	○ biçiş isim Biçme işi.
151.	pît (YUTS, 324) Bit, böcek.	○ bît isim, hayvan bilimi Yarım kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, kehle (Pediculus).
152.	poq (YUTS, 325) Bok, gübre, necaset.	○ bok 1. isim Dışkı. 2. Güç durum. 3. sıfat Hor görülen, tiksiniilen.
153.	sağ I (YUTS, 337) (ağız) bk. oñ oñ I “Gerçek, hakikat”; oñ II “Sağ”.	○ sağ (I) 1. sıfat Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. 2. isim Bu taraftaki yön. 3. Ekonomi ve siyasette gelenekçi (görüş). 4. isim, spor Boksta sağ yumrukla vuruş.
154.	sağ II (YUTS, 337) bk. saq saq I “Uyanık, ihtiyatlı”; saq II “Sağ, diri, canlı”; saq III “Ambar”.	○ sağ (II) 1. sıfat Sağlam, esen. 2. Yaşamakta olan. 3. Katkısız.
155.	saq I (YUTS, 337) Uyanık, ihtiyatlı.	○ sak (I) 1. sıfat Uyanık, gözü açık, müteyakkız. 2. Uykusu hafif.

156.	sapliq II (YUTS, 341) Kepçe.	○ saplı 1. sıfat Sapı olan. 2. isim Büyük kepçe. 3. zarf Saplanmış olarak.
157.	sarqış (YUTS, 342) Sarkma, damlama.	○ sarkış isim Sarkma işi.
158.	sinir (YUTS, 355) Kiriş, damar.	○ sinir 1. isim, anatomi Duyu ve hareket uyarılarını beyinden organlara, organlardan beyne ileten beyazımsı teller ve bu tellerin oluşturduğu demet. 2. Rahatsız edici, hastalık derecesine varan aşırı duyarlılık. 3. Herhangi bir şey, bir olay karşısında tepki gösterme duyarlılığı ve kişinin ruhsal niteliği. 4. sıfat Hoşa gitmeyen, can sıkan. 5. Kas kirişi ve zarı.
159.	sirliq II (YUTS, 356) Boyalı, cilalı.	○ sırlı (I) 1. sıfat Sır sürülmüş, sıırı olan.
160.	sirt II (YUTS, 356) (ağız) Belkemiği, omurga.	○ sirt 1. isim, anatomi Omurgalı veya omurgasız hayvanlarda boyundan kuyruk sokumuna kadar uzanan üst bölüm. 2. anatomi İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm, göğüs karşıtı. 3. Kesici araçların kesmeyen kenarı. 4. Dağların veya tepelerin üst bölümü. 5. İnsanın üstü. 6. Bir şeyin üstü, üst bölümü. 7. Dikilmiş veya ciltlenmiş kitaplarda dikişin bulunduğu bölüm.
161.	soğıqluq (YUTS, 357) Soğukluk, ayaz.	○ soğukluk 1. isim Soğuk olma durumu, soğuk bir etki yapan şeyin özelliği, bürudet. 2. Yemeğin sonunda yenen meyve, hoşaf, komposto vb. şeyler. 3. Hamamlarda yıkanılan yerle giyinilen yer arasındaki az

ısıtılan yer. 4. Soğuk, sevimsiz ve ilgisiz davranış, ilgisizlik. 5. Sevimsiz olma durumu, antipati. 6. Kırgınlığa, dargınlığa yol açabilen sevgi azalması. 7. Cinsel istek duymama durumu.

162.	solğun (YUTS, 359) 1. Solgun, solmuş, sararmış. 2. Özensiz, ihmalci.	○ solğun sıfat Rengini, tazeliğini, canlılığını veya parlaklığını yitirmiş olan, solmuş.
163.	solluq (YUTS, 359) Solluk, sola meyillik.	○ solluk isim Sol görüşe sahip olma durumu.
164.	sözsüz (YUTS, 364) Sözsüz, sessiz.	○ sözsüz 1. sıfat Konuşmadan yapılan. 2. müzik Sözleri olmaksızın çalınan (müzik), çalgısal, enstrümantal.
165.	suluq (YUTS, 365) Nemli, sulu.	○ sulu 1. sıfat Suyu olan, içinde su bulunan, koyu karıştı. 2. Suyu çok olan. 3. İçine su katılmış, sulandırılmış olan. 4. Yersiz şakalar yapan, söz ve davranışları ile çevresini tedirgin eden veya gereksiz iltifatlarda bulunan (kimse).
166.	sür'etlik (YUTS, 369) Süratli, çabuk, acele.	○ süratli 1. sıfat Çabuk hareketlenen, çabuk giden, çabuk işleyen, hızlı.
167.	şunçe (YUTS, 382) O kadar, şu kadar.	○ şunca ○ 1. sıfat Epey, çok. 2. zarf (şu'nca) Şu kadar, şu denli.
168.	tam I (YUTS, 387) Duvar, dam.	○ dam (I) 1. isim Yapıları dış etkilere korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit kaplı bölüm. 2. Üzeri toprak kaplı

ev, küçük ev, köy evi. 3. Tutukevi. 4. Ahır.

169.	tarliq I (YUTS, 391) Darlık, kıskanma.	○ darlık 1. isim Dar olma durumu. 2. Geçim zorluğu. 3. İç sıkıntısı.
170.	tartiliş (YUTS, 391) bk. tartilmaq 1. Gergin hale getirilmek. 2. Sürüklenmek. 3. Tartılmak, ölçüp biçilmek. 4. Cazağa tartilmaq Cezalandırılmak. İşqa tartilmaq İşe celbedilmek. 5. Öğütülmek, ufalanmak. 6. Azalmak, kısalma, çekilmek, gerilemek. 7. Sunmak, vermek.	○ tartılış isim Tartılma işi.
171.	tartış I (YUTS, 391) Çekme.	○ tartış isim Tartma işi.
172.	taşqin (YUTS, 393) Taşkın, taşma, akın, su baskını, sel gibi.	○ taşkın 1. sıfat Taşmış bir durumda olan. 2. isim Su baskını, seylap, feyezan. 3. Aşırı.
173.	taşliq I (YUTS, 393) Taşlı, taşlık, çakıllı, çakıllık.	○ taşlı 1. sıfat İçinde taş olan, taş karışmış olan (tahıl, bakliyat vb.). 2. Üzerinde taş bulunan. 3. Üzerinde süs taşı bulunan.
174.	taşliq I	○ taşlık 1. sıfat Taşı bol, taşlı (yer). 2. isim

(YUTS, 393) Taşlı,
taşlık, çakıllı, çakıllık.

Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı vb.
3. isim, hayvan bilimi Kuş vb. hayvanların
sindirim kanalları üzerinde bulunan kaslı,
öğütücü mide, katı (II), konsa.

175. **taşlıq** **III**
(YUTS, 393) Taşlık
(kuş midesi).

○ **taşlık** 1. sıfat Taşı bol, taşlı (yer). 2. isim
Taşla döşenmiş avlu, sofa, merdiven altı vb.
3. isim, hayvan bilimi Kuş vb. hayvanların
sindirim kanalları üzerinde bulunan kaslı,
öğütücü mide, katı (II), konsa.

176. **tañanç** (YUTS,
394) Dayanak, destek.

○ **dayanç** 1. isim Sabır. 2. Dayanak.

177. **taylaq** (YUTS,
395) Köşek, taylak.

○ **taylak** isim At veya deve yavrusu.

178. **teñge** (YUTS,
401) Para birimi, lira.

○ **tenge** isim Kazakistan'ın para birimi.

179. **tégiş** (YUTS,
407) Değme, ait,
dokunma.

○ **değiş** 1. isim Değme işi. 2. Değişim.

180. **tétik**(YUTS,
410) Dinç, çevik.

○ **tetik (II)** 1. sıfat Çabuk davranan, çevik,
dikkatli, uyanık. 2. Dikkat ve özen
gerektiren, nazik.

181. **tétiklik**
(YUTS, 410) Dinçlik,
çeviklik.

○ **tetiklik** isim Tetik (II) olma durumu.

182. **tinduruş** **I**
(YUTS, 413) Teskin
etme, yatıştırma,
dindirme,
sakinleştirme.

○ **dindirış** isim Dindirme işi.

183. **tinış** **I** (YUTS,
413) bk. **tinmaq** **I**
Avunmak, teskin

○ **diniş** isim Dinme işi.

olmak, rahat etmek.

184.	tiriklik	○ dirilik isim Diri olma durumu.
	(YUTS, 414) Yaşam, dirilik.	
185.	tiziliş (YUTS, 415) bk. tizilmaq	○ diziliş isim Dizilme işi.
	Sıralanmak.	
186.	tiziş (YUTS, 415) Sıralama.	○ diziş isim Dizme işi.
187.	toğram	○ doğram isim Doğrama sonucu ortaya çıkan parça.
	(YUTS, 416) Parça, lokma, dilim.	
188.	toqumiçi	○ dokumacı isim Kumaş dokuyan veya dokuma ticareti yapan kimse, dokuyucu.
	(YUTS, 418) 1. Dokumacı. 2. (mecazi) Yalancı.	
189.	toqunuş	○ dokunuş (I) 1. isim Dokunma (I) işi, temas.
	(YUTS, 418) Dokunuş, takılma, itiş, itme.	
190.	toqunuş	○ dokunuş (II) 1. isim Dokunma (II) işi. 2. Dokunma ipliklerinin çaprazlama biçimi.
	(YUTS, 418) Dokunuş, takılma, itiş, itme.	
191.	toluq (YUTS, 418) Dolu, tam, tüm.	○ dolu (II) 1. sıfat İçi boş olmayan, dolmuş, meşbu, pür, boş karşıtı. 2. Bir yerde sayıca çok. 3. Boş yeri olmayan, her yeri tutulmuş olan. 4. Boş vakti olmayan, meşgul. 5. Çok olan (iş, uğraş, olay vb.). 6. İçinde atılacak mermisi bulunan (top, tüfek vb. ateşli silahlar). 7. Tornacılıkta delik açılmamış (gereç). 8. Bir duygunun güçlü etkisinde olan. 9. isim İçki doldurulmuş bardak.

192.	toluqluq (YUTS, 418) Doluluk, tam olmak, bütünlük.	○ doluluk isim Dolu olma durumu.
193.	tonluq (YUTS, 419) Giyimli, giyimi kuşamı yerinde.	○ donlu sıfat Donu olan.
194.	tonluq (YUTS, 419) Giyimli, giyimi kuşamı yerinde.	○ tonlu sıfat, dil bilgisi Yumuşak.
195.	tonluq (YUTS, 419) Giyimli, giyimi kuşamı yerinde.	○ tonluk sıfat Belli bir ton ağırlığında olan.
196.	tonuş (YUTS, 419) Tanış, tanıdık, tanıma, itiraf, bilgi, fikir, bilinç.	○ tanış sıfat Tanıdık (kimse veya yer).
197.	toñ (YUTS, 419) 1. Don, buz. 2. Ham, olmamış. 3. Kaba.	○ don (II) 1. isim Hava sıcaklığının sıfırdan aşağı düşmesiyle suların buz tutması.
198.	topuq (YUTS, 420) Topuk, ayak bileği.	○ topuk 1. isim, anatomi Ayağın yuvarlakça olan alt bölümü. 2. Ökçe. 3. madencilik Belli bir amaçla kazılmaksızın asıl yerinde bırakılan kömür bloku veya cevher kütlesi.
199.	tozaq (YUTS, 422) Tuzak, kapan.	○ tuzak 1. isim Kuş veya yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzenek. 2. Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen, komplo.
200.	töl (YUTS, 423) Döl, hayvanların yeni doğurdukları yavrular.	○ döl 1. isim Canlıların üremesi sonucu ortaya çıkan yeni birey veya bireylerin bütünü, zürriyet, nesil. 2. Yavru, çocuk.

201.	töpilik (YUTS, 424) Kabarık, tepe, tepecik, tepeli yer, tepelik.	○ tepelik 1. sıfat Tepesi çok olan (yer). 2. isim Bir yapının veya bir mobilyanın en yukarısına süs olarak yapılan bölüm. 3. isim Anadolu'da köylü kadınların kullandıkları, altın ve gümüş paralarla, bazı değerli taşlarla süslü başlık. 4. isim Sorguç.
202.	tuğ (YUTS, 425) Tuğ, bayrak.	○ tuğ 1. isim Sorguç. 2. tarih Padişahların ve vezirlerin başlarına taktıkları başlıkların ön tarafında bulunan tüy veya püskül biçimindeki süs.
203.	turgunluq (YUTS, 427) Durgunluk, göç etmeme hali, sükunet hali.	○ durgunluk 1. isim Durgun olma durumu. 2. ekonomi Alışverişin azlığı vb. nedenlerle piyasanın durgun olması, resesyon.
204.	tuzaq (YUTS, 429) Tuzak, pusu.	○ tuzak 1. isim Kuş veya yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzenek. 2. Birini güç ve tehlikeli bir duruma düşürmek için kurulan düzen, komplo.
205.	tuzsuzliq (YUTS, 429) 1. Tuzsuzluk. 2. (mecazi) Saçmalık, tatsızlık, anlamsızlık.	○ tuzsuzluk isim Tuzsuz olma durumu.
206.	tügmek (YUTS, 430) Dügmek, bağlamak.	○ dügmek -i Düğüm yapmak.
207.	tüzlük (YUTS, 433) Düzlük, doğruluk, saflık.	○ düzlük 1. isim Düz olma durumu. 2. Geniş, düz yer. 3. coğrafya Deniz yüzeyine göre değişik yüksekliklerde olan az eğimli yer.
208.	uçuğ (YUTS, 434) Uçuk, sivilce.	○ uçuk (II) 1. isim, tıp Ateşli hastalıklar, ruhsal bunalımlar veya korku sonucu

genellikle dudakta beliren kabarcık.

209.	ulima	I	○ ulama 1. isim Ulamak işi. 2. Ulanan parça, ek, katkı, ilave. 3. dil bilgisi Konuşmada art arda gelen kelimelerden birincisinin sonundaki ünsüzün, ikincisinin başındaki ünlüye ses bakımından bir hece oluşturacak biçimde bağlanarak söylenmesi, bağlama: Ayırt etmek, tertip etmek, art arda gibi. 4. sıfat Ulanmış.
(YUTS, 436)	Bağlama, ekleme, birleştirme.		
210.	ulima	I	○ ulema 1. isim Bilginler. 2. din b. Sarıklı din bilginleri.
(YUTS, 436)	Bağlama, ekleme, birleştirme.		
211.	uruq	(YUTS, 438)	○ uruk isim Soy, sülale.
	1. Tohum. 2. Soy.		
212.	yağliq	II	○ yağlık 1. sıfat Yağ için ayrılmış, yağ elde etmeye özgü. 2. isim Sırma işlemeli, büyük mendil, çevre.
(YUTS, 454)	Mendil.		
213.	yaxşi	(YUTS, 455)	○ yahşi sıfat İyi, güzel, çok güzel.
	İyi.		
214.	yaxşiliq		○ yahşilik isim Yahşi olma durumu.
(YUTS, 455)	İyilik.		
215.	yamğurluq		○ yağmurluk 1. isim Yağmurdan korunmak için üste giyilen giysi, trençkot, empermeabl. 2. Çadır bezinden yapılan ve yağmurdan korunmaya yarayan örtü. 3. İçeriye doğru açılan pencerelerle dış kapılarda yağmur ve kar sularının içeriye girmesini önlemek için yapılmış oluklu parça.
(YUTS, 457)	1. Yağmurlu. 2. Yağmurluk.		
216.	yanaq	II	○ yanak 1. isim Yüzün göz, kulak ve burun

(YUTS, 459) Yanak, avurt.	arasındaki bölümü. 2. Lastik tekerlekli taşıtlarda lastiğin jant ile yere temas eden bölümü arasında kalan yan yüzeyi.
217. yaramasliq (YUTS, 459) 1. İşe yaramazlık, iktidarsızlık. 2. Kötülük, yaramazlık.	○ yaramazlik 1. isim Yaramaz olma durumu. 2. Yaramazca davranış. 3. Kötü, uygunsuz durum veya haber.
218. yaraq (YUTS, 459) Silah, alet.	○ yarak 1. isim Silah. 2. Erkeklik organı.
219. yararliq (YUTS, 459) Yararlık, iktidar, uygunluk, kabiliyet.	○ yararlilik isim Yararlılık.
220. yastuq (YUTS, 460) Yastık, minder.	○ yastik 1. isim Başın altına koymak veya sırtı dayamak için kullanılan, içi yün, pamuk, kuş tüyü, ot vb.yle doldurulmuş küçük minder. 2. Bu biçimde yapılmış ve türlü işlerde kullanılan şey. 3. Fide yetiştirmek için ince toprak ve gübreden hazırlanmış yüksekçe yer. 4. Yapılarda, makinelerde bazı bölümlerin üzerine dayandığı parça.
221. yataq (YUTS, 461) Yatak, yurt.	○ yatak 1. isim Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatırılan eşya, döşek. 2. Yün, pamuk, kuş tüyü vb. maddelere kılıf geçirerek yapılan şilte. 3. Üzerine şilte konulan karyola, somya, kerevet vb. 4. coğrafya Irmak, çay, dere vb.nin, içinde aktıkları yer, akak, mecra. 5. Katmanlaşmış herhangi bir madde yığını. 6. Bir şeyin çok bulunduğu yer. 7. Maden veya fosil ocaklarında birbirini izleyen iki maden,

taş veya kömür tabakası arasında uzanan damar. 8. Çanak biçimindeki bir havzada veya buna benzer bir oluşumda toplanmış petrol birikintisi. 9. Gizli barınak veya bir suçluyu gizlice barındıran yer. 10. Makinelerde hareketli bölümleri içine alan hareketli veya sabit parça. 11. Fideleri gömmek için toprakta açılan çukur. 12. Turunçgilleri ve yumurta vb. ürünleri korumak üzere saman vb.nden yararlanılarak yapılan yer. 13. hayvan bilimi Katmanlı bir kaya bütününde maden filizi veya taş döküntüsünden oluşan çok ince tabaka.

222.	yataqlıq (YUTS, 461) Yataklı, yurtlu.	○ yataklı 1. sıfat Herhangi bir sayıda yatağı olan, yatak alabilen. 2. İçinde aktığı yer derin olan. 3. isim Yataklı vagon.
223.	yavan (YUTS, 461) 1. Çöl, sahra. 2. Tenha yer, boş yer.	○ yaban 1. isim İnsan yaşamayan ıssız yer. 2. Vahşi olan, evcil olmayan canlı. 3. Kendi kendine yetişen bitki. 4. Aile ocağından uzak olan yer. 5. sıfat Issız. 6. Yabancı, el, yerli halktan olmayan kimse.
224.	yavaşlıq (YUTS, 461) bk. juvaşlıq Sakinlik, usluluk, yumuşaklık.	○ yavaşlık isim Yavaş olma durumu.
225.	yaymaq (YUTS, 462) Yaymak, sermek.	○ yaymak 1. -i, -e Bir şeyi açarak, düzelterek bir alanı örtecek biçimde sermek. 2. Birçok kimseye duyurmak. 3. Çevreye dağılmasına sebep olmak. 4. -i Sınırı genişletmek. 5. -i Koyun, inek vb.ni otlatmak. 6. -i Dağınık ve düzensiz bir biçimde saçmak, dağıtmak. 7.

Işık kaynağı, ışığı kendinden dışarıya doğru çeşitli yönlerle göndermek.

226.	yazdurmaq II (YUTS, 462) (yazmaq 'tan II) Yaydırmak, serdirmek.	○ yazdırmak -e Yazma işini yaptırmak.
227.	yazduruş II (YUTS, 462) Yaydırma, serdirme.	○ yazdırış isim Yazdırma işi.
228.	yellik (YUTS, 463) Rüzgarlı.	○ yelli 1. sıfat Yeli çok olan, rüzgârlı. 2. Çok yellenen. 3. İşveli, fıkırdak.
229.	yégane (YUTS, 464) Tek, yalnız.	○ yegâne sıfat Biricik, tek.
230.	yéqinliq (YUTS, 464) 1. Yakınlık. 2. Akrabalık. 3. Dostluk, sıcaklık.	○ yakınlık 1. isim Yakın olma durumu. 2. Duygusal bağ veya akrabalık ilişkisi.
231.	yéqış II (YUTS, 465) bk. yaqmaq II Yakmak, ateşe vermek, kundaklamak.	○ yakış isim Yakma işi.
232.	yérim (YUTS, 466) Yarım, yarı, buçuk.	○ yarım 1. sıfat Bütün bir şeyin ayrıldığı iki eşit parçadan her biri. 2. Tam ve istenildiği gibi olmayan, eksik, noksan. 3. isim Bir bütünün yarısı olan miktar. 4. isim Saatte on iki otuz. 5. Hastalıklı, sakat, sağlıksız.
233.	yériq (YUTS, 466) Yarık, aralık,	○ yarık 1. isim Yarılarak açılmış yer, geniş çatlak. 2. İnce bir çizgi durumunda açılmış

çatlak.

yara. 3. Anlaşmazlık. 4. fizik Küçük bir ışık demeti elde etmek için ışık kaynağının önüne konulan, saydam olmayan bir düzlem üzerine açılmış, dikdörtgen biçiminde küçük delik. 5. tıp Çatlak. 6. Dişinin cinsel organı. 7. sıfat Yarılarak açılmış veya yarılarak oluşmuş.

234.	yétersiz (YUTS, 467) Yetersiz, eksik.	○ yetersiz 1. sıfat Gerekli bilgi ve yeteneği olmayan, yeterliği olmayan, kifayetsiz, ehliyetsiz. 2. Eksiği olan, yetecek kadar olmayan. 3. Gereken, istenen niteliği olmayan. 4. Verimli olmayan. 5. İşlevini tam olarak yapamayan (organ, alet vb.).
235.	yétersizlik (YUTS, 467) Yetersizlik, eksiklik.	○ yetersizlik isim Yetersiz olma durumu, kifayetsizlik.
236.	yétik (YUTS, 467) Yeterli, olgun.	○ yetik 1. sıfat Yetişmiş, erişmiş, büyümüş. 2. Bilgili, olgun (kimse).
237.	yéziliş I (YUTS, 468) bk. yézilmaq I 1. Yazılmak. 2. Kaydedilmek.	○ yazılış isim Yazılma işi.
238.	yéziliş II (YUTS, 468) bk. yézilmaq I Serilmek, yayılmak.	○ yazılış isim Yazılma işi.
239.	yéziq (YUTS, 467) Yazma, yazı, yazıt.	○ yazı (I) 1. isim Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, yazma işi. 2. Alfabe. 3. Harfleri yazma biçimi. 4. Herhangi bir konuda yazılmış bilim, düşünce ve sanat ürünü. 5. Anlam, sanat veya biçim

bakımından yazılan şey, makale. 6. Metal paraların üzerinde değeri yazılan yüzü. 7. din b. Yazgı.

240.	<i>yéziş I</i> (YUTS, 468) bk. <i>yazmaq I</i> Yazmak.	○ <i>yazış</i> isim Yazma işi.
241.	<i>yéziş II</i> (YUTS, 468) bk. <i>yazmaq II</i> Yaymak, sermek.	○ <i>yazış</i> isim Yazma işi.
242.	<i>yığın</i> (YUTS, 468) bk. <i>jığın</i> 1. Yığın, küme. 2. Kalabalık, sürü. 3. Toplantı, meclis.	○ <i>yığın</i> 1. isim Bir şeyin yığılmasıyla oluşturulan küme, tepe. 2. Birçok kimsenin veya nesnenin bir araya gelmesiyle oluşan kalabalık, küme, kitle, kütle.
243.	<i>yigindi</i> (YUTS, 468) bk. <i>jigindi</i> 1. Birikme, birikim. 2. Toplanma. 3. Toplama, yekun.	○ <i>yığıntı</i> isim Bir araya yığılmış şeyler kümesi.
244.	<i>yiqindi</i> (YUTS, 468) bk. <i>jiqindi</i> Harabe, enkaz, yıkıntı.	○ <i>yıkıntı</i> 1. isim Yıkılma, yıkım, mahvolma. 2. Yıkılan bir şeyin parçaları, kalıntıları, enkaz. 3. Virane. 4. Ruhsal bakımdan yıkılma, yıkım, mahvolma.
245.	<i>yimeklik</i> (YUTS, 468) Yenilecek şey.	○ <i>yemeklik</i> 1. sıfat Yemek yapmakta kullanılan. 2. Yemek için ayrılan. 3. isim Yiyecek şey, yiyecek maddesi.
246.	<i>yolluq II</i> (YUTS, 470) Çizgili.	○ <i>yollu</i> 1. sıfat Yolu herhangi bir nitelikte olan. 2. Çizgili. 3. Hızlı giden (taşıt). 4. Kuralına uygun. 5. Herhangi bir nitelikte, biçimde. 6. isim Kolayca elde edilen kadın. 7. Parası olan.

247.	yolluq <i>II</i> (YUTS, 470) Çizgili.	○ yolluk 1. isim Yolculuk sırasında yenmek üzere hazırlanan yiyecek, yol azığı. 2. Yolcuya verilen armağan. 3. Koridorlara serilen, dar ve uzun halı, yol halısı. 4. Yol masrafı olarak ödenen para, harcırah.
248.	yoqsiz (YUTS, 469) bk. yoqsuz Yoksul, zavallı.	○ yoksuz 1. sıfat Yoksul. 2. Yok olmuş, yok olan, bulunmayan
249.	yoqsuz (YUTS, 469) Yoksul, zavallı.	○ yoksuz 1. sıfat Yoksul. 2. Yok olmuş, yok olan, bulunmayan
250.	yoqsuzluq (YUTS, 469) Yoksulluk.	○ yoksuzluk 1. isim Yoksulluk. 2. Yoksuz olma durumu, bulunmama.
251.	yumuq (YUTS, 472) bk. jumuq Yumuk, birbirine bitişik, kapalı, yanaşık.	○ yumuk 1. sıfat Yumulmuş olan, yumulmuş gibi duran, yumulu. 2. Tombul.
252.	zeyip (YUTS, 477) bk. zeip Zayıf, güçsüz, hastalıklı, cılız, rahatsız.	○ zayıf 1. sıfat Eti, yağı az olan, sıska, cılız, arık (insan veya hayvan). 2. Görevini yapacak yeterli gücü olmayan. 3. Sağlamlığı, dayanıklılığı olmayan. 4. Önemli, güvenilir olmayan. 5. Çok az. 6. Enerjisi, etkisi, yoğunluğu az olan. 7. isim Başarısızlığı gösteren not. 8. Bilgi yönünden yeterli olmayan, yeteneksiz. 9. Kişilik ve ruhsal yönden gereği kadar güçlü olmayan.

2.1.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe Fiiller

Ses değişimi yoluyla oluşan kısmi yalancı eş değer Türkçe fiillerin sayısı 147'dir. Bunlar:

1. <i>aparmaq</i> veya <i>élip barmak</i> (YUTS, 14) Götürmek.	○ <i>aparmak</i> 1. -i Alıp götürmek. 2. Gizlice almak, alıp kaçmak, çalmak.
2. <i>aqlanmaq</i> (<i>aqlimaq'tan</i>) (YUTS, 7) 1. Badanalanmak; 2. Aklanmak, temizlenmek.	○ <i>aklanmak</i> 1. nsz Ak olmak, temizlenmek. 2. hukuk Hakkında dava açılan sanık, yargılama sonunda suçsuz bulunmak, temize çıkmak, beraat etmek. 3. hukuk Kooperatif, şirket, dernek vb. kuruluşların faaliyetleri ve harcamaları genel kurulca uygun bulunmak.
3. <i>aqlimaq</i> (YUTS, 7) Aklamak, temizlemek.	○ <i>aklamak</i> -i, hukuk Suçsuz veya borçsuz olduğu yargısına vararak birini temize çıkarmak, tebriye etmek, ibra etmek.
4. <i>aqmaq</i> (YUTS, 7) Akmak, sızmak.	○ <i>akmak</i> 1. -den Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek. 2. Sıvı maddeler aşağıya yönelmek. 3. Sıvı bir madde bir yerden çıkmak. 4. nsz Bir kap veya bir yer, içindeki veya üstündeki sıvıyı sızdırmak. 5. -e Art arda ve toplu olarak gitmek. 6. nsz Kumaş yıpranıp iplikleri erimeye başlamak. 7. nsz Boya birbirine karışmak. 8. -le Sürüp gitmek. 9. nsz Zaman çabuk geçmek. 10. nsz Karışmak, katılmak. 11. nsz Çabucak savuşmak, ortadan kaybolmak.
5. <i>atlanmaq</i> (YUTS, 21) Ata binmek.	○ <i>atlanmak (I)</i> 1. nsz Ata binmek. 2. At edinmek.
6. <i>atmaq</i> (YUTS, 21) Fırlatmak, ateş açmak, bırakmak.	○ <i>atmak</i> 1. -i, -e Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak. 2. Bir şeyi yere doğru bırakmak. 3. Bir kimsenin ilişkisini kesmek. 4. -e, nsz

Koymak. 5. Rastgele bir kenara koymak. 6. -den, nsz Uzatmak. 7. Bir yerden başka bir yere taşımak. 8. nsz Silles, tokat vurmak. 9. nsz Top, tüfek vb. silahları patlatmak. 10. nsz Kurşun, gülle, ok vb. şeyleri hedefe fırlatmak. 11. -e, nsz Geri bırakmak, ertelemek. 12. Örtmek. 13. Yapılmış kötü bir işi birine yüklemek. 14. -i, -den Kovmak, dışarıya çıkarmak, ilgisini kesip uzaklaştırmak. 15. -i İstenilmeyen bir şeyi kendi malı olmaktan çıkarmak. 16. -i Kullanılması gelenek hâline gelmiş bir şeyi kullanmaktan vazgeçmek. 17. -i Çıkarmak, dışarıya vermek. 18. -i Patlayıcı maddelerle havaya uçurup yıkmak. 19. -i Yay ve tokmakla ditmek, kabartmak. 20. nsz Çatlamak. 21. nsz Yırtılmak. 22. -den Yapışık olduğu yerden ayrılmak. 23. nsz Kalp, nabız vurmak, çarpmak. 24. -i Sıkıntı dolayısıyla giyilen bir şeyi çıkarmak. 25. -den, -i Yazılı veya banda alınmış bir metinden bazı bölümleri çıkarmak. 26. -i Değerini eksiltmek. 27. nsz Göndermek, yollamak. 28. -den Terk etmek. 29. Götürmek. 30. nsz Söylemek. 31. nsz Yalan veya abartmalı söz söylemek. 32. nsz Bilmeden, kestirerek söylemek. 33. nsz İçki içmek.

7. *avunmaq* (YUTS, 23)
Avunmak, sevinmek,
teselli olmak.

○ *avunmak* 1. nsz Bir şeyle uğraşarak acısını unutmak, sıkıntılardan uzaklaşmak, teselli bulmak, müteselli olmak. 2. Oyalanmak. 3. Hayvan gebe kalmak.

8. *avutmaq* (*avumaq'tan*)

○ *avutmak* 1. -i Bir kimsenin acısını veya

(YUTS, 23) 1. Avutmak, teselli etmek. 2. Çoğaltmak	1. sıkıntısını yatıştırmak, teselli etmek. 2. Oyalamak.
9. <i>ayduňlaşmaq</i> (YUTS, 24) Açıklanmak, belli olmak.	○ <i>aydınlaşmak</i> nsz Aydın niteliği kazanmak.
10. <i>aylanmaq</i> (YUTS, 24) Dolaşmak, dönmek, gezmek, seyretmek.	○ <i>aylanmak</i> nsz Bir yerin çevresinde dolanmak.
11. <i>ayrilmaq</i> (YUTS, 25) Ayrılmak, boşanmak, kaybetmek.	○ <i>ayrılmak</i> 1. -e Ayırma işine konu olmak. 2. -den Bir yerden, bir kimseden, bir şeyden uzaklaşmak. 3. -den Boşanmak.
12. <i>azmaq</i> (YUTS, 26) Azmak, yanılmak, sapmak, yoldan çıkmak.	○ <i>azmak (II)</i> 1. nsz Taşkınlıkta ileri gitmek. 2. Deniz, ırmak vb. kabarmak, taşmak. 3. Yara, hastalık etkili, tehlikeli duruma gelmek. 4. Cinsel duyguları artmak. 5. Çamaşır artık ağartılamaz duruma gelmek. 6. Hayvanlar iki ayrı ırktan doğmak. 7. Bitkiler, aşırı büyümek.
13. <i>baqmaq</i> (YUTS, 28) Bakmak, beslemek, itibar etmek, hizmetini görmek.	○ <i>bakmak</i> 1. -e Bakışı bir şey üzerine çevirmek. 2. Aramak. 3. Bir şeyin yüzü bir yöne doğru olmak. 4. Bir şeyin gelişmesi veya iyi bir durumda kalması için emek vermek. 5. Beslemek, geçindirmek. 6. Bir iş birinden beklenmek. 7. Hastayı muayene etmek. 8. Tedavi etmek için ilgilenmek. 9. Yoklamak, incelemek, denemek. 10. Bir işi yapmak, bir işi yapmakla görevli olmak. 11. nsz İlgilenmek. 12. Uğraşmak, meşgul olmak. 13. Yapılabilmesi bir şeye bağlı bulunmak. 14. Gözetmek, korumak. 15. Renklerde benzemek, andırmak. 16. nsz

Anlamak, farkına varmak. 17. Başka bir şeyle ilgilenmeyip elindeki veya önündeki işle uğraşır olmak.

14. <i>basturmaq</i> (YUTS, 31) Bastırmak; ayakta durdurmak.	○ <i>bastırmak</i> 1. -i Basma işini yaptırmak. 2. Zararlı bir olayı önlemek. 3. Durdurmak. 4. Üstünlüğünü göstermek. 5. Bir kumaşın kenarını kıvrıp dikmek. 6. Gidermek. 7. Hemen söylemek. 8. nsz Ansızın birinin yanına gitmek. 9. nsz Birdenbire gerçekleşmek ve pek çok etki göstermek. 10. -e Baskı yapmak, üzerine iyice düşmek. 11. Kümes hayvanlarını kuluçkaya yatırmak.
15. <i>béğişlimaq</i> (YUTS, 37) Armağan etmek, hediye etmek.	○ <i>bağışlamak</i> 1. -i, -e Bir mal veya hakkı karşılık beklemeden birine vermek, teberru etmek. 2. Herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten vazgeçmek, affetmek. 3. Görevden çekmek, almak. 4. Hoşgörmek.
16. <i>béqinmaq</i> (YUTS, 38) 1. Bakınmak, etrafına bakmak. 2. Boyun eğmek, tabi olmak, itaat etmek.	○ <i>bakınmak</i> 1. nsz, -e Çevreye göz gezdirmek, araştırmak. 2. Muayene olmak.
17. <i>bérilmek</i> (YUTS, 38) 1. Verilmek. 2. Dalmak, içtenlik.	○ <i>verilmek</i> nsz Verme işine konu olmak.
18. <i>boldurmaq I</i> (YUTS, 47) 1. Gerçekleştirmek, tahakkuk etmek. 2. Mayalamak.	○ <i>oldurmak</i> 1. -i Olmasını sağlamak. 2. Olgunlaştırmak.
19. <i>boşanmaq</i> (YUTS, 48) 1. Ayrılmak. 2.	○ <i>boşanmak</i> 1. -de Karı ve koca mahkeme kararı ile birbirinden ayrılmak. 2. Hayvan,

Doğurmak.

başlığından, koşum takımından veya bağından kurtulmak. 3. nsz Bol bol akmak. 4. nsz Baskı altında gergin duran bir şey, birden ve hızla kurtulmak. 5. nsz Kapalı bir yerde bulunan insanlar birden dışarı çıkmak. 6. nsz Dertlerini, yakınmalarını anlatmak. 7. Sıyrılmak, kurtulmak.

20. <i>bozarmaq</i> (YUTS, 50) Benzi uçma, rengi kaçmak, solmak.	○ <i>bozarmak</i> 1. nsz Boz renge girmek. 2. Renk değiştirmek, rengi atmak.
21. <i>bozlimaq</i> (YUTS, 50) Bağırmaq; hıçkırmak; ıztıraplı, hüznü ses.	○ <i>bozlamak</i> 1. nsz Deve bağırmaq. 2. Çığlık koparmak.
22. <i>buğlimaq</i> (YUTS, 52) Kaynatmaq, buharla pişirmek, buhara vermek.	○ <i>buğulamak</i> 1. -i Buğudan geçirmek, buğuya tutmak. 2. Bazı yemekleri buğu ile pişirmek.
23. <i>buyurmaq</i> (YUTS, 54) 1. Emretmek. 2. Ismarlamak.	○ <i>buyurmak</i> 1. -i, -e Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek, emretmek. 2. Söylemek, demek, düşüncesini bildirmek. 3. -e Gelmek, gitmek, geçmek, girmek. 4. -i Almak. 5. yardımcı fiil Etmek, eylemek.
24. <i>çaldurmaq</i> (YUTS, 69) (<i>çalmaq</i> 'tan III.) Çaldırmak; müzik aletini çaldırmak.	○ <i>çaldırmak</i> 1. nsz Çalma işini yaptırmak. 2. -i Hırsıza kaptırmak.
25. <i>çapmaq I</i> (YUTS, 71) Koşmak.	○ <i>çapmak</i> 1. -i Koşturmak. 2. nsz Akın etmek, koşmak.
26. <i>çemberlimek</i> (YUTS, 74) Çemberlemek, çerçevelemek.	○ <i>çemberlemek</i> -i Çemberle kuşatmak.

27. çiçmaq (YUTS, 77) Dışkısını salmak.	○ sıçmak 1. nsz Dışkıyı vücuttan dışarı atmak. 2. Bozmak, berbat etmek.
28. éçitmaq (YUTS, 121) (éçimaq 'tan) 1. Mayalamak, ekşitmek. 2. Acıtmak.	○ acıtmak 1. -i Acılık vermek. 2. Ağrı, sızı duyulmasına sebep olmak.
29. étilmaq (YUTS, 127) (atmaq 'tan) Atılmak, vurulmak.	○ atılmak 1. -den Atma işine konu olmak. 2. -e Saldırmak, hücum etmek. 3. nsz Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak. 4. -e Başlamak. 5. -e Bir işe girişmek. 6. nsz Patlatılmak. 7. Bir yerden, görevden veya işten uzaklaştırılmak.
30. étişmaq II (YUTS, 128) (atmaq 'tan) Karşılıklı atmak; atışmak.	○ atışmak 1. -le Tartışmak. 2. nsz Kendisine dargın olan bir kimseye barışıklmış gibi söz söylemek. 3. Çocuk oyunlarında ebeyi veya takımda olanları belirlemek için karşılıklı olarak adım atmak.
31. ézitmaq (YUTS, 129) Azdırmak, saptırmak, yoldan çıkarmak.	○ azıtmak 1. -i Azgın duruma getirmek. 2. nsz Bitki çok uzamak. 3. Çığırından çıkmak veya çıkarmak, ölçüyü kaçırmak.
32. gürüldimek (YUTS, 138) Gürültü yapmak; alevlenmek.	○ gürüldemek nsz Çok hızlı ve gürültülü ses çıkarmak.
33. haydimak (YUTS, 150) 1. Kovmak, dağıtmak, sürmek. 2. Sürmek, açmak.	○ haydamak 1. -i Çifte koşulan hayvanı sürmek, dehlemek. 2. Kovmak, defetmek.
34. xirlaşmaq (YUTS, 166) Çekişmek, kavga etmek, sövüp saymak.	○ hırlaşmak 1. nsz, -le Karşılıklı hırlamak. 2. Ağız kavgasına girişmek.

35. **illitmaq** (YUTS, 175)
(**ilimaq**'tan) ıltmak,
ısıtmak.

○ **ıltmak** -i ılık duruma getirmek.

36. **işlimesek** (YUTS, 180)
İşlemek, çalışmak.

○ **işlemek** 1. -i Bir şeye emek vererek onu daha elverişli bir duruma getirmek. 2. nsz İnce ve süslü şeyler yapmak, nakışlamak. 3. -e İçine girmek, etkilemek, nüfuz etmek. 4. -e Nakşetmek. 5. nsz İyi çalışmak, müşterisi bol olmak. 6. Durağan durumdan hareketli duruma geçmek, çalışmak. 7. Herhangi bir konuyu ele alarak incelemek, öğretmek. 8. Düşüncelerini herhangi birine etki yaparak benimsetmek. 9. -den İşlek, etkin durumda olmak. 10. nsz Çıban, olgunlaşma yolunda olmak. 11. nsz Yara, kapanmamak. 12. nsz Gidip gelmek. 13. Hesapları, kayıtları düzenli olarak tutmak veya gereken yere aktarmak. 14. Herhangi bir ürünü satışa sunulmadan önce birtakım işlemlerden geçirmek.

37. **jiqilmaq** (YUTS, 183)
Yıkılmak, düşmek.

○ **yıkılmak** 1. nsz Yıkma işi yapılmak veya yıkma işine konu olmak. 2. Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek. 3. Devrilme, yığılmak. 4. İstenmeyen biri çekilip gitmek, defolmak. 5. Yok olmak, mahvolmak. 6. Yenilmek. 7. -e Yüklenmek.

38. **jumdurmaq** (YUTS, 186)
(**jummaq**'tan)
Yumdurmak;
kapattırmak.

○ **yumdurmak** -i Yummasını sağlamak.

39. **keçmek I** (YUTS, 193)

○ **geçmek** 1. -e Bir yerden başka bir yere

Nehri yürüyerek
geçmek.

gitmek. 2. -den Bir yandan girip diğer yandan çıkmak. 3. -den Yol, araç veya akarsu bir yerin yakınından veya içinden gitmek. 4. -den Bir duruma uğramak, konu olmak. 5. -den Bırakmak, vazgeçmek. 6. -de Yaşamak. 7. -den Bir şeyi bundan böyle yapma durumunda olmamak. 8. -de Olmak, vuku bulmak, cereyan etmek. 9. -i, -e, -den Hastalık bulaşmak, sirayet etmek. 10. -den, -e Herhangi bir durum, soya çekim yoluyla birinde görünmek. 11. -den, -e Bulunduğu yeri veya konumu değiştirmek. 12. Bir yeri aşmak, öbür yana ulaşmak. 13. Yerini bırakıp başka yer almak. 14. -den Bir konu üzerinde veya bir yerde çalışmış olmak. 15. Etki yapmak, işlemek. 16. Görev almak. 17. Kalmak, devrolmak. 18. -i Geride bırakmak, aşmak. 19. nsz Tükenmek, bitmek, sona ermek. 20. -i Üstünlük sağlamak. 21. -i Söylemeden veya bitirmeden atlamak. 22. -i Zamanı aşmak, geride bırakmak. 23. -le Harcamak. 24. -i Bir müzik parçasını meşk ederek öğrenmek, çalmak veya söylemek. 25. -i, -den Birinden meşk etmek. 26. Haberi bir iletişim aracı ile bildirmek. 27. nsz Sönmek. 28. Yazılmak, girmek. 29. nsz Sürümü olmak, satılmak. 30. -i, -e Konuşmada sözü geçmek veya basında yer almak. 31. nsz Kullanımda olmak, tedavülde olmak. 32. nsz Kabul edilemez olmak. 33. nsz Okulda, sınavda başarı göstermek. 34. Bir yere gidip oturmak. 35.

nsz Çok bekletilmekten çürümeye yüz tutmak. 36. nsz Sıyrılmak, kurtulmak, işin içinden çıkmak. 37. yardımcı fiil Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar. 38. -i, -e Çekiştirmek, yermek.

40. <i>kérilmek</i> (YUTS, 198) Gergin olmak, gerinmek.	○ <i>gerilmek</i> 1. nsz Germe işi yapılmak, gergin duruma gelmek, belirli bir uzama ile çekilmek. 2. Gergin bir biçimde açılmak. 3. Kasılmak. 4. Kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek. 5. İlişki ve davranış bozulacak duruma gelmek.
41. <i>keskinleştürmek</i> (YUTS, 195) (<i>keskinleşmek</i> 'ten) Keskinleştirmek, sivrileştirmek, ciddileştirmek.	○ <i>keskinleştirmek</i> -i Keskin duruma getirmek.
42. <i>köçürmek</i> (YUTS, 203) 1. Geçirmek. 2. Göç ettirmek, taşındırmak. 3. Kopya etmek.	○ <i>göçürmek</i> 1. -i Göçmesine sebep olmak. 2. Çökertmek. 3. Yiyip bitirmek. 4. Bitkileri yerinden çıkarıp başka yere dikmek, göçermek.
43. <i>köçürtmek</i> (YUTS, 203) (<i>köçürmek</i> 'ten) 1. Göç ettirtmek, taşındırtmak. 2. Kopya vermek.	○ <i>göçürtmek</i> -i Göçmesine sebep olmak.
44. <i>közükmek</i> (YUTS, 210) 1. Doğurmak. 2. Gözükmek.	○ <i>gözükmek</i> nsz Görünmek.
45. <i>küzetmek</i> (YUTS, 214) Korumak, muhafaza etmek, bekçilik	○ <i>gözetmek</i> 1. -i Korumak, bakmak, özen göstermek, himaye etmek. 2. Önem vermek, göz önünde bulundurmak, ayrı

yapmak.

tutmak. 3. nsz Kollamak, beklemek. 4. Bir sonuca giderken bütün ayrıntı ve etkenleri dikkate almak. 5. Kayırmak.

46. **qaparmaq** (YUTS, 220) Kabarmak, şişmek, taşmak.

○ **kabarmak** 1. nsz Ağırlığı artmadan hacmi büyümek. 2. Yağışlardan veya kaynamaktan taşmaya yüz tutmak. 3. Niceliği artmak, büyümek. 4. Şişmek, genişlemek. 5. Hayvanların tüyleri dikilmek. 6. Kumaş üzerinde tüyler oluşmak, havlanmak. 7. Islanıp veya ısınıp yerinden kurtulmak. 8. Deniz dalgalanmak, büyük dalgalar oluşmak. 9. Bulanmak. 10. Öfke, sevgi vb. duygular gittikçe güçlenmek. 11. nsz, -e Kafa tutmak, öfkelenip üstüne yürüyecek gibi davranmak. 12. Böbürlenmek, gururlanmak.

47. **qaplımaq** (YUTS, 221) Kaplamak, örtmek, kapatmak.

○ **kaplamak** 1. -i Her yanını örtmek, istila etmek. 2. Çepeçevre sarmak, kuşatmak. 3. nsz Bir kabın, bir kılıfın, bir örtünün içine almak. 4. Yayılıp doldurmak, etkisinde bırakmak. 5. Bir yüzeyi döşemek, başka bir nesne ile örtmek. 6. Kaplama adı verilen ince ağaç levhaları, değişik yöntemlerle hazırlanmış yüzeylere yapıştırmak. 7. Bir madeni bir başka madenle kimyasal bir yöntemle örtmek. 8. Bir kimsenin veya bir şeyin nitelikleri herkesçe bilinir olmak. 9. Doldurmak. 10. Doldurmak.

48. **qapsatmaq** (YUTS, 221) (**qapsimaq**'tan)

○ **kapsatmak** -i Kapsatma işini yaptırmak.

Kapsatmak, sardırmak, kuşattırmak.	
49. qapsımaq (YUTS, 221) Kapsamak, sarmak, kuşatmak.	○ kapsamak -i İçine almak, sınırları içine almak, şamil olmak.
50. qarılmaq (YUTS, 223) (qarılmaq 'tan) Karalamak, siyahlatmak.	○ karalatmak -i Karalama işini yaptırmak.
51. qatlımaq (YUTS, 226) Katlamak, bükmek, kıvrırmak.	○ katlamak 1. -i Kâğıt, kumaş vb. nesneleri üst üste kat oluşturacak biçimde bükme. 2. Arttırarak çoğaltmak.
52. qavuşmaq (YUTS, 227) Kavuşmak, görüşmek.	○ kavuşmak 1. -e Ayrı kalınan, sevilen bir kimseyle bir araya gelmek, onu yeniden görmek. 2. Yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek. 3. Katılmak. 4. nsz Bir araya gelmek, birleşmek. 5. nsz Güneş batmak. 6. Varmak, ulaşmak.
53. qavuşturmaq (YUTS, 227) (qavuşmaq 'tan) Kavuşturmak, teşekkül ettirmek.	○ kavuşturmak -i, -e Kavuşmasını veya kavuşmalarını sağlamak.
54. qaytarmaq (YUTS, 228) Geri çevirmek, döndürmek. Ayrıca bk. qaytarmaq .	○ kaytarmak 1. -i Geri çevirmek, iade etmek. 2. -den İş yapmaktan kaçmak.
55. qéqılmaq (YUTS, 232) Kakılmak, çakılmak, itilmek, dışlanmak.	○ kakılmak -e Kakma işi yapılmak.
56. qéliplımaq (YUTS, 232) Kalıplamak,	○ kalıplamak -i Biçimi bozulmuş bir şeyi düzeltmek için kalıba geçirmek, kalıba

dökmek.	vurmak.
57. <i>qétişturmaq</i> (YUTS, 233) Karıştırmak.	○ <i>katıştırmak</i> -i, -e Bir şeyin içine başka bir şey katarak karıştırmak.
58. <i>qézitmaq</i> (YUTS, 233) (<i>qazmaq</i> 'tan) Kazdırmak, açtırmak, kazıp çıkartmak.	○ <i>kazıtmak</i> -i, -e Kazıma işini yaptırmak.
59. <i>qıldurmaq</i> (YUTS, 234) (<i>qılmaq</i> 'tan) Yaptırmak.	○ <i>kıldırmaq</i> 1. -i, -e Kılma işini yaptırmak. 2. Namaz kılınmasını sağlamak.
60. <i>qilinmaq</i> (YUTS, 235) İşlenmek, yapılmak.	○ <i>kılınmaq</i> nsz Kılma işi yapılmak.
61. <i>qirilmaq</i> (YUTS, 236) 1. Tıraş edilmek, kazılmak. 2. İmha edilmek.	○ <i>kırılmaq</i> 1. nsz Kırma işine konu olmak, bir veya birçok parçaya ayrılmak. 2. Bükülerek kat yeri oluşturmak. 3. Savaş, bulaşıcı hastalık sebebiyle çok sayıda insan ölmek. 4. -e Birine karşı kırgın duruma gelmek, gücenmek, incinmek. 5. Kırgınlık duymak. 6. Soğuk, rüzgâr vb. eski gücü kalmamak, azalmak, yatışmak. 7. Cesaret, umut, onur azalmak, yok olmak. 8. -den Ağaç, dal üzerinde meyve, çiçek, yaprak çok olmak. 9. fizik Saydam bir ortamdan başka bir saydam ortama geçen bir ışın, doğrultu değiştirmek.
62. <i>qırqturmaq</i> (YUTS, 237) Kestirmek, kazdırmak.	○ <i>kırkırtmaq</i> -i Kırkma işini yaptırmak.
63. <i>qirmaq II</i> (YUTS, 237) Toptan imha etmek.	○ <i>kırmak</i> 1. -i Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. 2. İri parçalara ayırmak. 3. nsz Belirli bir biçimde katlamak. 4. Öldürmek, yok olmasına

neden olmak. 5. Bir şeyin fiyatını azaltmak, indirmek. 6. Tavlada karşı oyuncunun pulunu oyun dışında bırakmak. 7. Vücut kemiklerinden birini parçalamak. 8. Tahılı iri ve kaba öğütmek. 9. -e Hareket durumundaki canlının veya taşıtın yönünü değiştirmek, çevirmek, döndürmek. 10. Dileğini kabul etmeyerek veya beklenmeyen bir davranış karşısında bırakarak gücendirmek, incitmek. 11. Yok etmek. 12. Gücünü, etkisini azaltmak. 13. Kaçmak, uzaklaşmak. 14. nsz, ticaret Değerinden düşük fiyata almak.

64. *qismaq I* (YUTS, 238)

Kısmak, sıkmak.

- *kısmak* 1. -i Sesi azaltmak, alçaltmak. 2. Gözü biraz kapamak. 3. Ezmek, büzmek, daraltmak. 4. Lamba ışığını azaltmak. 5. Sıkıştırmak. 6. -den Masraf, harcama vb.ni azaltmak. 7. Verilen hak ve özgürlüklerin sınırını daraltmak. 8. Pintilik etmek.

65. *qisturmaq* (YUTS, 238)

Sıkıştırmak, sıkmak, araya sokmak, araya sıkıştırıp koymak.

- *kıstırmak* 1. -i, -e İki şey arasında bırakarak sıkıştırmak. 2. Kaçamayacak bir duruma getirmek.

66. *qisturulmaq* (YUTS, 238)

Lüzumsuz yere sıkışıp girmek.

- *kıstırılmak* nsz Kıstırma işi yapılmak.

67. *qıydurmaq* (YUTS, 239)

(*qiymaq*'tan I) Kıydırmak, kestirmek.

- *kıydırmak* -i, -e Kıyma işini yaptırmak.

68. *qiyılmaq* (YUTS, 239)

Kıyılmak, kesilmek.

- *kıyılmak* 1. nsz Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğranmak. 2. Kıyma işi yapılmak.

69. **qiymaq I** (YUTS, 239)
 1. Kesmek, kıymak. 2. Yarıp içine dalmak. 3. Kıymak, esirgemek.
- **kıymak** 1. -i Çok ince ve küçük parçalar biçiminde doğramak. 2. -e Acımadan vermek, esirgememek, feda etmek. 3. -e Acımayıp öldürmek. 4. -e Acımayarak büyük bir kötülük etmek, zulmetmek.
-
70. **qizartmaq** (YUTS, 240) (qizarmaq'tan) 1. Kızartmak, kırmızı yapmak. 2. Kızartmak, utandırmak.
- **kızartmak** 1. -i Kızarmasına neden olmak. 2. Kızgın yağda pişirmek.
-
71. **qizdurmaq** (YUTS, 240) (qizimaq'tan) 1. Kızartmak. 2. Kavurmak. 3. Isıtmak.
- **kızdırmak** 1. -i Kızmasına neden olmak, kızmasını sağlamak. 2. Isıtmak. 3. Öfkelenmesine neden olmak, öfkeliendirmek, sinirlendirmek.
-
72. **qizdurulmaq** (YUTS, 240) 1. Kızartılmak. 2. Kavrulmak. 3. Isıtılmak.
- **kızdırılmak** nsz Kızdırma işine konu olmak veya kızdırma işi yapılmak.
-
73. **qizğanmaq** (YUTS, 240) 1. Kıskanmak, gıpta etmek. 2. Acımak.
- **kıskanmak** 1. -i, -den Sevgide veya kendisiyle ilişkili şeylerde bir başkasının ortaklığına, üstün durumda görünmesine dayanamamak. 2. -i Herhangi bir bakımdan kendinden üstün gördüğü birinin bu üstünlüğünden acı duymak, güzülemek, hasetlenmek, haset etmek. 3. Esirgemek, çok görmek. 4. -i Bir şeye, en küçük saygısızlık gösterilmesine bile dayanamamak. 5. Yerinde olmayı istemek, imrenmek.
-
74. **qizillaşmaq** (YUTS, 241) Komünistleşmek, kızillaşmak.
- **kızillaşmak** nsz Kızıl duruma gelmek.

75. qizmaq (YUTS, 241) Isımak, ateşlenmek.	○ kızmak 1. nsz Isıtılan veya ısınan bir nesnenin sıcaklığı çok artmak. 2. At, eşek vb. hayvanlar çiftleşmek istemek, kösnümek. 3. Dişi kuşlar zamanı gelip kuluçkaya yatma isteği göstermek. 4. Öfkelenmek, sinirlenmek.
76. qolaylaşmaq (YUTS, 242) Kolaylaşmak, uygun hale gelmek.	○ kolaylaşmak 1. nsz Kolay duruma gelmek. 2. Engel ve güçlükler ortadan kalkmak.
77. qolaylaşturmaq (YUTS, 242) (qolaylaşmaq 'tan) Kolaylaştırmak; uygun bir hale getirmek.	○ kolaylaştırmak 1. -i Kolay bir duruma getirmek, güçlükleri ortadan kaldırmak. 2. Bir işi sonuna yaklaştırmak.
78. qolaylımaq (YUTS, 242) Kolaylaştırmak.	○ kolaylamak -i Bir işi bitirmek üzere olmak, bir işin sonuna yaklaşmak.
79. qoparmaq (YUTS, 243) 1. Koparmak; çekip çıkarmak. 2. Yapmak.	○ koparmak 1. -i Kopmasını sağlamak, kopmasına yol açmak. 2. nsz Daldan, ağaçtan alıp toplamak. 3. nsz Birden ve güçlü bir biçimde başlamak veya başlatmak. 4. Zor kullanarak almak. 5. -den, -i Güçlkle elde etmek. 6. spor Birlikte koşan yarışçıyı üstün bir çaba ile hızlanıp geçmek.
80. qoşmaq I (YUTS, 245) Koşmak, bağlamak, birleştirmek, eklemek, toplamak, katmak.	○ koşmak (II) 1. -e Birlikte iş görmesi için bir şeyi başka birinin yanına katmak, arkadaş olarak vermek. 2. Hayvanı çekeceği arabaya, sabana vb.ne bağlamak. 3. Birini, bir işte görevlendirmek.
81. qoyulmaq I (YUTS, 246) Yoğunlaşmak, koyulaşmak, sıklaşmak.	○ koyulmak 1. nsz Koyma işine konu olmak. 2. Koyulaşmak. 3. -e Girişmek, başlamak,

teşebbüs etmek.

82. <i>qoyulmaq II</i> (YUTS, 246) Koyulmak, bırakılmak.	○ <i>koyulmak</i> 1. nsz Koyma işine konu olmak. 2. Koyulaşmak. 3. -e Girişmek, başlamak, teşebbüs etmek.
83. <i>quçmaq</i> (YUTS, 247) Sarmak, kucaklamak.	○ <i>kuçmak</i> 1. -i Kucaklamak. 2. Cinsel ilişkide bulunmak.
84. <i>qulunlimaq</i> (YUTS, 248) Kısrağın yavrulaması.	○ <i>kulunlamak</i> nsz, -i Kısrağın veya eşek yavrulaması.
85. <i>otlimaq</i> (YUTS, 299) 1. Otlamak. 2. (mecazi) Saçmalamak.	○ <i>otlamak</i> 1. nsz Hayvan, dolaşarak yerdeki ot, çimen, yaprak vb.ni yemek, yayılmak. 2. Meşgul olmak. 3. Para ve emek harcamadan başkalarının sırtından geçinmek.
86. <i>oyulmaq</i> (YUTS, 302) Oyulmak, kazılmak.	○ <i>oyulmak</i> 1. nsz Oyma işi yapılmak 2. Kazıklanmak.
87. <i>patmaq</i> (YUTS, 316) Batmak, sığmak.	○ <i>batmak</i> 1. nsz Bir sıvının üstündeyken içine gömülme. 2. Dünya'nın dönüşü dolayısıyla Güneş, Ay ve yıldız ufkun altına inmek. 3. İflas etmek. 4. Kirlenmek. 5. -e Saplanmak. 6. -e Tedirgin etmemesi gereken şeyler tedirgin etmek. 7. -e Hoşa gitmeyen bir duruma uğramak. 8. Yok olmak. 9. -e Çökmek. 10. Daha kötü bir duruma uğramak. 11. Yıkılmak, egemenliği sona ermek. 12. -e Dokunmak, incitmek.
88. <i>piçmaq</i> (YUTS, 322) 1. Biçmek. 2. Enemek, hadım etmek.	○ <i>biçmek</i> 1. -i Belli bir biçim vererek kesmek. 2. Dikilecek kumaşı belli bir ölçüye ve modele uygun olarak makasla kesmek. 3. Ekin, ot vb.ni orakla, tırpanla,

makine ile kesmek. 4. Yaylın ateşiyle öldürmek. 5. Değer, paha, fiyat belirlemek. 6. Tahmin etmek, kestirmek.

89. <i>saldurmaq</i> (YUTS, 339) (<i>salmaq</i> 'tan) Saldırmak, atılmak, sıçramak.	○ <i>saldırmak</i> 1. -e Bir kimseye veya bir şeye karşı saldırı yöneltmek, zarar verici bir davranışta bulunmak, hücum etmek. 2. Bir şey veya kimse üzerine saldırı yapılmasına sebep olmak. 3. -den Gemi, kalkmak için yelken açıp başını gideceği yola çevirmek. 4. Yıkıcı ve sert eleştiriler yapmak. 5. kimya Etkisiyle eritmek.
90. <i>saqlımaq</i> (YUTS, 338) Korumak.	○ <i>saklamak</i> 1. -i Elinde bulundurmak, tutmak. 2. -i, -de Kaybolmaması, görünmemesi için gizli bir yere koymak. 3. Görünmesine engel olmak, ortalıkta bulundurmamak. 4. -i, -de Bozulmadan doğal durumları ile durmasını sağlamak, korumak, muhafaza etmek. 5. -i, -den Gizli tutmak, duyurmamak. 6. -i, -e Birine vermek için ayırmak. 7. nsz Korumak, esirgemek.
91. <i>salmaq I</i> (YUTS, 339) Koymak, yerleştirmek, çıkarmak.	○ <i>salmaq</i> 1. -i, -e Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek. 2. Yollamak, göndermek. 3. Koymak, katmak. 4. Sürmek. 5. Uğratmak. 6. Vergi yüklemek. 7. Üzerine yürütmek. 8. -e Saldırmak. 9. Sarkıtmak. 10. denizcilik Gemi demir üzerinde dört yana dönmek. 11. -i Bakmamak, ilgilenmemek, özen göstermemek.

92. *saymaq II* (YUTS, 343)
(ağız) Saymak,
hesaplamak.

- *saymak* 1. -i Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak. 2. Sayıları arka arkaya söylemek. 3. Herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek. 4. Herhangi bir şey, yerine koymak veya herhangi bir şey gözüyle bakmak, addetmek. 5. Varsaymak, tutmak, farz etmek. 6. Arka arkaya söylemek, sıralamak. 7. Ödemek, peşin vermek. 8. Geçer tutmak. 9. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, hürmet etmek. 10. Önemsemek. 11. Gibi görmek, kabul etmek. 12. Hesaba katmak, dikkate almak.

93. *sékinleşmek* (YUTS, 350)
Sakinleşmek,
yavaşlamak.

- *sakinleşmek* 1. nsz Yatışmak, durgun duruma gelmek, durgunlaşmak, dinginleşmek. 2. Sıkıntısı, öfkesi veya heyecanı geçmek.

94. *siğışmaq* (YUTS, 352)
Sığışmak, beraber
sığmak.

- *siğışmak* nsz Ancak sığmak, güçlkle sığmak.

95. *sinimaq* (YUTS, 354)
Denemek, tecrübe
etmek.

- *sinamak* 1. -i Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için birini, bir nesneyi veya bir düşüncüyü yoklamak, denemek, tecrübe etmek. 2. Bilgisini, yeteneğini, yeterliliğini veya niteliğini yoklamak, imtihan etmek.

96. *sirlimaq* (YUTS, 356)
Boyamak, cilalamak.

- *sırlamak* 1. -i Bazı nesnelere, toprak kaplara sır (I) sürmek.

97. *soldurmaq* (YUTS, 359)
(solmaq'tan)

- *soldurmak* -i Solmasına sebep olmak.

Soldurmak, kurutmak.

98. solmaq (YUTS, 359) Solmak, kurumak.	○ solmak 1. nsz Rengini yitirmek, rengi uçmak. 2. Tazeliğini, diriliğini veya parlaklığını yitirmek.
99. sormaq (YUTS, 359) (ağız) bk. sorumak sorumaq I “ <i>Sormak, istemek</i> ”; sorumaq II “ <i>Savurmak</i> ”.	○ sormak 1. -i, -e, -den Birine soru yöneltmek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek. 2. Bir işin sorumluluğu kendisinde olmak, bir işten sorumlu bulunmak.
100. sormaq (YUTS, 359) (ağız) bk. sorumak sorumaq I “ <i>Sormak, istemek</i> ”; sorumaq II “ <i>Savurmak</i> ”.	○ sormak (II) 1. -i Dudakları uzatıp soluğu kuvvetle çekerek emmek.
101. soydurmaq (YUTS, 360) (soymaq’tan I) Kestirmek, soydurmak.	○ soydurmak -i, -e Soyma işini yaptırmak.
102. soymaq I (YUTS, 361) Kesmek, soymak.	○ soymak 1. -i Bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar vb.ni çıkarmak. 2. Birinin giysilerini çıkarmak. 3. Birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeyleri çalarak alıp götürmek.
103. soyulmaq (YUTS, 361) Soyulmak, kesilmek.	○ soyulmak nsz Soyma işine konu olmak.
104. sulandurmaq (YUTS, 365) Islandırmak, nemlendirmek.	○ sulandırmak 1. -i Sulu duruma gelmesini sağlamak. 2. Su veya başka bir sıvı katıp karıştırarak yoğunluğunu azaltmak. 3. Ciddiyetini, ağırlığını kaybettirmek.

105. **sulimaq** (YUTS, 365) Sulamak, nemlemek.
- **sulamak** 1. -i Toprak, bitki, hayvan vb.ne su vermek. 2. Hayvana su vermek, suvarmak. 3. Para ödemek, vermek, harcamak.
-
106. **şaşmaq** (YUTS, 375) Acele etmek, telaşlanmak, şaşırmak.
- **şaşmak** 1. -e Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek. 2. -den Yolundan sapmamak, gidişini değiştirmemek, veya yanılmamak. 3. -i Şaşırmak.
-
107. **talaşmaq** **I** (YUTS, 386) 1. Münakaşa etmek, tartışmak. 2. Dalaşmak, boğuşmak.
- **dalaşmak** 1. nsz, -le Köpekler boğuşup birbirini ısırmak. 2. Ağız kavgası etmek.
-
108. **talaşmaq** **II** (YUTS, 386) Dalaşmak, soymak, yağma etmek, talan, çapul.
- **dalaşmak** 1. nsz, -le Köpekler boğuşup birbirini ısırmak. 2. Ağız kavgası etmek.
-
109. **tartilmaq** (YUTS, 391) 1. Gergin hale getirilmek. 2. Sürüklenmek. 3. Tartılmak, ölçüp biçilmek. 4. **Cazağa tartılmaq** Cezalandırılmak. **İşqa tartılmaq** İşe celbedilmek. 5. Öğütülmek, ufalanmak. 6. Azalmak, kısalma,
- **tartılmak** 1. nsz Tartma işi yapılmak veya tartma işine konu olmak. 2. Kendini tartmak.

çekilmek, gerilemek. 7.

Sunmak, vermek.

110.	tartışmaq (YUTS, 391) Çekişmek, tartışmak, münakaşa etmek.	○ tartışmak 1. nsz, -le Bir konu üzerinde, birbirine ters olan görüş ve inançları karşılıklı savunmak. 2. Karşılıklı ağır sözler söyleyerek çekişmek, münakaşa etmek. 3. spor Güreşte karşı karşıya durum alıp elle birbirini yoklayarak rakibin zayıf yanlarını aramak.
111.	taşlımaq I (YUTS, 393) Atmak, fırlatmak, bırakmak.	○ taşlamak 1. -i Taş atmak, taş tutmak. 2. Bir şeyin içindeki taşları ayıklamak. 3. Taş vb. nesnelerle kumaşı beyazlatmak veya parlatmak. 4. Metal bir parçayı zımpara ile törpüleyerek yuvasına alıştırmak. 5. Taş döşemek. 6. nsz Üstü kapalı, iğneleyici söz söylemek.
112.	taşmaq (YUTS, 393) Taşmak, dökülmek.	○ taşmak 1. nsz Sıvı maddeler, içinde bulundukları kaba sığmayacak kadar çoğalma ve kabarma yüzünden kenarları aşmak. 2. Akarsu, yatağından çıkarak çevresini kaplamak. 3. Bir yere veya şeye sığmamak. 4. İnsan, nesne vb. çokça bulunmak, sayısı artmak. 5. Öfke, sabırsızlık veya heyecan yüzünden kendini tutamamak.
113.	tayaqlımaq (YUTS, 394) Dayaklamak, dayak ile dövmek.	○ dayaklamak 1. -i Yıkılmaması için bir şeye destek koymak. 2. Kapıyı bir destekle arkasından kapamak, sürgülemek.
114.	téğişmek II (YUTS, 408) Değiştirmek.	○ değişmek 1. nsz Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvül etmek. 2. Yerine başka şey veya kimse gelmek. 3. Karşılıklı

alıp vermek, mübadele etmek. 4. -i Değiştirmek.

115.	teşmek (YUTS, 405) Delmek.	○ deşmek 1. -i Oymak, delmek, yara açmak, içini açmak, karıştırmak, kazmak. 2. Bir sorunun üzerinde yeniden durmak, hatırlatmak, kurcalamak.
116.	tétikleşmek (YUTS, 410) Dinçleşmek, çevikleşmek.	○ tetikleşmek nsz Tetik duruma gelmek.
117.	tiqmaq (YUTS, 411) Sokmak, gizlemek.	○ tukmak 1. -i, -e İterek, zorla, aceleyle sokmak. 2. Sokmak.
118.	tilinmaq (YUTS, 412) Dilimlenmek, kesilmek, biçilmek.	○ dilinmek nsz Dilme işi yapılmak.
119.	tindurmaq I (YUTS, 413) Teskin etmek, yatıştırmak, dindirmek, sakinleştirmek.	○ dindirmek -i Dinmesini sağlamak.
120.	tizdurmaq (YUTS, 415) (tizmaq'tan) Sıraya koydurmak.	○ dizdirmek -i, -e Dizme işini yaptırmak.
121.	tizilmaq (YUTS, 415) Sıralanmak.	○ dizilmek 1. -e Dizi durumuna getirilmek, dizme işi yapılmak. 2. Sıraya girmek. 3. Yan yana veya üst üste sıralanmak.
122.	tizmaq (YUTS, 416) Sıralamak.	○ dizmek 1. -i, -e Bazı nesneleri iplik, tel vb.ne geçirmek. 2. Yan yana veya üst üste sıralamak. 3. Harfleri yan yana getirerek

yazı düzenlemek. 4. Düzenlemek, hazırlamak.

123.	toğrilmaq (YUTS, 416) Doğrulamak, düzeltmek.	○ doğrulamak 1. -i Bir şeyin doğru olduğunu ortaya koymak, desteklemek, gerçeklemek, teyit etmek, tasdik etmek. 2. felsefe Bir önermenin doğruluğunu veya yanlışlığını belirlemek amacıyla olayları inceleyip araştırmak.
124.	toqummaq I (YUTS, 417) Örmek.	○ dokumak 1. -i Tezgâhta ipliği, çözgü ve atkı durumunda kullanarak kumaş yapmak. 2. En ince noktalarına kadar özen göstererek, emek vererek ortaya çıkarmak. 3. Ağacın yemişlerini sırikla vurarak indirmek.
125.	toqunmaq (YUTS, 418) Dokunmak, takılmak, itmek.	○ dokunmak (I) 1. -e Nesnelerin sıcaklık, soğukluk, sertlik, yumuşaklık vb. niteliklerini derinin altındaki sinir uçları aracılığıyla duymak, değmek, el sürmek, temas etmek. 2. Karıştırmak. 3. nsz Almak, kullanmak, el sürmek. 4. nsz Sağlığını bozmak. 5. İnsanın içine işlemek, duygulandırmak, etkilemek, koymak, batmak. 6. İlişkin, ilgili olmak, değinmek. 7. Hafifçe değmek. 8. Onur, anlayış vb. ile uyumsuz bir durum ortaya çıkmak. 9. Tedirgin etmek, sataşmak.
126.	toqunmaq (YUTS, 418) Dokunmak, takılmak,	○ dokunmak (II) 1. nsz Dokuma işi yapılmak.

itmek.	
127. toğdurmaq (YUTS, 419) Dondurmak, üşütmek.	○ dondurmak 1. -i Donmasını sağlamak. 2. Sabitlemek. 3. Hareketsiz hâle getirmek. 4. Soğutmak. 5. Bir işin gerektirdiği sorumluluk ve yetkileri geçici bir süre için kullanmamak üzere durdurmak. 6. Beklemeye almak.
128. toğmaq (YUTS, 420) Üşümek.	○ donmak 1. nsz Sıvı, soğuğun etkisiyle katı duruma gelmek, buz tutmak. 2. Yaşamını yitirmek, soğuktan ölmek. 3. Çok üşümek. 4. Bitki soğuktan zarar görmek, yararlanılmaz duruma gelmek. 5. Kimyasal bir etki ile katılaşmak. 6. fizik Eriyik durumda bulunan bir metal katı duruma geçmek. 7. Beklenmedik bir durum karşısında birden hareketsiz kalmak. 8. Gelişmemek, yeniliklere açık olmamak.
129. türmek (YUTS, 431) Sarmak, yumaklamak, sıvamak, kıvrırmak, buram buram çıkarmak.	○ dürmek 1. -i Bir şeyi kıvrırıp silindir biçiminde kendi üzerine sarmak. 2. Bir şeyi üst üste katlamak.
130. türülmek (YUTS, 432) Sarılmak, yumaklanmak, sıvanmak, kıvrılmak, buram buram çıkmak.	○ dürülmek 1. nsz Dürme işine konu olmak veya dürme işi yapılmak. 2. Bükülmek. 3. Sarılmak, katlanmak. 4. Toplanmak, toparlanmak.
131. tüzelmek (YUTS, 432) Düzelmek, onarılmak, iyileşmek.	○ düzelmek 1. nsz Düz duruma gelmek, düzleşmek. 2. Kötü, bozulmuş bir durumdayken düzenli duruma gelmek. 3. Soğuk ve yağış azalmak. 4. Hasta iyileşmek.

132.	ulaşmaq (YUTS, 436) 1. Bağlaşmak, ekleşmek. 2. Ulaşmak.	○ ulaşmak 1. -e Varmak, gelmek. 2. Elde etmek, erişmek. 3. Yetişmek. 4. Birbirine katılmak, dökülmek.
133.	ulımaq I (YUTS, 436) Bağlamak, birleştirmek, eklemek.	○ ulamak -i, -e Ekleme, katmak, ilave etmek.
134.	uluğlımaq (YUTS, 436) Ululamak, büyütmek.	○ ululamak 1. -i Ağırlamak. 2. Ulu tutmak, ulu saymak.
135.	üşşümek (YUTS, 447) Donmak, soğuk almak, üşüme.	○ üşşüme nsz Isı yokluğundan, azlığından veya ısı kaybından etkilenmek, soğğun etkisini duymak.
136.	ütüleme (YUTS, 447) Ütme, tüylerini yakmak.	○ ütüleme 1. -i Ütü ile buruşukluklarını gidermek. 2. Alevde tüylerini veya kabuğunu yakıp gidermek.
137.	yaqmaq II (YUTS, 455) Yakmak, ateşe vermek, kundaklamak.	○ yakmak (II) 1. -i Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. 2. Ateşle yok etmek. 3. Işık vermesini sağlamak. 4. Isı etkisiyle zarar vermek. 5. Keskin, sert ve ısırcı bir duyum vermek. 6. Yanyormuş gibi bir etki yapmak. 7. Kurutmak, zarar vermek. 8. nsz Çok sıcak olmak. 9. Karartmak. 10. Çok üşütmek. 11. tıp Tedavi etmek amacıyla doku, damar vb. dağlamak. 12. Silahla vurmak. 13. Yıkıma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek. 14. Güçlü sevgi uyandırmak. 15. Zamanında kullanılmadığından hükmünü yitirmek.
138.	yaqturma I	○ yakturma -i, -e Yakma işini yaptırmak.

(YUTS, 455)		
(yaqmaq 'tan I.)		
Sürdürmek, cilalatmak, ovdurmak.		
139. yaqturmaq II	○ yaktırmak -i, -e Yakma işini yaptırmak.	
(YUTS, 455)		
(yaqmaq 'tan II.)		
Yaktırmak, ateşletmek.		
140. yalanmaq	○ yalanmak 1. nsz Yalama işi yapılmak veya yalama işine konu olmak. 2. Kendini yalamak.	
(YUTS, 455)		
Yalanmak, yalanıp durmak.		
141. yaydurmaq	○ yaydırmak -i, -e Yayma işini yaptırmak, yayılmasını sağlamak.	
(YUTS, 462)		
(yaymaq 'tan)		
Serdirmek, yaydırmak.		
142. yazlımaq	○ yazlamak 1. nsz Yazı bir yerde geçirmek. 2. Bahar gelmek.	
(YUTS, 462) Yazı		
geçirmek.		
143. yérilmaq	○ yarılmak 1. nsz Yarma işi yapılmak. 2. Üzerinde yarık açılmak.	
(YUTS, 466) Yarılmak, çatlak hale gelmek.		
144. yétişmek	○ yetişmek 1. -e Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak. 2. Vaktinde tamam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak. 3. Vaktinde varmak, vaktinde bulunmak. 4. Bir işe başlamış olanlara veya gidenlere sonradan katılmak. 5. Değmek, uzanıp dokunabilmek. 6. Vakit bulmak, yapabilmek. 7. nsz Yetmek, yeter olmak, kâfi gelmek. 8. Bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak. 9. nsz Üremek, büyümek, olmak.	
(YUTS, 467) Yetişmek, yetmek, erişmek.		

10. -de Eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek. 11. İş görebilecek yaşa gelmek, büyümek. 12. Yardım etmek, yardımına koşmak. 13. Ortaya çıkmak.

145.	yoqalmaq (YUTS, 469) Kaybolmak.	○ yok olmak 1. Ortadan kalkmak, kaybolmak. 2. Varlığı sona ermek.
146.	yoqatmaq (YUTS, 469) Kaybetmek.	○ yok etmek 1. Ortadan kaldırmak, ifna etmek, izale etmek. 2. Varlığına son vermek.
147.	yüzleştürmek (YUTS, 473) (yüzleşmek'ten) Karşı karşıya getirmek; görüştürmek.	○ yüzleştirmek -i İki tarafın yüzleşmesini sağlamak.

2.2. Arapça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden 233'ü Arapça kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

2.2.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Arapça isimlerden 86'sı aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir. Bunlar:

1.	aciz (YUTS, 2) Güçsüz, zayıf, dayanıksız, yardımcısız.	○ âciz 1. isim Gücü bir işe yetmez olanın durumu, güçsüzlük. 2. Beceriksizlik. 3. hukuk Kişinin ve kuruluşun borcunu vaktinde ödeyememesi durumu.
2.	adalet (YUTS, 3) Adalet, hakikat.	○ adalet 1. isim Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe. 2. Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme. 3. Bu işi uygulayan, yerine getiren devlet

	kuruluşları. 4. Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk.
3. adet (YUTS, 4) Adet, anane, töre, gelenek.	○ âdet 1. isim, toplum bilimi Görenek. 2. Alışkanlık. 3. Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töre. 4. Aybaşı.
4. alamet (YUTS, 8) 1. Alâmet, işaret, belge, marka, nişan ve madalyalar. 2. Olağanüstü büyük veya olağanüstü zor.	○ alamet 1. isim Belirti, işaret, iz, nişan. 2. Büyüklük, irilik bakımından şaşılacak durumda olan nesne.
5. alet (YUTS, 9) Âlet, takım, cihaz.	○ alet 1. isim Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne. 2. Bir sanatı yapmaya, uygulamaya yarayan özel araç. 3. teknik Bir makineyi oluşturan ve işlemesine yardım eden parçalardan her biri. 4. Maşa.
6. an (YUTS, 12) An, vakit, fırsat.	○ an (I) 1. isim Zamanın bölünemeyecek kadar kısa olan parçası, lahza, dakika.
7. ariyet (YUTS, 16) Bir şeyin geçici olarak alınması (kullanılması).	○ ariyet 1. isim Ödünçleme. 2. hukuk Belli bir taşınır malın kullanımının geri verilmek şartıyla bedelsiz olarak bir kimseye bırakılması.
8. avam (YUTS, 22) Avam, basit.	○ avam isim Alt tabaka, havas karşıtı.
9. ayal (YUTS, 24) Kadın, hanım, bayan, karı.	○ ayal isim Karı, eş.
10. bedel (YUTS, 34) Bedel, yerine kullanma.	○ bedel 1.isim Değer, fiyat, kıymet. 2. Bir şeyin yerini tutabilen karşılık. 3.

Başkasının adına ve onun parası ile hacca giden kimse. 4. sıfat Eşit, denk. 5. askerlik Askerlik yapmamak veya yapılacak süreyi kısaltmak isteyenlerin devlete ödedikleri para. 6. Bir ücret karşılığında çalışan kimse.

11. cari (YUTS, 59) Yürürlük, cereyan, uygulama.	○ cari 1. sıfat Geçerli olan, yürürlükte olan. 2. Akan.
12. ceset (YUTS, 61) Ceset, ölü, leş.	○ ceset isim Ölü beden, naaş.
13. cevher (YUTS, 61) Mücevher, elmas vesaire gibi kıymetli taşlar.	○ cevher 1. isim Bir şeyin özü, maya, gevher. 2. Değerli süs taşı, mücevher. 3. İyi yetenek. 4. felsefe Töz.
14. cümle (YUTS, 66) (gramer) 1. Cümle. 2. Hep, bütün, cümleten.	○ cümle 1. isim, dil bilgisi Bir yargı bildirmek için tek başına çekimli bir fiil veya çekimli bir fiille kullanılan kelimeler dizisi, tümce 2. Dizge, sistem. 3. sıfat Bütün, hep. 4. zamir Herkes.
15. dair (YUTS, 92) Dair, ait.	○ dair sıfat Bir konu üzerine olan, üzerine, konusunda, ... ile ilgili, üstüne.
16. daire (YUTS, 92) Daire, halka, çevre.	○ daire 1. isim Konut olarak kullanılan bir yapının bölümlerinden her biri, kat. 2. Belirli devlet işlerini çevirmekle görevli kuruluşlardan her biri. 3. Bu kuruluşların içinde çalıştıkları yapı. 4. Bir yapı veya gemide belli bir işe ayrılmış bölüm. 5. Soyut kavramlarda belli sınır, ölçü. 6. matematik Bir çemberin içinde kalan düzlem parçası. 7. müzik Saz takımında usul vurmaya yarayan tef.

17. debdebe (YUTS, 95) Debdebe, tantana.	○ debdebe isim Görkem.
18. dehşet (YUTS, 95) Dehşet; korkunç.	○ dehşet 1. isim Bir tehlike veya korkunç bir şey karşısında duyulan ürküntü, yıldı. 2. sıfat Olağanüstü. 3. ünlem Olağanüstü şeyler karşısında şaşma anlatan bir söz.
19. diyanet (YUTS, 103) Diyanet, sofuluk, dindarlık.	○ diyanet 1. isim, din b. Din kurallarına tam bağlı olma durumu. 2. Din.
20. ebleh (YUTS, 109) 1. Aptal, ahmak. 2. Alçak herif, namussuz.	○ ebleh sıfat Akılsız, budala, alık.
21. ecir (YUTS, 109) Mükafat, emeğin karşılığı.	○ ecir 1. isim Sevap. 2. Ücret.
22. eda (YUTS, 109) bk. ada Yerine getirmek; gerçekleştirmek; bitirmek.	○ eda (II) 1. isim Verme, ödeme, yerine getirme.
23. hararet (YUTS, 149) Hararet, sıcaklık, ateş.	○ hararaet 1. isim Sıcaklık. 2. Susama, susuzluk. 3. Coşkunluk, ateşlilik.
24. huzur (YUTS, 158) Bulunma.	○ huzur 1. isim Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç. 2. Ön, yan, kat, makam, yamaç. 3. Bir yerde bulunma. 4. Padişah katı.
25. hüccet (YUTS, 158) Hüccet, belge, vesika.	○ hüccet 1. isim, mantık Belgit. 2. Tanıt.
26. hüsün (YUTS, 159) Güzellik, letafet, yakışıklılık.	○ hüsün isim Güzellik.
27. icazet (YUTS, 171) Ruhsat, izin.	○ icazet 1. isim İzin. 2. Onay, onaylama. 3. Diploma.

28. <i>iltica</i> (YUTS, 175)	○ <i>iltica</i> isim Sığınma.
İltica, rica, istek.	
29. <i>ima</i> (YUTS, 175) İma,	○ <i>ima</i> 1. isim Dolaylı olarak anlatma, üstü
işaret.	kapalı olarak belirtme, işaretleme,
	anıştırma, ihsas. 2. Açıkça belirtilmeyen,
	dolaylı olarak anlatılan şey.
30. <i>inayet</i> (YUTS, 176)	○ <i>inayet</i> isim İyilik, kayra, atıfet, ihsan,
Lüyuf, meyil.	lütuf.
31. <i>insan</i> (YUTS, 176)	○ <i>insan</i> 1. isim Toplum hâlinde bir kültür
İnsan, kişi.	çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma
	yeteneği olan, evreni bütün olarak
	kavrayabilen, bulguları sonucunda
	değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı.
	2. Âdemoğlu, âdem evladı. 3. sıfat Huy ve
	ahlak yönünden üstün nitelikli (kimse).
32. <i>inşa</i> (YUTS, 177)	○ <i>inşa</i> 1. isim Yapı kurma, yapı yapma,
Yaratma, kurma,	kurma. 2. edebiyat Düzyazı veya şiir
meydana getirme,	kaleme alma, yazıya dökme. 3. edebiyat
hazırlama, inşa.	Düzyazı. 4. dil bilgisi Dilek kiplerine
	verilen genel ad.
33. <i>kamus</i> (YUTS, 218)	○ <i>kamus</i> 1. isim Sözlük. 2. Büyük sözlük.
Kamus, ansiklopedi.	
34. <i>lezzet</i> (YUTS, 255) 1.	○ <i>lezzet</i> 1. isim Ağız yoluyla alınan tat. 2.
Lezzet. 2. Tadım.	Herhangi bir şey karşısında duyulan zevk,
	haz.
35. <i>maharet</i> (YUTS, 259)	○ <i>maharet</i> isim Beceri.
Maharet, ustalık,	
beceriklilik.	
36. <i>melamet</i> (YUTS, 265)	○ <i>melamet</i> 1. isim Kınama. 2. Azarlama,
Tekdir, ayıplama,	çıkışma.
kötüleme.	

37. melun (YUTS, 266) (dinî) Melun, lanetli, günahlı.	○ melun 1. sıfat Tanrı tarafından lanetlenmiş olan, lanetli. 2. isim Lanetlenmiş kimse. 3. Nefretle karşılanan, kötü.
38. memur II (YUTS, 266) Memur, müdür, idareci.	○ memur 1. isim Devlet hizmetinde aylıkla çalışan kimse, görevli. 2. sıfat Yükümlü.
39. mercan (YUTS, 267) 1. Mercan. 2. Boncuk.	○ mercan 1. isim, hayvan bilimi Tropik ve ılık denizlerde yaşayan, geniş resifler oluşturan, mercanlar sınıfının örneği olan, kırmızı kalker iskeletli hayvan, mercan balığı (<i>Corallium rubrum</i>). 2. Bu hayvanın iskeletinden elde edilen ve süs eşyaları yapımında kullanılan madde. 3. sıfat Bu maddeden yapılmış. 4. hayvan bilimi İzmaritgillerden, Atlantik Okyanusu, Akdeniz ve Karadeniz'de bulunan, açık kırmızı renkte, eti beğenilen bir balık, mercan balığı (<i>Pagrus pagrus</i>).
40. mesel (YUTS, 268) 1. Masal. 2. Vecize, mesel.	○ mesel 1. isim Örnek alınacak söz. 2. Atasözü. 3. Eğitici hikâye veya masal.
41. meşrep (YUTS, 269) 1. Ziyafet, keyif meclisi, şölen. 2. Huy, seciye, karakter.	○ meşrep 1. isim Yaradılış, huy, karakter, mizaç. 2. Davranış biçimi.
42. mevzu (YUTS, 270) Konu, başlık.	○ mevzu isim Konu.
43. misal (YUTS, 274) Mesela, örnek.	○ misal 1. isim Örnek olarak alınabilen, gösterilen şey, örnek. 2. Benzer.
44. misil (YUTS, 274) Misil, benzeyiş, aynılık.	○ misil 1. isim Eş, benzer. 2. Miktar. 3. Defa, kez, kat.
45. muhbir (YUTS, 277)	○ muhbir 1. isim Haber ulaştırıcı, haber

Muhabir, haberci.

veren kimse. 2. Yasa dışı olan bir durumu yetkili makamlara bildiren kimse, ihbarcı.

46. mukaddes (YUTS, 278) Mukaddes, kutsal, kutlu.	○ mukaddes sıfat Kutsal.
47. mukim (YUTS, 278) 1. Oturan. 2. Daima, aralıksız, sabit.	○ mukim sıfat Bir yerde, bir evde oturan, eğleşen, ikamet eden.
48. mürekkep (YUTS, 282) Mürekkep, karmaşık.	○ mürekkep 1. isim Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, türlü renklerde sıvı madde. 2. sıfat Birleşmiş, birleşik. 3. sıfat -den oluşmuş.
49. nahiye (YUTS, 284) Nahiye, kasaba.	○ nahiye 1. isim Bucak. 2. Bölge.
50. nebatat (YUTS, 287) Botanik, nebatat, bitki.	○ nebatat 1. isim, bitki bilimi Bitkiler. 2. Bitki bilimi.
51. necaset (YUTS, 287) Pislik, kir, leke, çamur.	○ necaset 1. isim Pislik. 2. Dışkı, ters (II).
52. niza (YUTS, 291) Niza, çekişme, anlaşmazlık, zıtlık.	○ niza isim Çekişme, bozuşma, kavga.
53. nizam (YUTS, 291) Nizam, düzen, kanun, tertip.	○ nizam 1. isim Düzen. 2. Kural.
54. reddiye (YUTS, 331) Reddiye, itiraz.	○ reddiye isim Bir düşüncüyü, bir öğretiyi çürütmek için yazılan yazı.
55. rezalet (YUTS, 333) bk. rézalet Alçaklık, rezalet.	○ rezalet isim Toplumun duygularını inciten olay veya durum, kepazelik, maskaralık, rezillik.
56. sada (YUTS, 336) Ses, yankı.	○ sada bakınız seda.

57. salahiyet (YUTS, 338) Salahiyet, yararlılık, uygunluk, iktidar, yetenek, muteberlik, yetki.	○ salahiyet isim Yetki.
58. salat (YUTS, 338) (ağız) bk. namaz Namaz.	○ salat 1. isim, din b. Namaz. 2. Hz. Muhammed'in adı anıldığında saygı göstermek için okunan dua.
59. salavat (YUTS, 338) Salavat, dua.	○ salavat 1. isim, din b. Namazlar. 2. din b. Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua. 3. spor Yağlı güreşte, yarışmalardan önce cazgırın okuduğu dua.
60. saniye (YUTS, 341) 1. Saniye (bir dakikanın 60'ta biri). 2. Hanımların özel adı (Saniye).	○ saniye 1. isim Bir dakikanın altmışta biri olan zaman birimi. 2. Bir derecenin üç bin altı yüzde biri. 3. Fizik ve mekanikte zaman birimi.
61. sebat (YUTS, 343) Sabit, yerinde durma, sebat.	○ sebat isim Sözüden veya kararlarından dönmeme, bir işi sonuna değin sürdürme, direşme.
62. seher (YUTS, 344) Seher, sabahleyin.	○ seher isim Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.
63. selamet (YUTS, 345) bk. salamet Selamet, esen.	○ selamet 1. isim Esen olma durumu, esenlik. 2. Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu. 3. edebiyat Anlatıma temel olan düşüncenin her bakımdan doğru ve sağlam olması.
64. sema II (YUTS, 345) Sema, sema yapmak.	○ sema (II) 1. isim İşitme, duyma. 2. Mevlevi dervişlerinin ney, nısfıye vb. çalgılar eşliğinde, kollarını iki yana açıp dönerek yaptıkları ayin.

65. <i>seyir</i> (YUTS, 349) Gezme, gezinti, seyir.	○ <i>seyir</i> 1. isim Gidiş, yürüyüş, <i>ilerleyiş</i> . 2. Kara taşıtlarının belli bir güzergâhta ilerlemesi. 3. denizcilik Özellikle gemilerin belli bir rotayı takip ederek yolculuk etmesi. 4. Bir yerden başka bir yere gitmek için yola çıkma. 5. Eğlenmek için bakma, hoşlanarak bakma, temaşa. 6. Bakıp eğlenecek şey, eğlendirici durum.
66. <i>taam</i> (YUTS, 384) Yemek.	○ <i>taam</i> isim Yemek, yiyecek.
67. <i>tamam</i> (YUTS, 387) Tamam, bitti.	○ <i>tamam</i> 1. sıfat Bütün, tüm. 2. Eksiksiz. 3. Yanlış ve yalan olmayan, doğru. 4. Tamamlanmış, bitmiş. 5. edat Evet. 6. ünlem Beğenilmeyen bir iş veya öneri karşısında söylenen bir söz.
68. <i>tazim</i> (YUTS, 396) 1. Başını eğerek selamlamak. 2. Saygı, ihtiram.	○ <i>tazim</i> isim Saygı gösterme, ululama.
69. <i>tedricen</i> (YUTS, 396) Tedricen, yavaş yavaş.	○ <i>tedricen</i> zarf Azar azar, giderek, gittikçe.
70. <i>tereddüt</i> (YUTS, 402) 1. Tereddüt, kararsızlık. 2. Endişe etmek, düşünmek.	○ <i>tereddüt</i> isim Kararsızlık, duraksama, ikircik, ikirciklik.
71. <i>tesis</i> (YUTS, 404) Tesis, kurgu.	○ <i>tesis</i> 1. isim Yapma, kurma, temelini atma. 2. Kuruluş.
72. <i>teskin</i> (YUTS, 404) Teskin, rahat, yatıştırma.	○ <i>teskin</i> isim Acı, öfke, heyecan vb. duyguları yatıştırma, dindirmeye çalışma.
73. <i>teşkil</i> (YUTS, 405) 1. Teşkil. 2. Kurum,	○ <i>teşkil</i> 1. isim Oluşturma, ortaya çıkarma, meydana getirme. 2. Oluşum. 3.

müessese.	Örgütleme.
74. teşkilat (YUTS, 405) Teşkilat, örgüt, kuruluş.	○ teşkilat isim Örgüt.
75. umum (YUTS, 436) Kamu.	○ umum 1. sıfat Bütün, tüm, kamu. 2. zamir Herkes, halk, ahali.
76. unsur (YUTS, 437) Unsur, fert, şahıs.	○ unsur isim Öge.
77. vadi (YUTS, 450) Vadi, dere.	○ vadi 1. isim İki dağ arasındaki çukurca arazi veya geçit, koyak. 2. Çalışma alanı, tutulan yol, benimsenen tarz.
78. veli (YUTS, 452) bk. vêli Aziz, evliya.	○ veli 1. isim Bir çocuğu koruyan, işlerine bakan ve her türlü davranışından sorumlu kimse, ege, iye. 2. din b. Ermiş
79. zahir (YUTS, 474) Açık, sarıh, aşikar.	○ zahir 1. sıfat Açık, belli. 2. isim Dış yüz, görünüş. 3. zarf Kuşkusuz, elbette, şüphesiz.
80. zamane (YUTS, 474) Zamane, devir, devran.	○ zamane 1. isim İçinde bulunulan zaman, dönem. 2. Yakınma veya hafifseme yoluyla şimdiki zaman.
81. zaten (YUTS, 475) Zaten, aslında.	○ zaten zarf Doğrusu, doğrusunu isterseniz, esasen, zati.
82. zayi (YUTS, 475) Kaybolma, yitim, kayıp, kaybedilen bir şey, israf.	○ zayi 1. isim Kaybolma, yitme. 2. sıfat Kayıp. 3. sıfat Yok olmuş, elden çıkmış, mahvolmuş. 4. sıfat İşe yaramayan, yararsız, boş.
83. zerre II (YUTS, 477) Tane, küçük tane, tanecik, parçacık, zerre.	○ zerre 1. isim Çok küçük parçacık. 2. 0,00156 gram olan ağırlık ölçü birimi.
84. zeval (YUTS, 477) bk. zaval 1. Gurup, batma,	○ zeval 1. isim Yok olma, yok edilme. 2. Suç, kabahat, sorumluluk. 3. Bozulma. 4.

batış. 2. Zeval, inkıraz,
gerileme, düşme.

Öğle.

85. **zikir** (YUTS, 478) 1. Zikir, Allah'ı anma. 2. Vurgulama, beyan, izah.
- **zikir** 1. isim Anma, söyleme, sözünü etme. 2. din b. Bir tarıkata bağlı olanların Tanrı'nın adını art arda söylemesi.

86. **ziyade** (YUTS, 479) Fazla, çok.
- **ziyade** zarf Çok, daha çok, daha fazla.

2.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Arapça isimlerden 147'si ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*almas / elmas*, *batıl / batıl*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler [*araq / arak (I)*, *galibiyet / galibiyet*] sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. **addiy** (YUTS, 3) Sade, basit, her zamanki gibi.
- **adi** 1. sıfat Değersiz, kötü, sıradan, hiçbir özelliği olmayan. 2. Aşağılık, alçak. 3. Bayağı.

2. **almas** (YUTS, 11) 1. Elmas, pırlanta. 2. Çelik marka.
- **elmas** 1. isim Yerin derinliklerinde bulunan, billurlaşmış arı karbon. 2. Mücevher olarak kullanılan, saydam, değerli taş. 3. sıfat Bu taşlarla yapılmış. 4. Elmastıraş.

3. **araq** (YUTS, 15) Rakı, alkol.
- **arak (I)** 1. isim Ter. 2. Pirinç ve şeker kamışından elde edilen bir rakı türü.

4. **batıl II** (YUTS, 32) Boş, faydasız, beyhude.
- **batıl** 1. sıfat İnançlar bakımından gerçek olmayan. 2. Çürük, temelsiz, asılsız. 3. Boş, beyhude. 4. Geçersiz.

5. **bayan** (YUTS, 33) Beyan, söyleme, bildirme.
- **beyan** 1. isim Bildirme. 2. edebiyat Bir eserde, düşüncelerin, duyguların, hayallerin doğuş ve değerlerini, bunların anlatımında tutulacak yolları konu edinen

	bir edebiyat bilgisi dalı.
6. bismilla (YUTS, 45) Besmele	○ bismillah 1. isim Besmele. 2. ünlem (bi'smillah) Şaşkınlık anında söylenen bir söz.
7. camaet (YUTS, 57) Toplum.	○ cemaat 1. isim, din b. Bir imama uyup namaz kılan kişiler. 2. İnsan kalabalığı, topluluk. 3. Bir dinden veya bir soydan olanların topluluğu.
8. ceryan (YUTS, 61) Cereyan, süreç, süre.	○ cereyan 1. isim Bir yöne doğru akma, akış, akıntı. 2. Bir şeyin gelişme, olma durumu. 3. Aynı eğilimde olan, aynı görüşü paylaşan kimselerin oluşturduğu hareket. 4. fizik Akım.
9. dimağ (YUTS, 102) bk. dimaq 1. Beyin, dimağ. 2. Burun.	○ dimağ 1. isim Beyin. 2. Zihin.
10. edalet (YUTS, 109) bk. adalet Adalet, hakikat.	○ adalet 1. isim Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe. 2. Hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme. 3. Bu işi uygulayan, yerine getiren devlet kuruluşları. 4. Herkese kendine uygun düşeni, kendi hakkı olanı verme, doğruluk.
11. edliye (YUTS, 110) Adliye, adalet.	○ adliye 1 isim Hukuk ve adalet işlerini gören devlet kuruluşları. 2. Hukuk ve adalet işlerinin görüldüğü resmî yapı.
12. ehval (YUTS, 110) Ehval, durum. (Sözlükte bu şekilde verilmiş.)	○ ahval 1. isim Durumlar, hâller, vaziyetler. 2. Davranışlar. 3. Olaylar.

13. ela (YUTS, 111) Peki, pek iyi, çok iyi.	○ âlâ 1. sıfat İyi, pekiyi, daniska.
14. esker (YUTS, 117) Asker, cenkçi.	○ asker 1. isim Orduda görev yapan erden generale kadar herkes. 2. Askerlik görevi veya ödevi. 3. Er. 4. sıfat Topluluk düzenine saygısı olan, disiplinli. 5. sıfat Yurdunu iyi koruyan, kahraman özelliği taşıyan.
15. evc (YUTS, 119) Tepe, doruk, zirve, en üst derece.	○ evç 1. isim En yüce yer. 2. gök bilimi Yeröte. 3. gök bilimi Günöte.
16. eynen (YUTS, 119) Aynen, tam.	○ aynen zarf Olduğu gibi, hiçbir değişiklik olmadan, aynıyla.
17. éqbal (YUTS, 124) İkbal, talih.	○ ikbal 1. isim Baht açıklığı veya yüksek bir makama, duruma erişmiş olma durumu. 2. tarih Odalık. 3. İstek, arzu.
18. éyip (YUTS, 128) Ayıp, kusur, suç.	○ ayıp 1. isim Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış. 2. Kusur, eksiklik. 3. sıfat Utanç veren.
19. ğalibiyet (YUTS, 139) Galibiyet, zafer, başarı.	○ galibiyet isim Yengi.
20. ğayip (YUTS, 140) Kayıtsız, hazır bulunmayan, kayıp.	○ gaiip 1. isim Görünmez âlem. 2. sıfat Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan, nerede olduğu bilinmeyen. 3. dil bilgisi Üçüncü kişi.
21. ğayip (YUTS, 140) Kayıtsız, hazır bulunmayan, kayıp.	○ kayıp 1. isim Kaybolma, yitme, yitim. 2. Kaybedilen şey. 3. sıfat Kaybolmuş olan, yitik, zayı.
22. ğerez (YUTS, 141) Hedef, amaç.	○ garaz 1. isim Kin. 2. Hedef, amaç, maksat.

23. ğerq (YUTS, 141) Dalma, batma.	○ gark 1. isim Suya batma, boğulma. 2. Suya batırma.
24. ğeyri (YUTS, 142) Başka, değişik, ayrı, bambaşka.	○ gayri 1. zarf Gayrı.
25. ğeyri (YUTS, 142) Başka, değişik, ayrı, bambaşka.	○ gayri 1. sıfat Başka, diğer. 2. zarf (ga'yırı) Artık, bundan böyle.
26. halak (YUTS, 147) Ölüm, mahvolma, yok olma, yıkım.	○ helak 1. isim Ölme, öldürme, yok etme, yok olma. 2. Bitkin bir duruma gelme veya getirme.
27. hamiy (YUTS, 148) Hami, destekleyen, arka.	○ hami sıfat Koruyucu.
28. hammal (YUTS, 148) Hamal, küfeci.	○ hamal isim Taşıyıcı.
29. haya (YUTS, 150) Haya, utanma, ar, yüz, utanç.	○ hayâ 1. isim Utanma duygusu, utanç, utanma, sıkılma.
30. hazır (YUTS, 151) 1. Şimdi. 2. Hazır.	○ hazır 1. sıfat Bir iş yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya. 2. Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş. 3. Belirli bir biçimde yapılmış olarak satılan, alıcı bekleyen, ısmarlama karşısı. 4. zarf Bir işi yapmak için gereken her şey tamamlanmış olarak. 5. zarf Fırsattan yararlanarak.
31. heqqaniyet (YUTS, 152) Hakkaniyet, adalet.	○ hakkaniyet isim Hak ve adalete uygunluk, doğruluk, nasfet
32. heset (YUTS, 154)	○ haset 1. isim Kıskançlık, çekememezlik,

Haset, gıpta, kıskançlık.	günü. 2. sıfat Kıskanç.
33. <i>hesse</i> (YUTS, 154) 1. Defa, kere, kez, sefer.	○ <i>hisse</i> 1. isim Pay. 2. ekonomi Tutam (II). 3. Bir olaydan çıkarılan ders.
34. <i>heyvet</i> (YUTS, 154) Muhteşem, azametli, görkemli.	○ <i>heybet</i> 1. isim Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet. 2. Büyüklük, ululuk, azamet.
35. <i>hezîn</i> (YUTS, 154) Hazin, keder, elem.	○ <i>hazîn</i> sıfat Hüzünlü.
36. <i>héris</i> (YUTS, 155) Hırs, açgözlü.	○ <i>haris</i> sıfat Açgözlü.
37. <i>hözür</i> (YUTS, 158) Huzur, rahat.	○ <i>huzur</i> 1. isim Dirlik, baş dinçliği, gönül rahatlığı, rahatlık, erinç. 2. Ön, yan, kat, makam, yamaç. 3. Bir yerde bulunma. 4. Padişah katı.
38. <i>hücre</i> (YUTS, 158) Oda, yatak odası.	○ <i>hücre</i> 1. isim, anatomi, biyoloji İnce bir zar içindeki protoplazma ve çekirdekten oluşmuş, bir organizmanın yapı ve görev bakımlarından en küçük birimi, göze. 2. Küçük oda. 3. Tutukluların veya hükümlülerin yalnız olarak kapatıldıkları küçük oda. 4. Siyasi bir inançla gizli olarak çalışan bir örgütün genellikle aynı yerde çalışanlarının oluşturduğu topluluk.
39. <i>xalas</i> (YUTS, 160) Kurtuluş, kurtarma.	○ <i>halas</i> isim Bir yerden, bir şeyden kurtulma, kurtuluş.
40. <i>xalis</i> (YUTS, 160) Halis, objektif, tarafsız.	○ <i>halis</i> sıfat Katışık olmayan, katışıksız, saf.
41. <i>xarap</i> (YUTS, 161) Harabe, enkaz, yıkıntı.	○ <i>harap</i> 1. sıfat Bayındırlığı kalmamış, yıkılacak duruma gelmiş, yıkkın, viran. 2. Çok sarhoş. 3. Bitkin, yorgun, perişan.

42. <i>xaric</i> (YUTS, 161) Dış, haricî.	○ <i>hariç</i> 1. isim Dış, dışarı. 2. Yabancı ülke, dışarı. 3. zarf Dışta kalmak üzere, dışında sayılmak üzere, müstesna.
43. <i>xarici</i> (YUTS, 161) Dış, haricî.	○ <i>haricî</i> sıfat Dışla ilgili, dıştan olan.
44. <i>xasiyet</i> (YUTS, 162) Özellik, hususiyet, değer.	○ <i>hasiyet</i> 1. isim Özellik, hassa. 2. Yiyecek ve içeceğin yararı, etki.
45. <i>xatime</i> (YUTS, 162) Son, nihayet.	○ <i>hatime</i> 1. isim Son, sonuç. 2. edebiyat Son deyiş.
46. <i>xatire</i> (YUTS, 162) Hatıra, anı, akıl.	○ <i>hatıra</i> 1. isim, edebiyat Anı. 2. Andaç, anmalık, yadigâr.
47. <i>xerc</i> (YUTS, 163) Masraf, gider.	○ <i>harç</i> 1. isim Harcanan para, masraf. 2. Yükseköğrenim öğrencilerinin ödemek zorunda olduğu katkı payı. 3. Giysiler dikilirken kullanılan tamamlayıcı veya süsleyici şeyler. 4. Bahçıvanlıkta değişik nitelikteki toprak vb. maddelerin karıştırılmasıyla hazırlanmış toprak. 5. Bir yemeğin yapılmasında kullanılan ve tat veren maddelerin bütünü. 6. ekonomi Resmî işlerde devlet veznesine ödenen para. 7. mimarlık Yapıda tuğla veya taşların örgüsünü sağlamlaştırmak, duvarları sıvamak için kullanılan, toprak, saman, kum, kireç, çimento vb. şeyleri su ile kararak yapılan karışım.
48. <i>xeste</i> (YUTS, 163) 1. Hasta. 2. Yorgunluk, bitkinlik.	○ <i>hasta</i> 1. sıfat Hastalık, kaza veya yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse, rahatsız. 2. Aşırı düşkün, tutkun. 3. Parasız, züğürt. 4. Zihinsel

yetenekleri bozulmuş olan.

49. xet (YUTS, 163) Mektup, yazı.	○ hat 1. isim Çizgi. 2. Yazı. 3. Ulaşım sağlayan bir taşıtın uğradığı yerlerin bütünü, yol, geçek. 4. Elektrik akımı taşıyan tel veya kablo sistemi. 5. Kanal. 6. Savunma veya saldırma amacıyla bir araya getirilmiş asker dizisi. 7. Sınır. 8. Yüzü biçimlendiren çizgi veya kırışıklık. 9. Biçim.
50. xeyr (YUTS, 164) 1. Sadaka. 2. İyilik, hayır. 3. Elveda, hoşçakal.	○ hayır (II) 1. isim İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım. 2. sıfat İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.
51. xitaben (YUTS, 166) Hitaben; birinin yüzüne söyleyerek.	○ hitaben zarf Sözü birine yönelterek, hitap yoluyla.
52. xuruc (YUTS, 168) Çıkış, hücum, düşmanca çıkış.	○ huruç 1. isim Çıkma, çıkış. 2. Göç.
53. xususiyet (YUTS, 169) Özellik, ayrıcalık	○ hususiyet 1. isim Özellik. 2. İleri derecede tanışıklık, ahabplık, yakınlık.
54. ilac (YUTS, 174) Çare, araç, deva, ilaç, em.	○ ilaç 1. isim Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva. 2. Çare, önlem
55. islah (YUTS, 178) Islah, düzeltme, tamir.	○ islah 1. isim Düzeltme, iyileştirme. 2. Bir hayvan veya bitki türünden daha iyi verim alabilmek amacıyla yapılan işlem.
56. istiqlal (YUTS, 179) İstikbal, rastlama.	○ istikbal 1. isim Gelecek. 2. Karşılama.
57. iştiaq (YUTS, 180) İhtiras, tutku, düşkünlük, tiryakilik,	○ iştiaq 1. isim Göreceği gelme, özleme. 2. Güçlü istek, arzu.

ihtiraslı aşk.

58. kahin (YUTS, 190) Papaz, rahip.	○ kâhin 1. isim Doğaüstü yollardan gizli, bilinmeyen şeyleri, geleceği bilme iddiasında bulunan kimse. 2. din b. Yahudilerin din reisi.
59. qadîr (YUTS, 216) Kudretli, güçlü.	○ kadîr (II) 1. sıfat Güçlü, gücü yeter, erklî. 2. din b. Her şeye gücü yeten (Tanrı).
60. qet'iyet (YUTS, 2319) Kesinlik, sabit, kararlı.	○ katîyet isim Kesinlik.
61. qible (YUTS, 234) Batı, kible.	○ kible 1. isim Bazı ibadetler yerine getirilirken dönülen Kâbe'nin bulunduğu yön. 2. Bulunulan yerden Kâbe'nin bulunduğu yön. 3. Güneyden esen yel. 4. Güney 180°'lik yön. 5. Sıkıntılı bir durumda yardım umarak başvurulanan yer.
62. qisse (YUTS, 238) Kıssa, hikâye.	○ kıssa isim Ders çıkarılması gereken anlatı, olay.
63. qiyâpet (YUTS, 239) Kıyâfet, görünüm.	○ kıyâfet 1. isim Giysi. 2. Resmî giysi.
64. qiyâsiy (YUTS, 239) Kıyaslama, kıyasî.	○ kıyasî 1. sıfat Uygulama ve benzetme ile elde edilen. 2. Kurala göre yapılmış, kurallı.
65. mahabet (YUTS, 259) Büyüklik, azamet, ululuk.	○ mehabet 1. isim Büyük ve saygıdeğer kimselere duyulan saygı. 2. Büyüklik, ululuk, yücelik.
66. maqale (YUTS, 260) Makale, yazı.	○ makale isim Bilim, fen konularıyla siyasal, ekonomik ve toplumsal konuları açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazısı.
67. mavzu (YUTS, 262)	○ mevzu isim Konu.

Konu, başlık.

68. mexşer (YUTS, 265) Mahşer, kıyamet.	○ mahşer 1. isim, din b. Kıyamet günü dirilenlerin toplanacaklarına inanılan yer. 2. Büyük kalabalık. 3. Kargaşa.
69. mepküre (YUTS, 267) Ülkü, fikir, ideal.	○ mefkûre isim Ülkü, ideal.
70. meptün (YUTS, 267) Meftun, büyü, hayran.	○ meftun sıfat Tutkun, gönül vermiş, vurgun.
71. mesel (YUTS, 268) 1. Masal. 2. Vecize, mesel.	○ masal 1. isim Genellikle halkın yarattığı, hayale dayanan, sözlü gelenekte yaşayan, çoğunlukla insanlar, hayvanlar ile cadı, cin, dev, peri vb. varlıkların başından geçen olağanüstü olayları anlatan edebî tür. 2. Boşuna söylenmiş söz.
72. mesüme (YUTS, 269) 1. Suçsuz, masum. 2. Bakir, temiz.	○ masume 1. sıfat Suçsuz, günahsız (kadın). 2. Temiz, saf (kadın).
73. meşgüliyet (YUTS, 269) İş güç, meşgüliyet, meşgale.	○ meşgüliyet 1. isim Meşgul olma, uğraşma durumu. 2. Uğraş.
74. mevqi (YUTS, 269) Mevki, tutum.	○ mevki 1. isim Yer, mahal. 2. Makam. 3. Bazı ulaşım araçlarında yolculara veya tiyatro, sinema vb. yerlerde seyircilere sağlanan konfora ve bilet ücretlerine göre düzenlenmiş yer. 4. Durum.
75. mezkûr (YUTS, 270) Adı geçen, bahsedilen, bilinen.	○ mezkûr sıfat Adı geçen, anılan, sözü edilen, zikredilen, zikrolunan.
76. mezlum (YUTS, 270) 1. Ezilen, zulüm edilen. 2. Kadın.	○ mazlum 1. sıfat Zulüm görmüş, kendisine zulmedilmiş. 2. Haksızlığa uğramış. 3. Sessiz ve uysal, boynu bükük.

77. mezmun (YUTS, 270) Konu, anlam, mana.	○ mazmun 1. isim Anlam, kavram. 2. edebiyat Divan edebiyatında bazı kavramları dolaylı anlatmak için kullanılan nükteli ve sanatlı söz.
78. micez (YUTS, 272) 1. Mecaz, karakter. 2. Keyif, sıhhat, sağlık.	○ mecaz 1. isim, edebiyat Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz. 2. Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor.
79. muamile (YUTS, 276) Muamele, ilişki, temas, davranış.	○ muamele 1. isim Davranma, davranış. 2. Yol, yöntem. 3. İşlem. 4. kimya İşlem. 5. ticaret Alışveriş.
80. muhakime (YUTS, 277) Muhakeme, görüşme.	○ muhakeme 1. isim, hukuk Yargılama. 2. felsefe Usa vurma. 3. Bir sorunu çözmek için çıkar yol arama.
81. mulayim (YUTS, 278) Mülayim, müşfik, şefkatli, sevecen, latif, okşayıcı, yumuşak.	○ mülayim 1. sıfat Uygun, hoş görülebilir. 2. Yumuşak huylu. 3. Ilıman (hava).
82. munadi (YUTS, 278) Tellal, münadi.	○ münadi isim Kamuya duyurulmak istenilen şeyleri yüksek sesle haber vermeyi iş edinmiş olan kimse.
83. muqaddem (YUTS, 278) Mukaddem, daha önce.	○ mukaddem 1. sıfat Önce gelen, önceki. 2. isim, mantık Öncül.
84. mutalie (YUTS, 280) İnceleme, tetkik.	○ mütalaa 1. isim Etüt. 2. Herhangi bir konu üzerinde ayrıntılı düşünme ile oluşan görüş ve yorum. 3. Herhangi bir konu üzerinde ayrıntılı bir biçimde düşünme.
85. müdir (YUTS, 281)	○ müdür 1. isim İdare eden, yöneten. 2.

Müdür, rektör.

Başöğretmen. 3. Yönetmen.

86. müdiriyet (YUTS, 281) Müdürlük, başkanlık.	○ müdiriyet isim Müdürlük.
87. mülkiy (YUTS, 281) Mülkî, mal, mülkiyet.	○ mülki 1. sıfat Bir ülkeyle ilgili olan. 2. Ülke yönetimine ilişkin. 3. Asker sınıfı dışında kalan.
88. müstehkem (YUTS, 282) İstikrarlı, sabit, dayanıklı.	○ müstahkem sıfat Berkitilmiş, sağlamlaştırılmış, tahkim edilmiş.
89. mütiğer (YUTS, 283) Muhterem, .itibarlı, saygılı, hatırı sayılır.	○ müteber 1. sıfat Saygın, itibarı olan, hatırı sayılır, sözü geçer. 2. İnanılır, güvenilir. 3. Değerli. 4. hukuk Geçerli.
90. nazir (YUTS, 286) Bakan, gözeten, başkan.	○ nazir 1. sıfat Bir yere doğru bakan (ev, oda vb.). 2. isim Bakan.
91. neş'e (YUTS, 288) (kitabî) Neşe; hoşnutluk; gönül açıklığı.	○ neşe 1. isim Mutlu olmaktan doğan ve dışa vurulan sevinç, şetaret. 2. Hafif sarhoşluk, çakırkeyif olma.
92. neziriy (YUTS, 289) Nazarî, kuram.	○ nazarî sıfat Kuramsal.
93. necat (YUTS, 289) (kitabî) Kurtarma, kurtuluş.	○ necat isim Kurtuluş.
94. pasiq (YUTS, 316) Bozuk, kokmuş, ahlaksız, fasık.	○ fasık 1. sıfat Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen. 2. Kötülük eden, fesatçı.
95. pasıl (YUTS, 316) 1. Hudut. 2. Fasil.	○ fasıl 1. isim Bölüm, kısım, devre. 2. Dönem, devre. 3. Belli bir sürede yapılan iş, karşılaşılan durum veya olay. 4. ekonomi Bütçede ayrı ayrı gösterilen bölümler. 5. müzik Peşrev, nakış, şarkı, saz

semaisi vb. parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi. 6. tiyatro Orta oyununa başlamadan önce saz takımının çaldığı köçek havası ve curcuna. 7. tiyatro Osmanlı ve Arap tiyatrosunda oyunun perde bölümü.

96. pelek (YUTS, 318) 1. Gök, gökyüzü. 2. Kader, alın yazısı.	○ felek 1. isim Gök, gökyüzü, sema. 2. Dünya, âlem. 3. Talih, baht, şans. 4. Askerî mızıkada zilli bir müzik aracı.
97. pesil (YUTS, 320) 1. Vakit, mevsim. 2. Ayrılma, ayrılık, bölme, hudut.	○ fasıl 1. isim Bölüm, kısım, devre. 2. Dönem, devre. 3. Belli bir sürede yapılan iş, karşılaşılan durum veya olay. 4. ekonomi Bütçede ayrı ayrı gösterilen bölümler. 5. müzik Peşrev, nakış, şarkı, saz semaisi vb. parçaların belli bir sıraya göre çalınıp söylenmesi. 6. tiyatro Orta oyununa başlamadan önce saz takımının çaldığı köçek havası ve curcuna. 7. tiyatro Osmanlı ve Arap tiyatrosunda oyunun perde bölümü.
98. peza (YUTS, 321) Feza; kainattaki sınırsız boşluk.	○ feza isim, gök bilimi Gök.
99. pərişte (YUTS, 321) 1. Melek. 2. (mecaz) Güzel.	○ ferişte isim, din b. Melek.
100. rahet (YUTS, 330) 1. Zevk, lezzet, haz. 2. Rahat, huzur.	○ rahat 1. isim İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur. 1. isim İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur. 2. sıfat Üzüntü, sıkıntı ve tedirginliği olmayan. 3. sıfat Sıkıntı veya yorgunluk, tedirginlik

vermeyen. 4. sıfat Aldırmaz, gamsız. 5. zarf
Kolay bir biçimde, kolaylıkla. 6. ünlem
"Hazır ol" durumunda bulunanlara,
oldukları yerde serbest bir durum almaları
için verilen komut.

101.	razalet (YUTS, 331) bk. rézalet Alçaklık, rezalet.	○ rezalet isim Toplumun duygularını inciten olay veya durum, kepazelik, maskaralık, rezillik.
102.	repiq (YUTS, 332) Arkadaş, yoldaş.	○ refik 1. isim Arkadaş, dost. 2. Eş, koca, zevç.
103.	reqem (YUTS, 332) Rakam, sayı, numara.	○ rakam 1. isim, matematik Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri. 2. Bu işaretlerle yazılmış sayı. 3. Nicelik, miktar.
104.	rézalet (YUTS, 334) Alçaklık, rezalet.	○ rezalet isim Toplumun duygularını inciten olay veya durum, kepazelik, maskaralık, rezillik.
105.	roh (YUTS, 334) Ruh, moral.	○ ruh 1. isim Dinlerin ve dinci felsefelerin insanda vücuttan ayrı bir varlık olarak kabul ettiği öz, tin, can kuşu. 2. En önemli nokta, öz. 3. Esans. 4. Duygu. 5. felsefe Bedeni etkin kılan canlılık ilkesi, bedenin hayat gücü.
106.	sada (YUTS, 336) Ses, yankı.	○ sedâ isim Ses.
107.	sahe (YUTS, 337) Saha, yöre.	○ saha 1. isim, spor Alan. 2. Takım oyunlarında karşılaşmaların yapıldığı yer.
108.	salamet (YUTS, 338) Selamet, esen.	○ selamet 1. isim Esen olma durumu, esenlik. 2. Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvende olma durumu. 3.

edebiyat Anlatıma temel olan düşüncenin her bakımdan doğru ve sağlam olması.

109.	sapa (YUTS, 341) 1. Zevk, lezzet, haz. 2. Nitelik, kalite, vasıf.	○ sefa 1. isim Gönül rahatlığı, rahatlık, kaygısız ve sakin olma. 2. Eğlence, zevk, neşe.
110.	selahiyet (YUTS, 345) bk. salahiyet Salahiyet, yararlılık, uygunluk, iktidar, yetenek, muteberlik, yetki.	○ salahiyet isim Yetki.
111.	sep III (YUTS, 346) Saf, cephe.	○ saf (II) 1. sıfat Katıksız, arı, katışıksız, halis, has. 2. Kurnazlığa aklı ermeyen, kolaylıkla aldatılabilen, bön, safdil. 3. İyi niyetli, art niyetsiz.
112.	seper II (YUTS, 346) Sefer, defa, kere, nöbet.	○ sefer 1. isim Yolculuk. 2. Kez, defa. 3. askerlik Genellikle ülke dışına yapılan askerî harekât, savaşa gitme, savaş.
113.	sepra (YUTS, 346) 1. Öd, safra. 2. Sinirli, kinli (mecazi). 3. Kusmak.	○ safra (II) 1. isim Karaciğerin hazmı kolaylaştırmak için onikiparmak bağırsağına salgıladığı yeşilimsi sarı renkli acı sıvı, öd.
114.	serp I (YUTS, 347) Sarf, harcama, masraf.	○ sarf 1. isim Harcama, tüketme, kullanma. 2. Dil bilgisi, yapı bilgisi.
115.	sirat (YUTS, 355) Sirat köprügi Sirat köprüsü.	○ sirat 1. isim Sirat köprüsü. 2. Yol.
116.	sopi (YUTS, 359) Sofi; mutasavvıflara ait.	○ sufi isim, din b. Mutasavvıf

117. sür'et (YUTS, 369) Sürat, çabukluk, acele.	○ sürat 1. isim Hızlılık, çabukluk, ivinti. 2. fizik Hız.
118. süret I (YUTS, 368) Suret, resim, tablo, manzara.	○ surat 1. isim Yüz (II). 2. Somurtkanlık, asık yüzlülük. 3. Soğuk davranma.
119. süret I (YUTS, 368) Suret, resim, tablo, manzara.	○ suret 1. isim Görünüş, biçim. 2. Yazı veya resim kopyası, nüsha. 3. Biçim, yol, tarz. 4. İslam felsefesinde, varlığın görünen yanı, beş duyu ile algılanan yönü. 5. Resim, fotoğraf. 6. Yüz, çehre.
120. şexsiy (YUTS, 376) Şahsî, özel.	○ şahsi sıfat Kişisel.
121. şepqet (YUTS, 376) Şefkat, acımak.	○ şefkat isim Sevecenlik.
122. takamil (YUTS, 385) Gelişme, ilerleme, inkişaf, olgun, sağlam.	○ tekâmül 1. isim Olgunluk, olgunlaşma. 2. Gelişim, gelişme. 3. biyoloji Evrim.
123. tebir (YUTS, 396) Tabir, ifade, beyan.	○ tabir 1. isim Rüya yorma, yorumlama. 2. Yorum. 3. Deyiş, anlatım, ifade. 4. Deyim.
124. teelluq (YUTS, 396) İlgi, alaka, ilinti, ait.	○ taalluk isim İlgisi olma, ilgisi bulunma, ilgi, ilinti.
125. tehlil (YUTS, 397) Tahlil, inceleme.	○ tahlil isim Çözümleme.
126. tehrir (YUTS, 397) 1. Tahrir. 2. Redaksiyon, düzeltme. 3. Redaktör.	○ tahrir isim Yazma, kitabet, kompozisyon.
127. texir (YUTS, 397) Gecikme, tehir.	○ tehir 1. isim Sonraya bırakma, erteleme. 2. Geciktirme.

128.	texsimat (YUTS, 397) Taksim, bölme, paylaşma, pay.	○ taksim 1. isim Bölüntüler. 2. Bölme, bölüştürme işleri.
129.	tekamil (YUTS, 397) bk. takamil Gelişme, ilerleme, inkişaf, olgun, sağlam.	○ tekâmül 1. isim Olgunluk, olgunlaşma. 2. Gelişim, gelişme. 3. biyoloji Evrim.
130.	telim (YUTS, 399) Talim, eğitim.	○ talim 1. isim Öğretim. 2. Alıştırma. 3. askerlik Uygulamalı olarak yapılan askerlik eğitimi.
131.	telimat (YUTS, 399) Talimat, bilgi.	○ talimat 1. isim Yönerge. 2. askerlik Görevin gerektirdiği türlü hizmetlerin başarıyla yürütülmesi için kumandan, başkan veya daire başkanları tarafından verilen, o hizmetle ilgili sorumluluk, düzen ve ilkeleri içine alan buyruklar.
132.	teqdir (YUTS, 398) 1. Kader. 2. Vaka, hadise, olay, hal.	○ takdir 1. isim Beğenme, beğenip belirtme, değer verme. 2. Bir şeyin değerini, önemini, gerekliliğini anlama. 3. Takdirname. 4. Değer biçme. 5. Kitle iletişim araçlarında izlenme oranı. 6. din b. Yazgı.
133.	tesviriy (YUTS, 404) 1. Tasvirî. 2. Resimli.	○ tasvirî sıfat Tasvir niteliğinde olan, tasvirle ilgili, betimlemeli, betimsel, deskriptif.
134.	teşviq (YUTS, 405) Teşvik, propaganda.	○ teşvik 1. isim İsteklendirme, özendirme. 2. Bir kimseyi kötü bir iş yapması için kışkırtma.
135.	tezim (YUTS, 407) 1. Selam. 2. Saygı.	○ tazim isim Saygı gösterme, ululama.
136.	tébabet (YUTS, 407) Tababet, tabiplik,	○ tababet 1. isim Tıp. 2. Tıp bilgisi.

doktorluk.

137.	vaqip (YUTS, 450) Haberdar, malumatlı, bilgili.	○ vâkıf 1. sıfat Bilen, farkında olan. 2. Bir şeyi vakıf durumuna getiren.
138.	vasite (YUTS, 451) Vasita, alet.	○ vasita 1. isim Araç. 2. Aracı. 3. Aracılık. 4. Taşıt.
139.	vede (YUTS, 452) Vade, söz.	○ vade isim Bir işin yapılması veya bir borcun ödenmesi için tanınan süre, mühlet, mehil.
140.	vesiçe (YUTS, 452) Vesika, hüccet, belge.	○ vesika isim Belge.
141.	vêli (YUTS, 453) Aziz, evliya.	○ veli 1. isim Bir çocuğu koruyan, işlerine bakan ve her türlü davranışından sorumlu kimse, ege, iye. 2. din b. Ermiş.
142.	vucut (YUTS, 453) Vucüt, cisim, beden.	○ vücut 1. isim İnsan veya hayvan gövdesi, beden. 2. Var olma, varlık.
143.	zaval (YUTS, 475) 1. Gurup, batma, batış. 2. Zeval, inkıraz, gerileme, düşme.	○ zeval 1. isim Yok olma, yok edilme. 2. Suç, kabahat, sorumluluk. 3. Bozulma. 4. Öğle.
144.	zebt (YUTS, 475) Zapt, işgal.	○ zapt 1. isim Zor kullanarak ele geçirme. 2. Tutma, hâkim olma.
145.	zerp (YUTS, 477) (tarihî) Darp etme, darp, çoğaltma.	○ darp 1. isim Vurma, dövme. 2. matematik Çarpma. 3. müzik Vuruş.
146.	ziddiyet (YUTS, 478) Ziddiyet, zıtlık, karşıt.	○ zıddiyet 1. isim Karşıtlık. 2. Geçimsizlik, çekemezlik, birbini sevmeme.
147.	ziraet (YUTS, 478) Ziraat, ekincilik.	○ ziraat isim Tarım.

2.3. Arapça+Farsça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen tam yalancı eş değer kelimelerden sekizi Arapça+Farsça şeklindedir. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

2.3.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Arapça+Farsça şeklindeki isimlerden dördü aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimelerdir. Bunlar:

1. <i>cesurane</i> (YUTS, 61)	○ <i>cesurane</i> 1. sıfat Cesura yakışan. 2. zarf Cesurane, cesurluk.	Cesurca
2. <i>haramzade</i> (YUTS, 149)	○ <i>haramzade</i> isim Piç.	
1. Gayrı meşru çocuk. 2. Namussuz, hergele.		
3. <i>ihtiyatkar</i> (YUTS, 173)	○ <i>ihtiyatkâr</i> sıfat İhtiyatlı.	
bk. <i>ihtiyatçan</i> İhtiyatlı, dikkatli.		
4. <i>mahirane</i> (YUTS, 259)	○ <i>mahirane</i> sıfat Becerikli.	
Mahirane, maharetle, ustalıkla.		

2.3.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Arapça+Farsça şeklindeki isimlerden 4'ü ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*elemdar* / *alemdar*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*xaramzade* / *haramzade*) sebebiyle ortaya çıkmıştır:

1. <i>elemdar</i> (YUTS, 111)	○ <i>alemdar</i> 1. isim Bayrağı veya sancağı taşıyan kimse. 2. Önder.
Elemdar, bayraktar.	
(Sözlükte bu şekilde	

yazılmış.)

2. <i>esilzade</i> (YUTS, 116) Asilzade, soylu, aristokrat.	○ <i>asilzade</i> sıfat Soylu.

3. <i>xaramzade</i> (YUTS, 1619 bk. <i>haramzade</i> 1. Gayrı meşru çocuk. 2. Namussuz, hergele.	○ <i>haramzade</i> isim Piç.

4. <i>hökümdar</i> (YUTS, 157) Hükümdar, amir, buyurucu.	○ <i>hükümdar</i> isim Padişah, kral, hakan gibi taht sahibi devlet başkanı.

2.4. Arapça+Farsça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden ikisi Arapça+Farsça+Türkçe şeklindedir. Bunların yalnızca ses değişimi yoluyla oluşan isimler olduğu görülmüştür.

2.4.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Farsça+Türkçe İsimler

Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*hökümdarlıq* / *hükümdarlık*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*esilzadiliq* / *asilzadelik*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. <i>hökümdarlıq</i> (YUTS, 157) Hükümdarlık, amirlik.	○ <i>hükümdarlık</i> 1. isim Hükümdar olma durumu. 2. Hükümdarla yönetilen ülke.
2. <i>esilzadiliq</i> (YUTS, 116) Asilzadelik, soyluluk, aristokratlık.	○ <i>asilzadelik</i> isim Soyluluk.

2.5. Arapça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden 71'i Arapça+Türkçe şeklindedir. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış kelimeler olduğu görülmüştür.

2.5.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler

Kısmi yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki isimlerden biri aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimedir:

1. <i>muhbirlik</i> (YUTS, 277)	○ <i>muhbirlik</i> 1. isim Muhbir olma durumu. 2. Muhbirin yaptığı iş.
Muhabirlik, habercilik.	

2.5.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Kelimeler

Kısmi yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki kelimelerden 70'i ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*debdebelik / debdebeli, keyplenmek / keyiflenmek*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*acizlik / âcizlik, xatirlatmaq / hatırlatmak*) sebebiyle ortaya çıkmıştır.

2.5.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe İsimler

Ses değişimi yoluyla oluşan kısmi yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı 61'dir. Bunlar:

1. <i>acizlik</i> (YUTS, 2)	○ <i>âcizlik</i> isim Beceriksizlik, güçsüzlük.
Zayıflık; güçsüzlük.	
2. <i>addilik</i> (YUTS, 3)	○ <i>adilik</i> isim Bayağılık, düşüklük, aşağılık.
Sadelik, basitlik.	
3. <i>aptalliq</i> (YUTS, 14) bk.	○ <i>aptallık</i> 1. isim Aptal olma durumu. 2.
<i>abdalliq</i> Ahmak, deri	Aptalca iş.
yüzücü, zalim.	
4. <i>arlıq</i> (YUTS, 17) 1.	○ <i>arlı</i> sıfat Namuslu, utangaç, sıkılğan.
Namuslu, şerefli. 2.	
Yüzkarası, rezalet, yüz	
kızartıcı.	
5. <i>capalıq</i> (YUTS, 58)	○ <i>cefalı</i> 1. sıfat Sıkıntı, eziyet çekilen. 2.

Meşakkatli, zahmetli.	Sıkıntıya, eziyete katlanmış veya katlanan.
6. dahilik (YUTS, 92) Dâhiyane, dâhilik.	○ dâhilik isim Dâhi olma durumu, deha.
7. debdebelik (YUTS, 95) Debdebeli, tantanalı.	○ debdebeli sıfat Görkemli.
8. eblehliq (YUTS, 109) Aptallık, alçaklık.	○ eblehlik isim Ebleh olma durumu, eblehleşme.
9. edibiyatçı (YUTS, 109) Edebiyatçı, yazar.	○ edebiyatçı 1. isim Edebiyatla uğraşan kimse, yazıncı, yazın eri. 2. Edebiyat dersi okutan öğretmen.
10. eksilik (YUTS, 111) Aksilik, terslik, gerilik.	○ aksilik 1. isim Terslik, zıtlık, karşıtlık. 2. İnatçılık, huysuzluk. 3. Bir işin yolunda gitmemesi durumu, elverişsizlik.
11. etivarliq (YUTS, 118) Otoriteli, itibarlı, değerli.	○ itibarlı 1. sıfat İtibarı, değeri olan, saygın. 2. Kredisi olan. 3. Gözde olan, önemli sayılan.
12. éhtiyatsız (YUTS, 123) İhtiyatsız, dikkatsiz.	○ ihitiyatsız sıfat İhtiyatlı davranmayan.
13. éyiplik (YUTS, 128) Suçlu, kusurlu, davalı.	○ ayıplı sıfat Ayıbı, kusuru olan.
14. éyipsiz (YUTS, 128) Suçsuz, kusursuz.	○ ayıpsız sıfat Ayıbı, kusuru olmayan.
15. halsiz (YUTS, 148) Yorgun, kuvvetsiz, zayıf.	○ hâlsiz 1. sıfat Bitkin, dermansız, takatsiz. 2. zarf Bitkin, dermansız, takatsiz bir biçimde.
16. harsiz (YUTS, 149) Arsız, şerefsiz.	○ arsız 1. sıfat Utanması, sıkılması olmayan, yılışık, yüz­süz (kimse). 2. Açgözlü davranan (kimse). 3. Kolayca üreyebilen (bitki).
17. harsizliq (YUTS, 149)	○ arsızlık isim Arsız olanın durumu veya

Arsızlık, şerefsizlik.	arsıza yakışacak davranış, yılışıklık, sırnaşıklık.
18. <i>hayvanliq</i> (YUTS, 151) Hayvanlık, canavarlık.	○ <i>hayvanlık</i> 1. isim Hayvan olma durumu, hayvaniyet. 2. Hayvanca davranma.
19. <i>hesretlik</i> (YUTS, 154) Hasretli, dertli, üzgün.	○ <i>hasretli</i> sıfat Hasreti olan, özlemli.
20. <i>hesretlik</i> (YUTS, 154) Hasretli, dertli, üzgün.	○ <i>hasretlik</i> isim Sevilen bir şey veya kimseden ayrı kalma durumu, ayrılık.
21. <i>heyvetlik</i> (YUTS, 154) Muhteşem, azametli, görkemli.	○ <i>heybetli</i> 1. sıfat Görünüşü korku ve saygı uyandıran. 2. Büyük, ulu, azametli.
22. <i>hesapliq</i> (YUTS, 155) Hesaplı, sayılı.	○ <i>hesaplı</i> 1. sıfat Satın alınabilen, bütçeye uygun, ekonomik. 2. Parasını ölçülü harcayan, tutumlu. 3. Ayrıntılarıyla düşünülp tasarlanmış, planlı, rasyonel. 4. Ölçülü davranan, ölçülü.
23. <i>xatirlitiş</i> (YUTS, 162) Hatırlatma, uyarma.	○ <i>hatırlatış</i> isim Anımsatış.
24. <i>hürmetlik</i> (YUTS, 158) Saygılı.	○ <i>hürmetli</i> 1. sıfat Saygılı. 2. Oldukça büyük, okkalı.
25. <i>ihtiyaqliq</i> (YUTS, 173) İhtiyaçlı, lüzumlu.	○ <i>ihtiyaçlı</i> sıfat İhtiyacı olan.
26. <i>ihtiyatliq</i> (YUTS, 173) İhtiyatlı, dikkatli.	○ <i>ihtiyatlı</i> sıfat Herhangi bir konuda ileriye düşünerek ölçülü davranan, önlem alan, sakıngan, ihtiyatkâr.
27. <i>ihtiyatsiz</i> (YUTS, 173) İhtiyatsız, dikkatsiz.	○ <i>ihtiyatsız</i> sıfat İhtiyatlı davranmayan.
28. <i>ihtiyatsizliq</i> (YUTS, 173) İhtiyatsızlık, dikkatsizlik.	○ <i>ihtiyatsızlık</i> isim İhtiyatsız olma durumu.
29. <i>ilacsiz</i> (YUTS, 174)	○ <i>ilaçsız</i> 1. sıfat İlacı olmayan. 2.

Çaresiz.	İlaçlanmamış.
30. <i>ilacsizliq</i> (YUTS, 174) Çaresizlik.	○ <i>ilaçsızlık</i> isim İlaçsız olma durumu.
31. <i>katiplik</i> (YUTS, 192) Sekreterlik, yazı işleri.	○ <i>kâiplik</i> isim Sekreterlik, yazmanlık.
32. <i>maarifçi</i> (YUTS, 259) Eğitimci, maarifçi.	○ <i>maarifçi</i> isim Öğretim ve eğitim kurum veya kuruluşlarında çalışan kimse.
33. <i>meptünlük</i> (YUTS, 267) Meftunluk; hayranlık; büyülenme hali.	○ <i>meftunluk</i> isim Tutkunluk, gönül vermişlik, meftuniyet.
34. <i>mulayimliq</i> (YUTS, 278) Müşfiklik, şefkatlilik, sevecenlik, latiflik, okşayıcılık, yumuşaklık.	○ <i>mülayimlik</i> isim Mülayim olma durumu.
35. <i>nefislik</i> (YUTS, 288) Nefislik, zariflik.	○ <i>nefislik</i> isim Nefis (II) olma durumu.
36. <i>neticesiz</i> (YUTS, 290) Neticesiz, başarısız, verimsiz, sonuçsuz.	○ <i>neticesiz</i> sıfat Sonuçsuz.
37. <i>neticesizlik</i> (YUTS, 290) Neticesizlik, sonuçsuzluk, verimsizlik.	○ <i>neticesizlik</i> sıfat Sonuçsuzluk.
38. <i>nizamsiz</i> (YUTS, 291) Nizamsız, düzensiz, tertipsiz, kanunsuz.	○ <i>nizamsız</i> 1. sıfat Düzensiz, tertipsiz. 2. Tüzüğe aykırı.
39. <i>növetçi</i> (YUTS, 292) 1. Bekçi. 2. Nöbetçi.	○ <i>nöbetçi</i> isim Nöbet bekleyen, nöbet sırası kendisinde olan kimse.
40. <i>qeyitsiz</i> (YUTS, 231) Kayıtsız, işaretsiz.	○ <i>kayıtsız</i> 1. sıfat Kaydı yapılmamış, deftere veya yazıya geçirilmemiş olan. 2. İlgisiz.

3. Bir şarta bağlı olmayan.

41. qiyapetsiz (YUTS, 239) Kıyafetsiz, görünümsüz.	○ kıyafetsiz 1. sıfat Giysisiz. 2. Kılıksız.
42. rahetsiz (YUTS, 330) Rahatsız, huzursuz, zevksiz.	○ rahatsız 1. sıfat Rahatı olmayan, tedirgin, huzursuz. 2. Rahat kullanılmayan, sıkıntı, tedirginlik veren. 3. Hasta, keyifsiz.
43. rahetsizlik (YUTS, 330) Rahatsızlık, huzursuzluk, zevksizlik.	○ rahatsızlık 1. isim Rahatsız olma durumu, tedirginlik. 2. Hastalık.
44. réqabetçi (YUTS, 333) Rakip.	○ rekabetçi isim Rekabet yanlısı olan kimse, yarışçı, kompetitif.
45. rohsizliq (YUTS, 335) Gevşeklik, cansızlık, durgunluk.	○ ruhsuzluk isim Ruhsuz olma durumu.
46. sadiqliq (YUTS, 336) Sadakat, dürüstlük, doğruluk, bağlılık.	○ sadıklık 1. isim Sadakatlilik.
47. sebatsiz (YUTS, 343) İstikrarsız, oynak, dayanıksız, sebatsız.	○ sebatsız sıfat Sebat etmeyen.
48. sebatsizliq (YUTS, 343) Sebatsız olma hali; istikrarsızlık, dayanıksızlık.	○ sebatsızlık isim Sebatsız olma durumu.
49. sirdaş (YUTS, 355) Mahrem, içten, candan, samimi, içli dışlı bir dost.	○ sırdaş isim Birinin sırrını bilecek kadar ona yakın olan kimse, mahrem.
50. sirdaşliq (YUTS, 355) İçtenlik, içli dışlı.	○ sırdashlık isim Sırdaş olma durumu.

51. <i>sirliq I</i> (YUTS, 356)	○ <i>sırlı (II)</i> 1. sıfat Sırrı olan. Sırlı, gizli.
52. <i>şepqetlik</i> (YUTS, 376)	○ <i>şefkatli</i> 1. sıfat Sevecen. 2. zarf Sevecen Şefkatli, acıyan. bir biçimde.
53. <i>şepqetsiz</i> (YUTS, 376)	○ <i>şefkatsiz</i> sıfat Şefkati olmayan. Şefkatsiz, acımasız.
54. <i>şepqetsizlik</i> (YUTS, 376)	○ <i>şefkatsizlik</i> isim Şefkatsiz olma durumu. Şefkatsizlik, acımasızlık.
55. <i>telepkar</i> (YUTS, 399)	○ <i>talepkâr</i> sıfat İstekli. bk. <i>telepçan</i> İstekli, girişken.
56. <i>tenhaliq</i> (YUTS, 400)	○ <i>tenhalık</i> 1. isim Tenha olma durumu. 2. Yalnızlık. sıfat Boş ve ıssız (yer).
57. <i>tereddütlik</i> (YUTS, 402)	○ <i>tereddütlü</i> 1. sıfat Tereddüdü olan, 1. Kararsız. 2. duraksamalı. 2. Tereddüde yol açan. Endişeli.
58. <i>vasitisiz</i> (YUTS, 451)	○ <i>vasitasız</i> 1. sıfat Araçsız. 2. zarf Doğrudan. 1. Araçsız, vasitasız. 2. Aracısız, arabulucusuz.
59. <i>ziraetçi</i> (YUTS, 479)	○ <i>ziraatçı</i> isim Tarımcı. Ziraatçı, ekinci.
60. <i>ziraetçilik</i> (YUTS, 479)	○ <i>ziraatçılık</i> isim Tarımcılık. Ziraatçılık, ekincilik.
61. <i>zıtlıq</i> (YUTS, 479)	○ <i>zıtlık</i> isim Karşıtlık. Karşıtlık, düşmanlık, hasımlık.

2.5.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Arapça+Türkçe Fiiller

Ses değişimi yoluyla oluşan kısmi yalancı eş değer Arapça+Türkçe şeklindeki fiillerin sayısı 9'dur. Bunlar:

1. <i>arlanmaq</i> (YUTS, 17)	○ <i>arlanmak</i> nsz Utanmak. Utanmak; gururun kırılması.
2. <i>ğéripsinmaq</i> (YUTS, 142)	○ <i>garipsenmek</i> nsz Garipseme işi Yadırgamak; kendini unutulmuş hissetmek; kendini ihmal edilmiş hissetmek.
3. <i>hésaplanmaq</i> (YUTS, 155)	○ <i>hesaplanmak</i> nsz Hesap edilmek. Hesaplanmak; sayılmak.
4. <i>hésaplatmaq</i> (YUTS, 155) (<i>hésaplimak</i> 'tan)	○ <i>hesaplatmak</i> -i Hesap ettirmek. Hesaplatmak, saydırmak.
5. <i>hésaplinmaq</i> (YUTS, 155)	○ <i>hesaplamak</i> 1. -i Hesap işlemini Hesaplamak, saymak. yapmak, hesap etmek. 2. Bir şeyi, bir durumu ayrıntılı bir biçimde düşünmek, hesap etmek.
6. <i>xatirlatmaq</i> (YUTS, 162)	○ <i>hatırlatmak</i> -i, -e Anımsatmak. Hatırlatmak, uyarmak.
7. <i>keyplenmek</i> (YUTS, 196)	○ <i>keyiflenmek</i> nsz Keyifli duruma Keyiflenmek, neşelenmek, gelmek, neşelenmek. hoşlanmak.
8. <i>şertleşmek</i> (YUTS, 377)	○ <i>şartlaşmak</i> nsz, -le Bir veya birçok Sözleşmek, anlaşmak, şartı karşılıklı kabul etmek. şartlaşmak.
9. <i>tertiplimek</i> (YUTS, 403)	○ <i>tertiplemek</i> 1. -i Sıraya, düzene Düzene koymak; düzenli hale koymak, düzenli bir biçim vermek. getirmek. 2. Toplantı, seminer vb. düzenlemek, hazırlamak. 3. Hile, düzen, komplo hazırlamak.

2.6. Farsça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden 95'i Farsça kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

2.6.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Farsça isimlerden 51'i aynı ses değerine sahip, yani eş sesli isimlerdir. Bunlar:

1. ahu (YUTS, 5) Antilop.	○ ahu 1. isim, hayvan bilimi Ceylan. 2. sıfat Güzel, ince, zarif (kadın).
2. ambar (YUTS, 12) Ambar, depo.	○ ambar 1. isim Genellikle tahıl saklanan yer. 2. Yiyecek ve bazı eşyanın saklandığı yer. 3. Geminin yük koymaya ayrılmış yeri. 4. Genellikle tahılın çok üretildiği yer, bölge. 5. mimarlık Kum, çakıl vb. yapı malzemesini ölçmekte kullanılan ve her yanı çoğunlukla 75 santimetre olan küp ölçek. 6. ticaret Eşya taşıma işleri yapan kurum veya ortaklık.
3. ateş (YUTS, 21) Ateş, od, sıcak.	○ ateş 1. isim Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr. 2. Tutuşmuş olan cisim. 3. Isıtmak, pişirmek için kullanılan yer veya araç. 4. Patlayıcı silahların atılması. 5. Genellikle hastalık etkisiyle artan vücut sıcaklığı, kızdırma. 6. Öfke, hırs, hınç. 7. Coşkunluk. 8. Tehlike, felaket. 9. Büyük üzüntü, acı.
4. avaz (YUTS, 22) Ses; oy, rey.	○ avaz isim Yüksek ses, nara, avaze.
5. azat (YUTS, 26) Hür, serbest, kurtuluş.	○ azat 1. isim Serbest bırakma. 2. Okullarda paydos. 3. sıfat Serbest bırakılmış olan.
6. bizar (YUTS, 45) Bıkmış, usanmış, bezmiş.	○ bizar zarf Tedirgin, bezmiş, usanmış, bezginlik getirmiş bir biçimde.
7. canan (YUTS, 57) Canan, dilber, sevgili,	○ canan 1. isim Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan kadın, sevgili. 2. Tasavvufta

gözde, gözbebeği.	Tanrı.
8. car (YUTS, 58) Haber, salık, müjde, çağırma, dave, nida.	○ car (I) 1. isim Çağrı, tellal ile duyurma. 2. İlan. 3. Tehlike durumu.
9. car (YUTS, 58) Haber, salık, müjde, çağırma, davet, nida.	○ car (I) 1. isim Çağrı, tellal ile duyurma. 2. İlan. 3. Tehlike durumu.
10. cilve (YUTS, 62) 1. Parıltı, pırıltı. 2. Güzel hareket. 3. Cilve, nazlı nazlı.	○ cilve 1. isim Hoşa gitmek için yapılan davranış, kırıltma, naz. 2. Görünme, ortaya çıkma, tecelli.
11. çare (YUTS, 72) Çare, tedbir.	○ çare 1. isim Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu. 2. Tedavi yolu, deva.
12. derman (YUTS, 98) 1. İlaç, em, deva. 2. Kuvvet, güç, kudret.	○ derman 1. isim Güç, takat, mecal. 2. İlaç. 3. Çıkar yol, çare.
13. dert (YUTS, 98) Dert, keder, acı.	○ dert 1. isim Üzüntü. 2. Hastalık. 3. Ağrı. 4. Sorun, kaygı. 5. Ur.
14. dilber (YUTS, 102) Dilber, güzel, sevilen.	○ dilber isim Alımlı, güzel kadın.
15. diyar (YUTS, 103) Diyar, ülke, memleket.	○ diyar 1. isim Ülke. 2. Dünya. 3. Bazı nitelik veya değerleri taşıyanların çok bulunduğu yer, yurt.
16. ejder (YUTS, 111) Ejderha.	○ ejder 1. isim Ejderha. 2. Büyük yılan.
17. eyvan (YUTS, 120) bk. ayvan Eyvan, balkon.	○ eyvan 1. isim Teras, sundurma, ayvan. 2. Bir tarafı dışarıya açık olan oda, ayvan.

18. girdap (YUTS, 134) Dalga, girdap, su çevrisi.	○ girdap 1. isim, coğrafya Bir engelle karşılaşan su veya hava akıntısının dönerek ve çukurlaşarak yaptığı çevrinti, ters akıntıların oluşturduğu dönme, eğrim, çevri, anafor. 2. Tehlikeli yer veya durum.
19. gül (YUTS, 136) Gül, çiçek.	○ gül 1. isim, bitki bilimi Gülgillerin örnek bitkisi (Rosa). 2. Bu bitkinin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği.
20. hem (YUTS, 152) Hem, ve.	○ hem 1. bağlaç Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz. 2. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz.
21. hüner (YUTS, 158) Hüner, sanat, ustalık.	○ hüner isim Beceri isteyen ustalık, beceriklilik.
22. kem I (YUTS, 194) Az, eksik.	○ kem 1. sıfat Kötü, fena (göz, söz vb.). 2. Noksan, eksik.
23. lal (YUTS, 252) Dilsiz, sessiz.	○ lal (I) 1. sıfat Dili tutulmuş, konuşamaz duruma gelmiş, dilsiz.
24. lerzan (YUTS, 255) 1. Titremek. 2. (mecazi) Soğuk.	○ lerzan sıfat Titrek.
25. leşker (YUTS, 255) (tarihî) Asker, savaşçı.	○ leşker 1. isim Asker. 2. Ordu.
26. mestane (YUTS, 269) 1. Sarhoş gibi. 2. Büyülü, sihirli.	○ mestane zarf Sarhoş gibi, kendinden geçmişçesine.
27. mey (YUTS, 270) Mey, içki.	○ mey (I) isim Şarap.
28. mey (YUTS, 270) Mey,	○ mey (II) 1. isim, müzik Türk halk

içki.

müziğinde kullanılan, ağzı yassı bir zurna türü.

29. murdar (YUTS, 279) Zehirli, kirli.	○ murdar 1. sıfat Kirli, pis. 2. Cinsel birleşmeden sonra yıkanmamış (kimse). 3. Dinî kurallara uygun olarak kesilmemiş olan (hayvan).
30. muştâ (YUTS, 280) Tokmak.	○ muştâ 1. isim Karşısındakine vurmak için özel olarak açılmış deliklerine parmakların geçirilmesi ile kullanılan demir parçası. 2. Kunduracıların, derileri vurarak inceltmek için kullandıkları metalden tokmak. 3. Parmağın biri bükülüp sivriltilerek vurulan yumruk.
31. nadan (YUTS, 284) Cahil, bilgisiz.	○ nadan 1. sıfat Bilgisiz, cahil. 2. Nobran, kaba, kötü.
32. nevbahar (YUTS, 289) İlkbahar.	○ nevbahar 1. isim İlkbahar. 2. müzik Klasik Türk müziğinde birleşik bir makam.
33. nişane (YUTS, 291) bk. nişan 1. Nişan, alamet. 2. Hedef.	○ nişane 1. isim Nişangâh. 2. Hedef. 3. Eser, iz, belirti.
34. pak (YUTS, 312) Pak, temiz, kusursuz.	○ pak sıfat Temiz.
35. payan (YUTS, 317) Kıyı, sınır, bucak.	○ payan isim Son, sonuç, nihayet.
36. pehlivan (YUTS, 318) bk. palvan Pehlivan, savaşçı, bahadır.	○ pehlivan 1. isim, spor Güreşçi. 2. Boylu boslu ve güçlü kimse.
37. perhiz (YUTS, 319) Perhiz, ölçülü, ılımlı.	○ perhiz 1. isim Diyet. 2. din b. Hristiyanların ve Yahudilerin belli günlerde et, yağ vb. yiyecekleri yemeden tuttukları oruç.

38. <i>pervaz</i> (YUTS, 319) Uçuş, süzülme, pervaz.	○ <i>pervaz</i> 1. isim Kapı, pencere vb. yerlerin kenarlarına geçirilen ensiz parça. 2. Giysilerin yaka, kol, etek vb. yerlerine veya kumaştan yapılmış diğer eşyaların kenarlarına geçirilmiş, dar, uzun parça. 3. Cilt kapağının iç tarafına konulan deri parçası. 4. Uçuş.
39. <i>pir I</i> (YUTS, 323) 1. İhtiyar. 2. Ruhî, manevî baba.	○ <i>pir</i> 1. isim Yaşlı, koca, ihtiyar kimse. 2. Bir tarikat veya sanatın kurucusu. 3. zarf Adamakıllı, iyice. 4. Herhangi bir konuda, bir meslekte deneyim kazanmış, eskimiş kimse, guru.
40. <i>piyale</i> (YUTS, 324) Piyale, çay içilen kase.	○ <i>piyale</i> isim Şarap bardağı, içki kadehi.
41. <i>pul</i> (YUTS, 327) Para.	○ <i>pul</i> 1. isim Posta parası karşılığı mektup zarfı, kartpostallara ve damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası. 2. Bazı giysilerde süs olarak kullanılan parlak, incecik, genellikle metal levhacık. 3. Tavla oyununda kullanılan, plastik, tahta vb.nden yapılmış yassı yuvarlak levhacık. 4. Vida, cıvata vb. şeylerin boynuna geçirilen, ortası delik metal levhacık. 5. Propaganda amacıyla kullanılan yazılı küçük kâğıt. 6. Küçük ve ince tabakacıklar. 7. bitki bilimi Üzerinde bulunduğu organa yapışık, biçim ve yapıca çok basit yaprakların her biri. 8. hayvan bilimi Balıkların, sürüngenlerin ve bazı kuşlarla memelilerin vücudunu kaplayan boynuzsu, sert levhacık. 9. Akçeden küçük metal para.

42. rast (YUTS, 330) Gerçek, hakiki, doğru, inanılır.	○ rast (I) 1. sıfat Doğru, düzgün. 2. isim Tesadüf. 3. isim Atılan şey hedefi vurma.
43. salname (YUTS, 339) 1. Vakayiname. 2. Takvim.	○ salname isim Yıllık.
44. saz II (YUTS, 343) Saz, ahenk.	○ saz (II) 1. isim, müzik Her tür müzik aracı, çalgı. 2. Türk halk müziğinde bağlama, cura, tar vb. mızraplı çalgıların genel adı. 3. Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı, bağlama. 4. Birden çok çalgının bulunduğu takım. 5. Çalgılı eğlence yeri.
45. sebze (YUTS, 344) bk. sevze 1. Sebze. 2. Havuç.	○ sebze isim Genellikle pişirilerek yeneni bitkiler veya bunların taneleri, göveri, göverti, sebzevat, zerzevat.
46. serdar (YUTS, 347) 1. Başbuğ, başkomutan. 2. Önder, rehber.	○ serdar isim Başkomutan.
47. sine (YUTS, 354) Göğüs.	○ sine 1. isim Göğüs. 2. Gönül, yürek. 3. Bağır, iç.
48. ten I (YUTS, 400) Beden, gövde, vücut.	○ ten 1. isim İnsan vücudunun dış yüzü, cilt. 2. Vücut.
49. yeksan (YUTS, 462) Aynı, bir.	○ yeksan 1. sıfat Düz. 2. Bir, aynı düzeyde, eşit.
50. zemin (YUTS, 476) bk. zimin Yer, toprak, kara.	○ zemin 1. isim Taban, döşeme, yer. 2. Kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo vb. desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk. 3. Temel, dayanak. 4. Ortam. 5. Yeryüzü, dünya.
51. zor (YUTS, 480) 1.	○ zor 1. sıfat Sıkıntı veya güçlükle yapılan,

Kuvvet, güç, kudret,
büyük. 2. Zor, cebir.

kolay karşıtı. 2. isim Sıkıntı, güçlük,
rahatsızlık. 3. isim Yüküm, mecburiyet. 4.
isim Baskı. 5. zarf Güçlülük. 6. ünlem
"Yapamazsın" anlamında kullanılan bir
söz.

2.6.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça İsimler

Kısmi yalancı eş değer isimlerden 44'ü ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*atişin / ateşin, baraver / beraber*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler [*bağ I / bağ (II), çirağ / çırağ*] sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. abad (YUTS, 1) bk. avat 1. Bayındır, mamur. 2. İşlek; kalab alılık.	○ abat 1. sıfat Bayındır. 2. Şen, rahat.
2. atişin (YUTS, 21) Ateşli, istekli.	○ ateşin 1. sıfat Ateşli, coşkun. 2. Ateş renginde olan.
3. bac (YUTS, 27) Vergi, gümrük.	○ baç 1. isim, tarih Osmanlı Devleti'nde gümrük vergisi. 2. Zorla alınan para, haraç.
4. bağ I (YUTS, 27) Bağ; bahçe.	○ bağ (II) 1. isim Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası. 2. Meyve bahçesi.
5. baraver (YUTS, 30) Eşit, denk, aynı.	○ beraber 1. zarf Birlikte, bir arada. 2. -e rağmen, -e karşın. 3. sıfat Aynı düzeyde.
6. bigane (YUTS, 40) Yabancı.	○ bigâne 1. sıfat Yabancı. 2. İlgisiz.
7. cahangir (YUTS, 56) Cihangir, fatih, emperyalist.	○ cihangir isim Dünyanın büyük bir bölümünü eline geçiren kimse.
8. çirağ (YUTS, 82)	○ çırağ Çerağ.

(ağız) bk. *çirag* Kandil,
yağ lambası.

9. <i>dalan</i> (YUTS, 92) Dış oda, bekleme odası.	○ <i>dalan</i> 1. isim, mimarlık Lobi. 2. Biçim, şekil.
10. <i>danişmend</i> (YUTS, 93) bk. <i>danişmen</i> Akıllı, bilge.	○ <i>danişment</i> 1. isim, tarih Tanzimattan önce, kadıların yanında yetişmek üzere görevlendirilen kimse. 2. Sahn Medreselerinde oda sahibi olabilen öğrenci. 3. sıfat Bilgili.
11. <i>darman</i> (YUTS, 94) bk. <i>derman</i> 1. İlaç, em, deva. 2. Kuvvet, güç, kudret.	○ <i>derman</i> 1. isim Güç, takat, mecal. 2. İlaç. 3. Çıkar yol, çare.
12. <i>depn</i> (YUTS, 97) Defin, gömme.	○ <i>defin</i> isim Ölüyü gömme.
13. <i>dukan</i> (YUTS, 106) Dükkan, kantin.	○ <i>dükkân</i> 1. isim Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer. 2. Görevli olarak çalışılan yer, iş yeri. 3. Kumarhane.
14. <i>epsün</i> (YUTS, 114) Büyü, üfürükçülük.	○ <i>efsun</i> isim Büyü.
15. <i>evare</i> (YUTS, 119) Zahmet, serseri, telaş, meşakkat, avare, sefil.	○ <i>avare</i> sıfat İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, aylak.
16. <i>griptar</i> (YUTS, 134) Karşılaşmak, yakalanmak.	○ <i>giriftar</i> sıfat Tutulmuş, yakalanmış.
17. <i>xam</i> (YUTS, 160) Ham, çığ, olgunlaşmamış.	○ <i>ham</i> 1. sıfat Yenecek kadar olgun olmayan (meyve), olmamış. 2. İşlenmemiş (madde). 3. İdmansız. 4. Gerçekleşme kolaylığı veya imkânı olmayan. 5. Kaba, toplum kurallarını bilmeyen, incelmemiş.

18. <i>xana</i> (YUTS, 161) Hane, ev, oda.	○ <i>hane</i> 1. isim Ev, konut. 2. Ev halkı. 3. Bir bütünü oluşturan bölümlerden her biri, bölük, göz. 4. matematik Basamak. 5. müzik Klasik Türk müziğinde, peşrev vb. saz parçalarının bölümlerinden her biri. 6. Birleşik kelimelerde "bina, yapı, yer, makam" anlamlarıyla ikinci kelime olarak yer alan bir söz.
19. <i>xanidan</i> (YUTS, 161) Hanedan, sülale.	○ <i>hanedan</i> 1. isim, tarih Hükümdar, devlet büyüğü vb. bir kişiye dayanan soy, büyük aile. 2. sıfat Belli ve köklü bir soydan gelen, soylu. 3. sıfat Konuksever.
20. <i>xoş I</i> (YUTS, 167) bk. <i>xuş</i> Hoş, iyi.	○ <i>hoş</i> 1. sıfat Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. 2. zarf Bununla birlikte. 3. zarf Beğenilen, duyguları okşayan bir biçimde.
21. <i>xuy</i> (YUTS, 170) Huy, karakter.	○ <i>huy</i> 1. isim İnsanın yaratılış ve ruh özelliklerinin bütünü, mizaç, tabiat. 2. Alışkanlık.
22. <i>iskence</i> (YUTS, 178) Kıskaç içine almak, baskı, işkence.	○ <i>işkence</i> 1. isim Bir kimseye maddi veya manevi olarak yapılan aşırı eziyet. 2. Düşüncelerini öğrenmek amacıyla birine uygulanan eziyet. 3. Aşırı gerginlik, sıkıntılı durum, azap. 4. Vidalı bir tür sıkıştırma aracı.
23. <i>kalla</i> (YUTS, 190) Baş, kafa.	○ <i>kelle</i> 1. isim Koyun, kuzu ve keçinin pişirilmiş başı. 2. Ekinlerde başak. 3. Külçe biçimindeki şeker. 4. Baş, kafa.
24. <i>kanar</i> (YUTS, 191) Şerit, sıçandişi, kenar.	○ <i>kenar</i> 1. isim Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka. 2. Bir şeyi çevreleyen çizgi. 3. Pervaz, çizgi, antika, baskı vb. çevre süsleri. 4. Merkezden uzak

olan, kuytu, ıssız, sapa, تنها yer. 5. Yan.
6. matematik Bir biçimi sınırlayan çizgilerden her biri.

25. kar (YUTS, 191) İş, çalışma.	○ kâr 1. isim Alışveriş işlerinin sağladığı para kazancı. 2. İş. 3. Yarar, fayda. 4. ekonomi Üretim faktörlerinden biri olan girişimcinin üretimden aldığı pay. 5. ticaret Maliyet fiyatıyla satış fiyatı arasındaki fark.
26. leŋger II (YUTS, 255) Demir, çapa demiri.	○ leŋger 1. isim Yayvan ve kenarları geniş, büyük bakır kap. 2. sıfat Bu kabın alabileceği miktarda olan. 3. denizcilik Gemi demiri.
27. méhman (YUTS, 271) bk. méman Konuk, misafir.	○ mihman 1. isim Konuk. 2. sıfat Kalıcı.
28. nava I (YUTS, 286) Melodi, ahenk.	○ neva 1. isim Ses, ahenk, nağme. 2. müzik Klasik Türk müziğinde bir makam adı ve yegâhtan bir oktav tiz olan "re" perdesi.
29. para II (YUTS, 314) Parça.	○ pare 1. isim Parça, kısım. 2. Tane, adet.
30. parakende (YUTS, 314) 1. Panik verici. 2. Bozulmuş, bozguna uğratılmış, dağınık. 3. Dikkatsiz, dalgın.	○ perakende 1. sıfat, ticaret Malların teker teker veya birkaç parça durumunda azar azar satılmasına dayanan (satış biçimi), toptan karşıtı. 2. Bu biçimde alınan veya satılan. 3. Düzenli olmayan, ayrı ayrı, dağınık, perişan.
31. parçe (YUTS, 315) Parça, bölük, bozuk.	○ parça 1. isim Bir bütünden ayrılan, ayrı sayılan veya artakalan şey. 2. Bir bütünden kopma, kırılma, yırtılma vb. yoluyla ayrılmış bölüm, lime. 3. Birkaçı bir araya

geldiğinde bir bütünü oluşturan şeylerin her biri, modül. 4. Tane. 5. Pasaj. 6. Müzik eseri. 7. Nesne. 8. Küçümseme ve değersiz sayma bildiren bir söz. 9. Güzel, alımlı kız veya kadın.

32. pencire (YUTS, 318) 1. Pencere. 2. Parmaklık. 3. Kafes.	○ pencere isim Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık.
33. rava (YUTS, 331) Caiz, makbul, meşru.	○ reva sıfat Yakışır, yerinde, uygun.
34. rozname (YUTS, 335) (tarihî) Günlük ihbariye.	○ ruzname 1. isim Günlük olayların yazıldığı defter. 2. Gündem. 3. tarih Olayların zaman sırasına göre yazılmış bulunduğu defter.
35. sékin (YUTS, 350) Sakin, yavaş.	○ sakin 1. sıfat Hareket etmeyen, kımıldamayan. 2. Durgun, dingin. 3. Sessiz. 4. Kimseyi rahatsız etmeyen, kızgınlık göstermeyen. 5. Huysuzluğu, rahatsızlığı azalmış veya geçmiş. 6. Bir yerde oturan.
36. şéve (YUTS, 378) Şive, diyalekt, ağız.	○ şive 1. isim, dil bilimi Söyleyiş özelliği. 2. Tarz, tavır, üslup. 3. Naz, eda.
37. şora (YUTS, 380) Şura, meclis.	○ şûra 1. isim Bir alanla ilgili olarak oluşturulan danışma kurulu.
38. tamaşa (YUTS, 387) Gezme, eğlence, seyretme.	○ temaşa 1. isim Hoşlanarak bakma, seyretme. 2. Seyredilecek görüntü, görülmeye değer şey. 3. Gezme, seyir. 4. Oyun, temsil, piyes, tiyatro.

39. taza I (YUTS, 395) 1. Temiz. 2. Taze.	○ taze 1. sıfat Bozulmamış, bayatlamamış olan. 2. Dinç, yıpranmamış, yorulmamış. 3. Kuru olmayan, körpe, kuru karşıtı. 4. Yeni, zamanı geçmemiş. 5. isim Genç kadın.
40. yar I (YUTS, 459) Dost, arkadaş. 2. Sevgili, yar.	○ yâr 1. isim Sevgili. 2. Dost, tanıdık. 3. Yardımcı.
41. yigane (YUTS, 468) Yalnız, tek.	○ yegâne sıfat Biricik, tek.
42. zaban (YUTS, 474) Dil, söz, konuşma.	○ zaban isim Dil (II).
43. zëbun (YUTS, 477) Zebun, darmadağın olma.	○ zëbun sıfat Güçsüz, zayıf, âciz.
44. zimin (YUTS, 478) Yer, toprak, kara.	○ zemin 1. isim Taban, döşeme, yer. 2. Kumaş, süslü kâğıt, halı, yer muşambası, tablo vb. desenli nesnelerde, biçimlerin üzerinde yer aldığı renk. 3. Temel, dayanak. 4. Ortam. 5. Yeryüzü, dünya.

2.7. Farsça+Arapça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden biri Farsça+Arapça şeklindedir. Bu bir kelimenin ses değişimi yoluyla oluşan bir isim olduğu görülmüştür.

2.7.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Arapça İsimler

Bu ismin hem Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri hem de iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler sebebiyle ortaya çıktığı görülmüştür:

1. **naheq** (YUTS, 284) ○ **nahak** sıfat Haksız, gereksiz.

Haksız.

2.8. Farsça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden 20'si Farsça+Türkçe şeklindedir. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış kelimeler olduğu görülmüştür.

2.8.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler

Kısmi yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki isimlerden biri aynı ses değerine sahip, yani eş sesli kelimedir:

1. hünersiz (YUTS, 158)	○ hünersiz 1. sıfat Hüneri olmayan (kimse). Hünersiz, sanatsız.	2. Hünlerle yapılmayan, hüner istemeyen.

2.8.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Kelimeler

Kısmi yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki kelimelerden 19'u ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*cénim* / *canım*, *gezlimek* / *gezlemek*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*pakliq* / *paklık*, *dağlimaq* / *dağlamak*) sebebiyle ortaya çıkmıştır.

2.8.2.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe İsimler

Ses değişimi yoluyla oluşan kısmi yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki isimlerin sayısı 13'tür. Bunlar:

1. cahangirlik (YUTS, 56)	Cihangirlik, emperyalizm,	○ cihangirlik isim Cihangir olma durumu.
2. cénim (YUTS, 61)	Canım, değerlim.	○ canım 1. Canımdan çok sevdiğim. 2. (ca:nım) Çok güzel, çok değer verilen.
3. çarqçı (YUTS, 72)	1. Tornacı. 2. Bileyci.	○ çarkçı 1. isim Kesici aletleri çarkla bileyen kimse, bileyici. 2. denizcilik Vapurlarda

makine bölümünü yöneten kimse.

4. dukançi (YUTS, 106)	○ dükkâncı isim Dükkân işleten kimse. Dükkancı, tezgahdar.
5. giriptarlıq (YUTS, 134) Karşılaşma hali; yakalanma hali.	○ giriftarlık isim Giriftar olma durumu.
6. hünerlik (YUTS, 158) Hünerli, sanatı olan.	○ hünerli 1. sıfat Hüneri olan (kimse). 2. Hünerle yapılan.
7. xamlıq (YUTS, 161) 1. Hamlık, olgun olmama hali. 2. Tecrübesizlik, acemilik, toyluk.	○ hamlık 1. isim Ham olma durumu. 2. İdmansızlık.
8. mumluq (YUTS, 278) Mumlu, cilalı.	○ mumlu 1. sıfat Mumu olan, mum konulmuş olan. 2. Muma batırılmış, mumla hazırlanmış olan.
9. murdarlıq (YUTS, 279) Zehirlilik, kirlilik.	○ murdarlık isim Murdar olma durumu.
10. nadanlıq (YUTS, 284) Cahillik, bilgisizlik.	○ nadanlık 1. isim Nadan olma durumu. 2. Nadanca davranış.
11. paklıq (YUTS, 313) 1. Temizlik. 2. Saflık, safdillik.	○ paklık isim Temizlik.
12. payansız (YUTS, 317) Engin, geniş, uçsuz bucaksız.	○ payansız sıfat Sonu olmayan, sonsuz.
13. serdarlıq (YUTS, 347) Başbuğluk, önderlik.	○ serdarlık isim Başkomutanlık.

2.8.2.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Farsça+Türkçe Fiiller

Ses değişimi yoluyla oluşan kısmi yalancı eş değer Farsça+Türkçe şeklindeki fiillerin sayısı altıdır. Bunlar:

1. <i>dağlimaq</i> (YUTS, 92) Kızdırmak, yakmak, dağlamak.	○ <i>dağlamak</i> 1. -i Kızgın bir demirle hayvan derisine damga vurmak. 2. Akan kanı dindirmek veya hasta bölümleri ortadan kaldırmak için vücudun bir yerini kızdırılmış bir metal araçla yakmak. 3. Çok sıcak, soğuk veya acı bir şey yakmak. 4. Acısı yüreğine işlemek.
2. <i>gezlimek</i> (YUTS, 133) Arşın ile ölçmek.	○ <i>gezlemek</i> 1. -i Bir yeri ölçmek. 2. Bir hedefi vurmak için silaha gerekli doğrultuyu vermek, nişan almak. 3. Okun gezini kırışe yerleştirmek.
3. <i>mixlanmaq</i> (YUTS, 272) Çivilenmek.	○ <i>mıhlamak</i> 1. nsz Mıhlama işine konu olmak veya mıhlama işi yapılmak, çivilenmek. 2. Olduğu yerde kalıp bir yere kıpırdamaz olmak.
4. <i>mixlimaq</i> (YUTS, 272) Çivilemek, çivi çakmak.	○ <i>mıhlamak</i> 1. -i Mıhla tutturmak, çakmak, çivilemek. 2. Altın, gümüş vb. taşları metal yuvalara işlemek. 3. Birini silahla yaralamak veya öldürmek. 4. Birini veya bir şeyi bir yerden ayırlamaz, kıpırdamaz duruma getirmek.
5. <i>nişanlimaq</i> (YUTS, 291) İşaretlemek, nişanlamak.	○ <i>nişanlamak</i> 1. -i, -le Bir çiftin evlenme işinin kararlaştığına belirti olarak parmaklarına yüzük takmak, yavuklamak. 2. Bir hedefi vurmak için silah, taş vb.ne belli bir doğrultu vermek. 3. Bir şeyin yerini belirtmek, işaretlemek, nişan

koymak.

-
6. <i>parilimaq</i> (YUTS, 315) Paramparça etmek.	○ <i>paralamak</i> 1. -i Parçalamak. 2. Yıpratıp eskitmek. 3. Dövmek, hırpalamak.
-

2.9. Rusça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Türkiye Türkçesinde Batı dillerinden Fransızca başta olmak üzere İngilizce, İtalyanca, Yunanca ve Rumca kaynaklı kelimeler görülürken Yeni Uygur Türkçesinde coğrafi konumun da etkisiyle Batı dillerinden herhangi bir alıntı kelime görülmemiştir. Bunun yerine Rusça ve Rusça yoluyla diğer dillerden geçen kelimelere rastlanmıştır. Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden 13'ü Rusça kaynaklıdır. Bunların hem eş sesli hem de ses değişimine uğramış isimler olduğu görülmüştür.

2.9.1. Eş Sesli Kelimelerden Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Rusça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Rusça isimlerden sekizi aynı ses değerine sahip, yani eş sesli isimlerdir. Bunlar:

1. <i>blok</i> (YUTS, 45) Blok, grup, birlik.	○ <i>blok</i> 1. isim Kocaman ve ağır kitle. 2. sıfat Birden çok bölümü bir araya getirilmiş olan, bir bütün oluşturan. 3. Politik çıkarları sebebiyle birlik kuran devletler topluluğu. 4. İçine resim veya yazı kâğıtları konulan karton kap. 5. mimarlık Yapı adası. 6. spor Voleybolda, file üstünde karşı oyuncunun topu sert vururken önünde iki veya üç kişinin elleri ile oluşturdıkları perde.

-
2. <i>çit I</i> (YUTS, 84) Basma.	○ <i>çit (II)</i> 1. isim Pamuktan dokunmuş basma. 2. Başörtüsü, yazma, yemeni.
-

3. <i>féodal</i> (YUTS, 130) Feodal, derebeylik.	○ <i>feodal</i> sıfat Derebeylikle ilgili.
-

4. <i>nota I</i> (YUTS, 292)	○ <i>nota</i> 1. isim, müzik Bir müzik sesini (müzik) Nota.
-

belirtmeye yarayan işaret. 2. Muhtıra.

5. nota II (YUTS, 292) Nota.	○ nota 1. isim, müzik Bir müzik sesini belirtmeye yarayan işaret. 2. Muhtıra.
6. organ (YUTS, 297) 1. Organ. 2. Alet, vasıta, araç. 3. Kuruluş, teşkilat, makam.	○ organ 1. isim, anatomi Vücudun, belirli bir görev yapan ve sınırları kesin olarak belirlenmiş bölümü, uzuv. 2. Bir görevi, bir işi yerine getirmekle yükümlü kuruluş.
7. partizan (YUTS, 315) Partizan, çeteci, gerilla.	○ partizan 1. isim Partici. 2. Düşmanlarına karşı mücadele verirken cephe gerisinde silahlı harekete katılan kimse.
8. protokol (YUTS, 326) Tutanak.	○ protokol 1. isim Bir toplantı, oturum, soruşturma sonunda imzalanan belge. 2. Diplomatlar arasında yapılan anlaşma tutanağı. 3. Diplomatlıkta, devletler arasındaki ilişkilerde geçen yazışmalarda, resmî törenlerde, devlet başkanları ile onların temsilcileri arasındaki görüşmelerde uygulanan kurallar. 4. Resmî ilişkilerde ve işlemlerde ciddiyet.

2.9.2. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Rusça İsimler

Kısmi yalancı eş değer Rusça isimlerden beşi ses değişimi yoluyla oluşmuştur. Bunlar gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*minéral* / mineral), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*qomanda* / kumanda) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. laborant (YUTS, 252) Asistan, laborant.	○ laborant isim Araştırmalarda, laboratuvar deneylerinde yardımcı olarak çalıştırılan kimse.
2. libéral (YUTS, 256) Liberal, aşırı müsamaha	○ liberal 1. sıfat Hürriyet ve serbestlikle ilgili. 2. Serbest ekonomiden yana olan

gösteren.

(kimse, parti vb.), liberalist. 3. Hoşgörülü.

3. *minéral* (YUTS, 273)

Mineral, maden.

- *mineral* 1. isim, jeoloji Normal sıcaklıkta doğada katı durumda birtakım maddelerle karışık veya birleşik olarak bulunan veya kimyasal yollarla elde edilen inorganik madde. 2. sıfat İçinde inorganik maddeler bulunan.

4. *prinsip* (YUTS, 326)

Prensip, ilke, esas, umde.

- *prensip* isim, mantık İlke.

5. *qomanda* (YUTS, 243)

Kumanda, emir.

- *kumanda* 1. isim Komuta. 2. Elektronik aygıtları belli bir uzaklıktan yönetmeye yarayan kablosuz alet.

2.10. Rusça+Türkçe Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden ikisi Rusça+Türkçe şeklindedir. Bunların ses değişimine uğramış isimler görülmüştür.

2.10.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Rusça+Türkçe İsimler

Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*laklmaq / laklamak*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*libéralliq / liberallik*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. *laklmaq* (YUTS, 252)

Laka sürmek, cilalamak.

- *laklamak* -i Laka veya vernik sürmek.

2. *libéralliq* (YUTS, 256)

Liberallik, erkincilik, aşırı müsamahakarlık.

- *liberallik* isim Liberal olma durumu.

2.11. Türkçe+Farsça Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler

Tespit edilen kısmi yalancı eş değer kelimelerden ikisi Türkçe+Farsça şeklindedir. Bunların ses değişimine uğramış isimler görülmüştür.

2.11.1. Ses Değişimi Yoluyla Oluşan Kısmi Yalancı Eş Değer Türkçe+Farsça İsimler

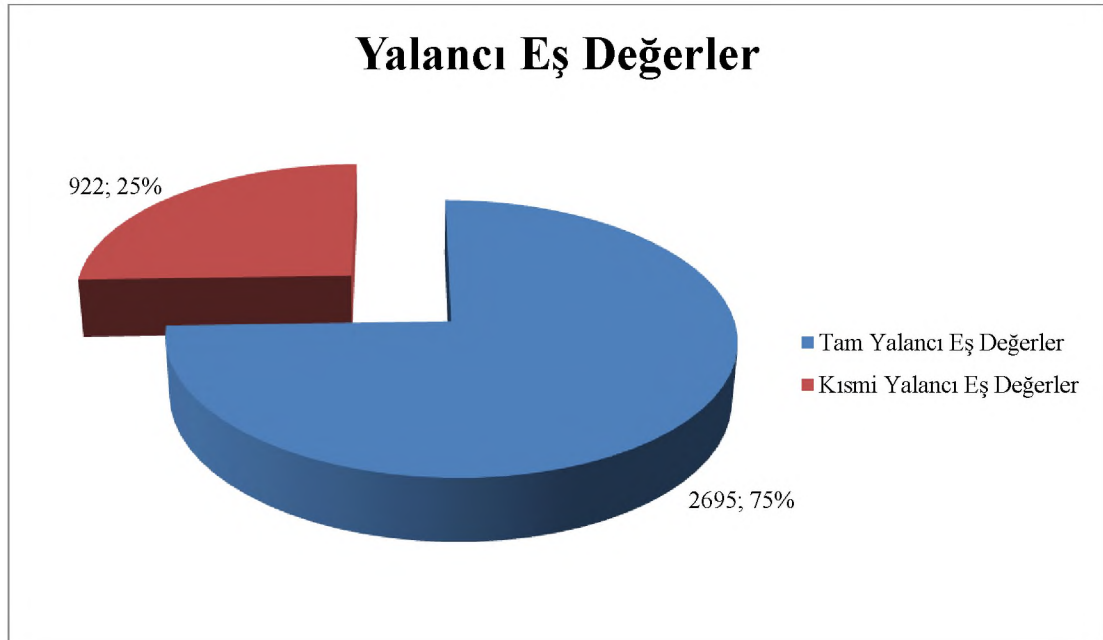
Bu isimler gerek Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki ses değişimleri (*muzxana* / *buzhane*), gerekse iki lehçe arasında aslında var olmayan, ancak aktarıcı tarafından varmış gibi sayılan denklikler (*aşxana* / *aşhane*) sebebiyle ortaya çıkmıştır. Bunlar:

1. *aşxana* (YUTS, 19) ○ *aşhane* 1. isim Aşevi. 2. Mutfak.
Aşhane, lokanta.

-
2. *muzxana* (YUTS, 280) ○ *buzhane* 1. isim Buz yapılan yer. 2. Soğuk
Soğuk depo; buzun hava deposu.
saklandığı depo.

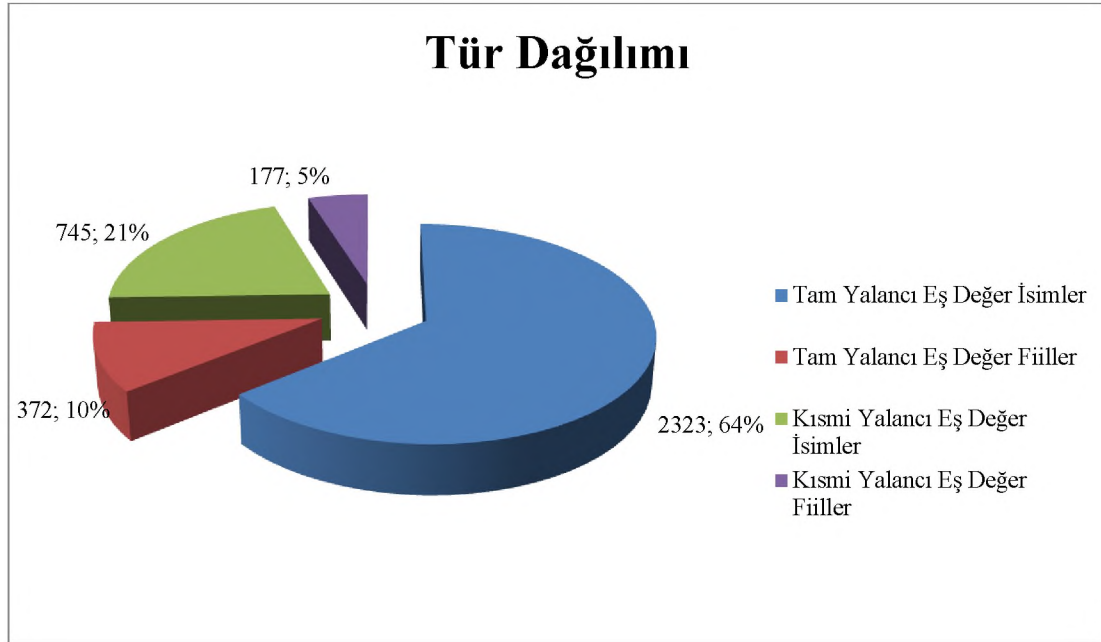
SONUÇ

1. Bugüne kadar aktarma sorunları ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, bunların çeşitli başlıklar altında incelendiği görülür. Bunlardan biri de kelime düzeyindeki aktarma hatalarıdır. Kelime düzeyinde yapılan aktarma hatalarını kapsayan çalışmaların neredeyse tamamında yalancı eş değerlik konusuna da doğrudan veya dolaylı yoldan temas edilmiştir. Dolayısıyla yalancı eş değerlik, aktarma yaparken ciddi sorunlara sebep olmaktadır.
2. Yalancı eş değerlik üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, yalancı eş değerliğin bugüne kadar; *yalancı eş değer*, *sahte karşılıklar*, *sözde denkteşler*, *yalancı eş anlamlı kelimeler*, *sesteş kelimeler*, *iletişimi zorlaştıran kelimeler*, *eş sesli kelimeler*, *aldoqchi so'zler*, *aldatıcı kelimeler* terimleriyle karşılandığı görülmektedir. Bunlar arasında en yaygın kullanılan terim ise “*yalancı eş değerlik*”tir.
3. Bu çalışmada, Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi yalancı eş değer kelimeler bakımından eş zamanlı olarak karşılaştırılmış ve iki lehçe arasında 3617 yalancı eş değer madde başı tespit edilmiştir. Bunlardan 2695’i tam yalancı eş değer, 922’si ise kısmi yalancı eş değerdir. Görüldüğü üzere tespit edilen yalancı eş değer madde başlarının büyük bir çoğunluğunu tam yalancı eş değerler oluşturmaktadır.

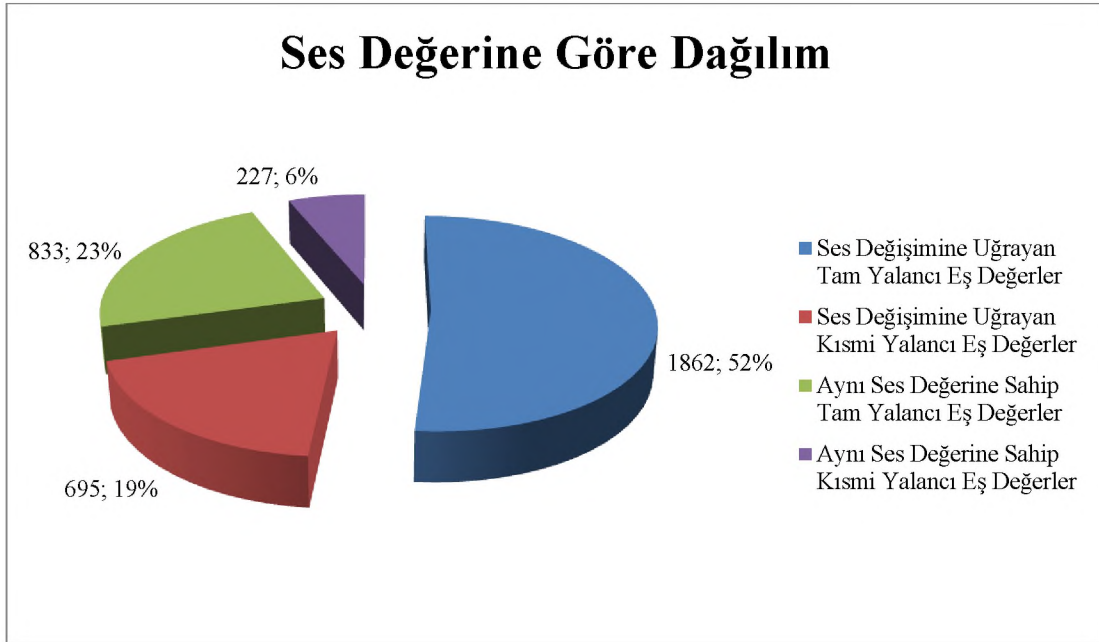

4. Yalancı eş değerlik oluşturan kelimelerin tür dağılımına bakıldığında 3617 kelimenin yalnızca 549’unun fiil, kalan 3068’inin ise isim olduğu görülmektedir.

3068 yalancı eş değer ismin 2323'ü tam yalancı eş değer, 745'i ise kısmi yalancı eş değerdir. 561 yalancı eş değer fiilin ise 372'si tam yalancı eş değer iken 177'si kısmi yalancı eş değerdir. Dolayısıyla yalancı eş değerliğin isimlerde daha çok karşımıza çıktığı tespit edilmiştir.

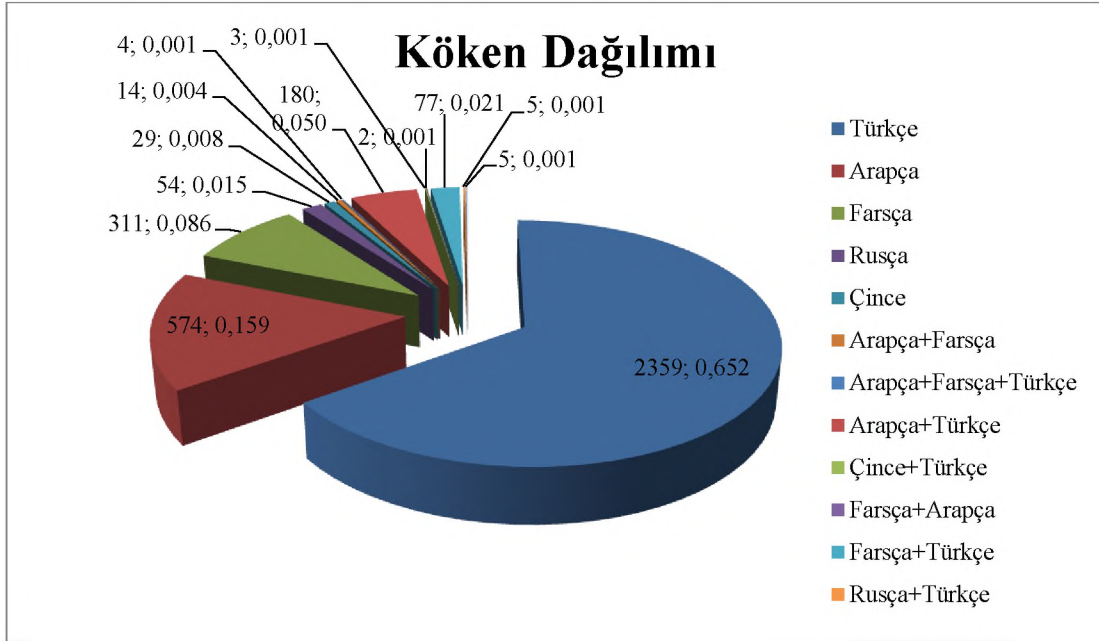
5. İki lehçe arasındaki yalancı eş değerlik oluşturan kelimelerin büyük bir kısmını ses değişimine uğramış kelimeler oluştururken, diğer kısmını aynı ses değerine sahip kelimeler oluşturmaktadır. Ses değişimine uğrayan kelimelerin sayısı 2557'dir. Bunların 1862'si tam yalancı eş değer, 695'i ise kısmi yalancı eş değerdir. Aynı ses değerine sahip kelimelerin sayısı ise 1060'tır. Tespit edilen 1060 aynı ses değerine sahip madde başının 833'ü tam yalancı eş değer iken 227'si ise kısmi yalancı eş değerdir. Örn: YUT *aniliq* / TT *analık*, YUT *boşluq II* / TT *boşluk*, YUT *zan II* / TT *zan*, YUT *çétılmaq* / TT *çatılmak*, YUT *kéçirmek* / TT *geçirmek*, YUT *éqin* / TT *akın*, YUT *qarilatmaq* / TT *karalatmak*, YUT *elçi* / TT *elçi*, YUT *misil* / TT *misil*, YUT *sözlenmek* / TT *sözlenmek*, YUT *pare* / TT *pare*.

6. Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değer kelimelerin bir kısmı ise her iki lehçe arasındaki düzenli ses değişimlerinin uygulanmaması sonucunda ortaya çıkmıştır. Örneğin *çüş I* “Düş, rüya” anlamlarına gelirken, aktarıcı, Yeni Uygur Türkçesinde /t/ ile başlayan kelimelerdeki /t/’nin kelimenin sonundaki /ş/ etkisiyle /ç/’ye dönmesini göz ardı ederek bu kelimeyi Türkiye Türkçesindeki *çüş* “1. ünlem Yürüyen eşeği durdurmak için söylenen söz. 2. Yakışıksız bir davranış karşısında söylenen kaba bir söz.” kelimesi ile karşılarca burada bir yalancı eş değerlik ortaya çıkar. Örn: YUT *bar* / TT *bar (I)*; YUT *çiş* / TT *çiş*; YUT *bek* / TT *bek (I)*; YUT *ovunmaq* / TT *ovunmak*.

7. İki lehçe arasındaki yalancı eş değer kelimelerin köken dağılımına bakıldığında ise; 2359 Türkçe, 574 Arapça, 311 Farsça, 54 Rusça, 29 Çince, 14 Arapça+Farsça, 4 Arapça+Farsça+Türkçe, 180 Arapça+Türkçe, 3 Çince+Türkçe, 2 Farsça+Arapça, 77 Farsça+Türkçe, 5 Rusça+Türkçe, 5 Türkçe+Farsça kelime tespit edilmiştir. Önceden belirtildiği üzere bu çalışmada YUTS ve GTS kaynak alınmıştır. Dolayısıyla alıntı kelimelerde YUTS’de yer alan kaynak diller değiştirilmeden verilmiş ve sınıflandırma da buna göre yapılmıştır. Ancak, YUTS’de, GTS’de kökeni Arapça ya da Farsça olarak gösterilen bazı kelimeler ile ilgili herhangi bir kaynak gösterilmemiş, dolayısıyla bu kelimeler Türkçe olarak kabul edilmiş ve buna göre tasnif yapılmıştır. Bazı kelimelerde ise YUTS kökeni Arapça olarak verirken GTS’nin Farsça verdiği, YUTS kökeni Farsça olarak verirken GTS’nin Arapça verdiği görülmüştür. Örneğin YUTS’de *kışmış* kelimesi için herhangi bir kaynak

belirtilmezken aynı kelime GTS'de Farsça olarak verilmiştir. Bir diğer örnek ise, YUTS'de *ravaq* kelimesinin kökeni Farsça verilirken aynı kelime GTS'de Arapça olarak verilmiştir. Bunun başka örnekleri de mevcuttur. Örn: YUT *qe*le / TT *kale*; YUT *topuz* / TT *topuz*; YUT *çidam* / TT *çidam*; YUT *kedxuda* / TT *kethüda*; YUT *ğavğa* / TT *kavga*; YUT *mat* / TT *mat (I)*; YUT *ravaq* / TT *revak*.

8. Tespit edilen 3617 yalancı eş değer kelimenin köken dağılımı incelendiğinde 2359 kelime ile Türkçe kökenli kelimeler çoğunluğu oluşturmaktadır.

9. İki lehçe arasında, alıntı kelimelerdeki yalancı eş değerliklere bakıldığında, Türkiye Türkçesinde Batı dillerinden başta Fransızca olmak üzere İngilizce, İtalyanca, Yunanca ve Rumca kökenli kelimeler görülürken Yeni Uygur Türkçesinde coğrafi konumun da etkisiyle bu dillerinden alıntı kelimelere rastlanmamıştır. Yeni Uygur Türkçesinden çoğunlukla Rusça ve Rusça yoluyla diğer dillerden geçen kelimeler yanında Çince kelimelere de rastlanmaktadır. Örn: YUT *botanik* / TT *botanik*; YUT *transport* / TT *transport*; YUT *akadémik* / TT *akademik*; YUT *lös* / TT *lös*.

10. Lehçeler arasında yapılan yalancı eş değerlik çalışmaları, yalnızca bir aktarma problemi olarak görülmemelidir. Neticede bu çalışmalar, aynı kaynaktan gelen veya farklı dillerden alıntılanan aynı kelimelerin zaman içindeki şekil ve anlam olarak değişimini de gözler önüne sermektedir. Dolayısıyla bu da, bir dilin canlı gelişiminin en büyük göstergesidir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, S. (2012). Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Aktarma Üzerine Bazı Problemler. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (47), 51-56.
- Akca, H. (2017). Kumuk Türkçesi ile Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler. *Türkbiçig*, (33), 91-132.
- Aktaş, T. (2015). Deyimlerde Eş Değerlik: Tatar Türkçesi-Türkiye Türkçesi Örneği. *Turkish Studies*, 10 (4), 1-16.
- Alkan, H. (2012). Lehçeler Arası Aktarmalarda Yalancı Eş Değerler Sorunu (Türkiye Türkçesi-Özbek Türkçesi-Yeni Uygur Türkçesi Fiil Örneği). *Turkish Studies*, 7 (4), 671-688.
- Amanova, L. (2014). Türkiye Türkçesindeki Deyim ve Atasözlerin Özbek Türkçesine Aktarma Problemi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (3), 167-177.
- Arnazarov, S. (2000). Türkmen ve Türkiye Türkçesinde “Düşmek” ve Diğer Benzeri Fiillerin Anlamları Üzerine. *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri I*, 125-130.
- _____. (2002). Türkmen ve Türkiye Türkçesinde Bazı Ortak Adların Anlam Farklılıkları Üzerine. *Çağdaş Türklük Araştırmaları Sempozyumu*, 56-62.
- _____. (2004). Türkmen ve Türkiye Türkçesinin Ortak Fiillerinin Anlam Bakımından Genel Bir Mukayesesi. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı*, 193-220.
- _____. (2008). Türkmen ve Türkiye Türkçesinde Bazı Ortak Fiillerde Yalancı Eş Değerlik. *Gazi Türkiyat*, (3), 31-49.
- _____. (2008). Türkmen ve Türkiye Türkçesinin Kesmekle İlgili Ortak Fiillerinin Anlam Farklılıkları Üzerine. *Belleten*, 51, 31-42.
- Asker, R. (2009). Azerbaycan’da Azeri Lehçesi ile Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma ve Yayın Çalışmaları ve Karşılaşılan Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 34-40.

- Ay, Ö. (2007). *Abdürrahim Ötkür'ün "İz" Romanı (İnceleme-Metin-Aktarma-Dizin)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Başar, B. ve Coşgun, G. (2015). İranlılara Yabancı Dil Olarak Türkiye Türkçesi Öğretiminde Önemli Bir Sorun: Yalancı Eş Değerlikler. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4), 497-512.
- Berk, Özlem (2005). *Çeviribilim Terimcesi*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.
- Bermaganbetova, S. (2016). *Türkiye Türkçesi ve Kazak Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Beşen Delice, T. (2013). Türkmen Türkçesinde Yalancı Eş Değerler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, (2/4), 131-146.
- Buran, A. ve Alkaya E. (2014). *Çağdaş Türk Yazı Dilleri 2 Güneydoğu / Karlık Grubu*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Büke, H. (2014). Gagauz Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(10), 215-229.
- Can, H. (2009). Yalancı Eşdeğerler Açısından Divânü Lügâti't-Türkle Türkiye Türkçesi ve Türkmencenin Karşılaştırılması. *Akademik Araştırmalar Dergisi (Kâşgarlı Mahmud Özel Sayısı)*, (39), 347-373.
- Cengiz, M. (2016). Türkmen Türkçesi ile Türkiye Türkçesindeki Deyimlerde Görülen Yalancı Eş Değerler. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, (2), 208-248.
- _____. (2017). *Güneybatı Türk Lehçelerinde Yalancı Eş Değerlik*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Çakmak, C. (2014). Türkmen Türkçesinde Görülen Yalancı Eş Değer Kelimeler. *Dede Korkut Türk Dili ve Araştırmaları Dergisi*, 3(5), 15-53.

- Çelik, E. (2005). *Azerbaycan Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerlik*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çınar, A. A. (2009). Abay'ın Şiirlerinin Türkiye Türkçesine Aktarımı Bağlamında Karşılaşılan Aktarma Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 78-83.
- Çolak, D. (2014). Saha Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerler. *II. Genç Akademisyenler Sempozyumu*, 595-625.
- Denizer, F. U. (2007). *Tarihî Metinleri Aktarma Problemleri - Dede Korkut Oğuznâmeleri ve Türkiye Türkçesine Yapılmış Aktarmaları Üzerine Kelime Düzeyinde Bir İnceleme-*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Direkci, B. ve Gülmez, M. (2012). Güney Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (32), 133-154.
- Dura, F. (2017). *Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Aktarma Sorunları* (3. Cilt 227-288 s, 4. Cilt 5-75 s). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Eker, Ü. (2012). *Eski Türkiye Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Lehçe İçi Aktarma Sorunları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Ercilasun, A. B. (1993). *Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Ergönenç Akbaba, D. (2007). Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler. *Bilig*, (42), 151-176.
- Ersoy, F. (2007). Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler. *Türkbilig*, (14), 60-68.
- Ertuğ, S. (2007). *Oğuz Grubu Türk Lehçelerindeki Hareket Fiillerinde Yalancı Eş Değerlikler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.

- Gül, E. (2011). *Özbek Türkçesi-Türkiye Türkçesi Yalancı Eş Değerli Sözcükler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Güngör, O. C. (2017). Türkiye Türkçesi ile Yeni Uygur Türkçesinde Yalancı Eş Değerler (İsim ve İsim Soylu Kelimeler Örneği). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, (6/1), 133-171.
- Hengirmen, Mehmet (2009). *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri*. Ankara: Engin Yayınevi.
- İbrahimov, G. (2009). Başkurt Lehçesi ile Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma Çalışmaları ve Karşılaşılan Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 98-101.
- İlker, A. (1999). Lehçeden Lehçeye Aktarma Üzerine Bazı Düşünceler. 3. *Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*, 553-560.
- İnayet, A. ve Ay, Ö. (2009). Türkiye’de Uygur Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarma Çalışmaları, Yayınlar ve Karşılaşılan Dilbilimsel Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 54-61.
- Jakobson, R. (2012). Çevirinin Dil(Bilim)sel Özellikleri Üstüne. Mehmet Rifat (Haz.), *Çeviri Seçkisi II Çeviri(Bilim) Nedir?* (s. 61-66), İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Kahhar, T. (2009). Özbekçe’den Türkçe’ye Edebî Çeviride Karşılaşılan Aktarma Sorunları Üzerine. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 102-107.
- Kara, M. (2009). Lehçeler Arası Aktarmalarda Temel Sorunlar. *Turkish Studies*, 4 (4), 1056-1082.
- Karaağaç, G. (2013). *Türkçenin Dil Bilgisi*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- _____. (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

- Karadoğan, A. (2004). Türk Lehçeleri Arasında Yapı Eş Değerliği ve Yalancı Eş Değer Yapılar. *V. Uluslararası Türk Dili Kurultayı I*, 1591-1604.
- Kartalcık, V. (2015). Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eş Değerler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34), 87-98.
- Kırömeroğlu, N. (2011). *Türkmen Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Killi, G. (2009). Türkiye’de Hakas Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarma Çalışmaları, Yayınlar, Karşılaşılan Dilbilimsel Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 62-77.
- Kirişcioğlu, F. (2006). Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarmalarda Karşılaşılan Bazı Problemler. *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (20), 21-35.
- Konkobayev, K. (2009). Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmaları ve Karşılaşılan Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 48-53.
- Kumsar, E. ve Kaplankıran, İ. (2016). Kazakların Türkiye Türkçesi Öğreniminde Yaptıkları Yanlışlıklar ve Bu Yanlışlıkların Düzeltilmesine Yönelik Öneriler. *Diyalektolog*, (12), 81-103.
- Musaoğlu. M. (2003). Türkçede Çeviri ve Aktarma. *Bilig*, (24), 1-22.
- _____. (2006). Türkçe Aktarma Bilimi ve Dilbilimsel Boyutları. *Bilgisayar Destekli Dil Bilimi Çalıştayı Bildirileri*, 139-158.
- _____. (2009). Türk Dünyasında Aktarma Çalışmaları ve Kemal Abdulla’nın Eserleri Türkiye Türkçesinde. *Gazi Türkiyat*, (5), 217-244.
- Necip, E. N. (2008). *Yeni Uygur Türkçesi Sözlüğü*. (Çev. İklil Kurban). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- Özeren, M. (2014). Salar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Sözcükler. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, (3/2), 111-127.
- Özkan, F. (1999). Bugünkü Türk Lehçelerinde İletişimi Zorlaştıran Kelimeler. 3. *Uluslararası Türk Dil Kurultayı 1996*, 883-889.
- Özlem, Y. (2013). *Kırgız Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Öztürk, R. (1997). *Uygur ve Özbek Türkçelerinde Fiil*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- _____. (2010). *Yeni Uygur Türkçesi Grameri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Resulov, A. (1995). Akraba Diller ve “Yalancı Eş Değerler” Sorunu. *Türk Dili*, (524), 916-924.
- Rustemova, N. (2014). *Kırım Tatarcası ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Schönig, C. (2013). Modern Türk Dillerinin Eş Zamanlı Tasnifi ve Tarihsel Yönleri. (Çev. İsa Sarı). *Dil Araştırmaları*, (12), 221-257. (Orijinal çalışmanın yayın tarihi 1999)
- Sibgatullina, E. (2009). Tataristan ve Rusya’da Kazan Tatar Lehçesi ile Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma Çalışmaları, Yayınlar ve Karşılaşılan Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 42-47.
- <http://sozluk.gov.tr/> (Son erişim tarihi: 27 Mayıs 2019)
- Sultanzade, V. (2010). Yalancı Eş Değerlerin Azizliği: Bahtiyar Vahapzade’nin Eserlerinin Türkiye Türkçesine Aktarımı Üzerine. *Erdem*, (57), 165-172.
- Şahin, T. (2017). *Azerbaycan Türkçesinden Türkiye Türkçesine Aktarma Sorunları - Azerbaycan Masalları Üzerine Bir Çalışma-* (3.Cilt/132-226. Sayfalar arası).

Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Tekin, T. (1989). Türk Dil ve Dialektlerinin Yeni Bir Tasnifi. *Erdem*, 5 (13), 141-168.

Türkçe Sözlük (2011). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Uğurlu, M. (2000). Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meseleleri ve “Abay Yolu” Romanı. *Bilig*, (15), 59-80.

_____. (2001). Türk Lehçelerinin Aktarımında Valenz Sözlüklerin Önemi, *Uluslararası Sözlükbilim Sempozyumu Bildirileri*, 197-206.

_____. (2002). Kırgız ve Türkiye Türkçesi Arasında Bire Bir Kelime Eş Değerliği “Camiyla” Romanındaki Meseleler Üzerine. *Scholarly And Depht And Accuracy A Festschrift To Lars Johanson/Lars Johanson Armağanı*, 389-401.

_____. (2004). Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eş Değerliği. *Bilig*, (29), 29-40.

_____. (2011). Lehçe İçi Aktarmada “Yalancı Eş Değer” Sorunu. 38. *ICANAS*, 1877-1890.

_____. (2012). Türk Lehçeleri Arasında Benzer Kelimelerin Eş Değerlik Durumu. *Turkish Studies*, 7 (4), 215-222.

Usta, Ç. (2008). Lehçeden Lehçeye Aktarma Sorunlarına Ek: İmlâ ve Noktalama Hataları. *Turkish Studies*, 3 (6), 668-691.

Uygur Tilinin İzahlık Lügiti (1990). Urumçi: Milletler Neşriyatı.

Vardar, Berke (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Multilingual Yabancı Dil Yayınları.

Yağmur, O. (2009). Türkmenistan’da Türkmen Lehçesiyle Diğer Lehçeler Arasında Gerçekleştirilen Aktarma, Yayın Çalışmaları ve Karşılaşılan Sorunlar. *Türk Lehçeleri Arasındaki Aktarma Çalışmalarının Bugünkü Durumu ve Karşılaşılan Sorunlar, Tebliğler ve Aktarım Örnekleri*, 108-111.

- Yazıcı Ersoy, H. (2012). *Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Yıldız, H. (2009). Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki yalancı Eş Değer Kelimeler. *Gazi Türkiyat Dergisi*, (5), 611-659.
- Yumuşak, S. (2013). *Azerbaycan Masallarının Türkiye Türkçesine Aktarılması ve Aktarma Sorunları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Yusuf, B. (2000). Türkçe ve Özbekçede “Yalancı Eş Değerler”. *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri II*, 2083-2087.
- _____. (2009). *Türkcha-O'zbekcha “Aldoqchi” So'zler Lug'ati Türkçe-Özbekçe Sesteş Kelimeler Sözlüğü*. Toshkent: Voris-Nashriyot.
- Zal, Ü. (2009). Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meseleleri ve “İki Ağaç” Şiir Kitabı Üzerine. *Gazi Türkiyat*, (5), 431-455.